REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA SPLITSKO - DALMATINSKA

OPĆINA BOL

URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ETNO – EKO SELA MURVICA

ZAGREB - BOL, travanj 2015.

APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti, ZAGREB

Županija:

SPLITSKO - DALMATINSKA

OPĆINA:

BOL

Naziv prostornog plana:

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

Odluka o izradi plana: **Službeni glasnik Općine Bol 04/12**	Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana: **Službeni glasnik Općine Bol 04/15**
Javna rasprava (datum objave): **26. srpnja 2012.** **16. rujna 2014.**	Javni uvid održan: **od 10. kolovoza do 10. rujna 2012.** **od 26. rujna do 13. listopada 2014.**
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: M.P.	Odgovorna osoba: **pročelnik JUO: Stipe Karmelić** vlastoručni potpis
Suglasnost na plan: Suglasnost Župana Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 350-01/15-01/0003, 2181/1-11-00/01-15-0004 od 02.04.2015.	
Pravna osoba koja je izradila plan: APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti, Zagreb	
Pečat pravne osobe koja je izradila plan: M.P.	Odgovorna osoba: **Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.** vlastoručni potpis
Odgovorni voditelj izrade nacrta prijedloga plana: **Sandra Jakopec, dipl.ing.arh.**	
Stručni tim u izradi plana: **Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.** **Ivana Pancirov, dipl.ing.arh.** **Nikša Božić, dipl.ing.arh.**	**Estera Gobac – Trninić, dipl.ing.biol.** **Loredana Franković, dipl.ing.građ.** **Latica Tomašić, dipl.ing.arh.** **Željka Nedeljković-Žunec, dipl.ing.el..**
Pečat predstavničkog tijela: M.P.	Predsjednik predstavničkog tijela: **Doro Adulmar, predsjednik vijeća** vlastoručni potpis
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava: vlastoručni potpis	Pečat nadležnog tijela: M.P.

SADRŽAJ

I. OSNOVNI DIO PLANA

I.1. TEKSTUALNI DIO PLANA

UVOD 16
1. Uvjeti određivanja i razgraničavanja površina javnih i drugih namjena 17
1.1. Uvjeti za razgraničavanje površina 17
1.2. Oblici korištenja i uvjeti smještaja građevina 18
1.3. Uvjeti određivanja površina 19
2. Uvjeti smještaja građevina gospodarskih djelatnosti 22
3. Uvjeti smještaja građevina društvenih djelatnosti 22
4. Uvjeti smještaja stambenih građevina 23
5. Uvjeti uređenja odnosno rekonstrukcije i opremanja prometne i komunalne mreže te mreže elektroničkih komunikacija s pripadajućim objektima i površinama 26
5.1. UVJETI GRADNJE PROMETNE MREŽE 26
5.2. JAVNA PARKIRALIŠTA I GARAŽE 27
5.3. UVJETI GRADNJE MREŽE ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJA 28
5.4. UVJETI GRADNJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURNE MREŽE 29
6. Uvjeti uređenja javnih zelenih površina 33
7. Mjere zaštite prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina i građevina i ambijentalnih vrijednosti 33
8. Postupanje s otpadom 38
9. Mjere sprječavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš 38
9.1. ZAŠTITA I POBOLJŠANJE KAKVOĆE ZRAKA 38
9.2. ZAŠTITA TLA 39
9.3. ČUVANJE I POBOLJŠANJE KVALITETE VODA 39
9.4. SMANJENJE PREKOMJERNE BUKE 39
9.5. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA 40
9.6. MJERE ZAŠTITE OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA 41
10. Mjere provedbe plana 42

I.2. GRAFIČKI DIO PLANA

1. RAZVOJ I UREĐENJE NASELJA
1.a. Postojeće građevine
1.b. Detaljna namjena površina

2. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE
2.a. Promet
2.b. Elektroničke komunikacije
2.c. Elektroopskrba
2.d. Vodoopskrba
2.e. Odvodnja otpadnih voda

3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE POVRŠINA

4. OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE
4.a. Oblici korištenja
4.b. Način gradnje

II. OBVEZNI PRILOZI

1. OBRAZLOŽENJE PLANA

1. OBRAZLOŽENJE PLANA ... 3
1. POLAZIŠTA ... 3
1.1. Položaj, značaj i posebnosti naselja Murvice u prostoru Općine Bol ... 3
1.1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU ... 3
1.1.2. PROSTORNO - RAZVOJNE ZNAČAJKE ... 11
1.1.3. INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST ... 11
1.1.4. ZAŠTIĆENE PRIRODNE, KULTURNO-POVIJESNE CJELINE I AMBIJENTALNE VRIJEDNOSTI I POSEBNOST ... 12
1.1.5. OBVEZE IZ PLANOVA ŠIREG PODRUČJA ... 14
1.1.6. OCJENA MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE PODATKE TE PROSTORNE POKAZATELJE ... 16
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA ... 18
2.1. Ciljevi prostornog uređenja općinskog značaja ... 18
2.1.1. DEMOGRAFSKI RAZVOJ ... 18
2.1.3. PROMETNA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA ... 28
2.1.4. OČUVANJE PROSTORNIH POSEBNOSTI NASELJA ODNOSNO DIJELA NASELJA ... 29
2.2. Ciljevi prostornog uređenja naselja ... 31
2.2.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA U ODNOSU NA POSTOJEĆI I PLANIRANI BROJ STANOVNIKA, GUSTOĆU STANOVANJA, OBILJEŽJA IZGRAĐENE STRUKTURE, VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI KRAJOBRAZA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH I AMBIJENTALNIH CJELINA ... 32
2.2.2. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE ... 33
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA ... 34
3.1. Program gradnje i uređenja prostora ... 34
3.2. Osnovna namjena prostora ... 35
3.3. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina ... 38
3.4. Prometna mreža ... 39
3.5. Komunalna infrastrukturna mreža ... 39
3.5.1. POŠTA I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE ... 39
3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV ... 41
3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV ... 42
3.5.4. OBRADA, SKLADIŠTENJE I ODLAGANJE OTPADA ... 44
3.6. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina ... 45
3.6.1. OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE ... 45
3.6.2. MJERE ZAŠTITE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH I AMBIJENTALNIH CJELINA ... 47
3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš ... 57
3.8. Mjere zaštite ljudi, prirodnih i materijalnih vrijednosti ... 58
Ostale mjere zaštite ... 60

2. STRUČNA PODLOGA NA KOJOJ SE TEMELJI PROSTORNO PLANSKO RJEŠENJE

3. POPIS SEKTORSKIH DOKUMENATA I PROPISA

4. ZAHTJEVI I MIŠLJENJA

5A. IZVJEŠĆE O PRETHODNIM RASPRAVAMA

5B. IZVJEŠĆE O JAVNIM RASPRAVAMA

6. EVIDENCIJA POSTUPKA IZRADE I DONOŠENJA PLANA

7. SAŽETCI ZA JAVNOST

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

I.

OSNOVNI DIO PLANA

I.0.

OPĆI PODACI O STRUČNOM IZRAĐIVAČU PLANA I ODGOVORNOM VODITELJU IZRADE

1. Izvod iz Sudskog registra
2. Suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
3. Rješenje o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata
4. Imenovanje odgovornog voditelja izrade

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU

IZVADAK IZ SUDSKOG REGISTRA

SUBJEKT UPISA

MBS:
080328334

OIB:
69581576028

TVRTKA:
2 APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti

1 APE d.o.o.

SJEDIŠTE/ADRESA:
5 Zagreb (Grad Zagreb)
Ozaljska 61

PRAVNI OBLIK:
1 društvo s ograničenom odgovornošću

PREDMET POSLOVANJA:

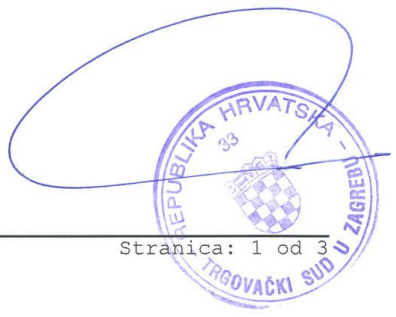
1	02.01	- Šumarstvo
1	74.8	- Ostale poslovne djelatnosti, d. n.
1	*	- Inžinjering, izrada nacrta (projektiranje) zgrada, strojeva, investicijske dokumentacije, tehničke dokumentacije i tehnički nadzor
2	70	- POSLOVANJE NEKRETNINAMA
2	72	- RAČUNALNE I SRODNE DJELATNOSTI
2	*	- stručni poslovi prostornog uređenja u svezi s izradom detaljnih planova uređenja i stručnih podloga za izdavanje lokacijskih dozvola
2	*	- građenje, projektiranje i nadzor
2	*	- usluge dizajna
2	*	- kupnja i prodaja robe
2	*	- obavljanje trgovačkog posredovanja u domaćem i inozemnom tržištu
3	*	- Stručni poslovi prostornog uređenja u svezi s izradom svih stručnih poslova prostornog uređenja

OSNIVAČI/ČLANOVI DRUŠTVA:

6 Mirela Ćordaš, OIB: 88778707478
Zagreb, Dinarska 39
6 - član društva

6 Sandra Jakopec, OIB: 83004250503
Zagreb, Antuna Stipančića 16
6 - član društva

OSOBE OVLAŠTENE ZA ZASTUPANJE:

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU

IZVADAK IZ SUDSKOG REGISTRA

SUBJEKT UPISA

OSOBE OVLAŠTENE ZA ZASTUPANJE:

3 dipl.ing.arh. Mirela Ćordaš, OIB: 88778707478
Zagreb, Dinarska 39
1 - direktor
3 - zastupa društvo pojedinačno i samostalno

4 Sandra Jakopec, OIB: 83004250503
Zagreb, Antuna Stipančića 16
2 - direktor
4 - zastupa pojedinačno i samostalno

TEMELJNI KAPITAL:

1 20.000,00 kuna

PRAVNI ODNOSI:

Temeljni akt:

1 Akt o osnivanju usklađen sa ZTD-om 02.12.1995.god. i sastavljen u novom obliku kao Izjava.
2 Odlukom od 26.08.2002. izmijenjena je Izjava o usklađenju sa ZTD-om i to čl. 1. odredba o članovima društva, čl. 2. odredba o nazivu tvrtke, čl. 6. odredba o predmetu poslovanja. Izjava promijenila oblik u Društveni ugovor.
3 Odlukom od 03.11.2004. godine izmijenjen je pročišćeni tekst Društvenog ugovora i to članak 5. odredbe o predmetu poslovanja.
4 Odlukom članova društva od 28.12.2009. godine izmijenjen je Društveni ugovor od 03.11.2004. godine i to odredbe koje se odnose na sjedište i upravu u društvu. Društveni ugovor od 03.11.2004. godine u cijelosti se zamjenjuje novim tekstom koji se prilaže i ulaže u zbirku sudskih isprava.

OSTALI PODACI:

1 Subjekt je bio upisan kod Trgovačkog suda u Zagrebu na reg.ulošku broj 1-56902.

FINANCIJSKA IZVJEŠĆA:

	Predano	God.	Za razdoblje	Vrsta izvještaja
eu	13.03.13	2012	01.01.12 - 31.12.12	GFI-POD izvještaj

Upise u glavnu knjigu proveli su:

RBU	Tt	Datum	Naziv suda
0001	Tt-95/25636-4	23.08.2000	Trgovački sud u Zagrebu
0002	Tt-02/7419-4	13.11.2002	Trgovački sud u Zagrebu
0003	Tt-04/10862-4	16.12.2004	Trgovački sud u Zagrebu
0004	Tt-09/14904-2	12.01.2010	Trgovački sud u Zagrebu
0005	Tt-09/14904-3	27.01.2010	Trgovački sud u Zagrebu
0006	Tt-10/13573-2	30.11.2010	Trgovački sud u Zagrebu

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU

IZVADAK IZ SUDSKOG REGISTRA

SUBJEKT UPISA

Upise u glavnu knjigu proveli su:

RBU	Tt	Datum	Naziv suda
eu	/	06.05.2009	elektronički upis
eu	/	05.03.2010	elektronički upis
eu	/	18.02.2011	elektronički upis
eu	/	23.02.2012	elektronički upis
eu	/	13.03.2013	elektronički upis

U Zagrebu, 07. ožujka 2014.

Ovlaštena osoba

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA,
PROSTORNOG UREĐENJA I
GRADITELJSTAVA
10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 20
Tel: 01/37 82-444 Fax: 01/37 72-822

Uprava za prostorno uređenje
Klasa: UP/I-350-02/11-07/18
Ur.br.: 531-06-11-2
Zagreb, 21. prosinca 2011.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, povodom zahtjeva tvrtke "APE" d.o.o. iz Zagreba, Ozaljska 61, zastupanog po direktoru: Sandra Jakopec, dipl.ing.arh., za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja, na temelju članka 9. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine", br. 152/08), donosi

R J E Š E N J E

1. **"APE" d.o.o.-u iz Zagreba, Ozaljska br. 61**, daje se suglasnost za obavljanje **stručnih poslova izrade nacrta dokumenata prostornog uređenja i nacrta izvješća o stanju u prostoru, te obavljanje poslova u vezi s pripremom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja.**

II. Osoba iz točke I. izreke ovog rješenja dužna je Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva dostaviti obavijest i dokumentaciju o naknadnoj promjeni uvjeta značajnih za davanje ove suglasnosti najkasnije u roku od 30 dana od dana nastanka promjene.

IIII. Suglasnost iz točke I. izreke ovoga rješenja oduzet će se ako pravna osoba prestane ispunjavati uvjete propisane za davanje suglasnosti ili ako poslove navedene u suglasnosti obavlja protivno propisima koji uređuju prostorno uređenje.

O b r a z l o ž e n j e

"APE" d.o.o. iz Zagreba, Ozaljska 61, podnio je ovom Ministarstvu zahtjev za davanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova izrade nacrta dokumenata prostornog uređenja i nacrta izvješća o stanju u prostoru, te obavljanje poslova u vezi s pripremom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja.

Zahtjev je osnovan.

Prema odredbi članka 2. Pravilnika o uvjetima i mjerilima za davanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja ("Narodne novine", br. 118/09), suglasnost za obavljanje stručnih poslova izrade nacrta dokumenata prostornog uređenja i nacrta izvješća o stanju u prostoru te obavljanje poslova u vezi s pripremom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja daje se pravnoj osobi koja u punom radnom vremenu na neodređeno vrijeme ima zaposlenu najmanje jednu osobu: - koja ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt, položeni stručni ispit za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja, najmanje 5 godina radnog iskustva na stručnim poslovima prostornog uređenja i koja je sudjelovala u izradi dokumenata prostornog uređenja, arhitektonske struke koja ima akademski naziv magistar inženjer, stručni naziv stručni specijalist inženjer, akademski naziv sveučilišni prvostupanik (baccalaureus), stručni naziv stručni prvostupnik (baccalaureus) ili stručni naziv stručni pristupnik, odnosno osobu arhitektonske struke koja je na drugi način propisan posebnim propisom stekla odgovarajući stupanj obrazovanja, te koja ima položen stručni ispit za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja i - tehničke, biotehničke, prirodoslovne ili društvene struke koja ima akademski naziv magistar, stručni naziv stručni specijalist, odnosno stručni specijalist inženjer, akademski naziv sveučilišni prvostupnik (baccalaureus), stručni naziv stručni prvostupanik (baccalaureus) ili stručni naziv stručni prvostupnik, odnosno osobu navedene struke koja je na drugi način propisan posebnim propisom stekla odgovarajući stupanj obrazovanja.

Podnositelj zahtjeva priložio je dokaze propisane člankom 5. navedenog Pravilnika i to za slijedeće zaposlenike:

- Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh., ovlašteni arhitekt, br. ovl. 1860,
- Sandra Jakopec, dipl.ing.arh., ovlašteni arhitekt, br. ovl. 2754
- Estera Gobac-Trninić, dipl.ing.biol.

Uvidom u navedenu dokumentaciju utvrđeno je da podnositelj zahtjeva ispunjava sve uvjete za izdavanje zatražene suglasnosti, propisane odredbom članka 2. navedenog Pravilnika.

Slijedom izloženog, a na temelju odredbe članka 96. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 47/09), riješeno je kao u točci I. izreke ovog rješenja.

U točci II. izreke ovoga rješenja odlučeno je u skladu s člankom 7. stavkom 3. Pravilnika o uvjetima i mjerilima za davanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja.

Upozorenje iz točke III. izreke ovog rješenja u skladu je s člankom 10. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine", br. 152/08).

Upravna pristojba u državnim biljezima u iznosu od 70,00 kn po Tar.br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi Zakona o upravnim pristojbama ("Narodne novine", br. 8/96 i 110/04) naljepljena je na zahtjevu i poništena je.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku, te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske.

Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog rješenja i predaje se neposredno ili preporučeno poštom Upravnom sudu Republike Hrvatske.

O.D. RAVNATELJICE

Goranka Radović, dipl.ing.arh.

Dostaviti:

1. "APE" d.o.o. iz Zagreba, Ozaljska br. 61
2. Odjel za inspekcijski nadzor ovlaš. osoba za izradu dokumenata prostornog uređenja, ovdje
3. Evidencija suglasnost, ovdje
4. Spis, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA

HRVATSKA KOMORA ARHITEKATA
I INŽENJERA U GRADITELJSTVU

Klasa: UP/I-350-07/01-01/ 2754
Urbroj: 314-01-01-1
Zagreb, 16. studenog 2001.

Na temelju članka 24. i članka 26. stavka 2. Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu ("Narodne novine", br. 47/98), Statuta Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu ("Narodne novine", br. 40/99 i 112/99) i Pravilnika o upisima u strukovne razrede Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a na temelju Odluke Odbora za upis u Imenik ovlaštenih arhitekata od 15.11.2001. godine, koji je rješavao po Zahtjevu za upis JAKOPEC SANDRE, dipl.ing.arh., ZAGREB , ANTUNA STIPANČIĆA 16, predsjednik Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu donosi

RJEŠENJE

1. U **Imenik ovlaštenih arhitekata** upisuje se **JAKOPEC SANDRA**, (JMBG 0905974367702), dipl.ing.arh., ZAGREB, u stručni smjer **ovlašteni arhitekt**, pod rednim brojem **2754**, s danom upisa **15.11.2001**. godine.

2. Upisom u **Imenik ovlaštenih arhitekata**, JAKOPEC SANDRA, dipl.ing.arh., stječe pravo na uporabu strukovnog naziva **"ovlašteni arhitekt"** i pravo na obavljanje poslova temeljem članka 25. Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a u svezi s člankom 4. stavkom 1. Statuta Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu, te ostala prava i dužnosti sukladno posebnim propisima.

3. Ovlašteni arhitekt stječe pravo na **"arhitektonsku iskaznicu"** i **"pečat"**.

4. Ovlašteni arhitekt poslove iz točke 2. ovoga rješenja dužan je obavljati stvarno i stalno.

5. Ovlašteni arhitekt dužan je plaćati Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu članarinu i ostala davanja koja utvrde tijela Komore i Razreda.

Obrazloženje

JAKOPEC SANDRA, dipl.ing.arh., podnijela je Zahtjev za upis u Imenik ovlaštenih arhitekata.

Odbor za upise razreda arhitekata proveo je na sjednici održanoj 15.11.2001. godine postupak u povodu dostavljenog Zahtjeva, te je temeljem članka 24. stavka 2. i članka 26. stavka 2. Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu ("Narodne novine", br. 47/98), a u svezi s člankom 5. stavkom 4. i člankom 18. Statuta Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu ("Narodne novine", br. 40/99 i 112/99), donio Odluku o upisu imenovanog u Imenik ovlaštenih arhitekata. Predmetna Odluka dostavljena je stručnoj službi Komore na dovršetak postupka i na potpis predsjedniku Komore.

Ovlašteni arhitekt može obavljati poslove projektiranja i/ili stučnog nadzora u samostalnom uredu ili u projektantskom društvu, odnosno u drugoj pravnoj osobi registriranoj za poslove projektiranja i/ili stručnog nadzora.

Ovlašteni arhitekt dužan je poslove projektiranja i/ili stručnog nadzora obavljati stvarno i stalno sukladno članku 25. stavku 2. Zakona o gradnji "Narodne novine", br. 52/99).

Upisom u Imenik ovlaštenih arhitekata imenovana je stekla pravo na "pečat" i "arhitektonsku iskaznicu" koje mu izdaje Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu.

Na temelju članka 141. stavka 1. točke 1. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91), predmet je riješen po skraćenom postupku.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske, u roku od 30 dana od primitka ovog Rješenja.

REPUBLIKA HRVATSKA 1 Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu ZAGREB

PREDSJEDNIK KOMORE

DAMIR DELAC, dipl.ing.geod.

Dostaviti:

1. SANDRA JAKOPEC, 10000 ZAGREB, ANTUNA STIPANČIĆA 16
2. U Zbirku isprava Komore
3. Pismohrana Komore

APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale
poslovne djelatnosti, Zagreb, MB 0910856
žiro račun: 2360000-1101575943

Zagreb, 8. 11 2007.
Broj: 330/07-01

Temeljem članka 40. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (N.N. br. 76/07) izdaje se

RJEŠENJE

kojim se imenuje

SANDRA JAKOPEC, dipl. ing. arh.
ovlašteni arhitekt

za odgovornog voditelja na izradi .Urbanističkog plana uređenja etno eko sela Murvica.
Poslovi i zadaci odgovornog voditelja po ovom rješenju traju do završetka projektnog zadatka, a odgovorni voditelj je odgovoran za svaki dio nacrta prijedloga dokumenta prostornog uređenja kao i da su propisane dijelove izradili stručnjaci odgovarajuće struke.

Ovo rješenje izdano je na osnovi Rješenja o upisu u Imenik ovlaštenih arhitekata:

Klasa: UP/I-350-07/01-01/2754
Ur. broj: 314-01-01-1
Red. br. evidencije: **2754** s danom upisa 16. studenog 2001. godine,

izdanog od strane Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu.

d.o.o. Zagreb, Dinarska 39

Direktorica:

Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.

sjedište: Dinarska 39, 10000 Zagreb
tel: 01 3011 427, tel/fax: 01 3097 572
www.ape.hr, e-mail: ape-info@ape.hr

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

I.

OSNOVNI DIO PLANA

I.1.

TEKSTUALNI DIO

UVOD

ODREDBE ZA PROVOĐENJE

UVOD

Temeljem javnog nadmetanja Općine Bol za izradu UPU-a etno – eko sela Murvica (u daljnjem tekstu UPU), ponude broj 258/05-01 od 17. listopada 2005. koja je prihvaćena Odlukom o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za izradu UPU-a (KLASA: 363-03/05-01/47, URBROJ: 2104/05-02/01 od 24. listopada 2005.) sklopljen je ugovor o izradi istog plana (br. 09/2005 od 15. studenoga 2005.).

Za izradu UPU-a Općina Bol osigurala je digitalni geodetski snimak i katastarsku kartu.

Cjelokupni UPU izrađen je u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), koji se primjenjuje temeljem članka 188. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, 153/2013), Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04, 163/04, 9/11) kao i drugim odgovarajućim zakonima koji pokrivaju problematiku prostora za koji se izrađuje ovaj UPU.

Potrebe izrade UPU-a proizašle su iz potrebe zaštite navedenog područja te realizacije projekta "Etno eko selo Murvica" temeljem županijskoga *Programa poticanja obnove raseljenih i zapuštenih sela "Etno-eko" u svrhu proširenja turističke ponude* (Službeni glasnik SDŽ br. 3/2005).

Projekt "Etno-eko sela" Splitsko-dalmatinske županije podržalo je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Program se temelji na županijskom Programu poticanja obnove napuštenih i devastiranih sela u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a cilj projekta je revitalizirati i sačuvati male autohtone zone u njihovom izvornom obliku i funkciji, potaknuti razvitak poljodjelstva, obrtništva, trgovine i hotelijerstva, poticati proizvodnju zdrave hrane te povećati životni standard pučanstva srednjodalmatinskog primorja, otoka i Zagore, kako bi se ne samo vratio život u ta mjesta, već i kako bi se obogatila turistička ponuda. Županija Splitsko-dalmatinska osigurala je sredstva za pripremne radove te će sa vlasnicima, koji su formirani u udruge kako bi stvorili pravnog partnera Županiji, potpisati dugoročne ugovore i sporazume. Stoga je u mjestu Murvica i formirana *Udruga Murvica.* Sve građevine će i dalje ostati u dosadašnjem vlasništvu, ali će se vlasnici morati obvezati da prostore neće koristiti u svrhe koje nisu određene programom, kako bi se etno-eko sela održala kao jedinstvene prostorno funkcionalne sredine.

Za realizaciju projekta Etno-eko sela osim UPU-a izrađeni su, u tijeku je ili se planira izrada slijedećih elaborata i studija:

- Konzervatorska podloga – izrađena je u sklopu izrade ovog UPU-a
- Program turističkog razvoja mjesta
- Projekt vodovoda i kanalizacije
- Projekt navodnjavanja
- Projekt asfaltiranja ceste Bol-Murvica
- Utvrđivanje imovinsko vlasničke strukture

te ostala dokumentacija vezana uz realizaciju i financiranja projekta "Etno-eko selo Murvica".

ODREDBE ZA PROVOĐENJE

Napomena: Ove Odredbe za provođenje počinju člankom 3. zbog usklađenja s numeracijom Odredbi za provođenje u Odluci o donošenju Urbanističkog plana uređenja.

1. UVJETI ODREĐIVANJA I RAZGRANIČAVANJA POVRŠINA JAVNIH I DRUGIH NAMJENA

1.1. Uvjeti za razgraničavanje površina

Članak 3.

Ovim UPU-om određene su slijedeće osnovne namjene površina:

- **Stambena namjena**
  Stanovanje (S)
- **Mješovita namjena**
  Mješovita, pretežito stambena (M1)
  Mješovita, pretežito poslovna (M2)
- **Javna i društvena namjena**
  vjerska (D7)
  ostala javna i društvena namjena (D)
- **Sportsko-rekreacijska namjena**
  igrališta (R1)
- **Javne zelene površine**
  javni parkovi (Z1)
- **Ostale zelene površine**
  Zaštitne zelene površine (Z)
- **Površine infrastrukturnih sustava (IS).**

Članak 4.

Razmještaj i veličina te razgraničenje površina određenih namjena prikazani su na kartografskom prikazu br. *1.b. Detaljna namjena površina* u mj. 1:1000.

Članak 5.

Detaljno razgraničavanje između pojedinih namjena površina, granice kojeg se grafičkim prikazom ne mogu nedvojbeno utvrditi, odredit će se iščitavanjem plana u digitalnom obliku. U razgraničavanju prostora, granice se određuju u korist zaštite prostora, te ne smiju ići na štetu javnog prostora.

1.2. Oblici korištenja i uvjeti smještaja građevina

Gradnja građevina i zaštita okoliša

Članak 6.

Na području obuhvata UPU-a, odnosno u njegovoj neposrednoj blizini ne mogu se graditi građevine koje bi svojim postojanjem ili uporabom, posredno ili neposredno, ugrožavale život i rad ljudi u naselju, odnosno vrijednosti postojećeg okoliša naselja.

Prigodom planiranja, projektiranja i odabira pojedinih sadržaja i tehnologija moraju se osigurati propisane mjere zaštite okoliša (zaštita od buke, neugodnih mirisa, onečišćavanja zraka, zagađivanja podzemnih i površinskih voda i sl.) te isključiti one djelatnosti i tehnologije koje svojim postojanjem ili upotrebom, neposredno ili potencijalno, ugrožavaju život i rad ljudi, odnosno vrijednosti iznad dozvoljenih granica utvrđenih posebnim propisima zaštite okoliša u naselju.

Građevine, čija namjena nije u skladu s ovim UPU-om mogu se zadržati sve do trenutka privođenja planiranoj namjeni, ali je ne smiju onemogućavati.

Sve poljoprivredno zemljište u građevnom području naselja, a koje je UPU-om određeno za drugu namjenu, može se do prenamjene i dalje koristiti na dosadašnji način.

Način i uvjeti gradnje građevina

Članak 7.

Uvjeti gradnje građevina određeni su planiranom namjenom površina i propisanim oblicima korištenja u odnosu na karakter područja na kojem se nalazi građevinska čestica (što je označeno na grafičkim prikazima 4. *Oblici korištenja i način gradnje*:

U predjelima s oznakom *konzervacija – dovršeni dio naselja* omogućuje se održavanje postojećeg stanja građevina uz nužno dotjerivanje i uređenje u skladu s odredbama ovoga plana i smjernicama iz Konzervatorske studije.

U predjelima s oznakom *rekonstrukcija – sanacija građevina i dijelova naselja* omogućuje se rekonstrukcija i sanacija postojećih građevina tj. potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elementa ili njegova dijela u skladu s odredbama ovoga plana i smjernicama iz Konzervatorske studije.

U predjelima s oznakom *rekompozicija –preoblikovanje i usklađivanje građevina* omogućuje se rekonstrukcija, sanacija i rekompozicija postojećih građevina (uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa; preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru) u skladu s odredbama ovoga plana i smjernicama iz Konzervatorske studije te nova gradnja sukladno uvjetima iz ovoga plana.

U predjelima s oznakom *nova gradnja* omogućuje se nova gradnja u skladu s uvjetima iz ovoga Plana.

Članak 8.

Gradivi dio građevne čestice je površina građevne čestice na kojoj je moguć smještaj građevina, a određena je općim i posebnim uvjetima za uređenje prostora u pogledu najmanjih udaljenosti građevina od granica, odnosno međa građevne čestice;

Izgrađenost građevne čestice je površina tlocrtnih projekcija svih građevina na njoj (osnovna i sve pomoćne). U izgrađenost građevne čestice ne ulaze: sabirne jame, cisterne za vodu i spremnici za gorivo ako su ukopani u teren, konzolni istaci krovišta, elementi uređenja okoliša u razini terena ili do najviše 0,60 m iznad razine uređenog terena (prilazne stepenice, vanjske

komunikacije i terase, potporni zidovi i sl.). Iskazuje se u postocima ili koeficijentom izgrađenosti - kig;

Koeficijent izgrađenosti građevne čestice (kig) je odnos izgrađene površine zemljišta pod građevinama i ukupne površine građevne čestice, s time da se pod izgrađenom površinom zemljišta podrazumijeva vertikalna projekcija svih zatvorenih, otvorenih i natkrivenih konstruktivnih dijelova građevina osim balkona, na građevnu česticu, uključivši terase, odnosno dijelove terasa u prizemlju građevine kada su iste, odnosno isti konstruktivni dio podruma ili kada kota gornjeg ruba njihove konstrukcije iznosi 0,6 m i više od kote uređenog terena;

Koeficijent iskorištenosti građevne čestice (kis) je odnos ukupne građevinske bruto površine (GBP) i površine građevne čestice;

Regulacijska crta je crta koja određuje granicu građevne čestice prema prometnoj površini, tj. crta povučena granicom koja razgraničuje površinu postojećeg prometnog koridora u dovršenim i pretežito dovršenim dijelovima naselja, odnosno površinu planiranog prometnog koridora u nedovršenim dijelovima naselja od površina građevnih čestica unutar ostalih namjena;

1.3. Uvjeti određivanja površina

STAMBENA NAMJENA (S)

Članak 9.

Površine stambene namjene (S) su površine na kojima su postojeće i planirane građevine stambene namjene.

Ovim planom omogućuje se izgradnja stambenih građevina u obliku individualnih stambenih građevina višeobiteljskog načina gradnje – obiteljske kuće s najviše 3 stambene jedinice.

U predjelima za stanovanje, u sklopu stambenih jedinica, moguće su turističke djelatnosti u vidu turističkih usluga koje građani pružaju u svojim domaćinstvima (soba, apartman, studio apartman, pansion), turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima.

Sadržaji turističkih djelatnosti mogu zauzimati do 30% BRP na građevnoj čestici, ali nije dozvoljena izgradnja isključivo turističkih sadržaja bez osnovne funkcije stanovanja.

Na površinama stambene namjene ne mogu se smještavati trgovine.

MJEŠOVITA NAMJENA (M)
Mješovita namjena – pretežito stambena - M1

Članak 10.

Površine mješovite pretežito stambene namjene (M1) namijenjene su izgradnji stambenih i stambeno-poslovnih građevina.

Ovim planom omogućuje se izgradnja stambenih građevina u obliku individualnih stambenih građevina višeobiteljskog načina gradnje – obiteljske kuće s najviše 3 stambene jedinice.

Stambeno-poslovnim građevinama smatraju se građevine individualne stambene izgradnje koje uz stambene jedinice imaju i prateće sadržaje - prostore za poslovne djelatnosti i tihe obrte koji ne ometaju stanovanje i ne onečišćuju okoliš, uključivo i prostore za smještaj gostiju.

Unutar granica područja mješovite namjene – pretežito stambene (M1) uz stambenu namjene dozvoljene su i sljedeće djelatnosti:

- manje ugostiteljske djelatnosti (bistroi, konobe, kušaonice),
- pružanje osobnih usluga (intelektualne usluge, zdravstvene, terapeutske, njega tijela i sl.).
- trgovina do 100 m^2,

- zanatstvo, tihi obrti i osobne usluge, posebno oni koji su nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- drugi, prije svega tradicionalni obrti, uz uvjet da ne ometaju primarnu (stambenu) namjenu;
- manje ambulante i zdravstvene usluge kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljski objekti iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Sadržaji poslovnih djelatnosti mogu zauzimati do 45% BRP na građevnoj čestici stambeno-poslovnih građevina.

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; proizvodne građevine, skladišta i drugi sadržaji koji zahtijevaju intenzivan promet ili na drugi način ometaju primarnu namjenu.

Za rekonstrukciju, izgradnju i oblikovanje građevina u predjelima mješovite – pretežito stambene namjene primjenjuju se isti uvjeti kao za izgradnju u području stambene namjene.

Mješovita namjena – pretežito poslovna – M2

Članak 11.

Na površinama mješovite namjene – pretežito poslovne (M2), moguć je smještaj:

- stambeno-poslovnih građevina,
- ugostiteljsko-turističkih građevina gdje se pružaju usluge smještaja (pansiona, vila, manjih hotela - do 30 ležaja),
- informativnih centara te muzejsko-galerijskih prostora,
- ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića
- pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.),
- turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.

Također je moguće otvaranje i sljedećih sadržaja:

- trgovine do 100 m^2,
- tihih obrta, osobito tradicijskih obrta;
- izrada i prodaja tradicionalnih proizvoda i zdrave hrane,
- izrada i prodaja suvenira,
- usluga kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- manjih ambulanta i zdravstvenih usluga kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljskih objekata iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; te djelatnosti koji na bilo koji način ometaju primarnu namjenu.

JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA

Članak 12.

Na površinama javne i društvene namjene – vjerske (D7) nalaze se postojeće vjerske građevine. Navedene povijesne građevine treba održavati i obnavljati u skladu sa smjernicama iz Konzervatorske studije naselja Murvica i prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Na površinama planirane javne i društvene namjene (D) moguć je smještaj slijedećih sadržaja:

- muzejsko-galerijske djelatnosti sa suvenirnicom;
- informativne djelatnosti u funkciji turizma (turistički info-centar).
- upravne djelatnosti (mjesni odbor);
- udruge građana, političke stranke i druge javne i nevladine organizacije (udruženje obrtnika, političke stranke, ispostave raznih udruga, klubovi, sekcije i druga udruženja građana, škole stranih jezika i dr.);
- socijalne djelatnosti (socijalne udruge i organizacije);
- kulturne djelatnosti (dom kulture, čitaonica, kulturno-umjetnička društva, udruge tehničke kulture, razne amaterske udruge u kulturi);

SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA

Članak 13.

Na površini sportsko-rekreacijske namjene – igrališta (R1) nalazi se postojeće boćalište. Navedenu zonu s obzirom na njenu vizurnu izloženost treba održavati i uređivati prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Na površini R1 uz sportske terene (boćališta) moguća je i izgradnja tribina te uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta, postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme te infrastrukturnih građevina i poteza.

JAVNE ZELENE POVRŠINE

Članak 14.

Sustav zelenih površina naselja obuhvaća postojeće i planirane hortikulturno uređene parkovne površine naselja kao i okolno neizgrađeno područje poljoprivrednih parcela sa suhoziodima koje sudjeluje u stvaranju slike (okvira) naselja.

Ovim UPU-om zelene površine određene su kao Javne zelene površine - javni park (Z1).

Unutar javnih zelenih površina dozvoljeno je uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta, postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme te infrastrukturnih građevina i poteza.

Dijelovi površina određenih za drugu osnovnu namjenu mogu se uređivati kao parkovne i zelene površine.

Članak 15.

Prilikom izvedbe javnih zelenih površina, gdje god to konfiguracija terena omogućuje, treba se pridržavati važećih propisa o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje urbanističko-arhitektonskih barijera u urbanističkom planiranju i projektiranju.

U parkovima smještenima na ulazima u naselje preporučuje se postaviti informativne ploče s informacijama na nekoliko svjetskih jezika o samim građevinama i o povijesti naselja.

OSTALE ZELENE POVRŠINE

Članak 16.

Ovim UPU-om ostale zelene površine određene su kao Zaštitne zelene površine (Z).

Zaštitne zelene površine (Z) planirane su na rubnim prostorima naselja. Na ovom dijelu predviđen je prirodni prostor sa što manje intervencija u okoliš. Moguće je korištenje u

poljoprivredne svrhe uz upotrebu struktura suhozida i puteva koji proizlaze iz tradicijskog poljoprivrednog krajolika.

POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA (IS)

Članak 17.

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Površine infrastrukturnih sustava mogu se uređivati i unutar prostora određenih za druge pretežite namjene, ali moraju proizlaziti iz potrebe osnovne namjene.

Specifičnost ovog prostora kao zaštićene cjeline zahtijeva da se i građevine infrastrukture skladno uklope u cjelinu i u skladu s konzervatorskim smjernicama.

2. UVJETI SMJEŠTAJA GRAĐEVINA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI

Članak 18.

U obuhvatu Plana mogu se smjestiti građevine i prostori gospodarske djelatnosti navedeni u članku 11. koje svojim postojanjem i radom ne smetaju naselju. Što znači da bukom, prašinom, mirisom, neprimjerenim radnim vremenom, intenzitetom prometa roba i vozila ne ometaju stanovanje i ostale funkcije naselja, te ne ugrožavaju okoliš.

Članak 19.

Građevine i prostore gospodarske djelatnosti moguće je smjestiti unutar zone mješovite-pretežito poslovne namjene (M2).

Sadržaji gospodarskih djelatnosti dozvoljeni su i unutar stambenih jedinica u predjelima mješovite – pretežito stambene namjene (M1) prema uvjetima za osnovnu namjenu.

Članak 20.

Za izgradnju građevina na površinama **mješovite namjene – pretežito poslovne (M2)** primjenjuju se uvjeti definirani u čl. 24-26. ovih odredbi.

3. UVJETI SMJEŠTAJA GRAĐEVINA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI I KORIŠTENJA I UREĐENJA ZONA SPORTA I REKREACIJE

Članak 21.

Na površini **javne i društvene namjene (D7)** dozvoljena je konzervacija postojeće crkve i kapele unutar postojećih vertikalnih i horizontalnih gabarita sukladno uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela prema sljedećim uvjetima:

- zadržava se postojeća izgrađenost i iskorištenost na novoformiranim parcelama,
- zadržavaju se vertikalni i horizontalni gabariti povijesnih građevina, ukoliko uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela nije drugačije određeno,
- povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, pomoćnim građevinama i sl.),

- satelitske antene, uređaje za klimatizaciju, ventilaciju i sl. moraju se postavljati tako da budu što manje uočljivi, u skladu sa uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela,
- potreban broj PGM osigurava se na javnim parkiralištima.

Za izgradnju građevina na površinama **ostale javne i društvene namjene (D)** primjenjuju se uvjeti definirani u čl. 24-26. ovih odredbi.

Članak 22.

Na površini **sportsko-rekreacijske namjene (R1)** dozvoljeno je uređenje terena za male sportove (boćalište) prema sljedećim uvjetima:

- otvorena sportska igrališta grade se prema normativima sportova kojima su igrališta namijenjena (boćanje),
- moguća je gradnja tribina, koje zajedno s otvorenim sportskim igralištima (koja nisu travnata) čine najveći koeficijent izgrađenosti (kig) do 0,5, cjelovite uređene zone,
- najmanje 20% površine zone mora se urediti kao parkovni nasadi i prirodno zelenilo.

4. UVJETI SMJEŠTAJA STAMBENIH GRAĐEVINA

Članak 23.

Stambene građevine moguće je uređivati unutar površina stambene (S), mješovite namjene – pretežito stambene (M1) i mješovite namjene – pretežito poslovne (M2).

Uvjeti za konzervaciju i rekonstrukciju postojećih građevina

Članak 24.

Uvjeti za izgradnju u izgrađenom (postojećem) dijelu građevinskog područja koji su označeni oznakama "konzervacija" i "rekonstrukcija" na listu 4.a. Oblici korištenja su:

- Nije dozvoljeno povećavanje zatečenih tlocrtnih i visinskih gabarita postojećih građevina. Zadržavaju se vertikalni i horizontalni gabariti povijesnih građevina, ukoliko uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela nije drugačije određeno.
- U slučaju obnove treba s građevina ukloniti sve novije dodatke i dijelove koji im stilski i povijesno ne pripadaju kao što su nadstrešnice pred ulazima, pokrov od valovitih plastičnih ili azbestno cementnih ploča, ravne betonske ploče i balkone, zidove od betona i betonskih blokova i sl.
- Svi radovi i građevinski detalji na kućama (zidanje u produžnom vapnenom mortu s crljenicom, način fugiranja, način žbukanja, način izvođenja strehe, izrada drvenog dvostrešnog krovišta, izvedba varijanti drvenog četverostrešnog krovišta, pokrivanje krova kamenim pločama ili crijepom, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske i unutrašnje stolarije) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja (oblikovanje prozorskih otvora u formi vertikalno položenog izduženog pravokutnika, zatvaranje otvora škurama izrađenim po tradicijskom modelu, kamene balature.).
- Građevine dužom stranom trebaju pratiti slojnice terena.
- Nije dozvoljena izgradnja balkona.
- U obnovi kamenih kuća ne dozvoljava se upotreba monolitne armiranobetonske međukatne i krovne konstrukcije. Sve nosive podne konstrukcije potrebno je izvoditi drvenim spregnutim konstrukcijama.
- Krovne konstrukcije u pravilu se izvode kao drvene dvostrešne ili četverostrešne odnosno prema tipologiji pojedinih građevina. Za pokrov koristiti crijep ili pločasti kamen.

- Pročelja je moguće obnoviti fugiranjem ili žbukanjem u tradicionalnim svijetlim žućkasto-rumenim tonovima.
- Nove zidove moguće je izvoditi jedino u kamenu, a strukturu i način zidanja uskladiti s vrstom građevine. Oblaganje pročelja tankim kamenim pločama nije dopušteno.
- Svu vanjsku stolariju treba izvesti od drveta na tradicionalan način. Ne dopušta se primjena PVC i aluminijske bravarije.
- Ne dozvoljava se postava vanjskih klima jedinica na glavna pročelja tradicijskih građevina.
- Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, etno građevinama – krušnim pećima, gustirnama i sl.).
- Satelitske antene, uređaje za klimatizaciju, ventilaciju i sl. moraju se postavljati tako da budu što manje uočljivi.
- Potreban broj PGM osigurava se na građevnoj čestici, odnosno ukoliko to zbog konfiguracije terena i postojeće izgrađenosti nije moguće, na javnim parkiralištima.

Uvjeti za rekompoziciju i novu gradnju

Članak 25.

Uvjeti za izgradnju u dijelu građevinskog područja koji su označeni oznakama "rekompozicija" i "nova gradnja" na listu 4.a. Oblici korištenja su:

- Moguće su slobodnostojeće i poluugrađene (dvojne) građevine kako je prikazano na listu 4.b. Način gradnje.
- Koeficijent izgrađenosti (k_{ig}) iznosi:
  - za građevinske čestice od 300-350 m^2: od 0,17 do 0,35
  - za građevinske čestice od 351-400 m^2: od 0,15 do 0,34
  - za građevinske čestice od 401-450 m^2: od 0,13 do 0,32
  - za građevinske čestice od 451-500 m^2: od 0,12 do 0,30
  - za građevinske čestice od 501-550 m^2: od 0,11 do 0,28
  - za građevinske čestice od 551-600 m^2: od 0,10 do 0,27
  - za građevinske čestice od 601-650 m^2: od 0,10 do 0,26
  - za građevinske čestice od 651-700 m^2: od 0,10 do 0,26
  - za građevinske čestice od 701-750 m^2: od 0,10 do 0,25
  - za građevinske čestice od 751-800 m^2: od 0,10 do 0,24
  - za građevinske čestice od 801-850 m^2: od 0,10 do 0,23
  - za građevinske čestice od 851-900 m^2: od 0,10 do 0,22
  - iznimno, kod već izgrađenih građevnih čestica zadržava se postojeća izgrađenost.
- Planirana stambena građevina građena na slobodnostojeći način građenja, mora biti udaljena od susjedne građevne čestice, zavisno od širine parcele, najmanje:
  - 4,0 m za građevinske parcele šire od 20,0 m
  - 3,5 m za građevinske parcele od 14,0 do 20,0 m
  - 3,0 m za građevinske parcele od 12,0 do 14,0 m
  - 3,0 m za građevinske parcele od 8,0 m do 12,0 m, s obvezom vezivanja na jednu stranu (poluugrađeni način)
  - za građevne parcele uže od 6,0 m obvezna je vezana gradnja
  - iznimno, kod već izgrađenih građevnih čestica zadržava se postojeća udaljenost.
- Najveća dozvoljena katnost građevine je (Po+)P+1+Pk ili Su+P+1 odnosno maksimalna visina građevine iznosi V=8 m, uz ograničenja za izgradnju južno do pristupne prometnice Bol – Murvica kod koje ukupna visina građevine (do sljemena krova) ne smije prijeći apsolutnu kotu na kojoj se nalazi navedena prometnica;
- Najmanje 30% površine čestice mora biti uređeno kao zelena, u potpunosti upojna površina. Travne rešetke ne smatraju se zelenom površinom.

- Najmanja udaljenost zgrade od regulacijske linije iznosi 5 metara. Od ovoga se može odstupiti u situacijama gdje se nova građevina prilagođava postojećim građevinama u uličnom potezu.
- Oblikovanje građevine mora biti prilagođeno lokalnom ambijentu naselja Murvica. Ovo podrazumijeva sljedeće obavezne elemente oblikovanja:
  - nisu dozvoljeni razvedeni tlocrtni oblici građevine;
  - građevine trebaju slijediti morfologiju starog naselja te pratiti slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća,
  - obavezan je dvostrešni krov, tradicionalnog nagiba, s pokrovom kamenim pločama ili kupom kanalicom;
  - nije dozvoljena izgradnja luminara,
  - veličina i položaj otvora na fasadi mora biti usklađena s tradicionalnom veličinom otvora (propisuju se otvori u formi vertikalno položenog pravokutnika);
  - nisu dozvoljeni balkoni;
  - nisu dozvoljeni otvoreni bazeni na čestici,
  - fasada može biti žbukana (produžna ili vapnena žbuka zemljanih ili svijetlih tonova) ili kamena. Ukoliko se izvodi kamena fasada treba imati poravnano ili klesano lice a fuge treba izvesti svijetlom smjesom (vapno ili bijeli cement);
- Satelitske antene, uređaji za klimatizaciju, ventilaciju i sl. te solarni paneli moraju se postavljati tako da budu što manje uočljivi.
- Potreban broj PGM osigurava se na građevnoj čestici, odnosno ukoliko to zbog konfiguracije terena i postojeće izgrađenosti nije moguće, na javnim parkiralištima.

Pomoćne zgrade te pomoćne građevine

Članak 26.

Unutar građevinskih područja naselja, na građevnim česticama se uz osnovnu zgradu, u sklopu zadanih (i ukupnih) vrijednosti izgrađenosti građevne čestice, mogu graditi pomoćne zgrade koje služe za redovitu uporabu osnovne zgrade.

U predjelima postojeće izgradnje u kojima je dozvoljena samo rekonstrukcija i rekompozicija unutar postojećih gabarita dozvoljavaju se dogradnje pomoćnih građevina do najviše 12 m^2 bruto građevinske površine, uz poštivanje konzervatorskih uvjeta i uz poštivanje načela da se pomoćne građevine ne smiju graditi na vizurno izloženim mjestima.

Uz stambene građevine na istoj parceli mogu se graditi i pomoćne građevine (drvarnice, spremišta, garaže, sjenice, ljetne kuhinje) i to:

- u sklopu stambene građevine,
- odvojeno od stambene građevine uz iste uvjete udaljenosti od ruba građevne čestice kao glavna građevina,
- uz susjednu među uz uvjet da je granični zid izveden od vatrootpornog materijala, da se na istom ne izvode otvori, te da se odvod vode s krova riješi na vlastitoj parceli, ako susjed gradi pod istim uvjetima ili ako je građevina ukopana u teren i ne ometa korištenje susjedne parcele.

Površina pomoćne građevine uračunava se u površinu izgrađenosti parcele. Visina pomoćne građevine koja se gradi odvojeno je maksimalno P, odnosno ukupne visine do 3 m. Pomoćne građevine mogu se i ukopati. Moguće su prenamjene nekadašnjih gospodarskih zgrada i spremišta za vodu (gustirni) u pomoćne građevine.

Osim pomoćne zgrade, na građevnoj čestici osnovne zgrade se mogu graditi i druge pomoćne građevine te uređenja koja služe za redovitu uporabu osnovne zgrade:

- pretežito podzemne (ukopane) pomoćne građevine (spremnici ukapljenog plina ili nafte, cisterne za vodu – gustirne i sl.) ako im visina osnovnog volumena (osim povišenog okna/otvora) ne prelazi 1 m od najniže točke okolnog zaravnatog terena.
- ograde, pergole (brajde, odrine), ognjišta, prostor za odlaganje kućnog otpada, parterna uređenja (staze, platoi, parkiralište, stube), potporni zidovi i sl.

5. UVJETI UREĐENJA ODNOSNO REKONSTRUKCIJE I OPREMANJA PROMETNE I KOMUNALNE MREŽE TE MREŽE ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJA S PRIPADAJUĆIM OBJEKTIMA I POVRŠINAMA

Članak 27.

Pri projektiranju i izvođenju građevina i uređaja javne i komunalne infrastrukture potrebno se pridržavati posebnih propisa, kao i propisanih udaljenosti od ostalih infrastrukturnih objekata i uređaja te pribaviti suglasnosti tijela ili osoba određenih posebnim propisima.

Trase i lokacije građevina javne i komunalne infrastrukture u grafičkom dijelu UPU-a usmjeravajućeg su značenja te su u postupku izrade projektne dokumentacije dozvoljene odgovarajuće prostorne prilagodbe proizišle iz predloženog projektnog rješenja.

Detaljno određivanje trasa i lokacija građevina prometne infrastrukture, komunalne, telekomunikacijske i energetske infrastrukture koji su određeni UPU-om, utvrđuje se idejnim rješenjem, odnosno aktima provedbe dokumenata prostornog uređenja, vodeći računa o konfiguraciji tla, posebnim uvjetima i drugim okolnostima te posebnim uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Komunalna infrastruktura u pravilu se vodi u koridoru postojeće kolne prometnice ili postojećih i planiranih kolno-pješačkih i pješačkih prometnica. Površine infrastrukturnih sustava mogu se uređivati unutar prostora određenih za druge pretežite namjene.

Priključivanje građevina na komunalnu infrastrukturu obavlja se na način propisan od nadležnog regulatora odnosno distributera.

5.1. UVJETI GRADNJE PROMETNE MREŽE

Članak 28.

Prometnice osnovne mreže prikazane su na grafičkom prilogu Infrastrukturni sustavi i mreže – 2.a. Promet.

Od planom definiranih trasa prometnica može se odstupiti po horizontalnoj i vertikalnoj osi, ako se idejnim projektom prometnice ustanovi potreba prilagođavanja trase tehničkim uvjetima. Osnovna funkcionalna struktura prometnica unutar obuhvata Plana ne smije se mijenjati.

UPU-om je određen sustav prometne mreže prema posebnom režimu te su u skladu s time osigurane širine koridora kolne prometnice od 5,5 m i kolno-pješačkih prometnica od 4,5 metara.

Pri izgradnji i uređenju prometnih površina treba se pridržavati posebnih propisa osiguravanjem obveznih elemenata pristupačnosti tako da na njima nema zapreka za sigurno prometovanje i kretanje niti jedne kategorije stanovnika, ali uz uvažavanje činjenice da se radi o području zaštićenog povijesnog naselja te se pri tome trebaju slijediti konzervatorske smjernice nadležnog Konzervatorskog ureda.

Članak 29.

Svaka građevna čestica mora imati neposredni kolni pristup na prometnu površinu, najmanje širine:

- u predjelima nove gradnje: 3,5 m za stambene, a 5,5 m za ostale zgrade te
- u predjelima postojeće izgradnje: prema lokalnim uvjetima.

Članak 30.

Pješačke ulice unutar izgrađene strukture naselja su putevi prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih se zadržava u postojećem profilu kao pješačke komunikacije.

Površine za kretanje pješaka mogu se graditi i uređivati kao veze (prečaci, pješački putevi, stube, staze, šetnice). Pješačke površine namijenjene su samo kretanju pješaka i iznimno za pristup vozilima u slučaju hitnih intervencija, a u slučaju da prometni profil to omogućava. Širina ovisi o broju korisnika i o mjestu na kojem se nalaze, a najmanja širina prometne površine za isključivo kretanje pješaka iznosi 1,6 m, a iznimno 1 m u već izgrađenim dijelovima naselja.

Oblikovanju staza treba posvetiti veliku pažnju i izvesti ih u skladu s originalnim popločenjem. Ovo treba riješiti u sklopu cjelovitog plana uređenja javnih površina. Ne dozvoljava se asfaltiranje staza te uporaba tipskih rubnjaka i prefabriciranih betonskih elemenata. Pješačke površine koje su trenutno neuređene (zemljane ili asfaltirane) potrebno je urediti na tradicijski način – kogolanjem, popločenjem kamenim pločama ili polaganjem kamenih blokova na zemljanu podlogu – prema predlošku nekog od postojećih tipova popločenja javnih površina u Murvice. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen te dimenzije i način slaganja istovjetan onima na odabranom predlošku.

Za navedene je radove potrebno ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

5.2. JAVNA PARKIRALIŠTA I GARAŽE

Članak 31.

Gradnja potrebnih parkirališnih mjesta predviđena je unutar obuhvata UPU-a prema potrebnom broju parkirališnih mjesta i prostornim mogućnostima.

S obzirom da se u većem dijelu radi o izgrađenom području ograničenih prostornih mogućnosti, dio parkirališnih mjesta moguće je osigurati na javnim parkiralištima, a prema uvjetima gradnje za svaku pojedinu namjenu.

Javne parkirališne površine planirane su na ulazima u naselje, a njihov položaj i broj i prikazan je na grafičkom prikazu *2a Promet*.

Normativi za potreban broj parkirališnih mjesta utvrđuju se ovisno o planiranoj namjeni zgrade:

- Za stanovanje treba osigurati najmanje 1 PM za svaku stambenu jedinicu,
- Za smještajne građevine potrebno je osigurati 2,5 PM na 100 m^2 BRP-a,
- Za ugostiteljske sadržaje potrebno je osigurati 4 PM na 100 m^2 BRP-a,
- za ostale trgovačke i uslužne sadržaje potrebno je osigurati 1 PM na 100 m^2 BRP-a.

Od ukupnog broja parkirališnih mjesta na javnim parkiralištima, najmanje 5% mora biti osigurano za vozila osoba smanjene pokretljivosti.

5.3. UVJETI GRADNJE MREŽE ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJA

Članak 32.

Postojeće i planirane građevine i mreže elektroničke komunikacije prikazane su na kartografskom prikazu *2.b. Elektroničke komunikacije*.

Način gradnje elektroničke komunikacijske mreže prikazan je idejnim rješenjem mreže elektroničkih komunikacija. Pri izradi projekata za pojedine segmente mreže elektroničkih komunikacija unutar obuhvaćenog područja može doći do odstupanja u tehničkom rješenju u odnosu na predloženo rješenje, proizišlo iz predloženog projektnog rješenja. Na promijenjena rješenja potrebno je dobiti suglasnost od nadležne pravne osobe s javnim ovlastima.

Uvjeti za gradnju mreže elektroničkih komunikacija po javnim površinama (glavne trase)

Članak 33.

Sve zračne vodove elektroničkih komunikacija treba zamijeniti podzemnim kabelima, a postojeće kabele dopuniti na kompletnu podzemnu DTK mrežu.

Razvoj mreže elektroničkih komunikacija potrebno je planirati u skladu sa suvremenim tehnološkim rješenjima. Vodove treba izvoditi na za to propisima određenim dubinama.

Za izgradnju distributivne telekomunikacijske kabelske kanalizacije (DTK) u pravilu se koriste PVC cijevi. Za odvajanje, ulazak TK mreže u građevine te skretanja, koriste se montažni zdenci.

Uvjeti za priključke građevina na javnu mrežu elektroničkih komunikacija

Članak 34.

U postupku izdavanja rješenja o uvjetima građenja ili građevne dozvole potrebno je uvjetovati izgradnju priključne distributivne telekomunikacijske kanalizacije (DTK) od građevine do granice vlasništva zemljišta na kojem se građevina gradi prema uvjetima regulatora i posebnih propisa.

U blizini građevina elektroničkih komunikacija, opreme i spojnog puta ne smiju se izvoditi radovi ili podizati nove građevine koje bi ih mogle oštetiti ili ometati njihov rad. Ukoliko je potrebno izvesti određene radove ili podignuti novu građevinu, sukladno posebnim propisima potrebno je pribaviti suglasnost vlasnika komunikacijskog voda, opreme i spojnog puta radi poduzimanja mjera zaštite i osiguranja njihova nesmetanog rada.

Za svaku građevinu na svojoj građevnoj parceli potrebno je izgraditi distributivnu telekomunikacijsku kabelsku kanalizaciju (DTK) za priključenje građevine na mrežu elektroničkih komunikacija.

Uvjeti za smještaj elemenata mreže elektroničkih komunikacija na javnim površinama

Članak 35.

Pojedini elementi mreže elektroničkih komunikacija (primjerice ormari (kabineti) za smještaj UPS-a, kabelski izvodi, montažni kabelski zdenci i sl.) mogu se postavljati na javne površine.

Prilikom postavljanja opreme na javne površine ne smiju se smanjivati širine prometnica i pješačkih staza ispod najmanje dopuštenih dimenzija.

Pokretne mreže

Članak 36.

Zbog potrebe izgradnje i nadogradnje infrastrukture pokretnih telekomunikacijskih mreža, grade se građevine telekomunikacijske infrastrukture uz poštivanje uvjeta građenja, posebnih propisa i normi za takve vrste građevina. Zone elektroničke komunikacijske infrastrukture (u radijusima 500, 750, 1000 i 1500 m) utvrđuju se prostornim planom županije. Točne lokacije građevina telekomunikacijske infrastrukture u pokretnoj mreži ne određuju se u grafičkom dijelu plana.

Na području obuhvata Plana, zbog činjenice da se radi o zaštićenoj povijesnoj cjelini i njenoj neposrednoj kontaktnoj zoni, ne mogu se graditi samostojeći stupovi mreže elektroničkih komunikacija u pokretnoj mreži. Dozvoljeni su samo krovni prihvati i/ili krovni stupovi koji ne smiju biti vidljivi (moraju se koristiti metode maskiranja i sakrivanja, uz obaveznu suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela).

5.4. UVJETI GRADNJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURNE MREŽE

Članak 37.

Izgradnja građevina i uređaja komunalne infrastrukturne mreže mora biti u skladu s propisanim općim i posebnim uvjetima za ove vrste građevina i razrađivati će se odgovarajućom projektnom dokumentacijom.

Propozicije gradnje komunalne infrastrukturne mreže zadane su idejnim urbanističkim rješenjima koja su sastavni dio ovog UPU-a. Pri izradi projekata za pojedine segmente pojedine mreže može doći do manjih odstupanja u tehničkom rješenju u odnosu na predloženo rješenje, ali bez promjene osnovne koncepcije. Na promijenjena rješenja potrebno je prikupiti suglasnost od nadležne pravne osobe s javnim ovlastima i nadležnog Konzervatorskog odjela.

5.4.1. Energetski sustav

Članak 38.

UPU-om su određene površine i koridori za razvoj elektroenergetske mreže, do naponske razine 10(20) kV i prikazani su na grafičkom prilogu: *2.c. Elektroopskrba.*

Elektroopskrba

Članak 39.

U zoni zahvata UPU-a potrebno je zbog većeg porasta potrošnje električne energije, porasta vršnog opterećenja, zbog ambijentalnog i vizualnog očuvanja prostora zamijeniti postojeće STS 10/0,4 kV sa novom građevinom odgovarajućih arhitektonskih i tehničkih karakteristika, izvesti novo kabliranje ukupne niskonaponske mreže naselja kao i dovršiti zamjenu postojećeg DV 35 kV sa odgovarajućim kabelom u dužini od cca 1200 metara.

Tehnički uvjeti za opskrbu električnom energijom definirat će se u prethodnim energetskim suglasnostima kada budu poznata vršna opterećenja svih građevina.

Razvod nove niskonaponske mreže predviđen je podzemno u kolno-pješačkim i pješačkim ulicama. Sve kabele potrebno je položiti u kabelsku kanalizaciju (u alkaten cijevi Ø 200 mm). Također je potrebno predvidjeti barem jednu rezervnu cijev Ø 200 mm cijelom duljinom trase te alkaten cijev Ø50 mm zbog povezivanja elektroenergetskih objekata telekomunikacijskim vezama. Niskonaponsku mrežu treba uvesti polaganjem kabela u alkaten cijevi Ø 110 mm i Ø 150 mm. Prilikom izvođenja navedenih radova koristit će se tipski kabeli i oprema.

Priključne ormariće za struju treba postavljati na zaklonjenim mjestima, što manje vidljivima iz glavnih pješačkih vizura. Kad god je to moguće, njihov položaj u prostoru treba maskirati zelenilom, kamenim zidovima ili drugim elementima urbane opreme. Postavom ormarića za struju ne smiju se sužavati pješačke komunikacije na širinu manju od 1,6 m. Položaj i oblikovanje ormarića treba definirati u suradnji s nadležnim Konzervatorskim odjelom.

Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove. Mogu se eventualno smjestiti na zapuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja.

Članak 40.

Pri planiranju koridora za elektroenergetske vodove treba se pridržavati „Tehničkih uvjeta za izbor i polaganje elektroenergetskih kabela nazivnog napona 1kV do 35 kV (Bilten HEP-a br. 130/03).

Prilikom planiranja (projektiranja) prostora pridržavati se „Pravilnika o Tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV (NN 24/97).

Za nove 20 kV kabele potrebno je osigurati koridor minimalne širine 1 m. Na koridorima elektroenergetskih kabela nije dopuštena sadnja visokog raslinja.

Pri projektiranju treba obratiti pozornost na minimalne dopuštene razmake između elektroenergetskih vodova i ostalih komunalnih instalacija.

Članak 41.

Lokacija za planiranu trafostanice planirana je unutar sportsko-rekreacijske namjeni (R1). Točan prostor za izgradnju trafostanica treba rješavati cjelovito u sklopu uređenja zone sporta i rekreacije. Po izgradnji trafostanice njeno uklapanje u prostor treba riješiti elementima perivojnog uređenja (maskiranje zelenilom, živica i sl.)

Čestice potrebne za izgradnju novih kabelskih transformatorskih stanica trebaju biti veličine 7x7m.

Pristupni put trafostanici treba ispravno predvidjeti kako bi u svako doba dana bio omogućen prilaz kamionskom vozilu s ugrađenom dizalicom za dopremu energetskog transformatora i pripadajuće opreme.

Nisu dozvoljene "tipske" trafostanice, odnosno konačni izgled trafostanice treba odrediti u skladu s konzervatorskim uvjetima koji vrijede za novu izgradnju.

U slučaju potrebe izgradnje novih 10(20)/0,4 kV transformatorskih stanica, treba predvidjeti koridore za priključak istih na srednjenaponsku mrežu, koridore za nove niskonaponske vodove i koridore za javnu rasvjetu.

Javna rasvjeta

Članak 42.

Javna rasvjeta na području obuhvata UPU-a izvoditi će se u skladu s idejnim rješenjima ulica i posebnim idejnim rješenjima. Predviđa se izgradnja mreže javne rasvjete duž postojećih i planiranih prometnica unutar granice obuhvata UPU-a.

Javna rasvjeta izvesti će se prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela. U sklopu rasvjete prometnice izvesti će se i rasvjeta parkova i javnih zelenih i ostalih javnih površina.

Ambijentalnu rasvjetu pojedinih građevina moguće je izvesti uz suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela.

5.4.2. Vodnogospodarski sustav

Članak 43.

UPU-a su određene površine i koridori za vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje otpadnih voda. Vodnogospodarski sustav prikazan je a grafičkim prilozima: 2.d. Vodoopskrba i 2.e. Odvodnja otpadnih voda.

Vodopskrba

Članak 44.

Potrebne količine vode osigurati će se spajanjem na postojeći sustav vodoopskrbe otoka Brača (vodoopskrbni podsustav Bol-Murvica-Farska koji će dijelom služiti i za vodoopskrbu naselja Murvica, a kojeg koncepcijski čine cjevovod profila 150 mm i dužine 5200 m, vodosprema „Murvica“ i hidroblok „Murvica“. Podsustav je dio vodoopskrbnog sustava otoka Brača i Hvara sa spajanjem na vodospremnik „BOL 2“.)

Vodoopskrbni cjevovodi predviđaju se uz i u postojećim i planiranim ulicama zbog lakše izgradnje i održavanja. Kod izrade glavnog projekta vodoopskrbe hidrauličkim proračunom odredit će se konačni profili cjevovoda vodeći računa o količinama vode potrebnim za sanitarnu potrošnju i protupožarnu zaštitu.

Vodoopskrbna mreža mora osigurati sanitarne i protupožarne količine vode te imati izgrađenu vanjsku nadzemnu hidrantsku mrežu. Prilikom formiranja ulica na području UPU-a potrebno je osigurati koridore za izgradnju nove vodoopskrbne mreže.

Buduće građevine i korisnike potrebno je priključiti na javnu vodovodnu mrežu.

„Gustirne“ koje postoje unutar obuhvata UPU-a mogu se zadržati i uz rekonstrukciju koristiti kao dodatni izvor vode.

Članak 45.

Nova lokalna vodovodna mreža zbog zahtjeva protupožarne zaštite mora imati minimalni profil od ∅ 100 mm. Javna vodovodna mreža ugrađuje se u pravilu na javnoj površini.

Nadzemne hidrante treba projektirati i postavljati izvan prometnih površina na udaljenostima određenima posebnim propisima.

Vodovodna mreža ne smije biti postavljena ispod kanalizacijskih cijevi, niti kroz reviziona okna kanalizacije, odnosno kanalizacijskih cijevi se ne postavljaju ispod cjevovoda pitke vode.

Način i mjesto izvedbe vodovodnog priključka, veličinu vodomjernog okna, vrstu materijala za priključak, te položaj i promjer cijevi, vodomjera i ventila, određuje nadležno komunalno društvo, vodeći računa o interesima potrošača i tehničkim mogućnostima.

Odvodnja otpadnih voda

Članak 46.

U grafičkom prilogu dan je načelni prikaz funkcioniranja sustava odvodnje. Točne dionice odredit će se projektnom dokumentacijom. Kod konkretnih rješenja odvodnog sustava, trase, koridori i površine vodova odnosno lokacije objekata koji su određeni ovim UPU-om, mogu se mijenjati radi prilagodbe tehničkim rješenjima te imovinsko-pravnim odnosima.

Na predmetnom području obuhvata primjenjuje se razdjelni tip odvodnje, tj. zasebno se prikupljaju sanitarne otpadne vode, a zasebno zbrinjavaju oborinske vode za dva režima rada, ljetni i zimski. Način pročišćavanja definirati će se detaljnijom projektnom dokumentacijom.

Članak 47.

Odvodni sustavi sanitarne odvodnje na području obuhvata UPU-a potrebno je riješiti zatvorenim kanalizacijskim sustavom sa pročišćavanjem.

Odvodni sustavi predviđaju se uz i u postojećim i planiranim ulicama zbog lakše izgradnje i održavanja. Kod izrade glavnog projekta odvodnje hidrauličkim proračunom odredit će se konačni profili cijevi kanala.

Pri projektiraju i izvođenju javne kanalizacije obvezatno je pridržavati se važećih propisa kao i propisa o minimalnim udaljenostima od ostalih infrastrukturnih objekata, te pribaviti suglasnosti ostalih korisnika infrastrukturnih koridora.

Sanitarne otpadne vode moraju se izravno, bez prethodnog pročišćavanja, upuštati sustavom interne odvodnje otpadnih voda u sustav javne odvodnje otpadnih voda s konačnim pročišćavanjem na uređaju za pročišćavanje (koji se nalazi izvan obuhvata ovoga Plana).

Svi kanali za odvodnju otpadnih voda grade se kao zatvoreni. Na kanalima treba predvidjeti revizijska okna i okna za prekid pada na svim mjestima gdje je to potrebno. Sve kanalizacijske vodove treba izvesti od vodonepropusnih cijevi.

U javnu kanalizaciju ne smiju se ispuštati otpadne tvari, kojima se narušava projektirani hidraulički režim toka vode u cjevovodima, stabilnost objekata, rad strojeva na kanalizacijskim crpkama, tehnički nadzor i održavanje ili povećanju troškova u pogonu.

Korisnici javnog kanalizacijskog sustava su dužni otpadne vode koje se ispuštaju u javnu kanalizaciju svesti na kvalitetu vode utvrđenih prema važećim propisima, vodoprivrednim uvjetima i aktima komunalnog poduzeća, to jest do određenog standarda sanitarno-potrošnih voda, a koje neće ugroziti pravilan rad-tehnološki postupak uređaja za pročišćavanje.

Članak 48.

Do izgradnje kanalizacijskog sustava na području obuhvata UPU-a dozvoljava se privremena izgradnja jednokomornih vodonepropusnih sabirnih jama koje moraju biti izvedene bez ispusta i preljeva uz uvjet redovitog pražnjenja i održavanja istih.

Do izgradnje sustava sanitarne odvodnje i na području gdje nije izgrađena kanalizacija, na građevnoj čestici treba izgraditi nepropusne sabirne jame bez mogućnosti ispuštanja njihovog sadržaja u okolni prostor, a sve sukladno sanitarno-tehničkim i higijenskim uvjetima, pozitivnim zakonskim propisima i standardima, te prema posebnim uvjetima nadležne službe koja izdaje posebne uvjete građenja.

Sabirna jama mora biti potpuno ukopana. Udaljenost sabirne jame od susjedne međe mora biti najmanje 1,00 metra a od uređaja i građevina za opskrbu pitkom vodom (bunari ili cisterne) najmanje 15,00 metara.

U slučajevima gradnje većih građevina (koje koriste preko 10 ES) potrebno je sagraditi uređaje za biološko pročišćavanje fekalnih otpadnih voda prije upuštanja istih u teren putem upojnih bunara koje treba locirati na čestici u skladu s hidrogeološkim uvjetima.

Granične vrijednosti opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama koje se ispuštaju u sabirne jame moraju biti u skladu s propisanim graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari za ispuštanje u sustav javne odvodnje.

Nakon dovršetka izgradnje cjelovitog sustava odvodnje, sve građevine i građevinske parcele moraju se priključiti na kanalizacijsku mrežu u roku od 6 mjeseci.

Članak 49.

Zbrinjavanje odnosno odvodnju **oborinskih voda** treba u najvećoj mogućoj mjeri osigurati prirodi bliskim načinima. U načelu čiste oborinske vode (oborinske vode krovnih površina, pješačkih staza i sl.) treba razlijevati po okolnom terenu odnosno ponirati u podzemlje.

Oborinske vode sakupljaju se sa slijedećih površina:

- oborinske vode sa krova upuštaju se u oborinsku kanalizaciju bez prethodnog tretmana,
- oborinske vode sa prometnih površina ukoliko sadrže masne materije (od parkirališta i sl.) moraju se pročistiti u separatoru ulja i masti dimenzioniranom prema hidrauličkom proračunu,

Otpadne vode koje se skupljaju u oborinskoj kanalizaciji moguće je sakupljati u gustirnama iz kojih će se voda koristiti za zalijevanje zelenih površina i/ili kao sanitarna voda.

6. UVJETI UREĐENJA JAVNIH ZELENIH POVRŠINA

Članak 50.

UPU-om su zelene površine određene za korištenje kao: javni parkovi (Z1) i zaštitne zelene površine (Z).

Članak 51.

Javne parkovi (Z1) su arhitektonski oblikovane površine u duhu autohtone vegetacije i u skladu sa građevinama koje ih okružuju, gdje se ostvaruje boravak na otvorenom, odmor i rekreacija, oblikovane planski raspoređenom vegetacijom te sadržajima za rekreaciju i dječju igru.

Unutar površina Z1 dozvoljeno je uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta, te postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme.

U parkovima Z1 preporučuje se postaviti informativne ploče s informacijama na nekoliko svjetskih jezika o povijesti naselja te dobiti informacije o turističkoj ponudi naselja i šireg područja (multimedijalne info-ploče i sl.).

Nije dozvoljena izgradnja paviljonskih građevina.

Dozvoljeno je popločenje dijela zelene površine do najviše 35% ukupne površine.

Članak 52.

Zaštitne zelene površine (Z) su negradive površine izvornog prirodnog ili kultiviranog uređenog krajobraza koje služe kao prirodni prijelaz sa izgrađenih površina naselja u prirodni okoliš.

Unutar ostalih zelenih površina dozvoljeno je uređenje staza i šetnica prema prirodnom okolišu.

Nije dozvoljena izgradnja dječjih igrališta i paviljonskih građevina.

7. MJERE ZAŠTITE PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA I GRAĐEVINA I AMBIJENTALNIH VRIJEDNOSTI

Mjere zaštite značajnog krajobraza

Članak 53.

Zapuštene poljoprivredne površine u okolini naselja potrebno je reafirmirati u smislu sadnje trajnih kultura, poglavito vinograda.

Prilikom izgradnje turističkih puteva i staza treba izbjegavati njihovo vođenje preko nekadašnjih polja ili krčenjem reprezentativnih dijelova prirodnog obraštaja.

Posebni uvjeti korištenja utvrđuju se odlukom donesenom temeljem posebnih propisa iz područja zaštite prirode.

Mjere zaštite dijelova prirode koji se štite mjerama Plana

Članak 54.

Dijelovi prirode koji se štite mjerama Plana:

- spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo – stablo čempresa (Cupresus sp.) uz kuću br. 22,
- spomenik parkovne arhitekture – pojedinačna stabla alepskog bora (2) (Pinus halepensis) uz kuće br. 14 i 15.
- vidikovci.

U ovim dijelovima nisu dozvoljene djelatnosti i zahvati kojima bi se narušila obilježja i vrijednosti zbog kojih su evidentirani.

Istaknute točke u prostoru s kojih se sagledava cjelovitost šireg prostora i s kojih se pružaju izuzetne vizure treba sačuvati sa širim okruženjem u izvornom stanju, uz minimalna uređenja i opremanja klupama, dalekozorima, informativnim tablama i sl., te obilježiti odgovarajućom vizualnom signalizacijom od glavnih putova.

Mjere zaštite kulturne baštine

Članak 55.

Selo Murvica smješteno je iznad mora na slabo naseljenoj južnoj strani otoka Brača. Ruralno je naselje organički formirano uz puteve koji serpentinasto prate slojnice terena. Zadržalo je prostornu organizaciju i graditeljski fond s tipološkim karakteristikama tradicijske gradnje 19. i početka 20. stoljeća. Naselje se štiti mjerama PPUO Bol i konzervatorskim mjerama zaštite koje su ugrađene u ovaj Plan.

Za potrebe ovog UPU-a izrađena je Konzervatorska studija naselja Murvica koja se sastavni dio ovoga Plana i provodi se integralno s provedbom plana. U Studiji je svaka postojeća građevina detaljno valorizirana i dane su smjernice za njenu obnovu.

Opći uvjeti zaštite nepokretnih kulturnih dobara

Članak 56.

Zaštita graditeljske baštine temelji se na načelu integralne zaštite prostora, te na očuvanju autentičnosti putem predviđenog očuvanja izvornih obilježja prostora. Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, te prema propisanim mjerama zaštite.

Kulturna baština Murvice ima kulturno-povijesnu, ambijentalnu, arhitektonsku, etnološku i dokumentarnu vrijednost. Zaštita graditeljske baštine Murvice provode se sa ciljevima temeljenim na Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara RH, a to su:

- očuvanje povijesnog naselja Murvica i pripadne parcelacije
- očuvanje i njegovanje izvornih, tradicionalnih funkcija i sadržaja, poljoprivrednih kultura i vještina, tradicionalnog načina obrade zemlje, ali i načina života općenito, uključivo s nematerijalnom baštinom mjesta,
- očuvanje vinograda, kultiviranog krajobraza uređivanog stoljećima ljudskog rada
- očuvanje karakterističnih toponima,
- očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova s kulturno-povijesnim ili ambijentalnim obilježjima, te javnih prostora i njihove opreme
- zadržavanje povijesnih oblika komunikacija i njihovog izvornog izgleda - pješačkih putova
- istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i mjesta,
- reguliranje svih oblika nove izgradnje i općenito svih mogućih intervencija u prostoru, kako bi se vratio i očuvao izvorni izgled prostora.

Članak 57.

Prostor naselja Murvica, gledano kao naselja i kulturnog krajolika koji ga okružuje, klasificira se i zaštićuje kroz zone zaštite:

Zona „A“ konzervatorske zaštite – zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje. Tu nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika.

Zona „B“ konzervatorske zaštite – zona ambijentalne zaštite. Dijelovi cjeline u kojima je izgradnja prorijeđena i ne sadrži primjere od pojedinačnog značenja, no čijom se zaštitom osigurava potpuno uklapanje u cjelinu i adekvatno prezentiranje zona potpune ili djelomične

zaštite. U ovoj su zoni prihvatljive neke intervencije uz poštivanje načela zaštite kulturnih dobara, poput obnove postojećih struktura ili ograničene izgradnje novih uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline i karaktera krajolika te korištenja tradicijskih elemenata gradnje.

Konzervatorske smjernice

Članak 58.

Zona "A" konzervatorske zaštite – zona prvog stupnja zaštite povijesnih struktura obuhvaća povijesnu cjelinu naselja te se u njoj nalaže cjelovita zaštita povijesnih vrijednosti uz poštivanje tradicije i funkcije prostora i njegovih sadržaja.

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija). Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja u sklopu izdavanja akata za građenje i prethodnu suglasnost u okviru izdavanja odobrenja za građenje. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

konzervaciju:

- održavanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje,
- očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti.

rekonstrukciju:

- potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elementa ili njegova dijela

Uvjeti za obnovu postojećih građevina u zoni A:

Članak 59.

Moguće je rekonstruirati postojeće građevine u svrhu poboljšavanja uvjeta stanovanja i rada. Pri tome treba voditi računa o sljedećoj metodologiji obnove:

- Nije dozvoljeno povećavanje zatečenih tlocrtnih i visinskih gabarita postojećih građevina. Karakteristika graditeljstva Murvice je da zgrade u manjim nizovima dužom stranom prate slojnice terena, rijetko imaju dvostrešni središnji luminar u potkrovlju ili zabatno uzdignut dio krova. U morfologiji građevina nema balkona stoga ih nije dozvoljeno graditi.
- U slučaju obnove treba s građevina ukloniti sve novije dodatke i dijelove koji im stilski i povijesno ne pripadaju kao što su nadstrešnice pred ulazima, pokrov od valovitih plastičnih ili azbestno cementnih ploča, ravne betonske ploče i balkone, zidove od betona i betonskih blokova i sl.
- Svi radovi i građevinski detalji na kućama (zidanje u produžnom vapnenom mortu s crljenicom, način fugiranja, način žbukanja, način izvođenja strehe, izrada drvenog dvostrešnog krovišta, izvedba varijanti drvenog četverostrešnog krovišta, pokrivanje krova kamenim pločama ili crijepom, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske i unutrašnje stolarije) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja (oblikovanje prozorskih otvora u formi vertikalno položenog izduženog pravokutnika, zatvaranje otvora škurama izrađenim po tradicijskom modelu, kamene balature.)
- U obnovi kamenih kuća ne dozvoljava se upotreba monolitne armiranobetonske međukatne i krovne konstrukcije. Sve nosive podne konstrukcije potrebno je izvoditi drvenim spregnutim konstrukcijama. Krovne konstrukcije u pravilu se izvode kao drvene

dvostrešne ili četverostrešne odnosno prema tipologiji pojedinih građevina. Za pokrov koristiti crijep ili pločasti kamen.

- Pročelja je moguće obnoviti fugiranjem ili žbukanjem u tradicionalnim svijetlim žućkasto-rumenim tonovima.
- Nove zidove moguće je izvoditi jedino u kamenu, a strukturu i način zidanja uskladiti s vrstom građevine. Oblaganje pročelja tankim kamenim pločama nije dopušteno.
- Svu vanjsku stolariju treba izvesti od drveta na tradicionalan način. Ne dopušta se primjena PVC i aluminijske bravarije.
- Ne dozvoljava se postava vanjskih klima jedinica na glavna pročelja tradicijskih građevina.
- Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, etno građevinama – krušnim pećima, gustirnama i sl.)

Uvjeti za gradnju novih građevina u zoni A:

Članak 60.

Gradnja novih građevina u zoni A konzervatorske zaštite u pravilu nije moguća. Moguće je jedino ponovno izgraditi urušene i zapuštene građevine u izvornim gabaritima. Pri tome oblikovanje i namjenu treba uskladiti s tipologijom predmetne građevine. Isto tako moguće je obnoviti urušene kamene suhozide u funkciji obnove poljodjelskih aktivnosti.

Ne odobrava se legalizacija novih gradnji koje gabaritima i oblikovanjem grubo odstupaju od zatečene povijesne strukture. Na nekim lokacijama moguća je primjena metode rekompozicije kako bi se preoblikovanjem neprimjerenih rješenja uspostavila povijesna slika naselja.

Uvjeti gradnje u zoni B konzervatorske zaštite:

Članak 61.

Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na rekompoziciju:

- uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa,
- preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Kod obnove tradicijskih građevina podrazumijeva se obnova ne samo glavne, stambene građevine, već i njoj pripadnog okoliša s gospodarskim i drugim građevinama i elementima opreme prostora.

Sva pročelja prema moru i svi krovovi kao peta fasada mjesta od velikog su značenja na povijesnu sliku mjesta, i stoga ih je nužno čuvati kao kompaktnu stilsku cjelinu.

Za doživljaj cjeline iznimno je bitan potez pročelja uz cestu kojom se dolazi iz Bola, iz kojeg se trenutno ne može razaznati da se radi o ulasku u selo s vrijednim tradicijskim graditeljstvom.

Nova izgradnja svojim vanjskim izgledom, korištenim materijalima i građevnom tipologijom, unutarnjom organizacijom, komunikacijom s javnim površinama i okolnim građevinama treba biti usklađena s okolnim tradicijskim građevinama, te ih vizualno pratiti skladno upotpunjavajući cjelinu.

Uređivanje svih vanjskih ploha, u privatnom i javnom vlasništvu, mora se temeljiti na korištenju autohtonih materijala i graditeljskog izraza, te podliježe svim uvjetima zaštite kulturnih dobara koji su navedeni elaboratom.

U kontaktnim zonama gdje je prisutna izgradnja novijeg datuma, koja odudara od tradicijski oblikovane cjeline, daljnje je zahvate potrebno usmjeravati tako da se predmetne građevine što

više približe autohtonom graditeljskom izričaju, a u slučaju nove gradnje potrebno ju je planirati tako da volumenom, materijalima, postavom, kvalitetom oblikovanja i tipologijom gradnje bude u što većem skladu s građevinama u povijesnom dijelu naselja.

Ostali uvjeti izgradnje navedeni su u uvjetima izgradnje ovisno o planiranoj namjeni prostora odnosno građevina.

Upravni postupak u zonama A i B konzervatorske zaštite:

Članak 62.

Sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zonama A i B konzervatorske zaštite podliježu upravnom postupku tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka i idejnog projekta izrađenog prema smjernicama iz konzervatorske studije ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje od nadležnog konzervatorskog odjela.

Navedeno je odobrenje neophodno i za radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, a za koje prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji nije potrebno odobrenje za građenje.

Sve intervencije uređenja putova i javnih površina u zoni A i B konzervatorske zaštite podliježu upravnom postupku tj. potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje od nadležnog konzervatorskog ureda.

Područje posebnih ograničenja u korištenju

Članak 63.

Zona posebnog ograničenja u korištenju obuhvaća neizgrađeno područje poljoprivrednih parcela omeđenih suhozidima južno i u neposrednoj blizini povijesnog naselja (u većem dijelu izvan obuhvata plana). U ovoj zoni nije dozvoljena nova izgradnja kako bi se sačuvala krajobrazna vrijednost naselja koje s okolnim poljoprivrednim i šumskim površinama na padinama Vidove gore tvori jedinstvenu cjelinu. U toj se zoni predlaže barem djelomična obnova poljoprivrednog zemljišta i uzgoj starih kultura. Pri tom je potrebno čuvati povijesne suhozidne kamene ograde i puteve, gustirne i ulaze u parcele.

Za poduzimanje svih radnji na području kontaktne zone, potrebno je u postupku izdavanja akata za građenje od nadležnog konzervatorskog odjela zatražiti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Članak 64.

Podrobne konzervatorske smjernice za naselje kao cjelinu te za svaku pojedinačnu građevinu navedene su u Konzervatorskoj studiji naselja Murvica koja je sastavni dio ovoga UPU-a. Konzervatorske smjernice sastoje se od:

- Smjernica za obnovu stambeno-gospodarskih građevina
- Smjernica za obnovu gospodarskih građevina
- Smjernica za obnovu javnih prometnih površina
- Smjernica za provođenje infrastrukture
- Smjernica za novu gradnju

Navedene smjernice iz Konzervatorske studije predstavljaju obavezne smjernice kojih se treba pridržavati kod svih zahvata unutar zaštićene povijesne cjeline naselja Murvica (zone A i B), i njegove kontaktne zone.

8. POSTUPANJE S OTPADOM

Članak 65.

Na području obuhvata UPU-a s otpadom će se postupati u skladu sa cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom otoka Brača.

Unutar područja obuhvata UPU-a pretpostavlja se nastanak samo komunalnog otpada koji treba uključiti u sustav izdvojenog skupljanja korisnog otpada.

Komunalni otpad potrebno je prikupljati u tipizirane posude za otpad ili veće metalne kontejnere s poklopcem. Korisni dio komunalnog otpada treba sakupljati u posebne spremnike (stari papir, staklo, PET ambalaža, organski otpad i sl.). Posude/spremnike na javnim površinama postavlja se tako da je do njih omogućen pristup komunalnom vozilu, te da ne ometaju normalno prometovanje na javnim prometnim površinama (preglednost raskrižja, nesmetani prolaz biciklista, pješaka i osoba s invaliditetom).

Postupanje s industrijskim, ambalažnim, građevnim, električkim i elektroničkim otpadom, otpadnim vozilima i otpadnim gumama te opasnim otpadom mora se provoditi u skladu s posebnim propisima.

Na području UPU-a isključuje se svaka mogućnost obavljanja djelatnosti koja može proizvesti otpad koji emitira ionizirajuće zračenje, kemijski ili biološki toksični otpad te otpad koji se može svrstati u skupinu lakozapaljivih ili eksplozivnih tvari.

9. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Članak 66.

Mjere sanacije, očuvanja i unapređenja okoliša i njegovih ugroženih dijelova provodit će se u skladu s posebnim propisima.

Unutar područja obuhvata UPU-a, ne mogu se uređivati građevine koje bi svojim postojanjem ili upotrebom, neposredno ili potencijalno, ugrožavale život i rad ljudi, odnosno vrijednosti iznad dozvoljenih granica utvrđenih posebnim propisima zaštite čovjekova okoliša u naselju.

Unutar područja obuhvata ne može se uređivati ili koristiti zemljište na način koji bi mogao izazvati posljedice u smislu prethodno navedenog.

Članak 67.

Ovim UPU-om utvrđene su mjere koje se na području obuhvata trebaju ostvariti sa svrhom sanacije, zaštite i unaprjeđenje stanja okoliša:

- provedba mjera zaštite zraka,
- provedba mjera zaštite tla,
- provedba mjera zaštite voda,
- provedba mjera zaštite od buke,
- provedba mjera zaštite od požara i eksplozije,
- provedba mjera zaštite od prirodnih i drugih nesreća.

9.1. ZAŠTITA I POBOLJŠANJE KAKVOĆE ZRAKA

Članak 68.

Zaštita zraka provodi se mjerama za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja zraka. Nije dozvoljeno prekoračenje preporučene vrijednosti kakvoće zraka niti ispuštanje u zrak onečišćujuće tvari u količini i koncentraciji višoj od dopuštene pozitivnim zakonskim propisima.

Unutar obuhvata plana ne mogu se smještavati namjene koje svojim postojanjem i radom otežavaju i ugrožavaju okoliš i stambenu namjenu kao osnovnu funkciju u naselju.

Oblikovanjem sustava prometnica, smještajem javnih parkirališnih površina na rubove naselja te orijentacijom na javni prijevoz osigurati će se rasterećenje naselja od negativnog utjecaja prometa na kvalitetu zraka.

9.2. ZAŠTITA TLA

Članak 69.

Zaštita tla ostvarena je odabirom namjene površina i djelatnostima koje ne zagađuju tlo a posebno osmišljavanjem javnih zelenih i zaštitnih površina, sačuvat će se tlo neizgrađenim, a time i ukupna kvaliteta prostora.

Specifičan vid zagađenja tla u naseljenim cjelinama je nekontrolirano odlaganje krutog i tekućeg otpada. Tlo se onečišćuje neadekvatnom odvodnjom i neprimjerenim odlaganjem otpada. Naročitu pažnju treba posvetiti rješenju tih problema (modernizacija i proširivanje mreže odvodnje otpadnih voda, kontrolirati cjeloviti sustav zbrinjavanja otpada; fizičke i pravne osobe dužne su s otpadom postupati u suglasju s pozitivnim propisima).

9.3. ČUVANJE I POBOLJŠANJE KVALITETE VODA

Članak 70.

Vode će se od onečišćenja očuvati izgradnjom mreže odvodnje otpadnih voda sa sustavom za pročišćavanje te postupanjem s otpadom u suglasju s pozitivnim propisima.

Otpadne vode moraju se ispuštati u javni odvodni sustav s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda i na način propisan od nadležnog distributera.

Za pripremu odnosno izradu dokumentacije na području UPU-a, za građenje novih i za rekonstrukciju postojećih građevina, za izvođenje regionalnih i detaljnih geoloških istraživanja i drugih radova koji se ne smatraju građenjem, a koji mogu trajno, povremeno ili privremeno utjecati na promjene vodnog režima, te za oblike korištenja voda i vodnog dobra u skladu s važećim zakonima i propisima potrebno je zatražiti i ishoditi vodopravne uvjete od strane "Hrvatskih voda".

9.4. SMANJENJE PREKOMJERNE BUKE

Članak 71.

Mjere zaštite od prekomjerne buke provode se zabranom rada objekata koja su izvor buke te regulacijom prometa u svrhu zabrane ili ograničenja protoka vozila ili isključenjem iz prometa određenih vrsta vozila.

Mjere zaštite od prekomjerne buke provoditi će se:

- lociranjem građevina koji mogu biti izvor prekomjerne buke na odgovarajuću udaljenost od stambenih i javnih građevina,
- ograničavanjem ili zabranom rada objekata i postrojenja koja su izvor buke ili utvrđivanjem posebnih mjera i uvjeta za njihov rad,
- regulacijom prometa u svrhu zabrane ili ograničenja protoka vozila ili isključenjem iz prometa određenih vrsta vozila.

9.5. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 72.

U postupku izdavanja akta provedbe dokumenata prostornog uređenja za zahvate u prostoru za provedbu mjera zaštite od požara treba primijeniti posebnu važeću zakonsku regulativu.

Pristupni putovi za vatrogasna vozila su kolne, kolno-pješačke i pješačke površine.

U cijelom će se području obuhvata izvesti hidrantska mreža, izvedena u skladu s posebnim propisima i uvjetima nadležnog konzervatorskog odjela. Potrebno je osigurati potrebne količine vode za gašenje požara u skladu s odredbama posebnih propisa.

U slučaju da će se u građevinama stavljati u promet, koristiti i skladištiti zapaljive tekućine i plinovi potrebno je postupati sukladno odredbama važećeg Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima.

Mjere zaštite od požara u skladu su s pozitivnim hrvatskim i preuzetim propisima koji reguliraju ovu problematiku s posebnom pozornošću na važeći Pravilnik o uvjetima za vatrogasne pristupe, Pravilnik o hidrantskoj mreži za gašenje požara te Pravilnik o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata.

Građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4 m ili manje ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr. da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5 m ili završava dvostrukom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje na dužini konzole.

Elemente građevinskih konstrukcija i materijala, protupožarne zidove, prodore cjevovoda, električnih instalacija te okna i kanala kroz zidove i stropove, ventilacijske vodove, vatrootporna i dimnonepropusna vrata i prozore, zatvarače za zaštitu od požara, ostakljenja otporna prema požaru, pokrov, podne obloge i premaze treba projektirati i izvesti u skladu s važećim hrvatskim normama (HRN DIN 4102) ili priznatim pravilima tehničke prakse kojem je građevina projektirana.

Stambene zgrade treba projektirati prema austrijskom standardu TRVB N 115/00.

Garaže projektirati prema austrijskom standardu za objekte za parkiranje TRVB N 106.

Trgovačke sadržaje projektirati u skladu s tehničkim smjernicama, austrijskim standardom TRVB N 138 ili američkim smjernicama NFPA 101 (09.)

Obrazovne ustanove projektirati u skladu s američkim smjernicama NFPA 101 (09.)

Izlazne putove iz građevina projektirati u skladu s američkim smjernicama NFPA 101 (09.).

Za zahtjevne građevine potrebno je ishoditi posebne uvjete građenja Policijske uprave Splitsko-dalmatinske kojim se utvrđuju posebne mjere zaštite od požara, te na osnovu istih izraditi elaborat zaštite od požara koji će biti podloga za izradu glavnog projekta.

U projektnoj dokumentaciji unutar programa kontrole i osiguranja kvalitete, potrebno je navesti norme i propise prema kojima se dokazuje kvaliteta ugrađenih proizvoda i opreme glede zaštite od požara, utvrditi odredbe primijenjenih propisa i normi u svezi osiguranja potrebnih dokaza kvalitete ugrađenih konstrukcija, proizvoda i opreme, kvalitete radova, stručnosti djelatnika koji su tu ugradnju obavili, kao i potrebnih ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti.

9.6. MJERE ZAŠTITE OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Članak 73.

Mjere zaštite ljudi, prirodnih i materijalnih vrijednosti sastoje se od osnovnih i specifičnih mjera i zahtjeva.
Osnovne mjere i zahtjevi zaštite i spašavanja u najvećoj mjeri sadržane su u načelima i mjerama planiranja prostora.
Specifične mjere i zahtjevi zaštite i spašavanja općenito obuhvaćaju:

- mjere kojima se osigurava zaštićenost stambenih i drugih građevina, smanjuje njihova izloženost i povredljivost od razaranja (određivanjem visine građevina, gustoće izgrađenosti, zelenih površina, udaljenosti između građevina i slično),
- mjere koje omogućavaju učinkovitiju evakuaciju, izmještanje, spašavanje, zbrinjavanje, sklanjanje i druge mjere zaštite i spašavanja ljudi,
- mjere koje omogućavaju fleksibilnost prometa i infrastrukture u izvanrednim uvjetima,
- mjere koje omogućavaju lokalizaciju i ograničavanje dometa posljedica pojedinih prirodnih nepogoda i drugih incidentnih – izvanrednih događaja,
- mjere koje omogućavaju funkcioniranje i obnavljanje građevina u slučaju oštećenja (protupotresno i protupožarno projektiranje i slično).

Zaštita od elementarnih nepogoda

Članak 74.

U svrhu efikasne zaštite od potresa neophodno je konstrukcije svih građevina planiranih za izgradnju na području uskladiti s posebnim propisima za VIII. seizmičku zonu prema MSK ljestvici.

Za novu izgradnju propisane su najveće dopuštene visine građevina i njihova najmanja udaljenost od regulacijskog pravca čime se osigurava zahtjev za minimalnu udaljenost građevina od ruba javne prometne površine (veći od h/2 pri čemu h označava visinu građevine u metrima).

Glavna kolna prometnica prema Bolu jedini je pravac evakuacije. Za novu izgradnju propisane su najveće dopuštene visine građevina i njihova najmanja udaljenost od regulacijskog pravca čime se osigurava zahtjev za minimalnu udaljenost građevina od ruba javne prometne površine.

Površina parkirališta na ulazu u naselje načelna je lokacija za postavljanje glavnog logističkog centra u slučaju nesreće gdje je potrebno osigurati kritičnu infrastrukturu u slučaju nesreće (pitka voda, energetska infrastruktura, hitna medicinska pomoć i sl.).

Zaštita od ratnih opasnosti

Članak 75.

Mjere zaštite od ratnih opasnosti planiraju se da bi se otklonile ili umanjile posljedice ratnih djelovanja. Prema Pravilniku o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu (NN br. 2/91 i 74/93) skloništa za zaštitu stanovništva grade se u gradovima i naseljenim mjestima u kojima živi preko 2000 stanovnika, pa prema tome na području obuhvata UPU-a nema obaveze izgradnje skloništa. Sklanjanje ljudi u slučaju ratnih opasnosti osigurava se u zaklonima, prilagođavanjem podrumskih i drugih pogodnih prostorija te privremenim izmještanjem stanovništva, što se utvrđuje posebnim planovima sklanjanja i privremenog izmještanja stanovništva u slučaju neposredne ratne opasnosti.

Pri projektiranju podzemnih građevina investitor je dužan predvidjeti mogućnost njihove brze prilagodbe za sklanjanje ljudi tj. dio kapaciteta treba projektirati kao dvonamjenski prostor za potrebe sklanjanja ljudi.

Zaštita od bujica

Članak 76.

Zaštita od poplava je prijeko potrebna djelatnost koja bitno utječe na proizvodnju dobara i životni standard. Ta djelatnost, počevši od izbora rješenja zaštite, izgradnje, korištenja i održavanja, mora se osnivati na ekonomskoj racionalnosti. Kriteriji zaštite od poplava usvajaju se zavisno od namjene i načina korištenja područja.

Zaštitu od štetnog djelovanja bujičnih voda treba provoditi u skladu sa Zakonom o vodama, Državnim planovima obrane od poplava te prema Planu obrane od poplava na lokalnim vodama Splitsko-dalmatinske županije.

Ostale mjere zaštite

Članak 77.

Mjere zaštite u slučaju katastrofe ili velike nesreće obuhvaćaju osiguravanje prikladnih zaklona te omogućavanje opskrbe vodom i energijom za vrijeme uklanjanja posljedica nastalih prirodnom ili tehničko-tehnološkom nesrećom. Glavna kolna prometnica prema Bolu predstavlja glavni pravac evakuacije. Površina parkirališta na ulazu u naselje načelna je lokacija za postavljanje glavnog logističkog centra u slučaju nesreće gdje je potrebno osigurati kritičnu infrastrukturu u slučaju nesreće (pitka voda, energetska infrastruktura, hitna medicinska pomoć i sl.).

Sustav uzbunjivanja i obavješćivanja stanovništva na području obuhvata UPU-a potrebno je uspostaviti temeljem posebnih propisa. Načelna lokacija sirene za uzbunjivanje stanovništva je na zgradi glavnog turističkog informativnog centra. Ukoliko se dokaže da sirene na drugim lokacijama (unutar ili izvan obuhvata UPU-a) osiguravaju funkciju uzbunjivanja stanovništva na području obuhvata UPU-a ne treba smještavati dodatne sirene.

10. MJERE PROVEDBE PLANA

Članak 78.

Provedba UPU-a primjenjuju se neposrednim provođenjem sukladno Odredbama za provođenje te Konzervatorskoj studiji naselja Murvica koja je sastavni dio plana.

Za provedbu UPU-a, osim ovih Odredbi, služe i odnosni tekstualni i grafički dijelovi UPU-a, odredbe Odluke PPUO Bol, Odredbe važećeg Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji, u mjeri i na način kako je to predviđeno Zakonom.

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

I.

OSNOVNI DIO PLANA

I.2.

GRAFIČKI DIO

1. RAZVOJ I UREĐENJE NASELJA
- 1.a. Postojeće građevine
- 1.b. Detaljna namjena površina

2. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE
- 2.a. Promet
- 2.b. Elektroničke komunikacije
- 2.c. Elektroopskrba
- 2.d. Vodoopskrba
- 2.e. Odvodnja otpadnih voda

3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE POVRŠINA

4. OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE
- 4.a. Oblici korištenja
- 4.b. Način gradnje

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.1.

OBRAZLOŽENJE PLANA

1. OBRAZLOŽENJE PLANA

1. POLAZIŠTA

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI NASELJA MURVICE U PROSTORU OPĆINE BOL

Općinsko središte Bol smješteno je na južnoj obali otoka i posljednjih desetljeća preuzelo je ulogu turističkog centra Brača. Posebna turistička atrakcija je plaža Zlatni rat koja spada među najljepše prirodne plaže na Jadranu. Samo četiri kilometra dalje od plaže Zlatni rat smješteno je staro naselje Murvica.

Naselje je izgrađeno na strmim obroncima planine u zaleđu, a ispod njega nalaze se površine zasađene vinovom lozom visoke kvalitete, koja se ovdje tradicionalno uzgaja stoljećima. Od naselja vodi staza kojom se može doći do Zmajeve spilje i 4 samostana – *pustinje*, koje su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

Ovo geološki, povijesno i kulturno izuzetno zanimljivo područje teško je dostupno i danas ga posjećuju samo manje skupine turista s posebnim interesima.

Etno-eko selo Murvica je prometno povezano s Bolom nerazvrstanom makadamskom cestom. Iznad Murvice u Drakonjinoj (Zmajevoj) špilji, napušteni je samostan s pećinskom crkvom i isklesanim reljefima zmaja prvorazredne umjetničke vrijednosti, koji su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

1.1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

Reljef

Otok Brač izdigao se iz toplog, plitkog mora negdje krajem razdoblja krede i početkom tercijara. Cijeli otok predstavlja antiklinalu («glavna antiklinala Brača»), dok se niži dijelovi reljefa nalaze u području sinklinala koje se produžuju na sjevernoj strani u Brački kanal, odnosno u Hvarski kanal na južnoj strani otoka. Sinklinale i antiklinale nastaju valovitim savijanjem slojeva zbog djelovanja bočnog pritiska. Glavni bočni pritisak u Dinaridima, uz čiji nastanak je vezan i nastanak Brača kao i većeg dijela Primorja i Jadranskog mora, dolazi sa sjeveroistočne strane. Na tom dijelu obale dinamika reljefa vrlo je izražena – Vidova gora uzdiže se na 778 m.n.m., a dubine u kanalima prelaze 80 m. Sjeverna obala je blaža, pristupačnija i mnogo razvedenija od južne. Južna obala je strma, mjestimično sa klifovima. Vapnenački sastav stijena pogodovao je razvoju svih krških oblika na otoku, pa tako nailazimo na krška polja, krške vale, krške zaravni, ponikve, škrape, jame i pećine.

Cijeli otok ima nagib prema sjeveru i spušta se prema moru u tri stepeničasto položene visinske zone «terase». Najniža visinska zona dopire do 170 m.n.m., srednja do 400 m.n.m., a najviša prelazi 700 m.n.m.

Otok je poprečno ispresijecan suhim dolinama, od kojih neke imaju kanjonski oblik. Dio ovih dolina nastao je tektonskim djelovanjem, dok je dio fluvioloških porijekla. Neke su blagih padina, dok dio do obale dopire s velikih visina (400 m.n.m.) kao npr. u zaleđu Bola.

Geološka građa

Geološka građa otoka Brača odlikuje se malom raznovrsnošću u smislu litoloških odlika i stratigrafske pripadnosti stijena koje ga izgrađuju. Izgrađen je od stijena kredne, tercijarne i kvartarne starosti.

Posebno su zanimljivi senonski sprudni vapnenci bijele, prljavobijele i svijetlosmeđe boje, krupnozrnate, rjeđe sitnozrnate strukture. To su poznati Bračski «mramori». Rasprostranjeni su duž sjevernih, istočnih i jugoistočnih obala otoka. Ti vapnenci su mastrihtske starosti. Osim mramora, eksploatira se kao dekorativni kamen i bitumenozni vapnenac. Njegova starost datira iz senona.

Slika 1: Geološka karta šireg područja

Breče, pretežno vapnenačke, pijesci smeđi i crvenkasti, nanosi, šljunak, ilovača

Vapnenci, svjetlosmeđi, jedri, debelo uslojeni s proslojcima svjetlosmeđih, sitnozrnatih dolomita

Vapnenci i dolomiti, svjetlosmeđi, jedri do sitnozrnati, tanko uslojeni do bankovito sa hondrodontama

Vapnenci, svjetlosmeđi, jedri, bankoviti i dolomiti, svjetlosivi, vrlo sitnozrnati, bankoviti

Tercijarni sedimenti zastupljeni su transgresivnim paleocenskim «kozinskim vapnencima», transgresivnim eocenskim (miliolidnim, alveolinskim i nimulitskim) vapnencima i eocenskim flišem.

Kvartar zastupaju breče i pijesci pleistocena i diluvijalni i aluvijalni nanosi holocena.

Tercijarni sedimenti zastupljeni su transgresivnim paleocenskim «kozinskim vapnencima», transgresivnim eocenskim (miliolidnim, alveolinskim i nimulitskim) vapnencima i eocenskim flišem.

Kvartar zastupaju breče i pijesci pleistocena i diluvijalni i aluvijalni nanosi holocena.

Geomorfološka građa otoka pretežno je uvjetovana tektonskim sklopom stjenovitih masa koje ga izgrađuju, zatim geološkim sastavom i epirogenim pokretima koji su u vertikalnom smislu pomicali donju erozijsku bazu i time utjecali na intenzitet erozije.

Alpska orogeneza u svojim ranim fazama dovela je do embrionalnog izdizanja otoka iznad mora negdje prije eocena. Glavna izdizanja nastupila su poslije eocena, kada počinje i djelovanje erozije na stvaranje reljefa.

Seizmika

Područje obuhvata pripada seizmološkoj zoni VII. stupnja MCS. Do sada na otoku Braču nisu zabilježeni razorni potresi, ali s obzirom na potencijalnu seizmološku aktivnost šireg prostora, prilikom izgradnje ili rekonstrukcije građevina valja uvjete građenja prilagoditi seizmičkoj zoni tako da omogućuju maksimalnu sigurnost.

Tlo

Na širem području obuhvata UPU-a naći ćemo gotovo sve vrste tla koja su razvijena na otoku Braču.

Najzastupljeniji tipovi su:

1. Tla na vapnencima i dolomitima

To su najzastupljeniji matični supstrati koji daju bitno obilježje ne samo fiziologiji tala već i cijelom prirodnom kompleksu. Karakterizira ih kemijsko raspadanje. Tim procesom ispiru se karbonati a ostaje nerastvorivi ostatak – reziduum. Ova tla su relativno plitka, a nastaju dugotrajnim procesima ispiranja. Promjenjivost i heterogenost ovih tala uvjetovana je uslojenošću stijena na kojima su nastala. Na uzvišenjima s izraženim reljefnim oblicima, gdje ne postoji izražen podzemni reljef, dominiraju smeđa tla i crnice, dok na zaravnjenim terenima s jako izraženim podzemnim reljefom i brojnim pukotinama dominiraju crvenice.

Na Braču dominiraju plitka do srednje duboka smeđa tla.

2. Tla na kristalastim dolomitima

Kristaličasti dolomiti pripadaju gornjoj kredi. Raspadaju se pretežito fizički stvarajući pjeskoviti detritus – *pržinu* iz koje nisu isprani karbonati.

Na ovoj podlozi dominantna su dva tipa tala: sirozemi i rendzine. Sirozemi su inicijalna nerazvijena tla na kojima humusni horizont nije formiran. Zauzimaju velike površine na južnim padinama. Rendzine je slijedeći stadij razvoja tala. Ovdje već postoji humusni horizont iznad rastresite horizontalne trošine kristalastog dolomita.

3. Tla na eocenskim laporcima i karbonatnim pješčenjacima

Na ovim supstratima, koji zauzimaju usku sinklinalnu zonu između Bola i Murvice, javljaju se sirozemi, rendzine i antropogena terasirana tla. Tvorba sirozema i rendzina na ovom supstratu odgovara njihovim tipološkim istovrsnicima na kristalastim dolomitima, ali su ovi težeg mehaničkog sastava (glinovitiji) i znatno vlažniji i time pogodniji za poljoprivredu. Ovi supstrati su vodonepropusni, pa su jako podložni eroziji.

Tla na laporcima imaju visok sadržaj karbonata i aktivnog vapna, što je ograničavajući faktor za uzgoj određenih kultura. Povećanje plodnosti ovih tala postiže se primjenom dušičnih i fosfornih gnojiva.

4. Tla na kvartarnim koluvijalno – diluvijalnim nanosima

Kvartar je zastupljen slabovezanim, diluvijalnim brečama koje su vezane glinovito vapnovitom cementnom masom. Najveću rasprostranjenost koluvijalni nanosi imaju na strmim, jugu izloženim padinama otoka Brača. Velika heterogenost svojstava ovih tala uvjetovana je:

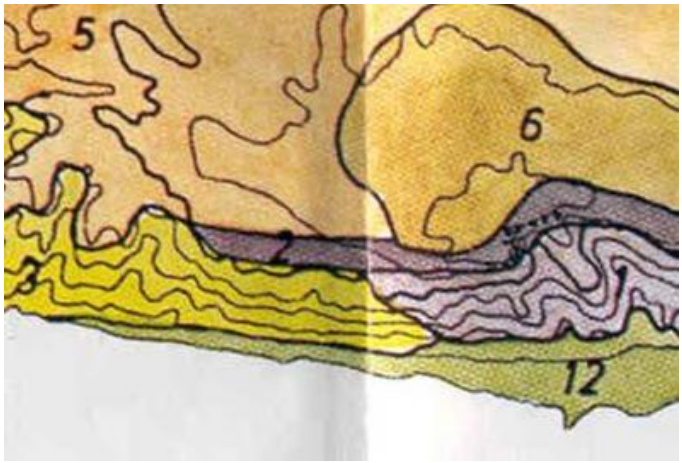
- svojstvima tla i stijene, čijim odnošenjem i akumulacijom je nastao koluvijalni nanos
- odnosom količine zemljišnog materijala i detritusa stijena
- hidrotermičkim uvjetima u kojima se koluvij nalazi
- starošću, tj. stupnjem pedogenetskog procesa.

5. Antropogena tla

Ova tla nastaju na prirodnim supstratima, ali djelovanjem čovjeka (krčenje, kopanje, prihrana itd.). U krškom okolišu, gdje se vjekovima plodno tlo krčilo od kamenja, to je rezultiralo stvaranjem prepoznatljive arhitekture krškog pejsaža – terase plodnog tla okružene kamenim ogradama – suhozidima.

Svojstva antropogenih tala direktno ovise o svojstvima prirodnog tla na koje je čovjek djelovao. U principu, to su nešto dublja tla koja zbog obrade ponekad imaju nešto viši pH i sadržaj karbokamenja od prirodnog tla.

Slika 2: Pedološka karta šireg područja

1 – Koluvij karbonatni skeletni – rendzina na koluviju – crnica koluvijalna – kamenar
2 – Crnica organomineralna i posmeđena – kamenjar – smeđe tlo, plitko na vapnencima i dolomitima
3 – Smeđe tlo koluvijalno – kuluvij karbonatni – crnica koluvijalna – rendzina na karb. koluviju i krist. dolomitu - kamenjar
5 – Smeđe tlo na vapn. plitko i srednje duboko – crvenica srednje duboka i duboka – crnica – kamenjar
6 – Smeđe tlo plitko i srednje duboko – crnica organomineralizirana i posmeđena – rendzina na krist. dolomitu
12 – Antropogena terasirana tla na eocenskom flišu i kvartarnom kovuviju

Hidrološke značajke

Reljef i geološka građa Brača uvjetuju da atmosferske vode vrlo brzo dospijevaju u podzemlje. Po brojnosti priobalnih vrulja i po njihovoj izdašnosti, smatra se da najveći dio podzemnih voda gravitira prema sjeveru, a najmanje prema istoku i zapadu. Iz toga proizlazi da je podzemna vododjelnica pomaknuta prema južnoj strani. To potvrđuju i dolomiti koji čine jezgru bračke antiklinale i koji su bliži južnoj strani. Tijekom detaljnih hidrogeoloških istraživanja vršenih šezdesetih godina prošlog stoljeća utvrđeno je da flišne mase južne obale djeluju kao hidrogeološka barijera, pa je taj prostor proglašen prioritetom za dalje vodoistražne radove.

Na području obuhvata UPU-a nema nadzemnih vodotoka.

More

Područje obuhvata UPU-a orijentirano je na jug prema Hvarskom kanalu u kojem prevladavaju zapadna i sjeverozapadna strujanja. Plimne struje nastupaju s juga, tj. okomito na obalu, dok su struje oseke obrnutog smjera.

Na temperaturu mora utječu morske struje i kopneni čimbenici (vjetrovi, slatke vode). Temperature površinske vode u Hvarskom kanalu zimi kreću se od 11,0 – 14,2°C. Ljeti je taj raspon od 21,0 – 24,7°C. Salinitet voda je prilično visok. Maksimalne vrijednosti saliniteta (38,57‰) izmjerene su u Hvarskom kanalu u ljetnom razdoblju. Prozračenost voda je vrlo dobra. Mikrobiološka istraživanja pokazuju da ove vode spadaju u kategoriju čistog mora pogodnog za sve vrste rekreativne aktivnosti, te za uzgoj morskih organizama.

Klima

Meteorološka mjerenja na otoku Braču sustavno se provode od davne 1897. g. kada je osnovana kišomjerna stanica u Gornjem Humcu i Pražnicama. Između 1950. i 1963. g. uspostavljena je mreža meteoroloških stanica. Od 1963. g. počela je raditi i klimatološka stanica u Bolu.

Prema Koppenovoj klasifikaciji klima otoka spada u tip **Csa**, čija je osnovna karakteristika da se temperatura najhladnijeg mjeseca kreće između -3°C.i +18°C s barem tri putra toliko oborina u najkišnijem mjesecu zime, koliko ih ima u najsušnijem mjesecu ljeta, dok je srednja temperatura najtoplijeg mjeseca veća od 22°C. To je tzv. Etezijska klima s izrazitim maksimumom oborine u hladno doba godine te vrućim izrazito vedrim i suhim ljetom. S obzirom na temperaturu zraka Brač ima sva obilježja mediteranske klime. Srednja godišnja temperatura zraka za obalno

područje (Bol) je 16°C. Najhladniji mjesec je siječanj sa srednjom temperaturom od 8,45°C, a najtopliji je srpanj sa srednjom temperaturom od 24,6°C. Najviša zabilježena temperatura u analiziranom razdoblju bila je 38,5°C (1974. godine), a najniža temperatura od –5,8°C bila je 1968.g.

Ukupan raspon temperature iznosi 44,3°C. Iako su ovakvi temperaturni ekstremi rijetka pojava, na njih treba obratiti pažnju prilikom projektiranja i odabira materijala građevina.

Padaline na Braču ovise o orografiji otoka i susjednog kopna u odnosu na prevladavajuće vlažne vjetrove iz južnog i jugoistočnog smjera. Količina padalina raste od zapada prema istoku, s porastom nadmorske visine. Najobilnije padaline padaju u jesen i zimi, a zatim u proljeće, a najmanje u ljeto. Najviše padalina je u studenom a najmanje u srpnju. Prosječna godišnja količina padalina za Bol, što je zbog blizine relevantno i za Murvicu, iznosi 981 mm.

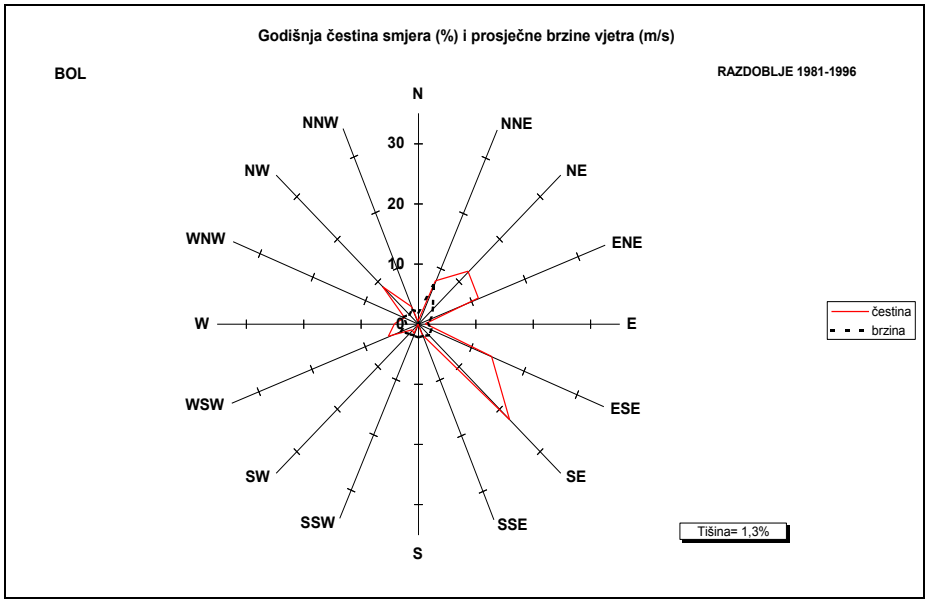
Relativna vlažnost zraka podudara se s godišnjim hodom padalina i ima maksimum u studenom, a minimum u srpnju. Godišnji prosjek relativne vlage u zraku za Bol iznosi 73%.

Otok Brač spada u najsunčanije otoke Jadrana. Srednja godišnja naoblaka za Bol je 4,4. U siječnju naoblaka iznosi 6 desetina, a u srpnju 2,2. U godini Bol ima 134 vedra dana i 88 oblačnih dana godišnje. Približne vrijednosti odgovaraju i za Murvicu.

Najznačajniji vjetrovi na Braču su bura i jugo. Javljaju se najčešće u hladnoj polovici godine. Bura na području Murvice, s obzirom na njen položaj, nema nikad jačinu koja se osjeća na sjevernoj strani otoka.

U toplom dijelu godine za lijepog vremena, na obalama Brača danju se javlja vjetar s mora prema otoku, a noću s otoka prema moru. Ova strujanja izazvana su termičkim razlikama između kopna i mora.

Slika 3: Godišnja čestina smjera i prosječne brzine vjetra – Bol

Vegetacija

Brač vegetacijski pripada zoni eumediteranske zimzelene vegetacijske jedinice, svrstane u

Razred: Quercetea ilicis
Red: Quercetalia ilicis
Sveza: Quercion ilicis
Ass.: Orno – Quercetum ilicis
Subass: Orno – Quercetum ilicis typicum (tipična šuma hrasta crnike)

Najveći dio otoka prekriva zajednica Orno – Quercetum ilicis.

Od drveća u izgradnji crnikovih šuma najvažnija uloga pripada hrastu crniki, česmini (*Quercus ilex*), a uz njega dolaze:u sloju grmlja rastu zelenika (*Phyllirea latifolia i P. media*), lemprika (*Viburnum tinus*), planika ili maginja (*Arbutus unedo*), mirta (*Myrtus communis*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), smrika (*Juniperus oxycedrus*), veliki vrijes (*Erica arborea*), tršlja (*Rhamnus alaternus*), lovor (*Laurus nobilis*), zimzelena ruža (*Rosa sempervirens*), bodljikava veprina (*Ruscus aculeatus*) i primorska kozja krv (*Lonicera implexa*). Mogu se sresti i kupina (*Rubus dalmaticus*), drača (*Paliurus spina-christi*) te penjačice i povijuše: šparoga (*Asparagus acutifolius*), tetivika (*Smilax aspera*), bršljan (*Hedera helix*), bljušt (*Tamus communis*) itd.

U prizemnom sloju raste jesenska šašika (*Sesleria autumnalis*), šumska kostrika (*Brachypodium sylvaticum*), šumska ljubica (*Viola odorata*) i ciklama (*Cyclamen rependum*).

Zajednica Orno – Quercetum ilicis u svom punom obliku šume, danas je izuzetno rijetka. Najčešće se susreću razni stupnjevi njene degradacije.

Kao prvi stupanj degradacije javlja se makija. Florni sastav je potpuno isti kao u šumi, ali su stabla slabije zastupljena, a bolje se razvijaju heliofilni grmovi. Na Braču nalazimo nekoliko varijanti ove zajednice. Uz more se susreće varijanta u kojoj dominira alepski bor ili bilobor (*Pinus halepensis*). On je zasađen od strane čovjeka, ali se izuzetno udomaćio i dalje se sam rasijava osvajajući nova područja.

Daljnjim degradacijskim procesima (uglavnom sječom), nastaje biljna zajednica gariga. Na Braču susrećemo dvije asocijacije gariga: Ericeto – cistetum cretici i Ericeto – rosmarinetum.

Ova posljednja rasprostranjena je na južnim i jugozapadnim obalama otoka, od uvale Osibove na istok prema uvalama Lučice, Maslinova i dalje prema Murvici, te na zapad od Osibove prema svjetioniku Ražanj. Zajednicu karakteriziraju grmovi i polugrmovi heliofilnih biljaka. *Rosmarinus officinalis*, iako karakterističan za zajednicu, prilično je prorijeđen. Obavezna sastojina zajednice je bušinac (*Cistus monspeliensis, C. Villosus, C. Salviaefolius*), česti su: vris (*erica verticilata i E. Multiflora*), gluhač (*Juniperus phoenicca*), biulobor (*Pinus halepensis*), brnistra (*Spartium junceum*), česmina – crnika (*Quercus ilex*), mirta (*Pistacia lentiscus*), tetivika (*Smilax aspera*), planika (*Arbutus unedo*), divlja šparoga (*Asparagus acutifolius*).

Daljnjom degradacijom gariga, često na davno zapuštenim vinogradima razvija se biljna zajednica kovilja i kadulje Stipetosalvietum officinalis. Za ovu zajednicu karakteristične su: ljekovita kadulja (*Salvia officinalis*), kovilje (*Stipa bromoides*), sibirski zvončac (*Campanula sibirica*), smilje (*Helichrysum italicum*), tvrdulja (*scleropa rigida*), trava kostrika (*Brachypodium veronese*) i druge.

Na vrlo kamenitim plitkim vapnenačkim tlima susrećemo zajednicu zvjezdaste djeteline Brachipodio – trifolietum stellati. Vrste koje se u njoj javljaju su: zvjezdasta djetelina (*Trifolium stellatum*), piskavica (*Trigonella monspeliaca*), nosan (*Crupina crupinastrum*), potkovica (*Hippocrepis ciliata*), zečji trn (*Ononis breviflora*) te vrste koje nisu striktni pripadnici zajednice, kao što su bročevac (*Crucianella latifolia*), mlječika (*Euphorbia peploides*), kokotac (*Melilotus suleatus*), kozja brada (*tragopogon dubius*) i slak (*Convolvulus elegantissimus*).

U blizini naselja i između ruševnih kuća razvile su se korovne i ruderalone biljke. Najčešća zajednica tog područja na Braču je asocijacija koprive (*Urticetum caudate piluliferae*). Zastupljena je vrstama: kopriva (*Urtica caudata*), strupnik (*Scrophularia peregrina*), sljez (*Malva parviflora i M. Ambigua*), jedić (*Delphinium staphisagria*), a mogu se naći i broćac (*Galium aparinae*), štrcalica (*Ecbalium elaterium*), bunika (*Hyoscyamus albus*) i šćir (*Amarantus deflexus*).

Uz samu obalu na vapnom bogatim suhim staništima, koja sadržavaju visoke količine soli, razvila se biljna zajednica Statice artemisietum coerulescentis. Zajednica je najčešće zastupljena vrstama: santun (*Artemisia coerulescens*), pirika (*Agropyrum elongatum*), a dolaze i

mrižica (*Statice angustifolia*), šćulasti oman (*Inula crithmoides*) i pjegasti ljulj (*Lolium subulatum*).

Ovo je samo pregled osnovnih biljnih zajednica koje možemo susresti na području obuhvata UPU-a i u neposrednoj blizini u dometu međuutjecaja. Sve prijelazne oblike i vrste ovom prilikom je nemoguće obraditi.

Osim prirodnog obraštaja, važnu ulogu imaju i **uzgojene biljne sorte**. Od davnina na ovim prostorima se uzgajala maslina i naročito vinova loza. Danas su obrađene površine daleko manje nego nekad, mada se u posljednjem desetljeću pokušava revitalizirati maslinarstvo, a nadasve kvalitetno vinogradarstvo. Samo naselje Murvica oduvijek je bilo vinogradarski kraj. Zbog izuzetno povoljnog položaja na južnim padinama sa kvalitetnim tlom, ovdje se nalaze vinogradi vrlo cijenjene sorte *Plavac mali*, ali uzgajaju se i bijele sorte *Prč i Maraština*.

Područje vinograda, između obale i lokalne ceste koja vodi u naselje, svakako treba zaštiti od bilo kakve gradnje ili zasađivanja drugim kulturama.

Na području obuhvata uzgajaju se još badem (*Prunus amygdaleus*), smokva (*Ficus carica*), rogač (*Ceratonia siliqua*). Ostalog voća uzgaja se vrlo malo. Vrtlarske kulture slabo su zastupljene zbog povećane potrebe za vodom, pa se povrće uzgaja na malim površinama samo za vlastite potrebe.

Šumama na području Murvice označenima kao odjeli/odsjeci 54a, 54b, 55c, 55b, gospodare «Hrvatske šume « Uprava šuma podružnica Brač, Šumarija Brač - G.J «Vidova Gora».

Životinjski svijet

Svakako najbrojniji predstavnici životinjskog svijeta na otoku su kukci (Insecta). Zastupljene su sve porodice uobičajene u našem priobalju. Od skakavaca javljaju se rodovi: *Acridium, Ephipiger, Caliptanus, Locusta, Stenobothrus, Troglophilus*. Od vodenih konjica tu su rodovi: *Lestes, Aeschna, Libellula, Graphopsocus i Amphigerontia*, a zadržavaju se oko lokvi i otvorenih cisterni koje su nekad služile za napajanje stoke.

Pripadnike opnokrilaca i mrežokrilaca gotovo je nemoguće nabrojiti, a od kornjaša (*Coleoptera*) prema literaturnim podacima (Novak, 1970) na Braču je zabilježeno preko 400 vrsta iz 40 porodica. Tu su još mnoge vrste mrava, kamenjarki, leptira, paučnjaka itd.

Od kopnenih puževa može ih se naći dvadesetak vrsta. Zbog nedostatka stalnih kopnenih vodotoka, vodozemci (*Amphibia*) slabo su zastupljeni. Uglavnom se susreće zelena gubavica (*Bufo viridis*).

Od gmazova (*Reptilia*) ovdje su nastanjeni gušteri i zmije. Gušteri su zastupljeni sa dvije vrste: gušterica (*Lacerta melisellensis*) u dva varijeteta – zeleni i prugasti oblik, te vrsta zelembać primorski (*Lacerta trilineata*), jedan od naših najvećih guštera (preko 50 cm). Uz stare kuće i zidove nastanjuje se macaklin (*Hemidactylus turcicus*). Zmije koje ovdje žive su: bjelouška (*Tripodonotus natrix*), bjelica (*Elaphe longissima*), modraš (*Malpolon monspesulanus*), crnokrpica (*Tarbofix falax*) i jedina prava otrovnica – poskok (*Vipera amodytes*).

Kao i na većini drugih otoka, prirodni stanovnici, pripadnici sisavaca (*Mammalia*), uglavnom su sitne životinje. To su miševi (*Mus musculus*), štakor (*Ratus norvegicus*), sredozemna rovka (*Crocidura suaveolus*), jež (*Erinaceus concolor*). U šumama živi puh (*Glis glis*), zec (*Lepus europaeus*) te kuna bjelica (*Martes foina*).

Prostor koji obiluje spiljama i pećinama, idealno je stanište za šišmiše, pa ih ovdje ima desetak vrsta. Ova, inače vrlo ugrožena skupina sisavaca, ovdje je još dobro uščuvana. Tu možemo naći velikog topira (*Rhinolophus ferrum equinum*) sa rasponom krila do 35 cm, zatim nešto manjeg malog topira (*R. Hipposideros*), dugouhog šišmiša (*Plecotus austracus*) te nekoliko

vrsta iz skupine tutumiši (*Pipistrellus*) i iz roda *Myotys*. Još uvijek može se naći i danas vrlo rijetka vrsta *Todarida teniotis*, šišmiš koji ima slobodan rep i zarezanu usnu.

Svi šišmiši su zaštićene životinje, i to ne samo kod nas, nego u cijeloj Europi.

Od **uzgojenih životinja** danas na Braču ljudi uglavnom drže koze i ovce. Broj magaraca, mazgi i konja je vrlo smanjen. Zanimljivo je da je nekada na otoku bio značajan uzgoj konja koji su slobodno, poludivlje živjeli na velikim prostorima.

Od lovne divljači uzgajaju se muflon i jelen u lovištu na području značajnog krajolika Vidova gora.

Posebno bogatstvo na Braču predstavljaju ptice (Aves). Prema njihovim navikama i pojavljivanju, na Braču susrećemo ptice iz četiri velike skupine: stanarice, selice gnjezdarice, zimovalice i prolaznice.

U svom radu «Ornitofauna otoka Brača», A. Cvitanić (Brački zbornik, 1984.), autor je promatrajući desetljećima ptice otoka Brača opisao ekološke, etološke navike 133 vrste ptica koje je u tom razdoblju zabilježio na otoku. Iznio je sve nastale promjene u ornitoflori koje je zapazio u toku toga razdoblja.»

Kako bismo donekle oslikali bogatstvo ptičjeg svijeta Brača spomenut ćemo ovom prilikom samo dio stanarica. U zimzelenim šikarama i makiji nastanjene su: jarebica grivnja (*Alectoris graeca*), divlji golub (*Columba livia*), ševa krunica (*Lulula arborea*), crni kos (*Turdus merula*), fazan (*Phasianus colchicus*), grmuša (*Sylvia melanocephala*). Na područjima obraslim biloborom i čempresom rado se zadržavaju grlice (*Streptopelia decaocto*), zeba bitkavica (*Fringilla coelebs*), češljugar (*Carduelis carduelis*). U garigu obitavaju trčke skvržulje (*Perdix perdix*), strnadica brkašica (*Emberiza eirlus*), kao i ptice okolnih staništa (fazani, kosovi i dr.). Na području morske obale i mora obitavaju: vranac kukmaš (*Phalacrocorax aristotelis*), galeb klaukavac (*Larus argentatus*), vodomar (*Alcedo athis*). Područje visokih klisura, škrapa i kamenjara rado nastavaju sova buljina (*Bubo bubo*), obični ćuk (*Athene noctua*), vjetruša klikavka (*Falco tinnunculus*), gavran (*Corvus corax*), modrokos stijenjak (*Manticola solitarius*). U blizini naselja rado će se gnijezditi velika sjenica (*Parus maior*), vrabac pokućar (*Passer domesticus*), obična zeba (*Fringilla coeloebs*) i mnoge druge.

Podmorje

Podmorje oko otoka bogato je morskim organizmima. Zastupljeni su pripadnici svih većih skupina kao što su: spužve (Porifera), bodljikaši (Echinodermata), mekušci (Mollusca) od kojih su posebno brojni pripadnici puževa (Gastropoda) i školjkaša (Bivalvia), nadalje brojni su pripadnici rakova (Crustacea) te riba (Pisces).

Od riblje populacije značajno je spomenuti vrste koje se traže na tržištu, pa su time neke od njih ozbiljno ugrožene. Poseban problem predstavlja kočarenje koje narušava prirodna staništa.

Od kvalitetnije bijele ribe lovi se: zubatac, orada, brancin, škarpina i kovač. Od plave ribe u većim količinama lovi se: tuna, srdela, skuša i plavica.

Osim riba česti su i rakovi: jastog, rarog i škamp, a od glavonožaca lignje, sipe, lignjuni i hobotnice.

Ribarstvo ima na Braču dugu tradiciju i do nedavno je činilo velik udio u dohotku stanovništva.

Zanimljivo je da usprkos tome stanovnici Murvice nikada nisu u znatnijem broju bili ribari, a danas se bave ribolovom samo neki i to povremeno, kao dopunskom djelatnošću.

1.1.2. PROSTORNO - RAZVOJNE ZNAČAJKE

Lokalitet Murvice spominje se već 1285. g. a samo naselje nastaje u XVI st. dolaskom poljičkih glagoljaša koji osnivaju nekoliko samostana – *pustinja* na slabo pristupačnom krševitom zaleđu naselja. Stanovnici se tradicionalno bave uzgojem vinove loze visoke kvalitete. Najveći broj zabilježenih stanovnika naselje je imalo 1910. godine (207 stanovnika), a otada broj stanovnika stalno opada. Prema popisu iz 2011. godine Murvica ima 22 stanovnika.

Administrativno Murvica spada u općinu Bol, «turistički centar» otoka Brača, od kojeg je udaljena oko 6 kilometara. Iako Murvica raspolaže izuzetnom arheološkom i kulturnom baštinom (arheološki lokalitet Zmajeva spilja, graditeljski sklop Dračeva luka i kompleks kuća iz 1519. g, graditeljski sklop crkva i kuća *pustinje* Stipančić – Picokare), malo od toga je uključeno u turističku ponudu. U prilaze, uređenje, prezentaciju i osiguranje tih vrijednih kulturno povijesnih dobara do sada gotovo da nisu uložena nikakva sredstva.

Stanovnici Murvice, kao i vlasnici dobara u Murvici koji žive izvan nje, osnovali su Udrugu «Murvica» sa željom da se konačno u djelo provede ideja «Etno – eko selo Murvica» koju su prepoznali kao svoje opredjeljenje i način revitalizacije i budućeg napretka naselja Murvica.

Osnovna nit vodilja ove ideje je učiniti Murvicu atraktivnom za turizam ističući upravo njenu različitost od većine ostalih mjesta koja su pretjeranom izgradnjom hotelijersko-apartmanskih kapaciteta izgubila svoju osobnost. Kroz prezentaciju svoje bogate povijesti, uživanju u gotovo netaknutoj prirodi okolice, ponudi domaćih ekološki proizvedenih specijaliteta i uzbudljivih planinarskih i biciklističkih izleta, te ograničenim brojem smještajnih kapaciteta sa svim potrebnim komforom, ali sa maksimalnom očuvanošću povijesnog naselja i njegove okolice, Murvica bi trebala postići svoju ekskluzivnost.

Sadržaji društvenih funkcija

U Murvici postoji crkva Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije. U mjestu djeluje klapa «Kantaduri». Škole, ambulante, knjižnice, igrališta, trgovine i drugih sadržaja nema.

1.1.3. INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST

Cestovni promet

Naselje Murvica nalazi se 4,5 km zapadno od Bola, s kojim je prometno povezana nerazvrstanom cestom dužine 3,0 km i županijskom cestom Ž 6191 (Zlatni rat – Bol D115), dužine 1,5 km. Općina Bol je putem državne ceste D115 dužine 11,4 km (Bol – G.Humac D113) i državnom cestom D113 povezan s trajektnim lukama Supetar i Sumartin.

Pošta

U Murvici nema poštanskog ureda. Najbliži se nalazi u Bolu.

Elektroničke komunikacije

Murvica ima razvedenu sekundarnu mrežu elektroničkih komunikacija, ali i stari model telefonske centrale koji treba zamijeniti. Osnovu mreže naselja Murvica čini RSM Murvica sa pristupnom mrežom, a koji je svjetlovodnim kabelom kao prijenosnim medijem priključen na UPS Bol. Postojeća infrastruktura elektroničkih komunikacija vidljiva je grafičkom dijelu plana.

Elektroopskrba

Opskrba naselja Murvica električnom energijom obavlja se iz TS 35/10 kV Bol putem DV 10 kV (3.2 km) i KB 20 kV (1,1 km). Na KB 20 kV, kao krajnja stanica priključena je stupna trafostanica (STS) 10/0,4 kV, 50 kVA, iz koje je niskonaponska mreža naselja razvedena podzemnim kabelima tipiziranih distribucijskih presjeka (PPOOA 4x150 mm^2) i nadzemnim samonosivim

kabelskim snopom (SKS) također tipiziranih distribucijskih presjeka (3x70+71,5+2x16 mm^2 Al). Kroz naselje prolazi i trasa DV 35 kV na Fe-rešetkastim stupovima (3x120 mm2 +50 mm^2) od kabelske kućice Murvica (KK) do TS 35/10 kV Bol. Postojeća javna elektroopskrbna mreža naselja vidljiva je u grafičkom dijelu plana.

Sustav vodoopskrbe

Trenutačno u Murvici nema vodovodnog sustava. Stanovnici se koriste vodom iz mjesne i privatnih cisterni - *gustirni*. Iz mjesne cisterne smještene sjeverozapadno iznad samog naselja provučen je dio cjevovoda do dijela kućanstava, ali taj sustav ne zadovoljava ni sadašnje potrebe.

Odvodnja otpadnih voda

Na području obuhvata UPU-a nije izgrađena kanalizacijska mreža, već se žitelji koriste sabirnim jamama.

1.1.4. ZAŠTIĆENE PRIRODNE, KULTURNO-POVIJESNE CJELINE I AMBIJENTALNE VRIJEDNOSTI I POSEBNOST

Prirodna baština

Područje UPU-a zauzima prostor koji je atraktivan na mnogo načina. Prostornim planom uređenja općine Bol ta je atraktivnost prepoznata te se štiti u nekoliko kategorija:

- Prirodni krajobraz – krajobraz obalnog pojasa s morem je taj koji stvara prve dojmove o promatranom području. Ovdje je obala stjenovita, razvedena, s brojnim malim uvalama, hridima i sl. te je sama po sebi atraktivna. Uz obalni rub raste samoniklo alepski bor (*Pinus halepensis*), dok se prema Vidovoj gori prostire zelena podloga vinograda koji se samo djelomično intenzivno obrađuju. U neposrednoj blizini UPU-a nalazi se samostan Dračeva luka, od kojeg se pruža jedan od najljepših pogleda na šire područje Bola, kao i na susjedni otok Hvar.
- Kultivirani krajobraz – to su prirodna područja koja su modificirana antropogenim djelovanjem s karakterističnim načinom korištenja. Za šire područje Bola karakteristične su padine zasađene vinogradima. Među najcjenjenije takve vinograde ubrajaju se oni na području Murvice. PPU-om Bola građevinsko područje Murvice definirano je tako da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, te da se očuva tradicijski izgled sela Murvica.

Murvica je seosko naselje smješteno na južnim obroncima Vidove gore, na međi krševitih pećina koje se strmo izdižu u zaleđu i plodnih naplavina laporastog zemljišta koje je blago položeno i terasasto obrađivano, sve od naselja do mora. Okrenuta je prema moru, ali podalje mora, poput drevnih naselja koja su na mediteranskim obalama izabirala upravo takav položaj.

Kulturno-povijesno naslijeđe

Selo Murvica otočko je naselje čiji su formiranje i razvoj vezani za dolazak poljičkih i bosanskih glagoljaša koji su osnovali poznate murvičke pustinje (samostane). Stanovnici Murvice od početka su se egzistencijalno oslanjali na poljoprivredu, a od XIX stoljeća isključivo na vinogradarstvo.

Donekle povučena od mora, no ipak ne sasvim u unutrašnjosti otoka, Murvica je bila usmjerena na dva veća otočka središta – prvo na Nerežišća, a kasnije na Bol.

Njezin smještaj na izrazito strmom, krševitom terenu neposredno iznad poteza plodne zemlje uz obalu uvjetovao je specifičan prostorni razvoj, koji je u spoju s ekonomskim i socijalnim uvjetima življenja rezultirao i posebnom tipologijom pučke arhitekture. Mjesno se groblje nalazi ispod mjesta, u blizini mjesne plaže na kojoj su nađeni određeni arheološki nalazi.

Murvičke su *pustinje* pojedinačno zaštićeni spomenici kulture, koji ne ulaze u područje obuhvata ovog plana, no svojim velikim turističkim i kulturnim potencijalom mogu biti jedan od pokretača turističkog razvoja na području Murvice.

Kontinuitet života na području Murvice seže vrlo daleko u povijest, o čemu svjedoči na žalost još najvećim dijelom neistražen arheološki lokalitet Murvica, čija su zaštita i istraživanje predviđeni planom višeg reda (PPUO Bol).

Naselje Murvica izniman je i raritetan primjer očuvane cjeline tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji i na otoku Braču, okruženo vrijednim kultiviranim krajolikom, te se kao takvo nalazi u postupku preventivne zaštite pokrenutom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu. To znači da je čitavo naselje zaštićeno kao cjelovit spomenik kulture, te da se i na cjelinu i na sve njezine sastavne dijelove podjednako primjenjuju svi važeći zakoni i propisi s područja zaštite i očuvanja spomenika kulture.

Za sve radove unutar Murvice kao zaštićene cjeline obavezno je ishoditi odgovarajuću suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Ocjena stanja kulturno-povijesnih vrijednosti

U Murvici nalazimo autohtone graditeljske oblike i materijale koji su tipični ne samo za tradicijsko graditeljstvo na otoku Braču, već i za šire dalmatinsko, pa i općenito krško područje. Relativno velik stupanj očuvanosti murviške graditeljske cjeline omogućuje nam uvid u drevne graditeljske materijale i tehnike, koje su korištene sve do prve polovice XX stoljeća; kroz stoljeća iskušavanja i korištenja pojedinih metoda i materijala odabiralo se one najpogodnije za određene namjene.

Kako je tradicijska arhitektura duž čitave hrvatske obale i pripadnog joj zaleđa (što je prostor koji u literaturi nalazimo kao „područje krasa“, čime je povezan sa sličnim prostorima i tipologijama i izvan naših granica) zapravo proces optimizacije odnosa uloženog truda i novca s maksimalnom učinkovitošću i korisnošću izgrađenog, jednom odabrani materijali i načini gradnje ukorijenili su se u graditeljskom korpusu pojedinih mjesta, te od njih zapravo i nije bilo odstupanja. Sve što nije bilo nužno potrebno - eliminirano je, pa tako i svi ukrasi, no ono što je bilo nužno i korisno izrečeno je na najjednostavniji mogući način.

Teško da se u prostoru poput murviškog može govoriti o urbanizmu u strogom smislu te riječi, jer Murvica je iznikla sasvim organički, stapanjem povijesnih, prirodnih i gospodarskih okolnosti u jedinstven sklop zadanih uvjeta na koje su generacije težaka iznalazile najbolje moguće odgovore. Time je stvorena baza iskustvenih i nepromjenjivih, a ipak nigdje zapisanih pravila koja su se poštovala i slijedila kod korištenja prostora.

Kao naselje rasutog tipa, Murvica je formirana individualnom izgradnjom oko zavojitih putova koji su savladavali strmu murvišku padinu.

Kako murviški javni prostori nisu bili reprezentativnog karaktera već je skroman i težak život nametao maksimalnu racionalnost, murviške su ulice *kogolane* oblucima raspoređenim vrlo rijetko, tako da je između njih sabijeno mnogo zemlje. Murviške uličice nestaju prema rubovima naselja, gdje se zidovi okućnica pretapaju u *meje*, a uličice postaju poljski putevi koji vode prema murviškim pustinjama ili se spuštaju pod glavnu cestu, u vinograde.

Arheološka zona Murvica se najvećim dijelom nalazi pod vinogradima, prema moru, također izvan granica obuhvata ovog plana, ali srećom i izvan granica građevinskog područja, pa potencijalni nalazi najvećim dijelom nisu neposredno ugroženi izgradnjom. U njoj se očekuju prije svega nalazi iz rimskog doba, u skladu s onima već nađenima uz obalu.

U Murvici nalazimo primjere za gotovo sve etape razvoja tradicijske kuće – od skromne *potlehušice* zidane *u mrtvo*, preko razvijenije prizemnice s dvostrešnim krovom - *pijanterena*, i katnice - kuće *na jedan pod*, organski razvijanih nizova takvih kuća, do monumentalnih višekatnica od klesanaca, nastalih u doba najvećeg ekonomskog procvata mjesta u drugoj polovici XIX stoljeća.

U Murvici nalazimo i karakteristične sklopove - nizove stambenih i gospodarskih zgrada koje nemaju svaka svoj *dvor*, već kao zajednički vanjski prostor koriste zaravan ispred izgrađenog niza, kao svojevrsnu pješačku ulicu, terasu i jezgru susjedstva.

Malobrojne su, ali prisutne, monumentalnije stambene kuće na dva kata - *na dva poda*, kod kojih je kuhinja uvijek u prizemlju, a stanovanje iznad nje, na katovima.

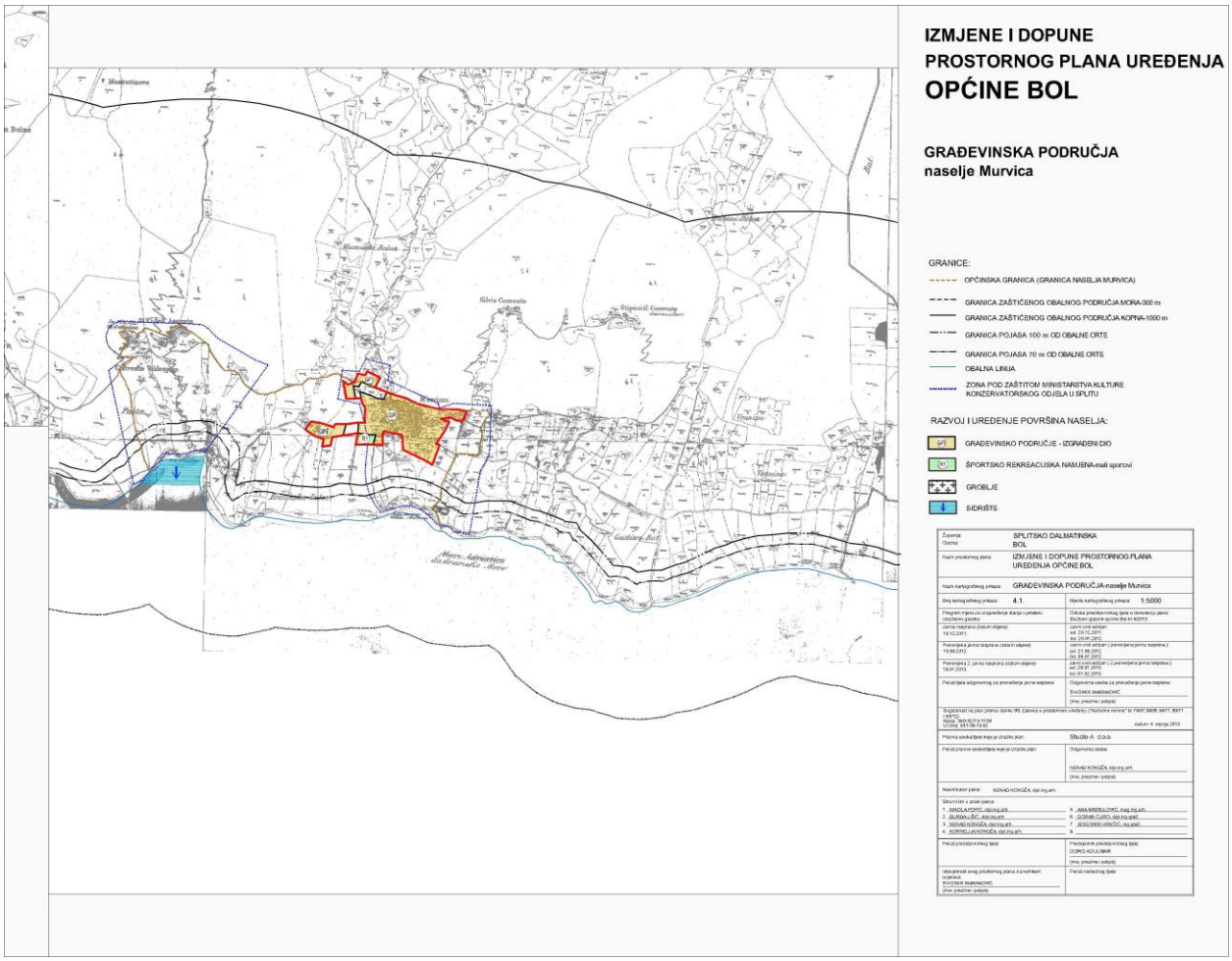
Nalazimo i dragocjene primjerke kuća s prigratkom za ognjište - *komin*, inače tipičnije za sjevernije dijelove naše obale. U ovom se tipu uz kuhinju dograđivalo prostoriju za *komin* s vlastitim dimnjakom, čime se izbjeglo zagrijavanje i zadimljenost prostora namijenjenog za boravak. Ovakva je dogradnja obično bila presvođena, jer je oblik svoda usmjeravao dim prema dimnjaku.

U blizini kuće nalazila se kod imućnijih mještana i cisterna ili *gustirna*, u koju se voda sakupljala slijevanjem s krova. *Gustirnu* nalazimo na terasi, u popločanom prostoru jer je voda bila dragocjena. Iz istog su se razloga gustirne poklapale željeznim ili drvenim poklopcem, i zaključavale lokotom – u sušnim je razdobljima voda vrijedila puno.

1.1.5. OBVEZE IZ PLANOVA ŠIREG PODRUČJA

PPUO Bol postavio je osnovna načela za određivanje namjene površina, koje određuju temeljno urbanističko, graditeljsko, prostorno i krajobrazno uređenje te zaštitu prostora Općine Bol.

Naselje Murvica odredbama PPUO utvrđuje se kao Eko–etno selo. Uvjeti gradnje i rekonstrukcije postojećih građevina trebaju se podrobnije utvrditi kroz izradu Urbanističkog plana uređenja ovog područja.

PPUO Bol utvrđene su mjere zaštite prostora, odnosno:

a) krajobraznih,
b) prirodnih vrijednosti i
c) kulturnih povijesnih cjelina.

Zaštita prirodnih vrijednosti podrazumijeva ponajprije sljedeće:

a) očuvanje i zaštitu prirodnoga krajolika, kao temeljne vrijednosti prostora;
b) zadržavanje povijesnih trasa poljskih putova (starih cesta, pješačkih staza i sl.);
c) zaštitu šumskih i poljoprivrednih površina.

Kultivirani agrarni krajolik potrebno je očuvati od daljnje izgradnje u najvećoj mogućoj mjeri te usmjeravati izgradnju objekata na interpolacije unutar izgrađene strukture naselja. Mjere pošumljavanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije.

Gomile i suhozidi predstavljaju spomenik ljudskom radu i ne smiju se koristiti kao rudno bogatstvo za proizvodnju tucanika ili drugih oblika tehničkog drobljenog kamena, neovisno o tome da li se nalaze izvan ili unutar građevinskih područja.

PPU općine Bol, odnosno Odredbama za provođenje istog Plana, donesene su mjere zaštite **spomeničke baštine i kulturnog krajobraza** na području naselja Murvice.

Eko etno selo Murvica se uređuje na način da se planskim pristupom revitaliziraju lokalne tradicije. Kako je očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fundacija promovirati elemente duhovnosti u kulturnom stvaralaštvu stanovnika etnozone, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima). Prostor eko etno sela predstavlja naselje morfoloških, tipoloških, strukturalnih i funkcionalnih osobina tradicionalnog uređenja ruralnog prostora. Unutar ovog prostora potrebno je uspostaviti posebne mehanizme nadzora građenja, te usmjeravati rekonstrukciju i sanaciju objekata unutar područja naselja. Također se propisuje mjera zaštite obvezne izrade detaljnije konzervatorske dokumentacije, kojom će se odrediti - inventarizirati posebno vrijedni prostori i građevine koji se štite kao pojedinačna nepokretna kulturna dobra.

Kulturna dobra na širem području Murvice koja se štite PPUO Bol su:

- povijesno ruralno naselje Murvica
- crkva i kuća pustinje Stipančić – Picokare 1533. g. (reg. br. 259);
- Dračeva luka, crkva i kompleks kuća 1519. g. (reg. br. 235);
- Arheološki lokalitet Murvica;
- Arheološki lokalitet Zmajeva špilja.

Uvjeti i mjere zaštite povijesnog naselja

U PPUO Bol navodi se kako je planskim dokumentima užeg područja potrebno u najvećoj mogućoj mjeri zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja. Konzervatorska podloga mora provesti valorizaciju svih elemenata prostorne i građevne strukture, te propisati uvjete obnove i uređenja kao i moguće zahvate unutar kontaktnih zona.

Naselje Murvica je potrebno detaljno inventarizirati s obzirom na građevnu strukturu (stambene i gospodarske zgrade) i prostornu matricu, koju čini mreža putova (cesta) i pripadajuća parcelacija. Tradicijsku arhitekturu, stambenu i gospodarsku treba dokumentirati, arhitektonski snimiti i obraditi kako bi se odredili uvjeti zaštite, te način i metode obnove kojima bi se građevine prilagodile suvremenim uvjetima življenja. Proširenje građevinskih područja postojećeg naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja.

Za sve zahvate u prostoru obvezno je ishođenje posebnih uvjeta nadležnog konzervatorskog odjela Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Arheološki nalazi mogu se očekivati duž ceste od Zlatnog rata prema Murvici. Prilikom radova na tom potezu treba osigurati nadzor arheologa.

Na dosad neistraženim arheološkim lokalitetima potrebno je provesti pokusna arheološka sondiranja, kako bi se mogle odrediti granice zaštite lokaliteta. Prioritetna istraživanja provode se na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukturnih sustava, a radi njihove identifikacije potrebno je obaviti detaljno kartiranje i dokumentiranje, na temelju istražnih radova i rekognosciranja. Na svim rekognosciranim područjima prije građevinskih zahvata izgradnje infrastrukture ili drugih objekata, treba provesti arheološke istražne radove, sondiranja, radi utvrđivanja daljnjeg postupka. U postupku ishođenja akata za građenje treba obaviti arheološka istraživanja. Ukoliko se prilikom izvođenja zemljanih radova naiđe na predmete ili nalaze arheološkog značenja, potrebno je radove odmah obustaviti, a o nalazu obavijestiti najbliži muzej ili nadležni Konzervatorski odjel.

1.1.6. OCJENA MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE PODATKE TE PROSTORNE POKAZATELJE

Demografski podaci

Murvica je tijekom čitavog svog postojanja bila relativno malo težačko naselje, vezano uglavnom za uzgoj vinove loze. Svoj demografski vrhunac dosegla je 1910. godine kada je brojila 207 stanovnika. Od tada (a posebice poslije II svjetskog rata) broj stanovnika rapidno opada, (1971.g. – 80; 1981.g. - 31; 1991.g. – 29; 2001.g. – 14; 2011.g. - 22) pa je Murvica izgubila svoju gospodarsku i društvenu strukturu.

Demografski podaci pokazuju da je broj stanovnika u Murvici u odnosu na 2001. godinu u porastu. Prema popisu stanovništva (DZS) 2001. godine u Murvici je živjelo 14 stanovnika, dok prema Prvim rezultatima popisa stanovništva 2011. godine u Murvici žive 22 stanovnika u 12 kućanstava. Također je istim popisom zabilježeno 39 stambenih jedinica od čega je njih 19 za stalno stanovanje.

Procjena broja stanovnika izrađena za potrebe Idejnog rješenja «Vodoopskrbnog podsustava Bol – Muvica Farska» («Hidroprojekt – ing», Zagreb), predviđa za Murvicu 2021. g. 30, a za 2031. g. 40 stalnih stanovnika.

Temeljni problemi i razvojna ograničenja

Problematiku Murvice ovdje moramo promatrati u sklopu otoka Brača kao cjeline, jer se radi o specifičnoj sredini (otok), odvojenoj od kopnenog dijela države.

Stanovništvo Brača postupno stagnira zbog smanjenja prirodnog prirasta i porasta broja ljudi u trećoj dobi. Zbog monokulturnog razvoja dio se mlađih ljudi (zbog otočke izolacije i potrebe školovanja i rada u drugim djelatnostima) seli u veće gradove (Split, Zagreb) ili u inozemstvo.

Istodobno, otočki prostori postaju privlačniji za sezonsko zapošljavanje u turizmu. Značajan ograničavajući razvojni faktor je i nešto nepovoljnija obrazovna struktura stanovništva i zaposlenih te menedžerskih kadrova nedovoljno osposobljenih za tranzicijske i globalne procese.

Jedan od većih problema je nedovoljno poticajnih mjera države u cilju ublažavanja otežanih uvjeta života na otocima. Znatno veći prijevozni troškovi, pomanjkanje kvalitetnih razvojnih programa i jednostrana gospodarska struktura u znatnoj mjeri će ostati i nadalje razvojna ograničenja. Prometna povezanost s kopnom je relativno zadovoljavajuća, ali nedostaju

adekvatne otočne veze između pojedinih naselja kao i veze s drugim otocima. Dodatni problem naselja Murvica je i njeno sustavno zapostavljanje tijekom proteklih desetljeća, kada su sve snage usmjeravane na razvoj turizma u većim mjestima otoka.

Ograničenja koja proizlaze iz prirodnih osobitosti

Na otoku Braču veliki značaj imaju kvalitetne poljoprivredne površine među kojima je i područje Murvice, na kojima je potrebno spriječiti novu izgradnju, obzirom na to da je na otoku kvalitetno zemljište rijetko i tim vrednije.

Potrebno je maksimalno zaštititi postojeće površine koje su vrijedan prirodan resurs kao što su južne padine otoka, sa poznatim vinogradima. Građevinska područja potrebno je formirati uvažavajući maksimalnu zaštitu vrijednih prirodnih područja (posebno vinogradi).

Za sam obuhvat UPU-a ograničenja proizlaze i iz bioloških, geoloških, arheoloških i kulturno-povijesnih specifičnosti prostora, bez kojih, ukoliko budu narušena ili uništena, lokalitet gubi svoju atraktivnost i posebnost, a time i vrijednost.

Ograničenja koja proizlaze iz planskih opredjeljenja

S gospodarskog gledišta, Brač, kao i ostali otoci, nekad je bio gospodarska cjelina, prometno izolirana pa su se na njemu obavljale sve neophodne djelatnosti. Prvenstveno su to bile poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo, pomorstvo, eksploatacija i obrada kamena, a nakon 60-tih i komunalne i ostale prateće djelatnosti. Danas je turizam monokulturna aktivnost Brača, koju tek nadopunjuju ostale djelatnosti.

Pozitivni efekti takvog stanja su bolja valorizacija prirodnih resursa, kulturne baštine i sporta, veće zapošljavanje i stvaranje većeg bruto domaćeg proizvoda, povećanje individualnog i javnog standarda te u većim proračunskim prihodima.

Negativni efekti su prvenstveno sezonski karakter poslovanja i to ne samo turizma, već gotovo i cijele ostale privrede, nesigurnost turističkog prihoda i prometa zbog konjunkturnih fluktuacija ali i političkih i ratnih rizika te cijeli niz nepovoljnih efekata koji su uvjetovani sezonskim karakterom poslovanja turizma. Poseban problem je rasprodaja kvalitetnih zemljišta, i izgradnja predimenzioniranih turističkih kapaciteta.

Posebna ograničenja proizlaze iz opredjeljenja da se Murvica sačuva, obnovi i revitalizira kao etno-eko selo, a razvija se u tom pravcu u turističkom smislu uz pružanje usluga vrhunske kvalitete. Zahvati koji su nužni da bi se zadovoljili takvi, na prvi pogled oprečni ciljevi, vrlo su složeni i zahtjevni.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

Naselje Murvica razvijat će se u budućnosti u skladu sa svojom sadašnjom funkcijom naselja u sklopu Općine Bol.

Cilj prostornog uređenja naselja Murvica je zaštita vrijednih dijelova kulturnog i prirodnog naslijeđa, poboljšanje infrastrukturne opremljenosti i opremljenosti javnim prostorima i sadržajima te stvaranje preduvjeta za razvoj temeljen na omogućavanju bavljenja poljoprivredom, tradicionalnim zanatima te uslugama u turizmu.

Navedeno je potrebno ugraditi u UPU naselja Murvica koji se temelji na sljedećim polazištima:

1. ***Zaštita, očuvanje i primjereno prostorno vrednovanje vrijednih dijelova kulturne baštine*****:** ovo se odnosi na povijesnu cjelinu naselja Murvica te stvaranje takvih prostorno-funkcionalnih rješenja kojima će elementi zaštićene kulturne baštine postati ne samo element identiteta naselja već i doprinijeti njegovom razvoju.
2. ***Zaštita postojećih prirodnih vrijednosti naselja:*** Krajolik koji okružuje naselje Murvica i čini njegov prirodni okvir, a koji je većim dijelom i kultiviran ljudskom rukom predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti kulturnog krajolika te bez njega naselje ne može funkcionirati kao smislena cjelina. Svrha zaštite krajolika Murvica jest osigurati njegovu kvalitetu te zaštititi identitet područja u kojem se nalazi. Stoga se preporuča spriječiti izgradnju u pejzažu, očuvati okolni krajolik u zatečenom stanju te poticati revitalizaciju tradicijskih metoda poljodjelstva.
3. ***Omogućavanje novih sadržaja*****:** stambene i mješovite namjene, javne i društvene namjene, uređenje javnih zelenih površina te uređenje i komunalno opremanje građevina i prostora, radi podizanja kvalitete života i standarda stanovništva.
4. ***Planiranje sadržaja javnih i društvenih namjena te javnih prostora*** sukladno procjenama trenutačnog i budućeg broja stanovnika naselja kao i broja posjetitelja gledano u kontekstu turističke revitalizacije naselja.
5. ***Osiguravanje prostora i koridora za promet, energetsku, vodoprivrednu i ostalu komunalnu infrastrukturu****.* Ovo se odnosi na rekonstrukciju postojećih prometnica te izgradnju novih površina za parkiranje, rekonstrukciju pješačkih komunikacija te rekonstrukciju vodova infrastrukture.
6. ***Usklađenje javnih interesa s potrebama vlasnika i korisnika građevina i građevinskog zemljišta.***

2.1.1. DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Demografsko stanje Murvice ukazuje na njen rast u zadnjem popisnom razdoblju. Samo brzom intervencijom na svim područjima, a prvenstveno na osiguranju sigurnog zaposlenja i visokim standardom stanovanja moguće je privući mlade ljude da za svoj trajni boravak izaberu Murvicu te da se taj rast i zadrži.

2.1.2. ODABIR PROSTORNE I GOSPODARSKE STRUKTURE

Osnovni cilj razvitka definiran je kao dostizanje visoke kvalitete življenja kroz poticanje razvoja gospodarstva te očuvanja kulturnog identiteta čitavog područja.

Kako je turizam u posljednje vrijeme postao glavna djelatnost, uočeno je da još mnogi sadržaji nedostaju.

Iako otok Brač ima afirmiranu plažu (Zlatni rat), ona svojim sadržajima ne zadovoljava zahtjevima zahtjevnijih turističkih posjetitelja. Svi hoteli nemaju adekvatne plaže kao ni sadržaje za zahtjevnije goste. PPU-om Općine Bol je predložena prvenstveno obnova postojećih hotela i tek kada postojeći kapaciteti dosegnu visoki nivo turističke ponude, započelo bi se i sa izgradnjom novih. Cilj je pružanje kvalitetnije ponude i podizanje razine turističkih usluga.

Na području obuhvata UPU-a s obzirom na razvoj suvremenih tipova turizma predlaže se:

- ekoturizam
- kulturni turizam (etno)
- tematski turizam

Ekoturizam, koji stvara mogućnosti za razvitak dosad turistički slabo razvijenih regija, ali i održavanje i financiranje zaštićenih područja[1]. Kod ekoturizma razlikujemo dva bitna segmenta:

- male skupine s posebnim interesima za ekoturizam koji na taj način provode čitav odmor,
- veliki broj onih koji odmor provode npr. na plaži, ali također odlaze na "kratke izlete u okolicu".

Hrvatska ima izuzetne potencijale na tom području, ali prepreka značajnijem razvoju je što područja posebne prirodne vrijednosti nisu pripremljena i opremljena za prihvat i kvalitetan boravak većeg broja gostiju. Razvojem pješačke infrastrukture, sistema označavanja, odmorišnih punktova i adekvatnog prijevoza, značajno bi se unaprijedio turistički potencijal tih područja.

Poljoprivredu je potrebno promatrati kao granu komplementarnu turizmu. Budući da Brač, za razliku od većine drugih otoka, raspolaže s posebno kvalitetnim poljoprivrednim tlom za uzgoj vinograda na južnim padinama, i površinama unutar otoka pogodnim za vrtlarstvo i voćarstvo, poljoprivrednu proizvodnju treba stimulirati i staviti je u funkciju turizma (plasiranje proizvoda, enoteka, enološki muzej i sl.). Pretpostavke za proizvodnju ekološke hrane i njeno plasiranje kroz ugostiteljske objekte koji pružaju usluge turistima potrebno je sustavno razvijati i iskorištavati, jer se radi o segmentu turističke ponude koji će sve više dobivati na važnosti.

*"**Ekosela** su najnovije i najpotencijalnije namjerne zajednice[2]. Ona ujedinjuju dvije temeljne istine: ljudski život je najkvalitetniji u malim, podupirućim i zdravim zajednicama. Jedini održivi put za čovječanstvo je u oživljavanju i razvijanju tradicionalnog života u zajednici. Pokret ekosela je najobećavajući i najvažniji pokret u cjelokupnoj povijesti".*

Ekosela[3] su samoodrživa naselja koja imaju nizak utjecaj na okoliš, a da ujedno i zadovoljavaju ljudske potrebe. Nalaze se u urbanim i ruralnim sredinama, kako u razvijenim zemljama sjevera, tako i na slabije razvijenom jugu, javljaju se u već postojećim naseljima ili kao nove inicijative 'namjernih' zajednica.

[1] "Strategija razvoja Hrvatskog turizma" (2003.g.)
[2] Dr. Robert J. Rosenthal Profesor filozofije Hanover College
[3] Declan Kennedyja "What is an eco - village?" iz „Directory of Eco-villages in Europe" © GEN - Europe, 1998.

Tipična ekosela djeluju u nekim ili svim navedenim područjima:

- razvoj lokalne ekonomije
- kooperativne socijalne ekonomije
- izgradnja zajednica
- sustav odlučivanja u kojem su svi uključeni
- rješavanje sukoba
- holistička edukacija 'cjelovite osobe'
- lokalna organska proizvodnja hrane
- permakulturni principi dizajniranja
- ekološka gradnja
- sustavi obnovljivih izvora energije
- menadžment otpada

Model ekosela može se primijeniti na cijelom spektru postojećih naselja – na urbanim i ruralnim sredinama, nudeći rješenja koja ostvaruju ljudske potrebe, štite okoliš i unapređuju kvalitetu života svima.

Putem Globalne mreže ekosela Europe (GEN Europe) organiziran je program posjeta i boravka u ekoselima. Možemo navesti samo neka od njih[4]:

- talijanski Damanhur koji ima 500 članova,
- mali kao ruski Grishino s pet odraslih i dvoje djece,
- neka od zajednica žive u historijskim građevinama kao Upacchi u Italiji,
- Katamajaki u Finskoj i Lapish u Francuskoj samostalne su održive zajednice,
- Keuruu Ekokyla najveće je ekoselo u Finskoj, smješteno 350 kilometara sjeverno od Helsinkija pokraj malog grada Keuruu. Ova je zajednica počela funkcionirati prije više od deset godina kad su finski alternativci počeli naseljavati napuštene zgrade bivšeg zatvora i baviti se poljoprivredom. Selo se sastoji od kompleksa zgrada, mnogo obradive zemlje i šuma uz tzv. Kameno jezero. Smješteno u području tipične finske tajge sa isto takvom klimom ovo selo nije reprezentativno u proizvodnji hrane, a niti u proizvodnji energije jer ne obiluje ni suncem ni vjetrom.
- Torri di Ventimiglia u Italiji potpuno napušteno srednjevjekovno selo koje je 1990-tih počela obnavljati neprofitna nevladina organizacija „Torri Superiore Cultural Association“ postepeno otkupljujući kuće i obnavljati ih. Danas u selu stalno živi 19 članova udruge, a turistima su na raspolaganju dvokrevetne i višekrevetne sobe, sa i bez kupaonice, restoran specijaliziran za regionalnu kuhinju na temelju lokalnih prirodno proizvedenih sastojaka, te manja biblioteka s pristupom Internetu.
- Vamos na Kreti

Kulturni turizam, postaje sve značajniji dio ponude. Vrlo je često da gosti tijekom odmora na obali posjećuju obližnje spomenike kulture ili kulturne manifestacije. Kulturna ponuda je često nedovoljno prezentirana. Poboljšanjem sustava označavanja, postavljanjem putokaza, informativnih punktova, atraktivnom prezentacijom kulturno-povijesnih spomenika te otvaranjem muzeja i galerija povećala bi se kvaliteta kulturno-turističke ponude i kreirao turizam doživljaja.

Osim nepokretnih kulturnih dobara (naselja, građevina, elemenata povijesne opreme naselja, područja s etnološkim sadržajima, krajolika koji sadrži povijesno karakteristične strukture, a koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru, i sl.) važno je napomenuti i važnost **pokretnih kulturnih dobara** (zbirke predmeta, crkveni inventar, etnografski predmeti, uporabni predmeti i sl.), ali i **nematerijalne kulture baštine**.

[4] iz teksta Ane Fornažar, Putovanje ekoselima, www.altertonline.org

Nematerijalno kulturno dobro mogu biti i razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito:

- jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta,
- folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote,
- tradicijska umijeća i obrti.

Na području Etno sela nužno je poticati prenošenje i njegovanje nematerijalnih kulturnih dobara, raznolikosti autohtonih jela i pića te svega što dokumentira postojanje čovjeka na ovim prostorima, a doprinosi razvoju turizma.

Na području Hrvatske formirani je nekoliko Etno sela, npr:

- Kokorići - smješteni u dolini jugozapadno od Vrgorca, u podnožju brda Rilić na nadmorskoj visini od svega 85 metara. Od gradskog središta Vrgorca, selo je udaljeno 5 kilometra i do njega vodi asfaltirani put. To je tipično dalmatinsko naselje, kako po raznolikosti sadržaja života u njemu, tako i po prirodnim znamenitostima i arhitekturi u kojoj prevladava kamen.
- Donja Kupčina i Ozalj, Karlovačka županija
- Kumrovec u Krapinsko-zagorskoj županiji
- Draga u okolici Primoštena, mali zaselak sa svega 19 domaćinstava, nastao u vrijeme turskih najezda, sredinom 16. stoljeća, kad su se u ovaj kraj sklonili kao izbjeglice iz Bosne. Draga je sačuvala izvorni izgled, staru ruralnu arhitekturu, njezini stanovnici i danas se bave ekološkom poljoprivredom, osiguran je smještaj za 40 osoba.

Neka od navedenih eko sela su nenaseljena i formirana su isključivo u turističke i edukacijske svrhe.

Osim eko-turizma na prostoru Murvice moguć je i razvoj **tematskog turizma** baziranog na **6-E principu**: doživljaji, zabava, uzbuđenje, obrazovanje bijeg od svakodnevne rutine i ekologija (**E**xperience, **E**ntertainment, **E**xcitement, **E**ducation, **E**scape, **E**cology), gdje je potencijal unutar zone koju zahvaća ovaj UPU definiran kulturno-povijesnim, ali i značajnim prirodnim lokalitetima koji danas nisu prezentirani na način koji bi im bio primjeren.

Ako uz navedene oblike turizma kombiniramo još i nautički i/ili zdravstveni turizam, mogućnosti su gotovo neograničene te možemo privući turiste jedinstvenim doživljajem.

Za etno-eko selo Murvicu izrađen je „Projekt revitalizacije etno-eko sela na području SDŽ – poslovno-upravljački model i studija izvodljivosti: selo Murvica“ (Institut za turizam, Zagreb, svibanj 2009.).

Studijom su obrađeni: lokacija i prostorno-planske odrednice, potencijalna razvojna ograničenja, analiza tržišta, Swot analiza, tržišno pozicioniranje projekta, mogući poslovno-upravljački modeli, predvidiva visina potrebnih ulaganja i izvori financiranja, predvidive tržišne performanse, poslovni prihodi i račun dobiti i gubitaka, ekonomsko-financijska ocjena, analiza osjetljivosti, te završna ocjena i preporuke naručitelju.

Swot analizom utvrđene su prednosti, nedostaci, mogućnosti i opasnosti za dugoročno održivi tržišni uspjeh budućeg revitaliziranog etno-eko sela Murvica koji se navode u nastavku:

Prednosti:

Mikrolokacija – smještaj na uzvisini iznad morske obale, s izuzetnim pogledom na otvoreno more s jedne i „more vinove loze“ s druge strane, odnosno neposredna blizina Bola, jedne od turistički najrazvijenijih i međunarodno najprepoznatljivijih destinacija ne samo otoka Brača, već i cijelog prostora Srednje Dalmacije.

Neposredna blizina izuzetno atraktivnih, a nedovoljno poznatih murviških pustinja – oko kilometar sjeverno od Murvice (litica na brdu Hib poviše naselja) nalazi se Zmajeva špilja. Druge su murviške pustinje nicale oko nje, pa se par stotina metara zapadno nalazi samostan Silvio, a u

smjeru istoka samostan Picokara Stipančić. Samostan Dračeva luka smješten je na mjestu gdje dolina Dračevica prelazi u liticu, oko kilometar prema sjeverozapadu, a par stotina metara udaljena prema zapadu nalazi se i pustinja Dutić.

Niski stupanj izgrađenosti objektima namijenjenih masovnom „sunce i more“ turizmu – usprkos izuzetnoj prirodnoj i bogatoj kulturno-povijesnoj resursno-atrakcijskoj osnovi, ekološkoj očuvanosti i povoljnoj makrolokaciji u blizini nekoliko UNESCO zaštićenih lokaliteta, otok Brač u cjelini, a osobito njegova južna strana, usprkos dinamičnoj izgradnji u Bolu, još uvijek ne obiluje prevelikim brojem smještajnih kapaciteta, kako kolektivnih, tako ni onih apartmanskog tipa, što ga čini izuzetno pogodnim za razvoj različitih oblika tzv. „turizma specijalnih interesa“, posebno interesantnih iskusnim, sofisticiranim i platežno sposobnim potrošačkim segmentima turističkog tržišta.

Visoka ekološka očuvanost prostora – ponajviše uslijed relativno malog koeficijenta turističke izgrađenosti, kao i uslijed vrlo niske gustoće naseljenosti, cijelo područje otoka Brača, osobito u usporedbi s drugim mediteranskim destinacijama, danas je još uvijek svojevrsni ekološki biser, što u suvremenom turizmu predstavlja sve izrazitiju konkurentsku prednost.

Maštoviti, inovativni i jedinstveni turistički proizvod – revitalizirani etno-eko ambijent Murvice predstavljat će, po svom dovršenju, svjetski prepoznatljivu hrvatsku inačicu integrirane ruralne turističke atrakcije boravišno - izletničkih karakteristika koja će svoju ponudu temeljiti ponajviše na doživljaju ponovnog (doziranog i turizmu prilagođenog) otkrivanja zaboravljenih čari ruralnog života u idiličnom okruženju blage mediteranske klime, vinograda, maslinika i/ili voćnjaka. Osim smještaja u tradicionalnom i autohtonom ugođaju revitaliziranih obiteljskih domaćinstava, gostima Murvice nudit će se lokalna, autentična kuhinja, kupnja autohtonih lokalnih poljoprivrednih proizvoda i/ili prerađevina (vino, ulje, med, džemovi, ljekovito bilje i sl.), razne radionice na temu vjekovne kulture života i rada žitelja ovog kraja, tematizirane šetnje u prirodi inspirirane povijesnom ili prirodnom baštinom, te različite aktivnosti rangirane od samostalnog istraživanja otoka do tzv. „soft“ avanturizma.

Dostupnost – uz suvremenu auto-cestu (Slovenija/Mađarska) – Zagreb – Split, za razvoj i buduću tržišnu komercijalizaciju etno-eko sela Murvica sve veće značenje imat će i međunarodni aerodrom u Splitu, sve bolja mogućnost dolaska niskobudžetnim avio prijevoznicima, kao i izuzetno dobra povezanost otoka Brača sa Splitom redovitom trajektnom linijom. Sve ovo trebalo bi rezultirati lakim i ugodnim dolaskom gostiju i iz udaljenijih dijelova Europe i svijeta.

Nedostaci:

Troškovi infrastrukture – područje Murvice nije priključeno na glavni otočki vodovod uslijed čega je raspoloživost pitke i/ili gospodarske vode vrlo ograničena, osobito tijekom ljetnih suša. Nadalje, mjesto nema adekvatno riješen ni sustav sanitarne odvodnje, a velik problem moglo bi predstavljati i rješavanje prometa u mirovanju. Rješavanje ovih i nekih manje izraženih infrastrukturnih problema, osobito u kontekstu veličine naselja, bit će povezano s relativno visokim troškovima.

Skromna iskustva u razvoju sličnih projekata – projekt revitalizacije Murvice u međunarodno prepoznatljiv etno-eko turistički proizvod predstavlja jedan od prvih takvih projekata u nas, U tom smislu, a polazeći od relativno velikog broja direktno uključenih dionika i heterogenosti njihovih parcijalnih interesa, opravdano se postavlja pitanje učinkovitog projektnog menadžmenta koji bi na kvalitetan način (najmanji troškovi, najkraće vrijeme) upravljao cijelim projektom te ga finalizirao na zadovoljstvo kako konzervatorske službe, tako i današnjih vlasnika pojedinačnih građevnih objekata i/ili poljoprivrednog zemljišta.

Sezonalnost – turistička se aktivnost na otoku Braču, pa tako i na širem projektnom području (općina Bol) odvija ponajviše tijekom glavne ljetne sezone. Samim tim, potencijalni gosti Brača i/ili Bola još uvijek ne percipiraju ovaj prostor kao prikladno mjesto za odmor u izvansezonskom razdoblju. Takva percepcija tržišta bitno otežava razvoj ponude namijenjene posebice poklonicima različitih oblika „turizma specijalnih interesa“, u što neizostavno valja ubrojiti i projekt revitalizacije Murvice.

Upitna kvaliteta i raspoloživost ljudskog potencijala u bližem okruženju – uspješno poslovanje u turizmu općenito u vrlo je snažnoj pozitivnoj korelaciji s raspoloživosti i kvalitetom ljudskog potencijala. U tom kontekstu, a s obzirom na dosadašnji model razvoja turizma na području općine Bol, upitno je da li će i u kojoj će mjeri biti moguće pronaći dovoljan broj kvalitetno

školovanih (osposobljenih) djelatnika i/ili osoba s izraženim poduzetničkim interesom i sklonostima za uspješno razvijanje ruralnog/etno-eko razvojnog koncepta.

Nedostatak turističkog identiteta (imidža) otoka Brača – bez obzira na izuzetno kvalitetnu resursno-atrakcijsku osnovu, cijeli otok Brač, a osobito njegov ruralni dio još uvijek nema zadovoljavajući turistički imidž, ni prepoznatljivi autohtoni identitet. Kao direktna posljedica ovakvog stanja stvari, revitalizirano će etno-eko selo Murvica morati u svom tržišnom pozicioniranju i/ili tržišnoj komunikaciji krenuti praktički od nule.

Samim tim, na troškove marketinga i promidžbe morat će se, osobito u fazi razvoja i inicijalnim godinama poslovanja, trošiti znatno više nego bi to bio slučaj da je riječ o turističkoj ponudi u nekom turistički već etabliranom području.

Mogućnosti:

Turizam specijalnih interesa doživljava procvat u svjetskim razmjerima – klasični odmor na suncu i moru sve je manje interesantan, dok kontinuirano raste potražnja za destinacijama koje nude raznovrsne mogućnosti za bavljenje različitim alternativnim, rekreativnim, edukativno-zabavnim i/ili „soft adventure“ aktivnostima. Razmatrani projekt ima sve predispozicije da se izuzetno uspješno pozicionira na tržištu specijalnih interesa.

Nedostatak direktnih konkurenata u neposrednom okruženju – s izuzetkom ostalih projekata revitalizacije etno-eko sela na području Splitsko-dalmatinske županije, na području šireg okruženja trenutno nema nijednog projekta koji bi trebao predstavljati neposrednu konkurenciju i/ili potencijalnu tržišnu prijetnju županijskom projektu.

Autohtona etno-eko odmorišna destinacija – ključni element diferencijacije – polazeći od izvornog tradicijskog ambijenta otočke ruralne sredine, kao i od jedinstvene resursno-atrakcijske osnove bližeg okruženja na kojoj valja graditi cjelovit sustav doživljaja (osobito u kontekstu otkrivanja murviških Pustinja, ponude različitih događanja i aktivnosti, kao i ponudi raznovrsnih kulinarskih delicija temeljenih na tradicionalnim recepturama i „zdravoj hrani“), Murvica se može tržišno pozicionirati kao jedna od vodećih etno-eko atrakcija u širem mediteranskom okruženju.

Uvođenje široke palete doživljaja namijenjenih tržištu specijalnih interesa – tržište specijalnih interesa danas aktivno i uspješno komercijalizira preko 60 različitih proizvoda namijenjenih specijaliziranim i izuzetno dobro organiziranim tržišnim segmentima. Razmatrani Projekt ima sve atribute da se kroz ponudu široke palete atraktivnih turističkih doživljaja nametne ovom tržištu kao jedna od destinacija koju se obvezno mora posjećivati.

Jedinstvena kombinacija „activity based“ turizma, klasičnog obiteljskog odmora i turizma specijalnih interesa – turističke destinacije koje su u stanju ponuditi širok spektar različitih turističkih iskustava i doživljaja danas su sve traženije. To osobito vrijedi za destinacije i/ili resorte koji su locirani u ekološki očuvanom okruženju.

Opasnosti:

Neodgovarajuća prilagodba ljudskih resursa – neovisno o kvaliteti resursno-atrakcijske osnove („hardware“), za dugoročno održivi tržišni uspjeh budućeg revitaliziranog etno-eko sela Murvica presudnu će ulogu odigrati ljudski činitelj („software“). U tom smislu, najveći broj pretendenata na obavljanje turističko-ugostiteljske, trgovačke i/ili zanatske djelatnosti na području obuhvata razmatranog Projekta morat će učiniti veliki inicijalni napor da odgovori na potrebne standarde usluživanja i, što je još važnije, da ih kontinuirano unapređuje.

Kvalitetna i inovativna usluga – da bi se dugoročno održavao interes potražnje na sve kompetitivnijem turističkom tržištu, potrebno je kontinuirano i sustavno dopunjavati i/ili inovirati dostignutu razinu usluživanja te proširivati inicijalno stvoren sustav turističkih iskustava, u skladu s novim trendovima i potrebama korisnika. Kako su stanovnici Hrvatske i/ili Dalmacije uglavnom poznati kao „svjetski prvaci“ u improvizaciji i kvalitetnim rješenjima na kratki rok, trajno održavanje jednom stečenih konkurentskih prednosti znatno je teži i mukotrpniji zadatak.

Nedostatna organizacija i nemogućnost uspostave cjelovitog lanca vrijednosti na razini šire destinacije – osmišljavanje turističke ponude pružanjem gotovih paketa usluga za precizno definirane tržišne segmente, s različitom duljinom trajanja boravka, te uvezano s dodatnom kulturnom, sportskom, gastronomskom, trgovačkom i inom ponudom neophodno je kako bi se sustav ponuđenih turističkih doživljaja učinio potencijalnim posjetiteljima što atraktivnijim. Za ovo

je potrebna suradnja svih aktera turističkog sektora na razini šire shvaćene destinacije (tzv. turistički lanac vrijednosti), koja je, u ovom trenutku, još uvijek tek u početnom stupnju ozbiljnog turističkog razvoja.

Studijom je razmatrano i tržišno pozicioniranje projekta koje se bazira na uobičajenom slijedu koraka tj. postupaka evaluacije prema slijedećoj shemi:

- identificirati atrakcije,
- uspostaviti sustav turističkih iskustava,
- definirati prikladne turističke proizvode,
- definirati ciljna tržišta i tržišne segmente,

Atrakcije i resursi neposredno vezane uz Murvicu:

- razmjerno očuvana i arhitektonski skladna ruralna cjelina sela s bogato dokumentiranom povijesti koja čini potku za oživljavanje i turističku valorizaciju tradicionalnih običaja i načina života;
- smještaj na uzvisini, s prekrasnim pogledom na Hvarski kanal i sjeverni dio otoka Hvara;
- prostor mira i tišine idealan za odmor, kontemplaciju i psihofizičku rekuperaciju;
- pejzaž kojim dominiraju strme litice brda Hib, plodne terase u središtu i kamene škrape između kojih su šljunčane uvale, od kojih je i uvala ispod sela Murvica s izvorom boćate vode;
- postojanje nekoliko većih građevnih objekata u sklopu zaštićene povijesne cjeline naselja, osobito Narodni dom, gdje je moguće organizirati zajedničke aktivnosti, radionice, prezentacije, izložbe i sl;
- tradicija uzgoja vinove loze – osobito plavca malog za kojeg se tereni oko Murvice smatraju najboljim;
- poznate bračke pustinje – oko 900 m iznad Murvice, usječena u brdo Hib (300 m/n/v) su Zmajeva ili Drakonjina spilja, Dračeva luka te ženske pustinje Silvio, Stipančić i Dutić;
- geomorfološki fenomeni u neposrednom okruženju: Vela spilja, Bolska kruna i Koštilo;
- zapuštene poljoprivredne površine u okolici Murvice koje obiluju ljekovitim i aromatičnim biljem;
- šljunčana uvala ispod sela s arheološkim lokalitetom Studenac.

Atrakcije i resursi otoka Brača:

- more i obala, osobito Zlatni rat (zaštićen kao geomorfološki fenomen), te cijeli jugozapadni obalni potez od Bola do Milne s brojnim uvalama/valama (Maslinova, Grška, Smrka, Lučica, Krušica, Blaca, Lozna, Farska i Dračeva) dostupnim pješice, od kojih su poneke sa zaselcima (npr. Farska, Smrka)
- pitoma obala sjevernog dijela otoka s brojnim šljunčanim plažama;
- Vidova gora (778 m.n.v.) – zaštićen krajolik, najviši planinski vrh jadranskih otoka, s dobro razvijenom mrežom pješačkih staza, planinarskim domom i uzletištem za paraglidere;
- geomorfološki spomenici – brojne spilje od kojih valja istaknuti špilju Kopačinu, Vičju jamu zapadno od vrha Vidove gore te stijenu Kolač
- panoramske vizure s Vidove gore na Hvarski kanal i otok Hvar, kao i sa ceste iznad Smrčeve Luke i Vele Farske, te sve vizure s mora prema južnoj obali;
- Bol s koncentracijom ugostiteljskih, trgovačkih, sportskih i zabavnih sadržaja kao „servisna“ zona gostima Murvice;
- naselja na sjevernoj strani otoka čije su stare jezgre uglavnom zaštićene, s obiljem sakralne i svjetovne baštine (crkve, palače, kašteli);
- bogata kulturno povijesna baština - Pustinja Blaca, s napuštenim zaselcima Dragovode i Obršja, zaštićene urbane i urbano ruralne cjeline sa značajnim sakralnim građevinama,

od kojih se osobito ističe Škrip sa zavičajnim muzejom; starohrvatske predromaničke i ranoromaničke crkve okružene izvornim, netaknutim krajolikom središnjeg dijela otoka;
- zbirke i galerije – osobito muzej Dominikanskog samostana u Bolu u kojem se čuva inventar murviških pustinja te kasnorenesansna oltarna slika venecijanskog majstora Tintoretta; riznica crkve sv. Jerolima (Pučišća), galerija umjetnina B. Dešković (Bol) i galerija Ivan Rendić (Supetar);
- tradicija vinogradarstva, maslinarstva i stočarstva, kao podloga autohtonim prehrambenim proizvodima;
- uljare osobito u istočnom dijelu otoka (Povlja – Selca – Sumartin) i zbirke – Muzej maslinarstva/uljarstva (Mirca) koji organizira izlete u maslinike uz stručno vodstvo te Muzejska zbirka starih alata (Sutivan);
- kamenolomi i tradicija klesarstva dostupna posjetiteljima u Klesarskoj školi u Pučišćima kao i u ateljeima i galerijama Pušišća te Gornjeg i Donjeg Humca;
- brojna kulturna događanja – uz to što tijekom ljeta svako mjesto organizira svoje kulturno ljeto i ribarske večeri, posebno valja istaknuti „Dane maslina“ (Sumartin), vrlo poznatu i dobro promoviranu sportsko-kulturnu manifestaciju „Vanka Regule“ (Supetar), kao i prigodna blagdanska slavlja tijekom cijele godine.

Sustav mogućih turističkih doživljaja i iskustava:

Polazeći od raspoložive resursno-atrakcijske osnove užeg i šireg okruženja, sustav turističkih doživljaja Murvice valja temeljiti ponajviše na:
- boravku u restauriranim tradicijskim kućama zaštićene povijesne cjeline Murvice u jedinstvenom autohtonom ugođaju otočkog ruralnog domaćinstva i stopljenosti s okolnim krajolikom;
- ladanju, kreativnom opuštanju i psihofizičkoj rekuperaciji u poticajnom vizualnom okruženju brojnih vinograda te s prekrasnim pogledom na more, Hvarski kanal;
- uživanju u lokalnim murviškim (bračkim) delicijama i stapanjem s lokalnim življem;
- bavljenju lakšim rekreativnim aktivnostima vezanim za kopno, a koje kombiniraju upoznavanje prirodne i kulturno-povijesne baštine – pješačenje u prirodi duž obale, obilazak *pustinja*, kao i vožnja biciklom prema Bolu ili duž obale, uspon na Vidovu goru, cjelodnevne ture preko Nerežišća do Supetra i dalje…;
- upoznavanju kulturno-povijesne baštine otoka – obilazak samostanskih zbirki, lokalnih muzeja, galerija i/ili atelijera bračkih umjetnika;
- upoznavanju lokalne kulture života i rada – posjete vinarima, uljarima, konobama – osobito u središnjem dijelu otoka; ali i odlazak *na ribe* s lokalnim ribarima;
- odmorišnim i lakšim sportskim aktivnostima vezanim za more – uz naglasak na izuzetno slikovite i skrivene plaže bez uobičajene vreve, dostupne uglavnom pješice ili biciklom te, alternativno, barkom.

Osim navedenog, potrebno je osmisliti nekoliko cjelovito prezentiranih tema koje će privlačiti interes različitih potrošačkih skupina tijekom većeg dijela godine. Posebnu pažnju valja pritom posvetiti ponajviše potrošačkim segmentima/nišnim tržištima u sferi turizma specijalnih interesa. U osmišljavanju tematiziranih doživljaja trebalo bi slijediti sljedeće principe:
- nostalgična atmosfera – idiličan ugođaj u kojem „kao da je vrijeme stalo“,
- idealna prilika za bijeg kako od stresne svakodnevice, tako i od „turističke mase“,
- fizička i intelektualna stimulacija.

Istodobno, teme oko kojih se resursno-atrakcijska osnova užeg i šireg okruženja može uvezati u integralne turističke proizvode, valja grupirati na slijedeći način:
- odmor u miru i tišini, a nadomak svim pogodnostima razvijene turističke destinacije;
- psihofizička rekuperacija, relaksacija za one koji žele pobjeći od sve bržeg dnevnog ritma;
- samonagrađivanje (romantični kraći odmor udvoje);

- aktivni odmor i „soft adventure“ aktivnosti na kopnu (šetnje u prirodi, planinarenje, biciklizam u kombinaciji s promatranjem flore i faune, obilaskom kulturno-povijesne baštine i posjetima unutrašnjosti otoka);
- aktivni odmor na vodi usmjeren prvenstveno na izolirane, šljunčane vale duž jugozapadne bračke obale;
- kreativne i obrazovne radionice koje posjetiteljima daju mogućnost kontakta s lokalnim stanovništvom, čine ih privremeno dijelom društvene zajednice i ispunjavaju njihovu želju za aktivnim sudjelovanjem u njezinu životu;
- obilazak, uglavnom automobilom, kulturnih atrakcija i vrijedne spomeničke baštine otoka, uz smještaj i boravak u mirnom, autentičnom okružju očuvanog i tradicijski revitaliziranog dalmatinskog sela.

U modernom poimanju turizma Murvicu treba sagledavati ne samo kao cjelovitu i potpuno zaokruženu turističku destinaciju, već i u međuodnosu s turističkim proizvodom šireg okruženja. U tom kontekstu, integralni turistički proizvod revitaliziranog etno-eko sela Murvica, sastojao bi se od:

- osnovnog proizvoda;
- dodatnog (podržavajućeg) proizvoda,
- proširenog proizvoda.

Osnovni proizvod

Osnovni proizvod Murvice čini smještaj u revitaliziranim tradicijskim kućama. U funkcionalnom smislu, ovaj smještaj mora omogućavati maksimalno ugodan boravak (sa svim „pomagalima“ modernog života), dok, u estetskom smislu, mora biti inspiriran tradicijom slijedeći poruke Konzervatorskog elaborata. Smještaj kao osnovni proizvod revitalizirane zaštićene povijesne cjeline Murvice mora omogućiti:

- uživanje u miru i tišini izvornog ruralnog ugođaja;
- uronjenost i/ili stopljenost s okolinom /krajolikom;
- mogućnost druženja i socijalne interakcije kako na razini samih gostiju Murvice, tako i na razini gostiju Murvice i lokalnog življa (domaćini);

U tom kontekstu, a s obzirom na vrstu i raspored stambenih jedinica u zaštićenoj povijesnoj cjelini Murvice, moguće je tržištu ponuditi nekoliko različitih iskustava smještaja:

- integralno obiteljsko domaćinstvo za smještaj od dvije do četiri osoba (sklop objekata koje sačinjavaju stambena jedinica, gospodarski objekti i dvor) – namijenjeno prvenstveno parovima i grupama prijatelja kojima su važni privatnost i neovisnost, uživanje u miru i tišini te aktivnosti u prirodi, odnosno upoznavanje lokalnih običaja;
- mali pansioni obiteljskog tipa – namijenjeno boljestojećim parovima bez djece ili grupama prijatelja, osobito relativno starije dobi (tzv. „empty nesters“) koji teže odmoru u opuštajućem ambijentu i interakciji s domaćinima. Atmosfera mora odisati tradicijom, a ugostiteljska ponuda treba u što većoj mjeri odražavati lokalnu kulinarsku tradiciju te zasnivati na lokalno proizvedenim sastojcima;
- hotel (30-tak soba) – prvenstveno namijenjen dobrostojećim parovima, iskusnim putnicima srednje dobi bez djece koji se žele privremeno odmaknuti od društvenih obaveza i svakodnevne rutine te se maksimalno posvetiti sebi (samonagrađivanje) u poticajnom okruženju idealnom za „punjenje baterija“, kontemplaciju i psihofizičku rekuperaciju.

Dodatni (podržavajući) proizvod

Funkcija dodatnog proizvoda je obogaćivanje osnovnog proizvoda, a sastoji se od palete proizvoda i usluga koji turistima omogućuju zadovoljavanje raspona njihovih potreba, odnosno očekivanja od boravka u očuvanom ruralnom okružju. Prostorno, podržavajući proizvod obuhvaća prostor same Murvice i njenog neposrednog okruženja. Na raspolaganju je

prvenstveno turistima koji su stacionirani u Murvici te, tek djelomično, izletnicima. U tom smislu, podržavajući proizvod bi se trebao sastojati od:

- tradicijskih objekata hrane i pića (konobe i/ili trattorie) u kojima se jela spravljaju po lokalnim/regionalnim tradicijskim recepturama i koja se pripravljaju, u mjeri u kojoj je to moguće, od lokalno proizvedenih sastojaka. Svi konzumni prostori moraju biti dizajnirani u tradicionalnom, rustikalnom stilu;
- mogućnosti kupnje lokalno proizvedenih proizvoda, osobito vina, maslinovog ulja, prošeka te ostalih otočkih proizvoda (sapuna, slastica, predmeta od kamena, ljekovitog i aromatičnog bilja i proizvoda na toj osnovi, sezonsko i konzervirano voće i povrće);
- upoznavanje lokalne kulture života i rada koje svoju manifestaciju odnosno komercijalizaciju doživljava putem edukativnih radionica koje se redovito ili periodično, ovisno o potražnji, organiziranju u za to namijenjenim revitaliziranim zajedničkim prostorima Murvice (npr. Narodni dom), a mogu biti na temu vinogradarstva i proizvodnje vina, lokalne flore i faune, spravljanja lokalnih delicija – tečajevi kuhanja i sl.;
- obilaska murviških pustinja (organizirano s lokalnim vodičem ili samostalno);
- aktivnosti u prirodi odnosno „soft avanturizma, a što se odnosi uglavnom na planinarenje i bicikliranje, odnosno različite sportove na vodi tijekom ljetnog perioda;
- sudjelovanja u svakodnevnim aktivnostima, akcijama i/ili feštama stalnih (povremenih) žitelja Murvice – u vinogradu, vrtovima, na uljepšavanju zajedničkih površina, u podrumu, prema želji i interesu gostiju te prema sezonskom rasporedu poljoprivrednih i ostalih aktivnosti;
- odmora na bazi „sunca i mora“, s odmakom od klasičnog, odnosno s naglaskom na bijeg u mirno okruženje autentičnog dalmatinskog sela, podalje od vreve i buke tipičnih za većinu turističkih mjesta srednje Dalmacije.

Studijom je predložen koncept multi-funkcionalnog centralnog objekta, po uzoru na Vamos ili Torri di Ventimiglia koji objedinjava funkcije:

- info-punkta te, po potrebi, centralnog mjesta rezervacija (npr. za smještaj, obilaske pod stručnim vodstvom, organizirane tematske pješačke ili biciklističke ture, ostalu ponudu otoka);
- prodaje lokalnih proizvoda i suvenira;
- neformalnog okupljanja kako gostiju Murvice tako i, još važnije, njenih stanovnika (čitaonica/biblioteka, pristup Internetu, društvene igre);
- prostora za (tematizirane) izložbe i radionice posvećene lokalnoj tradiciji (npr. fotografije iz starih albuma, priče iz našeg djetinjstva i sl.) koje mogu organizirati sami žitelji (Udruga) i koje će djelovati poticajno na razvoj zajedništva (za razliku od trajnog postava muzejskog stila); *napomena Studije: Izletnici su dobrodošli kao sudionici kreativnih radionica, vođenih tura ili sudjelovanja u svakodnevnim radovima Murvičana (u vrtu, vinogradu, konobi) te kao gosti tradicijskih objekata hrane i pića, ali ne u velikom broju s glavnim motivom razgledanja Murvice (tzv. sightseeing).*
- manjih kulturnih događanja (lokalne *fiere*) pa čak i manje zahtjevnih poslovnih okupljanja.

Prošireni proizvod

Riječ je o proizvodu koji podrazumijeva zadovoljavanje širokog skupa potreba potencijalnih gostiju Murvice, a odnosi se na obilazak turističkih atrakcija, bavljenje aktivnostima i/ili konzumiranje usluga koje su na raspolaganju na cijelom otoku. U tom kontekstu, smještaj u Murvici postaje ponajviše baza (ishodište) za obilazak i upoznavanje drugih atrakcija otoka. S obzirom da je u slučaju većine naselja otoka Brača riječ o već razvijenim turističkim mjestima, ovdje se ne radi toliko o razvoju novih proizvoda, već o pravovremenom informiranju gostiju Murvice o paleti mogućih doživljaja. Integracija s ponudom cijelog otoka turistički će proizvod Murvice učiniti atraktivnijim širem skupu potencijalnih posjetitelja. U tom smislu, gostima Murvice može se ponuditi cijeli niz turističkih doživljaja i usluga kao što su:

- aktivnosti vezane za kopno, osobito planinarenje/šetnje u prirodi, biciklizam;

- aktivnosti vezane za kulturno-povijesnu baštinu kojom otok Brač obiluje;
- aktivnosti vezane za tradicionalni način života i rada koji se na Braču revitalizira – kamenolomi i klesarstvo, maslinarstvo, podrumarstvo, medarstvo, voćarstvo/povrćarstvo i sl.;
- aktivnosti vezane za aktivnosti na moru tijekom ljetnih mjeseci (ronjenje, ribarenje i sl.);

2.1.3. PROMETNA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Cestovni promet

Prostornim planom Općine Bol definirano je kako prometni sustav treba osigurati kvalitetno djelovanje primarnih prostornih djelatnosti.

Na području obuhvata UPU-a potrebno je formirati točke ulaska u etno-eko selo i na staze prema *pustinjama* s pripadajućim parkirališima automobila i autobusa, te formirati kontinuirane pješačke staze unutar cijele zone.

Pomorski promet

Otok Brač povezan je s kopnom trajektnom linijom županijskog značaja Split – Supetar.

Odredbama PPU-a Općine Bol, u uvali Dračeva luka (zapadno od Murvice, izvan obuhvata UPU-a) planirano je privezište. Privezište će se urediti izgradnjom obalnog ruba sa ili bez «muleta» tako da duljina izgrađene obale u privezištu ne iznosi više od 100 m, a ne dozvoljava se izgradnja vjetrovalne zaštite.

Elektroničke komunikacije

Razvoj mreže elektroničkih komunikacija ne postavlja veće zahtjeve na području naselja i ne planira se izgradnja novih mreža, osim što će se postojeće komutacijsko čvorište, a radi proširenja EK mreže, zamijeniti komutacijom većeg kapaciteta.

Energetski sustav

Zbog većeg porasta potrošnje električne energije, porasta vršnog opterećenja, zbog ambijentalnog i vizualnog očuvanja prostora, treba zamijeniti postojeće STS 10/0,4 kV sa novom čvrstom građevinom odgovarajućih arhitektonskih i tehničkih karakteristika, izvesti novo kabliranje ukupne niskonaponske mreže naselja kao i zamjenu postojećeg DV 35 kV odgovarajućim kabelom u dužini od cca 1200 metara.

Na području Općine Bol nisu dovoljno iskorišteni dopunski izvori energije – sunčeva energija i energija vjetra, koje su i ekološki prihvatljive. Prednosti koje osiguravaju ovi izvori energije su mnogostruke, ali njihovo iskorištavanje zahtjeva izgradnju (kolektori i vjetrenjače), koje valja vrlo oprezno uklopiti u okruženje.

Vodoopskrba

Za osiguranje dovoljnih količina vode za naselja Murvice bit će potrebno dovršiti izgradnju vodoopskrbnog podsustava Bol-Murvica-Farska koji će dijelom služiti i za vodoopskrbu naselja Murvica, a kojeg koncepcijski čine cjevovod profila 150 mm i dužine 5200 m, vodosprema „Murvica“ i hidroblok „Murvica“. Podsustav Bol-Murvica-Hvarska dijelom je izgrađen (još treba izgraditi vodospremu i cjevovod za Hvarsku). Dio potrošača Murvice već je spojen na vodoopskrbni sustav.

Za kvalitetan uzgoj poljoprivrednih kultura, posebice kvalitetnih sorti vinove loze na površinama između Bola i Murvice, nužno je realizirati projekt navodnjavanja sustavom *kap po kap*.

Potrebno je neprekidno ulagati u razvoj sustava vodoopskrbe, njegovo dograđivanje i rekonstrukciju.

Odvodnja

Kako je odvodnja jedan od najvećih problema ne samo na Braču nego u cijeloj Splitsko-dalmatinskoj županiji, i ozbiljno ugrožava izvore pitke vode i onečišćuje more postavljeni su ciljevi i smjernice za što hitnije rješenje tog problema:

- izgradnja mreže i uređaja za pročišćavanje vode s ispustima;
- graditi, dograđivati, i sanirati kanalizacijski sustav u zonama I i II sanitarne zaštite izvorišta pitke vode,
- zbog sve većeg problema onečišćenja prometnih površina i njihovog utjecaja na onečišćenje tla i voda, potrebno je njihovu odvodnju sustavno riješiti i kontrolirati.
- u naselju Murvica potrebno je izgraditi sustav odvodnje otpadnih voda s biološkim pročistačem otpadnih voda.

2.1.4. OČUVANJE PROSTORNIH POSEBNOSTI NASELJA ODNOSNO DIJELA NASELJA

Područje obuhvata UPU-a obiluje kulturnim, prirodnim i biološkim osobitostima, od kojih su neke dio cjelovitog sustava Brača, pa ih tako moramo i promatrati.

Najveći stupanj **zaštite pojedinih dijelova prirode** postiže se provedbom Zakona o zaštiti prirode. Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije (Sl. Glasnik županije br. 1/03) zaštićeni su vrijedni dijelovi prirodne baštine na širem području obuhvata:

Zaštićeni krajolik

Vidova gora (općine Bol, Nerežišće i Postira) zaštićeno 1973.g.

Spomenik prirode (geomorfološki)

Zlatni rat (općina Bol) zaštićeno 1965.g.

Predloženi lokaliteti za zaštitu za koje je potrebno provesti na zakonu utemeljeni postupak proglašenja kao zaštićenog dijela prirode:

Vidova gora - Podkaštilje u **kategoriji zaštićenog krajolika**.

U smislu očuvanja i integracije **kulturne baštine**, UPU Murvica ima iznimno velik značaj jer regulira razvoj mjesta temeljeći ga upravo na zatečenim spomeničkim, ambijentalnim i krajobraznim vrijednostima.

Samim time, kao jedno od polazišta plana služi i Konzervatorski elaborat Murvice, a temeljem ovog elaborata trebala bi se provesti i pojedinačna zaštita ključnih građevina i regulirati očuvanje cjeline, kao i usmjeriti obnova postojećih i oblikovanje eventualnih novih građevina.

U smislu ostvarenja ostalih razvojnih ciljeva spomeničku je baštinu, a samim time i identitet mjesta, nužno zaštititi od devastacije i neprimjerenih intervencija. Naime, gubitkom vizualnog identiteta do kojeg bi dovela pojedinačna neregulirana gradnja i nenadzirana obnova postojećih zgrada, osim što bi došlo do nenadoknadivog gubitka za opću kulturnu baštinu, mjesto bi vrlo brzo izgubilo i gotovo sav turistički potencijal i temelj za daljnji ekonomski razvoj.

Stoga je jedan od osnovnih ciljeva osigurati plansku i reguliranu obnovu mjesta, krenuvši od postojećih zgrada te uvjetovati novu izgradnju u najmanjoj mogućoj mjeri, ali i na vizualno najprihvatljiviji način, vodeći računa o očuvanju integriteta ukupnog ambijenta, svih relevantnih vizura i pripadnog krajobraza.

Pojedine građevine od posebne vrijednosti biti će istaknute i predložene za pojedinačnu zaštitu.

Posebnu ambijentalnu vrijednost predstavlja specifično oblikovanje murviških ulica, pa je nužno očuvati njihove trase i obnoviti izvorno popločenje. Kako je u mjestu potrebno provesti opsežne

radove na infrastrukturi, nužno je osigurati da svo preostalo izvorno popločenje bude detaljno dokumentirano te da se na temelju te dokumentacije napravi projekt novog popločenja koji treba odobriti Konzervatorski odjel u Splitu.

Iako ne ulaze u zonu obuhvata UPU Murvica, murviške je *pustinje* (samostane), te arheološku zonu nužno spomenuti i u manjoj mjeri obraditi kao za mjesto iznimno značajne žarišne točke.

Za uređenje murviških pustinja predlaže se obveza izrade ili skupnog elaborata, ili pojedinačne detaljne konzervatorske dokumentacije, koje treba odobriti Konzervatorski odjel u Splitu.

Za arheološku zonu predlaže se provođenje sondiranja od strane neke od ovlaštenih ustanova, na temelju čijih nalaza bi se provela detaljna arheološka istraživanja. Nalaze bi trebalo dokumentirati i valorizirati u skladu s uobičajenom arheološkom znanstvenom praksom, te odlučiti o njihovoj eventualnoj prezentaciji *in situ* i eventualnom osnivanju mjesnog muzeja u kojem bi se nalazi izložili.

Mjesno groblje i plaža ne ulaze u područje obuhvata UPU-a, no kao mjesta od važnosti za život stanovnika imaju razumljiv značaj i potrebno ih je načelno obraditi u smislu njihovog odnosa prema cjelini.

Elaboratom nematerijalne kulturne baštine trebalo bi dokumentirati lokalni jezik, izričaj, usmenu predaju, izumrle i očuvane običaje vezane kako uz životni ciklus, tako i uz praznike, blagdane i godišnja doba. Posebnu bi pažnju trebalo obratiti na dokumentiranje tradicijskih znanja, vještina, te obrta i poljodjelstva.

Ova bi studija trebala izdvojiti elemente nematerijalne kulturne baštine koji su upotrebljivi u današnjem funkcioniranju eko etno sela, te koji bi mogli biti atraktivni u turističkom smislu, a njezini bi nalazi, uz one iz arheološke zone, trebali biti prezentirani u mjesnom muzeju.

Ciljevi zaštite graditeljske baštine Murvice, kao i njezinog šireg prostora su:

- istraživanje, vrednovanje i zaštita lokalne graditeljske baštine, radi stručne zaštite i uključivanja u razvojne programe Murvice;
- zaštita potencijalnih arheoloških lokaliteta u skladu s načelima arheološke i konzervatorske struke;
- uspostava uravnoteženih odnosa između povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremene izgradnje.
- zaštita i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora
- očuvanje i revitalizacija zapuštenih poljoprivrednih površina, tradicijskog načina njihovog korištenja i parcelacije
- očuvanje povijesnih trasa i oblikovanja pješačkih i drugih putova
- očuvanje povijesne slike naselja i okolnog prostora kao nedjeljive cjeline
- revitalizacija izvornih, tradicijskih sadržaja, obrta, običaja i drugih elemenata nematerijalne baštine
- očuvanje karakterističnih toponima i krajolika koji obilježavaju

Kod definiranja postavki očuvanja, zaštite i obnove kulturne i prirodne baštine Murvice i očuvanja njezinog identiteta, kao polazišta su korištena slijedeća načela zaštite:

- kulturna i prirodna baština predstavljaju temelj identiteta mjesta i dokaz su povijesnog kontinuiteta njegovog razvoja, te ih je nužno štititi od svake daljnje devastacije i degradacije njezinih temeljnih vrijednosti;
- prostorna je baština punopravni dio kulturnog nasljeđa, a rezultat je ljudskog djelovanja kroz povijest
- osim građevina umjetničkog graditeljstva i reprezentativnih primjera povijesnih stilskih pravaca, kulturnu baštinu punopravno čine i skromna ostvarenja tradicijske izgradnje, koje bi kao nositelje prostornog identiteta trebalo čuvati u njihovoj izvornoj namjeni;

- prirodni krajolik je jedinstven i neponovljiv u svojem obličju, pa svako širenje građevinskih zona u kvalitetne krajobrazne prostore znači trajno osiromašenje krajolika

Zaštita i obnova kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti postavljaju se kao presudan zadatak i temelj na kojem i Dalmacija, i čitava Hrvatska trebaju graditi svoj identitet.

lako naizgled skromna, kulturna baština Murvice nosi znatnu ambijentalnu, kulturno-povijesnu, arhitektonsku, etnološku, arheološku i dokumentarnu vrijednost, stoga je nužna njezina stručna i detaljna obnova.

Cilj inventarizacije kulturno-povijesnih i prostornih vrijednosti u murviškom prostoru je prije svega njihova identifikacija, te izrada smjernica i uvjeta korištenja prostora. Zaštita graditeljske baštine ovdje se provodi prema načelima integralne zaštite prostora, te očuvanjem autentičnosti kroz predviđenu obnovu izvornih obilježja građevina.

Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, te prema propisanim mjerama zaštite. Za građevine najveće kulturno-povijesne vrijednosti (*murviške pustinje*) potrebno je provesti konzervatorsko-restauratorska istraživanja i dokumentiranje, prije provođenja bilo kakvih građevinskih zahvata na spomenicima iii njihovoj neposrednoj okolini.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA

Na području obuhvata UPU-a planirano je etno-eko selo s naglaskom na **ekoturizmu te kulturnom i tematskom turizmu.**

Uzimajući u obzir specifičnosti cijelog područja od Bola do uvale Farska, čiji je obuhvat Etno-eko selo dio, valja u što je moguće većoj mjeri sačuvati postojeće vrijednosti, a turističke objekte osmisliti tako da u što manjoj mjeri narušavaju ovaj osjetljivi sustav.

U tom smislu potrebno je planirati uređenje glavnog ulaza u naselje, kolne i kolno-pješačke prometnice i ulice (kalete), pješačke i biciklističke staze, parkirališta za osobna vozila, stajalište autobusa te mjesne *pjace*.

Približavanje prirodne i kulturne baštine (putem projekta "*Etno-eko selo*" Murvica) javnosti i lokalnom stanovništvu putem dodatnog obrazovanja poučnim stazama i radionicama omogućiti će njezinu integraciju u ostale aspekte života tj. prirodna i kulturna baština postat će alternativni potencijal u smislu bogatije i kvalitetnije turističke ponude i malog poduzetništva. Aktivni i stručni turizam temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini otoka Brača i isticanje posebno bogate povijesti naselja Murvice, produžit će turističku sezonu na cijelu godinu što će se ujedno odraziti i na rad prateće infrastrukture.

Zanimljiva[5] izvansezonska ponuda dobra je prilika da se “ljudima treće životne dobi ponudi cjelogodišnje ili čak višegodišnje življenje u ambijentu koji je klimatski i zdravstveno daleko kvalitetniji i jeftiniji od njihova življenja u domicilnim urbanim dijelovima svijeta”.

Osnovni ciljevi projekta "*Etno-eko selo Murvica*" su:

- valorizacija i kategorizacija prirodne i kulturne baštine kao jednog od subjekata održivog razvoja,
- društveno-ekonomski razvoj naselja Murvica,
- planirati uređenje javnih i društvenih sadržaja i objekata sa Domom kao centralnim objektom,
- planirati uređenje prometnica i ulica (kaleta), parkirališta te mjesne *pjace*
- oživljavanje izvansezonskog turizma,
- oblikovati jedinstveni i cjeloviti turistički proizvod kroz nove oblike turizma

[5] ETNO-EKO SELA - ZA GOSTE DUBOKA DŽEPA, piše Lola Wright, Intervju sa dr. Kuvačićem u Slobodnoj Dalmaciji, 16.11.2002.

razvoj **ekoturizma**

- stimulirati razvoj vinogradarstva s mogućnošću uključivanja gostiju u tradicionalne metode proizvodnje vina te plasiranje proizvoda unutar samog naselja (enoteke, konobe, enološki muzej i sl.),
- adekvatna prezentacija prirodnih znamenitosti te biljnog i životinjskog svijeta na širem području, gdje bi se na području naselja Murvice organizirao prihvat gostiju, odmorišni punktovi te polazne i/ili krajnje točke za pješačke ture.

razvoj **kulturnog turizma**

- po pitanju integracije kulturne baštine unutar namjene cijeloga područja potrebno je naglasiti slijedeće: značaj pustinja – samostana poljičkih glagoljaša se trenutno može tek naslutiti. Iako je ta tema obrađivana u stručnoj literaturi, postoje još mnoge praznine i nepoznanice. Već samo njihovo postojanje na ovim prostorima definira cijelo područje kao zonu izuzetno zanimljivu za daljnja istraživanja, činjenica da su sada napušteni i izloženi propadanju i devastaciji nedopustiva je, jer se radi o građevinama o čijoj povijesnoj, graditeljskoj i kulturnoj vrijednosti nema sumnje,
- predlaže se stupanje u kontakt i suradnja s vlasnikom pustinja – samostana, kako bi se što prije iznašao način da se one privedu nekoj obostrano prihvatljivoj namjeni (knjižnice, muzejski prostor, organiziranje tematskih radionica, simpozija i skupova i sl.),
- prezentacija pokretnih kulturnih dobara na području naselja Murvica i/ili u samim pustinjama,
- njegovanje i prenošenje nematerijalne kulturne baštine putem organiziranih prezentacija, seminara, skupova, ljetnih škola, i sl.
- autohtona gastronomska ponuda,
- vrijednosti krajobraza i posebice njegove humane dimenzije trebale bi se istaknuti definiranjem i formiranjem šetnice koja je povezivala postojeće povijesne građevine, s potencijalno novim mjestima odmora i vidikovaca (elementi koji bi omogućili postavu privremenih struktura namijenjenih zadovoljenju specifičnih potreba potencijalnih korisnika prostora u cilju obogaćivanja turističke ponude, ali i povećanja kvalitete života autohtonog stanovništva),

razvoj **tematskog turizma**

- formiranje tzv. 6E točaka u skladu sa razvojem kulturnog i ekoturizma na području naselja Murvica,
- stvaranje jedinstvenog doživljaja kombiniranjem navedenih oblika turizma.

2.2.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA U ODNOSU NA POSTOJEĆI I PLANIRANI BROJ STANOVNIKA, GUSTOĆU STANOVANJA, OBILJEŽJA IZGRAĐENE STRUKTURE, VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI KRAJOBRAZA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH I AMBIJENTALNIH CJELINA

Racionalnim korištenjem prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija prostora kroz provedbu i uvažavajući slijedećih mjera:

- objektivno sagledavanje potreba za prostorom, uvažavanjem postojećih demografskih kretanja, procjenom budućih demografskih procesa, procjenom gospodarskih potencijala i potreba, te drugih obilježja ili posebnosti,
- precizno inventariziranje infrastrukturnih datosti (prometnice, vodoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije i dr.) i procjenu potrebnih (ili poželjnih) infrastrukturnih zahvata u cilju poboljšanja kvalitete i standarda življenja, kao i stvaranja pretpostavki za razvitak turizma,
- valoriziranje kvalitete prostora i okoliša s ciljem da se zaštite i sačuvaju,

- procjenu vlasničkog stanja i realnih mogućnosti imovinsko pravnog sređenja,
- realnu procjenu financijskih mogućnosti revitalizacije sela Murvica kako bi se uravnotežili programi želja i potreba sa stvarnim mogućnostima.

Racionalno korištenje i zaštita prostora pretpostavlja operacionalizaciju kroz planske mjere:
- prostore naselja treba planirati na temelju utvrđenih prostornih mogućnosti i optimalnog iskorištenja prostora uz osiguranje prostora javnog interesa i opremanja infrastrukturom,
- utvrditi kriterije i mjere za racionalno planiranje prostornih obuhvata različitih namjena,
- planskim mjerama utjecati na skladniji razvoj urbanog sustava kroz definiranje uvjeta uređenja prostora, veličinama građevnih čestica, postotkom izgrađenosti, dozvoljenim visinama i drugim urbanističkim parametrima,
- kontinuirano pripremati i uređivati zemljište za izgradnju, a izgradnju treba usmjeravati u programom predviđena područja,
- prostornu strukturu naselja planirati prema konzervatorskim smjernicama,
- komunalno opremanje prostora (prometnice, vodoopskrba i odvodnja, elektroopskrba, telekomunikacije i dr.) i procjenu potrebnih (ili poželjnih) infrastrukturnih zahvata, odnosno stvaranja pretpostavki za razvoj turizma.

2.2.2. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

U svrhu unapređenja uređenja naselja i komunalne infrastrukture potrebno je planskim mjerama:

- osigurati prostore za smještaj javnih sadržaja i izdvojiti prostor javnog interesa (prometnice, javne pješačke površine, zelene površine i dr.)
- osigurati preduvjete za opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom, lociranje građevina infrastrukture izvršiti u suradnji s javnim poduzećima koji su nosioci djelatnosti,
- stvaranje uvjeta za porast stambenog standarda, standarda opremljenosti naselja, sociooloških i ekoloških uvjeta, stvaranje ozračja naselja s elementima prepoznatljivosti,
- stvaranje strukture naselja primjerena mjerila,
- oblikovanje okoliša pojedinih kompleksa/važnijih objekata;
- potrebno je ostvariti nadogradnju u vidu uređivanja i opremanja prostora i izgradnje objekata društvenog standarda u funkciji naselja,
- treba sačuvati postojeće vizurne kontinuitete i ekspozicije, ili unaprijediti/naglasiti uvođenjem novih elemenata,
- potrebno je planirati poboljšanje postojeće i gradnju nove prometne infrastrukture (osuvremeniti postojeće osnovne mreže prometa i prilagođavati ih novim standardima)
- urbano uređenje određeno kriterijem obvezne komunalne opremljenosti (opremanje instalacijama vodoopskrbe i odvodnje, mrežom elektroopskrbe i elektroničkih komunikacija) i osigurati prostorne uvjete za dogradnju postojećih, te izgradnju novih dijelova mreža.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PROGRAM GRADNJE I UREĐENJA PROSTORA

Prema dopustivosti i vrstama intervencija u prostoru na području ovoga UPU-a razlikuju se:
- površine za stanovanje (stambene namjene)
- površine mješovite namjene (pretežito stambene i pretežito poslovne)
- prostor za javne i društvene sadržaje (vjerske)
- prostor za sportsko-rekreacijske sadržaje (igrališta)
- prostori javnih zelenih površina (parkova) i ostalih (zaštitnih) zelenih površina,
- površine infrastrukturnih sustava,

Sukladno navedenom i u odnosu na prostornu dispoziciju predmetnih područja unutar obuhvata UPU-a, razlikuju se sljedeće prostorno - programske cjeline:

1. Površine za stanovanje zauzimaju najveći dio prostora i slijede tradicionalnu sliku nekadašnjeg naselja.

2. Površine mješovite namjene predviđene su za smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz moguću širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu.

5. Prostor za javne i društvene sadržaje nalazi se na sjevernom i centralnom dijelu obuhvata i odnosi se na crkvu BDM i njeno neposredno okruženje te kapelica te planirano u južnoj dijelu.

5. Prostor za sportsko-rekreacijske sadržaje nalazi se na južnom dijelu obuhvata i odnosi se na igrališta - boćalište.

6. Prostori javnih zelenih površina, i ostalih zelenih površina uokviruju tradicionalnu sliku naselja i čine glavnu atrakciju u turističkom smislu, što se posebno odnosi na arboretum u zapadnom dijelu naselja.

7. Površine infrastrukturnih sustava su predviđene za izgradnju komunalnih građevina, uređaja i građevina infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Površine za stanovanje

Površine za stanovanje odnose se na postojeće i planirane zone. Površine za stanovanje – postojeće, smještene su u okviru stambene namjene poštujući tradicionalnu matricu naselja, a u potpunosti čuvaju povijesnu sliku Murvice, s obzirom da se radi o revitaliziranju postojeće izgradnje. Površine za stanovanje – nova izgradnja, smještene su u južnom dijelu i planirane su tako da u najvećoj mogućoj mjeri u svim elementima budu usklađeni sa tradicionalnom arhitekturom.

Površine mješovite namjene

Unutar granica građevnih područja mješovite namjene (M1 i M2) dozvoljen je smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu, odnosno moguć je smještaj ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića te pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.), turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.) te trgovine do 100 m^2, tradicijskih obrta itd.

Prostori za smještaj javnih i društvenih sadržaja

Postojeći prostori za smještaj javnih i društvenih sadržaja smješteni su na dvije lokacije u naselju i predstavljaju zadržavanje postojećeg zatečenog stanja. Obje lokacije predviđene su za

vjerske sadržaje. Na sjeverozapadnom dijelu nalazi se crkva Bezgrješnog začeća Blažene djevice Marije i prostor oko nje koji je oduvijek bio mjesto okupljanja, pa tu ulogu zadržava i nadalje. U centralnom dijelu naselja smještena je kapelica.

Prostori za planiranu javnu i društvenu namjenu smješteni su u južnom dijelu južno od postojeće prometnice.

Prostori za smještaj sportsko-rekreacijskih sadržaja

Na površinama sportsko-rekreacijske namjene – igrališta (R1) nalazi se postojeće boćalište. Navedena zona također predstavlja mjesto okupljanja pa ju je potrebno cjeloviti urediti uz postavu i odgovarajuće urbane opreme.

Prostori javnih zelenih površina i ostalih zelenih površina

Ove površine oplemenjuju prostor i stvaraju ugodne oaze autohtonog zelenila u inače zbijenoj strukturi naselja. Predviđeno je nekoliko većih i manjih javnih zelenih površina, gdje god je to prostor dopuštao. Sjeverno od stare škole formirana je zelena površina zasađena parkovno uređenim autohtonim ili udomaćenim vrstama – arboretum. U sklopu javnog parka na istočnom dijelu sela, kao mjesta okupljanja planirano je boćalište. Ostale zelene površine okružuju naselje sa svih strana i čine kontaktnu zonu prema potpuno prirodnom raslinju i poljoprivrednim okolnog terena. Upravo ove površine omogućuju osjećaj potpune uklopljenosti naselja u njegov okoliš.

Svi su prostori funkcionalno povezani kolno-pješačkim prometnicama. U naselju nije predviđen promet motornim vozilima, osim prema posebnom režimu. U naselje se može doći kroz jedan od dva glavna ulaza. Prvi se nalazi na istočnoj strani južne prometnice, a drugi na istočnoj strani sjeverne prometnice.

Potrebna parkirališna mjesta ostvaruju se na parkiralištu smještenom duž južne prometnice. Na južnoj strani parkiralište je jednostrano, a u jugozapadnom dijelu obostrano. Parkiralište je zamišljeno kao zeleno, tj. parkirališna mjesta smještena su između stabala koja oplemenjuju prostor i stvaraju zaštitu od sunca. U ovom slučaju to su stabla košćele (Celtis australis – ladonja, koprivić).

Površine infrastrukturnih sustava

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Za ovu namjenu predviđene su dvije takve površine koje se nalaze na sjeverozapadnoj strani sela.

3.2. OSNOVNA NAMJENA PROSTORA

Osnovna namjena prostora koncipirana je s ciljem da se osiguraju prostorni i drugi preduvjeti za realizaciju postavljenih ciljeva prostornog, odnosno ukupnog razvitka područja. Pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora. Osnovna namjena prostora utvrđena ovim UPU-om temelji se na ideji Murvica etno-eko selo – zaokružena cjelina povijesnog naselja sa svim sadržajima turističke ponude uklopljene u povijesnu i tradicijsku baštinu.

Ovim UPU-om su određene kategorije korištenja/namjene prostora kako je prikazano na kartografskom prikazu br. 1B "Detaljna namjena površina", u mj 1:1000 i to:

STAMBENA NAMJENA **S**

Površine stambene namjene namijenjene su prvenstveno izgradnji i rekonstrukciji stambenih građevina.

U predjelima za stanovanje, u sklopu stambenih jedinica, moguće su turističke djelatnosti u vidu turističkih usluga koje građani pružaju u svojim domaćinstvima (soba, apartman, studio apartman, pansion), turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima.

Sadržaji turističkih djelatnosti mogu zauzimati do 30% BRP na građevnoj čestici, ali nije dozvoljena izgradnja isključivo turističkih sadržaja bez osnovne funkcije stanovanja.

Na površinama stambene namjene ne mogu se smještavati trgovine.

MJEŠOVITA NAMJENA **M1 i M2**

Površine mješovite pretežito stambene namjene (M1) namijenjene su izgradnji stambenih i stambeno-poslovnih građevina.

Ovim planom omogućuje se izgradnja stambenih građevina u obliku individualnih stambenih građevina višeobiteljskog načina gradnje – obiteljske kuće s najviše 3 stambene jedinice.

Stambeno-poslovnim građevinama smatraju se građevine individualne stambene izgradnje koje uz stambene jedinice imaju i prateće sadržaje - prostore za poslovne djelatnosti i tihe obrte koji ne ometaju stanovanje i ne onečišćuju okoliš, uključivo i prostore za smještaj gostiju.

Unutar granica područja mješovite namjene – pretežito stambene (M1) uz stambenu namjene dozvoljene su i sljedeće djelatnosti:

- manje ugostiteljske djelatnosti (bistroi, konobe, kušaonice),
- pružanje osobnih usluga (intelektualne usluge, zdravstvene, terapeutske, njega tijela i sl.).
- trgovina do 100 m^2,
- zanatstvo, tihi obrti i osobne usluge, posebno oni koji su nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- drugi, prije svega tradicionalni obrti, uz uvjet da ne ometaju primarnu (stambenu) namjenu;
- manje ambulante i zdravstvene usluge kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljski objekti iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Sadržaji poslovnih djelatnosti mogu zauzimati do 45% BRP na građevnoj čestici stambeno-poslovnih građevina.

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; proizvodne građevine, skladišta i drugi sadržaji koji zahtijevaju intenzivan promet ili na drugi način ometaju primarnu namjenu.

Na površinama mješovite namjene – pretežito poslovne (M2), moguć je smještaj:

- stambeno-poslovnih građevina,
- ugostiteljsko-turističkih građevina gdje se pružaju usluge smještaja (pansiona, vila, manjih hotela - do 30 ležaja),
- informativnih centara te muzejsko-galerijskih prostora,

- ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića
- pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.),
- turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.

Također je moguće otvaranje i sljedećih sadržaja:

- trgovine do 100 m^2,
- tihih obrta, osobito tradicijskih obrta;
- izrada i prodaja tradicionalnih proizvoda i zdrave hrane,
- izrada i prodaja suvenira,
- usluga kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- manjih ambulanta i zdravstvenih usluga kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljskih objekata iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; te djelatnosti koji na bilo koji način ometaju primarnu namjenu.

ZELENE POVRŠINE **Z1 I Z**

Ovim UPU-om zelene površine određene su kao javne zelene površine - javni park (Z1) te ostale zelene površine - zaštitne zelene površine (Z).

Ove površine međusobno se razlikuju prema tome što su javne zelene površine perivojno oblikovane udomaćenim biljnim vrstama i u skladu sa građevinama koje ih okružuju, dok zaštitne zelene površine služe kao prirodni prijelaz sa izgrađenih površina naselja u prirodni i antropogeni okoliš što okružuje naselje.

Unutar javnih zelenih površina dozvoljeno je uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta te postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme.

Prilikom izvedbe javnih zelenih površina, gdje god to konfiguracija terena omogućuje, treba se pridržavati važećih propisa o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje urbanističko-arhitektonskih barijera u urbanističkom planiranju i projektiranju. U parkovima se preporučuje postaviti informativne ploče s informacijama na nekoliko svjetskih jezika o pojedinačnim građevinama i o povijesti naselja.

JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA **D7, D**

Na području obuhvata postoji crkva Bezgrješnog začeća BDM. Osnovna namjena - vjerska, se zadržava, kao i kapelica u centru naselja.

Na površinama planirane javne i društvene namjene (D) u južnom dijelu moguć je smještaj slijedećih sadržaja: muzejsko-galerijske djelatnosti sa suvenirnicom, informativne djelatnosti u funkciji turizma (turistički info-centar), upravne djelatnosti (mjesni odbor), udruge građana, političke stranke i druge javne i nevladine organizacije (udruženje obrtnika, političke stranke, ispostave raznih udruga, klubovi, sekcije i druga udruženja građana, škole stranih jezika i dr.), socijalne djelatnosti (socijalne udruge i organizacije), kulturne djelatnosti (dom kulture, čitaonica, kulturno-umjetnička društva, udruge tehničke kulture, razne amaterske udruge u kulturi).

SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA **R1**

Na površini sportsko-rekreacijske namjene – igrališta (R1) nalazi se postojeće boćalište. Navedenu zonu s obzirom na njenu vizurnu izloženost treba održavati i uređivati prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Na površini R1 uz sportske terene (boćališta) moguća je i izgradnja tribina te uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta, postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme te infrastrukturnih građevina i poteza.

POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA **IS**

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Površine infrastrukturnih sustava mogu se uređivati unutar prostora određenih za druge pretežite namjene, ali moraju proizlaziti iz potrebe osnovne namjene.

Specifičnost ovog prostora kao zaštićene cjeline zahtijeva da se i građevine infrastrukture skladno uklope u cjelinu i u skladu sa konzervatorskim smjernicama.

3.3. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

NAMJENA	POSTOJEĆE	PLANIRANO	UKUPNO	%
Stambena namjena	0,72	0,04	0,76	**16,3%**
Mješovita namjena	1,34	0,29	1,63	**35,1%**
Mješovita – pretežito stambena (M1)	0,89	0,17		
Mješovita – pretežito poslovna (M2)	0,45	0,12		
Javna i društvena namjena	0,16	0,12	0,28	**6,0%**
Javna i društvena namjena – vjerska (D7)	0,16	0,00		
Ostala javna i društvena namjena (D)	0,00	0,12		
Javne zelene površine Javni parkovi – Z1	0,00	0,28	0,28	**6,0%**
Ostale zelene površine Zaštitne zelene površine (Z)	0,45	0,00	0,45	**9,7%**
Infrastrukturne i prometne površine	1,26		1,25	**26,9%**
Infrastrukturne građevine	0,15	0,00		
Ostalo (prometnice)	1,11		1,10	
UKUPNO:			**4,65**	**100%**

3.4. PROMETNA MREŽA

Koncepcija prometnog sustava prikazana je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.A. PROMET.

Naselje Murvica nalazi se 4,5 km zapadno od Bola, s kojim je prometno povezano nerazvrstanom makadamskom cestom dužine 3,0 km. i županijskom javnom cestom Ž 6191 (Zlatni rat – Bol D115), dužine 1,5 km. Općina Bol je putem državne javne ceste D115 dužine 11,4 km. (Bol – G.Humac D113) i državnom javnom cestom D113 povezan s trajektnim lukama Supetar i Sumartin. Stanje postojećih prometnica je loše i potrebno ih je detaljno rekonstruirati.

Unutar izgrađene strukture Murvica pješački putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu kao pješačke komunikacije. Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – grubo obrađenim kamenim blokovima položenim u zemljanom naboju ili opločenjem kamenim pločama.

Glavnu kolnu prometnica kroz naselje potrebno je proširiti na gabaritni kolnički koridor od 5,5 m kojim se osigurava sigurno prometovanje vozila.

Kolno-pješačke prometnice za prometovanje prema posebnom režimu potrebno je proširiti na širinu od 4,5 m, a završnom obradom prilagoditi okolišu u skladu s konzervatorskim smjernicama. Promet na njima, tj. pristup imaju samo interventna vozila (vatrogasna i vozila hitne pomoći, policija te dostavna vozila). Nogostupi na tim prometnicama nisu planirani.

Pješačkim prometnim tokovima unutar granice obuhvata osigurana je velika pažnja, jer se radi o sustavu samostalno vođenih pješačkih staza koje povezuju sadržaje unutar i van naselja. Po potrebi se mogu izvoditi i dodatne pješačke staze koje nisu ucrtane u UPU-a.

Oblikovanju staza treba posvetiti veliku pažnju i izvesti ih u skladu s originalnim popločenjem. Ovo treba riješiti u sklopu cjelovitog plana uređenja javnih površina. Ne dozvoljava se asfaltiranje staza te uporaba tipskih rubnjaka i prefabriciranih betonskih elemenata.

Promet u mirovanju polazi od činjenice da u naselju nije dopušten pristup motornim vozilima (osim po posebnom režimu). Uz glavnu prometnicu kroz naselje planirano je parkiralište za sva osobna vozila stanovnika, zaposlenika i posjetitelja, te za invalide u osobnim i kombi vozilima. Parkiralište je zamišljeno kao "zeleno“ parkiralište. Parkirališta na terenu potrebno je ozeleniti najmanje s jednim stablom na devet parkirnih mjesta, a zaštita stabala mora se izvesti rešetkasto. Gdje to prostorni uvjeti omogućavaju uz parkirališta treba formirati zeleni pojas/drvored. Za dolazak posjetitelja u organizaciji agencija sa autobusima, predviđeno je izdvojeno parkirališno mjesto sa zasebnom pristupnom prometnicom i pješačkom stazom u naselje (na glavnoj pristupnoj prometnici iz Bola, izvan obuhvata plana).

Planiranje, odnosno projektiranje i izgradnja/rekonstrukcija svih prometnih površina mora se vršiti sukladno konzervatorskim smjernicama, važećim standardima i propisima i obavezno je zadovoljiti važeće propise (adekvatno opremanje, signalizacija…).

3.5. KOMUNALNA INFRASTRUKTURNA MREŽA

3.5.1. POŠTA I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Pošta

Na području obuhvata UPU-a nije predviđena izgradnja pošte.

Elektroničke komunikacije

Mreža javnih telekomunikacija prikazana je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.B. ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE.

Osnovu mreže elektroničkih komunikacija naselja Murvice čini RSM Murvica sa pristupnom mrežom, a koji je svjetlovodnim kabelom kao prijenosnim medijem priključen na UPS Bol.

Uvjeti gradnje, rekonstrukcije i opremanja mreže elektroničkih komunikacija

Temeljem *Uputa za planiranje pristupnih telekomunikacijskih mreža* investitor je dužan za svaku građevinu na svojoj građevnoj parceli izgraditi distributivnu telekomunikacijsku kabelsku kanalizaciju (DTK) za priključenje građevine na mrežu građevina elektroničkih komunikacija mora imati telekomunikacijsku instalaciju.

Uvjeti gradnje, rekonstrukcije i opremanje mreže elektroničkih komunikacija mogu se podijeliti na:

- uvjeti za gradnju mreže elektroničkih komunikacija po javnim površinama (glavne trase)
- uvjeti za priključke pojedinih objekata na javnu mrežu elektroničkih komunikacija
- uvjeti za smještaj elemenata mreže elektroničkih komunikacija na javnim površinama (javne telefonske govornice; kabelski izvodi-samostojeći, na stupu, na zidu, u zidu; kabineti, UPS).

Uvjeti za gradnju mreže elektroničkih komunikacija po javnim površinama (glavne trase)

Ovim UPU-a planirano je postavljanje podzemnih EK vodova u glavnim kolno-pješačkim i pješačkim ulicama. Priključci do svake građevine riješiti će se njezinom projektnom dokumentacijom. Do svakog objekta planirano je postavljanje instalacijske cijevi PVC ∅110 mm, a privodi do objekata cijevima PEHD ∅50 mm, sa povezivanjem na postojeću EK. Za izgradnju, odvajanje, ulazak mreže elektroničkih komunikacija u građevine te skretanja, koriste se montažni zdenci prema uvjetima regulatora i lokalnog operatora sustava.

Uvjeti za priključke građevina na javnu mrežu elektroničkih komunikacija

Kod izdavanja posebnih uvjeta također se uvjetuje izgradnja privodne distributivne telekomunikacijske kanalizacije (DTK) od građevine do granice vlasništva zemljišta na kojem se građevina gradi a prema uvjetima regulatora odnosno operatora sustava. Do svakog poslovnog ili stambenog objekta predvidjeti polaganje najmanje dvije (2) cijevi najmanjeg promjera ø 50mm.

U blizini objekata mreže elektroničkih komunikacija, opreme i spojnog puta ne smiju se izvoditi radovi ili podizati nove građevine koje bi ih mogle oštetiti ili ometati njihov rad. Ukoliko je potrebno izvesti određene radove ili podignuti novu građevinu, investitor mora unaprijed pribaviti suglasnost vlasnika telekomunikacijske građevine, opreme i spojnog puta radi poduzimanja mjera zaštite i osiguranja njihova nesmetanog rada.

Uvjeti za smještaj elemenata mreže elektroničkih komunikacija na javnim površinama

Za pojedine elemente mreže elektroničkih komunikacija potrebno je osigurati odgovarajući prostor:

- javna telefonska govornica 1 m^2
- ormar (kabinet) za smještaj UPS-a 10-20 m^2
- kabelski izvodi - prema projektnom rješenju (ne zahtjeva se poseban prostor za smještaj)
- montažni kabelski zdenci – prema projektnom rješenju (smještaju se na trasi rova – gabariti zdenaca su tipizirani).

Pokretne mreže

Zbog potrebe izgradnje i nadogradnje infrastrukture pokretnih telekomunikacijskih mreža, grade se građevine telekomunikacijske infrastrukture uz poštivanje uvjeta građenja, posebnih propisa i normi za takve vrste građevina. Zone elektroničke komunikacijske infrastrukture (u radijusima 500, 750, 1000 i 1500 m) utvrđuju se prostornim planom županije. Točne lokacije građevina telekomunikacijske infrastrukture u pokretnoj mreži ne određuju se u grafičkom dijelu plana.

Na području obuhvata Plana, zbog činjenice da se radi o zaštićenoj povijesnoj cjelini, ne mogu se graditi samostojeći stupovi mreže elektroničkih komunikacija u pokretnoj mreži. Dozvoljeni su samo krovni prihvati i/ili krovni stupovi koji ne smiju biti vidljivi (odnosno, moraju se koristiti metode maskiranja i sakrivanja, uz obaveznu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela).

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV

Energetski sustav prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.C. ELEKTROOPSKRBA.

Elektroenergetska mreža

Opskrba naselja Murvica električnom energijom obavlja se iz TS 35/10 kV Bol putem DV 10 kV i KB 20 kV. Na KB 20 kV, kao krajnja stanica priključena je stupna trafostanica (STS) 10/0,4 kV, 50 kVA, iz koje je niskonaponska mreža naselja razvedena podzemnim kabelima i nadzemnim samonosivim kabelskim snopom (SKS).

Kroz naselje prolazi i trasa DV 35 kV na Fe-rešetkastim stupovima od kabelske kućice Murvica (KK) do TS 35/10 kV Bol. HEP ODS d.o.o. vrši zamjenu postojećeg DV 35 kV „TS 35/10 kV Bol – KK Murvica“ te je u prometnici, po trasi predviđenoj prostornim planom na području obuhvata naselja Murvica već položio zamjenski KB 35 kV. Po puštanju u pogon navedenog KB 35 kV biti će uklonjena dionica DV 35 kV dalekovoda koja se proteže naseljem Murvica.

Prognoza budućih elektroenergetskih potreba u području zahvata Plana provodi se po kategorijama potrošača. Za stambene jedinice (kućanstva) dimenzioniranje konzuma široke potrošnje provedeno je na temelju normativa potrošnje koji su odabrani uz procjenu poboljšanja stambenih uvjeta i unaprjeđenja kakvoće života. Pretpostavljeno je da se električna energija u najvećoj mjeri koristi za grijanje stambenih i poslovnih jedinica te za klimatizaciju u ljetnom razdoblju.

Tip	broj	El. konzum (kW)
Postojeća kućanstava*:	50	135
Planirana (moguća) kućanstva**:	50	135
Infrastruktura, javna rasvjeta i ostalo:		10
Ukupno:		280
Potrebna snaga TS: 400 kVA		

* odnosi se na broj postojećih zgrada od kojih su neke trenutno nenastanjene

** odnosi se na pretpostavljeni (mogući) broj kućanstava na neizgrađenim građevnih čestica i unutar nekada gospodarskih građevina (koje je moguće prenamijeniti) izračunat u odnosu na površinu građevinskog područja i pretpostavljenu gustoću stanovanja.

U zoni zahvata UPU-a potrebno je zbog većeg porasta potrošnje električne energije, porasta vršnog opterećenja, zbog ambijentalnog i vizualnog očuvanja prostora zamijeniti postojeće STS

10/0,4 kV sa novom čvrstom građevinom odgovarajućih arhitektonskih i tehničkih karakteristika, izvesti novo kabliranje ukupne niskonaponske mreže naselja.

Tehnički uvjeti za opskrbu električnom energijom definirat će se u prethodnim energetskim suglasnostima kada budu poznata vršna opterećenja svih građevina.

Razvod nove niskonaponske mreže predviđen je podzemno u kolno-pješačkim i pješačkim ulicama. Sve kabele potrebno je položiti u kabelsku kanalizaciju (u alkaten cijevi Ø 200 mm). Također je potrebno predvidjeti barem jednu rezervnu cijev Ø 200 mm cijelom duljinom trase te alkaten cijev Ø50 mm zbog povezivanja elektroenergetskih objekata telekomunikacijskim vezama. Niskonaponsku mrežu treba uvesti polaganjem kabela u alkaten cijevi Ø 110 mm i Ø 150 mm. Prilikom izvođenja navedenih radova koristit će se tipski kabeli i oprema.

Priključni ormarići i brojila ne smiju se postavljati na vanjska pročelja. Položaj i oblikovanje trafostanice treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom.

Javna rasvjeta

Javna rasvjeta izvesti će se na temelju izrađenih projekata kojima će se definirati tip rasvjetnih tijela i njihov razmještaj u prostoru, a prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.D. VODOOPSKRBA.

Na području obuhvata UPU-a planirana je izgradnja vodoopskrbne mreže radi osiguranja dovoljnih količina vode za naselja Murvice. Slijedom toga bit će dovršiti izgradnju vodoopskrbnog podsustava Bol-Murvica-Farska koji će dijelom služiti i za vodoopskrbu naselja Murvica, a kojeg koncepcijski čine cjevovod profila 150 mm i dužine 5200 m, vodosprema „Murvica“ i hidroblok „Murvica“. Podsustav Bol-Murvica-Hvarska dijelom je izgrađen (još treba izgraditi vodospremu i cjevovod za Hvarsku). Dio potrošača Murvice već je spojen na vodoopskrbni sustav.

Vodoopskrbni cjevovodi predviđaju se i u postojećim i planiranim ulicama zbog lakše izgradnje i održavanja. Kod izrade glavnog projekta vodoopskrbe hidrauličkim proračunom odredit će se konačni profili cjevovoda vodeći računa o količinama vode potrebnim za sanitarnu potrošnju i protupožarnu zaštitu. Na trasi vodovoda treba predvidjeti hidrante na propisanom razmaku.

Vodoopskrbne cjevovode potrebno je izgraditi prije nego se pristupi realizaciji izgradnje budućih objekata.

Vodoopskrbna mreža mora osigurati sanitarne i protupožarne količine vode te imati izgrađenu vanjsku nadzemnu hidrantsku mrežu. Prilikom formiranja novih ulica na području UPU-a potrebno je osigurati koridore za izgradnju nove vodoopskrbne mreže.

Na području obuhvata postoji mjesna i nekoliko privatnih „gustirni“ i njih se planira zadržati u najvećem mogućem broju i uz rekonstrukciju koristiti kao dodatni izvor sanitarne vode.

Odvodnja otpadnih voda

Sustav odvodnje prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.E. ODVODNJA OTPADNIH VODA.

Na predmetnom području obuhvata primjenjuje se razdjelni tip odvodnje, tj. zasebno se prikupljaju sanitarne otpadne vode, a zasebno zbrinjavaju oborinske vode za dva režima rada, ljetni i zimski. Način pročišćavanja definirati će se detaljnijom projektnom dokumentacijom.

Sanitarna odvodnja

Na području obuhvata UPU-a s obzirom da se planira izgradnja objekata javno-društvenog sadržaja, turističko-trgovačko-ugostiteljski objekti (trgovine, restorani, konobe..) i dodatna izgradnja stambenih sadržaja, odvodnju je potrebno riješiti zatvorenim kanalizacijskim sustavom sa pročišćavanjem.

Odvodni sustavi predviđaju se uz i u postojećim i planiranim ulicama zbog lakše izgradnje i održavanja. Kod izrade glavnog projekta odvodnje hidrauličkim proračunom odredit će se konačni profili cijevi kanala.

Sustavom gravitacijskih i tlačnih cjevovoda otpadne vode cijelog naselja dovode se do uređaja za biološko pročišćavanje i ispustom evakuiraju u more. Otpadne vode iz kuhinja i restorana obavezno se moraju prije upuštanja u sustav obraditi na separatoru ulja i masti.

Izgradnja kolektora odvodnje utvrđena ovim Planom izvodit će se u skladu s posebnim uvjetima nadležne ustanove zadužene za odvodnju.

Pri projektiraju i izvođenju javne kanalizacije obvezatno je pridržavati se važećih propisa kao i propisa o minimalnim udaljenostima od ostalih infrastrukturnih objekata, te pribaviti suglasnosti ostalih korisnika infrastrukturnih koridora.

Sanitarne otpadne vode moraju se izravno, bez prethodnog pročišćavanja, upuštati sustavom interne odvodnje otpadnih voda u sustav javne odvodnje otpadnih voda s konačnim pročišćavanjem na uređaju za pročišćavanje (koji se nalazi van obuhvata ovoga Plana).

Svi kanali za odvodnju otpadnih voda grade se kao zatvoreni. Na kanalima treba predvidjeti revizijska okna i okna za prekid pada na svim mjestima gdje je to potrebno. Sve kanalizacijske vodove treba izvesti od vodonepropusnih cijevi.

U javnu kanalizaciju ne smiju se ispuštati otpadne tvari, kojima se narušava projektirani hidraulički režim toka vode u cjevovodima, stabilnost objekata, rad strojeva na kanalizacijskim crpkama, tehnički nadzor i održavanje ili povećanju troškova u pogonu.

Korisnici javnog kanalizacijskog sustava su dužni otpadne vode koje se ispuštaju u javnu kanalizaciju svesti na kvalitetu vode utvrđenih prema važećim propisima, vodoprivrednim uvjetima i aktima komunalnog poduzeća, to jest do određenog standarda sanitarno-potrošnih voda, a koje neće ugroziti pravilan rad-tehnološki postupak uređaja za pročišćavanje.

Pri projektiraju i izvođenju javne kanalizacije obvezatno je pridržavati važećih propisa kao i propisa o minimalnim udaljenostima od ostalih infrastrukturnih objekata, te pribaviti suglasnosti ostalih korisnika infrastrukturnih koridora.

Do izgradnje kanalizacijskog sustava na području obuhvata UPU-a dozvoljava se privremena izgradnja jednokomornih vodonepropusnih sabirnih jama koje moraju biti izvedene bez ispusta i preljeva uz uvjet redovitog pražnjenja i održavanja istih.

Sabirna jama mora biti potpuno ukopana. Udaljenost sabirne jame od susjedne međe mora biti najmanje 1,00 metra a od uređaja i građevina za opskrbu pitkom vodom (bunari ili cisterne) najmanje 15,00 metara.

Granične vrijednosti opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama koje se ispuštaju u sabirne jame moraju biti u skladu s propisanim graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari za ispuštanje u sustav javne odvodnje.

Nakon dovršetka izgradnje cjelovitog sustava odvodnje, sve građevine i građevinske parcele moraju se priključiti na mrežu u roku od 6 mjeseci.

Jedno od zahtjevnijih ali djelotvornih rješenja koje je moguće primijeniti je i kontrolirano, po mjestu i količini, upuštanje oborinskih voda u sanitarnu kanalizaciju tijekom zime. Kontroliranim upuštanjem oborinskih voda u sanitarnu kanalizaciju, stvaraju se dobri uvjeti za cjelovitije ispiranje kanalizacije u cjelini, od kanala, tlačnih cjevovoda do podmorskog ispusta. Naglasak je

na kontroliranom upuštanju oborinskih voda, a ne na stihijskom. To znaci da se tijekom ljeta oborinske vode u pravilu ne smiju upuštati u kanalizacijski sustav. Primjena ovakvog rješenja ovisi i o režimu oborina.

Odvodnja oborinskih voda

Zbrinjavanje odnosno odvodnju oborinskih voda treba u najvećoj mogućoj mjeri osigurati prirodi bliskim načinima. U načelu čiste oborinske vode (oborinske vode krovnih površina, pješačkih staza i sl.) treba razlijevati po okolnom terenu odnosno ponirati u podzemlje.

Oborinske vode sakupljaju se sa slijedećih površina:

- oborinske vode sa krova upuštaju se u oborinsku kanalizaciju bez prethodnog tretmana,
- oborinske vode sa prometnih površina ukoliko sadrže masne materije (od parkirališta i sl.) moraju se pročistiti u separatoru ulja i masti dimenzioniranom prema hidrauličkom proračunu,

Otpadne vode koje se skupljaju u oborinskoj kanalizaciji sakupljat će se u gustirnama iz kojih će se voda koristiti za zalijevanje zelenih površina i/ili kao sanitarna voda.

3.5.4. OBRADA, SKLADIŠTENJE I ODLAGANJE OTPADA

Na području obuhvata UPU-a s otpadom će se postupati u skladu sa cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom na otoku Braču kako je određeno PPUO Bol.

Na području naselja potrebno je poboljšati primarnu reciklažu i odvojeno prikupljanje otpada. Postupnim uvođenjem odvojenog sakupljanja i iskorištavanja korisnih sastojaka iz komunalnog otpada mogu se bitno smanjiti troškovi odlaganja, proširenja i održavanja odlagališta te ostvariti prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš.

Na području UPU-a potrebno je stoga uspostaviti sustav gospodarenja komunalnim otpadom te riješiti odvojeno skupljanje pojedinih korisnih komponenti komunalnog otpada. Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, odlagalo bi se svega cca 50 % ukupne količine komunalnog otpada.

Komunalni otpad potrebno je prikupljati u tipizirane posude za otpad ili veće metalne kontejnere s poklopcem. Korisni dio komunalnog otpada treba sakupljati u posebne spremnike (stari papir, staklo, PET ambalaža, organski otpad i sl.). Posude/spremnike na javnim površinama postavlja se tako da je do njih omogućen pristup komunalnom vozilu, te da ne ometaju normalno prometovanje na javnim prometnim površinama (preglednost raskrižja, nesmetani prolaz biciklista, pješaka i osoba s invaliditetom).

Postupanje s industrijskim, ambalažnim, građevnim, električkim i elektroničkim otpadom, otpadnim vozilima i otpadnim gumama te opasnim otpadom mora se provoditi u skladu s posebnim propisima.

Na području UPU-a isključuje se svaka mogućnost obavljanja djelatnosti koja može proizvesti otpad koji emitira ionizirajuće zračenje, kemijski ili biološki toksični otpad te otpad koji se može svrstati u skupinu lakozapaljivih ili eksplozivnih tvari.

3.6. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE POVRŠINA

Uvjeti korištenja i način gradnje na području obuhvata ovog plana određuju se temeljem grafičkih priloga i Odredbi za provođenje ovog UPU-a.

Za provedbu UPU-a, osim Odredbi, služe i odnosni tekstualni i grafički dijelovi UPU-a, Odredbe Odluke Prostornoga plana uređenja Općine Bol, Odredbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji, u mjeri i na način kako je to predviđeno Zakonom, a u skladu sa Konzervatorskim smjernicama – konzervatorskim elaboratom.

3.6.1. OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE

Građevna čestica mora imati površinu i oblik koji omogućava njeno funkcionalno i racionalno korištenje i izgradnju u skladu s odredbama UPU-a i Konzervatorskim smjernicama.

Oblici korištenja i način gradnje određeni su na kartografskom prikazu br. 4 *Oblici korištenja i način gradnje* s obzirom na uređenost i izgrađenost dijelova naselja kroz predviđenu primjenu oblika korištenja i načina gradnje, odnosno intervencija u prostoru, a prema identifikacijskim karticama građevina koje su sastavni dio konzervatorskog elaborata.

Oblici korištenja:

- konzervacija (dovršeni dio naselja)
- rekonstrukcija (sanacija građevina i dijelova naselje)
- rekompozicija (preoblikovanje i usklađivanje)
- nova gradnja

KONZERVACIJA je apsolutno očuvanje građevine uz mogućnost obnove. Odnosi se na građevine koje treba sačuvati u cjelini, a eventualne intervencije moraju biti provedene jedino u skladu metoda znanstvene obrade. To su one radnje kojima se usmjerava čuvanje integriteta konstruktivnih, tipoloških, oblikovnih i formalnih elemenata koji karakteriziraju arhitektonsku strukturu:

- očuvanje svih arhitektonskih elemenata, relevantnih detalja ili ostataka koji predstavljaju dio povijesti razvitka građevine (povijesno-arhitektonske vrijednosti),
- obnova promijenjenih relevantnih arhitektonskih detalja i dijelova arhitektonske strukture (tipološko-funkcionalni raspored, arhitektonska struktura i pojedini elementi, te osnovni prostor),
- izvorni otvori i ostali izvorni oblikovni elementi ne smiju se mijenjati (proširivati, premještati, ukidati i sl.), a oni koji su već oštećeni, moraju se vratiti u izvorno stanje.

REKONSTRUKCIJA je vraćanje izvornih oblika i elemenata građevine unutar postojećih gabarita građevine. Odnosi se na građevine na kojima se interes očuvanja očituje na:

- svim vanjskim elementima kao što su pročelja, trjemovi, interna dvorišta, ulazi, pokrovi,
- obnovljena zgrada mora, kroz poštivanje navedenih elemenata biti uvjetovana izvornim stanjem. Skidaju se neprimjereni dodaci dodavani naknadno.

REKOMPOZICIJA je uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa. Preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

NOVA GRADNJA

U slučaju ostvarivanja bilo kakve nove izgradnje u naselju Murvica kao cjelini koja je zaštićeni spomenik kulture, za svaku novu izgradnju potrebno je izraditi arhitektonski projekt i za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Osim što sva nova izgradnja na ovom području podliježe svim propisima iz plana višeg reda (PPUO Bol), za nju vrijede i dodatne specifičnost i nešto stroži kriteriji koji proizlaze iz činjenice da se radi o prostoru koji u svojoj cjelovitosti predstavlja značajan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, te razvojnog opredjeljenja Murvice kao eko-etno sela.

Pri projektiranju nužno je slijediti sve smjernice iz poglavlja 3.1. Konzervatorskog elaborata koji je sastavni dio ovoga plana.

Svaka se nova zgrada treba projektirati prema načelima harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu je gradnju uskladiti s postojećom svim dimenzijama i gabaritima, a u slučaju odstupanja nova izgradnja može biti manja, ali nikako veća od prosječnih gabarita u okolnom prostoru.

U oblikovnom smislu, neprihvatljivo je korištenje graditeljskih elemenata koji ne postoje u zatečenom korpusu tradicijskog građevinskog jezika Murvice, što znači da nije prihvatljivo korištenje elemenata poput terasa i balkona, lučnih otvora itd., već ih je potrebno zamijeniti onima koji su tipični za mjesto (npr. solar, dvorište, tradicionalan prozor).

Za Murvicu kao mjesto smješteno na padini osobito je bitno njezino „peto pročelje“, odnosno vizura kamenih krovova, koja predstavlja murvišku specifičnost i posebnu vrijednost. Već je i sada vidljivo da krovovi pokriveni crijepom i salonitom bitno narušavaju povijesnu vizuru mjesta, pa je poželjno njihove vlasnike poticati i pomoći im da s vremenom krovove od crijepa zamijene kamenim. Za novu je gradnju kameni pokrov neupitna obveza. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen i vapno, iz izvora koji su tradicionalno korišteni u mjestu, kako ne bi došlo do nesklada boja, te oblik i način slaganja kamenih ploča kakvi su korišteni na tradicijskim građevinama.

Isto je tako obavezna izgradnja u lokalnom kamenu, bračkom sivom vapnencu, koji predstavlja temelj identiteta mjesta, obrađenom na jedan od načina opisanih u poglavlju 3.1.1. Konzervatorskog elaborata – od dalmatinske kvadrele i finih klesanaca do zidanja nepravilnijih komada bilo u suhozid, bilo povezivanjem nijansiranim vapnenim mortom s dodatkom *črme*. Za savjet i pomoć kod primjene ovih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi nadležnog Konzervatorskog odjela.

Način gradnje određen je za izgradnju građevina osnovne namjene sukladno utvrđenoj namjeni površina i Konzervatorskim smjernicama.

Putevi – unutar izgrađene strukture naselja putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih se zadržava u postojećem profilu kao i pješačke komunikacije. Nužne izmjene i proširenja planirana su na kolno-pješačkim ulicama, iz sigurnosnih razloga (pristup policije, vatrogasnih i vozila hitne pomoći), te omogućavanja pristupa dostavnih vozila. Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – kogulane, koje se rastresitim tipom slaganja oblutaka razlikuju od klasičnog načina gustog kogulanja uličica u bračkim mjestima, položenim u zemljanom naboju, prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Elektroinstalacije, EK, vodoopskrbne cijevi i **kanalizaciju** u cijelosti treba izvoditi podzemno uz poštivanje postojeće parterne obrade.

3.6.2. MJERE ZAŠTITE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH I AMBIJENTALNIH CJELINA

Mjere zaštite obuhvaćaju evidentiranje, registriranje i čuvanje prirodnih i kulturno-povijesnih dobara. U tom smislu podrazumijeva se i izrada potrebne dokumentacije, kao i ishođenje potrebnih dozvola, u slučaju bilo kakvih zahvata na spomenutim dobrima.

Uvidom u dokumentaciju koja se čuva u Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu prirode, utvrđeno je da se na području obuhvata plana za sada ne nalazi niti jedna prirodna vrijednost zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05) i upisane u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu prirode u svom dopisu od 10. travnja 2006. godine (KLASA: 612-07/05-49/508, URBROJ: 532-08-02-1/6-06-2 Zagreb) izdalo je, temeljem čl. 124. st. 1 Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05) slijedeće **mjere i uvjete zaštite prirode**:

1. Na području obuhvata Urbanističkog plana uređenja prirodu treba štititi očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštitom prirodnih vrijednosti, a to su zaštićena područja, zaštićene svojte te zaštićeni minerali i fosili.
2. U cilju očuvanja prirodne i biološke raznolikosti na području obuhvata UPU-a osobito je važno očuvati prirodne značajke prostora koji nije pod zaštitom kako na okolnim poljoprivrednim površinama, tako i u središtu sela:
    - čuvati pojedinačna stabla, grmlje uz rub parcela te nisko raslinje
    - poljoprivredne površine obrađivati na tradicionalni način te obnavljati zapuštene nasade
    - upućivati na ekološku poljoprivredu kroz poticajne mjere općine
    - propisati obvezu krajobraznog uređenja za svaki zahvat gradnje, te isto treba biti sastavni dio Glavnog projekta
    - mrežu elemenata zelenila unutar same izgrađene strukture sela učiniti gušćom (u vidu malih dvorišnih vrtova ili samo pergola).
3. U cilju očuvanja krajobraznih vrijednosti sela Murvica koje je otvoreno brojnim vizurama s mora te stoga vrlo osjetljivo na nove intervencije u prostoru, pri planiranju interpolacija, izgradnje ili određivanja načina korištenja zemljišta mora se očuvati prepoznatljiva slika krajobraza, a za uočene trendove koji ugrožavaju krajobrazne vrijednosti određuju se mjere u cilju njihova sprječavanja:
    - pri oblikovanju građevine koristiti elemente tradicionalne gradnje te izborom materijala i boja prilagoditi prirodnim obilježjima okolnog prostora
    - očuvati postojeću parcelaciju zemljišta i postojeću mrežu putova, spriječiti uništavanje suhozida pri planiranju i izvođenju novih zahvata, a osobito štititi terasasto kultivirane poljoprivredne površine
    - poljoprivredna proizvodnja mora se obavljati na tradicionalan način uz minimalnu primjenu poljoprivredne mehanizacije, nije dopuštena intenzivna plantažna proizvodnja, niti postavljanje plastenika
    - pri obnovi nasada stablašica, mora se zadržati isti raster sadnje kakav je i bio
4. U što većoj mjeri potrebno je sačuvati postojeću vegetaciju te ju ukomponirati u krajobrazno uređenje,
5. Prilikom ozelenjavanja koristiti autohtone vrste drveća i grmlja te vrste za koje postoji tradicija sadnje na okućnicama u tom podneblju,
6. Pri oblikovanju građevina treba koristiti materijale i boje prilagođene prirodnim obilježjima okolnog prostora i tradicionalnoj arhitekturi,

7. Pri izvođenju građevinskih i drugih zemljanih radova obvezna je prijava nalaza minerala ili fosila koji bi mogli predstavljati zaštićenu prirodnu vrijednost u smislu Zakona o zaštiti prirode te poduzeti mjere zaštite od uništenja, oštećenja ili krađe.

Unutar područja obuhvaćenog ovim planom u smislu zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti prisutni su dijelovi prirodne baštine i to:

Zaštićeni dijelovi prirode:

Prostornim planom uređenja Općine Bol, zaštićen je: kao **značajni krajobraz** – **prirodni krajobraz i kultivirani krajobraz**, koji čine dijelove značajnog krajobraza. Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji. U njemu nisu dopuštene radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Prirodni krajobraz – razvedena, stjenovita obala sa malim uvalama, uz koju rastu alepski borovi. Strme strane prema Vidovoj gori obrasle su vinogradima i autohtonom vegetacijom. U neposrednoj blizini UPU-a nalazi se napušteni samostan Dračeva luka, od kojeg se pruža jedan od najljepših pogleda na šire područje Bola, kao i na susjedni otok Hvar.

Kultivirani krajobraz – za šire područje Bola karakteristične su padine pod vinogradima. Među najcjenjenije takve vinograde ubrajaju se oni na području Murvice. PPUO-om Bola građevinsko područje Murvice definirano je tako da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, te da se očuva tradicijski izgled sela Murvica.

Mjere zaštite zaštićenog krajobraza definirane su PPUO-a Bola, a na području UPU-a posebice se stavlja naglasak na:

- zapuštene poljoprivredne površine u okolini naselja potrebno je reafirmirati u smislu sadnje trajnih kultura, poglavito vinograda.
- prilikom izgradnje turističkih puteva i staza treba izbjegavati njihovo vođenje preko nekadašnjih polja ili krčenjem reprezentativnih dijelova prirodnog obraštaja.
- Posebni uvjeti korištenja utvrđuju se odlukom donesenom temeljem posebnih propisa iz područja zaštite prirode.

Dijelovi prirode koji se štite mjerama UPU-a:

- spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo – stablo čempresa (lCupresus sp.) uz kuću označenu kao br.22 u konzervatorskom elaboratu.
- spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo – 2 stabla alepskog bora (Pinus halepensis) uz kuće br.14 i 15,
- preporučuje se i zadržavanje svih zdravih razvijenih stabala, gdje god je to moguće
- vidikovci.

Na **spomeniku parkovne arhitekture** i prostoru u njegovoj neposrednoj blizini koji čini sastavni dio zaštićenog područja nisu dopušteni zahvati ni radnje kojima bi se mogle promijeniti ili narušiti vrijednosti zbog kojih je zaštićen.

Vidikovci - istaknute točke u prostoru s kojih se sagledava cjelovitost šireg prostora i s kojih se pružaju izuzetne vizure treba sačuvati sa širim okruženjem u izvornom stanju, uz minimalna uređenja i opremanja klupama, dalekozorima, informativnim tablama i sl., te obilježiti odgovarajućom vizualnom signalizacijom od glavnih putova.

Zaštita kulturne baštine

Sustav mjera zaštite sela Murvica i smjernice za planske odredbe (Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Splitu – Klasa: 612-08/08-10-97, Urbroj: 532-04-18/3-10-2 od 15. ožujka 2010.)

Sustav mjera zaštite

Selo Murvica smješteno je iznad mora na slabo naseljenoj južnoj strani otoka Brača. Ruralno je naselje organički formirano uz puteve koji serpentinasto prate slojnice terena. Zadržalo je prostornu organizaciju i graditeljski fond s tipološkim karakteristikama tradicijske gradnje 19. i početka 20. stoljeća.

Režim zaštite prostora i njegovih elemenata

Stanje očuvanosti povijesne tradicijske strukture osnova je režima zaštite i klasifikacije prostora naselja Murvica. U odnosu na tipologiju naselja i krajobrazne vrijednosti prostora Murvica se štiti kao **A zona konzervatorske zaštite**. To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje. Tu nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika.

Posebnu ulogu u isticanju vrijednosti slike naselja u vizurama i u panorami ima krajolik. Nad naseljem dominira brdo Hib sa istaknutom liticom na vrhu, gdje je smještena Zmajeva špilja. U neposrednoj blizini sačuvani su jedinstveni sklopovi pustinjačkih samostana Stupančić, Silvio, Dračeva luka i Dutić. Ispod sela do morske obale proteže se sistem terasasto kultiviranog krajolika sa suhozidnim podzidima na kojem su uzgajani vinogradi.

Poljoprivredne i šumske površine na padinama Vidove gore omeđene suhozidnim međama i starim poljskim putovima, s izgrađenom strukturom naselja tvore jedinstvenu cjelinu koju treba štititi kao **K zonu konzervatorske zaštite**.

Smjernice za planske odredbe

Opće smjernice:

- Očuvati i zaštititi kulturni krajolik kao temeljnu vrijednost prostora nastalu funkcionalnom povezanošću arhitektonske baštine i prirodnih osobitosti.
- Održavati povijesne putove prema poljoprivrednim površinama.
- Očuvati povijesne toponime.
- Planove i programe gospodarskog razvoja uskladiti sa stručnim i znanstvenim ustanovama.
- Razviti etno-ekološki turizam vezan uz graditeljsku baštinu i tradicijsku poljoprivredu.
- U granicama povijesnog naselja dosljedno poštivati utvrđeni režim zaštite te spriječiti intervencije u krajoliku koje bi ugrozile krajobrazni sklad cjeline.
- Prilikom građevinskih zahvata na povijesnim građevinama štititi povijesnu strukturu i pri tome se konzultirati s nadležnom konzervatorskom službom.

Konzervatorske smjernice:

Zona A – zona prvog stupnja zaštite povijesnih struktura obuhvaća cijelo naselje te se u njoj nalaže cjelovita zaštita povijesnih vrijednosti uz poštivanje tradicije i funkcije prostora i njegovih sadržaja. Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija). Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja u sklopu izdavanja akata za građenje i prethodnu suglasnost

u okviru izdavanja odobrenja za građenje. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

konzervaciju:
- održavanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje,
- očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti.

rekonstrukciju:
- potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elementa ili njegova dijela

rekompozicija:
- uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa,
- preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Obnova postojećih građevina

Moguće je rekonstruirati postojeće građevine u svrhu poboljšavanja uvjeta stanovanja i rada. Pri tome treba voditi računa o sljedećoj metodologiji obnove:

- Nije dozvoljeno povećavanje zatečenih tlocrtnih i visinskih gabarita postojećih građevina. Karakteristika graditeljstva Murvice je da zgrade u manjim nizovima dužom stranom prate slojnice terena, rijetko imaju dvostrešni središnji luminar u potkrovlju ili zabatno uzdignut dio krova. U morfologiji građevina nema balkona stoga ih nije dozvoljeno graditi.
- U slučaju obnove treba s građevina ukloniti sve novije dodatke i dijelove koji im stilski i povijesno ne pripadaju kao što su nadstrešnice pred ulazima, pokrov od valovitih plastičnih ili azbestno cementnih ploča, ravne betonske ploče i balkone, zodive od betona i betonskih blokova i sl.
- Svi radovi i građevinski detalji na kućama (zidanje u produžnom vapnenom mortu s crljenicom, način fugiranja, način žbukanja, način izvođenja strehe, izrada drvenog dvostrešnog krovišta, izvedba varijanti drvenog četverostrešnog krovišta, pokrivanje krova kamenim pločama ili crijepom, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske i unutrašnje stolarije) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja (oblikovanje prozorskih otvora u formi vertikalno položenog izduženog pravokutnika, zatvaranje otvora škurama izrađenim po tradicijskom modelu, kamene balature.)
- U obnovi kamenih kuća ne dozvoljava se upotreba monolitne armiranobetonske međukatne i krovne konstrukcije. Sve nosive podne konstrukcije potrebno je izvoditi drvenim spregnutim konstrukcijama. Krovne konstrukcije u pravilu se izvode kao drvene dvostrešne ili četverostrešne odnosno prema tipologiji pojedinih građevina. Za pokrov koristiti crijep ili pločasti kamen.
- Pročelja je moguće obnoviti fugiranjem ili žbukanjem u tradicionalnim svijetlim žućkasto-rumenim tonovima.
- Nove zidove moguće je izvoditi jedino u kamenu, a strukturu i način zidanja uskladiti s vrstom građevine. Oblaganje pročelja tankim kamenim pločama nije dopušteno.
- Svu vanjsku stolariju treba izvesti od drveta na tradicionalan način. Ne dopušta se primjena PVC i aluminijske bravarije.
- Ne dozvoljava se postava vanjskih klima jedinica na glavna pročelja tradicijskih građevina.

- Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, etno građevinama – krušnim pećima, gustirnama i sl.)

Gradnja novih građevina

Gradnja novih građevina u pravilu nije moguća. Moguće je jedino ponovno izgraditi urušene i zapuštene građevine u izvornim gabaritima. Pri tome oblikovanje i namjenu treba uskladiti s tipologijom predmetne građevine. Isto tako moguće je obnoviti urušene kamene suhozide u funkciji obnove poljodjelskih aktivnosti.

Ne odobrava se legalizacija novih gradnji koje gabaritima i oblikovanjem grubo odstupaju od zatečene povijesne strukture. Na nekim lokacijama moguća je primjena metode rekompozicije kako bi se preoblikovanjem neprimjerenih rješenja uspostavila povijesna slika naselja.

Bazeni

U povijesnoj cjelini nije dozvoljena gradnja otvorenih bazena

Putevi

Unutar izgrađene strukture Murvice putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu kao pješačke komunikacije (uz mogućnost prolaza interventnih vozila). Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – grubo obrađenim kamenom (kogoli, kaldrma) položenim u zemljanom naboju ili opločanjem kamenim pločama.

Kanalizacija

U projektiranju razvoda kanalizacije potrebno je poštovati postojeću parternu obradu.

Opskrba vodom

U sustav opskrbe sanitarnom vodom uključiti obnovu postojećih gustirni.

Elektroinstalacija jake i slabe struje

Elektroinstalacije treba voditi podzemno. Priključni ormarići i brojila ne smiju se postavljati na vanjska pročelja. Položaj i oblikovanje trafostanice treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom.

Solarni kolektori

Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove. Mogu se eventualno smjestiti na zapuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja.

Parkiranje

Parkirališta smjestiti izvan zone A.

Upravni postupak:

Sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka postojećeg stanja i idejnog projekta izrađenog prema uputama iz ovog konzervatorskog elaborata ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja akata za građenje) od nadležnog Konzervatorskog odjela. Navedeno je odobrenje neophodno i za radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, a za koje prema Zakonu o prostornom uređenju gradnji nije potrebno odobrenje za građenje.

Sve intervencije uređenja putova i javnih površina u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja akata za građenje) od nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona K – zona zaštite kultiviranog krajolika (*izvan obuhvata plana*) obuhvaća:

Neizgrađeno područje poljoprivrednih parcela omeđenih suhozidima južno i u neposrednoj blizini povijesnog naselja. U ovoj zoni nije dozvoljena nova izgradnja kako bi se sačuvala krajobrazna vrijednost naselja koje s okolnim poljoprivrednim i šumskim površinama na padinama Vidove gore tvori jedinstvenu cjelinu. U toj se zoni predlaže barem djelomična obnova poljoprivrednog zemljišta i uzgoj starih kultura. Pri tom je potrebno čuvati povijesne suhozidne kamene ograde i puteve, gustirne i ulaze u parcele.

Upravni postupak:

Za poduzimanje svih radnji na području ove zone, za koje je prema posebnom propisu obvezna dozvola, odnosno lokacijski uvjeti, potrebno je u postupku njihova izdavanja od nadležnog Konzervatorskog odjela zatražiti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra. Za sve radnje u toj zoni također je neophodno od nadležnog Konzervatorskog odjela zatražiti prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevinske dozvole.

Izvod iz Konzervatorskog elaborata za UPU Murvica

Za potrebe ovog UPU-a izrađena je Konzervatorska studija naselja Murvica koja se sastavni dio ovoga Plana i provodi se integralno s provedbom plana. U Studiji je svaka postojeća građevina detaljno valorizirana i dane su smjernice za njenu obnovu. U nastavku se daje izvod iz zaključnog dijela Konzervatorske studije:

> **Mjere zaštite i očuvanja Murvice kao povijesne cjeline** dijelom su donesene i u odredbama PPUO Bol, te se primjenjuju u slučajevima koji eventualno nisu pokriveni odredbama ovog UPU-a.
>
> Murvica je kao povijesno naselje izložena nizu utjecaja koji prijete izmijeniti njezinu relativno očuvanu strukturu: to su promjene u načinu života, prevladavajućim gospodarskim djelatnostima i demografskim trendovima, koje se neminovno odražavaju na identitet svakog naselja.
>
> U cilju očuvanja njezinih prostornih i arhitektonskih vrijednosti, slike naselja i njegovog prostornog identiteta, a u skladu s Uputom izdanom od strane Ministarstva kulture, određene su zone zaštite za Murvicu, prikazane na kartografskom prikazu.
>
> Za sve zahvate na građevinama koje se nalaze u zoni B, odnosno u zoni stroge zaštite, za ishođenje lokacijske dozvole investitor je dužan ishoditi posebne uvjete od nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.
>
> Na povijesnim su i tradicijskim građevinama u načelu prihvatljivi radovi konzervacije, uz strogo očuvanje izvornog izgleda, a s mogućim prilagodbama u interijeru i neophodnim radovima građevinske sanacije. Kod obnove tradicijskih građevina podrazumijeva se obnova ne samo glavne, stambene građevine, već i njoj pripadnog okoliša s gospodarskim i drugim građevinama i elementima opreme prostora.
>
> Sva pročelja prema moru i svi krovovi kao peta fasada mjesta od ogromnog su značenja na povijesnu sliku mjesta, i stoga ih je nužno čuvati kao kompaktnu stilsku cjelinu.
>
> Za doživljaj cjeline iznimno je bitan potez pročelja uz cestu kojom se dolazi iz Bola, iz kojeg se trenutno ne može razaznati da se radi o ulasku u selo s vrijednim tradicijskim graditeljstvom.
>
> Eventualna nova izgradnja svojim vanjskim izgledom, korištenim materijalima i građevnom tipologijom, unutarnjom organizacijom, komunikacijom s javnim površinama i okolnim građevinama treba biti usklađena s okolnim tradicijskim građevinama, te ih vizualno pratiti skladno upotpunjavajući cjelinu.
>
> Općenito, uređivanje svih vanjskih ploha, u privatnom i javnom vlasništvu, mora se temeljiti na korištenju autohtonih materijala i graditeljskog izraza, te podliježe svim uvjetima zaštite kulturnih dobara koji su navedeni elaboratom.

Nužno je naglasiti da nova izgradnja ne smije imati prioritet, već se prednost u svakom trenutku treba davati obnovi postojećih građevina, kako bi se jezgra naselja ponovno ispunila i oživjela, te izbjeglo stvaranje 'omotača' novih i aktivnih građevina oko napuštene i ruševne jezgre naselja.

U kontaktnim zonama gdje je prisutna izgradnja novijeg datuma, koja odudara od tradicijski oblikovane cjeline, daljnje je zahvate potrebno usmjeravati tako da se predmetne građevine što više približe autohtonom graditeljskom izričaju, a u slučaju nove gradnje potrebno ju je planirati tako da volumenom, materijalima, postavom, kvalitetom oblikovanja i tipologijom gradnje bude u što većem skladu s građevinama u zoni B.

Zona zaštićenog krajolika oko župne crkve posebno je osjetljiva, a trenutno najmanje uređena, te zahtijeva minimalnu i pažljivu intervenciju u smislu otvaranja vizura prema crkvi.

Uređenje zaštićenog krajolika potrebno je obraditi kao integralni dio elaborata uređenja murviških pustinja.

U zoni vinograda, kao i u ostalim zonama zaštićenog krajolika koje pripadaju u područje obuhvata PPUO Bol moguća je isključivo izgradnja u skladu s odredbama tog plana.

Kod izgradnje infrastrukture i njezinih elemenata nužno je tražiti odobrenje Konzervatorskog odjela u Splitu i kod izrade projekta voditi posebnog računa o tome da ne utječu na vizualni dojam mjesta.

Smjernice za novu gradnju

U slučaju ostvarivanja bilo kakve nove izgradnje u naselju Murvica kao cjelini koja je zaštićeni spomenik kulture, za svaku novu izgradnju potrebno je izraditi arhitektonski projekt i za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Osim što sva nova izgradnja na ovom području podliježe svim propisima iz plana višeg reda (PPUO Bol), za nju vrijede i dodatne specifičnost i nešto stroži kriteriji koji proizlaze iz činjenice da se radi o prostoru koji u svojoj cjelovitosti predstavlja značajan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, te razvojnog opredjeljenja Murvice kao eko-etno sela.

Svaka se nova zgrada treba projektirati prema načelima harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu je gradnju uskladiti s postojećom svim dimenzijama i gabaritima, a u slučaju odstupanja nova izgradnja može biti manja, ali nikako veća od prosječnih gabarita u okolnom prostoru.

U oblikovnom smislu, neprihvatljivo je korištenje graditeljskih elemenata koji ne postoje u zatečenom korpusu tradicijskog građevinskog jezika Murvice, što znači da nije prihvatljivo korištenje elemenata poput terasa i balkona, lučnih otvora itd., već ih je potrebno zamijeniti onima koji su tipični za mjesto (npr. solar, dvorište, tradicionalni prozor).

Za Murvicu kao mjesto smješteno na padini osobito je bitno njezino „peto pročelje“, odnosno vizura kamenih krovova, koja predstavlja murvišku specifičnost i posebnu vrijednost. Već je i sada vidljivo da krovovi pokriveni crijepom i salonitom bitno narušavaju povijesnu vizuru mjesta, pa je poželjno njihove vlasnike poticati i pomoći im da s vremenom krovove od crijepa zamijene kamenim. Za novu je gradnju kameni pokrov neupitna obveza. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen i vapno, iz izvora koji su tradicionalno korišteni u mjestu, kako ne bi došlo do nesklada boja, te oblik i način slaganja kamenih ploča kakvi su korišteni na tradicijskim građevinama.

Isto je tako obavezna izgradnja u lokalnom kamenu, bračkom sivom vapnencu, koji predstavlja temelj identiteta mjesta, obrađenom na jedan od načina opisanih Konzervatorskom podlogom. Za savjet i pomoć kod primjene ovih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi nadležnog Konzervatorskog odjela.

Preporuke za turizam

Izrada elaborata nematerijalne baštine trebala bi biti osnovom za izradu programa turističkog razvoja Murvice, te postati dijelom njezine turističke ponude. Time bi se, uz ekonomski učinak, postigla i revitalizacija već gotovo izumrlih običaja, jela, leksika i drugih elemenata ove vrste kulturne baštine.

Razvoj Murvice kao etno-eko sela usko je povezan sa striktnim očuvanjem ambijenta i svih izvornih prostornih elemenata, pa je poželjna što bliža suradnja turističkih djelatnika i stručnjaka etnologa, arheologa i konzervatora.

Profil obrazovanih turista, i usmjerenje na dugotrajniji boravak turista u razdobljima proljeća i jeseni, pa čak i zime (vezano na tradicionalne običaje oko Božića i Nove Godine) posebno bi odgovarali ovakvoj turističkoj ponudi, zbog posebnosti mjesta i sadržaja koje nudi, dok bi, zbog svojeg uvučenijeg položaja, ljeti bilo više orijentirano na izletnički turizam i turiste iz obližnjeg Bola, a manje na noćenja zbog ograničenosti smještajnih kapaciteta.

Turistička ponuda Murvice trebala bi se utemeljiti upravo na njezinoj bogatoj materijalnoj i nematerijalnoj baštini. Kao posebno privlačna žarišta u prostoru izdvajamo murviške Pustinje, koje treba pažljivo obnoviti i ispuniti novim sadržajima. Zbog vrlo ograničenog dostupnog prostora unutar samog mjesta, obnovljene pustinje možda su i jedini prostor koji dozvoljava organiziranje javnih sadržaja koji bi bili turistički atraktivni (kulturni, znanstveni, sportski...). Stoga bi elaboratom obnove i uređenja Pustinja bilo potrebno definirati i međusobno povezati njihove nove sadržaje, te adekvatno uređenje prilaznih puteva i okolnog prostora.

Unutar samog mjesta, ruševna građevina inventarizirana pod brojem 16, te Narodni dom jedini su prostori koji bi mogli prihvatiti ovakve sadržaje. Za građevinu pod brojem 16 predlaže se da se u njoj ustanovi središnja kulturna institucija u mjestu, svojevrstan mjesni muzej u kojem bi se turistima predstavilo povijest mjesta, tradicijske vještine i obrte, te sve vezano uz svakodnevni život Murvičana u prošlosti.

Kako u Murvici nema mjesta za izgradnju hotela i pansiona, niti postojeće kuće svojim kapacitetima to mogu podnijeti bez da se time uništi ambijent, a samim time i svaka prilika za turistički razvoj, Murvica se treba intenzivno orijentirati na izletnički turizam u ljetnim mjesecima, koristeći tako smještajne kapacitete drugih mjesta na otoku za vlastiti razvoj.

Smještaj je tijekom godine moguće osigurati iznajmljivanjem čitavih kuća, što je u europskoj turističkoj praksi uobičajeno i vrlo profitabilno. Kako murviške kuće gostima ne mogu ponuditi luksuz i prostranost, bazene i terase, potrebno ih je učiniti atraktivnim na drugi način: autentičnim od prizemlja do krova, u svim vanjskim i unutarnjim elementima, jednostavnih i autentičnih, toplih interijera ispunjenih ukusnim, izvornim namještajem i okruženim njegovanim dalmatinskim vrtovima. Time bi Murvica privukla sloj obrazovanih, imućnih turista željnih drugačijeg odmora i mirnog ambijenta.

Atraktivan dio turističke ponude svakako bi predstavljala razna revitalizirana nematerijalna baština – poput prezentacije tradicijskih i danas raritetnih vještina i obrta, te poljodjelstva, s mogućnošću aktivnog sudjelovanja samih turista. Ponude poput jednodnevnih događanja u kojima bi turisti mogli nakratko živjeti kao Murvičani nekada – baveći se tradicijskim zanimanjima i jedući tradicijsku hranu, danas su u europskom turizmu iznimno atraktivne i tražene.

Posebno je potrebno naglasiti da bi se ugostiteljska ponuda Murvice morala odlikovati autohtonošću, što bi joj dalo komparativnu prednost i mogućnost razvoja bez obzira na već vrlo razvijenu ugostiteljsku ponudu obližnjeg Bola, kojoj je vrlo teško konkurirati na polju standardnog ugostiteljstva. Originalnom ponudom kruhova maštovitih, autentičnih oblika i od raznih žitarica, pečenih pred gostima obnovljenim krušnim pećima, palente, slanih srdela, *vitalca*, *hrstula*, izvornih kobasica i *kulina* te *kaštradine*, praćenih ne samo vinom, već i *kvasinom* i *smuticom*, serviranih na izvoran način u autentičnim kamenim ambijentima, na drvenim stolovima i u zemljanom posuđu, Murvica bi mogla privući ne samo bolske turiste, već i dobar dio onih iz drugih mjesta na Braču.

Obnova tradicijskih godišnjih običaja, pogotovo onih vezanih za blagdane, poput poklada, procesija i paljenja ognjeva, te onih vezanih za ciklus poljoprivrednih radova, mogla bi osigurati ispunjenost murviških kapaciteta doslovno tijekom cijele godine – pa čak i u pojedinim razdobljima kroz zimu. Dobro organizirana *jematva*, s autentičnim običajima, oruđima i prehranom, sama bi po sebi već bila turistički atraktivna.

No, za turizam jest i ostati će presudno oblikovanje ambijenta. Prva prepreka na koju u ovom smislu nailazi Murvica jest što je glavni prilaz mjestu, cestom iz Bola, oblikovan bez tradicijskih elemenata i okružen novoizgrađenim kućama koje nisu poštivale autohtone materijale i tipologiju gradnje, pa slučajan namjernik ili znatiželjan turist ni po čemu ne može zaključiti da se radi o vrijednom, tradicijskom ambijentu koji mu može mnogo toga ponuditi.

Ne samo da bi se Općina i Udruga, radi osiguravanja turističkog razvoja mjesta, trebale sanirati ovaj problem u suradnji s vlasnicima predmetnih građevina, već bi trebale osigurati da do takvih gradnji više uopće ne dođe.

Svaki pojedinac koji u Murvici bude gradio samovoljno, neusklađeno s kriterijima zaštite kulturne baštine, raditi će time izravno na štetu ostalih mještana i njihove mogućnosti za turistički razvoj i zaradu.

Kako bi se uspostavio autentičan i turistima atraktivan ambijent, preporuča se u interijerima i eksterijerima koristiti isključivo autentičan namještaj i opremu, makar i grublje izrade, rađenu obrtnički, a nikako industrijskim putem, te koristiti tradicijske elemente namještaja u što većoj mjeri – klupe, tronošce, škrinje, krevete… Rasvjetljavati petrolejkama i *šterikama*, cvijeće saditi u zemljanim *pitarima*, i u svakom detalju paziti da on bude usklađen s ambijentom i onim što je za Murvicu bilo uobičajeno, a ne ispunjen onim pseudo-povijesnim proizvodima koji se u trgovačkim lancima plasiraju kao „stilski“.

Glasna glazba iz ugostiteljskih objekata, promet i buka bilo koje vrste direktno će ugrožavati murvišku turističku ponudu i zadatak je Udruge i samih mještana osigurati da do te vrste narušavanja ambijenta ne dođe.

U svakom, pa i najmanjem detalju uređenja, Murvičani i njihova Udruga trebali bi slijediti ono što je njihovo vlastito, od starine, osiguravajući time da njihov ambijent postane kompaktan i jedinstven, i samim time trajna turistička atrakcija u već ozbiljno devastiranim dalmatinskim prostorima.

Preporuke za stručne službe

Razvoj Murvice prema zacrtanom programu u potpunosti počiva na strogom provođenju i poštivanju konzervatorskih odredbi, pomoću kojih se Murvica kao ruralno naselje može profilirati u uspješno turističko mjesto, te samim time i u cijelosti revitalizirati.

Stoga je u širem interesu samih mještana doslovno provoditi odredbe *ovog UPU-a, Prostornog plana uređenja općine Bol i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, te oštro sankcionirati svaku divlju gradnju - izvan i unutar granica obuhvata Plana.

Potrebno je promptno reagirati na svaki prekršaj u odnosu na urbanističke i konzervatorske odredbe i smjernice, jer svaki pojedinac koji od njih odstupi time će direktno ugrožavati egzistenciju i mogućnost za zaradu ostalih članova zajednice.

Kako nerazriješena imovinsko-pravna situacija onemogućava obnovu mnogih murviških zgrada, Općini Bol i Udruzi preporuča se da ovakvim zgradama, pojedinačno ili skupno, imenuje respektabilnog i pouzdanog skrbnika koji će u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Splitu rukovoditi njihovom obnovom. Isti se postupak može pokrenuti ukoliko vlasnici namjerno zapuštaju i ne održavaju kulturno dobro, te ugrožavaju njegov opstanak odbijajući pristupiti njegovoj obnovi.

Ovakvim se postupkom osigurava obnova građevina koje imaju mnogo vlasnika koji nisu dostupni, što je u Dalmaciji vrlo čest slučaj, te građevina koje imaju spomenička svojstva a njihovi vlasnici ih ne žele obnoviti.

Navedeni postupci pobliže su opisani u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, u kojem je opisan i relativno novi postupak izdavanja koncesije na kulturno dobro - koji bi mogao predstavljati donekle povoljno rješenje za neka od murviških kulturnih dobara velikog značaja, poput Pustinja.

Kako će obnova postojeće graditeljske baštine, te eventualna nova izgradnja u Murvici, zahtijevati revitalizaciju i ponovno uvođenje već gotovo zaboravljenih građevinskih tehnika i materijala, preporuča se Općini Bol i udruzi „Etno eko selo Murvica“ da osiguraju izvore potrebnih materijala i tehnika. To prvenstveno uključuje pronalaženje i lokalnih graditelja koji vladaju tradicijskim tehnikama gradnje, te eventualno sklapanje ugovora s njima i obrazovanje novih lokalnih kadrova. To će imati još jedan dugoročno povoljan ekonomski učinak, jer će stvoriti nova radna mjesta i dodatni izvor prihoda, a novac namijenjen za izvođenje radova ostajati će u području Općine i dalje pridonositi prosperitetu mjesta.

Potrebno je osigurati izvore dovoljne količine lokalno rađenih kamenih ploča za pokrivanje, te raznih vrsta lokalnog kamena za zidanje, pa je poželjno da Općina Bol i Udruga sklope načelne dogovore o količini godišnje potrebnog kamena i proizvodnji kamena obrađenog na tradicijski način s nadležnima u lokalnim kamenolomima. Bitno je naglasiti da bi se korištenjem kamena iz drugih hrvatskih ili stranih kamenoloma narušila autohtonost ambijenta i njegova posebna vizualna vrijednost, koja počiva na dojmu da je mjesto izraslo iz stijene i s njom stopljeno.

Pravilna obnova također će zahtijevati i dovoljne količine vapna proizvedenog u *japjenkama*, a kako na Braču još ima ljudi kojih znaju zidati i na taj način proizvesti živo vapno, bilo bi poželjno angažirati takve pojedince ili kod njih obrazovati nekoliko mještana koji bi mogli preuzeti taj posao.

Za sve je ove graditeljske aktivnosti i struke zajedničko da će biti potrebni ne samo tijekom višegodišnje obnove Murvice i okolnog kraja s Pustinjama, te eventualne nove izgradnje, već i da će za njima postojati trajna potreba u kasnijem redovnom održavanju mjesta, kao i drugdje na otoku.

Upravni postupak pri zaštiti kulturnih dobara

Upravni postupci koji se primjenjuju kod raznih oblika provedbe zaštite kulturnih dobara propisani su *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99), *Zakonom o prostornom uređenju i gradnji* (NN 76/07), te *Obvezatnom uputom o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja* (Ministarstvo kulture RH, 1995. i 1998.).

Primjenjive su i *Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), *Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), te *Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, poglavlje 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine* (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja).

U navedenim je dokumentima determiniran izgled i tijek obaveznih upravnih postupaka s područja zaštite kulturne baštine, te postupci vezani uz sve vrste građevinskih zahvata i drugih intervencija na povijesnim građevinama, naseljima i dijelovima naselja, arheološkim lokalitetima, kulturnom krajoliku i drugim spomeničkim oblicima.

Podnošenje zahtjeva za izdavanje suglasnosti od strane Konzervatorskog odjela u Splitu nužno je za sve zahvate na spomenicima kulture popisanim u poglavlju 2.5. ovog elaborata, kao i na svim građevinama koje se nalaze unutar zaštićene cjeline sela Murvica, čak i ako nemaju samosvojna spomenička obilježja. To se odnosi na sve vrste popravaka i održavanja, dogradnju, prigradnju, preoblikovanje, prilagođavanje i prenamjenu bilo koje građevine, a posebno na svaku novogradnju, na rušenje ili uklanjanje građevina ili bilo kojeg njihovog dijela, te izvođenje građevinskih radova u zonama arheoloških lokaliteta i zaštićenog kulturnog krajolika.

Obveza zaštite za sve nabrojane zahvate utvrđena je ovim elaboratom za sve zaštićene građevine. Zaštićenim se građevinama, kod kojih su utvrđena svojstva kulturnog dobra i na koje se primjenjuju sve relevantne zakonske odredbe, smatraju sva kulturna dobra popisana u ovom elaboratu. Za građevine koje se nalaze u postupku zaštite ili ih se ovim elaboratom predlaže za pojedinačnu zaštitu vrijede iste mjere i propisani su isti postupci kao za spomenike čija je pojedinačna zaštita već provedena.

Za sve nabrojane vrste radova na zaštićenim građevinama vlasnik kulturnog dobra (investitor) dužan je tražiti od Konzervatorskog odjela u Splitu:

- posebne uvjete u postupku izdavanja lokacijske dozvole
- prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevne dozvole
- konzervatorski nadzor kod izvođenja svih faza radova
- provođenje arheološkog istraživanja u slučaju da je u bilo kojoj fazi radova došlo do arheoloških nalaza

Konzervatorski odjel u Splitu preporuča se konzultirati u smislu načelnog stručnog odobrenja već u fazi izrade idejnog projekta, pogotovo kod većih ili zahtjevnijih projekata.

Pravni status zaštite kulturnih dobara

Cjelina naselja Murvica sa svim pripadnim građevinama i javnim površinama, pojedinačni spomenici kulture u njezinoj okolini (pet murviških Pustinja), arheološki lokaliteti, mjesno groblje, te kompletan kulturni krajolik kako su navedeni u ovom elaboratu i pripadnom Popisu smatraju se zaštićenim i podliježu odredbama *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*.

U *Registar spomenika kulture* upisane su tri murviške Pustinje i arheološki lokaliteti, dok su ostale u postupku preventivnog zaštićivanja kao i sama cjelina tradicijskog sela Murvice. Predlaže se i pojedinačna zaštita studenca ukrašenog reljefom ljudske glave, smještenog na rubu murviške plaže, a koji je već bio evidentiran kao kulturno dobro.

Za preventivnu se zaštitu ovim planom predlaže još devet pojedinačnih građevina unutar zaštićene cjeline.

Nepokretna kulturna dobra velikog lokalnog značenja evidentirana ovim elaboratom i zaštićena odredbama plana su kulturni krajolik oko Murvice – terase vinograda i pašnjaci, mjesno groblje i sama povijesna parcelacija ovog prostora.

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša postiže se praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš te poticanjem upotrebe proizvoda i korištenje postupaka najpovoljnijih za okoliš. Potrebno je imati uravnotežen odnos zaštite okoliša i gospodarskog razvoja.

Prostorno planiranje je jedan od značajnijih instrumenata zaštite okoliša te stoga pravilno planiranje i usmjeravanje ukupnih aktivnosti na određenom prostoru bitno sprječavanju narušavanja kvalitete okoliša, odnosno pospješuju njegovo unapređenje. Zaštita okoliša podrazumijeva planiranje i korištenje prostora, tako da se u njemu osigurava življenje i gospodarski razvoj uz istovremenu brigu za trajno očuvanje razvojnih potencijala.

Ovaj Prostorni plan utvrđuje interese koji se na području obuhvata trebaju ostvariti vodeći računa da korištenje prostora odigra sanaciju, zaštitu i unaprjeđenje stanja okoliša. Ključnim područjima djelovanja smatraju se:

- provedba mjera zaštite zraka,
- provedba mjera zaštite tla,
- provedba mjera zaštite voda,
- provedba mjera zaštite od buke.

Zaštita zraka

Na prostoru obuhvata UPU-a nisu planirane gospodarske aktivnosti koje bi mogle dovesti do onečišćenja zraka. Visokom tehnologijom i kontrolom gospodarskih aktivnosti treba zadovoljiti standarde kakvoće zraka sukladno Zakonu o zaštiti zraka.

Sustav zaštite zraka od onečišćenja postiže se na području obuhvata prije svega tretmanom prometa - oblikovanjem sustava prometnica, poticanjem pješačkog i biciklističkog prometa te općenito rasterećenjem područja od intenzivnog prometa i negativnog utjecaja onečišćavanja zraka prometom.

Zaštita zraka provodi se sukladno zakonskim propisima iz ovoga područja.

Zaštita tla

Na prostoru obuhvata UPU-a ne planira se intenzivna nova izgradnja, niti bilo kakve djelatnosti koje bi mogle imati negativan utjecaj na tlo.

Tlo se onečišćuje neadekvatnom odvodnjom i neprimjerenim odlaganjem otpada te ovome treba posvetiti naročitu pažnju tako da se cijeli prostor obuhvata UPU-a prikladno komunalno

opremi. Sve fizičke i pravne osobe dužne su s otpadom postupati u skladu sa zakonskim propisima.

Zaštita voda od onečišćenja

Zaštita voda provodi se sukladno Zakonu o vodama (NN br. 107/95).

Iako na području obuhvata UPU-a nema stalnih površinskih tokova ni podzemnih voda, pojavljuju se povremene bujične vode.

Cjelovitim sustavom zbrinjavanja otpada te izgradnjom mreže odvodnje otpadnih voda sa sustavom pročišćavanja smanjiti će se mogućnost zagađivanja voda.

Buka

Na području obuhvata UPU-a, mjere zaštite od buke potrebno je provoditi sukladno Zakonu o zaštiti od buke (NN br. 20/03) i Pravilniku o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi borave i rade (NN br. 145/04). Na području UPU-a nisu planirane djelatnosti koje bi proizvodile trajnu buku. Promet je u naselju sveden na minimum (po posebnom režimu).

3.8. MJERE ZAŠTITE LJUDI, PRIRODNIH I MATERIJALNIH VRIJEDNOSTI

Kriteriji za provedbu **mjera zaštite ljudi, prirodnih i materijalnih vrijednosti** temelje se na geografskim i demografskim osobitostima, dostignutom stupnju razvoja gospodarstva, infrastrukture i svih društvenih djelatnosti, kao i na procjeni ugroženosti ljudi i područja prirodnim nepogodama, mehaničko-tehnološkim i ekološkim nesrećama i povredljivosti od eventualnih ratnih razaranja. Mjere posebne zaštite sastoje se od osnovnih i specifičnih mjera i zahtjeva.

Osnovne mjere i zahtjevi zaštite i spašavanja u najvećoj mjeri sadržane su u načelima i mjerama planiranja prostora.

Specifične mjere i zahtjevi zaštite i spašavanja općenito obuhvaćaju:

- mjere kojima se osigurava zaštićenost stambenih, poslovnih i drugih građevina, smanjuje njihova izloženost i povredljivost od razaranja (određivanjem visine građevina, gustoće izgrađenosti, zelenih površina, udaljenosti između građevina i slično),
- mjere koje omogućavaju učinkovitiju evakuaciju, izmještanje, spašavanje, zbrinjavanje, sklanjanje i druge mjere zaštite i spašavanja ljudi,
- mjere koje omogućavaju fleksibilnost prometa i infrastrukture u izvanrednim uvjetima,
- mjere koje omogućavaju lokalizaciju i ograničavanje dometa posljedica pojedinih prirodnih nepogoda i drugih incidentnih – izvanrednih događaja,
- mjere koje omogućavaju funkcioniranje i obnavljanje građevina u slučaju oštećenja (protupotresno i protupožarno projektiranje i slično).

Mjere zaštite i spašavanja planiraju se da bi se otklonile ili umanjile posljedice ratnih razaranja, potresa, požara i drugih elementarnih nepogoda.

Mjere zaštite od ratnih opasnosti planiraju se da bi se otklonile ili umanjile posljedice ratnih djelovanja. Prema Pravilniku o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu (NN br. 2/91 i 74/93) skloništa za zaštitu stanovništva grade se u gradovima i naseljenim mjestima u kojima živi preko 2000 stanovnika, pa prema tome na području obuhvata UPU-a nema obaveze izgradnje skloništa. Sklanjanje ljudi u slučaju ratnih opasnosti osigurava se u zaklonima, prilagođavanjem podrumskih i drugih pogodnih prostorija te privremenim izmještanjem stanovništva, što se utvrđuje posebnim planovima sklanjanja i privremenog izmještanja stanovništva u slučaju neposredne ratne opasnosti.

Pri projektiranju podzemnih građevina investitor je dužan predvidjeti mogućnost njihove brze prilagodbe za sklanjanje ljudi tj. dio kapaciteta treba projektirati kao dvonamjenski prostor za potrebe sklanjanja ljudi.

U svrhu efikasne **zaštite od potresa** neophodno je konstrukcije svih građevina planiranih za izgradnju na području uskladiti sa posebnim propisima za VII seizmičku zonu. S obzirom na mogućnost zakrčenosti prometnica uslijed urušavanja građevina i objekata potrebno je osigurati puteve za evakuaciju ljudi i materijalnih dobara. Povredljivost naselja znatno se smanjuje dostatnim površinama planiranim kao negradive površine.

Glavna kolna prometnica prema Bolu jedini je pravac evakuacije. Za novu izgradnju propisane su najveće dopuštene visine građevina i njihova najmanja udaljenost od regulacijskog pravca čime se osigurava zahtjev za minimalnu udaljenost građevina od ruba javne prometne površine.

Površina parkirališta na ulazu u naselje načelna je lokacija za postavljanje glavnog logističkog centra u slučaju nesreće gdje je potrebno osigurati kritičnu infrastrukturu u slučaju nesreće (pitka voda, energetska infrastruktura, hitna medicinska pomoć i sl.).

Mjere zaštite od požara predložene su na temelju odredbi Zakona o zaštiti od požara (NN br. 58/93.,33/05). Policijska Uprava Splitsko-dalmatinska izdala je **Posebne uvjete građenja** iz područja zaštite od požara za UPU etno-eko sela Murvica, BR:511-12-18-8652/1-06-L.V. od 23.05.2006. god.:

Mjere zaštite od požara projektirati u skladu s pozitivnim hrvatskim i preuzetim propisima koji reguliraju ovu problematiku s osobitom pozornošću na:

- Pravilnik o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN br. 35/94, 142/03)
- Pravilnik o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (NN br. 53/91)
- Pravilnik o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata (NN br. 100/99)

Uvjete za vatrogasne prilaze ili pristupe ili prolaze vatrogasne tehnike do građevine projektirati u skladu s odredbama Pravilnika o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN br. 35/94, 142/03).

Mjesta postavljanja hidranata i međusobna udaljenost hidranata utvrđuje se sukladno odredbama važećeg Pravilnika o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara.

U svrhu sprječavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4m ili manje ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr. da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje na dužini konzole.

Prilikom projektiranja izlaza i izlaznih puteva treba koristiti američke standarde NFPA 101 (National Fire Protection Association Life Safety Code, izdanje 2003. god.)

Sve druge mjere zaštite od požara definirane su važećim hrvatskim i preuzetim propisima koji reguliraju ovu problematiku, te ih sukladno tome i primijeniti.

Za zahtjevne građevine na kojima postoje posebne mjere zaštite od požara potrebno je ishoditi posebne uvjete građenja Policijske uprave Splitsko-dalmatinske, te je iste potrebno ugraditi u elaborat zaštite od požara na osnovu kojeg će se izraditi glavni projekt za građevinsku dozvolu i na osnovu kojeg će biti moguće ocijeniti traženi sustav zaštite od požara. Ovaj zahtjev temelji se na čl. St.1. i čl. 15a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara (NN br. 33/05).

Potvrdu na projektnu dokumentaciju za zahtjevnu građevinu iz područja zaštite od požara i eksplozija potrebno je ishoditi temeljem članka 15. st.3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara (NN br 33/05).

Ostale mjere zaštite

Mjere **zaštite od epidemija ljudi i životinja** treba provoditi učinkovitom i pravodobnom akcijom nadležnih zdravstvenih i veterinarskih službi. Pojava epidemije kod ljudi može se pojaviti: nakon elementarnih nepogoda, iz endemskih žarišta u svijetu posebno poznate kao karantenske bolesti i zarazne bolesti koje se pojavljuju uz konzumiranje zaražene hrane i higijenski neispravne vode.

Mjere zaštite od vremenskih nepogoda uglavnom se ne mogu rješavati na razini urbanističkog plana uređenja. U cilju sprječavanja suše na dijelu poljoprivrednih površina sjeverno od naselja planira se izvedba sustava navodnjavanja, što se rješava u sklopu cjelovitog projekta na razini općine. Mjere zaštite u slučaju olujna ili orkanskog nevremena, jakih vjetrova i tuče svode se na primjenu posebnih propisa i normi kod statičkih izračuna i rješenja pričvršćenja fasadnih i pokrovnih elemenata na nosivu konstrukciju građevine.

Mjere zaštite u slučaju katastrofe ili velike nesreće obuhvaćaju osiguravanje prikladnih zaklona te omogućavanje opskrbe vodom i energijom za vrijeme uklanjanja posljedica nastalih prirodnom ili tehničko-tehnološkom nesrećom. Glavna kolna prometnica prema Bolu predstavlja glavni pravac evakuacije. Površina parkirališta na ulazu u naselje načelna je lokacija za postavljanje glavnog logističkog centra u slučaju nesreće gdje je potrebno osigurati kritičnu infrastrukturu u slučaju nesreće (pitka voda, energetska infrastruktura, hitna medicinska pomoć i sl.).

Sustav uzbunjivanja i obavješćivanja stanovništva na području obuhvata UPU-a potrebno je uspostaviti temeljem posebnih propisa. Načelna lokacija sirene za uzbunjivanje stanovništva je na zgradi glavnog turističkog informativnog centra. Ukoliko se dokaže da sirene na drugim lokacijama (unutar ili izvan obuhvata UPU-a) osiguravaju funkciju uzbunjivanja stanovništva na području obuhvata UPU-a ne treba smještavati dodatne sirene.

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.2.

STRUČNA PODLOGA NA KOJOJ SE TEMELJI PROSTORNO PLANSKO RJEŠENJE

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA SPLITSKO - DALMATINSKA

O P Ć I N A B O L

KONZERVATORSKI ELABORAT
ZA IZRADU URBANISTIČKOG PLANA UREĐENJA
ETNO – EKO SELA MURVICA

ZAGREB, rujan 2014.

APE za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti, ZAGREB

NARUČITELJ: **OPĆINA BOL**
21.420 BOL, Uz Pjacu 2

ELABORAT: # KONZERVATORSKI ELABORAT
ZA IZRADU URBANISTIČKOG PLANA UREĐENJA
ETNO – EKO SELA MURVICA

BROJ UGOVORA: **09/2005**

AUTOR ELABORATA: **Latica Tomašić, dipl.ing.arh**

KOAUTORI: **Sandra Jakopec, dipl.ing.arh**
Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.
Nikša Božić, dipl.ing.arh.

IZRAĐIVAČ: APE D.O.O.
za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti
10000 ZAGREB, Ozaljska 61

ODGOVORNA OSOBA: **Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.**

SADRŽAJ:

1. Uvod 4

2. Polazišta 5

2.1. Osvrt na izvore podataka i njihov popis 5
2.2. Pregled povijesno-prostornog razvoja područja 7
2.3. Osnovna obilježja prostora - krajolik i naselje 12
2.4. Stanje evidencije i pravne zaštite kulturno-povijesnih vrijednosti 14
2.5. Kulturna dobra na području obuhvata plana 16
2.6. Osvrt na postojeću prostorno-plansku dokumentaciju 19

3. Analiza stanja kulturnih dobara 22

3.1. Materijalna baština 22
3.1.1. Materijali i način gradnje 22
3.1.2. Karakteristični oblici tradicijskog graditeljstva 26
3.2. Nematerijalna baština 33
3.3. Kulturni krajolik 37

4. Valorizacija kulturnih dobara 39

4.1. Valorizacija kulturnog krajolika 39
4.2. Valorizacija nepokretnih kulturnih dobara i povijesnih graditeljskih cjelina u naselju 40

5. Sustav mjera zaštite 41

5.1. Opće mjere zaštite i smjernice za planske odredbe 41
5.2. Mjere zaštite krajobraznih vrijednosti i kulturno-povijesnih cjelina, naselja i dijelova naselja 42
5.3. Smjernice za novu gradnju 43
5.4. Preporuke za turizam 44
5.5. Preporuke za stručne službe 46
5.6. Upravni postupak pri zaštiti kulturnih dobara 47
5.7. Pravni status zaštite kulturnih dobara 48

6. Literatura 49

7. Kartografski prikazi u mjerilu 1:1.500

7.1. **Analiza postojećeg stanja**
7.1.1. Temeljna struktura naselja
7.1.2. Ocjena stanja u prostoru
7.1.3. Analiza namjene građevina
7.1.4. Analiza katnosti građevina
7.1.5. Analiza tipologije krovnih pokrova
7.1.6. Tipologija tradicijske izgradnje
7.1.7. Valorizacija izvornosti strukture

7.2. **Evidencija nepokretnih kulturnih dobara**
7.2.1. Evidencija nepokretnih kulturnih dobara
7.2.2. Smjernice uređenja prostora

8. Prilog: Identifikacijske kartice građevina unutar granica obuhvata UPU Murvica

9. Prilog: Tablice Identifikacijskih podataka

10. Prilog: Fotografski prikazi karakterističnih detalja Murvice

11. Prilog: Osnovni podaci o Murviškim pustinjama

1. UVOD

Naselje Murvica na otoku Braču izniman je primjer izgrađenog ruralnog otočkog ambijenta koji je i tijekom desetljeća intenzivne urbanizacije i devastacije graditeljske baštine u Dalmaciji uspio očuvati svoj izvorni izgled i integritet. Na donekle izoliranom položaju, položena visoko na padinama manje naseljene južne obale otoka Brača, Murvica je ostala nezahvaćena turizmom koji je pogodovao masovnoj izgradnji i uništavanju baštine dalmatinskog tradicijskog graditeljstva.

U razdoblju u kojem je turizam shvaćan isključivo kao ponuda boravka u velikim hotelima i kupanja tijekom ljetnih mjeseci, Murvica sa svojim donekle povučenim položajem i relativno nerazvedenom obalom nije imala dovoljno resursa kojima bi privukla turiste. Stoga je većina preostalog stanovništva Murvice gravitirala prema obližnjem, turistički vrlo razvijenom Bolu, te se u njega s vremenom i preselila.

U međuvremenu, trendovi na turističkom tržištu znatno su se promijenili, te su nekada traženi veliki hoteli izgubili na atraktivnosti, o čemu svjedoči podatak da u državama poput Francuske i Italije upravo mali hoteli čine preko 70% smještajnih kapaciteta – dok se u Hrvatskoj još radi o svega njih 7%. Kako se suvremeni turizam intenzivno oslanja na autohtonost ambijenta i ponude, te na aktivan pristup odmoru, upravo mjesta poput Murvice – s očuvanim ambijentom i potencijalom ponude vezane za graditeljsku, poljoprivrednu i običajnu baštinu, dobivaju izuzetnu priliku za revitalizaciju.

Člankom 54. Odredbi za provođenje Prostornog plana općine Bol, Murvica je proglašena eko-etno selom – što znači da će se od sada ekonomski oslanjati upravo na svoju bogatu materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu (ambijent, graditeljstvo sela i pustinja, te na običaje), kao i nedirnute prirodne resurse (kultivirani i prirodni krajolik, poljoprivredne resurse i tradicijsko poljoprivredno nasljeđe) kako bi pomoću njih mještani privukli turiste, te tako ostvarili uvjete za povratak života u ovo gotovo napušteno otočko naselje.

Kako se radi o izuzetnom prostoru za čije je uspješno korištenje od presudne važnosti upravo njegova izvanredna očuvanost, Planom je propisana izrada Urbanističkog plana uređenja Murvice, kao i konzervatorskog elaborata na kojem će se on temeljiti.

Osnovna je svrha izrade ovog konzervatorskog elaborata upravo detaljna inventarizacija murviškog prostora, s prepoznavanjem i definiranjem njegovih ključnih graditeljskih elemenata i tipologije, kao i definiranje postojećeg stanja, te zahvata koji su nužni, potrebni ili preporučljivi kako bi se ovaj jedinstveni ambijent što bolje očuvao, te se kao takav mogao i što uspješnije koristiti kao čimbenik od presudnog značaja za daljnji razvoj mjesta.

2. POLAZIŠTA

2.1. OSVRT NA IZVORE PODATAKA I NJIHOV POPIS

Kako je Murvica stoljećima bila ruralno naselje, čiji su stanovnici bili mahom usmjereni na težak i skroman život utemeljen na poljoprivrednoj proizvodnji, vrlo je malo dostupnih podataka koji bi svjedočili o njezinoj povijesti i razvoju. Barem osnovne podatke o ovom naselju moguće je naći u literaturi o murviškim pustinjama, bilo da se radi o povijesnim biskupskim vizitacijama ili suvremenim vodičima po otoku. Iz istog je razloga vrlo teško doći do starijih slikovnih prikaza, temeljem kojih bi se sa sigurnošću moglo raščlaniti etape prostornog razvoja mjesta.

Murviške se pustinje spominju gotovo uvijek kada se spominje Murvica, no o njima samima najviše podataka donose slijedeći autori:

- *Batelja, Juraj: Apokalipsa u Zmajevoj špilji, vlastita naklada, Zagreb, 2000.*
- *Božić, Vlado: Zmajeva špilja, u: Cambi, N. et al.: Mjesec u Hrvata i Zmajeva pećina, Naklada Bošković, Split 2003.*
- *Capković, B. et al: Vodič – Crkve otoka brača, Dekanat Bračk, Split,1988.*
- *Marinković, Ivan: Pustinje Murvičke, u: Samostani otoka Brača, Marinković, Ivan, Ed.*
- Iz navedenih je naslova preuzet i dio fotografija murviških pustinja, djelo autora *Petra Dragičevića,* kojem zahvaljujemo na dopuštenju za njihovo korištenje.

Povijesni razvoj Murvice ne nalazimo cjelovito dokumentiran u jednom djelu, no ovo se mjesto u povijesnom kontekstu spominje u više njih, ponajviše u odnosu na doseljavanje glagoljaških svećenika tijekom XV i XVI stoljeća. Kao izvori za ovaj segment korišteni su:

- *Belamarić, Joško, Ed.: Pustinja Blaca, katalog izložbe, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Split, Split, 1982.*
- *Katastarska karta s pripadnim podacima iz 1846.g., Državni arhiv u Splitu*
- *Jutronić, Andro: Bračke teme, književni krug, Split, 2002*
- *Jutronić, Andro: Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču, u: Zbornik za narodni život i običaje 4, Knjiga 34, JAZU, Zagreb 1950.*
- *Kečkemet, Duško: Brač, Vodič kroz povijest i kulturnu baštinu, Brački zbornik, Supetar 1998*
- *Šimunović, Petar: Brač, guida dell' isola, Turistička zajednica otoka Brača i Turistkomerc, Zagreb, 1987.*
- *Vrsalović, Dasen: Povijest otoka Brača, Brački zbornik br.6, Skupština općine Brač, Supetar, 1968.*

Iznimno bogatstvo podataka o narodnom graditeljstvu Dalmacije i otoka Brača – opis materijala, elemenata i tipologija gradnje – nalazimo uglavnom u radovima nekolicine zaslužnih hrvatskih arhitekata koji su tijekom svog radnog vijeka sustavno prikupljali podatke koji su danas od presudne važnosti za očuvanje tradicijskog graditeljstva u ovim krajevima.

Za graditeljsku tipologiju na razini Dalmacije korišteni su radovi:

- *Freudenreich, Aleksandar: Narod gradi na ogoljenom krasu: zapažanja – snimci i crteži arhitekta; Savezni institut za zaštitu spomeniku kulture, Beograd i Zagreb, 1962.*
- *Fisković, Cvito: Dvije poruke iz knjige „Nepoznata Dalmacija" autora Mirka Miličića, Klesarstvo i graditeljstvo 13 (2002), 3/4 ; str. 72-77, Klesarska škola, Pučišća;*
- *Miličić, Mirko: Nepoznata Dalmacija: studija o seoskoj arhitekturi, Arhitekt, Zagreb, 1955.*
- *Kečkemet, Duško: Mali gradovi na Jadranu, Klesarstvo i graditeljstvo, Klesarska škola, Pučišća, objavljeno u nastavcima: 14 (2003)3-4, str. 41-57, i 15 (2004) 1-2, str.109-12.;*
- *Šegvić, Edo: Ponistra, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.1-2, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, svibanj 2005.;*

- *Šegvić, Edo: Zid, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.3-4, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, prosinac 2005.*

Za podatke o tradicijskoj gradnji na Braču, bračkom kamenu kao materijalu od presudne važnosti za lokalno graditeljstvo, te relevantnim principima zaštite, korišteni su radovi Tomislava Bužančića (čije su definicije tipičnih graditeljskih elemenata citirane i u samom Prostornom planu općine Brač):

- *Bužančić, Tomislav: Temeljni principi u strukturi naselja, str. 141-150, Zbornik za narodni život i običaje br. 10, knjiga 49., HAZU, Zagreb, 1983;*
- *Bužančić, Tomislav: Zaštita i revitalizacija graditeljske baštine, u: Klesarstvo i graditeljstvo, Klesarska škola, Pučišća, objavljeno u nastavcima u brojevima: 15 (2004) 1-2, str 140-147, 14(2003) 1-2, str. 99- 119, 3-4, str. 70-77, 13 (2002) str. 47-71;*

Iako još nije objavljen rad koji bi se bavilo isključivo običajnim, govornim i drugim nematerijalnim tradicijskim nasljeđem Murvice, bogatstvo relevantnih podataka o nematerijalnoj baštini otoka Brača donose slijedeći naslovi uglednih hrvatskih etnologa:

- *Gamulin, Jelena i Vidović, Ilda: Etnografski prikaz otoka Brača, str. 463-496, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975.;*
- *Miličević, Josip: Narodni život i običaji na otoku Braču, str. 399-462, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975;*

dok se bogatstvom lokalne toponimije bavi:

- *Šimunović, Petar: Toponimija otoka Brača, Brački zbornik br. 10, Skupština općine Brač, Supetar 1972.*

Kao relevantne propise višeg reda na kojima se temelji ova studija potrebno je izdvojiti:

- *Prostorni plan općine Bol (u postupku donošenja);*
- *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN br. 69/99, 151/03, 152/03;*
- *Zakon o prostornom uređenju, NN br. 30/94, 68/98 i 61/00, 32/02, 100/04;*
- *Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova, NN 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04;*
- *Obvezatna uputa o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja, Ministarstvo kulture RH, 1993.;*
- *Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH, Ministarstvo kulture RH, 2004.;*
- *Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture RH, 2004.;*
- *Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.*

Kao programska podloga korišten je i programski dokument udruge „Etno eko selo Murvica“(u kojoj su povezani vlasnici nekretnina na području Murvice):

- *Etno eko selo Murvica - Osnove programa.*

Korišteni slikovni prikazi:

- *Katastarska karta Murvice iz 1846.g., Državni arhiv u Splitu;*
- *Katastarska karta Murvice, ažurirana na podlozi iz 1846.g., Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Split, Ispostava Supetar;*
- *Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu;*
- *Fototeka autorice i APE d.o.o.*

Za ilustraciju tipičnih graditeljskih elemenata korišteni su crteži, skice i snimke iz:

- *Freudenreich, Aleksandar: Narod gradi na ogoljenom krasu: zapažanja – snimci i crteži arhitekta; Savezni institut za zaštitu spomeniku kulture, Beograd i Zagreb, 1962.*
- *Miličić, Mirko: Nepoznata Dalmacija: studija o seoskoj arhitekturi, Arhitekt, Zagreb, 1955.*

2.2. PREGLED POVIJESNO-PROSTORNOG RAZVOJA PODRUČJA

Iako danas u čitavom selu ne možemo pronaći niti jedno njezino stablo, otočko naselje Murvica ime je dobilo po autohtonom dalmatinskom voću, murvi (od lat. *morum*). Korijene Murvice kao mjesta vjerojatno treba tražiti barem u rimskom razdoblju, na što upućuju rimske kovanice pronađene u njezinoj neposrednoj okolini, kao i rimski grobovi duž ceste prema Bolu, te obrađeni komadi kamena i mramora s motivima kasne antike koji su pronađeni u okolini Zmajeve špilje.

Ostaci rimske *ville rustice* pronađeni u relativno sličnom pejzažu, na nedalekom bolskom Ratu također svjedoče o postojanju rimskog stanovništva i privrede u neposrednoj blizini, pa se nameće zaključak da su Rimljani sličan oblik korištenja prostora primijenili i na vinorodnim murviškim padinama, uz izvor bočate vode - Studenac, čije ozidano grlo i danas krasi reljef ljudske glave za kojeg se pretpostavlja da datira upravo iz rimskog perioda. Jutronić navodi i podatak da je vinogradarstvo Brača bilo poznato još u starom vijeku, pa je logično pretpostaviti da su u tu svrhu iskorištavane i iznimno pogodne murviške padine.

Već je i rimska privreda na Braču bila vrlo usmjerena na stočarstvo, pa D. Vrsalović navodi da se u srednjevjekovnim ispravama spominju velika pojilišta s drevnim korištenjem, *magni lacus antiqua cosuetudo*, jedno od kojih je upravo današnji lokalitet Gnjilac, koji se nalazi na putu od Nerežišća prema Murvici.

Šimunović za naseljenost Murvice u rimsko doba dokaz nalazi i u lokalnoj toponimiji: na terenu prikladnom za utvrđivanje, a samim time i nastanjivanje, kao najstariji navodi toponim brda Košćun, smješten istočno od današnjeg sela, čije je ime izvedenica iz latinskog *castellione* (utvrda), slično Koštilu kod Bola. Pretpostavlja da se na Košćunu nalazila utvrda, a da su hrvatski doseljenici kasnije za utvrdu koristili riječ *gradac*, pa je brdo s utvrdom ostalo Košćun, a lokalne uvale dobile su ime Veli i Mali Zagradac.

U katalogu izložbe „Pustinja Blaca“ održane u Splitu 1982. Joško Belamarić navodi da barem kod samostana Drakonjina špilja (Zmajeva špilja, nap.aut.) imamo dokazan kontinuitet pustinjaštva (pa time i naseljenosti u određenom smislu) od kasnoantičkog razdoblja dalje.

Marinković citira i pučiškog župnika Cicarellija koji 1802. godine navodi postojanje sedam benediktinskih samostana na Braču u doba ranog kršćanstva, od kojih jedan „posve sigurno“u murviškom kraju, no tu tezu odbacuju i Jutronić i Kečkemet - koji se pritom poziva i na autora povijesti benediktinskog reda u Hrvatskoj, Ostojića.

O životu na Braču, pa tako i u Murvici, u razdoblju između VII i XII stoljeća sačuvano je vrlo malo podataka. Prvi pisani spomen Murvice datira iz 1286. godine, kada je bračko plemićko vijeće dodijelilo neka zemljišta na murviškoj i bolskoj obali bračko-hvarskom knezu, kao nagradu, po čemu je vidljivo da je murviški kraj već u XIII stoljeću bio nastanjen i da se zemlju već i tada obrađivalo. Jutronić navodi da je spomenuta zemlja dodijeljena kao *terraticum*, te da su mu kao prihod pripadale četvrtina žita i petina vina. Slijedom te darovnice Murvica se kasnije spominje i u Hvarskom statutu.

Kao kasniji vlasnici murviških zemalja ipak se uglavnom navode pustinje (eremitaže, samostani) te bogatije obitelji, od kojih najviše obitelj Fertilio (Obilinović).

Konačni smještaj Murvice na lokalitetu donekle uvučenom od mora korespondira s tipičnim smještajem bračkih naselja u srednjem vijeku, koja su radi opasnosti od gusarenja smještana u unutrašnjost otoka.

Statut otoka Brača donesen je 1277. godine, te je dopunjavan u raznim periodima, pa tako i pod mletačkom upravom koja na Braču počinje 1420. godine. Sjedište Komune nalazilo se u Nerežišćima, kojima je Murvica u tom razdoblju gravitirala, pa su tako i nerežiške veleposjedničke obitelji bile vlasnicima zemlje u Murvici, koju su zatim tijekom povijesti postupno darivali ili oporučno ostavljali murviškim pustinjama. Komunalnu upravu do XVIII stoljeća tvorio je skup plemića, a postojao i skup pučana s manjim pravima.

U XVI stoljeću učestale provale Turaka koje zahvaćaju obale kopnene Dalmacije uzrokuju migracije lokalnih stanovnika, pa na Brač dolaze stanovnici Dalmatinske Zagore, ponajviše Poljičani - jer Brač od Dugog Rata na kopnu dijeli svega šest kilometara širok Brački kanal. Ovo je doseljavanje intenzivirano nakon što je 1570. godine Turska navijestila rat Veneciji, te nakon borbi oko Klisa i na poljičkom tlu tijekom XVI st.

Mletačka otočka uprava odlučila je primati izbjeglo stanovništvo, te bar onome u prvom valu doseljavanja priznati plemstvo i povlastice koje su imali u svojem zavičaju. Cilj Venecije bio je time dobiti ljude za regrutiranje i obranu, no priznavanju povlastica doseljenicima ipak se protivilo staro bračko plemstvo. Obzirom na animozitet autohtonih stanovnika Brača, doseljenici su osnivali nova naselja u zaštićenim uvalama s plodnim tlom, bliže moru.

U tadašnjim popisima stanovništva često se kao prezime navodi samo „Poljičanin“, no ima i poljičkih prezimena, pa je tako i u popisu za podjelu soli u Murvici naveden i jedan Žuljević.

U ovakvim povijesnim okolnostima naseljavaju južne obronke Brača oko Murvice i glagoljaški svećenici, redovnici i redovnice – *picokare*, između 1416. i 1512. godine, utemeljujući pritom samostane u kojima se redovnički život odvijao sve do XX stoljeća, odnosno razdoblja između dva Svjetska rata. Nešto niže od samostana, na rubu plodnih padina zapadno od Bola, izraslo je u tom razdoblju naselje Murvica, čiji su nastanak u današnjem obliku te razvoj u razdoblju između XV i XX stoljeća uvjetovali upravo pustinjački samostani.

Pustinjački samostani ili eremitaže - Dračeva luka, Dutić, Silvio i Stipančići, te Zmajeva špilja koja je funkcionirala kao eremitaža sve do preseljenja svećenika u samostan u Dračevoj luci - jednim su imenom nazvani Pustinje. Za sve Pustinje sačuvani su podaci o točnom vremenu nastanka i imenu utemeljitelja, kao i o pravilima života kojih su se pridržavali, te podaci o predstojnicima i imovini samostanskih zajednica u određenim periodima.

Murviške pustinje u svom izvještaju detaljno opisuje i apostolski vizitator i veronski biskup Augustin Valier, koji je pohodio Brač 1579. godine. Prema Vrsalovićevom navodu, u knjizi Cedulinovih vizitacija spominju se i „ilirski popovi“ koji su se služili bosančicom, misili iz glagoljskih misala, te obrede vršili na svom jeziku, služeći se „*šćavetom*“, a koji su bili najvećim dijelom doseljeni iz Poljica: u prvom redu bili su to dobjegli pustinjaci u Murvici, Dračevluci i Blacima, ali i neki župnici drugdje na otoku.

Redovnici i redovnice često su se i sami bavili poljoprivredom, a kako su pustinjački redovi dobivali zemlje od svojih osnivača i kasnijih darovatelja, na sebe su ekonomski vezali čitavo murviško naselje. Vrsalović smatra da su se stanovnici Nerežišća postupno doseljavali upravo kako bi kao težaci obrađivali samostanska polja i vinograde, te za samostane gajili pčele i stoku, no drugi autori, jednako kao i danas živa narodna predaja, tvrde da je današnju Murvicu osnovao i naselio narod koji je za svojim svećenstvom došao iz Poljica.

Jutronić opisuje ogromnu ulogu bračkih samostana u kulturnom životu otoka, nazivajući ih „rasadištima pismenosti i kulture“, te navodeći Dračevu luku uz druge značajne bračke samostane u Blacima, Povljima, Pučišćima, Sumartinu i Bolu. Matice krštenih vođene su u Murvici od 1603. godine; sjedište župe prvo se nalazilo u pustinji Silvio, a od 1856. u Dračevoj luci.

Od XVI stoljeća maslinarstvo je na Braču bilo u punom zamahu - jer je mletačka vlast 1565. godine naredila da se sve neobrađene površine zasade maslinama, a svako se uništavanje maslina strogo kažnjavalo: posljedično tome, Brač je krajem XVIII stoljeća proizvodio više ulja nego čitava ostala tadašnja Dalmacija. O procvatu maslinarstva na Braču svjedoči Vrsalovićev podatak prema kojem je na otoku u XVIII stoljeću bilo više od 500.000 stabala maslina, koje su davale oko 800 vagona ulja.

Bračko je vino u to doba smatrano najboljim u Dalmaciji, kako navodi Fortis u svom putopisu „Putovanje Dalmacijom“ iz 1774. godine, a upravo je bolsko vino opisivano kao toliko jako da se jedva moglo piti.

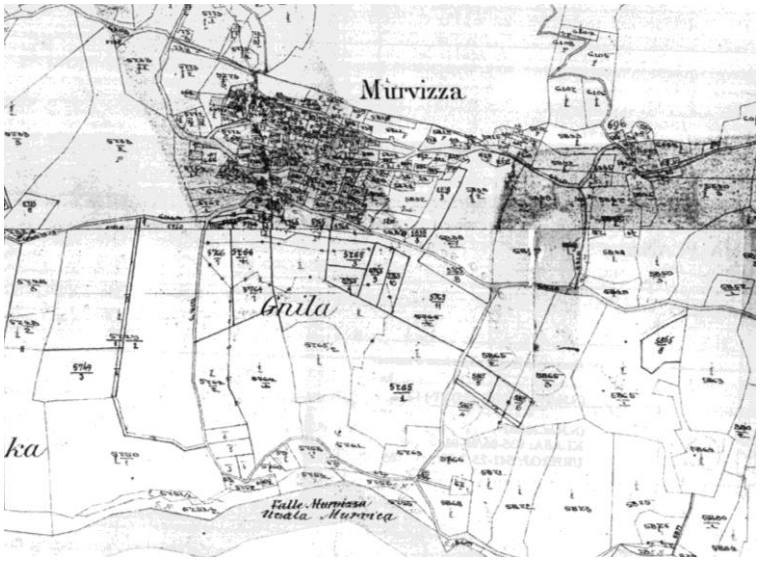
Iako o izgledu Murvice kroz povijest ima malo konkretnih podataka, Vrsalović navodi da ona za čitavo vrijeme XVII i XVIII stoljeća „zadržava tipični karakter ruralne otočke arhitekture“, o čemu svjedoči i današnji izgled mjesta, te odsutnost bilo kakvih većih javnih prostora i monumentalnijih, javnih građevina koje bi ukazivale na suprotno.

U doba napoleonskih ratova, Brač zauzimaju Francuzi, te provode popis stanovništva u kojem se Murvica navodi kao mjesto sa 64 stanovnika.

Pod Austro-ugarskom monarhijom koja je slijedila, po novoj su raspodjeli Murvica i Dračevica i službeno pripali općini Nerežišća, a ne nešto bližem Bolu.

Prema bilješkama obitelji Fertilio iz 1841. godine, koje citira Jutronić, imala je Murvica 16 obitelji s ukupno 86 stanovnika, no u tom je broju uključeno stanovništvo obližnjeg zaselka Planice te svih pustinjačkih samostana. Selo je imalo 11 kuća, koje su navedene kao:

„*1 kuća Fertilio, 1 kuća za sve Bakoviće, 1 za porodicu Ante Glasinovića, 1 manja kuća za sve Barhanoviće, 1 na kat za sve Pavišiće, 1 za tri porodice: Kuzmanić, Žuljević-Sleško i Kuščević-Dijanac, 1 kuća za porodicu Šimuna Šćapanovića, 1 kuća Nikole Kraljevića i žene mu Vice Šćapanović-Sekulović (kasnije kuća porodice Martić), 1 kuća Mićelina Šćapanovića-Sekulovića, 1 Dominika Šćapanovića-Sekulovića i 1 Vicka Šćapanovića-Sekulovića*.“

U katastru rađenom 1846. godine, u sklopu sveobuhvatne državne katastarske izmjere koju je pokrenula austrougarska državna uprava, vidljivo je da su svi samostani posjedovali znatne količine zemlje. Pojedinačno su iskazane znatne površine pod vinogradima i maslinicima, što dokazuje da je maslinarstvo u Murvici postojalo i bilo vrlo razvijeno, iako je danas u potpunosti odsutno.

U drugoj polovini XIX stoljeća doživjelo je vinogradarstvo na Braču svoj najveći uzlet: kako je Austrija 1860. godine ostala bez svojih posjeda u Italiji s kojih se opskrbljivala vinom, a francuskim je vinogradima harala filoksera, dalmatinskim je vinima odjednom otvoren put na tržište Monarhije, a i šire. Bračka se vina tako počinju izvoziti ne samo u Austriju, već i u Italiju i Francusku. Velika potražnja omogućila je rast cijena vina i učinila vinogradarstvo visoko isplativim, pa uz blagoslov države Bračani stvaraju vinograde krčeći maslinike, voćnjake i oranice, a uzgoj vinove loze tada prodire duboko u unutrašnjost otoka, gdje ranije nije bio prisutan. Nedostatak radne snage nadomještan je sezonskim radnicima iz Dalmatinske zagore, koji su se često ženili otočankama i ostajali, pa iz tog razdoblja potječu i mnoga murviška prezimena koja su porijeklom iz kopnene Dalmacije.

Iz ovog perioda datiraju i gotovo sve veće privatne građevine u ruralnim naseljima: po prvi put se za smještaj proširenih obitelji i sezonskih radnika gradilo kuće na više katova, i znatno većih dimenzija nego što su to ranije dozvoljavale skromne ekonomske mogućnosti otočana.

Slom nastaje kada Austrija 1891. godine sklapa sporazum s Italijom, kojim liberalizira uvoz dobrih i jeftinih talijanskih vina. Time je zadan smrtonosan udarac bračkom vinogradarstvu i gospodarstvu koje je o njemu postalo ovisno. Padanjem cijene vina počinje silovita gospodarska kriza, koja će kulminirati kada otočkim vinogradima 1894. godine započinje harati filoksera. U siromaštvu i beznađu koje je uslijedilo započinje val masovnog iseljavanja, prvenstveno u Ameriku i Australiju, te napuštanje vinograda čije tragove i danas možemo naći gotovo svugdje na otoku. Tako Marinković navodi da su u razdoblju između 1880. i1942. godine iz Murvice iselile 52 osobe, što je porazna brojka u odnosu na ukupno šezdesetak stanovnika koliko je Murvica prosječno imala u jednoj generaciji.

Stanje je otežavala činjenica da murviški težaci do agrarnih reformi provedenih 1930-tih i 1940-tih nisu imali ništa ili tek vrlo malo vlastite zemlje, jer su obrađivali zemlju veleposjednika (uglavnom samostana, nerežiške obitelji Fertilio-Obilinović, i bolske obitelji Martinis Marchi) .

Jutronić navodi da je samo u Americi 88 murvičkih iseljenika, te poimence nabraja velik broj izumrlih i iseljenih obitelji iz druge polovice XIX i XX stoljeća, no pritom možemo pratiti i tragove doseljavanja iz doba procvata vinogradarstva: „*Kuzmanić, Leksić (doselio Ivan iz Donjeg Doca u Poljicima i oženio se 1882.), Martić (doselio Ivan iz Zvečanja i oženio se 1846) i Radovčić (doselio Ivan iz Srinjana u Polj i oženio se 1875.). U Dračevluki još Žuljević 1 porodica, doselili iz Doca u Poljicima 1818. u Murvicu, kasnije se spustili prema moru. U Planici 5 kuća...iz Brela, 1841. bila samo 1 kuća, u Americi 36 ljudi*.“

Kečkemet ovako opisuje iseljavanje: „*Parobrodi uništavaju jedrenjake kojih je na Braču bilo mnogo. I filoksera (žiložder) stiže potkraj stoljeća na otok, pa započima masovna emigracija Bračana u Sjevernu i Južnu Ameriku, osobito u Čile*.“

Na početku XIX stoljeća imao je Brač 10.000 stanovnika, krajem XIX stoljeća u doba ekonomskog procvata 24.000, od tada do druge polovice XX stoljeća stanovništvo se prepolovilo. Postupno gašenje svih samostana pripisuje Marinković također gospodarskoj krizi krajem XIX i početkom XX stoljeća, te propadanju vinogradarstva, nestanku jeftine radne snage i pojavi filoksere, jer su samostani ipak ovisili o dobivenoj zemlji i jeftinoj radnoj snazi koja bi ju obrađivala.

Od 1946. napuštena je i posljednja aktivna murviška pustinja, Dračeva luka, pa je u dominikanski samostan, odnosno njegov župni ured u Bolu, prenesen dio njezinog arhiva – rukopisi, računi, knjige, spisi, glagoljski misali, brevijari i umjetničke slike, od kojih je ona najznačajnija ukradena iz župnog ureda („Poklonstvo mudraca“, za koje Gamulin pretpostavlja da je riječ o ranom El Grecu).

Danas se većina preostalog inventara murviških pustinja nalazi u muzeju dominikanskog samostana, a kao najznačajnije dijelove Vrsalović nabraja rimski misal iz 1483. godine pisan glagoljicom, te raritetni sakristijski ormar s glagoljičkim natpisima na ladicama namijenjenim za pojedine vrste misnog ruha. Biblioteku samostana Dračeva luka otkupila je pustinja Blaca još krajem XIX stoljeća.

Zgrade pustinja urušavale su se slijedom nekorištenja, pa je danas uglavnom riječ o kućištima bez krova. Nakon odlaska u mirovinu posljednjeg upravitelja Dračeve luke prostorije samostana ostale su otvorene i služile za skladištenje sijena, te kao sklonište pastirima. U neutvrđenim okolnostima, u noći 21. prosinca 1955. godine izbio je požar u Dračevoj luci, u kojem je uništen veći dio dvokatne zgrade: ostatak sklopa spasili su mještani koji su primijetili i ugasili požar. O samom požaru izvijestio je upravo Andro Jutronić u Slobodnoj dalmaciji od 10. ožujka 1956., nabrojavši i preostali sačuvani inventar.

Jutronić je 1950. godine u Murvici zatekao slijedeće obitelji, i izvijestio o njihovom porijeklu: „*Baković (nadimci Ajunt, Bambo) - 12 porodica, prezime u popisu nerežiškog stanovništva od 1747, po tradiciji doselili u Murvicu oko 1650. godine; Barhanović (nadimci Baćulin i Bambo) - 5 porodica, u pučiškoj matici zabilježen Barhanović rečeni Bakulin iz Bola 1799., prezime u popisu bolskih pučana koji su primali sol 1574. godine; Glasinović - 3 porodice, doseljeni iz Nerežišća 1820. godine, a porijeklom iz Splita; Kuščević (nadimak Dijanac) - 1 porodica. Doselio Jure iz Obršja i oženio god 1862,, porijeklom iz kopnene Dalmacije; Papić - 6 porodica, doselio iz Supetra i oženio se 1863. godine, porijeklom iz Drašinca; Pavišić - 5 porodica, doselio iz Nerežišća 1802. godine; Šćapanović (Sekulović) - 55 porodica, doselili iz Gornjeg Humca oko 1690.; Žuljević (Tadić) - 8 porodica doselili iz Doca (Poljica) 1818. godine*.“

Nakon II svjetskog rata u Murvici je izgrađen Dom kulture, a nova je crkva sagrađena 1968. godine i posvećena Bezgrešnom začeću blažene djevice Marije. Međutim, druga je polovica XX stoljeća označena definitivnim propadanjem i odumiranjem Murvice.

Napuštanje poljoprivrede i okretanje turizmu koje je zahvatilo Dalmaciju i otok Brač ostavili su Murvicu bez gotovo ikakvih resursa za život i razvoj. Povučena od mora, smještena na izrazitoj strmini, vrlo slabo prometno povezana i teško dostupna, Murvica nije imala nikakvih uvjeta za turistički razvoj u razdoblju kada se inzistiralo na masovnom, sezonskom turizmu vezanom uz plaže i velike hotele. Sjećanja stanovnika Murvice na to doba ukazuju na siromaštvo, bijedu i glad koji su ih tjerali da potraže drugo mjesto za život.

Stoga se preostalo murviško stanovništvo u potrazi za sredstvima za život preselilo u Bol, u kojem i danas živi većina preostalih Murvičana i njihovih potomaka. Slijedom ove posljednje migracije, selo je svedeno na desetak stanovnika, pretežno u staračkim kućanstvima.

Odsutnost stanovnika, koji su od polovice XIX stoljeća napuštali Murvicu i raseljavali se, dovela je i do propadanja velikog broja građevina, kao i do gomilanja imovinsko-pravnih problema koji su se javljali uslijed nasljednog prava koje su brojni iseljenici ostvarivali na male idealne dijelove čestica zgrada i zemlje.

Upravo velikoj izoliranosti Murvice treba se danas zahvaliti što u njoj nije sagrađeno niti jedno industrijsko postrojenje, te što izvorni ambijent i građevine tradicijskog graditeljstva nisu doživjeli ozbiljnije i nepopravljive preinake kakve su doživjeli u turistički razvijenijim mjestima na otoku. Stoga možemo tvrditi da je na temelju silnih teškoća koje je proživjela u

posljednjem stoljeću Murvica stekla kapital – sačuvani izvorni ambijent - koji joj danas može omogućiti gospodarski razvoj i bolju gospodarsku i demografsku budućnost.

2.3. OSNOVNA OBILJEŽJA PROSTORA - KRAJOLIK I NASELJE

Naselje Murvica smješteno je oko pet kilometara zapadno od Bola, na manje naseljenoj, strmoj zapadnoj strani otoka Brača. Povučena od obale oko osam stotina metara, Murvica se nalazi na topografskom položaju karakterističnom za ruralna otočka naselja: izgrađena je na živoj stijeni, na samom rubu na kojem krški teren prelazi u plodna polja koja se spuštaju sve do obale.

Gotovo kilometar širok i tri kilometra dug pojas plodnog pjeskovitog tla, crvenice i ilovače, na kojima su stoljećima uzgajani vinogradi, proteže se u dugačkom pojasu ispod sela: od uvale Dračevica na Zapadu, do rta Vranine na Istoku. Ovo je tlo na strmim i dobro osunčanim murviškim padinama stoljećima uređivano u terasama na kojima se uzgaja poznato grožđe sorte Plavac mali.

Iza Murvice uzdižu se makijom i borovima obrasli obronci Vidove gore, a iznad samog sela dominira njezin obronak, brdo Hib, s velikom liticom na vrhu. Upravo se u toj stijeni nalazi i Zmajeva špilja, na oko kilometar sjeverno od Murvice. Druge su murviške pustinje nicale oko nje, pa par stotina metara zapadno od Špilje nalazimo samostan Silvio, a u smjeru Istoka samostan picokara, Stipančić. Samostan Dračeva luka smješten je na mjestu gdje dolina Dračevica prelazi u liticu, oko kilometar prema Sjeverozapadu, a par stotina metara udaljena prema Zapadu nalazi se i posljednja pustinja, Dutić.

Slijedom tipološkog razvoja ruralne arhitekture na otoku, pretpostavlja se da su prve nastambe kojima je utemeljeno naselje bile primitivne prizemnice - *potlehušice*, za čije je stražnje zidove i temelje korištena živa stijena.

Zabilježeni su i primjeri u kojima veleposjednici težacima nisu dozvoljavali stanovanje u nastambama višim od *potlehušice* čak i kada su si ovi to mogli priuštiti, iz čega je moguće zaključiti da se Murvica kao težačko naselje u ranijim fazama vjerojatno sastojala isključivo od *potlehušica*, a da su tek kasnije - najviše tijekom procvata u XIX stoljeću - građene veće kuće s prostranim pročeljima okrenutim prema moru i suncu.

Naselje se formiralo organički, oko serpentinastih, strmih pješačkih putova koji danas tvore murviške uličice. U oblikovnom smislu nastajalo je nadograđivanjem postojećih samostojećih kuća u zbijene nizove, ili pojedinačnom izgradnjom koja se odmicala od polja i ulazila u brdo. Usprkos prostornim ograničenjima, u skladu s vjekovnim životnim načelima prema kojima je plodna zemlja nedodirljiva i ne uzima se za gradnju, Murvica sve do druge polovice XX stoljeća nikada nije prešla granicu svojeg polja – donju cestu.

Teški životni uvjeti rezultirali su velikim oprezom kod odabira mjesta stanovanja: smještaj pojedinačnih kuća određivan je lociranjem odgovarajuće stijene kao temelja, pristupačnošću mjesta za ljude i stoku, ekonomičnošću građenja. Uzimani su u obzir lokalni vjetrovi, osunčanje ulaza, soba, te eventualno solara, dobar vidik prema polju, mogućnosti opskrbe vodom, kao i niz drugih, danas zapostavljenih čimbenika.

Građena na kamenu i od kamena, Murvica se odlikuje nevjerojatnom uniformnošću materijala i posvemašnjom uklopljenošću u prirodni okoliš: uličice su *kogulane* kamenim oblucima sabijenim u zemlju, dok su oko njih niknule kamene kuće, pokrivene krovovima od kamenih ploča, u čijoj se kamenoj tektonici iščitavaju detalji rađeni od drva, relativno grubo obrađenog i izgledom još prirodnog. Ovo jedinstvo graditeljskog materijala s materijalom od kojeg je sačinjen prirodni pejzaž daju Murvici posebnu ambijentalnu vrijednost, te predstavljaju temelj nastojanja današnjih žitelja u smislu njezinog dobivanja statusa eko-etno sela.

Murviške su pustinje pak smještane na litice, povišeno u odnosu na mjesto, vizualno sasvim stopljene s okolnim kamenim prostorom. Iz njih se imao potpun pregled okolnih polja i zemljišta, a ipak im je povišen i uvučen položaj osiguravao mir i izoliranost kakve su zahtijevala pravila pustinjačkog života.

Kako je za murviško groblje ipak bilo potrebno mekanije tlo, ono je smješteno na danas teško shvatljivom mjestu - tik uz plažu. No, odabir ovakvog lokaliteta za groblje povijesnom je logikom opravdan – groblje je tamo gdje je tlo zemljano i mekano za ukop, ali zbog slanosti tla i najslabije za poljoprivredni uzgoj; na tako niskom položaju kraške vode koje su prolazile kroz groblje nisu potom ulazile u plodni teren.

Murviška je plaža, smještena u plitkoj i nezaštićenoj uvalici, stoljećima korištena tek za nužni utovar i istovar roba i poljoprivrednih proizvoda. Zbog plodnosti padina koje vode sve do mora, plaže u murviškoj i dračevičkoj uvali okružene su vijencem bujne vegetacije, pa je potpunu vizuru mjesta odozdo moguće sagledati tek s pučine, brodom.

Na Braču nema stalnih voda tekućica, malo je izvora slatke vode, no nešto je više vrulja i obalnih izvora s bočatom vodom. Takav izvor nalazimo i na lokalitetu Studenac, na rubu murviške plaže. Obzidan je kamenom, na kojem je glava muškarca u dubokom reljefu,

datirana u antičko doba. Stoga se pitka kišnica sakupljala u kućnim cisternama, kao i u onoj zajedničkoj, mjesnoj - *pjoveru* - sagrađenom na samom rubu naselja, na putu prema Dračevoj luci. Današnji oblik murviškog *pjovera* datira pretežno iz austrougarskog perioda, osim naplavne površine čije su kamene ploče zamijenjene betonskom površinom. Vjerojatno se i u starije doba na istom lokalitetu prikupljala voda – barem za stoku, u ograđenim podzidanim lokvama kakve se na murviškom prostoru spominju u srednjem vijeku.

Plodno polje uređivano je u terasama stvaranim mukotrpnim težačkim radom; od iskopanog kamena slagani su kameni potporni zidovi *meje*, dok su terase spajane stazama i mjestimično povezivane stepenicama. Kako je zemlja dragocjena, za obrađivanje su uređivane čak i najmanje čestice plodnog tla.

2.4. STANJE EVIDENCIJE I PRAVNE ZAŠTITE KULTURNO-POVIJESNIH VRIJEDNOSTI

Inventarizacija kulturne baštine provedena za potrebe izrade Urbanističkog plana uređenja Murvice rađena je u skladu s konzervatorskom metodologijom temeljenom na vrednovanju kulturne i prirodne baštine, te njihovoj integralnoj ambijentalnoj zaštiti.

Naselje Murvica izniman je i raritetan primjer očuvane cjeline tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji i na otoku Braču, okruženo vrijednim kultiviranim krajolikom, te se kao takvo nalazi u postupku preventivne zaštite pokrenutom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu. To znači da je čitavo naselje zaštićeno kao cjelovit spomenik kulture, te da se i na cjelinu i na sve njezine sastavne dijelove podjednako primjenjuju svi vrijedeći zakoni i propisi s područja zaštite i očuvanja spomenika kulture.

Za sve radove unutar Murvice kao zaštićene cjeline obavezno je ishoditi odgovarajuću suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

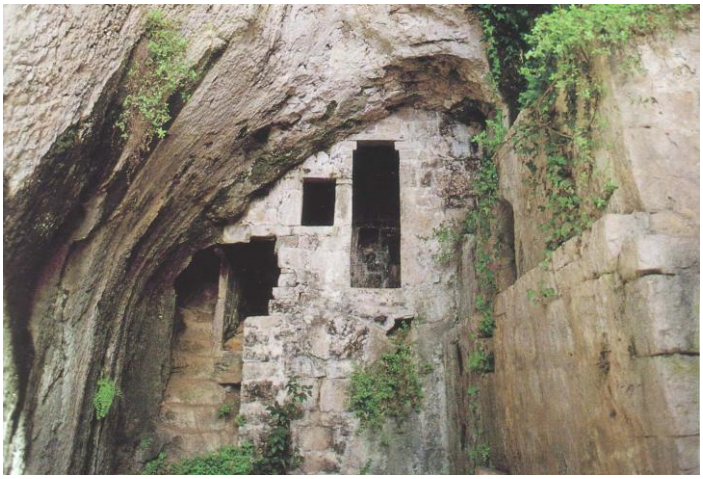
Unutar granica obuhvata Urbanističkog plana uređenja Murvice do sada zakonom nije bio pojedinačno zaštićen niti jedan spomenik kulture. Ovim su elaboratom neki spomenici kulture unutar zaštićene cjeline naselja Murvica predloženi za razmatranje za eventualnu pojedinačnu zaštitu. To su građevine brojevnih oznaka: 12a, 14, 16, 22 i 22a, 28, 29b i 29c, 34, 41a, koje su prikazane u kartografskom prikazu i podrobnije opisane u pripadnim identifikacijskim karticama.

Kako su nastanak i povijest Murvice, pa i njezin budući razvoj, neraskidivo vezani za pet murviških pustinja (odnosno četiri samostanska sklopa i Zmajevu špilju), navodimo i ove zaštićene spomenike kulture kao relevantne za UPU Murvice, iako one striktno gledano ne ulaze u granicu obuhvata ovog plana.

To su:

- Crkva i kuća pustinje Stipančić-Picokare 1519.g. (reg.br.259),
- Dračeva luka, crkva i kompleks kuća (reg.br. 235),
- Zmajeva (Dragonjina) špilja (reg.br. 234),
- Samostan - pustinja Dutić (u postupku preventivne zaštite),
- Samostan - pustinja Silvio (u postupku preventivne zaštite).

Njihova iznimna povijesna, umjetnička i ekonomska vrijednost u odnosu na Murvicu čini zaštitu i obnovu ovih sklopova imperativnima za interese mjesta.

Kako obnova svakog od ovih spomenika zahtijeva pažljivo promišljanje, stručni konzervatorski projekt i strogo nadziranu izvedbu, predlažemo propisivanje obveze izrade zasebnog konzervatorskog elaborata za njihovu obnovu. Izrada zajedničkog elaborata za obnovu svih pet pustinja omogućila bi njihovo temeljito skupno istraživanje te povezivanje njihovih budućih namjena, kao i usklađivanje svih potrebnih građevinskih, konzervatorskih i restauratorskih radova. Istovremeno obnavljanje čitave ove spomeničke skupine rezultiralo bi također umanjivanjem ukupnih troškova obnove.

Arheološki lokalitet Murvica zahvaća plodno polje koje se od Murvice proteže prema Bolu,. Zona ovog arheološkog lokaliteta i uvjeti korištenja zemljišta koja su lokalitetom obuhvaćena detaljnije su definirani u *Provedbenim odredbama PPUO Bol* i kao takvi se navode u Prilogu.

Očekivani nalazi s ovog područja prema *Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* ne pripadaju nalazniku već zajednici, a obveza je nalaznika svaki arheološki nalaz bez odgode prijaviti Konzervatorskom odjelu u Splitu.

Studenac s reljefom ljudske glave koji se nalazi na murviškoj plaži, a za kojeg se pretpostavlja da potječe iz rimskog doba, evidentiran je kao kulturno dobro, a ovim se putem predlaže za preventivnu pojedinačnu zaštitu.

2.5. KULTURNA DOBRA NA PODRUČJU OBUHVATA PLANA

U skladu s "*Uputom o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara*" koju je izdalo Ministarstvo kulture, kulturna su dobra općenito, pa prema tome i na području Murvice, sistematizirana prema slijedećim vrstama:

A. Pojedinačne građevine

A.1.Civilne građevine i kompleksi
- A.1.1. građevine javne namjene
- A.1.2. stambene građevine ili njihovi dijelovi
- A.1.3. građevine poljoprivrednog gospodarstva

A.2. Sakralne građevine i kompleksi
- A.2.1. građevine posvećene kultu – crkve
- A.2.2. redovnički kompleksi
- A.2.3. poklonci

A.3. Urbana oprema
- A.3.1. ostala oprema javnih prostora

B. Kulturno-povijesne cjeline

B.1. povijesna naselja i dijelovi naselja
- B.1.1. povijesne seoske sredine
- B.1.2. povijesna parcelacija

C. Kulturni krajolik
- C.1. kultivirani prirodni krajolik
- C.2. agrarni krajolik
- C.3. ruralni krajolik
- C.4. arheološka nalazišta i lokaliteti.

Nepokretna kulturna dobra navedena u popisu koji slijedi imaju svojstva kulturnog dobra, te podliježu pravima i obvezama *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Pravni status zaštite obuhvaćen je slijedećim kategorijama:

R - kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara RH;
P- kult. dobro zaštićeno Rješenjem o preventivnoj zaštiti ili u postupku preventivne zaštite;
PP - kulturno dobro predloženo za donošenje Rješenja o preventivnoj zaštiti;
ZC - kulturno dobro zaštićeno kao dio preventivno zaštićene cjeline;
ZUP - kulturno dobro zaštićeno Urbanističkim planom uređenja.

Međunarodnim dokumentima uspostavljena je kategorizacija kulturne baštine kako slijedi:
- **0.** kategorija – internacionalna vrijednost,
- **1.** kategorija – nacionalna vrijednost,
- **2.** kategorija – regionalna vrijednost
- **3.** kategorija – lokalna vrijednost.

Kriterij *internacionalne vrijednosti* za povijesna naselja i pojedinačne građevine temelji se na iznimnoj univerzalnoj vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti. Za lokalitete, odnosno ljudska djela i kombinirana djela prirode i čovjeka, te područja koja uključuju arheološke lokalitete od iznimne vrijednosti s povijesnog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Kriterij *nacionalne vrijednosti* temelji se na velikoj vrijednosti sa stajališta nacionalne povijesti, umjetnosti ili znanosti za povijesna naselja i pojedinačne građevine, a za prostornu baštinu i veliku vrijednost s povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Kriterij *regionalne vrijednosti* temelji se na znatnoj vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti, značajnim u regionalnim okvirima.

Kriterij *lokalne vrijednosti* temelji se na nevelikoj vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti, ali velikom značenju za lokalnu sredinu.

Kod vrednovanja naselja korišteni su slijedeći parametri: odnos naselja i krajolika, odnos povijesne jezgre i novih dijelova naselja, kvaliteta okoline, volumen i tip naselja, prostorna matrica naselja, funkcije i sadržaji, povijesna determinacija, tipologija arhitekture naselja, detalji i oprema javnih prostora, arheološki sloj i tradicijska djelatnost unutar naselja.

Kod vrednovanja građevina i njihovih dijelova vrednovane su arhitektonske i ambijentalno-urbanističke karakteristike, kulturno-povijesne odrednice, stupanj očuvanosti izvorne arhitektonske strukture i raritetnost graditeljskog tipa.

Evidencijom i valorizacijom kulturno-povijesnih elemenata zatečenih u prostoru, sukladno suvremenim standardima zaštite, predloženi su za zaštitu i dijelovi kulturnoga krajolika.

POPIS NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA MURVICE

A.1.Civilne građevine i kompleksi

A.1.1. građevine javne namjene
A.1.2. stambene građevine ili njihovi dijelovi
A.1.3. građevine poljoprivrednog gospodarstva

VRSTA DOBRA	EVIDENCIJSKI BROJ GRAĐEVINE	STATUS ZAŠTITE	PRIJEDLOG KATEGORIJE
A.1.1	18 – Zgrada Narodnog doma	**ZC**	**3**
A.1.1.	22 i 22a – zgrada škole s ruševinom	**PP**	**2**
A.1.1.	28 – vodosprema	**PP**	**2**
A.1.1.	Studenac s reljefom, u murviškoj uvali	**PP**	**1**
A.1.2.	11	**ZC**	**3**
A.1.2.	12	**ZC**	**2**
A.1.2.	14	**PP**	**1**
A.1.2.	15	**ZC**	**3**
A.1.2.	16	**PP**	**1**
A.1.2.	17	**ZC**	**2**
A.1.2.	niz zgrada 19, 19a i 20	**ZC**	**3**
A.1.2.	niz zgrada 21a-21g	**ZC**	**2**
A.1.2.	25	**ZC**	**2**
A.1.2.	29a	**ZC**	**3**
A.1.2.	32	**ZC**	**3**
A.1.2.	33	**ZC**	**3**
A.1.2.	34	**PP**	**2**
A.1.2.	35	**ZC**	**3**
A.1.2.	36	**ZC**	**3**
A.1.2.	niz zgrada 37a-37b-38	**ZC**	**3**
A.1.2.	39 – ruševina prizemnice	**ZC**	**3**
A.1.2.	41	**ZC**	**3**
A.1.2.	niz zgrada 42-42a	**ZC**	**3**
A.1.2.	46	**ZC**	**3**
A.1.2.	47	**ZC**	**3**
A.1.3.	12a	**PP**	**1**
A.1.3.	21f-21g	**ZC**	**3**
A.1.3.	29 b-29c	**PP**	**1**
A.1.3.	29d	**ZC**	**3**
A.1.3.	30	**ZC**	**3**
A.1.3.	31	**ZC**	**3**
A.1.3.	32a-32c	**ZC**	**3**
A.1.3.	35	**ZC**	**3**
A.1.3.	36a-36b	**ZC**	**3**
A.1.3.	40	**ZC**	**3**
A.1.3.	41a	**PP**	**2**
A.1.3.	41b	**ZC**	**3**

Građevine u Murvici koje nisu navedene u ovom popisu nastale su nakon druge polovice XX stoljeća i nemaju posebno kvalitetna arhitektonska obilježja, no i one su zaštićene kao dio cjeline.

A.2. Sakralne građevine i kompleksi

A.2.1. građevine posvećene kultu – crkve
A.2.2. redovnički kompleksi
A.2.3. poklonci

VRSTA DOBRA	EVIDENCIJSKI BROJ ili IME GRAĐEVINE	STATUS ZAŠTITE	PRIJEDLOG KATEGORIJE
A.2.2.	Samostan Dračeva luka	**R**	**1**
A.2.2.	Samostan Silvio	**P**	**2**
A.2.2.	Samostan Stipančić	**R**	**2**
A.2.2.	Samostan Dutić	**P**	**2**
A.2.2.	Pustinja Zmajeva špilja s arheol. lokalitetom	**R**	**0**
A.2.3.	Kapelica iz 1952. g.	**ZC**	**3**

A.3. Urbana oprema

VRSTA DOBRA	EVIDENCIJSKI BROJ ILI OPIS ELEMENTA URBANE OPREME	STATUS ZAŠTITE	PRIJEDLOG KATEGORIJE
A.3.	ostaci kogulanih pješačkih ulica, putova i stuba	**ZC**	**3**
A.3.	plato s kamenim stubama uz Narodni dom	**ZC**	**3**

B. Kulturno-povijesne cjeline

B.1. povijesna naselja i dijelovi naselja

B.1.1. povijesne seoske sredine
B.1.2. povijesna parcelacija

VRSTA DOBRA	EVIDENCIJSKI BROJ GRAĐEVINE	STATUS ZAŠTITE	PRIJEDLOG KATEGORIJE
B.1.1.	Cjelina povijesnog naselja Murvica	**P**	**1**
B.1.1.	Murviško groblje	**ZUP**	**3**
B.1.2.	Povijesna parcelacija Murvice s okolinom	**ZUP**	**3**

C. Kulturni krajolik

C.1. kultivirani prirodni krajolik
C.2. ruralni krajolik
C.3. arheološka nalazišta i lokaliteti

VRSTA DOBRA	DEFINICIJA KRAJOLIKA	STATUS ZAŠTITE	PRIJEDLOG KATEGORIJE
C.1.	Terase vinograda u okolici Murvice	**ZUP**	**3**
C.2.	Pašnjaci i makija na obroncima Vidove gore iznad Murvice	**ZUP**	**3**
C.3.	Arheološki lokalitet Murvica	**R**	**2**

ZBIRNA TABLICA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA MURVICE

VRSTA KULTURNOG DOBRA	**R** - UPISANO U REGISTAR KULT. DOBARA	**P** - PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO ILI U POSTUPKU ZAŠTITE	**PP** - PREDLOŽENO ZA PREVENTIVNU ZAŠTITU	**ZC** - ZAŠTIĆENO KAO DIO ZAŠTIĆENE CJELINE	**ZUP** - ZAŠTIĆENO URBANISTIČKIM PLANOM UREĐENJA
A.1.1.	-	-	3	1	-
A.1.2.	-	-	3	18	-
A.1.3.	-	-	3	9	-
A.2.1.	-	-	-	-	-
A.2.2.	3	2	-	-	-
A.2.3.	-	-	-	1	-
A.3.	-	-	-	2	-
B.1.1.	-	1	-	-	1
B.1.2.	-	-	-	-	1
C.1.	-	-	-	-	1
C.2.	-	-	-	-	1
C.3.	1	-	-	-	-
UKUPNO:	**4**	**3**	**9**	**31**	**4**

2.6. OSVRT NA POSTOJEĆU PROSTORNO-PLANSKU DOKUMENTACIJU

Prostorni plan uređenja Općine Bol (Službeni glasnik Općine Bol br. 08/2007)

Prostorni plan uređenja Općine Bol (iz 2007) utvrdio je određenje Murvice kao etno-eko sela, te za potrebe njezinog uređenja propisao izradu Urbanističkog plana uređenja te Konzervatorskog elaborata Murvice kao njegovog temelja.

U tekstualnom dijelu donesene su slijedeće odredbe u svezi s prostorom naselja Murvica:

U stavki 3.4.2. kao zaštićeni graditeljski sklopovi, civilne i sakralne građevine i arheološki lokaliteti, u smislu *Zakona o zaštiti spomenika kulture*, navedeni su:

pod A. 1. *Crkva i kuća pustinje Stipančić-Picokare 1519.g. (reg.br.259),*
pod A.2. *Dračeva luka, crkva i kompleks kuća (reg.br. 235)*
Zmajeva špilja (reg br. 234)
pod E.33. *Arheološki lokalitet Murvica.*

- U „Uvjetima zaštite spomenika“ navodi se, kako slijedi:
- *Arheološki nalazi mogu se očekivati duž ceste od Zlatnog rata prema Murvici. Prilikom radova na tom potezu treba osigurati nadzor arheologa.*
- *Prema Zakonu o zaštiti spomenika svaki arheološki nalaz do kojeg se dođe pri zemljanim radovima treba prijaviti nadležnoj stručnoj ustanovi (Arheološkom muzeju ili Zavodu za zaštitu spomenika).*
- *Svakoj promjeni i intervenciji na spomeniku treba prethoditi dozvola od strane nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Za veće intervencije, adaptacije ili rekonstrukcije potreban je konzervatorski projekt kojeg izrađuje ili odobrava zavod za zaštitu spomenika kulture*
- *režimom zaštite obuhvaćena je i neposredna okolina spomenika. Izgradnja, interpolacije, adaptacije i ostale intervencije koje mijenjaju prostorni i povijesni kontekst ili neposrednu okolinu spomenika kulture mogu se provoditi tek po izdavanju odgovarajuće dozvole*

- *Za građevine ambijentalne vrijednosti treba propisati uvjete zaštite jednake kao za spomenike,jedino što se njihovo provođenje ne temelji na Zakonu o zaštiti spomenika, već se propisuju odgovarajućim dokumentima urbanističke politike na nivou društveno političke zajednice.*

Planom se usmjerava uređenje i obnova povijesnih ruralnih oštećenih graditeljskih sklopova, pri čemu treba definirati tipologije njihova prostornog tradicijskog identiteta te utvrđivanjem odgovarajućih uvjeta i smjernica uređenja obnove.

U oblasti zaštite graditeljskog nasljeđa potrebna je planska regulacija ponašanja u prostoru pri čemu se misli da se u sklopu izrade konkretnih dokumenata prostornog uređenja detaljno odrede zaštićeni objekti i zone utjecaja, te da se propišu potrebna istraživanja (studije, konzervatorski elaborati i sl.), neophodni za očuvanje i revitalizaciju objekata, odnosno gradnju novih i rekonstrukcije postojećih objekata u njegovoj kontaktnoj (široj) zoni zaštite, što je jedino moguće u suradnji s institucijom nadležnom za ovu oblast.

Također je potrebna dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine, od zaštitnog propisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru.

Neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine u kontekstu stalno prisutnih promjena, kao i poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade područja značajnih povijesnih cjelina, lokaliteta i objekata radi njihove adekvatne zaštite, očuvanja, prezentacije i uključivanja u razvojne programe.

Mjere u smislu očuvanja kultiviranog krajolika navedene su u stavki *3.4.3. Područja posebnih ograničenja u prostoru – krajobraz*:

Na području Bola prevladava prirodna i djelomično antropogena struktura.

Novim pristupom razvoja u prostoru pored neizbježnog i nužnog razvoja nameće se stalna potreba zaštite i očuvanja ukupne prostorne baštine kao prirodnog i kultiviranog krajobraza, s posebnim naglaskom na karakteristična naselja, područja uz naselja, područja s naglašenim značenjem kulturnih krajolika (tradicionalni oblici poljodjelstva, suhozidi, vinogradi na terasama i sl.), te područja većeg značenja za zaštitu prirode (morska obala i sl.).

Planskim dokumentima potrebno je naglasiti područja koja imaju krajobraznu vrijednost i u kojima se utvrđuju stanovita manja i veća ograničenja u korištenju vodeći računa o slijedećim činjenicama:

- *kultivirani krajolici svjedoci su ljudske prisutnosti i njihova načina života na određenom području*
- *očuvanje tradicionalnih oblika korištenja zemljišta povećava biološku raznolikost*
- *tradicionalna poljoprivredna djelatnost determinira identitet mediteranskog krajolika*
- *prostori s više očuvane prirodne vegetacije i očuvanog tla su značajniji za opću ekološku stabilnost krajobraznog prostora;*

Područje posebnih ograničenja u prostoru odnose se na slijedeće površine i zone:

- *osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz*
- *osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz*
- *oblikovno vrijedno područje poluurbanih i ruralnih cjelina*
- *područje uz vrijedne i osjetljive ruralne cjeline*

Pod 3.4.3.2. podrobnije je opisano postupanje s kultiviranim krajobrazom:

Kako je već navedeno, zbog antropoloških utjecaja, opća je pojava transformacije prirodnog u kultivirani krajobraz. Radi se o područjima koja pokazuju značajke prirodnog krajobraza, ali je modificiran antropogenim utjecajem s karakterističnim načinom korištenja.

Na širem području Bola dominiraju strme padine pod vinogradima. Na žalost, ove su površine u većem dijelu zapuštene.

Pod kultiviranim krajobrazom na području Bola smatraju se:

- *osobito vrijedna obrađena tla zasađena vinogradima s uređenim poljskim komunikacijama, na području Murvice i iznad Zlatnog rata...*
- *obrađena tla zasađena vinogradima u malim prodocima Vidove gore.*

Naznačeni kultivirani krajobraz obuhvaća površinu od 248,1238 ha. Radi očuvanja vrijednosti i autentičnosti krajobraza, planiranim zahvatima u prostoru treba što manje mijenjati krajobraz kako bi se očuvalo lokalne posebnosti, a ovo se posebno odnosi na prolaz infrastrukturnih koridora područjem kultiviranog krajobraza. Također kod izgradnje objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje potrebno je voditi računa o očuvanju krajobraza.

Zahvate u prostoru kao: interpolacije, rekonstrukcije i dogradnje stambenih građevina i izgradnja pomoćnih i gospodarskih građevina u naseljima u zaleđu i njihovom neposrednom okolišu provoditi na načine da se uklope u krajobraz.

Radi očuvanja identiteta prostora kod intervencija u prostoru pažnju treba usmjeriti prema slici naselja i kultiviranog krajolika. Planom su građevinska područja naselja Bol i murvica definirana na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, te da se očuva tradicijski izgled sela Murvica.

Pojedinosti vezane za tretman Murvice navedene su pod 3.4.3.3. Oblikovno vrijedno područje urbanih, poluurbanih i ruralnih cjelina:

Murvica je seosko naselje smješteno na južnim obroncima Vidove gore, na međi krševitih pećina koje se strmo izdižu u zaleđu i plodnih naplavina laporasta zemljišta, koje je blago položeno i terasasto obrađivano, sve od naselja do mora. Okrenuta je moru, ali podalje od njega, poput drevnih naselja koja su na mediteranskim obalama izabrala upravo takav položaj.

Ograničenja korištenja ovog prostora odnose se na mogućnosti novih građevinskih intervencija, na način da je zahvate u prostoru potrebno provoditi pažljivo kako se ne bi narušile spomeničke i ambijentalne vrijednosti graditeljske cjeline.

Interpolacija, rekonstrukcije i dogradnje u urbanističkoj cjelini potrebno je provoditi temeljem detaljne dokumentacije prostornog uređenja uz suglasnost nadležne ustanove za zaštitu spomenika kulture.

U *Odredbama za provođenje Prostornog plana općine Bol*, koje su za potrebe izrade Konzervatorskog elaborata u cijelosti dostavljene od strane izrađivača Plana, navode se brojni stavci relevantni za temu zaštite kulturne baštine na području naselja Murvica i njegovo uređenje, pa su ti stavci iz *Provedbenih odredbi PPUO Bol* u cijelosti citirani u Prilogu.

3. ANALIZA STANJA KULTURNIH DOBARA

3.1. MATERIJALNA BAŠTINA

3.1.1. MATERIJALI I NAČIN GRADNJE

U Murvici nalazimo autohtone graditeljske metodologije i materijale koji su tipični ne samo za tradicijsko graditeljstvo na otoku Braču, već i za šire dalmatinsko, pa i općenito krško područje. Relativno velik stupanj očuvanosti murviške graditeljske cjeline omogućuje nam uvid u drevne graditeljske materijale i tehnike, koje su korištene sve do prve polovice XX stoljeća; kroz stoljeća iskušavanja i korištenja pojedinih metoda i materijala odabiralo se one najpogodnije za određene namjene.

Kako je tradicijska arhitektura duž čitave hrvatske obale i pripadnog joj zaleđa (što je prostor koji u literaturi nalazimo kao „područje krasa“, čime je povezan sa sličnim prostorima i tipologijama i izvan naših granica) zapravo proces optimizacije odnosa uloženog truda i novca s maksimalnom učinkovitošću i korisnošću izgrađenog, jednom odabrani materijali i načini gradnje ukorijenili su se u graditeljskom korpusu pojedinih mjesta, te od njih zapravo i nije bilo odstupanja. Sve što nije bilo nužno potrebno - eliminirano je, pa tako i svi ukrasi, no ono što je bilo nužno i korisno izrečeno je na najjednostavniji i najljepši mogući način.

Kamen i vezivo

O vjekovnoj upotrebi kamena na Braču svjedoči zabilježeno postojanje kamenoloma u Škripu još u doba antike. Kamen je prirodan izbor lokalnih graditelja – na otoku dostupan i jeftin, te svojstvima toplinske provodljivosti u potpunosti prilagođen zahtjevima podneblja. Kamen daje donekle monumentalan izražaj čak i najskromnijim objektima, pa se tako kamena cjelina Murvice i danas kada je gotovo napuštena odlikuje posebnim ambijentalnim ugođajem. Međutim, u Murvici ne nalazimo bjelinu po kojoj je danas poznat brački kamen: lokalna je stijena sivi vapnenac, koji patinom vremena tamni stvarajući dojam da su kuće organički iznikle iz svojih stjenovitih temelja.

Zidovi

Kameni zidovi tipični su za dalmatinsko graditeljstvo, a smatraju se iznimno zdravim za stanovanje radi poroznosti materijala i izvanrednih karakteristika toplinske provodljivosti. Kako su bili zidani na potpuno suhim temeljima od žive stijene, horizontalna izolacija od vlage uopće nije bila potrebna. Jedino se na boljim kućama oborinske vode ispod krova odvodilo *konolom*, žlijebom sačinjenim od kanalića polukružnog profila uklesanih u kamenim blokovima, te položenim na kamene konzole.

Debljina kamenim zidova u zgradama za stanovanje ovog kraja u prosjeku je iznosila oko 50 cm (45-60 cm), a bila je ista bez obzira na visinu i volumen građevine. Rijetko kada je moguće naići na deblje, a gotovo nikada na tanje zidove. Podatak da su suvremeni izračuni pokazali da upravo ova debljina kamenog zida pruža optimalnu toplinsku provodljivost pokazuje vrijednost i ispravnost iskustvene spoznaje u lokalnim tradicijama.

Dalmatinski su zidovi najčešće zidani kamenim poluklesancima - *dalmatinskom kvadrelom*, slaganima u redove *korše*, u slojnom vezu, s poravnatim ili klesanim licem (nepotpuno izražena *punta*).

Težački su domovi građeni grubljim, priklesanim kamenom, u nepravilni komadima obrađenim zidarskim čekićem, tako da je dobiven donekle prizmatičan oblik, a u najboljoj su obradi lica i sljubnice bili uglavnom izravnani i međusobno približno okomiti.

Kod najprimitivnijih od ove vrste zidova vrlo se često jedino uglove formiralo od većih kamenih blokova, lica zidova se tek grubo zaravnavalo, dok su se praznine između većih komada kamena zapunjavale manjim komadima. Ovakav je kamen bio slagan najčešće u miješanom slojnom vezu, sa širokim sljubnicama, tzv. *bračkom fugom*, ispunjenim obilnim vapnenim mortom u kojem se nalazila *črjenica* - zemlja crvenica. *Črjenica* daje mortu toplu,

crvenkastu patinu, pa se kod zidova od grublje obrađenog kamena dobiva specifična, gotovo hibridna struktura zida u kojoj kamen i mort srastaju u jedinstvenu plohu.

Smatra se da je upravo *črjenica* bila prvo vezivo korišteno kada se počelo graditi *uživo*. Ova se vrsta crvene zemlje iskapala na prikladnim mjestima u blizini naselja, miješala s vodom i gazila kako bi postala mekša; posebno se pogodnom pokazala kod građenja cisterni.

Dio bogatijih kuća bio je zidan poluklesancima srednje finoće obrade, s poravnatim licem i donekle pravilnim rubovima – *na kvadrelu*. Na taj su se način zidale i neke zgrade murviških pustinja, a tek najreprezentativnije zgrade zidane su pravilnim klesancima i kvadrima fine obrade - *na bućordu* ili *na martelinu*, gdje se lice svakog bloka obrađuje ozrnjavanjem. Izgradnjom većih građevina i kuća na kat počelo se koristiti i vapno kao vezivo - *jopon*, miješano s pijeskom, *salbunom*. Pijeska je bilo u dovoljnoj mjeri i na Braču, a po potrebi se dovozio iz obalnih mjesta brodovima *salbunjerama*.

Vapno se dobivalo paljenjem lokalnog kamena vapnenca u *japjenkama* ili *japjenicama*, malim konstrukcijama peći za dobivanje vapna. Gradile su se na lokacijama na kojima je bilo i kamena vapnenca za paljenje, i drva za loženje peći. *Japjenke* je gradio tome vješt čovjek, jer morale su sadržati potrebne oduške i volat od kamena koji ne puca, a gradile su se *umrtvo*, slično *bunjama*. Vapno se pravilo za vlastite potrebe i prodaju, a isto se korito - *japjenka* - koristilo više puta.

Zidanje u suhozidu - *umrtvo*, bez veziva - nekada je bilo tipično za sve stambene težačke *potlehušice,* no recentnije se koristilo tek za stanovanje najsiromašnijih, a redovito za gospodarske zgrade, staje, torove i *meje* - kamene ograde od čvrsto složenog, iskopanog, neobrađenog kamena, koje su služile za ograđivanje polja i vrtova.

Na *sulore* su vodile kamene zidane stepenice, u boljim kućama od bijelog bračkog kamena obrađenog *na bućordu*, dok je iznad konobe hlad pravio *volat*, često sazidan od tankih, sjekomično postavljanih kamenih ploča.

Kameni putevi

Murviški su putevi bili prvenstveno namijenjeni ljudima i teglećoj stoci. Učvršćivani su *kogulama* ili *kogolama* – kamenim oblucima koji su trebali učiniti uspon sigurnijim i spriječiti odrone tla u kišnim razdobljima.

Kako murviški javni prostori nisu bili reprezentativnog karaktera već je skroman i težak život nametao maksimalnu racionalnost, murviške su ulice *kogolane* oblucima raspoređenim vrlo rijetko, tako da je između njih sabijeno mnogo zemlje.

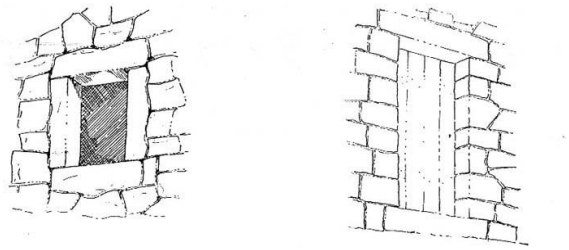
Razlog tome vjerojatno je i velika strmina, zbog koje bi gušće *kogolane* ulice bile klizave po kiši. Uspon ulica je ublažen formiranjem plitkih, po nekoliko metara dugih stuba. Rubovi stuba učvršćeni su kompaktnije složenim, većim, duguljastim komadima kamena.

Murviške uličice nestaju prema rubovima naselja, gdje se zidovi okućnica pretapaju u *meje*, a uličice postaju poljski putevi koji vode prema murviškim pustinjama ili se spuštaju pod glavnu cestu, u vinograde.

Otvori

U zidovima se nalaze prozorski otvori i vrata, a oko njih masivni pragovi od klesanog bijelog vapnenca iz bračkih kamenoloma. Za njih je tipična dimenzija 14x14 cm, ali i 16 do 18 cm, a obrađivani su *na bućordu* ili *na martelinu*. Nema oštrih prijelaza, već su im rubovi brušeni u širini od 2 do 3 cm. I dok su stariji pragovi u presjeku izravnani s površinom zida, oni noviji su obično istaknuti za 2 cm.

Nadvoji iznad otvora vrata ili prozora, zvani jednostavno - *prog*, redovito su rađeni iz jednog komada kamena. U zidovima zidanim *umrtvo* uzimao se duži komad neobrađenog kamena i polagao preko otvora, a vrlo rijetko tu bi ulogu preuzimala grubo obrađena daska ili greda (jer je u murviškom kraju ipak bilo nešto drva, a obrađene, duguljaste je kamene blokove za nadvoj bilo ipak teže nabaviti).

Dovratnici - *špale* - zidaju se ili iz komada kamena iz kakvih je zidan i ostatak zida, s grubo ili finije obrađenom površinom, ili iz tri duga vertikalna komada obrađenog kamena, od kojih je srednji komad najčešće položen horizontalno. Ipak, u Dalmaciji najčešće nalazimo dovratnike od samo jednog komada kamena, pa je tako slučaj i u Murvici.

Zbog nedostupnosti i skupoće drva kao građevinskog materijala, u dalmatinskom i bračkom tradicijskom graditeljstvu ne nalazimo drvene okvire na otvorima. Prozorska su se krila izravno pričvršćivala u utore isklesane u kamenom okviru.

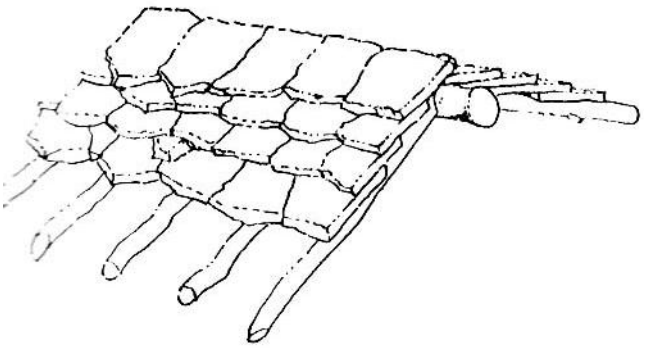
Krovovi

Krovovi se pokrivaju slaganim kamenim pločama koje tvore kompaktan pokrov, otporan na vrućinu i udare vjetra. Ploče se slažu na drvene nosive elemente – najčešće česminove oblice ili *kolci*. Iako su ploče mahom nejednakih oblika i nepravilne površine, od njih vješto sastavljani krovovi izgledaju pravilno slagani. Kada bi čitav krov bio pokriven, sljubnice bi se izvana, a ponekad i s tavanske strane, premazale vapnenim mortom.

Za južne je krajeve karakteristično da se ovi krovovi obijele vapnenim mlijekom, čija boja odbija sunce, a kako se s krova prikuplja oborinska voda vapno je služilo i za dezinfekciju krovne površine.

Uvale na sudaru krova i zida, ili na spoju dvaju krovova, pokrivale su se istim kamenim pločama, a krovovi kuća u nizu povezivani su u jednu, veću i na vjetar otporniju površinu.

Sljeme krova - *slima* - pokrivalo se tako da se gornji red strane okrenute prema kiši produljivao tako da prekrije sljeme, ili se sljeme pokrivalo posebnim slojem ploča. Kod novije rekonstruiranih krovova sljeme je pokrivano redom žlijebnjaka – *kupa*. Za Murvicu je tipičan upravo kameni pokrov, a ne pokrov kupom kanalicom i drugim vrstama crijepa koje su zauvijek izmijenile izgled većine bračkih naselja. Dimnjaci - *fumori* - su u mjestu izvorno bili kameni, kasnije zidani opekom – *matunima*, u maštovitim oblicima.

Ploče

Kamene su ploče dimenzije približno 30 x 30 cm (tzv. *salìž*) korištene kod popločavanja (*saližonja*) poda, ponekad čak i u boljim gospodarskim zgradama, gdje bi se sljubnice ispunjavale zemljom, ili u boljim građevinama i u novije vrijeme - mortom.

Murviški je *pjover* (kosina kojom se sabire vodu u mjesnu cisternu) – u izvorniku također vjerojatno bio pokriven kamenim pločama. U ovakvim *pjoverima* tipičnim za otočka naselja velika se stjenovita područja popločavaju kamenim pločama, tako da kišnica otječe žlijebovima s kamena u cisternu.

Drvo

Drvo je kao skup i teže dostupan materijal korišteno tek za izradu vanjskih prozora i vrata, te u interijeru za vrata i namještaj, a kod kuća na kat i za tavanske stepenice od dasaka i za grednik s daskama koji je običavao služiti kao strop konobe i pod soba na katu.

Primitivni ili nešto bolje obrađeni grednici od drva – česminovih oblica, grubo otesanih greda, ili tek nešto čvršćeg kolja u siromašnijim građevinama - tvorili su krovište koje se pokrivalo kamenim pločama.

Za zaštitu od sunca korišteni su drveni vanjski kapci na prozorima, a za Murvicu je karakteristično da su korišteni isključivo puni kapci – *škure*.

Kod mnogih *škura*, kao i kod gotovo svih vrata *konoba*, nailazimo na karakteristično dvostruko uklađivanje. To znači da su izrađene od dva sloja drvenih dasaka, koje su s jedne strane slagane u smjeru okomitom na tlo, a s druge okomito na taj smjer. Time se dobivaju drvene plohe karakterističnog izgleda i izvanrednih izolacijskih svojstava i otpornosti.

3.1.2. KARAKTERISTIČNI OBLICI TRADICIJSKOG GRADITELJSTVA

U Murvici nalazimo primjere za gotovo sve etape razvoja tradicijske kuće – od skromne *potlehušice* zidane *u mrtvo*, preko razvijenije prizemnice s dvostrešnim krovom - *pijanterena*, i katnice - kuće *na jedan pod*, organski razvijanih nizova takvih kuća, do monumentalnih višekatnica od klesanaca, nastalih u doba najvećeg ekonomskog procvata mjesta u drugoj polovici XIX stoljeća.

Stoga tradicijsku arhitekturu Murvice možemo iščitavati gotovo poput udžbenika o dalmatinskom tradicijskom graditeljstvu, i u tome leži još jedna posebna vrijednost ovog naselja.

Baština u prostoru i graditeljstvo

Teško da se u prostoru poput murviškog može govoriti o urbanizmu u strogom smislu te riječi, jer Murvica je iznikla sasvim organički, stapanjem povijesnih, prirodnih i gospodarskih okolnosti u jedinstven sklop zadanih uvjeta na koje su generacije težaka iznalazile najbolje moguće odgovore. Time je stvorena ogromna baza iskustvenih i nepromjenjivih, a ipak nigdje zapisanih pravila koja su se poštovala i slijedila kod korištenja prostora.

Kao naselje rasutog tipa, Murvica je formirana individualnom, neplanskom izgradnjom oko zavojitih putova koji su savladavali strmu murvišku padinu.

Građevna tipologija

Najprimitivniju graditeljsku formu predstavlja mala prizemnica, *potlehušica*, građena na stijeni. Namjena joj je u početku bila stambena, no kasnije je služila kao staja. Bila je to građevina niskih zidova zidanih *u mrtvo*, ili sljubnica zapunjenih tek zemljom, a kasnije i vapnenim mortom s črmom. Takve su građevine pokrivane jednostrešnim, a kasnije i dvostrešnim krovom, najčešće bez dimnjaka pa je dim s ognjišta izlazio kroz prozore, ili ako ih nije bilo, kroz vrata.

S vremenom se u ovakvim prizemnicama počeo prostor za spavanje odjeljivati od ognjišta, ili bi se jedna do druge gradile dvije prizemnice: jedna za ognjište i boravak, a druga za spavanje. Ako je prozora uopće bilo, imali su za *prog* tek mali nadvoj od neobrađene kamene ploče ili komada drva, i nikakvu zaštitu od sunca. Ovakve kuće uglavnom nisu imale strop, već samo krovište, pod je bio od nabijene zemlje, zidovi su bili neožbukani - no iznutra sljubnica premazanih mortom i obijeljenih vapnom. Da bi se dobio ravan pod, bilo je potrebno izravnati kosinu terena lomljenjem stijene ili nasipavanjem kosine.

Ovakve prizemnice u Dalmaciji nalazimo većinom kao samostalne, ali i u grupama na istom *kućišću*, tako da tvore zatvoreno dvorište.

Tipična je murviška kuća ipak bitno razvijenija – to je stambena katnica zatvorene, glatke tektonike i punih ploha, pravokutnog tlocrta, natkrivena simetričnim dvostrešnim krovom - na dvi vode, nagiba oko 45 stupnjeva kod starijih, i oko 35 stupnjeva kod novijih građevina.

Njezini su izgled i mjerilo u savršenom skladu s ljudskim mjerilom i tadašnjim potrebama, s veličinom samog naselja i karakterom okolnog krajolika.

To je prizemnica s podrumom koja predstavlja gotovo idealno rješenje za stjenovite padine, naročito kod većih strmina gdje se u padinu ugrađuje podrum, a na njemu se zida povišeno prizemlje. Podrumska prostorija često ima tri zida, dok četvrti zid čini prirodna stijena, jer ova prostorija nije ukapana da se ne bi moralo razbijati stijenu.

Ovakva kuća ima dva ulaza – glavni ulaz u kuhinju, i ulaz u vinski podrum odnosno *konobu*. U gornju se etažu ulazi kamenim stubama - *skalinama*, na čijem se vrhu nalazi prošireno odmorište, *sular* (lat. bellatorium, trijem) s *voltom* ispod kojeg su vrata *konobe*.

Sular je bio omeđen zidićem na kojem se ljeti moglo sjediti, kao i na kamenim klupama koje su se nalazile u dvorištu, do ulaza u kuću. U kasnijim tipovima nalazimo na katu malo predsoblje uz ulaz. Visina kata nikada ne prelazi ono što je nužno, pa najčešće iznosi između 2 - 2,4 metara.

Prostorija na katu s vremenom je razdjeljivana opnom od dasaka na dio za boravak, *salu*, iz koje su vodile drvene ljestve na *šufit*, i *komoru* za spavanje, koja se mogla dalje dijeliti kada je obitelj rasla. Pod u prizemlju obično je činila živa stijena, ili bi se nabijao od zemlje, dok je na katu to bio grednik s pribijenim daskama koji je tvorio strop *konobe*.

U Murvici nalazimo i karakteristične sklopove - nizove stambenih i gospodarskih zgrada koje nemaju svaka svoj *dvor*, već kao zajednički vanjski prostor koriste zaravan ispred izgrađenog niza, kao svojevrsnu pješačku ulicu, terasu i jezgru susjedstva.

Malobrojne su, ali prisutne, monumentalnije stambene kuće na dva kata - *na dva poda*, kod kojih je kuhinja uvijek u prizemlju, a stanovanje iznad nje, na katovima.

Nalazimo i dragocjene primjerke kuća s prigratkom za ognjište - *komin*, inače tipičnije za sjevernije dijelove naše obale. U ovom se tipu uz kuhinju dograđivalo prostoriju za *komin* s vlastitim dimnjakom, čime se izbjeglo zagrijavanje i zadimljenost prostora namijenjenog za boravak. Ovakva je dogradnja obično bila presvođena, jer je oblik svoda usmjeravao dim prema dimnjaku.

Kuće s kuhinjom u *šufitu* - potkrovlju - imaju sobe smještene ispod kuhinje, a prepoznatljive su po *fumoru* koji je vidljiv na zabatnom zidu najviše etaže. Kuhinja je smještena izdvojeno, pa središte života više nije kuhinja, nego reprezentativna soba za primanje gostiju. Ovakav graditeljski tip nije u duhu narodnog graditeljstva, već ukazuje na utjecaj građanske arhitekture.

Možemo reći da u Murvici nalazimo sve tipove tradicijske otočke izgradnje kako ih je definirao Freudenreich, izuzev tipa kuće sa širokim zabatom.

Potrebno je naglasiti i prisutnost krušnih peći, jer u Murvici nalazimo nekoliko njihovih različitih primjera. *Peć* se gradila od kamena, a u selu ih je obično bilo tek nekoliko. Mogla se nalaziti u kuhinji, što je bilo vidljivo i izvana jer je radi ugrijavanja smještana u izbočenoj apsidalnoj prigradnji s vlastitim dimnjakom i krovom od kamenih ploča na dvi vode.

Čak i kada je peć koncipirana kao zasebna građevina, što je češće kod katnica, ipak se nalazila blizu kuće. Svod i dno peći slagali su se od *matuna*, a otvor kroz koji se loži i peče u obliku luka zatvarao se željeznim vratima. Ispod se nalazi otvor *buža* za odlaganje *luga*, a sa strane mali otvor za ventilaciju *dušpir*. Iako je dosta onih napuštenih i porušenih, ima još mnogo peći u živoj upotrebi.

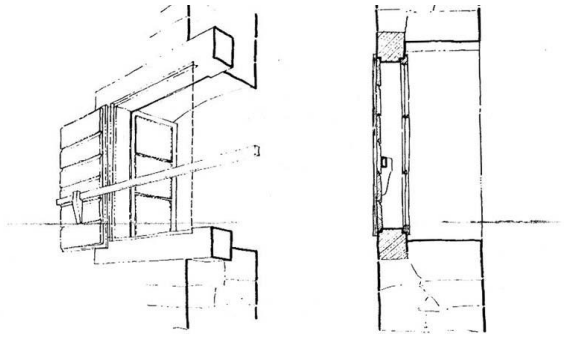
Graditeljski elementi

Prozori

Autohtoni je prozor, *ponistra*, uvijek dvokrilan, zaokretni prozor s jednostrukim ostakljenjem. Svako je prozorsko krilo drvenim šprljcima podijeljeno u dva ili češće tri dijela, kako bi se smanjila šteta kod pucanja stakla kao skupocjenog materijala kojeg se moralo kupovati.

U literaturi se navodi da je standardni prozor dimenzija 70 - 90 cm x 100 - 130 cm, ovisno o pojedinom primjeru, no najčešće 78x120 cm, kada širinom i visinom zatvara dijagonalu pod kutom od 57 stupnjeva, blisku odnosu idealnog *zlatnog reza* od 58,28 stupnjeva, na kojem su temeljena vrhunska graditeljska ostvarenja od antike do danas.

S ukupnom površinom prozorskih otvora od oko 1 metra kvadratnog osunčanje prostorija bilo je nešto manje nego što je danas uobičajeno, no to je u doba u kojem nije bilo klimatizacijskih uređaja i sustava grijanja garantiralo prihvatljivu temperaturu unutarnjeg prostora u svim godišnjim dobima.

Prozori su uvijek postavljani na glavnom pročelju kuće, koje u Murvici gleda na pojas vinograda i more, dok su vrlo rijetko na *učelku*, zabatu - izuzev nekoliko primjera recentno probijenih zabatnih prozora. Ispod prozora često nalazimo male kamene konzole koje su pridržavale dasku s cvijećem.

Prozori su bez iznimke uokvireni pravokutnim, glatkim kamenim okvirom, od monolitnih komada fino obrađenog bijelog bračkog kamena, širine 14 - 18 cm, zaobljenih rubova. U Murvici ih uvijek, bez iznimke, zasjenjuje puna *škura*, nikada suvremenija *grilja*. Škure su se fiksirale izravno u kameni doprozornik, te bile bojane tamno zeleno, bijelo-sivo, svijetlosmeđe ili ponegdje svijetlomodro, a u Murvici trenutno nalazimo sve ove boje u raznim nijansama.

Nikada ne nalazimo lučni prozor, s *voltom*. *Volat* se nad prozorom zidao iznutra, od pločastog kamena ili *matuna*, i uvijek je bio prekriven žbukom – *inkartan*. U zidu se iznad okvira prozora moglo sazidati rasteretni luk od klesanaca, no to nije tipično za jednostavno narodno graditeljstvo Murvice.

Uz vrata *konobe* ili sa strane ponegdje je moguće naći minijaturne prozorske otvore dobivene izostavljanjem jednog komada kamena u zidanju, dosta povišene od zemlje i zaštićene rešetkom u obliku jednostavne šipke ili križa, čime se osiguravalo provjetravanje *konobe*, a ujedno i osiguravalo konobu kao prostor u kojem se čuvalo sve bitno za egzistenciju kućanstva.

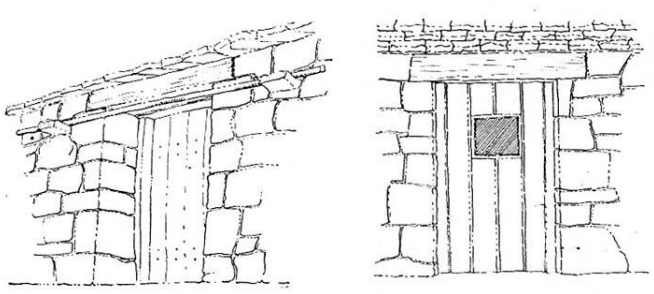
Na pročeljima uglavnom primitivnijih *potlehušica* ponegdje nalazimo nad vrata ili prozore ugrađen konzolni istak, okapnicu od niza kamenih ploča ili daske, kao zaštitu od sunca i oborina, tzv. *strihu*.

Kada nalazimo izvorne krovne prozore - *luminorije*, to je uvijek u sklopu tipične tradicijske katnice, i uvijek je riječ o samo jednom *luminoriju* postavljenom u središnjoj osi pročelja, iznad ulaznih vrata *konobe* i kata. Najčešće dvostrešni krović *luminorija* počiva na drvenom gredniku i pokriven je kamenim pločama, isto kao i krov čitave kuće, a čitavo i jedino pročelje *luminorija* zauzima tipičan drveni prozor.

Vrata

Ulaz je u *konobe* murviških katnica redovito nadsvođen *voltom*, plitkim lukom čiji oblik ponekad varira, no funkcija mu je bila nepromjenjiva - stvaranje hlada za *konobu* u kojoj se držalo vino. Vrata *konobe* dvostruko su uklađena i bojana u istu boju kao i *škur*e.

Vrata prizemnica skromna su i puna, od jednostrukog sloja dasaka, dok na katnicama na vratima kata nailazimo i na ostakljenje gornje polovice najčešće dvokrilnih, jednoslojnih drvenih vrata preuzetih iz jezika skromne građanske arhitekture.

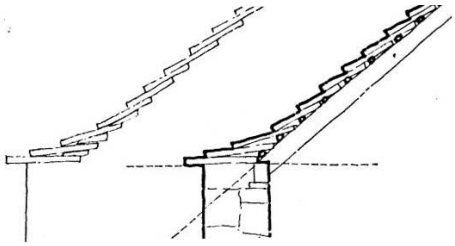
Specifičnost je ovog naselja da njegove tradicijske građevine nemaju niti jednog balkona ili terase, osim *sulara* - proširenog prostora pred vratima stana na katnicama.

Na svega jednoj zgradi - i to na za Murvicu atipičnoj patricijskoj dvokatnici - nalazimo devastiran ostatak uskog i kratkog kamenog balkona koji je bio položen na kamene konzole ukrašene volutama. Balkon kao graditeljski element i inače je odsutan iz jezika narodnog graditeljstva.

Krovovi i strehe

Kameni su krovovi ovih građevina rađeni na jednostavnoj krovnoj konstrukciji, tako da se sljemenu gredu - *slimu* - pothvatilo podrožnicom, koja je počiva na rašljastim stupovima ili zabatnim zidovima, a ima i krovnih konstrukcija s nasuprotnim roženicama bez podrožnice, uprtima 'na hrptu' jednu o drugu.

Na krovu su se nalazili odušci za dim, od kamene ploče opterećene osovljenim kamenom, a kasnije i dimnjaci *fumori*– od onog najjednostavnijeg s četiri kamena prekrivena kamenom pločom, do maštovitih i složenih oblika građenih od *matuna*.

Oluci su u početku bili integrirani u kosini krovne plohe, promjenom nagiba pri donjem rubu krova, dok su kasnije oblikovani u presjeku zida, a krajnji stupanj razvoja nalazimo u fino izrađenom kamenom oluku, *konolu*, položenom pod nagibom na kamene konzole oko jedne monumentalne murviške ruševine. Strehe - *strihe* - nisu naglašen graditeljski element, jer je oborina bilo malo a zidove je sušilo sunce, pa na murviškim građevinama ne nalazimo ni završne vijence.

Interijeri

Unutrašnjost prizemnice bila je skromna, s podom od nabijene zemlje ili jednostavnog *saliža*, te suhozidnim zidovima obijeljenih sljubnica. Ako je pregrade i bilo, radila se od jednostrukog sloja dasaka.

Interijer razvijenije stambene kuće bio je *inkartan* vapnenom žbukom, *moltom*, sa ožbukanim daščanim stropom te s podom od jednostrukog sloja dasaka kroz koji se ponegdje i vidjelo u *konobu*. Kao pregrade između soba korištene su daščane opne, a stolarija je od primitivne daščane s vremenom postala jednostruko usklađena i na skroman način podražavala građanski stil.

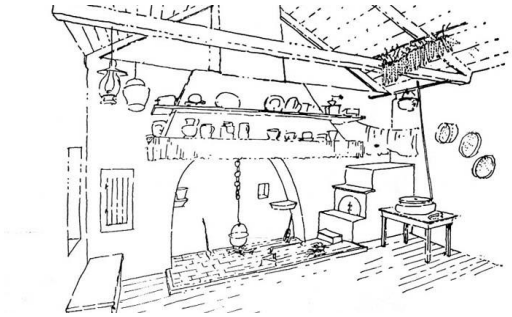
Starinski tip željeznih okova koji su služili za otvaranje ali i zaključavanje vrata i danas je moguće naći, iako na žalost sve rjeđe.

U interijeru stambene kuće treba izdvojiti dva tipična elementa u izumiranju – to su jednostavni, plitki kameni *lavel* u kuhinji, isklesan iz fino obrađenog monolitnog kamenog bloka, te ključni element svakog izvornog tradicijskog interijera, zidano ognjište *komin*.

Lavel kasnije nalazimo i u dvorištu, u sklopu ljetnih kuhinja, no njegovo je pravo mjesto u prozorskoj niši svođenoj *voltom*, neposredno ispod kuhinjskog prozora. Voda se iz *lavela* odvodila kamenim ili primitivnijim drvenim žlijebom, kojeg je kasnije znala zamijeniti i naopako postavljena kupa. Plitkoća *lavela*, koji je dubok svega desetak centimetara, uvjetovana je upravo oskudicom vode i štedljivošću, no pokazala se i praktičnom jer je plitki *lavel* služio i kao kamena radna ploha, za čišćenje i rezanje ribe i povrća.

Ognjište ili *komin* bilo je temeljem narodnog i obiteljskog života i kao takvo je sve do XX stoljeća, kada su ga počeli istiskivati uzidani i stojeći štednjaci, zadržalo drevan oblik. Bilo je obzidano kamenom, no središnja površina bila je prvo od nabijene zemlje, a zatim od *matuna* koji su bolje podnosili vatru. Nalazilo se uvijek u kuhinji, prvo u sredini prostorije, pa zatim na jednom njezinom kraju. Stari su *komini* bili niski, no s vremenom su se radili na sve višem podzidu kako se ne bi bilo potrebno saginjati, da bi na kraju poprimili potkovast oblik koji je olakšavao pristup vatri. Oko *komina* su se sakupljali ukućani i gosti i u svakodnevnim i u svečanim prigodama, a posebno u zimskim danima.

Na *kominu* je gorila otvorena vatra na kojoj se kuhalo, u užarenom pepelu također se pripravljala hrana u peki ili *čripnji*, a dim je u primitivnim prizemnicama izlazio kroz vrata. Kasnije se počelo graditi dimnjake nad ognjištem, pa je kuhinja postala još ugodnijim boravištem, a oko ognjišta i dimnjaka počinju se postavljati drvene *skancije* - police za

odlaganje pribora i tanjura. Dok se spavanje povlačilo sve dalje od ognjišta, pa na kraju i odvajalo u drugu prostoriju ili čak drugu kuću, dnevni je i večernji boravak uvijek ostao vezan uz prostor *komina*.

Opskrba vodom

U blizini kuće nalazila se kod imućnijih mještana i cisterna ili *gustirna*, u koju se voda sakupljala slijevanjem s krova. *Gustirnu* nalazimo na terasi, u popločanom prostoru jer je voda bila dragocjena. Iz istog su se razloga gustirne poklapale željeznim ili drvenim poklopcem, i zaključavale lokotom – u sušnim je razdobljima voda vrijedila gotovo više nego novac. Kruna *gustirne* je *bucol* od kamena, a u bogatijim se kućama crpla posudom – *sićem*, koji se izvlačio uz pomoć lanca na koloturu - *bocela sa kadenom*. Zajednički su se *pjoveri* za mjesto počeli graditi ponajviše između dva svjetska rata, u XX stoljeću, pa možemo zaključiti da je i murviški naplov upravo tada proširen.

Pokretna materijalna baština - inventar težačkoga doma

Oprema doma najslabije je sačuvan segment materijalne baštine u Murvici, iako bi istraživanje murviških *šufita* i *konoba*, kao i napuštenih i zatvorenih kuća sasvim sigurno urodilo respektabilnim brojem bar donekle očuvanih primjeraka. Nemoguće je rekonstruirati autohtoni ambijent bez predmeta koji su formirali ljudsku svakodnevnicu kroz stoljeća neprekidnog korištenja: stoga bi, u suradnji etnologa i mještana, bilo nužno provesti akciju za utvrđivanje i inventarizaciju autohtonih elemenata opreme interijera kako bi se mogla u cijelosti ostvariti vizija Murvice kao etno eko sela. Navodimo tek nekoliko bitnijih elemenata opreme doma, tipičnih za čitavu regiju.

Namještaja je bilo malo, jer se na svemu što nije nužno na škrtome tlu moralo štedjeti. Drvo je bilo deficitaran materijal i namještaj je stoga jasno govorio o imovinskom stanju vlasnika. Namještaj su izrađivali spretni lokalni drvodjelci, *maranguni*, no spretniji i siromašniji domaćini izrađivali su ga i sami.

Uobičajen pribor uz komin činile su *komoštre* – kovani lanac od željeznih karika, ovješene o gredu iznad *komina*. Na njihovom je dnu bila karika – *kočul*, na kojoj je visio kotlić *bronzin*. Za odlaganje vrućih lonaca, *gradela* ili *čripnje* služile su *trinoge.*

Sjedilo se na najstarijem obliku sjedala – tronošcu, koji je evoluirao dobivši naslon, a zatim i četvrtu nogu kojom je postao klasičan stolac, *katrida*. Još se radije sjedilo na klupama, *bancima* ili sasvim malim, prijenosnim *bančićima* ili *škamlićima*. Na zidu kuhinje bila je uvijek prisutna drvena polica *skancija* s poredanim *pjatima* i *terinama*. Jelo se za jednostavnim, grubim drvenim stolom s ladicom – *škafetom*.

Kada je kuhinja evoluirala odvajanjem u zasebnu prostoriju u kojoj se nije spavalo, nad *kominom* se gradio odvod za dim, napa, po čijem su rubu ugrađivane drvene police.

U svakodnevnom je životu korišteno jednostavno zemljano, uglavnom glazirano posuđe, a samo u najbogatijim kućama bakreno.

U najstarija vremena i siromašnim domaćinstvima spavalo se na *krevetu* – okviru od dasaka ispunjenom sabijenom zemljom, dok se kasnije spavalo u drvenim *postejama ili koćetama*, ili u metalnom krevetu zvanom *šofo*, čije su dno činile opruge, tzv. *šušta*. U siromašnoj se

Murvici ležalo najčešće na slamarici – *slamici*, a u bogatijim kućama na vunenom *štramcu*. Pokrivalo se kod kuće tkanim *lancunima* i debljim pokrivačem *koltrom*, a dječji krevetić bio je sanduk s nogama za ljuljanje *zikva*.

Za čuvanje odjeće koristile su se škrinje, ponekad ukrašene jednostavnom rezbarijom s motivom čempresa i stabla života, ili obojene zeleno, modro ili smeđe, te s prednjim nogama u obliku šapica. Kasnije je pod utjecajem građanskih stanova uveden i *komo* – ormarić s ladicama, pokriven mramornom pločom, zatim i drveni ormar i *kantunol*, drveni noćni ormarić što je stajao pokraj kreveta.

U sobi na katu stajao je bolji stol s *katridama*, stolicama, a ispod stepenica ili ljestvi za *šufit* često je bio ugrađivan i jednostavan ormar za posuđe.

3.2. NEMATERIJALNA BAŠTINA

Kako je prije svega ona materijalna, graditeljska baština Murvice osnovni predmet ovog elaborata, od nematerijalne baštine ovog kraja spominjemo tek nekoliko segmenata izvedenih iz podataka za otok Brač, i bitnih za eventualno funkcioniranje Murvice kao etno-eko sela.

Etnološkim bi elaboratom kao podlogom za program turističkog razvoja bilo nužno provesti detaljno istraživanje lokalnih posebnosti nematerijalne baštine – murviškog jezika i izričaja, usmene predaje, običajnog nasljeđa, tradicijskih djelatnosti i prehrane, i sličnog. Tek na temelju takvog istraživanja, koje je potrebno većim dijelom provesti na terenu u razgovoru s lokalnim kazivačima, bilo bi moguće rekonstruirati nekadašnji izvorni život Murvice i rekonstruirati ga kao posebnost u turističkoj ponudi mjesta.

Obrti

Murvičani su bili prvenstveno težaci, nikada obrtnici, no svaki je vještiji pojedinac uz svoje dnevne težačke poslove razvijao životno korisne vještine. Oni najbolji tada bi stečena znanja koristili proizvodeći obrtne proizvode i za druge, te ih prodajući ili još češće razmjenjujući za robu ili usluge.

U davnini se u gotovo svakoj kući tkalo za vlastite potrebe, kao što je obuću znao izrađivati svaki pojedinac. Domaćin bi izrađivao namještaj za svoj dom, ili bi to činili vještiji drvodjelci - *maranguni*, koji su izrađivali i razne druge predmete za svakodnevni život.

Vještiji su bačvari izrađivali *bačve* (od 5-15 hl) i *karatile* (preko 1000l), *kace* u kojima se gnječilo grožđe, *badnjnice* u kojima je vrio mošt, *maštila* za pranje robe i plosnate *solme* za prijenos vode.

Skoro je svatko znao izraditi košaru od pruća branog u okolnoj makiji, a najviše se plelo *krtole*, *kofe* i *sprte* - tipove košara za smokve, masline i grožđe, a oni najvještiji radili bi i *konistre* namijenjene za nošenje velikih količina grožđa, što je u literaturi zabilježeno i u obližnjoj Dračevici.

Spominjemo i zanimljiv izumrli obrt – *koncapjate,* koji su spajali i popravljali polupane finije keramičke tanjure s motivima cvijeća i lađa kakve je krajem XIX stoljeća imala skoro svaka kuća. Murvičani se sjećaju da su još nakon II svjetskog rata Romi dolazili *stanati*, odnosno krpati emajlirano posuđe kositrom – *stonjom.*

Poljoprivreda i gospodarstvo

Stočarstvo

Iako je Brač otok na kojem je od davnina stočarstvo jedna od dominantnih gospodarskih grana, danas u Murvici ne nalazimo mnogo njegovih tragova: istisnula ga je vinogradarska euforija koja je polovicom XIX stoljeća zahvatila otok, baš kao što je iskorijenila i sve druge

poljoprivredne kulture. No, stočarstva je ipak bilo, jer je ono predstavljalo neminovnost opstanka na krasu.

Jedini dostupan vid transporta bio je na stoci, *samarom*, a *brime* se na otoku stavljalo čak i volu. Stoka je - najviše ovce i koze - bila jedini dostupan izvor mesa, mlijeka i vune, a mogla je preživjeti pasući na okolnim neplodnim i kamenitim pašnjacima. Nestašica vode nadoknađivana je sakupljanjem vode u *lokve*, stvarane u prirodnim kamenim udubinama i kasnije obzidavane. I torovi su obzidavani suhozidom, od kojeg su građene i skromne štalice bez prozora.

Pčelarstvo

Pčelarstvo se spominje već u dokumentima murviških pustinja, posebno Dračeve luke. Pčelarska tradicija se i danas u malom razmjeru nastavlja u Murvici. Bogata ispaša aromatičnim biljkama već stoljećima daje kvalitetan med, kojeg spominje i Fortis u djelu „*Putovanje Dalmacijom*".

Izvorno su, u nestašici drva, korištene slikovite košnice od kamenih ploča *plakuna,* a napuštene košnice ove vrste etnolozi su dokumentirali oko Selaca, Pučišća, Škrip, Povlja. Danas se pretežno koriste drvene košnice.

Ulišća – košnice - su se nalazila u blizini kuće, ili su se skupno držala na lokalitetu podalje od naselja, formirajući *čelišće* koje se redalo u stepeničastim nizovima.

Svaka košnica imala je kamenu podlogu na kojoj su osovljene četiri kamene ploče omazane glinom, te pomičan kameni krović *na dvi vode*.

Uzgoj aromatičnog bilja

Početkom XX stoljeća na otoku je započeo i uzgoj biljke na braču poznate kao *buhoč* (buhač) ili *kamomil* (*Tanacetum cinerariaefolium*, iz porodice glavočika, različitu od biljke kamilice *Matricaria Chamomilla,* za koju se češće koristio izraz *kamomilica)*[*]. *Buhoču* je pogodovao neplodan teren, a nije zahtijevao ni mnogo održavanja - jedino je berba bila donekle specifična, a *buhoč* je kao prirodni pesticid postizao vrlo dobre cijene i na stranom tržištu. Danas je u svijetu ponovno prisutna potražnja za ovom biljkom.

Tek nakon Prvog svjetskog rata počelo se na otoku uzgajati lavandu ili *levondu*, no tradicija tog uzgoja nije se ukorijenila u Murvici.

Maslinarstvo

Maslina je na Braču prisutna od starog vijeka, a oduvijek je bila dijelom i murviške poljoprivredne tradicije, o čemu svjedoči popis lokalnih maslinika u vlasništvu murviških samostana koji čini dio podataka prikupljenih tijekom izrade katastarske karte 1846. godine. No, svi su murviški maslinici uništeni u drugoj polovici XIX stoljeća, kako bi se dobio prostor za uzgoj vinove loze, pa se danas niti najstariji Murvičani ne sjećaju da bi se na ovom prostoru uzgajalo masline. Prema lokalnom kazivanju, starija se generacija tome čak i opirala, braneći da se sadi bilo što osim vinove loze.

Maslinike su lokalni težaci zakupljivali na obradu, baš kao i vinograde i polja. Urod se dijelio na pola ako se seljak brinuo o maslini koju nije sam posadio, ili 2:1 ako je brinuo o maslinama koje je sam i zasadio na vlasnikovoj zemlji.

Berba maslina održavana je u listopadu i studenom, često i uz pomoć radne snage iz Dalmatinske zagore.

Najstariji je način mljevenja maslina kamenim *toćem*, no ovi su *točevi* na otoku već odavno izvan upotrebe i nitko se ne sjeća njihovog korištenja. Dan tiještenja ulja bio je posebno svečan, vlasnik maslina dočekivao je radnike - *makinare,* i nudio ih *pršuratama*, rakijom i suhim smokvama. Kasnije im je bio dužan pripremiti *spizu*, najčešće bakalar.

[*] Prema *Šimunović, Petar: Rječnik bračkih čakavskih govora*

U narodu je razlikovana kvaliteta ulja. Najfinijim je uljem smatran *noćnjak*, ulje koje se samo ocijedilo iz maslina, ispod tijeska prije tiještenja. Korišteno je i za oporavak bolesnika.

Ulje iz posljednjih tiještenja i od ostataka koristili su najsiromašniji, a talog od ulja koristio bi se za pravljenje sapuna.

Vinogradarstvo

Iako u u njoj kroz stoljeća uzgajane i druge poljoprivredne kulture, Murvica je oduvijek poznata kao vinorodan kraj. Na njezinim se strmim obroncima uzgaja prvenstveno *grozje* - grožđe sorte *plavac mali*, od kojeg se dobiva poznati *murviški plavac*.

Murviški su *težoci* i *težačice* uglavnom obrađivali zemlju veleposjednika, crkve ili bratovština, koja se uzimala u zakup ugovorom. Njime je definirano kome treba pripasti koliki dio uroda: ako je zakupnik u dobrim odnosima s posjednikom mogao je dobiti čak pet dijelova, a posjednik tek jedan; no najčešće se radilo na četvrtinu ili petinu, ali bilo je i slučajeva da se radilo *na zlu pet* – tri dijela težaku, dva gospodaru, tamo gdje je bila bolja zemlja. Bilo i rada na pola, ali i *od sedam dvi* – gdje je zemlja bila slabe kvalitete. Pritom je vlasnik zemlje davao gnoj, sumpor, galicu i plaćao porez.

Vino dobiveno cjelogodišnjim mukotrpnim radom nije se redovito pilo, već se uglavnom prodavalo. U siromašnijim obiteljima pilo ga se tek za blagdane, a inače se pilo *bevondu* koja se nije dobivala razrjeđivanjem vina vodom, kao danas, već od ostatak ocijeđenog grožđa, takozvanog *dropa*, kojem bi se nakon odlijevanja vina dodalo vode i ostavilo ga se da fermentira. Oni koji si niti to nisu mogli priuštiti pili bi samo razrijeđeni vinski ocat – *kvasinu*, osvježavajući napitak kojeg se i inače rado pilo u ljetnim mjesecima.

Berba grožđa – *jematva* - bila je poseban i svečan događaj, za koji je bilo potrebno puno *trgoča*, mještana ali često i sezonske radne snage s kopna. Početak *jematve* padao je na blagdan svetih Kuzme i Damjana 27. rujna. Gnječenje grožđa - *mečenje* - nekada se radilo u svakom vinogradu, a *mečar* bi ga gnječio nogama ili batom. Kod obrade grožđa koristila se i masivna sprava s tijeskom, *turan*, koji je smještan u dvorišta nedaleko od konobe. *Jematva* bi završavala pretakanjem vina i zatvaranjem u bačve da se završi vrenje, koje bi obično bilo okončano do blagdana svetog Martina 11. studenog, uz prigodno veselje.

U literaturi nalazimo da je u Murvici zabilježen običaj da se, kad bi počela tuča, za spas vinograda jedno zrno krupe stavljalo malom djetetu pod košuljicu, jer se vjerovalo da će to će zaustaviti tuču.

Pečenje rakije na Braču je novijeg datuma, a smatra se da su kotao za pečenje sa sobom donijeli doseljenici iz poljičkog primorja. Oni su započeli s pečenjem rakije, a dobivali bi *lozu* i travaricu (kad su pri pečenju u posljednjoj dodavali aromatično bilje kao što je koromač, kadulja, smriške od smriječa, orahovo lišće, višnje). Na sličan se način od suhog grožđa pravio prošek.

<u>Godišnji običaji na Braču</u>

Period oko Božića i Nove godine svugdje je osobito ispunjen svetkovinama i za njih vezanim običajima. Tako je na Braču uobičajeno i paljenje ognja pred crkvom od po kućama sakupljenog drva, a taj bi oganj – zvan *badnjak* ili *božićna prosvita* gorio sve do blagdana Sveta tri kralja.

Za loženje na kućnom ognjištu večer uoči Božića također se koristio *badnjak* – deblo ili panj od masline ili česmine. O Božiću su pripremane skromnije slastice, a za večeru se neizostavno jelo *zeje*, bakalar ili razne vrste ribe, vino i *pršurate*. Za Božić se pekao i nešto bolji, božićni kruh u kojem je bilo nešto ulja.

Za djecu su pečeni suhi kolači, i to *roguše* za žensku djecu, *strilac* za mušku, oba s prepoznatljivim ukrasom od bajama zabodenih u tijesto.

Kolendalo se – pjevalo i čestitalo, od *Stjepandana*, što je drugi dan Božića, do *Vodokršća* (Sveta tri kralja), a pjevala su i školska djeca u skupinama po pet i šest. Na Novu Godinu se igralo *rondikolo*, igra u kolu s prigodnom pjesmom.

Na blagdan *Vodokršća* 6. siječnja palio se kod crkve veliki oganj, a u vinograde i polja se nosio pepeo badnjeva, dok su na Sv. Marka i Spasovo održavane procesije za blagoslov vinograda i polja.

Pokladni period započinjao je od *Vodokršća*, i bio obilježen plesom i veseljem. Moglo se plesati svaki dan osim u petak. Spominje se da jedino u Murvici nije bilo pokladnog lutka nego živ čovjek - takozvani *Jure*, nagaravljen po licu, koji se vozio na kolima, pio vino i nazdravljao. U maskiranim povorkama korištene su vesele i šaljive maske.

U razdoblju oko Uskrsa bio je običaj blagoslovljene grančice na Cvjetnicu nositi u polja. Na Veli Petak bile su uobičajene procesije, često impozantne zbog iluminacije, jer bi svi sudionici nosili upaljene svijeće, na svim bi prozorima i u svim dvorištima i vrtovima gorjele svijeće - *šterike* ili petrolejke - *lampijuni*, te križevi od upaljenih svijeća. Na Veliki Petak i Subotu bio je običaj i da mladići u uniformama čuvaju Kristov grob.

Za Uskrs se peklo *pincu* i *garitule* - tijesto s upletenim jajima, a jaja su bila bojana u crvenu i žutu boju. Šezdeset dana po Uskrsu slavila se *Sensa* – Tijelovo.

Na Jurjevo 23.travnja išlo se na blagoslov polja, a 25. travnja na svetog Marka održavane su i procesije po poljima i vinogradima.

Prvi svibanj bio je u selima veseo blagdan s ljubavnim prizvukom, noć uoči kojega bi mladići po selu izvodili razne šale. U svibnju je bilo i Spasovo, s velikim procesijama za blagoslov polja, što ukazuje na presudnu važnost poljoprivrede za opstanak lokalnog stanovništva.

Na *Sensu* su se u svim mjestima održavale procesije koje bi trajale i po dva sata, a na svetog Antu 13. lipnja blagoslivljalo se 13 vrsta trava ili cvijeća koje bi žene brale u poljima.

Paljenje vatri oko ljetnog solsticija bilo je uobičajeno uoči blagdana svetih Ivana i Petra, 29 lipnja. Iznimno su važni bili blagdani 15. i 16. kolovoza Vela Gospa i Sv. Rok, kada se održavalo procesije i palilo *ognje*, a navečer se iluminiralo mjesto.

Na Sve Svete 1.studenog. otvarali su se sanduci sa sušenim smokvama, koje bi se od tog dana počinjalo jesti.

Tradicijska prehrana

Temelj prehrane, kao i svugdje u narodu, činio je kruh koji se pekao jednom tjedno, od raži, kukuruza, *frmentunica*, mekinja, *mekinjača* kod siromašnijih, ili miješan s pšeničnim brašnom ili samo od pšenice kod bogatijih obitelji.

Takav kruh - *pogača* mogao se peći na *kominu* pod *žeravom*, ili pod *čripnjom* , no za pravo je pečenje kruha bila potrebna krušna peć koju nije imalo svako domaćinstvo. Stoga bi se kruh odnijelo ispeći kod susjeda kojima se zauzvrat davala manja pogačica kruha - *pripećak*. Pečen je u raznim oblicima koje je još moguće naći na otoku – *glava, kornete, kosa, spuž, bublica, turta, kolač* i *biga.*

Svakodnevno se jelo raznovrsno *zeje* začinjeno uljem, a kod težačkog posla uz njega bi išle i slane srdele. Neizostavne su bile i razne *kaše* od pšeničnog ili *pura*, *pulenta* od kukuruznog brašna, koje su začinjane lojem ili uljem. Tipično je za otok i varivo - *bara* u kojoj je obično bilo kuhano 9 vrsta *sočiva*.

Kako je kras i na hrani bio škrt, sve se iskorištavalo bez ostataka, a za jelo su služili i puževi – na žaru, kuhani, ili na brudet, puhovi, te ptice na žaru.

Gdje je bilo stočarstva, iskorištavalo se sve od životinje – mlijeko, sir, *škuta* koji su se jeli češće, ili za posebne prigode meso, zatim sušeno ovčje i kozje meso *kaštradina*, *kobasice* (tanka crijeva punjena mirodijama, komadima raznog mesa te slanine, to su bili trajniji proizvodi) i *kulini* (pravljen od debelog crijeva i želuca koji se pune mješavinom krvi, sala i

pšenične prekrupe, kulin je bio sličan krvavicama, ali se u njega dodavalo i sušeno grožđe, pšenica, prženi kruh, gariful, sjeme mravinca i kanela). *Kulin* bi se nakon punjenja obario, sušio na dimu i jeo odmah jer nije mogao dugo stajati.

Posebnim se specijalitetom smatrao *vitalac*, koji se pravio sjeckanjem iznutrica od janjčića na male komade, koje bi se zavezale crijevima i pekle na vatri.

Kada je bilo ribe i na svečanije dane pravili bi se *brudeti*, a uz njih domaća tjestenina – *makaruni*.

Božićna su jela bila mnogo bolja od svakodnevnih: riba, bakalar, *pršurate* - uštipci, *hrstule* ili *kroštule*, *roguša i strilac* - kolači posebnog oblika u kojeg su zabodeni bajami u kori; za Uskrs se radila *garitula* - uskrsni kolač okruglog obl s usađenim nebojanim jajima.

U boljim se trenucima radila i *škanjota* – široki okrugli kolač, čije bi se kriške - *fete* prepržile i umakale u prošek, pa se ovo ukusno jelo preporučalo za oporavak bolesnika.

U bogatijim se obiteljima i za blagdane pilo vino – crno, bijelo i *opol*, cijelo ili razrijeđeno. Prošek se čuvao za posebne prigode, a od žestokih se pića pila samo rakija lozovača, travarica ili orahovica. U ljetnim se mjesecima pila razrijeđena *kvasina* i *smutica* – mješavina vina i mlijeka. *Bevandu* napravljenu fermentacijom ostataka grožđa pilo se kod siromašnijih obitelji.

3.3. KULTURNI KRAJOLIK

Kulturni krajolik podrazumijeva očuvana područja koja su tijekom povijesti oblikovana od čovjeka a koja svjedoče o njegovoj povijesnoj prisutnosti u prostoru.

Na području Murvice nalazimo upravo krajolik nastao organskim putem, višestoljetnim djelovanjem čovjeka na prirodni okoliš koji ga je okruživao i od kojeg je živio. Murvica je ruralno naselje u potpunosti sraslo s okolnim kultiviranim i divljim krajolikom, koji se proteže neposredno ispod i iznad mjesta. Okolna su polja bila razlog njezinog postanka i opstanka, pa je ovo mjesto povijesno i organski sraslo sa svojim obrađenim krajolikom, a znakovito je da Zmajeva špilja figurira kao dio prostornog identiteta mjesta i prostorno-povijesni orijentir.

Iseljavanjem iz mjesta propala je spona između naselja, smještenog na početku krševitog pojasa, i njegove obradive zemlje, a novija izgradnja u plodnoj padini na jasan način pokazuje da je plodno tlo koje je nekada bilo sveto postalo u tom smislu bezvrijedno, te da se u svijesti prosječnog suvremenog čovjeka više se cijeni desetak metara murviške plažice od kilometara vinorodne zemlje.

Projektom uspostavljanja Murvice kao etno-eko sela ovo mjesto opet treba zaživjeti i živjeti od polja i svoje poljoprivredne, težačke tradicije, iako na nešto drugačiji način.

Posebna je vrijednost projekata uspostavljanja etno-eko sela u tome što se revitalizira i rekonstruira ne samo zgrade, već čitav nekadašnji način života, da bi postao ne samo turističkom atrakcijom već i svojevrsnim živućim spomenikom kulture.

Iako Urbanistički plan uređenja Murvice svojom granicom ne obuhvaća okolna polja, nemoguće je govoriti o prostornom razvoju i karakteristikama Murvice bez da se barem ukratko ne spomene njoj pripadan kultivirani krajolik.

Kod Murvice možemo reći da je kulturni krajolik zapravo isto što i kultivirani krajolik: ona živi kao dio okolnih polja. Svugdje nailazimo na tragove mukotrpnog težačkog rada, na mjesta na kojima je ljudska ruka obuzdala prirodu i s poštovanjem ju prilagodila potrebama svojeg opstanka.

Nizovi ograda ili *meja* najbolje o tome svjedoče. Građene suhozidom, mogu biti jednostruke - *unjule* ili *u duple*. *Unjula* se gomila sastoji od reda kamenja koje se pažljivo slaže u cjelinu i stabilna je, iako nema veziva; kod duple se gomile prave dva kamena zida između kojih se sipa sitno kamenje – *savura*. Takva je ograda šira i čvršća, pa se koristila za vinograde, maslinike i torove. U ogradama često nalazimo i primitivne stepenice, a na onim duplim ponekad i *repor* – par većih kamenih ploča koje daju zaklon od kiše i sunca. Iako ostavljaju dojam drevnosti, ovakve su ograde i *gomile* rijetko kada prapovijesne, a najveći ih je dio nastao polovicom XIX stoljeća, u zamahu izgradnje vinograda.

U krajoliku su se gradile provizorne poljske kućice, zidanjem usuho, a njihovu je tipologiju potrebno bolje proučiti te ih iskoristiti kao veznike u prostoru u sklopu razvojnog turističkog programa.

Bilo je malo izvora vode, jedini murviški izvor je na razini mora pa je voda *bočata*, slana, no i nju se u suši pilo. Da bi bilo vode služilo se *lokvama* – prirodnim udubinama za sakupljanje kišnice, koje su težaci s vremenom ograđivali, gradili im prilazne stepenice, čistili ih i održavali. Obično su bile dosta udaljene od naselja, pa se voda donosila u *solmama* na *tovarima*. I ovakve su lokve dio murviškog kulturnog krajolika, iako ih danas malo tko zna prepoznati, i potrebno ih je identificirati i sačuvati.

Vinogradarstvom se bavilo svugdje, ne samo u prostranom polju već i u malim krškim *docima* i ponikvama u kojima je bilo *črjenice*. Kamenje je vađeno iz tla i slagano u gomile i kamene *meje*. No, i maslinici su, uz vinograde, nekada počivali na murviškim terasama.

Da bi se pokazalo u kojoj je mjeri okolina Murvice bila kultivirana i obrađena donosimo podatke iz popisa napravljenog kod izrade katastra 1846.godine:

Pustinja Silvio – 364.173 m2 zemlje, 19.514 m2 vinograda i 3.617 m2 maslinika;

Pustinja Stipančić – 323.838 m2 zemlje, 17.266 m2 vinograda i 3.386 m2 maslinika;

Pustinja Dutić – 182.345 m2 zemlje, vinograda 6154 m2, maslinika 2798

Pustinja Dračeva luka (ujedinjena s posjedima svećenika iz Zmajeve špilje) – 1.740.292 m2 zemlje, vinograda 99.653 m2 i maslina 16.074 m2, i više od sto košnica pčela.

Pustinje Silvio i Stipančić imale su posjede u Dobovu dolcu i vinograde oko Gustinjeg rata, a Dračeva luka imala je vinograde odmah ispod samostana u dolini Dračevica i u Murviškom dolcu i vrhu Pudiline odmah iznad njega.

4. VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA

4.1. VALORIZACIJA KULTURNOG KRAJOLIKA

Jedan od temeljnih principa suvremene zaštite kulturne baštine jest shvaćanje arhitektonskog spomenika kao nedjeljivo povezanog s okolinom u kojoj se nalazi, a time i širim prostorom. Na ovoj se spoznaji temelji i relativno novi segment zaštite kulturne baštine - zaštita prostorne baštine odnosno kulturnog krajolika.

Pojam kulturnog krajolika označava "*područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih ili tehničkih vrijednosti*".

Tako se zaštita integralnih kulturnih i prirodnih dobara pojavljuje kao ravnopravan dio zašite spomenika kulture i prirode, čime se valorizira jedinstvo proizvoda prirode i ljudske, stvaralačke djelatnosti.

U tom su kontekstu valorizirani krajolici u neposrednoj okolini naselja Murvica – oni koji čine prirodni okvir naselja, dakle obronci Vidove gore što se uzdižu iznad mjesta, jednako kao i oni kultivirani ljudskom rukom, poput murviških vinograda.

Kulturni je krajolik jedna od najvećih vrijednosti murviškog kraja, te je bez njega samo naselje izvađeno iz konteksta ne može funkcionirati kao smislena cjelina.

Stupanj očuvanosti tradicijske arhitekture nije idealan, ali je iznimno velik – pogotovo ako ga usporedimo sa stupnjem očuvanosti drugih mjesta na otoku, ili u odnosu na potpuno devastirana tradicijska naselja uz obale kopnene Dalmacije.

U izuzetnom lokalnom pejzažu na žalost je prisutno nekoliko primjera nove izgradnje, koja nije osobito kvalitetno oblikovana, no najveća je šteta što se tom izgradnjom prešlo u plodno, gradnjom stoljećima nedirnuto murviško polje.

Murviške su kuće i inače građene raštrkano, uz vijugave serpentine putova, no nova je gradnja daleko iskoračila iz svih dotadašnjih okvira. Takav disperzivan način gradnje rezultira ne samo ozbiljnim narušavanjem vizualnih kvaliteta mjesta, već i dodatnim zahtjevima u provođenju infrastrukturnih koridora i instalacija.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje izgled kojega je određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja: krajolik se treba sagledavati kao prostornu, ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, u kojoj treba poštivati načela raznolikosti i posebnosti krajolika.

Cilj je zaštite krajolika osigurati njegovu vitalnost i kvalitetu, kao i identitet područja u kojem se nalazi. To znači da je nužno identificirati i sačuvati pojedine tipove krajolika, a u svrhu očuvanja i unaprjeđenja pejsažne raznolikosti preporučuju se slijedeće mjere:

- spriječiti daljnju neplansku izgradnju bilo kakvih građevina mjestima naglašenim u pejzažu
- očuvati murviški krajolik barem u trenutno zatečenom stanju, i omogućiti razvoj Murvice kao etno-eko sela, uz oživljavanje seoskog gospodarstva, organičkog poljodjelstva, tradicijskih obrta, običaja i svih drugih elemenata materijalne i nematerijalne baštine, te time potaknuti i razvoj turizma i naseljavanje Murvice
- očuvati sliku naselja i kultiviranog krajolika, te eventualne građevinske zahvate definirati tako da se u potpunosti poštuju morfološke i strukturalne značajke lokalnog graditeljskog nasljeđa
- očuvati postojeće i povijesne nasade, a unutar mjesta sva pojedinačna stabla, dvorišta, putove i vrtove s elementima njihovog povijesnog uređenja.

4.2. VALORIZACIJA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I POVIJESNIH GRADITELJSKIH CJELINA U NASELJU

Nepokretna kulturna dobra s predloženim ili postojećim stupnjevima zaštite nabrojana su u popisu i tablicama u poglavlju 2.5. „*Kulturna dobra na području obuhvata plana*".

Za potrebe pojedinačne valorizacije pojedinačnih spomenika provedena je njihova inventarizacija, pa su za sva nepokretna kulturna dobra unutar granica obuhvata Urbanističkog plana uređenja napravljene identifikacijske kartice, koje sadrže osnovne podatke o svakoj od zgrada.

Inventarizirane građevine označene su rednim brojevima, redom kojim su obrađivane tijekom terenskog očevida. Zgrade nije bilo moguće označavati imenima vlasnika, zbog neriješenog imovinsko-pravnog statusa većine murviških kuća. Isto tako, zbog nečitkosti katastarske karte, koja je ažurirana i ručno nadopisivana posljednjih 160 godina na podlozi iz 1846. godine, nije bilo moguće označiti ih brojem katastarske čestice zgrade. Stoga se preporuča izrada nove katastarske podloge na temelju koje bi bilo moguće riješiti imovinske odnose i ući u kompletnu obnovu mjesta.

Namjene su, prema zatečenom stanju, klasificirane kao *stambena, stambeno-gospodarska i stambena – turizam, javna – gospodarska, kulturna i sakralna, škola, poslovna – ugostiteljstvo i pomoćni objekti,* te *gospodarska.*

Radi stilske nepromjenjivosti ruralne arhitekture, koja je svoje oblike stoljećima držala nepromijenjenim, datacija je izvršena okvirno, na temelju eventualnih vidljivih stilskih nijansi i tipologije izgradnje, ili za pojedine zgrade na temelju dostupnih podataka.

Kako je Murvica danas mjesto u kojem praktički nema stalnih stanovnika, građevinsko je stanje bilo moguće procjenjivati samo na osnovi vanjskog izgleda svake građevine. Stoga je kod izdavanja konzervatorskih suglasnosti za projekte adaptacije, rekonstrukcije i sl. takvu procjenu potrebno korigirati provođenjem očevida unutar građevine u dogovoru s podnositeljem zahtjeva za suglasnost. Stanje je ocjenjivano kao: *ruševina, nedovršeno, vrlo loše, loše, dobro* i *vrlo dobro.*

Izvornost je procjenjivana prema vidljivim intervencijama u autohtono graditeljsko tkivo, dakle u odnosu na izvorno stanje kuće u trenutku kada je sagrađena bez obzira na period i stil, i to kao *izvorno, izvorno s manjim izmjenama, djelomično izmijenjeno* ili *izmijenjeno*.

U opisu visine Su označava suteren, odnosno podrum čije je pročelje završava do oko 1 m od tla, P je prizemlje, 1 i 2 brojevi katova iznad prizemlja, T je tavan ili potkrovlje koje se ne koristi za stanovanje, a M je mansarda – potkrovlje u kojem se stanuje. Najviša zatečena visina u Murvici iznosi P+2, i predstavlja tek mali postotak građevina, dok je najčešća visina prizemna, odnosno prizemnica s katom i sa ili bez stambenog potkrovlja.

Krovište je opisano prema pokrovu, a iako su to pretežno kamene ploče, na žalost su u Murvici zatečene i razne vrste crijepa, pa i valoviti salonit.

Valorizacijom se nastojalo u jednoj rečenici definirati vrijednost svake pojedine zgrade u odnosu na cjelinu, i to u rasponu od *visoke spomeničke i ambijentalne vrijednosti*, do *bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti*. Kod pojedinih su zgrada spomenička i ambijentalna vrijednost izdvajane.

Preporučeni tretman i konzervatorske smjernice navedeni na dnu svake kartice predstavljaju stručnu sugestiju potencijalnim investitorima i konzervatorima, što znači da nemaju zakonsku snagu niti svojstvo propisa.

Nadležna služba Konzervatorskog odjela u Splitu nadležna je za izdavanje svih potrebnih suglasnosti, za sve potencijalne ili potrebne vrste građevinskih zahvata na građevinama u Murvici kao zaštićenoj povijesnoj cjelini.

Identifikacijske kartice svih građevina koje se nalaze unutar granica obuhvata UPU Murvica nalaze se u Prilogu i čine integralan dio ovog Elaborata.

Od javnih površina potrebno je izdvojiti *kogulane* površine murviških uličica, na mnogim mjestima već jedva vidljive koje su vrijedan i nedjeljiv dio ukupnog ambijenta i rastresitim se tipom slaganja oblutaka razlikuju od klasičnog načina gustog *kogulanja* uličica u bračkim mjestima.

Izvan granica obuhvata potrebno je naglasiti da je postojeća parcelacija nepromijenjena već stotinama godina, i kao takva ima povijesnu vrijednost.

Murviško je groblje također spomenik kulture i dio mjesne kulturne baštine, čije uređenje također podliježe odobrenju konzervatorske službe. Poželjno je njegovo uređenje i integraciju u širi prostor obraditi zasebnim projektom.

Arheološka zona Murvica, kao i ona kod Zmajeve špilje, te svih pet murviških pustinja (navodimo ih pet jer mještani, za razliku od većine literature, u pustinje ubrajaju i Zmajevu špilju) zahtijevaju plansko uređenje i korištenje na temelju stručnih elaborata i istraživanja. Ovo su murviški spomenici koji imaju najveći značaj u širem prostoru, te kojima je mjesto gravitiralo, i pomoću kojih se formiralo od povijesti do danas.

5. SUSTAV MJERA ZAŠTITE

5.1. OPĆE MJERE ZAŠTITE I SMJERNICE ZA PLANSKE ODREDBE

Ciljevi zaštite graditeljske baštine Murvice, kao i njezinog šireg prostora su:

- istraživanje, vrednovanje i zaštita lokalne graditeljske baštine, radi stručne zaštite i uključivanja u razvojne programe Murvice;
- zaštita potencijalnih arheoloških lokaliteta u skladu s načelima arheološke i konzervatorske struke;
- uspostava uravnoteženih odnosa između povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremene izgradnje.
- zaštita i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora
- očuvanje i revitalizacija zapuštenih poljoprivrednih površina, tradicijskog načina njihovog korištenja i parcelacije
- očuvanje povijesnih trasa i oblikovanja pješačkih i drugih putova
- očuvanje povijesne slike naselja i okolnog prostora kao nedjeljive cjeline
- revitalizacija izvornih, tradicijskih sadržaja, obrta, običaja i drugih elemenata nematerijalne baštine
- očuvanje karakterističnih toponima i krajolika koji obilježavaju

Kod definiranja postavki očuvanja, zaštite i obnove kulturne i prirodne baštine Murvice i očuvanja njezinog identiteta, kao polazišta su korištena slijedeća načela zaštite:

- kulturna i prirodna baština predstavljaju temelj identiteta mjesta i dokaz su povijesnog kontinuiteta njegovog razvoja, te ih je nužno štititi od svake daljnje devastacije i degradacije njezinih temeljnih vrijednosti;
- prostorna je baština punopravni dio kulturnog nasljeđa, a rezultat je ljudskog djelovanja kroz povijest
- osim građevina umjetničkog graditeljstva i reprezentativnih primjera povijesnih stilskih pravaca, kulturnu baštinu punopravno čine i skromna ostvarenja tradicijske izgradnje, koje bi kao nositelje prostornog identiteta trebalo čuvati u njihovoj izvornoj namjeni;

- prirodni krajolik je jedinstven i neponovljiv u svojem obličju, pa svako širenje građevinskih zona u kvalitetne krajobrazne prostore znači trajno osiromašenje krajolika

Zaštita i obnova kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti postavljaju se kao presudan zadatak i temelj na kojem i Dalmacija, i čitava Hrvatska trebaju graditi svoj identitet.

lako naizgled skromna, kulturna baština Murvice nosi znatnu ambijentalnu, kulturno-povijesnu, arhitektonsku, etnološku, arheološku i dokumentarnu vrijednost, stoga je nužna njezina stručna i detaljna obnova.

Cilj inventarizacije kulturno-povijesnih i prostornih vrijednosti u murviškom prostoru je prije svega njihova identifikacija, te izrada smjernica i uvjeta korištenja prostora. Zaštita graditeljske baštine ovdje se provodi prema načelima integralne zaštite prostora, te očuvanjem autentičnosti kroz predviđenu obnovu izvornih obilježja građevina.

Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, te prema propisanim mjerama zaštite. Za građevine najveće kulturno-povijesne vrijednosti (murviške Pustinje) potrebno je provesti konzervatorsko-restauratorska istraživanja i dokumentiranje, prije provođenja bilo kakvih građevinskih zahvata na spomenicima iii njihovoj neposrednoj okolini.

5.2. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA, NASELJA I DIJELOVA NASELJA

Kulturna baština Murvice značajno doprinosi ukupnoj baštini tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji. Ciljevi njezine zaštite kao cjelovitog naselja uklopljenog u kultivirani krajobraz su:

- očuvanje povijesnog naselja Murvica i pripadne parcelacije
- očuvanje i njegovanje izvornih, tradicionalnih funkcija i sadržaja, poljoprivrednih kultura i vještina, tradicionalnog načina obrade zemlje, ali i načina života općenito, uključivo s nematerijalnom baštinom mjesta,
- očuvanje vinograda, kultiviranog krajobraza uređivanog stoljećima ljudskog rada
- očuvanje karakterističnih toponima,
- očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova s kulturno-povijesnim ili ambijentalnim obilježjima, te javnih prostora i njihove opreme
- zadržavanje povijesnih oblika komunikacija i njihovog izvornog izgleda - pješačkih putova - - istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i mjesta,
- reguliranje svih oblika nove izgradnje i općenito svih mogućih intervencija u prostoru, kako bi se vratio i očuvao izvorni izgled prostora.

Mjere zaštite i očuvanja Murvice kao povijesne cjeline dijelom su donesene i u odredbama PPUO Bol, te se primjenjuju u slučajevima koji eventualno nisu pokriveni odredbama ovog elaborata i pripadnog Urbanističkog plana uređenja Murvice.

Murvica je kao povijesno naselje izložena nizu utjecaja koji prijete izmijeniti njezinu relativno očuvanu strukturu: to su promjene u načinu života, prevladavajućim gospodarskim djelatnostima i demografskim trendovima, koje se neminovno odražavaju na identitet svakog naselja.

U cilju očuvanja njezinih prostornih i arhitektonskih vrijednosti, slike naselja i njegovog prostornog identiteta, a u skladu s Uputom izdanom od strane Ministarstva kulture, određene su zone zaštite za Murvicu, prikazane na kartografskom prikazu.

Za sve zahvate na građevinama koje se nalaze u zoni B, odnosno u zoni stroge zaštite, za ishođenje lokacijske dozvole investitor je dužan ishoditi posebne uvjete od nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

Na povijesnim su i tradicijskim građevinama u načelu prihvatljivi radovi konzervacije, uz strogo očuvanje izvornog izgleda, a s mogućim prilagodbama u interijeru i neophodnim radovima građevinske sanacije. Kod obnove tradicijskih građevina podrazumijeva se obnova ne samo glavne, stambene građevine, već i njoj pripadnog okoliša s gospodarskim i drugim građevinama i elementima opreme prostora.

Sva pročelja prema moru i svi krovovi kao peta fasada mjesta od ogromnog su značenja na povijesnu sliku mjesta, i stoga ih je nužno čuvati kao kompaktnu stilsku cjelinu.

Za doživljaj cjeline iznimno je bitan potez pročelja uz cestu kojom se dolazi iz Bola, iz kojeg se trenutno ne može razaznati da se radi o ulasku u selo s vrijednim tradicijskim graditeljstvom.

Eventualna nova izgradnja svojim vanjskim izgledom, korištenim materijalima i građevnom tipologijom, unutarnjom organizacijom, komunikacijom s javnim površinama i okolnim građevinama treba biti usklađena s okolnim tradicijskim građevinama, te ih vizualno pratiti skladno upotpunjavajući cjelinu.

Općenito, uređivanje svih vanjskih ploha, u privatnom i javnom vlasništvu, mora se temeljiti na korištenju autohtonih materijala i graditeljskog izraza, te podliježe svim uvjetima zaštite kulturnih dobara koji su navedeni elaboratom.

Nužno je naglasiti da nova izgradnja ne smije imati prioritet, već se prednost u svakom trenutku treba davati obnovi postojećih građevina, kako bi se jezgra naselja ponovno ispunila i oživjela, te izbjeglo stvaranje 'omotača' novih i aktivnih građevina oko napuštene i ruševne jezgre naselja.

U kontaktnim zonama gdje je prisutna izgradnja novijeg datuma, koja odudara od tradicijski oblikovane cjeline, daljnje je zahvate potrebno usmjeravati tako da se predmetne građevine što više približe autohtonom graditeljskom izričaju, a u slučaju nove gradnje potrebno ju je planirati tako da volumenom, materijalima, postavom, kvalitetom oblikovanja i tipologijom gradnje bude u što većem skladu s građevinama u zoni A.

Zona ekspozicije zahvaća područje kultiviranog krajolika bitnog za Murvicu, iz kojeg se mjesto prostorno sagledava i koji i sam tvori specifične vizure u slici mjesta. U ovim zonama nije dozvoljena izgradnja niti je dozvoljeno u njih širiti naselje.

Zona zaštićenog krajolika oko župne crkve posebno je osjetljiva, a trenutno najmanje uređena, te zahtijeva minimalnu i pažljivu intervenciju u smislu otvaranja vizura prema crkvi.

Uređenje zaštićenog krajolika potrebno je obraditi kao integralni dio elaborata uređenja murviških pustinja.

U zoni vinograda, kao i u ostalim zonama zaštićenog krajolika koje pripadaju u područje obuhvata Prostornog plana uređenja općine Bol moguća je isključivo izgradnja u skladu s odredbama tog plana.

Kod izgradnje infrastrukture i njezinih elemenata nužno je tražiti odobrenje Konzervatorskog odjela u Splitu i kod izrade projekta voditi posebnog računa o tome da ne utječu na vizualni dojam mjesta.

5.3. SMJERNICE ZA NOVU GRADNJU

U slučaju ostvarivanja bilo kakve nove izgradnje u naselju Murvica kao cjelini koja je zaštićeni spomenik kulture, za svaku novu izgradnju potrebno je izraditi arhitektonski projekt i za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Osim što sva nova izgradnja na ovom području podliježe svim propisima iz plana višeg reda (PPUO Bol), za nju vrijede i dodatne specifičnost i nešto stroži kriteriji koji proizlaze iz

činjenice da se radi o prostoru koji u svojoj cjelovitosti predstavlja značajan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, te razvojnog opredjeljenja Murvice kao eko-etno sela.

Pri projektiranju nužno je slijediti sve smjernice iz poglavlja 3.1. ovog elaborata.

Svaka se nova zgrada treba projektirati prema načelima harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu je gradnju uskladiti s postojećom svim dimenzijama i gabaritima, a u slučaju odstupanja nova izgradnja može biti manja, ali nikako veća od prosječnih gabarita u okolnom prostoru.

U oblikovnom smislu, neprihvatljivo je korištenje graditeljskih elemenata koji ne postoje u zatečenom korpusu tradicijskog građevinskog jezika Murvice, što znači da nije prihvatljivo korištenje elemenata poput terasa i balkona, lučnih otvora itd., već ih je potrebno zamijeniti onima koji su tipični za mjesto (npr. solar, dvorište, tradicionalni prozor).

Za Murvicu kao mjesto smješteno na padini osobito je bitno njezino „peto pročelje“, odnosno vizura kamenih krovova, koja predstavlja murvišku specifičnost i posebnu vrijednost. Već je i sada vidljivo da krovovi pokriveni crijepom i salonitom bitno narušavaju povijesnu vizuru mjesta, pa je poželjno njihove vlasnike poticati i pomoći im da s vremenom krovove od crijepa zamijene kamenim. Za novu je gradnju kameni pokrov neupitna obveza. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen i vapno, iz izvora koji su tradicionalno korišteni u mjestu, kako ne bi došlo do nesklada boja, te oblik i način slaganja kamenih ploča kakvi su korišteni na tradicijskim građevinama.

Isto je tako obavezna izgradnja u lokalnom kamenu, bračkom sivom vapnencu, koji predstavlja temelj identiteta mjesta, obrađenom na jedan od načina opisanih u poglavlju 3.1.1. – od dalmatinske kvadrele i finih klesanaca do zidanja nepravilnijih komada bilo u suhozid, bilo povezivanjem nijansiranim vapnenim mortom s dodatkom *črme*. Za savjet i pomoć kod primjene ovih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi nadležnog Konzervatorskog odjela.

5.4. PREPORUKE ZA TURIZAM

Izrada elaborata nematerijalne baštine trebala bi biti osnovom za izradu programa turističkog razvoja Murvice, te postati dijelom njezine turističke ponude. Time bi se, uz ekonomski učinak, postigla i revitalizacija već gotovo izumrlih običaja, jela, leksika i drugih elemenata ove vrste kulturne baštine.

Razvoj Murvice kao etno-eko sela usko je povezan sa striktnim očuvanjem ambijenta i svih izvornih prostornih elemenata, pa je poželjna što bliža suradnja turističkih djelatnika i stručnjaka etnologa, arheologa i konzervatora.

Profil obrazovanih turista, i usmjerenje na dugotrajniji boravak turista u razdobljima proljeća i jeseni, pa čak i zime (vezano na tradicionalne običaje oko Božića i Nove Godine) posebno bi odgovarali ovakvoj turističkoj ponudi, zbog posebnosti mjesta i sadržaja koje nudi, dok bi, zbog svojeg uvučenijeg položaja, ljeti bilo više orijentirano na izletnički turizam i turiste iz obližnjeg Bola, a manje na noćenja zbog ograničenosti smještajnih kapaciteta.

Turistička ponuda Murvice trebala bi se utemeljiti upravo na njezinoj bogatoj materijalnoj i nematerijalnoj baštini. Kao posebno privlačna žarišta u prostoru izdvajamo murviške Pustinje, koje treba pažljivo obnoviti i ispuniti novim sadržajima. Zbog vrlo ograničenog dostupnog prostora unutar samog mjesta, obnovljene pustinje možda su i jedini prostor koji dozvoljava organiziranje javnih sadržaja koji bi bili turistički atraktivni (kulturni, znanstveni, sportski...). Stoga bi elaboratom obnove i uređenja Pustinja bilo potrebno definirati i međusobno povezati njihove nove sadržaje, te adekvatno uređenje prilaznih puteva i okolnog prostora.

Unutar samog mjesta, ruševna građevina inventarizirana pod brojem 16, te Narodni dom jedini su prostori koji bi mogli prihvatiti ovakve sadržaje. Za građevinu pod brojem 16 predlaže se da se u njoj ustanovi središnja kulturna institucija u mjestu, svojevrstan mjesni muzej u kojem bi se turistima predstavilo povijest mjesta, tradicijske vještine i obrte, te sve vezano uz svakodnevni život Murvičana u prošlosti.

Kako u Murvici nema mjesta za izgradnju hotela i pansiona, niti postojeće kuće svojim kapacitetima to mogu podnijeti bez da se time uništi ambijent, a samim time i svaka prilika za turistički razvoj, Murvica se treba intenzivno orijentirati na izletnički turizam u ljetnim mjesecima, koristeći tako smještajne kapacitete drugih mjesta na otoku za vlastiti razvoj.

Smještaj je tijekom godine moguće osigurati iznajmljivanjem čitavih kuća, što je u europskoj turističkoj praksi uobičajeno i vrlo profitabilno. Kako murviške kuće gostima ne mogu ponuditi luksuz i prostranost, bazene i terase, potrebno ih je učiniti atraktivnim na drugi način: autentičnim od prizemlja do krova, u svim vanjskim i unutarnjim elementima, jednostavnih i autentičnih, toplih interijera ispunjenih ukusnim, izvornim namještajem i okruženim njegovanim dalmatinskim vrtovima. Time bi Murvica privukla sloj obrazovanih, imućnih turista željnih drugačijeg odmora i mirnog ambijenta.

Atraktivan dio turističke ponude svakako bi predstavljala razna revitalizirana nematerijalna baština – poput prezentacije tradicijskih i danas raritetnih vještina i obrta, te poljodjelstva, s mogućnošću aktivnog sudjelovanja samih turista. Ponude poput jednodnevnih događanja u kojima bi turisti mogli nakratko živjeti kao Murvičani nekada – baveći se tradicijskim zanimanjima i jedući tradicijsku hranu, danas su u europskom turizmu iznimno atraktivne i tražene.

Posebno je potrebno naglasiti da bi se ugostiteljska ponuda Murvice morala odlikovati autohtonošću, što bi joj dalo komparativnu prednost i mogućnost razvoja bez obzira na već vrlo razvijenu ugostiteljsku ponudu obližnjeg Bola, kojoj je vrlo teško konkurirati na polju standardnog ugostiteljstva. Originalnom ponudom kruhova maštovitih, autentičnih oblika i od raznih žitarica, pečenih pred gostima obnovljenim krušnim pećima, palente, slanih srdela, *vitalca*, *hrstula*, izvornih kobasica i *kulina* te *kaštradine*, praćenih ne samo vinom, već i *kvasinom* i *smuticom*, serviranih na izvoran način u autentičnim kamenim ambijentima, na drvenim stolovima i u zemljanom posuđu, Murvica bi mogla privući ne samo bolske turiste, već i dobar dio onih iz drugih mjesta na Braču.

Obnova tradicijskih godišnjih običaja, pogotovo onih vezanih za blagdane, poput poklada, procesija i paljenja ognjeva, te onih vezanih za ciklus poljoprivrednih radova, mogla bi osigurati ispunjenost murviških kapaciteta doslovno tijekom cijele godine – pa čak i u pojedinim razdobljima kroz zimu. Dobro organizirana *jematva*, s autentičnim običajima, oruđima i prehranom, sama bi po sebi već bila turistički atraktivna.

No, za turizam jest i ostati će presudno oblikovanje ambijenta. Prva prepreka na koju u ovom smislu nailazi Murvica jest što je glavni prilaz mjestu, cestom iz Bola, oblikovan bez tradicijskih elemenata i okružen novoizgrađenim kućama koje nisu poštivale autohtone materijale i tipologiju gradnje, pa slučajan namjernik ili znatiželjan turist ni po čemu ne može zaključiti da se radi o vrijednom, tradicijskom ambijentu koji mu može mnogo toga ponuditi.

Ne samo da bi se Općina i Udruga, radi osiguravanja turističkog razvoja mjesta, trebale sanirati ovaj problem u suradnji s vlasnicima predmetnih građevina, već bi trebale osigurati da do takvih gradnji više uopće ne dođe.

Svaki pojedinac koji u Murvici bude gradio samovoljno, neusklađeno s kriterijima zaštite kulturne baštine, raditi će time izravno na štetu ostalih mještana i njihove mogućnosti za turistički razvoj i zaradu.

Kako bi se uspostavio autentičan i turistima atraktivan ambijent, preporuča se u interijerima i eksterijerima koristiti isključivo autentičan namještaj i opremu, makar i grublje izrade, rađenu obrtnički, a nikako industrijskim putem, te koristiti tradicijske elemente namještaja u što većoj mjeri – klupe, tronošce, škrinje, krevete… Rasvjetljavati petrolejkama i *šterikama*, cvijeće

saditi u zemljanim *pitarima*, i u svakom detalju paziti da on bude usklađen s ambijentom i onim što je za Murvicu bilo uobičajeno, a ne ispunjen onim pseudo-povijesnim proizvodima koji se u trgovačkim lancima plasiraju kao „stilski“.

Glasna glazba iz ugostiteljskih objekata, promet i buka bilo koje vrste direktno će ugrožavati murvišku turističku ponudu i zadatak je Udruge i samih mještana osigurati da do te vrste narušavanja ambijenta ne dođe.

U svakom, pa i najmanjem detalju uređenja, Murvičani i njihova Udruga trebali bi slijediti ono što je njihovo vlastito, od starine, osiguravajući time da njihov ambijent postane kompaktan i jedinstven, i samim time trajna turistička atrakcija u već ozbiljno devastiranim dalmatinskim prostorima.

5.5. PREPORUKE ZA STRUČNE SLUŽBE

Razvoj Murvice prema zacrtanom programu u potpunosti počiva na strogom provođenju i poštivanju konzervatorskih odredbi, pomoću kojih se Murvica kao ruralno naselje može profilirati u uspješno turističko mjesto, te samim time i u cijelosti revitalizirati.

Stoga je u širem interesu samih mještana doslovno provoditi odredbe *Urbanističkog plana uređenja Murvice, Prostornog plana uređenja općine Bol i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, te oštro sankcionirati svaku divlju gradnju - izvan i unutar granica obuhvata Plana.

Potrebno je promptno reagirati na svaki prekršaj u odnosu na urbanističke i konzervatorske odredbe i smjernice, jer svaki pojedinac koji od njih odstupi time će direktno ugrožavati egzistenciju i mogućnost za zaradu ostalih članova zajednice.

Kako nerazriješena imovinsko-pravna situacija onemogućava obnovu mnogih murviških zgrada, Općini Bol i Udruzi preporuča se da ovakvim zgradama, pojedinačno ili skupno, imenuje respektabilnog i pouzdanog skrbnika koji će u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Splitu rukovoditi njihovom obnovom. Isti se postupak može pokrenuti ukoliko vlasnici namjerno zapuštaju i ne održavaju kulturno dobro, te ugrožavaju njegov opstanak odbijajući pristupiti njegovoj obnovi.

Ovakvim se postupkom osigurava obnova građevina koje imaju mnogo vlasnika koji nisu dostupni, što je u Dalmaciji vrlo čest slučaj, te građevina koje imaju spomenička svojstva a njihovi vlasnici ih ne žele obnoviti.

Navedeni postupci pobliže su opisani u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, u kojem je opisan i relativno novi postupak izdavanja koncesije na kulturno dobro - koji bi mogao predstavljati donekle povoljno rješenje za neka od murviških kulturnih dobara velikog značaja, poput Pustinja.

Kako će obnova postojeće graditeljske baštine, te eventualna nova izgradnja u Murvici, zahtijevati revitalizaciju i ponovno uvođenje već gotovo zaboravljenih građevinskih tehnika i materijala, preporuča se Općini Bol i udruzi „Etno eko selo Murvica“ da osiguraju izvore potrebnih materijala i tehnika. To prvenstveno uključuje pronalaženje i lokalnih graditelja koji vladaju tradicijskim tehnikama gradnje, te eventualno sklapanje ugovora s njima i obrazovanje novih lokalnih kadrova. To će imati još jedan dugoročno povoljan ekonomski učinak, jer će stvoriti nova radna mjesta i dodatni izvor prihoda, a novac namijenjen za izvođenje radova ostajati će u području Općine i dalje pridonositi prosperitetu mjesta.

Potrebno je osigurati izvore dovoljne količine lokalno rađenih kamenih ploča za pokrivanje, te raznih vrsta lokalnog kamena za zidanje, pa je poželjno da Općina Bol i Udruga sklope načelne dogovore o količini godišnje potrebnog kamena i proizvodnji kamena obrađenog na tradicijski način s nadležnima u lokalnim kamenolomima. Bitno je naglasiti da bi se korištenjem kamena iz drugih hrvatskih ili stranih kamenoloma narušila autohtonost

ambijenta i njegova posebna vizualna vrijednost, koja počiva na dojmu da je mjesto izraslo iz stijene i s njom stopljeno.

Pravilna obnova također će zahtijevati i dovoljne količine vapna proizvedenog u *japjenkama*, a kako na Braču još ima ljudi kojih znaju zidati i na taj način proizvesti živo vapno, bilo bi poželjno angažirati takve pojedince ili kod njih obrazovati nekoliko mještana koji bi mogli preuzeti taj posao.

Za sve je ove graditeljske aktivnosti i struke zajedničko da će biti potrebni ne samo tijekom višegodišnje obnove Murvice i okolnog kraja s Pustinjama, te eventualne nove izgradnje, već i da će za njima postojati trajna potreba u kasnijem redovnom održavanju mjesta, kao i drugdje na otoku.

5.6. UPRAVNI POSTUPAK PRI ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA

Upravni postupci koji se primjenjuju kod raznih oblika provedbe zaštite kulturnih dobara propisani su *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* te *Obvezatnom uputom o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja* (Ministarstvo kulture RH, 1995. i 1998.).

Primjenjive su i *Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), *Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), te *Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, poglavlje 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine* (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja).

U navedenim je dokumentima determiniran izgled i tijek obaveznih upravnih postupaka s područja zaštite kulturne baštine, te postupci vezani uz sve vrste građevinskih zahvata i drugih intervencija na povijesnim građevinama, naseljima i dijelovima naselja, arheološkim lokalitetima, kulturnom krajoliku i drugim spomeničkim oblicima.

Podnošenje zahtjeva za izdavanje suglasnosti od strane Konzervatorskog odjela u Splitu nužno je za sve zahvate na spomenicima kulture popisanim u poglavlju 2.5. ovog elaborata, kao i na svim građevinama koje se nalaze unutar zaštićene cjeline sela Murvica, čak i ako nemaju samosvojna spomenička obilježja. To se odnosi na sve vrste popravaka i održavanja, dogradnju, prigradnju, preoblikovanje, prilagođavanje i prenamjenu bilo koje građevine, a posebno na svaku novogradnju, na rušenje ili uklanjanje građevina ili bilo kojeg njihovog dijela, te izvođenje građevinskih radova u zonama arheoloških lokaliteta i zaštićenog kulturnog krajolika.

Obveza zaštite za sve nabrojane zahvate utvrđena je ovim elaboratom za sve zaštićene građevine. Zaštićenim se građevinama, kod kojih su utvrđena svojstva kulturnog dobra i na koje se primjenjuju sve relevantne zakonske odredbe, smatraju sva kulturna dobra popisana u ovom elaboratu. Za građevine koje se nalaze u postupku zaštite ili ih se ovim elaboratom predlaže za pojedinačnu zaštitu vrijede iste mjere i propisani su isti postupci kao za spomenike čija je pojedinačna zaštita već provedena.

Za sve nabrojane vrste radova na zaštićenim građevinama vlasnik kulturnog dobra (investitor) dužan je tražiti od Konzervatorskog odjela u Splitu:

- posebne uvjete u postupku izdavanja lokacijske dozvole
- prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevne dozvole
- konzervatorski nadzor kod izvođenja svih faza radova
- provođenje arheološkog istraživanja u slučaju da je u bilo kojoj fazi radova došlo do arheoloških nalaza

Konzervatorski odjel u Splitu preporuča se konzultirati u smislu načelnog stručnog odobrenja već u fazi izrade idejnog projekta, pogotovo kod većih ili zahtjevnijih projekata.

5.7. PRAVNI STATUS ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Cjelina naselja Murvica sa svim pripadnim građevinama i javnim površinama, pojedinačni spomenici kulture u njezinoj okolini (pet murviških Pustinja), arheološki lokaliteti, mjesno groblje, te kompletan kulturni krajolik kako su navedeni u ovom elaboratu i pripadnom Popisu smatraju se zaštićenim i podliježu odredbama *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*.

U *Registar spomenika kulture* upisane su tri murviške Pustinje i arheološki lokaliteti, dok su ostale u postupku preventivnog zaštićivanja kao i sama cjelina tradicijskog sela Murvice. Predlaže se i pojedinačna zaštita studenca ukrašenog reljefom ljudske glave, smještenog na rubu murviške plaže, a koji je već bio evidentiran kao kulturno dobro.

Za preventivnu se zaštitu ovim planom predlaže još devet pojedinačnih građevina unutar zaštićene cjeline.

Nepokretna kulturna dobra velikog lokalnog značenja evidentirana ovim elaboratom i zaštićena odredbama plana su kulturni krajolik oko Murvice – terase vinograda i pašnjaci, mjesno groblje i sama povijesna parcelacija ovog prostora.

6. LITERATURA

Batelja, Juraj: *Apokalipsa u Zmajevoj špilji*, vlastita naklada, Zagreb, 2000.

Belamarić, Joško, Ed.: *Pustinja Blaca, katalog izložbe*, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Split, Split, 1982.

Božić, Vlado: *Zmajeva špilja*, u: Cambi, N. et al.: *Mjesec u Hrvata i Zmajeva pećina*, Naklada Bošković, Split 2003.

Bužančić, Tomislav: *Temeljni principi u strukturi naselja,* str. 141-150, Zbornik za narodni život i običaje br. 10, knjiga 49., HAZU, Zagreb, 1983.

Capković, B. et al: *Vodič – Crkve otoka brača*, Dekanat Brački, Split,1988.

Fisković, Cvito: *Dvije poruke iz knjige „Nepoznata Dalmacija" autora Mirka Miličića*, Klesarstvo i graditeljstvo 13 (2002), 3/4 ; str. 72-77, Klesarska škola, Pučišća

Freudenreich, Aleksandar: *Narod gradi na ogoljenom krasu: zapažanja – snimci i crteži arhitekta;* Savezni institut za zaštitu spomeniku kulture, Beograd i Zagreb, 1962.

Gamulin, Jelena i Vidović, Ilda: *Etnografski prikaz otoka Brača*, str. 463-496, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975.

Jutronić, Andro: *Bračke teme*, Književni krug, Split, 2002

Jutronić, Andro: *Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču*, u: Zbornik za narodni život i običaje 4, Knjiga 34, JAZU, Zagreb 1950.

Kečkemet, Duško: *Brač, Vodič kroz povijest i kulturnu baštinu*, Brački zbornik, Supetar 1998

Kečkemet, Duško: *Mali gradovi na Jadranu*, Klesarstvo i graditeljstvo, Klesarska škola, Pučišća, objavljeno u nastavcima: 14 (2003)3-4, str. 41-57, i 15 (2004) 1-2, str.109-12.

Marinković, Ivan: *Pustinje Murvičke*, u: *Samostani otoka Brača*, Marinković, Ivan, Ed., Galerija umjetnina „Branko Dešković", Bol i Fond za kulturu Općine Brač, Zagreb, 1993.

Miličević, Josip: *Narodni život i običaji na otoku Braču*, str. 399-462, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975.

Miličić, Mirko: *Nepoznata Dalmacija: studija o seoskoj arhitekturi*, Arhitekt, Zagreb, 1955.

Šegvić, Edo: *Ponistra*, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.1-2, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, svibanj 2005.,

Šegvić, Edo: *Zid*, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.3-4, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, prosinac 2005.,

Šimunović, Petar: *Brač, guida dell' isola*, Turistička zajednica otoka Brača i Turistkomerc, Zagreb, 1987.

Šimunović, Petar: *Rječnik bračkih čakavskih govora*, Brevijar, Supetar, 2006.

Šimunović, Petar: *Toponimija otoka Brača*, Brački zbornik br. 10, Skupština općine Brač, Supetar 1972.

Vrsalović, Dasen: *Povijest otoka Brača*, Brački zbornik br.6, Skupština općine Brač, Supetar, 1968.

PROPISI VIŠEG REDA:

Prostorni plan općine Bol (u postupku donošenja)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN br. 69/1999;

Zakon o prostornom uređenju, NN br. 30/1994, 68/1998, 35/1999, 61/2000;

Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova, NN br. 106/1998;

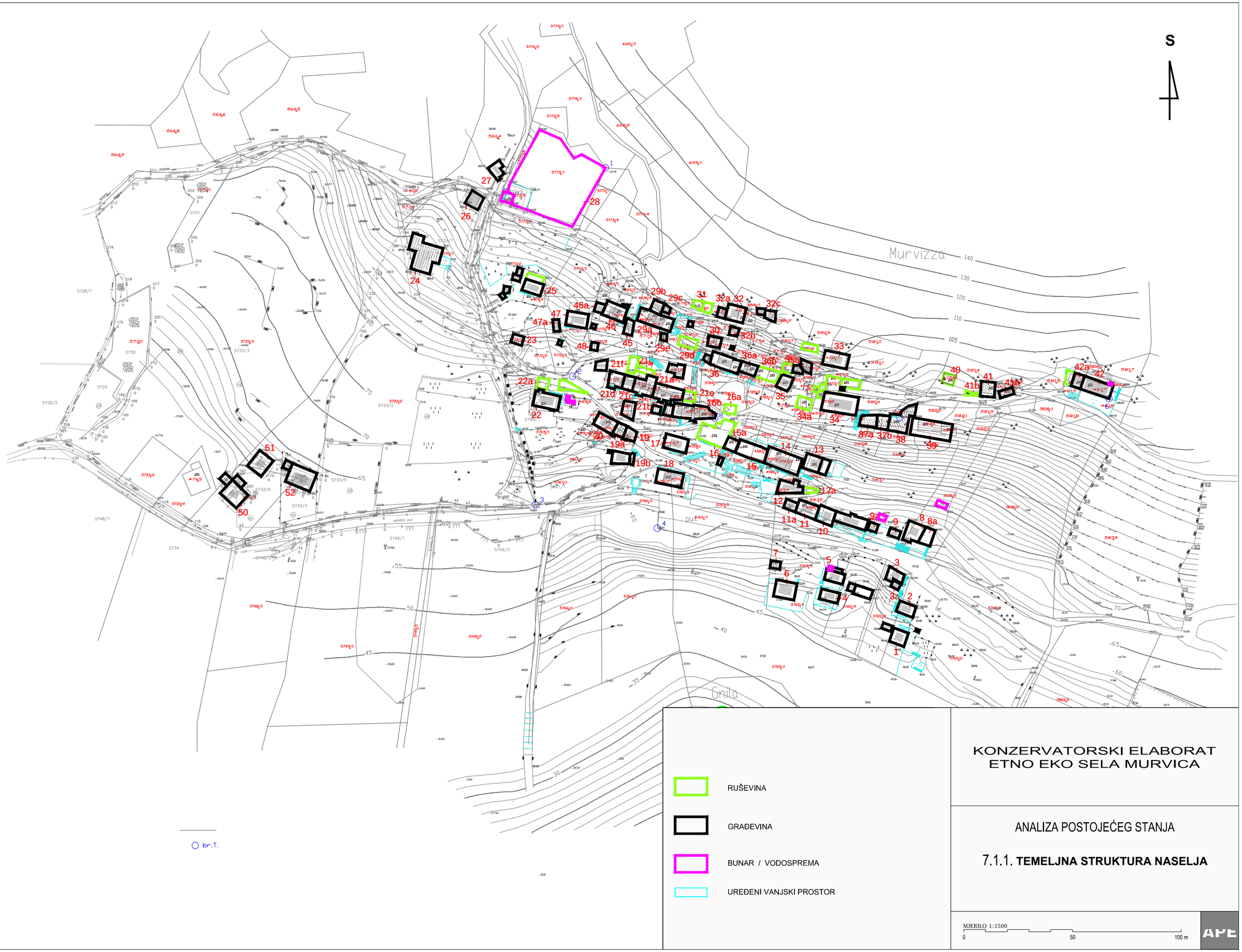
Obvezatna uputa o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja, Ministarstvo kulture RH, 1993.

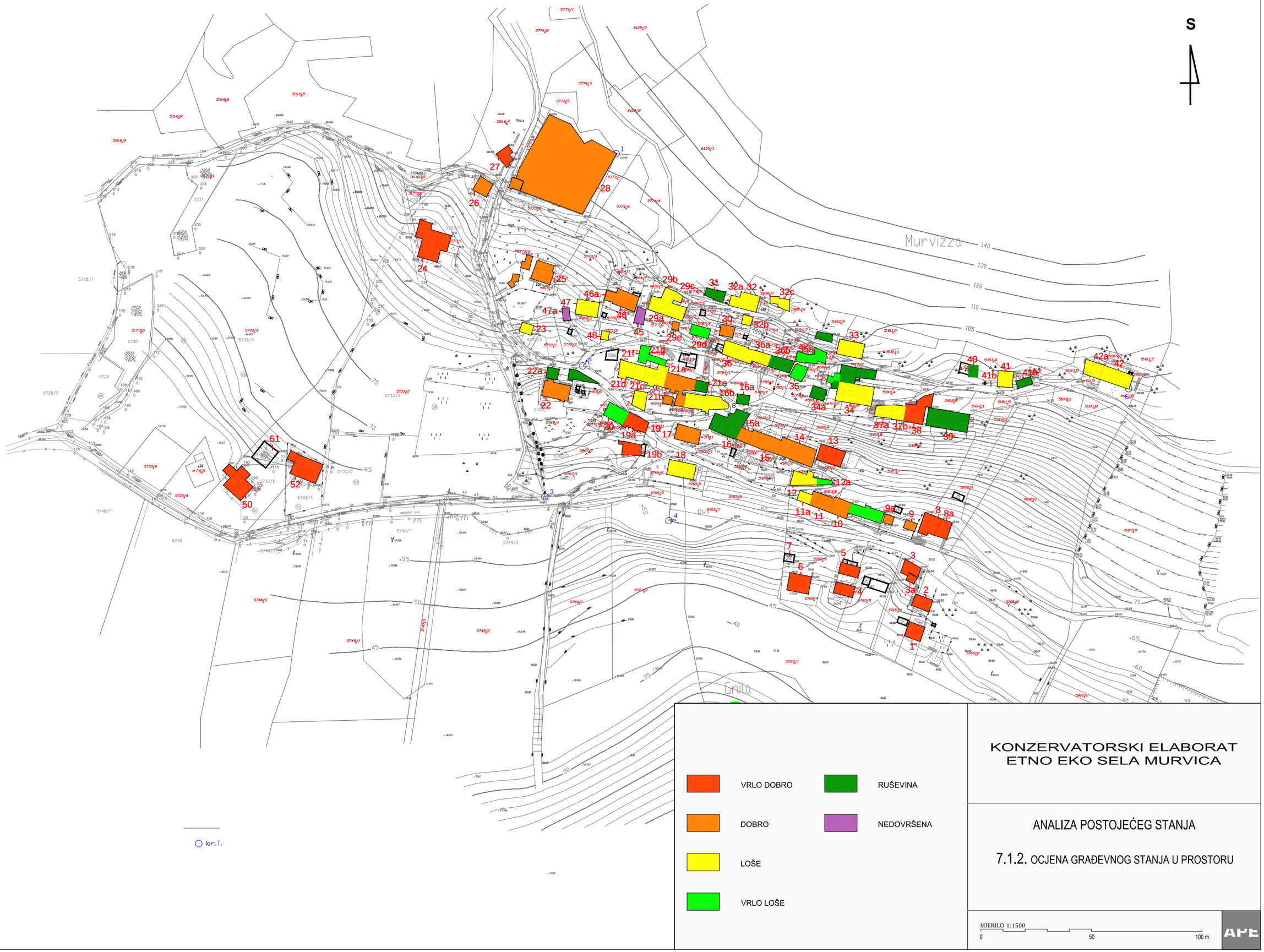
Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH, Ministarstvo kulture RH, 2004.

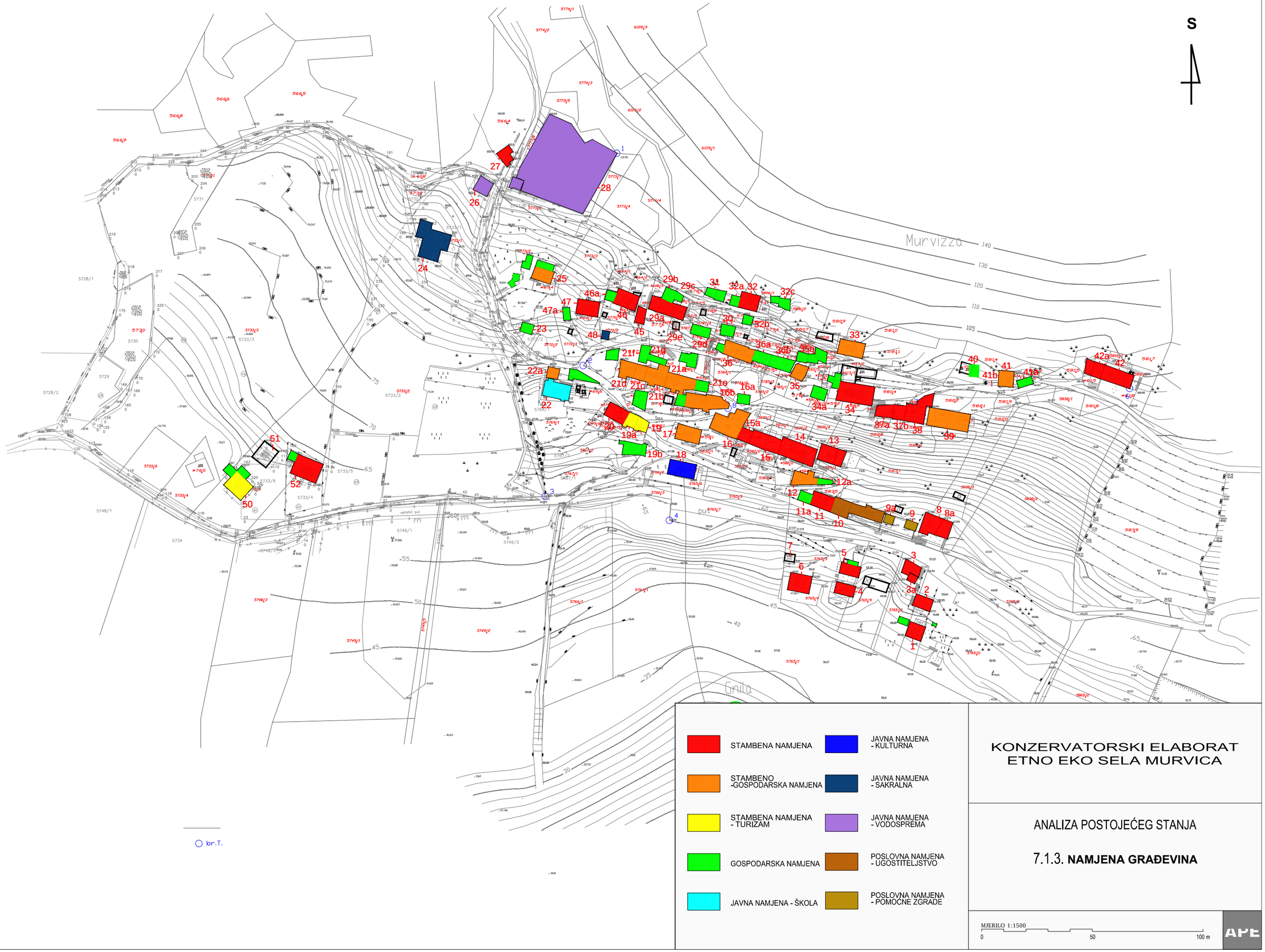
Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture RH, 2004.

Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

7. KARTOGRAFSKI PRIKAZI U MJERILU 1:1.500

S
Murvizza
RUŠEVINA
GRAĐEVINA
BUNAR / VODOSPREMA
UREĐENI VANJSKI PROSTOR
KONZERVATORSKI ELABORAT
ETNO EKO SELA MURVICA
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
7.1.1. TEMELJNA STRUKTURA NASELJA
MJERILO 1:1500
0
50
100 m
APE

S
Murvizza
VRLO DOBRO
DOBRO
LOŠE
VRLO LOŠE
RUŠEVINA
NEDOVRŠENA
KONZERVATORSKI ELABORAT
ETNO EKO SELA MURVICA
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
7.1.2. OCJENA GRAĐEVNOG STANJA U PROSTORU
MJERILO 1:1500
0
50
100 m
APE

KONZERVATORSKI ELABORAT ETNO EKO SELA MURVICA

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

7.1.3. **NAMJENA GRAĐEVINA**

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

S

Murvizza

lok.T.

P	Su
P+1	Su+P
P+1+T	VP
P+1+M	P+M
P+2	

KONZERVATORSKI ELABORAT ETNO EKO SELA MURVICA

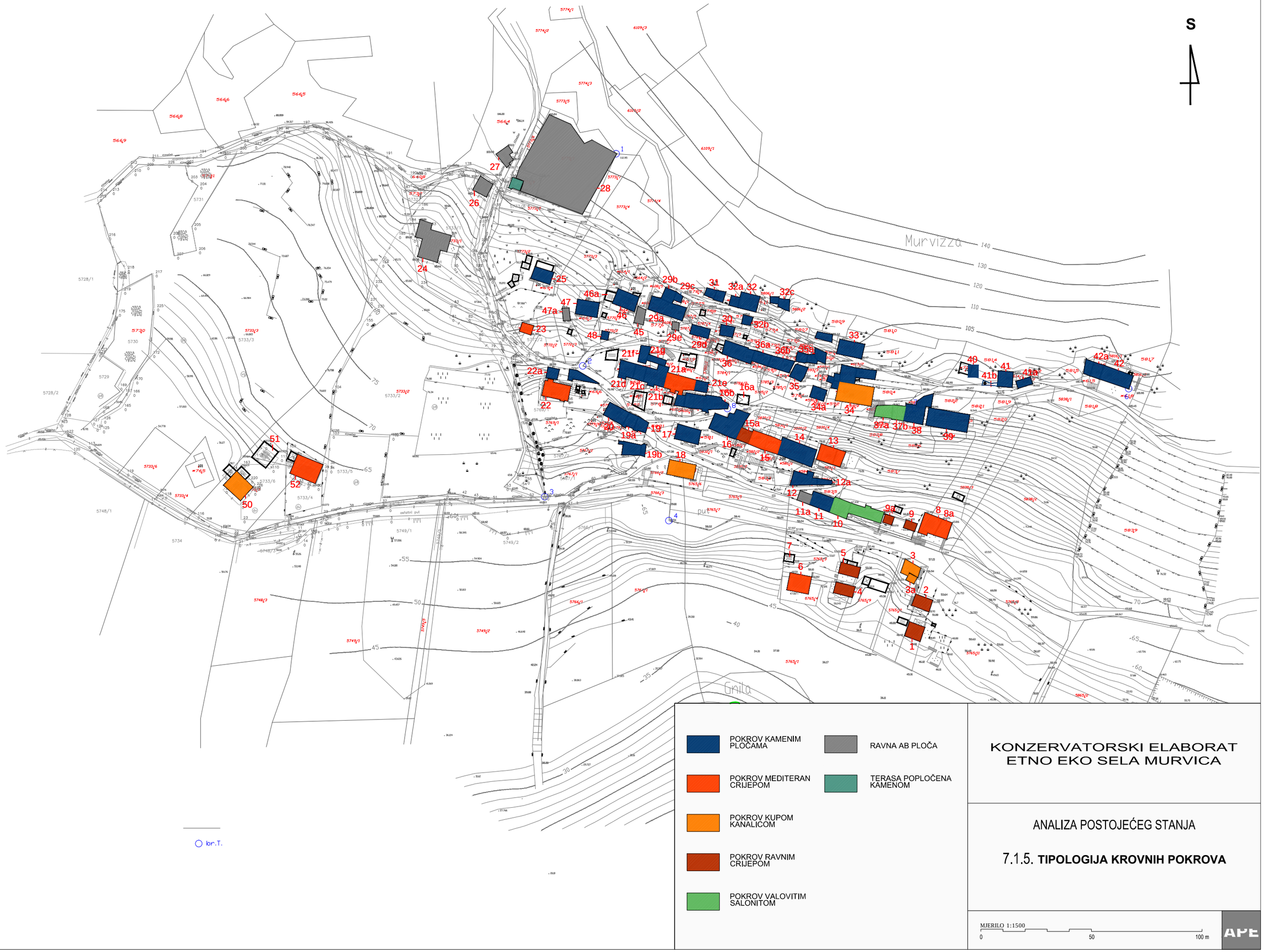
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

7.1.4. **KATNOST GRAĐEVINA**

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

APE

KONZERVATORSKI ELABORAT ETNO EKO SELA MURVICA

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

7.1.5. **TIPOLOGIJA KROVNIH POKROVA**

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

APE

S

Murvizza

PRIZEMNICA

SAKRALNI OBJEKT

SAMOSTOJEĆA JEDNOKATNICA SA SOLAROM

KATNICE U NIZU

DVOKATNICA

SUVREMENA IZGRADNJA NEUSKLAĐENA S TRADICIJSKOM TIPOLOGIJOM

KONZERVATORSKI ELABORAT ETNO EKO SELA MURVICA

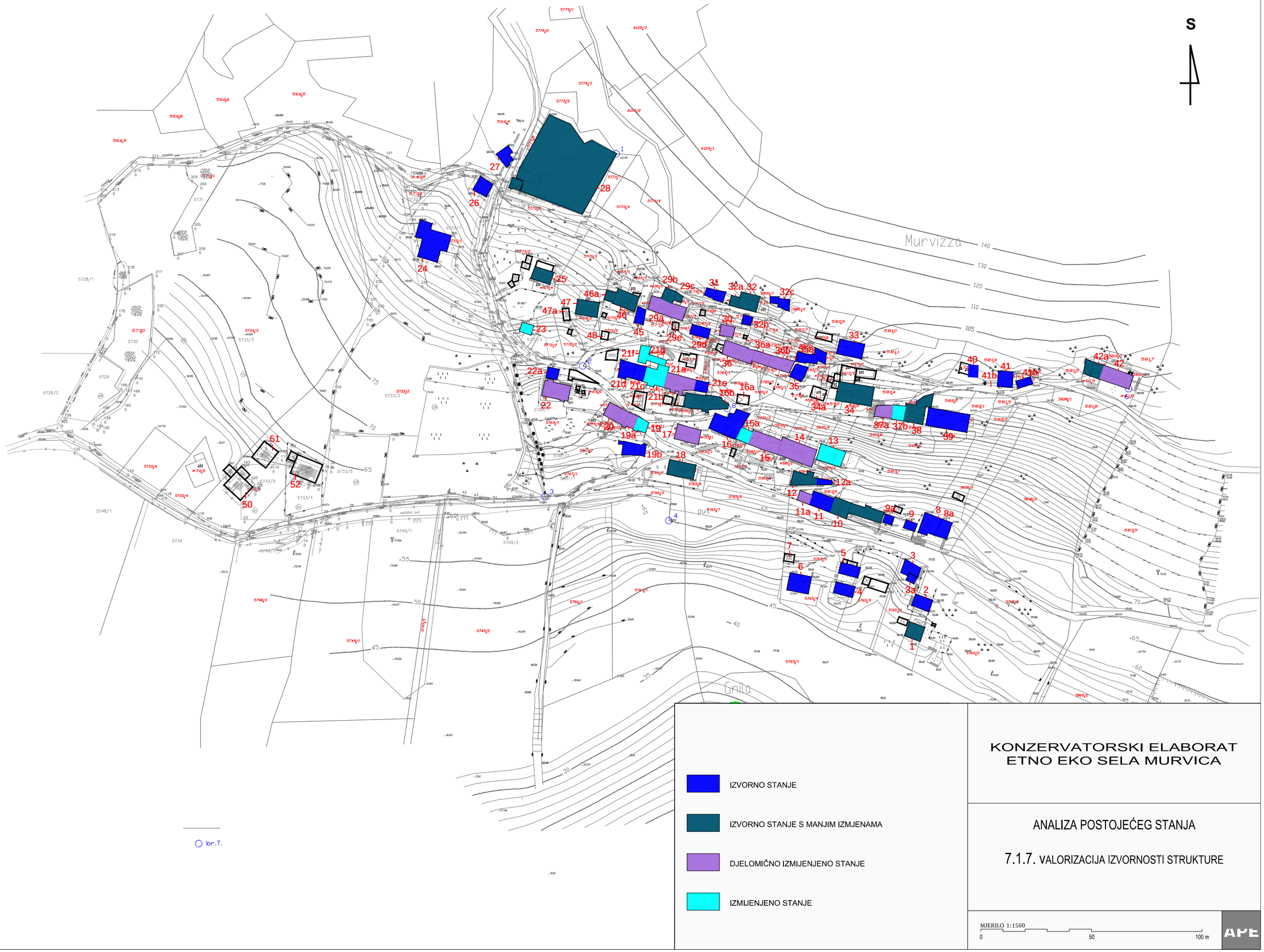
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

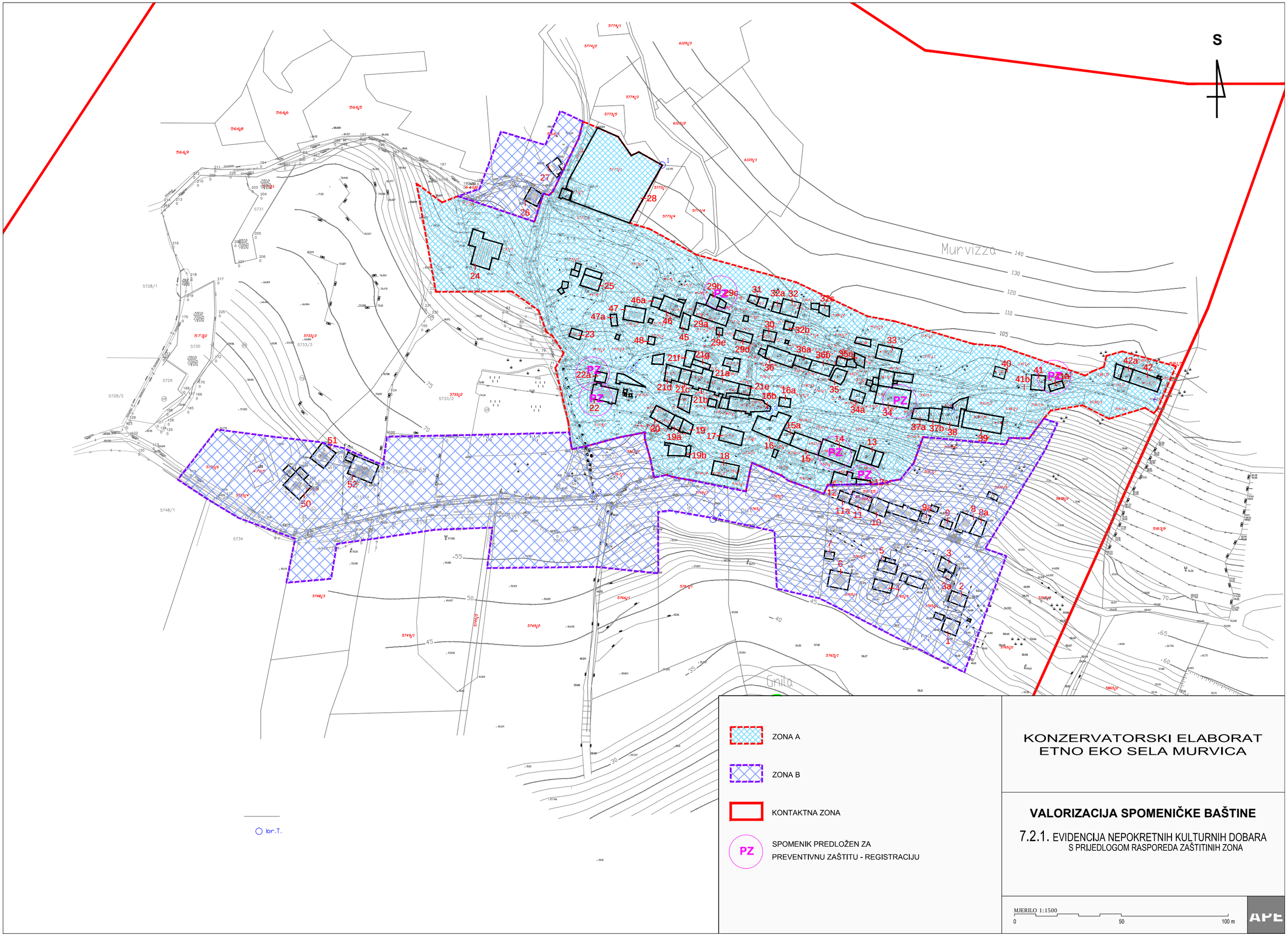
7.1.6. **TIPOLOGIJA TRADICIJSKE GRADNJE**

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

APE

S
Murvizza
IZVORNO STANJE
IZVORNO STANJE S MANJIM IZMJENAMA
DJELOMIČNO IZMIJENJENO STANJE
IZMIJENJENO STANJE
KONZERVATORSKI ELABORAT
ETNO EKO SELA MURVICA
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
7.1.7. VALORIZACIJA IZVORNOSTI STRUKTURE
MJERILO 1:1500
0
50
100 m
APE

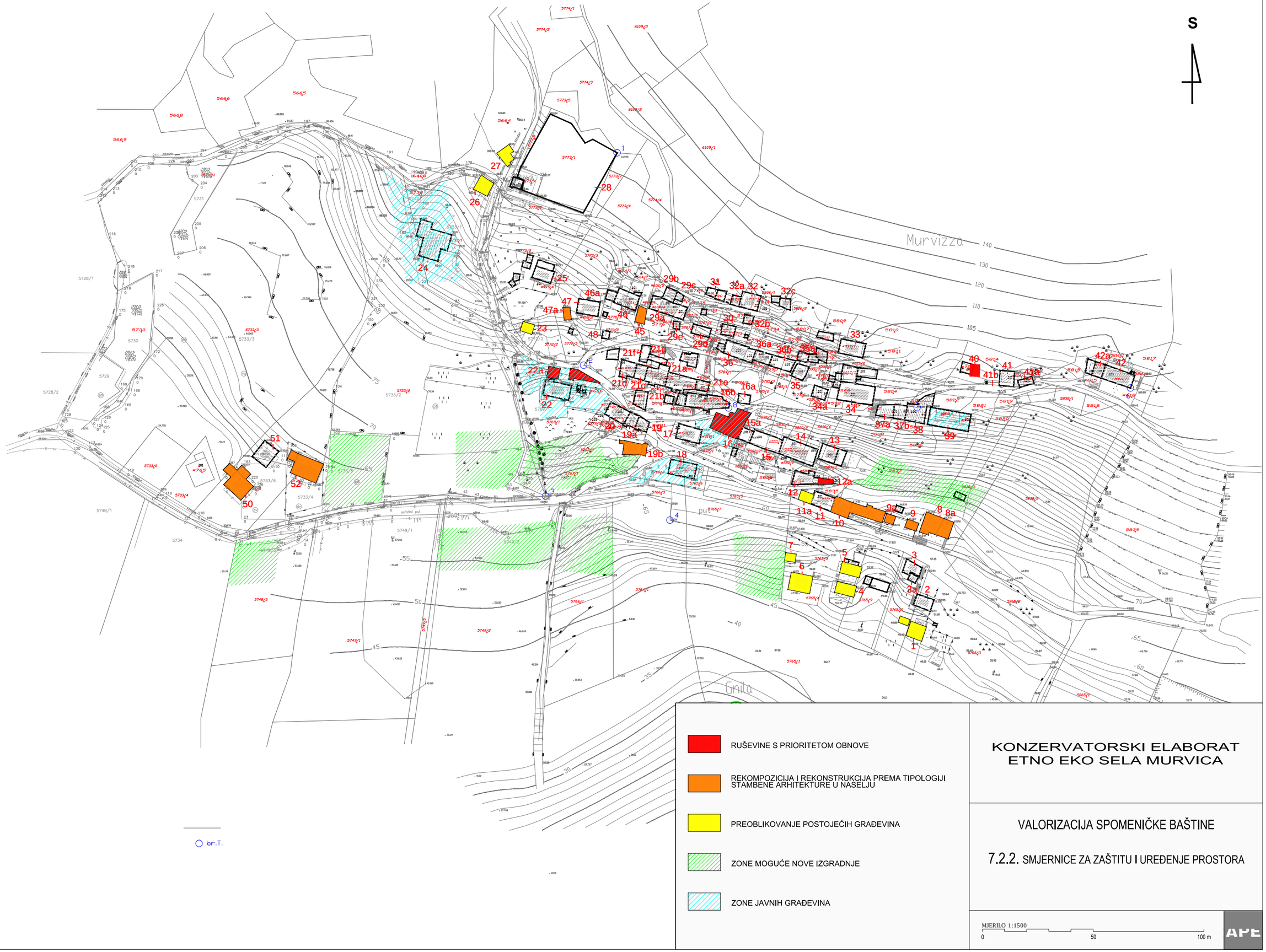
KONZERVATORSKI ELABORAT
ETNO EKO SELA MURVICA

VALORIZACIJA SPOMENIČKE BAŠTINE

7.2.1. EVIDENCIJA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA
S PRIJEDLOGOM RASPOREDA ZAŠTITINIH ZONA

MJERILO 1:1500
0 50 100 m

APE

RUŠEVINE S PRIORITETOM OBNOVE

REKOMPOZICIJA I REKONSTRUKCIJA PREMA TIPOLOGIJI STAMBENE ARHITEKTURE U NASELJU

PREOBLIKOVANJE POSTOJEĆIH GRAĐEVINA

ZONE MOGUĆE NOVE IZGRADNJE

ZONE JAVNIH GRAĐEVINA

KONZERVATORSKI ELABORAT ETNO EKO SELA MURVICA

VALORIZACIJA SPOMENIČKE BAŠTINE

7.2.2. SMJERNICE ZA ZAŠTITU I UREĐENJE PROSTORA

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

APE

8. PRILOG: IDENTIFIKACIJSKE KARTICE GRAĐEVINA UNUTAR GRANICA OBUHVATA UPU MURVICA

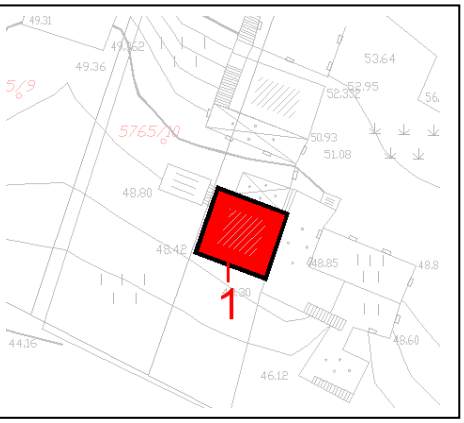
MURVICA - otok Brač KONZERVATORSKA STUDIJA ZA URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA	IDENTIFIKACIJSKA KARTICA GRAĐEVINE

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	1
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Stambena katnica smještena južno od ceste, u skupini od triju stambenih građevina, najniže prema moru. Iz mjesta se percipira uglavnom krov. Uz zgradu manja nadstrešnica pokrivena ravnim crijepom. Prihvatljiva obrada pročelja u kamenu donekle je pokvarena odsutnošću tradicionalnog toniranog vapnenog veziva, pa ga se preporuča za fugiranje zidova. Korektna drvena stolarija.

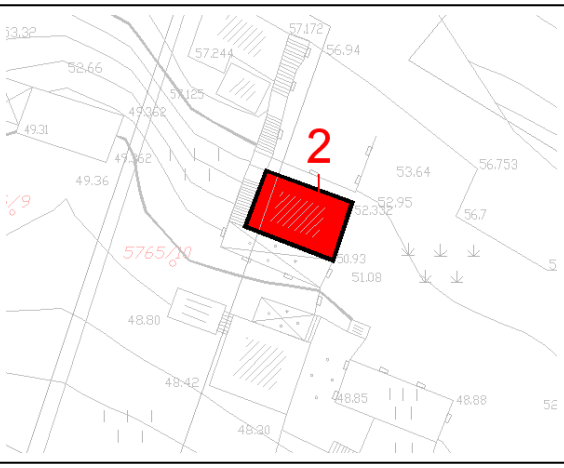
Pojedini dijelovi pročelja obrađeni u žbuci, metalna konstrukcija na terasi prema moru, kao i krov pokriven ravnim crijepom, narušavaju odnos s ambijentom, pa bi bilo idealno krov pokriti kamenim pločama, zidove u potpunosti obložiti kamenom i konstrukciju nadstrešnice zamijeniti drvenom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	2
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Stambena katnica srednja je u nizu od tri stambene kuće smještene ispod prilazne ceste. Relativno neutralna u odnosu na ambijent, izuzev pokrova ravnim crijepom koji se najvše percipira iz mjesta, pa bi ga bilo poželjno zamijeniti pokrovom kamenim pločama, kao i kod ostalih građevina iz ove skupine.

Betonski istak balkona položenog na AB konzole detalj je koji se ne uklapa u arhitekturu mjesta. Žbukane segmente bilo bi također poželjno zamijeniti kamnom oblogom. Terasa okrenuta prema mjestu, s pergolom, kao i korištenje izvorno oblikovane stolarije, pozitivni su elementi koje treba očuvati.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	3 i 3a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kupom kanalicom

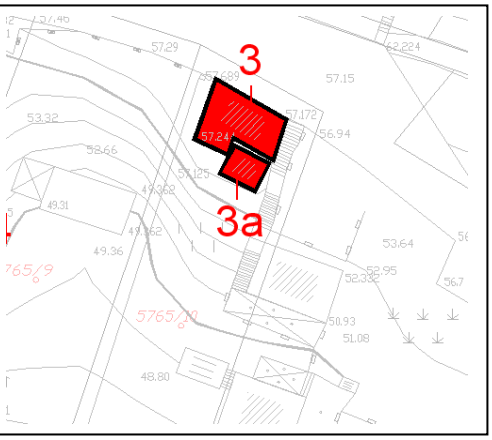

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Korektno oblikovana stambena prizemnica čiji najveći dio čini natkrivena terasa. Krov djelomično pokriven kupom, a dijelom ravna AB ploča, s betonskim obzidom s rubom u kupi kanalici, koja služi kao parking.

Istočno od kuće nalazi se kamena popločena terasa sa zidanim kaminom, čije je oblikovanje dobar primjer uklapanja novih graditeljksih elemenata u ambijent. Izuzev pokrova kupom i dijela s ravnom AB pločom, koji bi u idealnom slučaju trebao biti zamijenjen kosim krovom s pokrovom kamenim pločama.

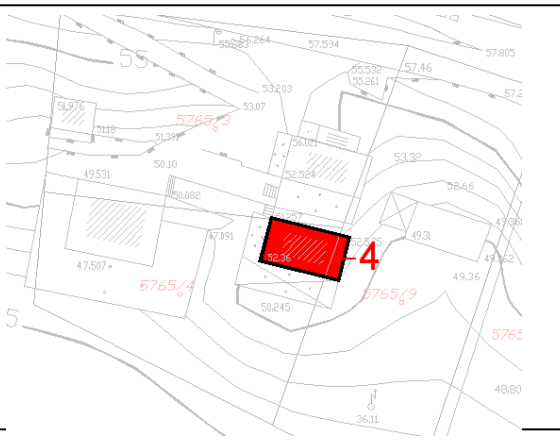
Čitava je kuća vrlo diskretno oblikovana i dobro uklopljena u okoliš te ne zahtijeva veće intervencije. Zbog vrlo male površine zatvorenog korisnog prostora bilo bi prihvatljivo njezino manje proširenje na zapadnu stranu, prema odobrenom projektu, pod uvjetom da oblikovanje zgrade ostane vjerno sadašnjem.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	4
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	Su+P
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez ambijentalne i spomeničke vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

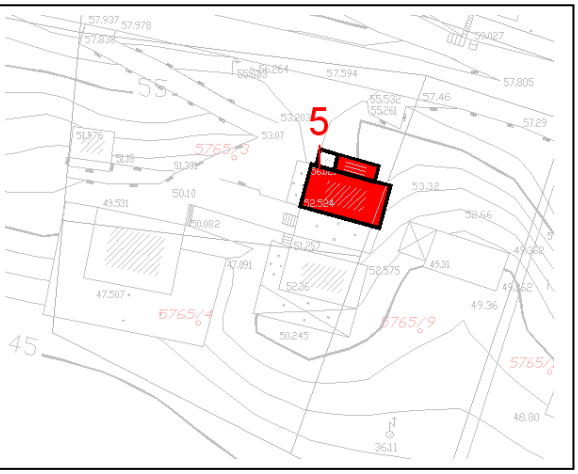
Jednostavna recentna stambena građevina dio je skupine od tri zgusnuto postavljene kuće smještene ispod glavne prilazne ceste. Nema spomeničku niti ambijentalnu vrijednost. Glavnim pročeljem okrenuta prema moru, pa se iz mjesta percipira uglavnom krovište. Iako diskretnog volumena i korektno smještena u prostoru, žbukani zidovi i pokrov ravnim crijepom onemogućavaju potpuno uklapanje u ambijent mjesta. Iz vrlo malog razmaka od građevine 5 moglo bi se zaključiti da je nastala iz nekadašnjeg gospodarskog objekta, no nema vidljivih dokaza postojanja ranijih građevina na tom mjestu. Preporuča se prilagoditi ju okolini zajedno s dvije susjedne zgrade, dodavanjem izvornih elemenata, a najviše zamjenom krovnog pokrova kamenim pločama. Građevinu je moguće zamijeniti drugom iste visine, prema odobrenom projektu, eventualno nešto većeg tlocrtnog gabarita ali stilski ujednačenijom s okolinom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	5
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	Su+P
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Jednostavna stambena građevina s gospodarskim prizemljem dio je skupine kuća smještenih ispod glavne ceste. Nema spomeničku niti ambijentalnu vrijednost. Južnim pročeljem okrenuta je prema građevini 4, pa bočno zapadno pročelje figurira kao glavno, a iz mjesta se percipira uglavnom krovište.

Volumenom i smještajem u prostoru ne odudara od cjeline, no neožbukani AB zid s dogradnjama okrenut prema mjestu, kao i pokrov crijepom onemogućavaju uklapanje u ambijent.

Preporuča se prilagoditi ju okolini zajedno s dvije susjedne zgrade, dodavanjem izvornih elemenata, a najviše zamjenom krovnog pokrova kamenim pločama. Bilo bi poželjno ukloniti prigrađeni dio. Moguće je građevinu zamijeniti drugom, prema odobrenom projektu, stilski odgovarajućom okolini.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	6
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

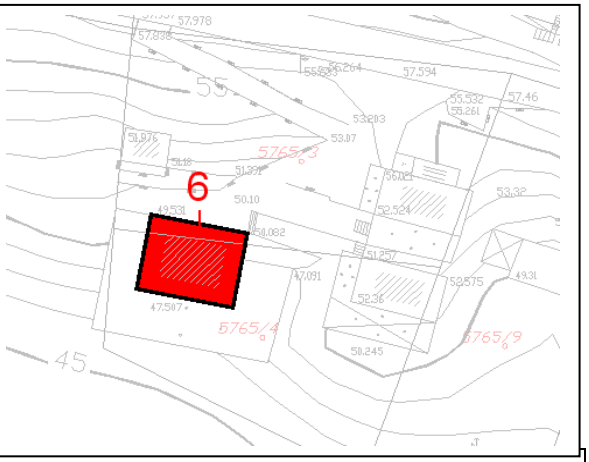

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

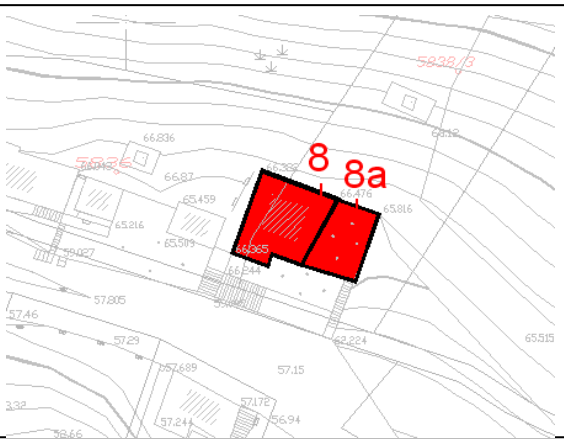
Recentna stambena građevina nešto većeg volumena, dio je skupine kuća smještenih ispod glavne ceste. Nema spomeničku niti ambijentalnu vrijednost. Glavnim pročeljem okrenuta prema moru. Uklapanje u okolinu otežavaju donekle atipično četverostrešno krovište, koje proizlazi iz gotovo kvadratnog tlocrta, pokriveno crijepom koje se najviše percipira iz mjesta, te žbukani zidovi. Preporuča se prilagoditi ju okolini zajedno s dvije susjedne zgrade, dodavanjem izvornih elemenata, a najviše zamjenom krovnog pokrova crijepom kamenim pločama. Dopustiva je i zamjena novim, bolje prilagođenim objektom, prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	8 i 8a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	recentna izgradnja
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+2
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

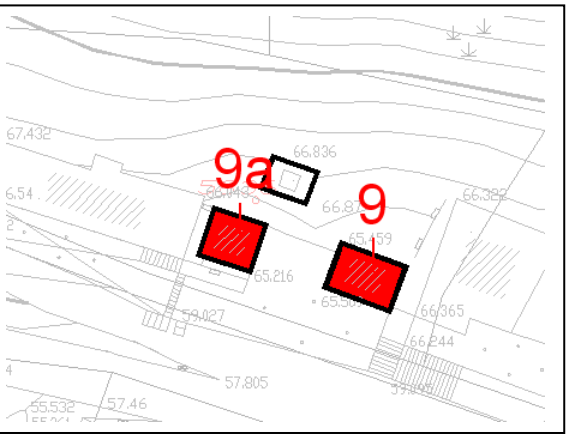
Recentno izgrađen dvojni stambeni objekt. Iako većinom izvedene u kamenu, ove građevine zbog pet različitih načina zidanja, kombiniranih s dvije žbukane betonske površine i neodgovarajućim balkonskim ogradama, ostavljaju nekonzistentan dojam i ne mogu se ukopiti u okolinu – iako se po odabiru materijala te pojedinih stilskih elemenata stječe dojam da se uklapanje ipak željelo postići. Krov preniskog nagiba pokriven mediteran crijepom, limeni nadvoj položen na kamene konzole objekta 8a, kao i betonska loggia na zgradi 8 daljnji su neprikladni elementi. Kako bi se sklop prilagodio ambijentu, preporučljivo je ove elemente zamijeniti stilski odgovarajućima, zidove ujednačiti i fugirati toniranim vapnenim vezivom, stolariju zamijeniti drvenom i dodati autohtono oblikovanu zaštitu od sunca (drvene *škure*). Žbukane površine trebalo bi obložiti kamenom, a bilo bi prihvatljivo i eventualno rušenje i zamjena prikladno oblikovanom građevinom prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	9 i 9a
NAMJENA:	poslovna - pomoćni objekti
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Dva mala pomoćna objekta smještena su na terasi konobe „Marija“, a s ceste se minimalno percipiraju. Žbukanih vanjskih zidova, izvorne drvene stolarije i kosog krova pokrivenog ravnim crijepom, trenutno ne doprinose ambijentu terase i mjesta, ali ga niti ne narušavaju u većoj mjeri.

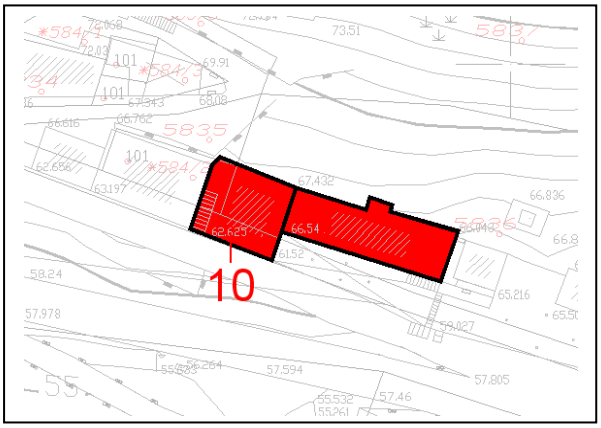
U smislu očuvanja ambijenta bilo bi prihvatljivo i njihovo eventualno proširenje i spajanje, ili rušenje i zamjena prikladno projektiranim, uvučenim objektom koji visinom ne bi prelazio visinu građevina 10 i 8. Pokrov crijepom bilo bi idealno zamijeniti pokrovom kamenim pločama, a pročelja obraditi u kamenu vezanom vapnenim vezivom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	10
NAMJENA:	poslovna - ugostiteljstvo
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	VP
KROVIŠTE:	pokrov valovitim salonitom

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☒
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Objekt poslovne namjene, u kojem je smještena konoba „Marija“ s velikom natkrivenom terasom. Terasa i konoba smješteni su na podzidu od grubo lomljenog kamena mjestimično vezanog nabačajima cementa. Neprikladno su natkriveni pločama valovitog salonita, na terasi položenom na konstrukciju od ličenih čeličnih cijevi. U pozadini terase smješten je kameni izvorni objekt gospodarske namjene (konoba), s izvornim drvenim vratima, koji oplemenjuje prostor terase. Novi dio prostora izveden je u laganoj konstrukciji s vanjskom oblogom od drva i drvenim prozorima u nizu, koja s pokrovom od salonita asocira na građevine planinskih regija ali na žalost nema stilskih ni konstruktivnih poveznica s izvornom arhitekturom Murvice. Inače ugodan ambijent terase sa zidom izvorne zgrade u pozadini treba dopuniti drvenom konstrukcijom pokrivenom kamenim pločama. Pročelje restorana trebalo bi uskladiti s ambijentom mjesta, klasičnim rasporedom otvora na pročelju i uporabom primjerenih materijala. Potporni zid trebalo bi izjednačiti i fugirati toniranim vapnenim vezivom tipičnim za Murvicu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	11
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st. ili ranije
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	VP
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

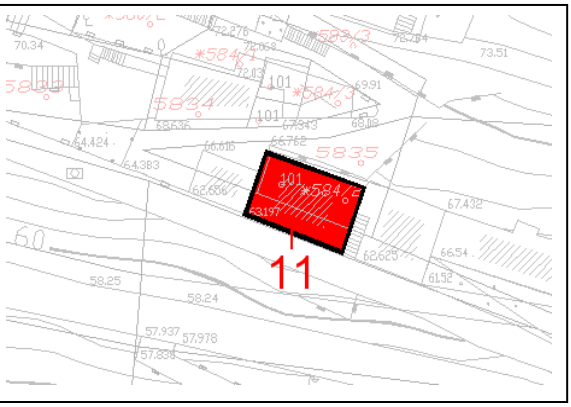
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☒
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Jednostavna stambena građevina u nizu, manjih gabarita, očuvana u izvornom obliku. Nosivi zidovi od priklesanog lomljenog kamena, vezanog toniranim vapnenim mortom. Četverostrešni krov s pokrovom od kamenih ploča i sljemenima izvedenim u kupi kanalici. Izvorna drvena stolarija (puni kapci, *škure*) u nešto lošijem stanju. Ulaz iz prolaza prema građevini 10.

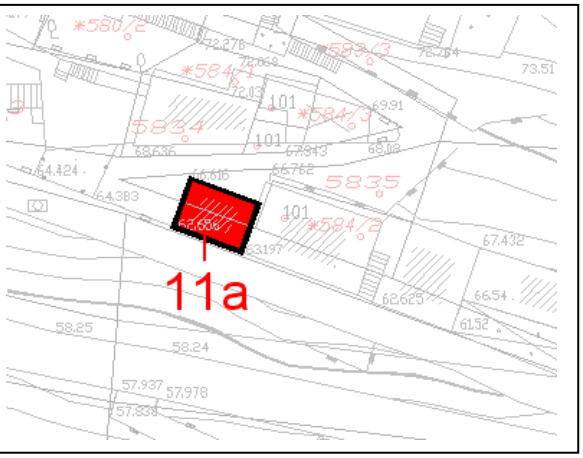
Zbog velikog nagiba terena sa sjeverne strane krov je u visini pješačkog puta. Kuća ima prije svega ambijentalnu vrijednost.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	11a
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	AB ploča (u izradi)

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: oblik i pokrov krovišta, stolarija	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☒
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Manji gospodarski objekt koji je vjerojatno pripadao zgradi 11.

U ovakvom stanju i adaptira li se na način kako je započeto, ova građevina narušava integritet ambijenta.

Moguće je rušenje uz ponovnu izgradnju prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	12
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+2
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

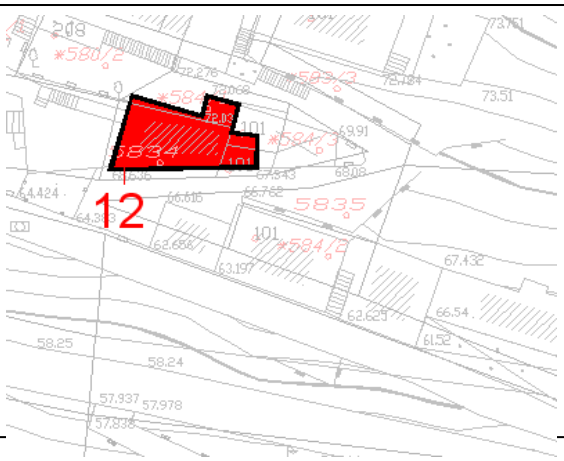

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

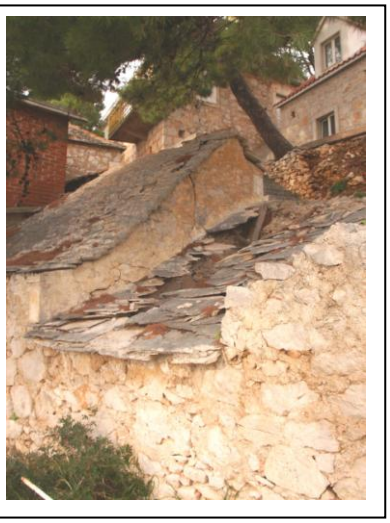
OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: uklanjanje dogradnje opekom na istočnom uglu, prvi kat	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

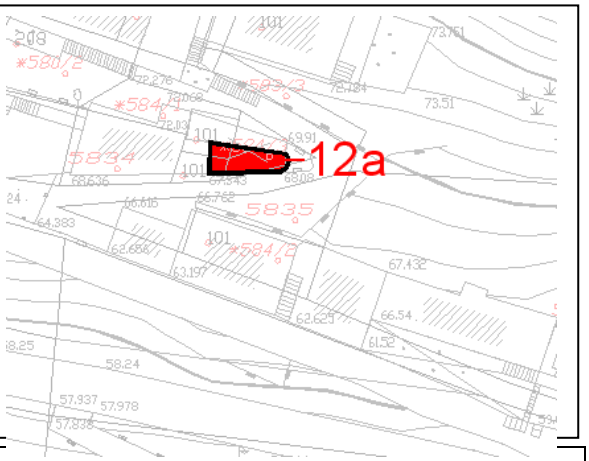

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Impozantna kamena stambena dvokatnica, zabatom okrenuta prema moru, očuvana uglavnom izvornom stanju. Iako su vanjski građevni elementi dobro očuvani, može se pretpostaviti da je potrebna temeljita obnova unutrašnjosti, pri čemu je moguće dozvoliti korištenje tavanskog prostora, no bez izgradnje luminara ili podizanja krova. Izvornu drvenu stolariju treba svakako sačuvati ili zamijeniti faksimilom, u istoj boji (bijelo). Nadogradnja izvedena na prvom katu, na istočnom uglu kuće, potpuno je neadekvatna, pogotovo zbog zidanja u opeci, te bi ju trebalo ukloniti, ili, ukoliko je to nemoguće, zamijeniti dogradnjom u lokalnom kamenu vezanom toniranim vapnenim vezivom, i pokriti krovištem s pokrovom od kamenih ploča. Krovište je višedjelno, interesantnih odnosa volumena, pokriveno kamenim pločama, sa sljemenima u kupi kanalici, te je bitan dio ambijenta u kojem se jasno iščitava s gornje strane.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	12a
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Sklop od triju niskih gospodarskih zgrada, vjerojatno pripadajućih građevini 12. Gospodarske zgrade pokrivene su krovom od kamenih ploča, koji je djelomično propao. Izvornost materijala i izgleda, te specifično stupnjevanje visina i volumena daju ovom sklopu visoku ambijentalnu vrijednost, te ga je nužno obnoviti, a dijelom i rekonstruirati, s izvornim materijalima i elementima.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	13
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st., recentno adaptirana
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+M
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

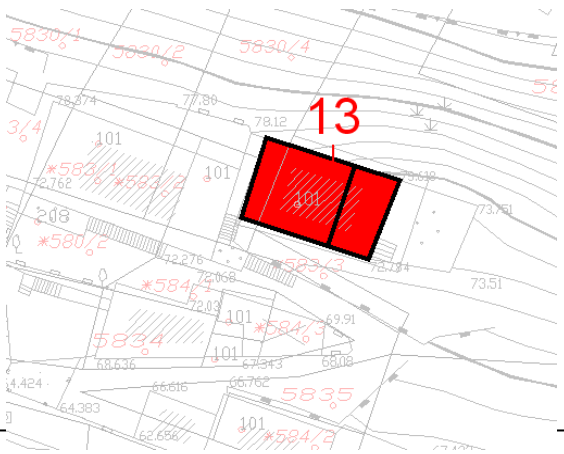

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena iznimno kosog krova prikladnijim, i PVC stolarije drvenom	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI: izjednačavanje visine potkrovlja na cijeloj zgradi, sa smanjenjem nagiba krova	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: izvorno oblikovane drvene stolarije, pokrova kamenim pločama, itd.	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Danas potpuno modenizirana građevina, pa se samo iz načina zidanja kamenog zida prizemlja može zaključiti da se vjerojatno radilo o zgradi donekle istovremenoj građevinama 12 i 14. Zidovi su danas prefugirani neprimjerenim cementnim mortom, a staro je krovište zamijenjeno betonskim krovištem iznimno strmog nagiba, potpuno neprimjerenim ambijentu, na čijem su zabatu trokutni prozori. Istočni kraj kuće ima ravan AB krov, a iz teksture zida vidljivo je da je ovaj dio dozidan, te da je izvorni objekt vjerojatno bio kamena prizemnica gospodarske namjene i malih dimenzija, pripadna zgradi 14. Prolaz prema 14 još ima određenu ambijentalnu vrijednost. Krov je pokriven mediteran crijepom, te ima neprikladan luminar izveden u betonu. Građevinu bi trebalo prilagoditi ambijentu prije svega smanjenjem nagiba krova. U smislu uklapanja u ambijent bilo bi poželjno stolariju zamijeniti drvenom, dodati drvene *škure* kao zaštitu od sunca i zidove fugirati toniranim vapnenim mortom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	14
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st. (1886.) ili ranije
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

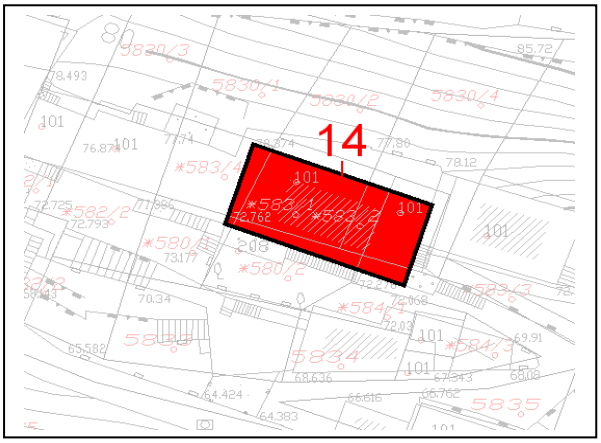

VALORIZACIJA:

Visoka spomenička i ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: uklanjanje AB balkona s južnog pročelja i izvorno oblikovanih *škura* u prizemlju	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

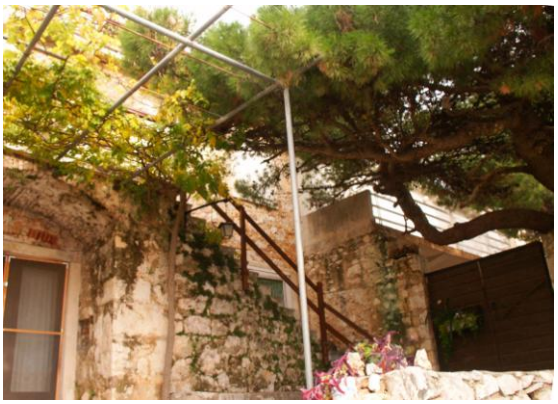

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

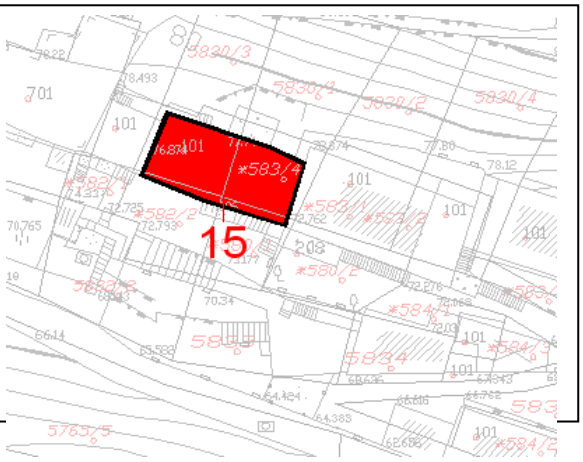
Jedna od spomenički najvrijednijih građevina u Murvici. Po uklesanoj godini datira se u 1886. g., iako neki stilski elementi, poput kamenih konzola koje su držale izvorni kameni balkon, upućuju na ranije postojanje barem dijela građevine. Izuzev grube naknadne intervencije AB balkonom i stubištem na glavnom pročelju, izvana su očuvani svi izvorni stilski elementi, poput kamenih oluka na konzolama, izvorne drvene stolarije.. Do bočnog ulaza na katu vodi lijepo oblikovano dvokrako kameno stubište, koje se dijeii s objektom 13. Vrijedan detalj predstavlja kamena ploča koja je bila dio tijeska, ugrađena u pod terase neposredno pokraj vrata nekadašnje konobe. Vrijedan prostor u ambijentalnom smislu predstavljaju prolaz sa stubištem, između zgrada 12, 13 i 14, te terasa koja gleda na pročelje zgrade 12 i prema moru. U eventualnoj obnovi uklanjanje AB balkona bilo bi prioritetno, kao i zamjena djelomičnog pokrova mediteran crijepom kamenim pločama, a u svemu ostalome trebalo bi apsolutno očuvati sve postojeće elemente.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	15
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov mediteran i ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: pokrov kamenim pločama, izvorno oblikovana stolarija	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: zamjena postojećeg bet. luminara	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Građevina koja se fizički i stilski nastavlja na 14. Zbog opsežnih izmjena nema spomeničku vrijednost i nije ju moguće točno datirati, no može se pretpostaviti da je tek nešto mlađa od zgrade 1. Može se zaključiti da su današnje terase u izvornom obliku bile put koji je prolazio ispred objekata 14 i 15 te se križao s drugim putem iza objekta 16. Na terasi je sačuvana pumpa za vodu s početka XX st. Očuvan je i volat u lošem stanju, a vrata *konobe* zamijenjena su neprikladnima. Krovište je obnovljeno i pokriveno također neprikladnim crijepom, a izveden je i betonski luminar, pa bi ih bilo poželjno zamijeniti pokrovom od kamenih ploča, s prikladnim luminarom. Raspored otvora u prizemlju također nije izvoran i po oblikovanju stolarije vjerojatno je prilikom podjele vlasništva promijenjen sredinom XX st., no i u sadašnjem se obliku relativno dobro uklapa u ambijent. Na istoj se parceli, ispod zgrade, proteže duga travnata terasa koja završava pred zgradom 12 i koju bi bilo poželjno očuvati u tom obliku.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	15a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov ravnim crijepom

VALORIZACIJA:

Bez ambijentalne i spomeničke vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: pokrivanje krova kamenim pločama	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: izvorno oblikovane drvene stolarije, kamenog stubišta i balkona	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Nekada mali gospodarski objekt uz građevinu 16 (čitljivo po teksturi zida i gabaritima) nadograđen je u stambenu katnicu, na žalost različitim tipom zidanja, s neprikladnim cementnim mortom, i vrlo malim nagibom krova pokrivenog ravnim crijepom. AB stubište i balkon također onemogućavaju uklapanje objekta u okolinu, kao i AB doprozornici na katu, upotreba neprimjerene stolarije (*grilje* umjesto *škura*) i metalna nadstrešnica pred zgradom.

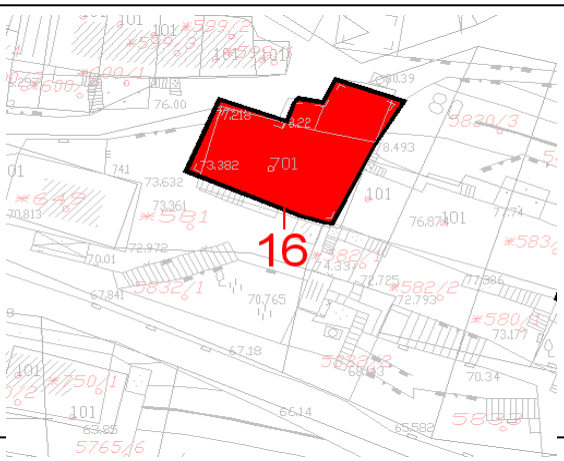
Nešto starija stolarija u prizemlju navodi na zaključak da je adaptacija tekla u dvije faze, prva sredinom, a druga krajem XX st. Kod eventualne obnove trebalo bi korigirati nagib i pokrov krova (kamene ploče), fugirati zid toniranim vapnenim vezivom, postaviti kamene doprozornike i dovratnike, stolariju zamijeniti izvorno oblikovanom, a metalnu nadstrešnicu drvenom. Na parceli uz donju cestu nalazi se travnata terasa koju zgrada 15a dijeli s 15 i koju treba nastojati sačuvati.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	16
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st. ili ranije
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+M
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna i spomenička vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☒
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ruševina impozantne stambene katnice razvedenog tlocrta i gradiranog volumena.

Sastoji se od istočnog dijela s korisnim potkrovljem, okrenutog zabatom prema jugu, te etažu nižeg glavnog dijela sa *sularom* koji je prema jugu okrenut glavnim pročeljem.

Zbog načina i kvalitete gradnje ima visoku vrijednost, te ju je potrebno pažljivo rekonstruirati, s eventualnim minimalnim funkcionalnim izmjenama u odnosu na izvorno stanje, sve prema odobrenom projektu. Svakako treba sačuvati fino oblikovane kamene oluke - *konole* - koji prolaze oko čitave kuće, ispod krovišta, nošeni zaobljenim kamenim konzolama, kao i izvorne, fino obrađene kamene doprozornike sa žlijebom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	16b
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	Izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+2
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: Uklanjanje AB terase i stubišta, vraćanje izvornog u kamenu, s voltom	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kamena stambena građevina s gospodarskim prizemljem, te dogradnjom gospodarske namjene (krušna peć) na istočnom kraju. Građena etapno, s tri stambena segmenta koji se uzdužno nastavljaju jedan na drugoga. Konstrukcija nosivih kamenih zidova s drvenim grednicima, izvana dobro očuvana; drvena krovna konstrukcija u lošem stanju, pokrivena kamenim pločama, urušena na gospodarskoj dogradnji. Na srednjem stambenom segmentu nekadašnji volat zamijenjen AB terasom na katu, do koje je stubište djelomično betonirano. Drvena stolarija izvornog izgleda, puni drveni kapci na prozorima u lošem stanju. Karakterističan detalj kamenog dimnjaka na gospodarskoj dogradnji u izravnoj opasnosti od urušavanja. Na zapadnom kraju južnog pročelja tipičan kameni *volat* sa segmentnim nadvojem od kamena. Kameni doprozornici, te dovratnici i nadvoji na vratima konobe u prizemlju istočnog dijela, na drugima doprozornici i dovratnici žbukani. Sklop ima veliku ambijentalnu vrijednost, pogotovo dograđena krušna peć s dimnjakom, te ga je potrebno obnoviti s izvornim stilskim elementima te armiranobetonske elemente zamijeniti izvorno oblikovanima, u lokalnom kamenu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	17
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

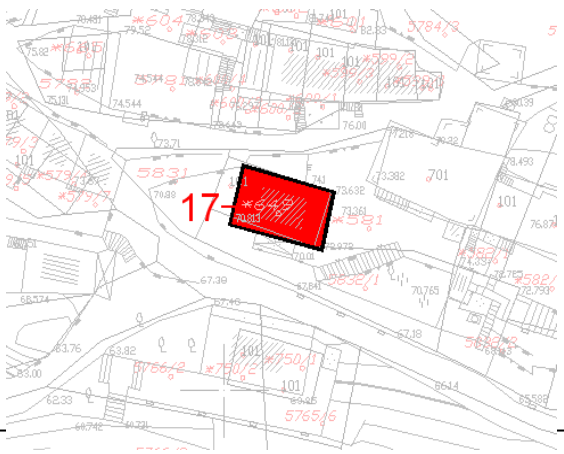
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: kamena balatura, uklanjanje betonskog balkona, raspored otvora	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: ujednačena izvorno oblikovana stolarija	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Tipična samostojeća kamena katnica s gospodarskim prizemljem i stambenim katom, simetričnog pročelja s luminarom nad *sularom* u središnjoj osi.

Naknadnim adaptacijama pomaknut je prizemni prozor na bočnom pročelju, te je na glavno pročelje dodana betonska terasa, a istočni ugao pred *sularom* zatvoren je betonskom prigradnjom.

Kod eventualne obnove bilo bi nužno ukloniti betonske dodatke pročelju, vratiti otvore na njihova izvorna mjesta, te zgradu sačuvati u izvornom stanju, kao jedan od reprezantivnih primjeraka za Murvicu tipičnog graditeljskog uzorka.

IDENTIFIKACIJSKA KARTICA GRAĐEVINE

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	18
NAMJENA:	javna - kulturna
OKVIRNA DATACIJA:	sredina XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kupom kanalicom

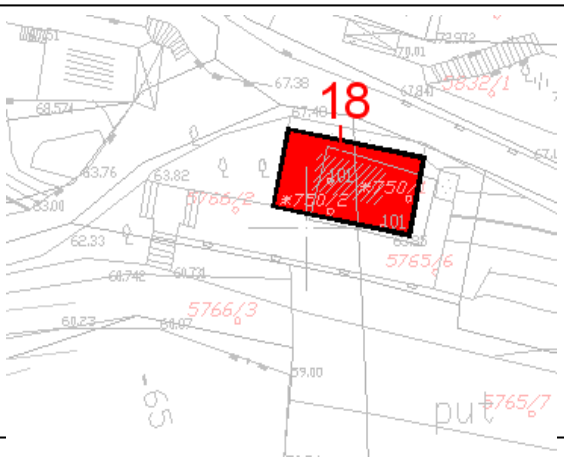
VALORIZACIJA:

Spomenička vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: pokrov kamenim pločama, izvorno oblikovana stolarija	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Nekadašnji Narodni dom, danas izvan funkcije, izgrađen nakon 2. svjetskog rata. Armiranobetonska konstrukcija jednostavnog gabarita, žbukanih pročelja, s drvenom stolarijom, u koju nije značajnije intervenirano izuzev obnove krova koji je danas pokriven kupom kanalicom.

O eventualnim promjenama gabarita i adaptaciji pročelja potrebno je konzultirati konzervatorsku službu, s obzirom na to da zgrada ima prije svega spomeničku vrijednost kao prvi objekt javne kulturne - civilne namjene u Murvici.

Poželjno je zadržavanje tipa namjene i zamjena pokrova kanalicom pokrovom kamenim pločama.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	19
NAMJENA:	stambena - turizam
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

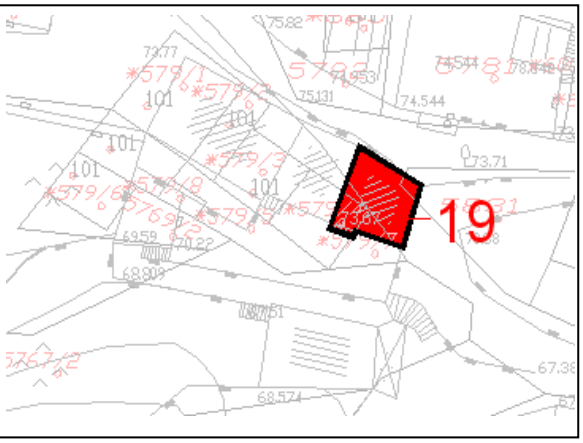
VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: uklanjanje zida s ulazom i nadstrešnice na terasi, otvaranje prilaznog puta	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: izvorna stolarija	☒

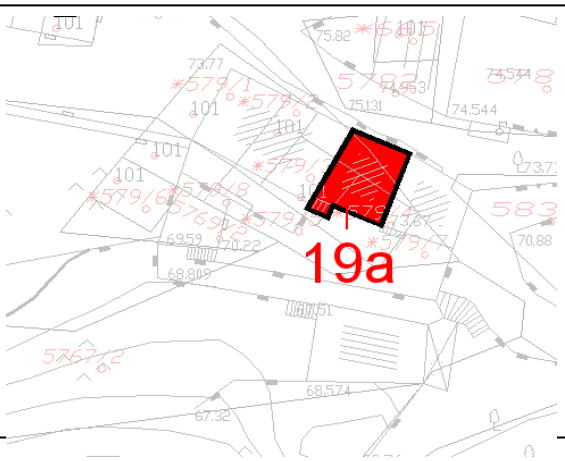
OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Prva u nizu od tri kamene stambene katnice, danas turistički objekt. Prilikom adaptacije izmijenjeno je glavno pročelje, izvorna stolarija zamijenjena drvenom industrijskom, a prilazni put koji je vodio do ulaza u sve tri zgrade zagrađen je kamenim zidom s atipičnim dvokrilnim ulaznim vratima, čime je presiječen pristup do zgrada 19a i 20. Nekadašnja zajednička površina puta ispred triju zgrada tako je pretvorena u terasu objekta 19, s disproporcionalno velikom drvenom nadstrešnicom. Kameni zidovi neprikladno su fugirani cementnim mortom. Zid s ulaznim vratima trebalo bi ukloniti, te ponovno staviti u funkciju nekadašnji put. Bilo bi poželjno ukloniti i nadstrešnicu, ili ju barem zamijeniti prikladnom, manjom konstrukcijom, te stolariju zamijeniti izvorno oblikovanom, a zidove fugirati toniranim vapnenim mortom tipičnim za Murvicu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	19a
NAMJENA:	stambena - turizam
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	donekle izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: rasporeda otvora, kamenih oluka	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: kamenih dovratnika u prizemlju	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Srednja zgrada u trodjelnom nizu kamenih katnica. Pristup do zgrade moguć je samo preko terase zgrade 19.

Izvorni raspored otvora izmijenjen je dodavanjem izmaknutih vrata u prizemlju, kojima bi bilo poželjno dodati kamene dovratnike, a sama vrata pomaknuti u os prozorskih otvora.

Izuzev neprikladnog fugiranja cementnim mortom, koje bi trebalo ponovno izvesti u izvornom toniranom grubom vapnenom mortu, drugi su građevni elementi relativno autohtoni.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	19b
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	recentna izgradnja
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

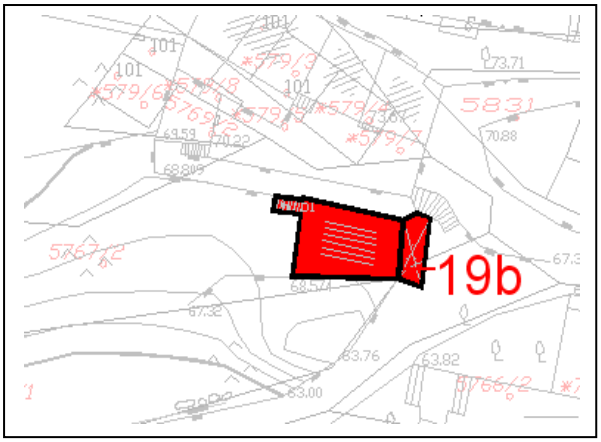

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: izvorno oblikovane stolarije, fugiranja toniranim vapnenim mortom...	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

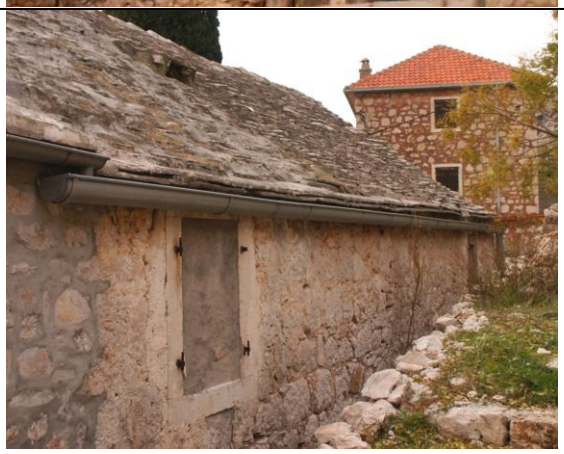
Recentno izvedena gospodarska zgrada osebujnog izgleda, zavojitim stubištem povezana sa zgradom 19, kojoj pripada, izvedena u kamenu vezanom cementnim mortom. Građevinu bi bilo moguće bar dijelom prilagoditi okolini fugiranjem u toniranom vapnenom mortu i zamjenom industrijske stolarije izvorno oblikovanom, iako ona već samom svojom koncepcijom odudara od svega što je tipično za izvornu arhitekturu Murvice.

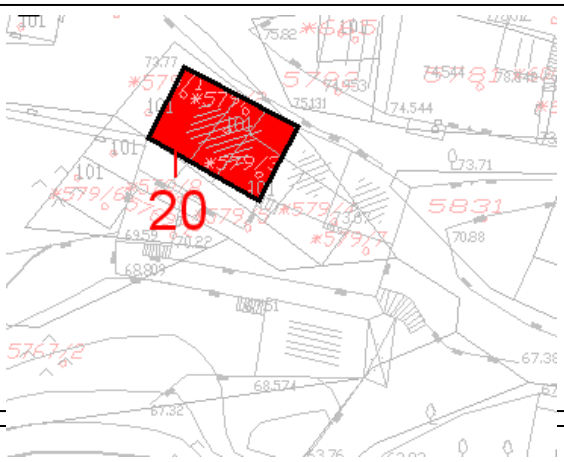
Predimenzionirana streha položena na netipične masivne drvene grede i okrugli zidani stup (!) također odudara od okoline, te se u tome nadovezuje na strehu kojom je natkrivena terasa zgrade 19. Zbog izvedbe u kamenu i određene osebujnosti građevina ne narušava dramatično integritet prostora, ali niti ne korespondira s bilo kojim njegovim dijelom, niti s njegovim tradicijskim obilježjima.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	20
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: raspored otvora na pročelju, izjednačavanje teksture zida, ev. balatura	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: zaštita od sunca škurama	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Treća građevina u nizu 19-20, u najlošijem stanju, bitno izmijenjenog glavnog pročelja. Neujednačena tekstura zida i nepravilan raspored otvora ukazuju na višekratne dogradnje i adaptacije. Krovište izvorno, pokriveno kamenim pločama, sa specifičnim detaljem krovnih prozorčića u vidu odignutih kamenih ploča. Na sjevernom pročelju izvorni otvori su zazidani, a između zgrade i puta iskopan je uski i duboki jarak. Stolarija je različitih tipova i u vrlo lošem stanju. Nužna je temeljita obnova objekta, pri čemu bi trebalo preprojektirati pročelje, bilo da ga se rekonstrukcijom vraća u izvorno stanje, ili da ga se prilagodi ambijentu korištenjem karakterističnih izvornih elemenata i rasporeda otvora. Potrebna je i rekonstrukcija *sulara* bez koje se vrata na katu glavnog pročelja ne mogu staviti u funkciju. Prilaz objektu prepriječen je zidom uz zgradu 19 kojeg je potrebno ukloniti.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21a
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

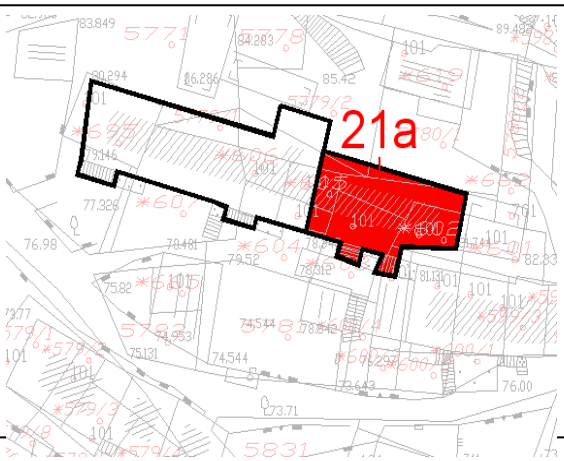

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskog stubišta kamenim, balatura, pokrov kamenim pločama	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: kamena ograda stubišta, kameno popločanje dvorišta	☐

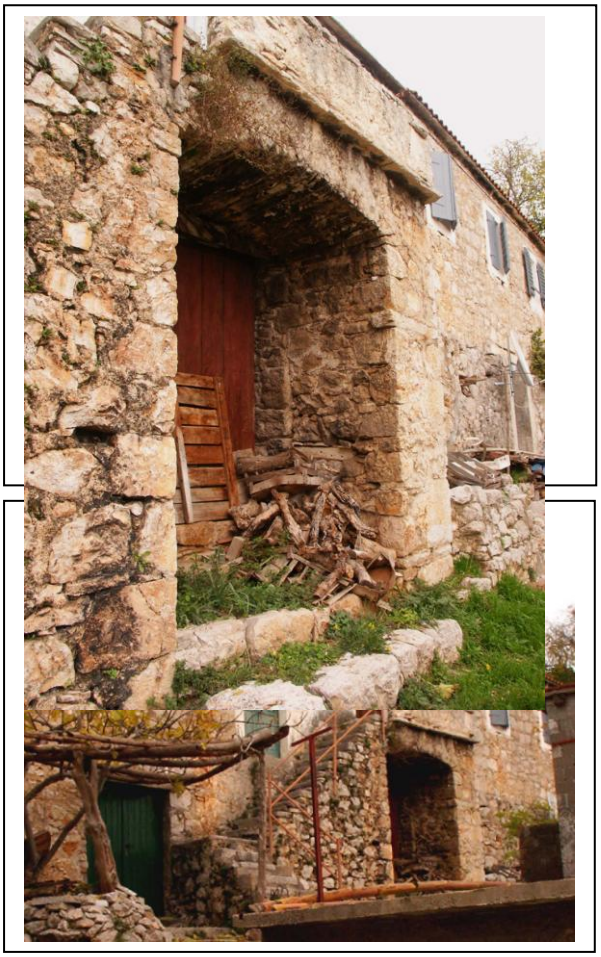

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Posljednja u nizu od četiri stambeno-gospodarske katnice, prislonjena uz ruševinu 21e, s gospodarskom zgradom u produžetku građevine 16b zatvara dvorište L-tlocrta. Ispred glavnog pročelja nalazi se betonirana terasa s toaletom od betonskih bloketa. Iz teksture zida moguće je iščitati da se izvorno radilo o prizemnici, vjerojatno gospodarske namjene, koja je tek kasnije dograđena, što objašnjava odsutnost *sulara*, odnosno ulaz na kat sa zabatne strane objekta, što nije tipično rješenje. Krov je pokriven mediteran crijepom. Do ulaza na katu vodi betonsko stubište s čeličnim rukohvatom, što nikako nije prikladno rješenje. Mala gospodarska prizemnica oslonjena na 16b nešto je izvornije sačuvana, s krovom od kamenih ploča. Kod eventualne obnove trebalo bi betonsku terasu i stubište zamijeniti kamenima, ukloniti prigrađeni toalet od bloketa, te krov prekriti kamenim pločama. Prihvatljivo je i proširenje na ruševinu 21e, pod uvjetom da se cjelovitim arhitektonskim rješenjem s izvornim elementima unaprijedi kvaliteta prostora.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21b
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

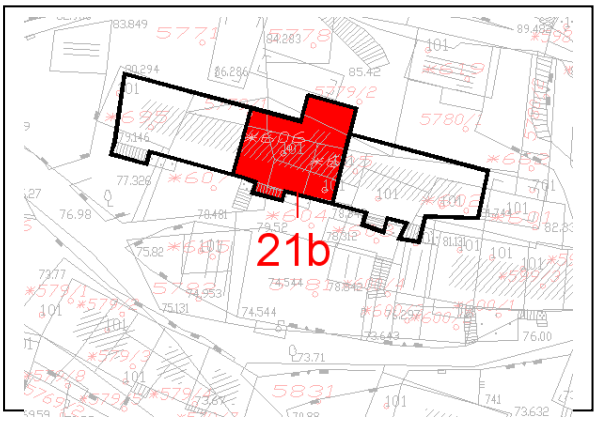

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonske ograde kamenom, skidanje žbuke, stolarija	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: zaštite od sunca (škura)	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Treća u nizu stambeno-gospodarskih katnica, bitno izmijenjena adaptacijama u kojima se izgubilo izvorno oblikovanje pročelja. Sačuvan je kameni *sular*, no s betonskom ogradom i čeličnim rukohvatom, a zid je djelomično prežbukan. Izvorna stolarija zamijenjena je nešto novijom, a naknadno su probijena vrata na polukatu do kojih ne vode stube.

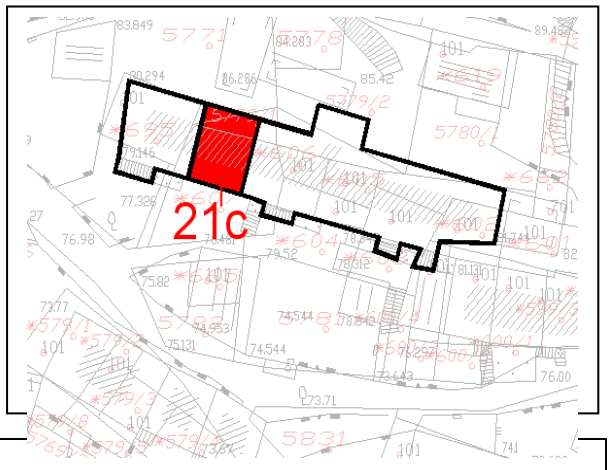
Može se pretpostaviti da je nekadašnje pročelje bilo oblikovano po uzorku uočljivom na zgradi 21d.

Neobičan je iznimno visok volat nad vratima konobe, iz kojeg se iščitava veća visina prizemlja od one u okolnim zgradama.

Kod obnove nužno je rekonstruirati izvorni izgled pročelja, odnosno projektom predvidjeti manje izmjene koje diktiraju funkcionalni razlozi. Potrebno je izjednačiti teksturu zida uklanjanjem žbuke, postaviti stolariju oblikovanu prema izvornoj, prerasporediti otvore na pročelju i betonsku ogradu i čelični rukohvat na balaturi zamijeniti kamenima.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21c
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: dograđeni sanitarni objekt	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Druga u četverodjelnom nizu stambeno-gospodarskih katnica, sačuvana u izvornom stanju.

Uz izvorno oblikovanu pripadnu gospodarsku zgradu smještenu uz pješački put, dodana je nova, s armiranobetonskom pločom umjesto kosog krova, koja bitno narušava integritet ambijenta i dosta se jako percipira u prostoru.

Glavnu je zgradu nužno očuvati u izvornom obliku, s minimalnim funkcionalnim korekcijama kako bi se omogućilo korištenje potkrovlja, dok je neprikladno oblikovanu gospodarsku zgradu potrebno preoblikovati na takav način da se omogući njezino uklapanje u izvorni ambijent.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21d
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

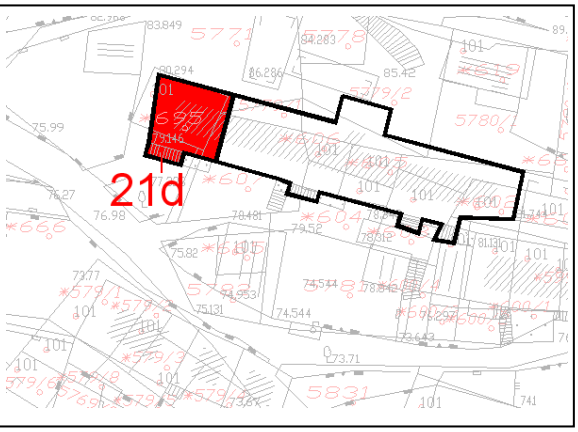
VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kamena stambena katnica s gospodarskim prizemljem, nešto lošije očuvana no u potpuno izvornom stanju, za Murvicu tipičnog tlocrta i pročelja, zbog čega ima posebnu ambijentalnu vrijednost. Kameni *sular* (stube s *voltom* koje vode do ulaza na kat) sačuvana je zajedno s kamenim popločenjem i stubama. S

ve je ove detalje nužno obnoviti i sačuvati u izvornom obliku, a moguće je odobriti minimalne prilagodbe kako bi se omogućilo korištenje potkrovlja. Stolariju i sve ostale građevne elemente nužno je obnoviti u skladu s izvornim stanjem. Građevina je dio četverodijelnog niza s pripadnim gospodarskim objektima, koji se nalaze nešto ispred pročelja, tik uz cestu, i koje je potrebno vratiti u izvorno stanje na nivou graditeljskih detalja i tako prilagoditi ambijentu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21e
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

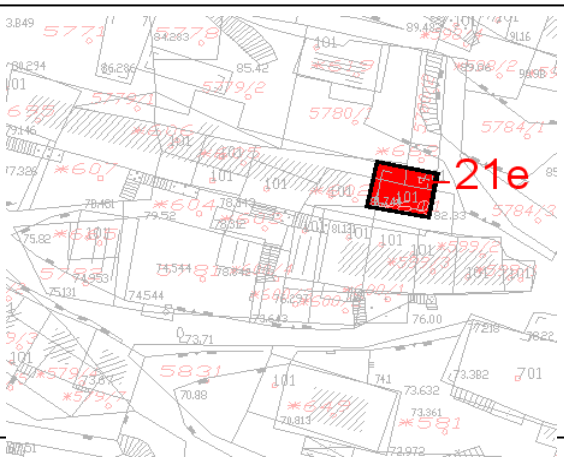

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ruševina gospodarske prizemnice na kraju niza 21, urušenog krovišta, smještena uz pješački put koji ograničava mogućnost tlocrtnog proširenja. Zazidani prozorski otvori u zabatnom pročelju prema 21a ukazuju na nešto veću starost građevine u odnosu na susjednu.

Kod rekonstrukcije moguće manje tlocrtne korekcije iz funkcionalnih razloga, sve s izvornim graditeljskim elementima, prema odobrenom projektu i uzimajući u obzir očuvanje skladnog međuodnosa s volumenima susjednih zgrada.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	21f i 21g
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

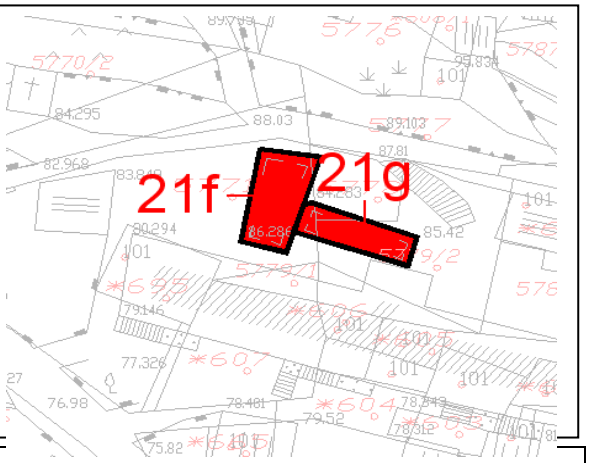

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Gospodarske kamene prizemnice iza niza 21, na nešto višoj koti, izvornog izgleda ali lošeg građevnog stanja.

Moguće su manje izmjene prilikom obnove, koje bi ih funkcionalno unaprijedile, sve prema odobrenom projektu i s upotrebom izvornih graditeljskih elemenata.

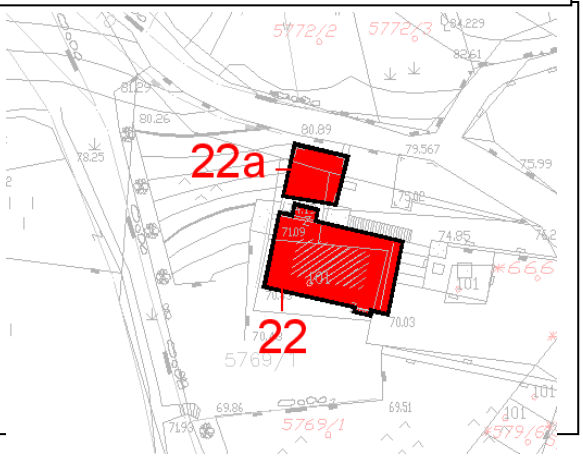
Prilikom projektiranja izmjena nužno je voditi računa o skladnom nadovezivanju na sklop 21 i obližnju zgradu 29. Ukloniti sve adaptirane detalje rađene u betonu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	22 i 22a
NAMJENA:	škola
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st. i ranije
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje/izvorno
KATNOST:	P+2
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

VALORIZACIJA:

Visoka spomenička i ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: pokrov kamenim pločama	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Monumentalna kamena dvokatnica na jugoistočnom rubu naselja, očuvanih južnog i bočnih pročelja. Na sjevernom pročelju dodano betonsko stubište, ispod kojeg se oko zgrade, uz rub parcele, nižu ruševine kamenih gospodarskih zgrada. Neposredno uz sjeverno pročelje zgrade nalazi se ruševina ranijeg objekta, djelomično ugrađenog u novu zgradu, vjerojatno stambene namjene, s očuvanim fino profiliranim nadvratnikom, po kojem se može zaključiti da se radi o jednoj od najstarijih očuvanih građevina u mjestu, kao i to da se očito radilo o građevini građanskog, a ne rustikalnog karaktera.

Zbog toga sklop zgrade s ruševinom ima i spomeničku vrijednost, te je spomenuti nadvoj i fragment ruševne zgrade nužno sačuvati i eventualno djelomično rekonstruirati u izvorno stanje. Čitava zgrada je u vrlo dobrom stanju, no bilo bi poželjno betonsko stubište zamijeniti prikladno oblikovanim, kamenim, prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	23
NAMJENA:	gospodarska - rakijašnica
OKVIRNA DATACIJA:	pol. XX. st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

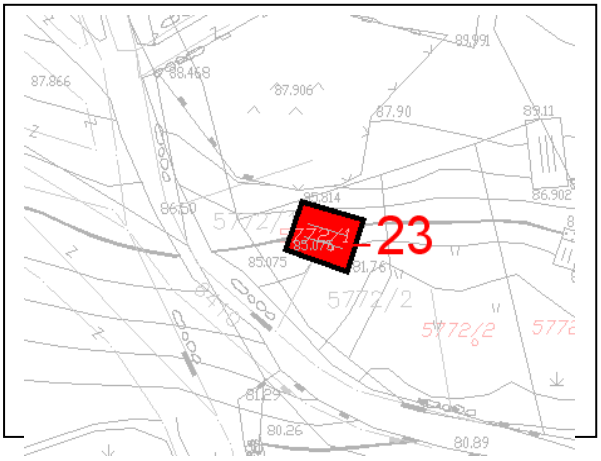

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Zgrada rakijašnice, koju zajednički koriste mještani, mala je gospodarska zgrada novijeg datuma smještena na manjem praznom prostoru na istočnom kraju naselja, na prilaznom putu prema crkvi.

Osim što je u lošem stanju, ova građevina ozbiljno narušava integritet prostora neprikladnim izgledom zidova (grubo nabačen cementni sloj) i krovom plitkog nagiba pokrivenim mediteran crijepom. Nešto starija stolarija po tipu pripada zgradama stambene namjene, pa možemo zaključiti da je preuzeta s neke građevine koja se adaptirala.

Građevinu je poželjno srušiti i zamijeniti novom, eventualno većih gabarita i iste ili drugačije namjene, no oblikovanom s tradicijskim izvornim graditeljskim elementima, prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	24
NAMJENA:	javna - sakralna
OKVIRNA DATACIJA:	pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	ravna AB ploča

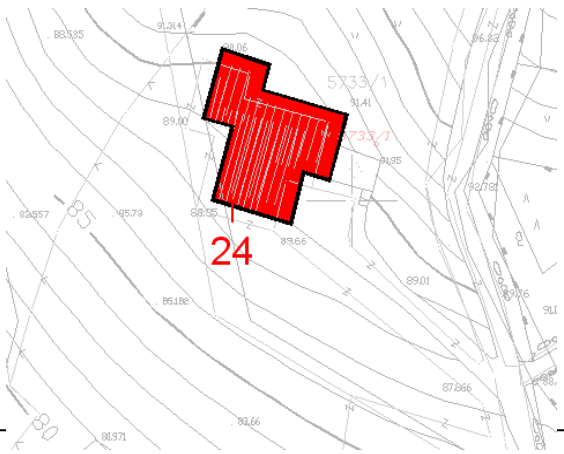
VALORIZACIJA:

Visoka spomenička i ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Župna crkva izgrađena sredinom XX stoljeća, oblikovno u stilu zrele moderne arhitekture, iznimno kvalitetnog arhitektonskog izričaja i izvanredno diskretno uklopljena u okoliš.

Neuređen prilaz crkvi umanjuje mogućnost njezinog punog percipiranja u prostoru.

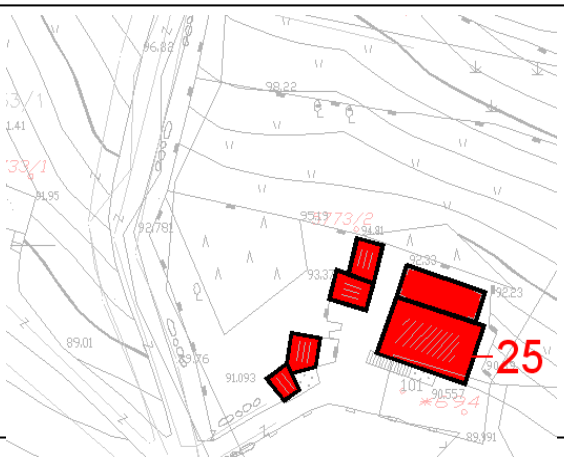
Potrebno ju je sačuvati u izvornom stanju, bez ikakvih oblikovnih intervencija, te urediti prilazni put, kao i u hortikulturnom smislu širi prostor oko crkve koji je trenutno zarastao u šipražje.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	25
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Jednostavna kamena katnica tipičnog tradicijskog oblikovanja, sa *sularom* na koji su dodane betonske stepenice i čelični rukohvat. Na krovu pokrivenom kamenim pločama vrijedan je detalj izvornog kamenog dimnjaka koji je svakako nužno sačuvati.

Moguće manje izmjene funkcionalne prirode, no uz korištenje izvornih graditeljskih elemenata i prema odobrenom projektu, pri čemu je potrebno betonsko stubište zamijeniti kamenim, s prikladnijim rukohvatom. Bilo bi poželjno ujednačiti stolariju, korištenjem izvorno oblikovane (*škure*).

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	26
NAMJENA:	javna - gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	Su
KROVIŠTE:	ravna AB ploča

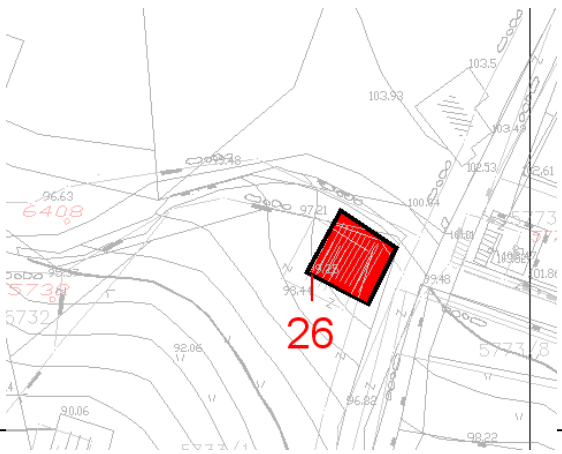

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: kosog krova s pokrovom kamenim pločama, i/ili obloge kamenim pločama	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Armiranobetonski gospodarski objekt, pripadan vodospremi 28.

U prostoru figurira kao betonska kutija u visini suterena, s nešto povišenim betonskim grlom cisterne.

U sadašnjem stanju narušava integritet ambijenta, pa ga je poželjno barem obložiti kamenom, natkriti kamenim krovom, ili na drugi način ukopiti u mabijent, prema odobrenom projektu.

Idealno bi bilo ovu građevinu sasvim ukloniti ili zamijeniti prikladnije oblikovanom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	27
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	druga pol. XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	ravna AB ploča

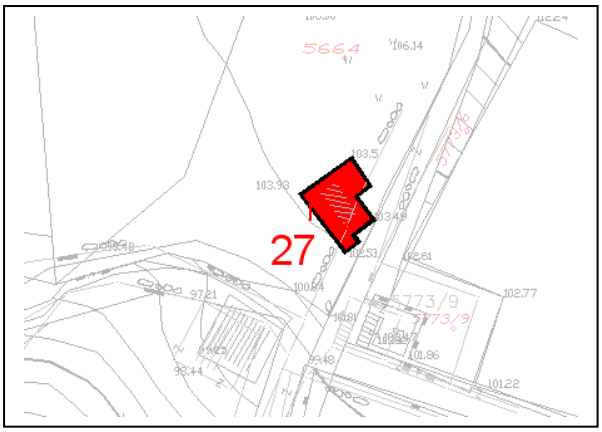

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE samo u okviru cjelovite pregradnje i prilagođavanja arh. okolišu	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKOMPOZICIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Manji prizemni stambeni objekt, recentne izgradnje, smješten na samom sjeverozapadnom kraju naselja.

Glavno, južno pročelje je žbukano, te se pred njim nalazi terasa s nadstrešnicom od valovitih ploča, dok je bočno pročelje djelomično obloženo oblucima. Zgrada je natkrivena ravnom AB pločom.

Oblikovanjem odudara od odrednica tradicijske arhitekture mjesta, pa bi ju bilo poželjno prilagoditi oblaganjem kamenom, pokrivanjem kosim krovom od kamenih ploča, te dodavanjem izvorno oblikovanih elemenata poput stolarije i zaštite od sunca. Moguće je dopustiti minimalne izmjene tlocrta objekta, pod uvjetom da se time građevina u cjelini prilagodi ambijentu i izvede u nekom od izvornih tipova gradnje.

IDENTIFIKACIJSKA KARTICA GRAĐEVINE

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	28
NAMJENA:	javna - gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	terasa pokrivena kamenim pločama

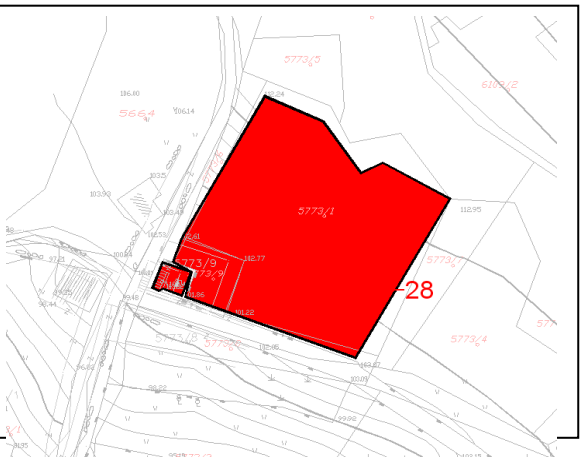
VALORIZACIJA:

Spomenička vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskog grla cisterne kamenim	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

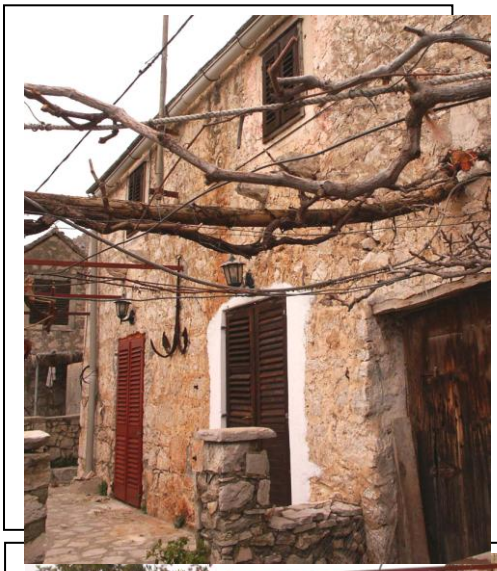
Vodosprema - *pjover* - iz XIX stoljeća, znatnih dimenzija, koja zauzima sjeverozapadni kraj naselja.

Sastoji se od kamene građevine zidane od finih klesanaca, nalik utvrdi, na krovu koje je terasa s grlom cisterne, te od velike betonirane površine padine. Grlo cisterne zamijenjeno je betonskim, pa bi ga bilo poželjno vratiti u izvorno stanje (klesani kamen).

Vrlo velika površina padine prekrivena betonom ne unapređuje kvalitetu prostora, pa bi bilo poželjno projektirati rješenje kojim bi se prilagodila ambijentu. Građevina ima spomeničku vrijednost te ju kao takvu treba zaštititi od bilo kakvih intervencija.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	29a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

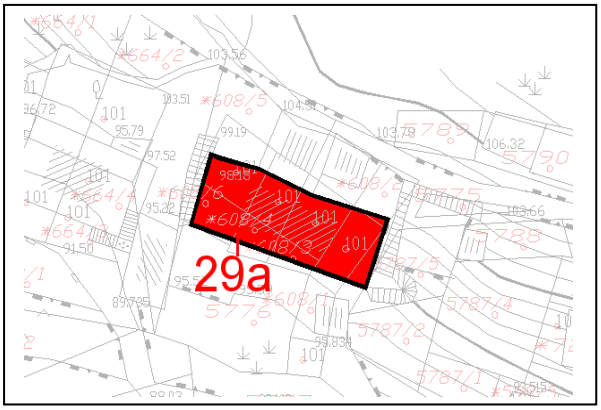

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: izvorna stolarija, kameni oluk	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

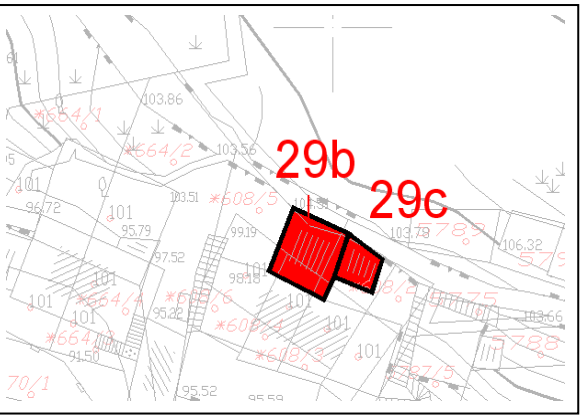
OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Dosta izmijenjena stara stambena katnica, sada podijeljena u dvije cjeline, pred kojom se nalazi vjerojatno sanitarni objekt 29e. Prostor pred zapadnim dijelom pretvoren je u terasu s grlom cisterne i obzidan kamenom ogradom. Izvorna stolarija zamijenjena je indutrijskim *griljama* i bilo bi ju poželjno ujednačiti i vratiti u izvorni oblik (*škure*). Teksturu zida trebalo bi očistiti i ujednačiti. Vrijedan detalj koji treba čuvati u slučaju obnove je drveni tijesak ugrađen umjesto nadvratnika na vratima konobe istočnog dijela zgrade, koji je općenito u lošijem stanju.

Prihvatljive su razne manje funkcionalne izmjene, prema odobrenom projektu i pod uvjetom da se koriste izvorni elementi oblikovanja. Građevina 29e, obložena kamenom ali natkrivena ravnom AB-pločom zahtijeva adaptaciju natkrivanjem kosim krovom s pokrovom od kamenih ploča, kako bi se uklopila u ambijent.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	29b i 29 c
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st. ili ranije
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ambijentalno iznimno vrijedan sklop dviju gospodarskih zgrada koje se i danas koriste, dijelom ugrađenih u stijenu.

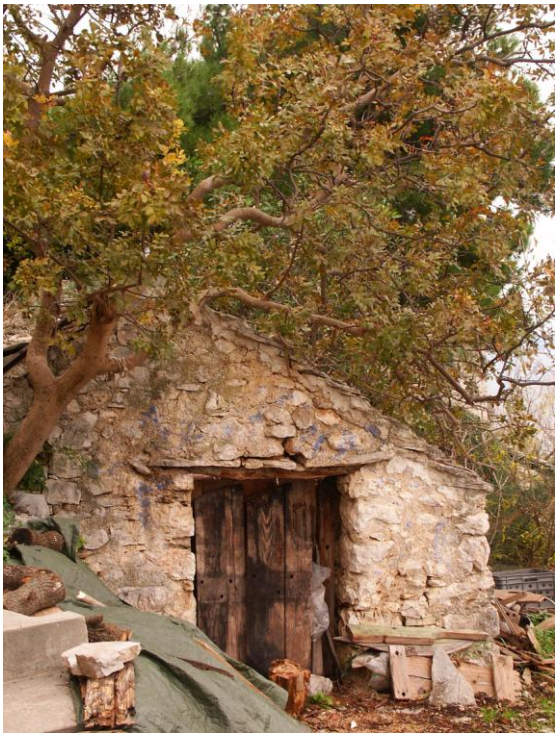
Zgrade su prislonjene uz stražnju, sjevernu stranu građevine 29e, u koju je moguć ulaz i s te strane.

Izvorni krovovi pokriveni kamenim pločama, i sa zanimljivim detaljem starih dimnjaka u kamenu odnosno opeci. Iako vrlo malih dimenzija, ove zgrade čine ambijentalno efektan sklop i bilo bi dobro naći način kojim bi se naglasila njihova prisutnost u prostoru.

U slučaju obnove nužno je maksimalno čuvati izvorni izgled sklopa.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	29d
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

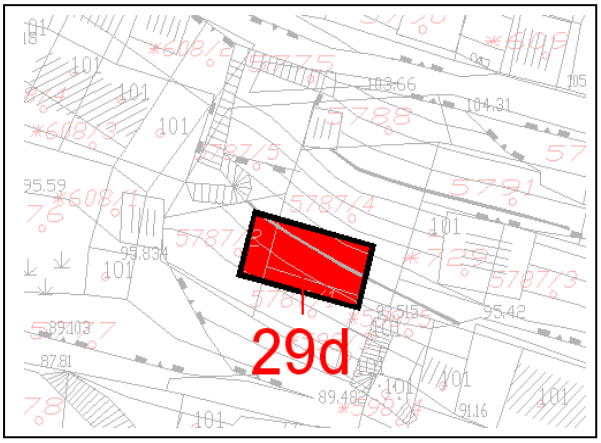

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Manja gospodarska zgrada preko puta zgrade 29a, sačuvana u lošem ali izvornom stanju. *Potlehušica*, korištena vjerojatno prvo za stanovanje, a po izgradnji novog doma (29a) kao staja, što upućuje naeventualnu raniju dataciju od one utvrđene prema kartama.

Kod eventualne obnove moguće su manje izmjene, prema odobrenom projektu, no uz obvezu čuvanja izvornih elemenata, a pogotovo nadvratnika od tankih kamenih ploča postavljenih na drvenu gredu, kao zanimljivog i autohtonog detalja.

Moguće je odobriti manje intervencije radi promjene namjene.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	31
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

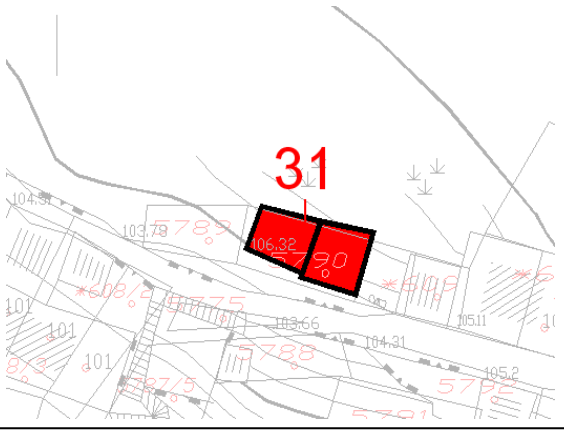

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

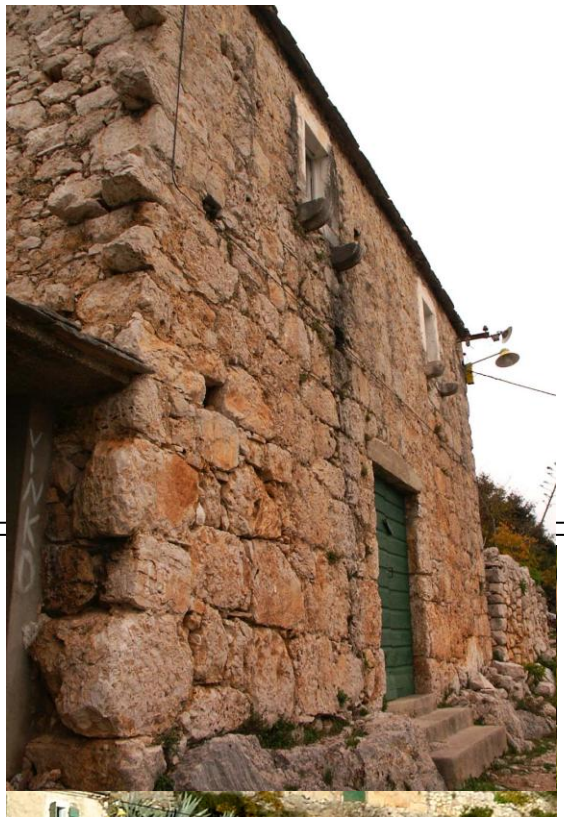
Manja ruševna gospodarska zgrada smještena u posljednjem redu zgrada prema sjeveru. Nešto izdignuta u odnosu na cestu, uočljiv ostatak manjeg prilaza.

Krovište nije očuvano, izvorno pokriveno kamenim pločama. P

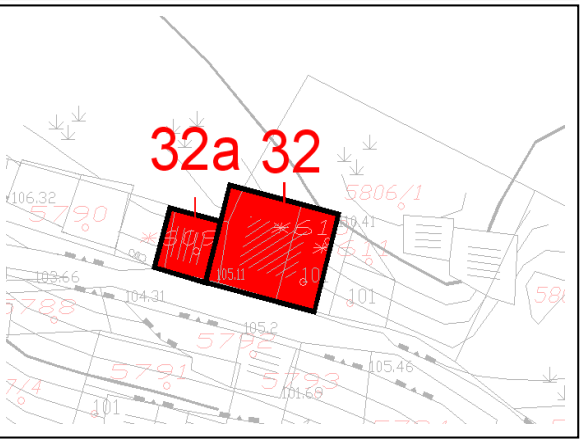
Prihvatljiva je mogućnost rekonstrukcije postojećih ostataka, uz strogo poštivanje izvornih stilskih elemenata, sve prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	32 i 32a
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskih stuba i nadvoja kamenima, postavljanje škura	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Starija stambena građevina s gospodarskim prizemljem, u relativno izvornom stanju izuzev dodanih AB nadvoja i stuba na vratima *konobe*, te odsutnosti *škura* kao zaštite od sunca. Iz kamenih istaka na uglu može se zaključiti da je već izvorno predviđena mogućnost proširenja na gospodarski objekt 32a, kakvo bi i danas bilo prihvatljivo ukoliko se izvede pažljivim i faksimilnim zidanjem u odnosu na izvornu zgradu.

Kod obnove bi AB nadvoj i stube trebalo zamijeniti kamenima, radi očuvanja integriteta ambijenta.

Dodana prizemna mala gospodarska zgrada 32a nagrđena je betonskim dovratnikom koji bi trebalo zamijeniti kamenim, no kako 32a nema zasebnu vrijednost dopustivo je i njezino uklanjanje, i eventualna zamjena ili proširenje zgrade 32.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	32b
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

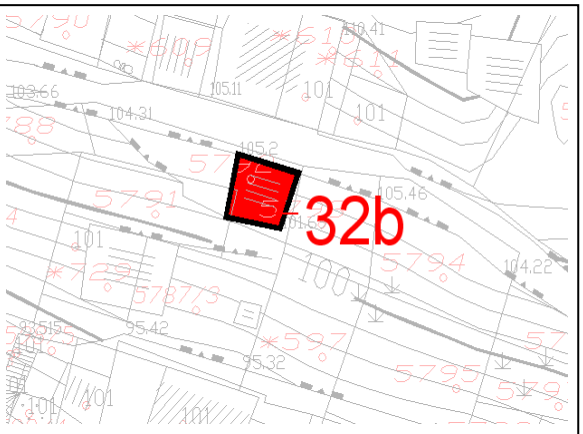

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Vrlo mala autohtona gospodarska zgrada, s ograđenim predprostorom za životinje, izvedena u suhozidu i pokrivena kamenim pločama. Donekle neobično oblikovana i lijepo uklopljena u okoliš.

U idealnom slučaju trebalo bi ju sačuvati u izvornom obliku i funkciji i s autohtonim detaljima.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	32c
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

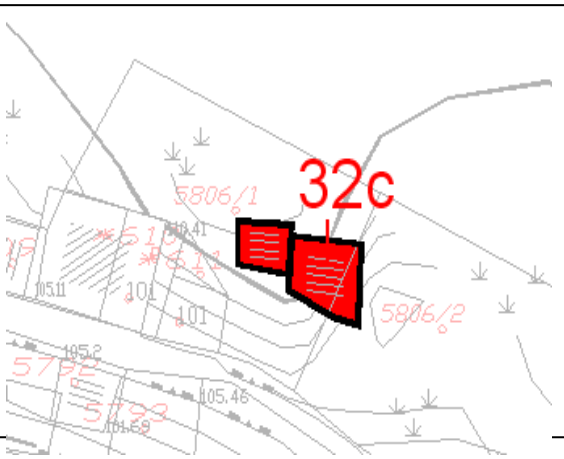
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE: unutar gabarita ruševnih ostataka, spajanjem u cjelovit pravokutni tlocrt	☒
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Manji gospodarski objekt sačuvan u izvornom stanju, smješten strmo iznad pješačkog puta.

Vjerojatno bivša stambena *potlehušica*, a kasnije gospodarski objekt, nešto kasnije datacije jer se nalazi na najvišoj koti mjesta, dosta udaljen od plodnog polja.

Moguće manje proširenje spajanjem postojećih ruševnih ostataka u jedinstven pravokutni tlocrt, kako bi se objekt eventualno doveo u stambenu funkciju, s izvornim stilskim obilježjima, sve prema odobrenom projektu.

IDENTIFIKACIJSKA KARTICA GRAĐEVINE

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	33
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

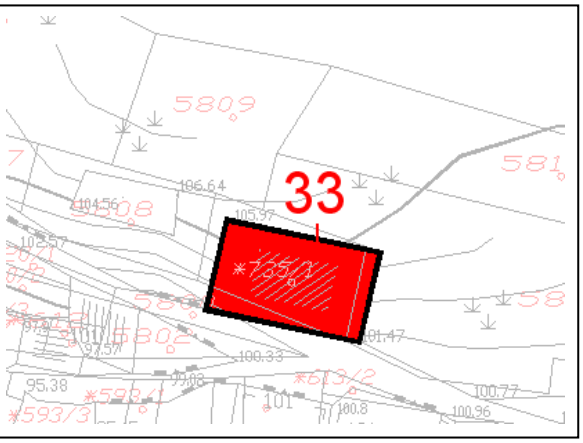

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kvalitetno građena impozantna stambena katnica, u najviše pozicioniranom redu kuća, visinski dominantnom nad mjestom. Trenutno izvan funkcije(sudeći prema uništenoj *škuri* na glavnom pročelju) no inače zbog vrlo solidne gradnje dobro uščuvana, a možda i obnavljana pred nešto više vremena.

Građena kvalitetnim klesancima, s kamenim doprozornicima, i sačuvanom izvorno oblikovanom stolarijom.

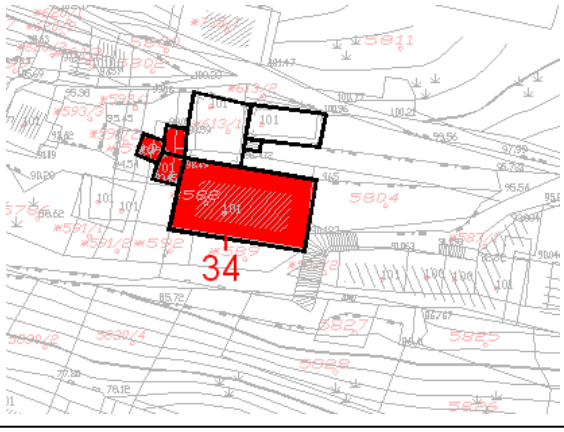
Kod obnove moguće manje funkcionalne izmjene ili korištenje potkrovlja, izvedene prema odobrnom projektu i vrlo pažljivo u odnosu na cjelinu zgrade i ambijenta nad kojim dominira.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	34
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+2
KROVIŠTE:	pokrov kupom

VALORIZACIJA:

Spomenička i ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☒
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: raspored otvora u prizemlju, izvorna stolarija	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Monumentalna stambena dvokatnica s dvostrešnim krovom sa skošenim zabatima pokrivenim starom kupom, i izvornim specifično oblikovanim dimnjakom od opeke. Nad kamenim doprozornicima segmentni nadvoji od kamena.

Dimenzijama i oblikovanjem ne pripada u tipičnu arhitekturu Murvice. Fizički dominantna nad okolinom, izuzetno se jako iščitava iz svih vizura mjesta, pa ju je potrebno obnoviti u smislu vraćanja u izvorno stanje s minimalnim izmjenama, i bez povećanja gabarita. Poželjno je ujednačiti i obnoviti stolariju, te vratiti izvorni raspored otvora u prizemlju (ili ih bar uskladiti i postaviti u osi otvora na katu). Na terasi sačuvati grlo cisterne. Oko zgrade, prema prilaznoj cesti, nalazi se čitav kompleks ruševnih gospodarskih zgrada, urušenih krovova, čijoj obnovi bi se trebalo pristupiti prema odobrenom projektu, i s eventualnom mogućnosti rušenja pojedinih manje vrijednih dijelova.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	35
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+M
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

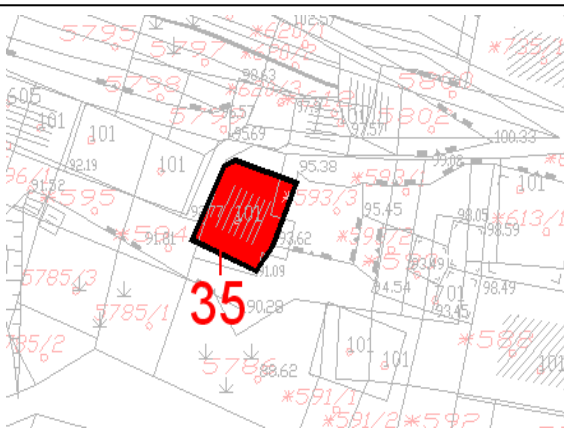

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

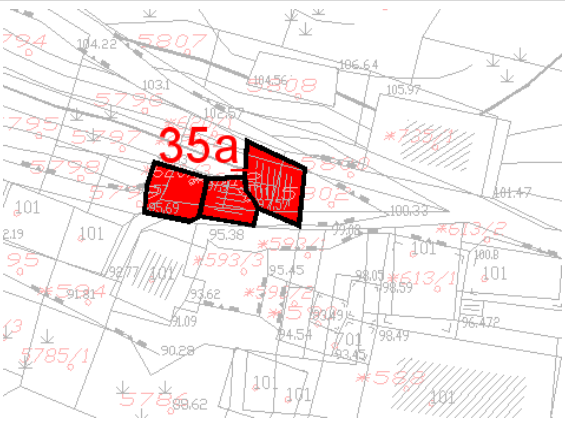
Manja kamena gospodarska zgrada sačuvana u izvornom stanju. Lijep detalj kamenog dimnjaka koji se percipira s pješačkog puta koji prolazi uz stražnje pročelje zgrade. U vrlo lošem stanju i trenutno izvan funkcije. Detalji kamenih konzola ispod prozora i fragment kamenog segmentnog nadvoja s drvenim nadvratnikom nad vratima upućuju na veću starost. Oblikovanje prozora u potkrovlju indicira da je gospodarska funkcija bila kombinirana sa stambenom usprkos vrlo malim dimenzijama objekta. Nužna obnova s izvornim graditeljskim elementima, te eventualnim manjim funkcionalnim izmjenama prema odobrenom projektu, no uz nužno očuvanje detalja dimnjaka, nadvoja nad vratima i konzola na zabatnom pročelju.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	35a
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Izvorne kamene gospodarske zgrade, pripadne vjerojatno zgradi 35, iznimno malih dimenzija i organičkog oblikovanja, prilagođenog smještaju na razmeđi dvaju pješačkih putova.

Zbog ograničenosti prostora onemogućeno tlocrtno proširenje. Iako im je funkcija zbog malih gabarita i dalje nužno gospodarska, potrebno ih je obnoviti barem u sadašnjim gabaritima zbog ambijentalne vrijednosti koju imaju.

Svakako očuvati suhozid i pokrov kamenim pločama.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	36
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

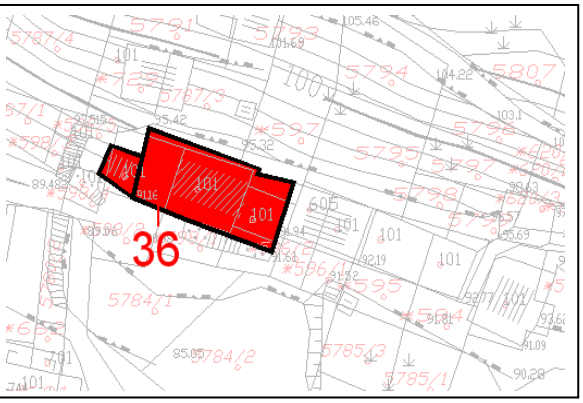
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskog stubišta kamenom blaturom, stolarija	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Veća kamena stambena katnica, s novijim betonskim stubištem na kamenom *sularu*. Krov dvostrešan, pokriven kamenim pločama.

Zgrada u dosta lošem stanju, potrebna obnova skorištenjem izvornih oblikovnih elemenata, prilikom koje bi betonske stube trebalo zamijeniti kamenima, te obnoviti i ujednačiti teksturu zida fugiranjem toniranim vepnenim mortom.

Moguće manje funkcionalne izmjene, sve prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	36 a i 36b
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše / ruševina
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

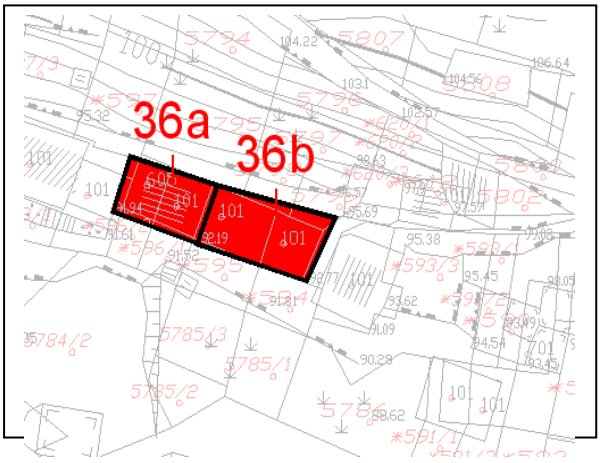
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: drvena stolarija	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Niz gospodarskih zgrada pripadnih zgradama 36 i eventualno 35, s četiri ulaza. Dva zapadnija ulaza tvore dio 36a, koji je još u funkciji, dok dva istočnija ulaza pripadaju dijelu 36b, kojem je krov urušen pase ovaj dio zgrade ne koristi.

Čitav niz je prizeman, krovište je drveno pokriveno kamenim pločama, a pročelje nema prozora već ga oblikuju četiri ulaza. Objekt je moguće obnoviti s manjim izmjenama, no s obaveznim korištenjem izvornih oblikovnih elemenata.

Stolariju je potrebno ujednačiti, postavljanjem nove koja bi bila oblikovana prema izvornoj stolariji tipičnoj za ovaj ambijent.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	37a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov valovitim salonitom

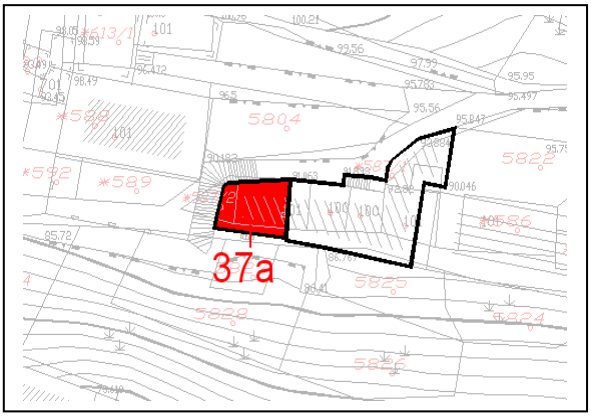
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☒
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: pokrov kamenim pločama, zaštita od sunca škurama, kameni oluk....	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kamena stambena katnica u lošem stanju, izvornog pročelja, no krova neprijkladno pokrivenog pločama valovitog salonita. Nužna obnova trebala bi uključivati povratak u izvorno stanje ili obnovu s tradicionalnim elementima ali s manjim funkcionalnim izmjenama, prema odobrenom projektu.

Kod projektiranja eventualnih izmjena treba obratiti pažnju na gradaciju i međusobni odnos svih triju zgrada u nizu.

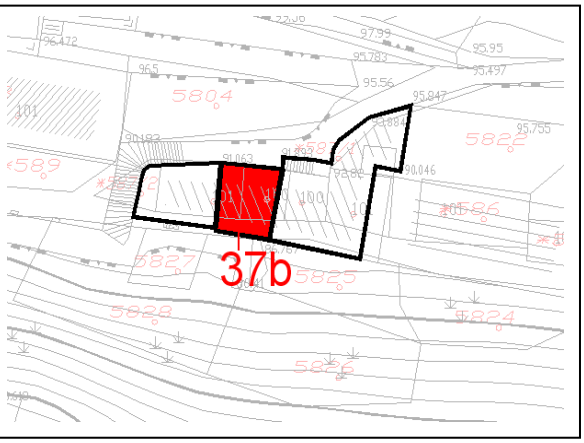
Pokrov krova nužno je zamijeniti pokrovom kamenim pločama, te ujednačiti stolariju i obradu svih doprozornika i dovratnika.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	37b
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX / XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izmijenjeno stanje
KATNOST:	P+1+M
KROVIŠTE:	pokrov valovitim salonitom

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: pokrov kamenim pločama, potkrovlje zidano u kamenu, izvorna stolarija	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI: izjednačavanjem visine s građevinom 38, uvjetovano prilagođavanjem izgleda	☒
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: prozorskih otvora projektiranih prema izvornima, izvorno oblikovana stolarija	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Stambena katnica dio je trodijelnog niza. Neprikladnom adaptacijom izvornost je narušena u tolikoj mjeri da sadašnjim izgledom narušava integritet ambijenta u kojem se nalazi. Nadogradnja u betonu i blok-opeci prekrivena je valovitim salonit pločama, a na cijeloj južnoj strani izveden je atipičan nakošeni vrpčasti prozor s tri razne vrste i boje stolarije. Nekadašnja visina od maksimalnih P+1 povišena je tek djelomično ukopljenim nadozidom u kamenu i potkrovnom etažom. Zgradu je nužno obnoviti na takav način da se uklopi u okolni ambijent i s dvije okolne zgrade čini skladnu cjelinu. Eventualno ju je moguće visinski izjednačiti sa zgradom 38, pod uvjetom da se izvede identičan tip nadozida, obrade zida, oblikovanja i pokrova krovišta, no idealno bi ju bilo vratiti u izvorno stanje (vjerojatno P+1 ili P+Po) i tako varirati volumene u nizu. Stolariju i oblikovanje otvora nužno je oblikovno i izvedbom uskladiti s izvornima, kao što je to učinjeno na susjednoj zgradi 38.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	38
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1+M
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

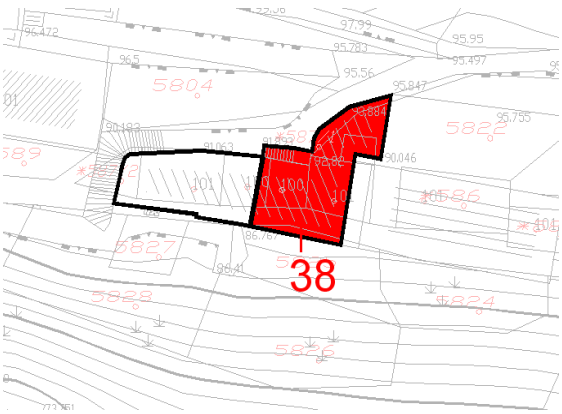
VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskih stuba i mostića kamenima	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: kameni oluk i nadstrešnice od kamenih ploča	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Recentno obnovljena stambena katnica u izvrsnom stanju, povišena za etažu potkrovlja (vidljivo na zabatnom pročelju). Solidno izvedena obnova, u skladu sa zahtjevima konzervatorske struke. Detalji koji odudaraju od izvornog stanja su limeni oluk i nadsteršnice, te betonske stube na ulazu u konobu i betonski mostić koji sa stražnje strane spaja gornji kat s ulicom, no sveukupno ova građevina ipak predstavlja relativno dobar primjer obnove u skladu sa izvornim ambijentom. Prigrađeni zavojiti prizemni dio tlocrtno formira zavojiti tijek pješačkog puta i također ima ambijentalnu vrijednost, te ga je potrebno sačuvati u izvornom obliku, s eventualnim manjim intervencijama u smislu obnove, prema odobrenom projektu. Pritom čuvati izvorni dimnjak. Betonske stube, a pogotovo mostić koji jako odudara od inače izvornog ambijenta stražnje ulice, bilo bi poželjno zamijeniti kamenima ili barem prilagoditi ambijentu kamenom oblogom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	39
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st. ili ranije
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

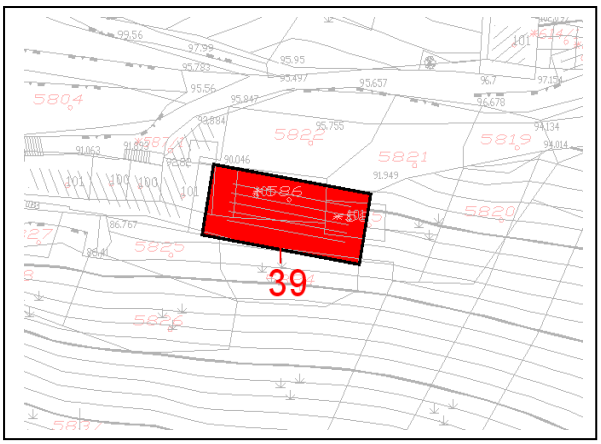
VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: uklanjanje betonske dogradnje	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ruševna kamena prizemnica većih proporcija, izvorno vjerojatno stambeno-gospodarske ili samo gospodarske namjene. Relativno velike tlocrtne dimenzije indiciraju kombiniranu namjenu.

Zapadnim zabatnim zidom priljubljena uz zgradu 38. Po postojanju tavanskog prozora na tom zidu moguće je zaključiti da je starije od zgrade 38, ili suvremena nekom njezinom eventualnom najranijem, prizemnom obliku.

Građevinu je nužno temeljito rekonstruirati ili obnoviti na tradicionalan način, uz odobrene manje izmjene funkcionalne prirode, te ukolniti betonsku dogradnju na južnom pročelju.

Građevina ima prije svega ambijentalnu vrijednost, no kod obnove treba uzeti u obzir njezinu pretpostavljenu starost pa time i određenu povijesnu vrijednost.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	40
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

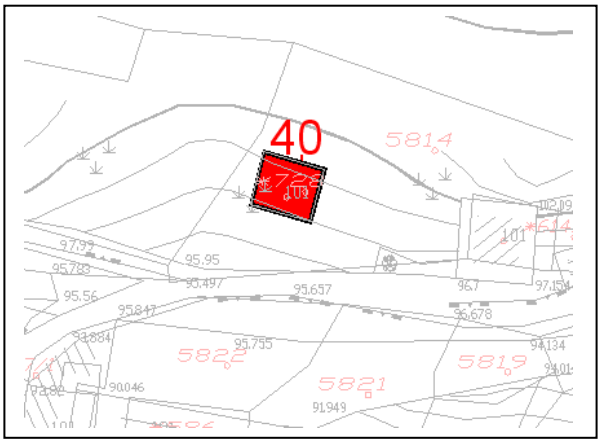

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI: dodavanjem etaže	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ruševina manjeg gospodarske zgrade smještene nešto povišeno u odnosu na najviši pješački put u Murvici, zabatom okrenuta prema mjestu i moru.

Potrebna temeljita rekonstrukcija, ili obnova s funkcionalnim izmjenama koje bi omogućile korištenje u stambenu svrhu, prema odobrenom projektu.

Sve radove treba izvesti na tradicionalan način i s izvornim graditeljskim elementima, te prema pravilima konzervatorske struke.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	41a
NAMJENA:	gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	ruševina
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

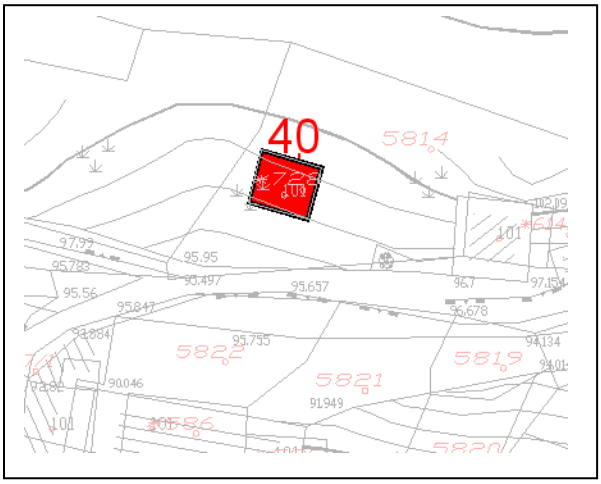

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☒
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Ruševina kamene gospodarske zgrade s krušnom peći apsidalnog oblika na istočnom zabatnom pročelju.

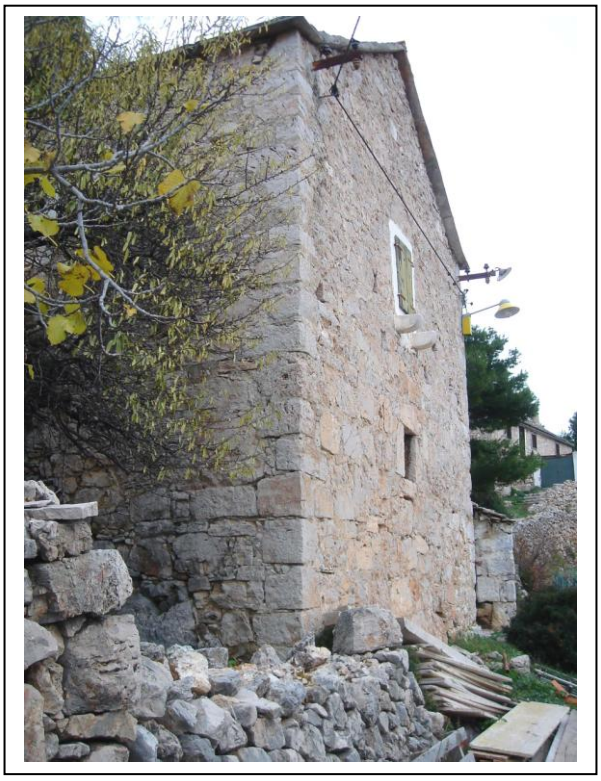
Sačuvan izvorni dimnjak na prijelazu dvostrešnog krova u stožasti, sve pokriveno izvornim kamenim pločama, no djelomično urušeno.

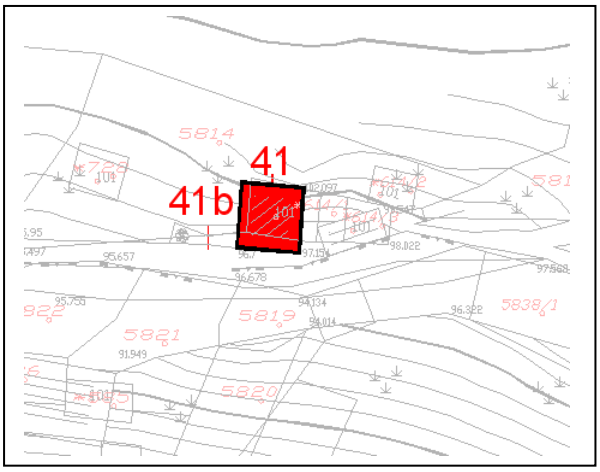
Visoke ambijentalne vrijednosti zbog vrijednih detalja poput dimnjaka, krušne peći i izvornih masivnih drvenih nadvratnika. Građevina ima turistički potencijal, te ju je potrebno rekonstruirati u izvorno stanje i s izvornim elementima, i ponovno staviti u funkciju krušnu peć.

Moguća ugostiteljska funkcija.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	41 i 41b
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	XIX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše / vrlo loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☒
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Viša kamena stambena katnica zabatnim pročeljem okrenuta prema mjestu i moru, s prigrađenom manjom ruševnom gospodarskom zgradom na zapadnoj strani.

Izvorna drvena stolarija u lošem stanju, a kameni konzolni istaci ispod prozora indiciraju nešto stariju tradicijsku izgradnju. Potrebna obnova s vraćanjem u izvorno stanje, ili s manjim funkcionalnim izmjenama prema odobrenom projektu, te obnova gospodarske zgrade.

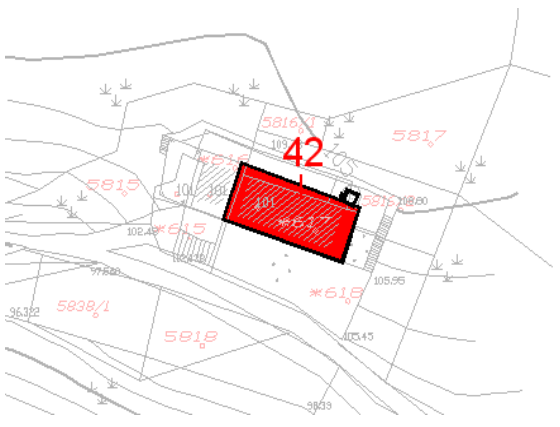
Pri obnovi nužno je voditi računa o uklapanju u okoliš i međuodnosu građevina 40, 41, 41a i 41b kako bi se stvorila skladno oblikovana cjelina, koja se zbog svojeg nešto izdvojenog položaja jasno iščitava u većini vizura mjesta.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	42
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	djelomično izmijenjeno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: kameni oluk, izvorna stolarija, zamjena betonskih doprozornika kamenim	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kamena stambena prizemnica nešto izdvojena na sjeveroistočnom rubu mjesta, visinski dominantna nad cjelinom. Očuvana u relativno izvornom stanju, s novijom stolarijom i limenim olukom. Novijim kamenim zidom, u lošijem stanju i koji relativno agresivno intervenira u prostor, odijeljena od pripojenog bivšeg gospodarskog objekta.

U eventualnoj obnovi bilo bi poželjno ukloniti zid ili ga barem diskretnije oblikovati, limeni oluk zamijeniti kamenim, te betonske doprozornike zamijeniti kamenim, ili ih barem izjednačiti s razinom pročelja i ožbukati.

Prilazno kameno stubište usječeno u travnatu padinu treba sačuvati u izvornom obliku, uz manje funkcionalno dotjerivanje.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	42a
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmijenama
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

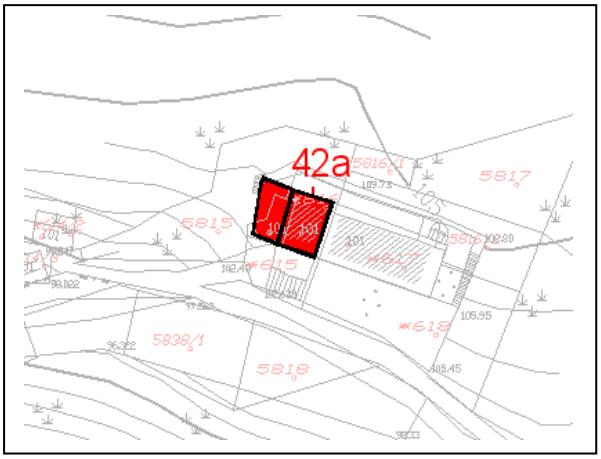

VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Mala prizemna gospodarska zgrada, danas u stambenoj funkciji, prislonjena uz građevinu 42. Nešto proširen izvorni otvor sa žbukanim dovratnikom jedini je otvor na glavnom, južnom pročelju.

U eventualnoj obnovi, prema odobrenom projektu nužno je koristiti izvorne elemente oblikovanja.

Građevina ima ambijentalnu vrijednost, a zbog nešto izdvojenog položaja u odnosu na mjesto potrebno je pažljivo i diskretno oblikovati sve eventualne preinake. Očuvati izvorno kameno stubište usječeno u ledinu.

IDENTIFIKACIJSKA KARTICA GRAĐEVINE

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	45
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	recentna izgradnja
GRAĐEVNO STANJE:	nedovršena
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+Te
KROVIŠTE:	ravna AB ploča

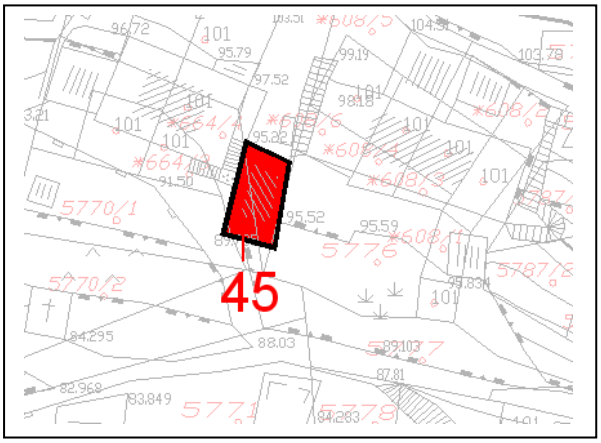

VALORIZACIJA:

Narušava ambijentalnu vrijednost prostora

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: Kosog krovišta s kamenim pokrovom, kamene obloge zidova i balkona, izvorno oblikovane drvene stolarije itd.	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Recentno izgrađena, nedovršena stambena građevina vrlo malog kvadratičnog tlocrtnog gabarita. Nalazi se neposredno uz građevine 46 i 29, iz čega se može zaključiti da je izgrađena na mjestu nekadašnjeg prizemnog kamenog gospodarskog objekta. Potpuno neprikladna izgradnja u armiranom betonu i bloketama, s AB balkonom i ravnim krovom, na kojem je metalna nadstrešnica s pokrovom od osušenog palminog lišća. Uz rakijašnicu ovo je objekt koji najuočljivije narušava ambijentalni integritet mjesta, te bi ga trebalo ili srušiti i zamijeniti prikladnijom prizemnom kamenom građevinom, ili ukoliko je to nemoguće, dovršiti na način koji bi ovu građevinu bar donekle prilagodio cjelini – dodavanjem kosog krova s kamenim pokrovom, oblaganjem vanjskih površina kamenom, postavljanjem kamenih ili žbukanih doprozornika i dovratnika, te izvorno oblikovane drvene stolarije, uklanjanjem metalne ograde balkona i terase, i nadstrešnice., prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	46
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX stoljeća
GRAĐEVNO STANJE:	dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

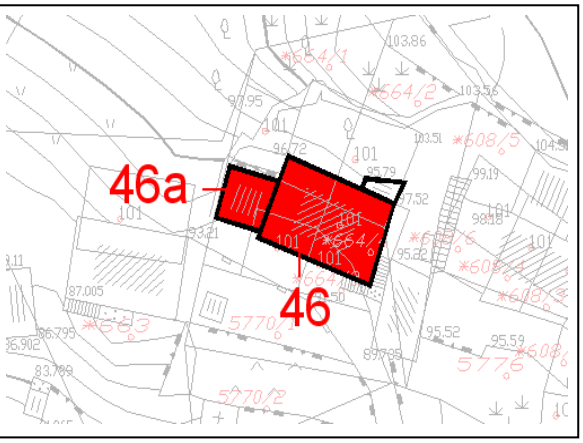
VALORIZACIJA:

Ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: Otvori u prizemlju, ev. rekonstrukcija volta i vanjskog stubišta za kat	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Izvorna, ruralna kamena stambena zgrada s nekada gospodarskim prizemljem, za Murvicu tipičnog oblikovanja po kojem se može pretpostaviti da je na kat u izvornom stanju vodilo vanjsko stubište s *voltom*. Otvori prizemlja izmijenjeni adaptacijama, dovratnici betonirani i žbukani. Očuvan pokrov kamenim pločama na krovu i jedinom luminaru.

Zgrada u dobrom stanju, solidne konstrukcije nosivih kamenih zidova. Stolarija izvorno oblikovana, ali neujednačenog izgleda i stupnja održavanosti. Prigrađen noviji prizemni gospodarski objekt 46a, bez oblikovne vrijednosti.

Kod eventualne obnove poželjno je vraćanje pročelja u prvobitno stanje, te je nužna zamjenom betonskih dovratnika kamenim. Poželjno je i uklanjanje ili preoblikovanje prigradnje 46a.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	47 i 47a
NAMJENA:	stambeno-gospodarska
OKVIRNA DATACIJA:	početak XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje s manjim izmjenama
KATNOST:	P+1+T
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

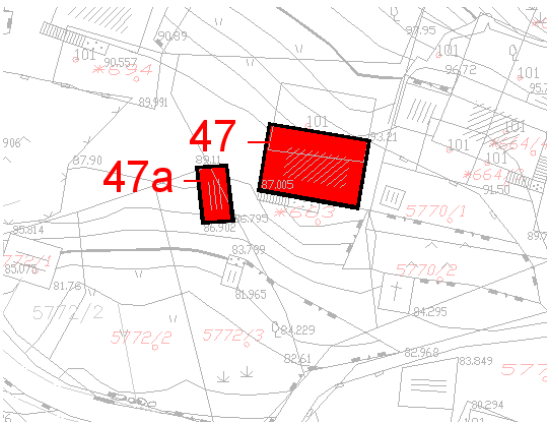

VALORIZACIJA:

Visoka ambijentalna vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☒
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE: zamjena betonskih stuba i ograde kamenim, uklanjanje betonskih dogradnji	☒
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST: Samo za pomoćni objekt 47a – nužno ukloniti	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA:	☐

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Samostojeća kamena stambena katnica u nešto lošijem stanju, smještena na vizualno dominantnoj poziciji. Tipičan tlocrt i pročelje sačuvani su, no izvorne kamene stube zamijenjene su betonskim, kao i ograda balkona na katu. Tim zahvatom donekle je izmijenjeno izvorno stanje, a izgradnjom krajnje neprikladnih betonskih gospodarskih objekata (47a) u neposrednoj blizini ozbiljno je narušen integritet ambijenta.

U eventualnoj obnovi nužno je ukloniti betonsku građevinu 47a, te ju eventualno zamijeniti kamenim građevinama izgrađenim prema odobrenom projektu.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	48
NAMJENA:	javna - sakralna
OKVIRNA DATACIJA:	sredina XX st.
GRAĐEVNO STANJE:	loše
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama

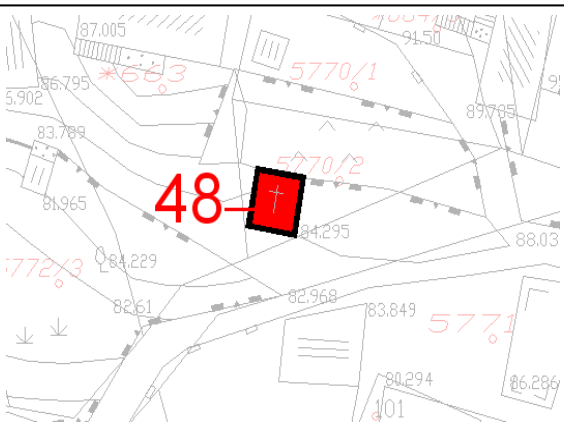

VALORIZACIJA:

Spomenička vrijednost

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☒
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☐
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: kameni dovratnik, kamena stuba na ulazu	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Kapelica vrlo malih dimenzija, u zapadnom dijelu mjesta, koju je 1952. godine podigla jedna mjesna obitelj, što je zabilježeno na kamenoj ploči postavljenom u trokutastom otvoru iznad nadvoja vrata.

Na vrhu žbukanog pročelja postavljen je križ od klesanog kamena. Žbuka na zidu oštećena i djelomično izjedena vlagom. Pokrov kamenim pločama u solidnom stanju.

Betonski žbukani dovratnik i betonska stuba i ophod škode općem dojmu, pa bi ih bilo poželjno zamijeniti kamenima. Obnova površine zidova nužna zbog lošeg stanja žbuke, pri čemu je potrebno sanirati eventualni problem kapilarne vlage.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	50,51
NAMJENA:	stambena – turizam
OKVIRNA DATACIJA:	recentna izgradnja
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+M
KROVIŠTE:	pokrov kupom kanalicom

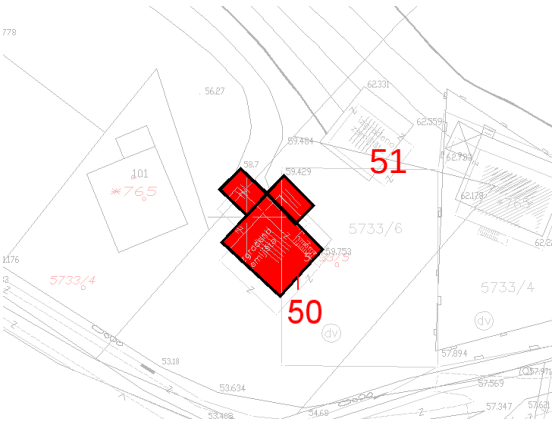

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
REKONSTRUKCIJA PREMA KONZERVATORSKIM SMJERNICAMA I UVJETIMA PLANA:	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Novoizgrađena katnica znatnih proporcija, u skupini zgrada na jugoistočnom kraju naselja. Oblikovanjem i obradom pročelja odudara od postavki tradicijske izgradnje u Murvici.

Betonski balkoni i luminari, žbukana pročelja, otvori s PVC ili aluminijskom stolarijom i pokrov crijepom onemogućavaju da se ova kuća, zajedno sa susjednom, percipira kao dio ambijentalne cjeline Murvice.

Bilo bi ju poželjno bar prilagoditi cjelini pokrivanjem kamenim pločama, postavljanjem izvorno oblikovane drvene stolarije i *škura*, te oblaganjem pročelja kamenom.

PODACI O ZGRADI:

BROJ ZGRADE:	52
NAMJENA:	stambena
OKVIRNA DATACIJA:	recentna izgradnja
GRAĐEVNO STANJE:	vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje
KATNOST:	P+1+M
KROVIŠTE:	pokrov mediteran crijepom

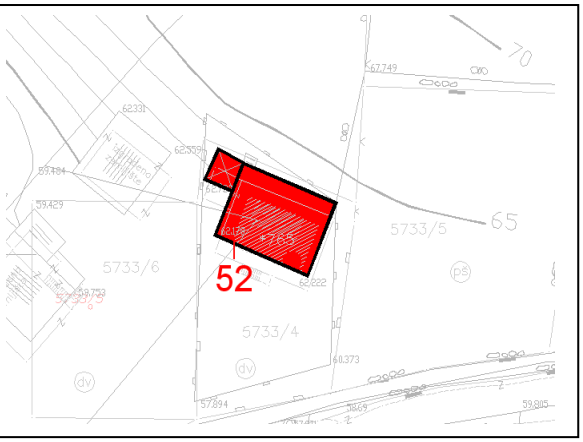

VALORIZACIJA:

Bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti

PREPORUČENI TRETMAN:

OČUVANJE SADAŠNJEG IZGLEDA GRAĐEVINE, MOGUĆA OBNOVA	☐
NUŽNA OBNOVA S VRAĆANJEM GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE	☐
NUŽNA OBNOVA, MOGUĆE IZMJENE IZVORNOG STANJA	☐
SANACIJA OSTATAKA GRAĐEVINE UZ REKONSTRUKCIJU	☐
VRAĆANJE DIJELOVA GRAĐEVINE U IZVORNO STANJE:	☐
MOGUĆNOST DODATNOG KORIŠTENJA POTKROVLJA	☐
MOGUĆE TLOCRTNO PROŠIRENJE	☐
MOGUĆE POVEĆANJE KATNOSTI:	☐
KORIŠTENJE SAMO UNUTAR POSTOJEĆIH GABARITA	☐
RUŠENJE, S PONOVNOM IZGRADNJOM UZ SUGLASNOST	☒
PRILAGOĐAVANJE CJELINI DODAVANJEM IZVORNIH ELEMENATA: pokrov kamenim pločama, izvorno oblikovana stolarija, obloga kamenom	☒

OPIS I KONZERVATORSKE SMJERNICE:

Novija stambena katnica u skupini zgrada na jugoistočnom kraju naselja.

Oblikovanjem i obradom pročelja odudara od postavki tradicijske izgradnje u Murvici. Oblikovanje pročelja i pokrov crijepom onemogućavaju da se ova kuća, zajedno sa susjednom, percipira kao dio ambijentalne cjeline Murvice.

Bilo bi ju poželjno bar prilagoditi cjelini pokrivanjem kamenim pločama, postavljanjem izvorno oblikovane drvene stolarije i *škura*, te oblaganjem pročelja kamenom.

9. PRILOG TABLICE IDENTIFIKACIJSKIH PODATAKA

TABLICA IDENTIFIKACIJSKIH PODATAKA ZA POJEDINAČNE GRAĐEVINE UNUTAR GRANICA OBUHVATA UPU MURVICA

broj kuće	slovo	namjena	okvirna datacija	građevinsko stanje	izvornost	katnost	krovište
1		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	manje izmjene	P+1	ravni crijep
2		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P+1	ravni crijep
3	a	stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P	kupa kanalica
3		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P	kupa kanalica
4		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	Su+P	ravni crijep
5		stambeno-gospodarska	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	Su+P	ravni crijep
6		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P+1	mediteran crijep
8	a	stambena	recentna izgradnja	vrlo dobro	izvorno	P+2	mediteran crijep
8		stambena	recentna izgradnja	vrlo dobro	izvorno	P+2	mediteran crijep
9	a	poslovna-pomoćni objekti	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P	ravni crijep
9		poslovna-pomoćni objekti	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P	ravni crijep
10		poslovna-ugostiteljstvo	druga pol. XX st.	dobro	manje izmjene	VP	valoviti salonit
11	a	gospodarska	početak XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P	AB ploča
11		stambena	početak XX st.	dobro	izvorno	VP	kamene ploče
12	a	gospodarska	XIX st.	vrlo loše	izvorno	P	kamene ploče
12		stambeno-gospodarska	XIX st.	loše	manje izmjene	P+2	kamene ploče
13		stambena	XIX / XX st.	vrlo dobro	izmijenjeno	P+M	mediteran crijep
14		stambena	XIX st. ili ranije	dobro	djelomično izmijenjeno	P+1	kamene ploče
15	a	stambena	XIX / XX st.	dobro	izmijenjeno	P+1	ravni crijep
15		stambena	XIX / XX st.	dobro	djelomično izmijenjeno	P+1+T	mediteran crijep
16	b	stambeno-gospodarska	XIX / XX st.	loše	manje izmjene	P+2	kamene ploče
16		stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1+M	kamene ploče
17		stambeno-gospodarska	XIX st.	dobro	djelomično izmijenjeno	P+1+T	kamene ploče
18		javna - kulturna	sredina XX st.	loše	manje izmjene	P+1	kupa kanalica
19	a	stambena-turizam	početak XX st.	vrlo dobro	djelomično izmijenjeno	P+1+T	kamene ploče
19	b	gospodarska	recentna izgradnja	vrlo dobro	izvorno	P	kamene ploče
19		stambena-turizam	početak XX st.	vrlo dobro	izmijenjeno	P+1	kamene ploče
20		stambena	početak XX st.	vrlo loše	djelomično izmijenjeno	P+1	kamene ploče
21	a	stambeno-gospodarska	XIX / XX st.	dobro	djelomično izmijenjeno	P+1	mediteran crijep
21	b	stambeno-gospodarska	XIX st.	loše	izmijenjeno	P+1	kamene ploče
21	c	stambeno-gospodarska	XIX st.	loše	izvorno	P+1+T	kamene ploče
21	d	stambeno-gospodarska	XIX st.	loše	izvorno	P+1+T	kamene ploče
21	e	gospodarska	XIX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
21	f	gospodarska	XIX / XX st.	vrlo loše	izmijenjeno	P	kamene ploče
21	g	gospodarska	XIX / XX st.	vrlo loše	izmijenjeno	P	kamene ploče
22	a	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
22		škola	XIX st. ili ranije	dobro	djelomično izmijenjeno	P+2	mediteran crijep
23		gospodarska	pol. XX st.	loše	izmijenjeno	P	mediteran crijep
24		javna - sakralna	pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P	AB ploča
25		stambeno-gospodarska	XIX st./XX st.	dobro	manje izmjene	P+1	kamene ploče
26		javna - gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	Su	AB ploča
27		stambena	druga pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P	AB ploča
28		javna - gospodarska	XIX st.	dobro	manje izmjene	P	terasa s kamenim pločama
29	a	stambena	početak XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P+1	kamene ploče
29	b	gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	manje izmjene		kamene ploče
29	c	gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	manje izmjene		kamene ploče
29	d	gospodarska	XIX st.	vrlo loše	izvorno	P	kamene ploče
30		gospodarska	XIX / XX st.	dobro	djelomično izmijenjeno	P	kamene ploče
31		gospodarska	XIX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
32	a	gospodarska	XIX / XX st.	loše	manje izmjene	P	kamene ploče
32	b	gospodarska	XIX / XX st.	loše	izvorno	P	kamene ploče
32	c	gospodarska	XIX / XX st.	loše	izvorno	P	kamene ploče
32		stambena	XIX / XX st.	loše	manje izmjene	P+1	kamene ploče
33		stambeno-gospodarska	početak XX st.	loše	izvorno	P+1	kamene ploče
34		stambena	XIX st.	loše	manje izmjene	P+2	kupa kanalica
35	a	gospodarska	XIX / XX st.	vrlo loše	izvorno	P	kamene ploče
35	a	gospodarska	XIX / XX st.	vrlo loše	izvorno	P	kamene ploče
35		stambeno-gospodarska	XIX st.	vrlo loše	izvorno	P+M	kamene ploče
36	a	gospodarska	početak XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P	kamene ploče
36	b	gospodarska	početak XX st.	ruševina	djelomično izmijenjeno	P	kamene ploče
36		stambeno-gospodarska	početak XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P+1	kamene ploče
37	a	stambena	XIX / XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P+1	valoviti salonit
37	b	stambena	XIX / XX st.	loše	izmijenjeno	P+1+M	valoviti salonit
38		stambena	XIX st.	vrlo dobro	manje izmjene	P+1+M	kamene ploče
39		stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
40		gospodarska	XIX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
42	a	stambena	početak XX st.	loše	manje izmjene	P	kamene ploče
42		stambena	početak XX st.	loše	djelomično izmijenjeno	P	kamene ploče
45		stambena	recentna izgradnja	nedovršena	izvorno	P+1+Te	AB ploča
46	a	gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	manje izmjene	P	kamene ploče
46		stambena	početak XX st.	dobro	manje izmjene	P+1+T	kamene ploče
47	a	gospodarska	recentna izgradnja	nedovršena	izvorno	P	AB ploča
47		stambena	početak XX st.	loše	manje izmjene	P+1+T	kamene ploče
50		stambena-turizam	recentna izgradnja	vrlo dobro	izvorno	P+1+M	kupa kanalica
52		stambena	recentna izgradnja	vrlo dobro	izvorno	P+1+M	mediteran crijep
41	a	gospodarska	XIX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče
41		stambeno-gospodarska	XIX st.	loše	izvorno	P+1	kamene ploče
41	b	gospodarska	XIX st.	vrlo loše	izvorno	P	kamene ploče

TABLICA PRIHVATLJIVIH ZAHVATA NA POJEDINAČNIM GRAĐEVINAMA UNUTAR GRANICA OBUHVATA UPU MURVICA

broj kuće	slovo	očuvanje sadašnjeg izgleda, moguća obnova	nužna obnova s vraćanjem u izvorno stanje	nužna obnova, moguće izmjene izvornog stanja	sanacija ostataka uz rekonstrukciju	vraćanje dijelova građevine u izvorno stanje	moguće tlocrtno proširenje	korištenje samo unutar postojećih gabarita	rušenje s ponovnom izgradnjom uz suglasnost	prilagođavanje cjelini dodavanjem izvornih elemenata	rekopozicija prema konzervatorskim smjernicama i uvjetima plana (samo zona B)
1									+		+
2											+
3	a						+				+
3							+				+
4									+		+
5									+		+
6									+		+
8	a								+		+
8									+		+
9	a						+		+		+
9							+		+		+
10									+		+
11	a								+		+
11					+						+
12	a	+			+						
12		+				+		+			
13						+				+	
14		+				+		+			
15	a					+		+		+	
15		+						+			
16	b			+		+					
16			+		+			+			
17		+				+				+	
18				+						+	
19	a	+				+				+	
19	b								+	+	
19		+				+				+	
20				+		+					
21	a	+				+					
21	b			+		+					
21	c	+									
21	d	+									
21	e			+	+						
21	f			+							
21	g			+							
22	a	+						+			
22		+				+		+			
23									+		
24		+									
25		+									
26									+	+	
27							+		+		+
28		+				+					
29	a	+				+					
29	b	+						+			
29	c	+						+			
29	d			+	+						
30		+				+					
31					+						
32	a	+				+					
32	b	+						+			
32	c	+									
32		+				+					
33				+							
34			+		+	+					
35	a			+	+						
35				+							
36	a			+	+	+					
36	b			+	+	+					
36				+		+					
37	a		+			+		+			
37	b			+		+				+	
38		+				+		+		+	
39					+	+		+			
40				+	+						
42	a			+							
42		+				+					
45									+	+	
46	a									+	
46		+				+					
47	a								+		

TABLICA PRIHVATLJIVIH ZAHVATA NA POJEDINAČNIM GRAĐEVINAMA UNUTAR GRANICA OBUHVATA UPU MURVICA

broj kuće	slovo	očuvanje sadašnjeg izgleda, moguća obnova	nužna obnova s vraćanjem u izvorno stanje	nužna obnova, moguće izmjene izvornog stanja	sanacija ostataka uz rekonstrukciju	vraćanje dijelova građevine u izvorno stanje	moguće tlocrtno proširenje	korištenje samo unutar postojećih gabarita	rušenje s ponovnom izgradnjom uz suglasnost	prilagođavanje cjelini dodavanjem izvornih elemenata	rekopozicija prema konzervatorskim smjernicama i uvjetima plana (samo zona B)
47		+				+					
50									+		+
52									+		+
41	a				+			+			
41				+	+						
41	b										
48										+	

10. PRILOG FOTOGRAFSKI PRIKAZI KARAKTERISTIČNIH DETALJA MURVICE

POPLOČANJE ULICA:

Kogulanje velikim komadima grubo obrađenog kamena

Za bračke je uličice tipično popločavanje *kogulanjem* – slaganjem kamenih oblutaka, vrlo često u raznim geometrijskim uzorcima. Time su se dobivale glatke i svijetle, sjajne i kompaktne površine. Ovakvim su se ulicama često svladavale strmine, formiranjem dugih i plitkih stuba, često dužine preko metra. Središnja površina ovakvih stuba ispunjavala se kogulanjem, dok su ruboci formirani od izduženih klesanih ravokutnih blokova.

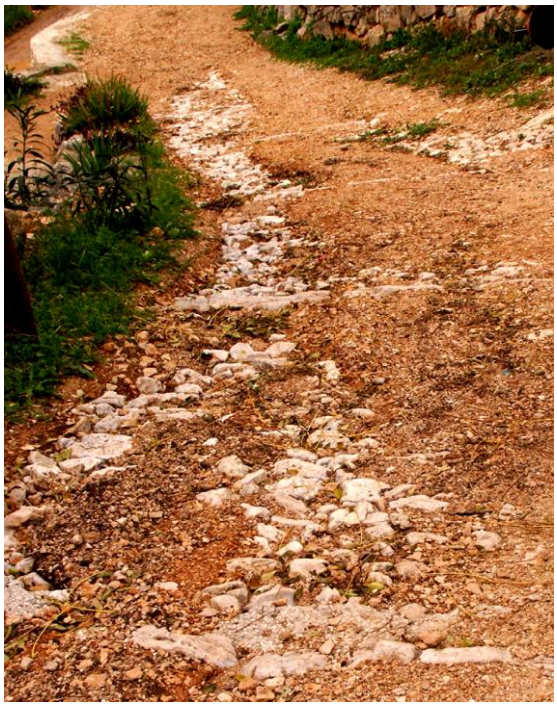
Ono što je specifično za murviško kogulanje jest da se nisu koristili obluci, već dosta veliki komadi grublje obrađenog kamena, lokalnog sivog vapnenca, što se može pripisati i većoj udaljenosti od mora, zbog koje donošenje oblutaka nije bilo praktično, kao i općenitoj škrtosti lokalne arhitekture i snalažljivosti koju su radi teških životnih uvjeta murviški seljaci bili prisiljeni razvijati.

Danas su murviški pločnici, radi zapuštenosti, tek putevi na kojima se tragovi kogulanja mjestimično jasnije ili manje jasno naziru. no, oni neupitno čine dio izvornog ambijenta mjesta i kao takvi čine dio zaštićene cjeline, pa ih je potrebno obnoviti vodeći nužno računa o tome da ih se obnavlja materijalom i tipom slaganja identično izvorniku. Tamo gdje je kogulanje još sačuvano, trebalo bi kod obnove popločanja označiti komade kamena kojim je kogulano i vraćati ih natrag prema zabilježenoj shemi slaganja. Stoga je i kod provođenja infrastrukturnih kanala murviškim ulicama potrebno konzultirati nadležnu konzervatorsku službu.

Vrlo dobro očuvano popločanje ulice između građevina 17 i 19.

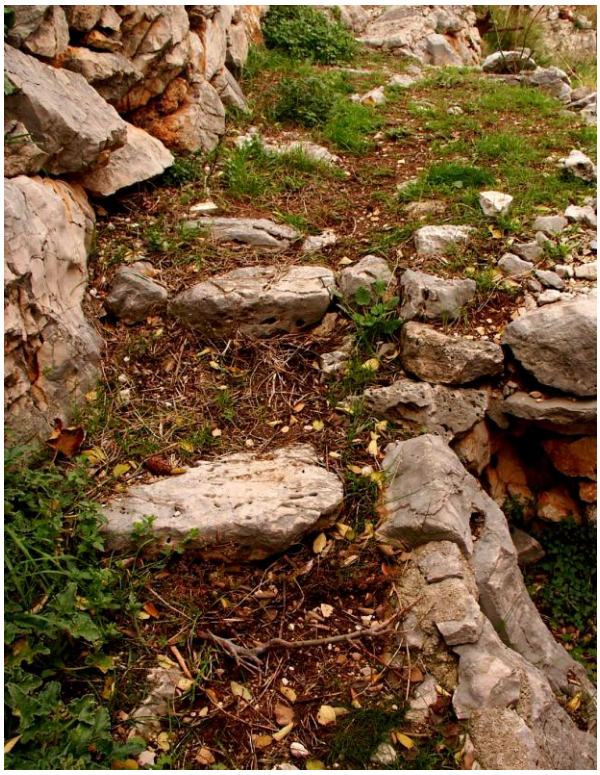

Detalji ostataka tipične vrste popločanja između građevina 16b i 17.

Stube kod Narodnog doma (građ. br. 18) – primjer solidne integracije novog prostornog koncepta u izvorni ambijent.

Popločanje kod građevine br. 35: Primjer grubog funkcionalnog popločavanja.

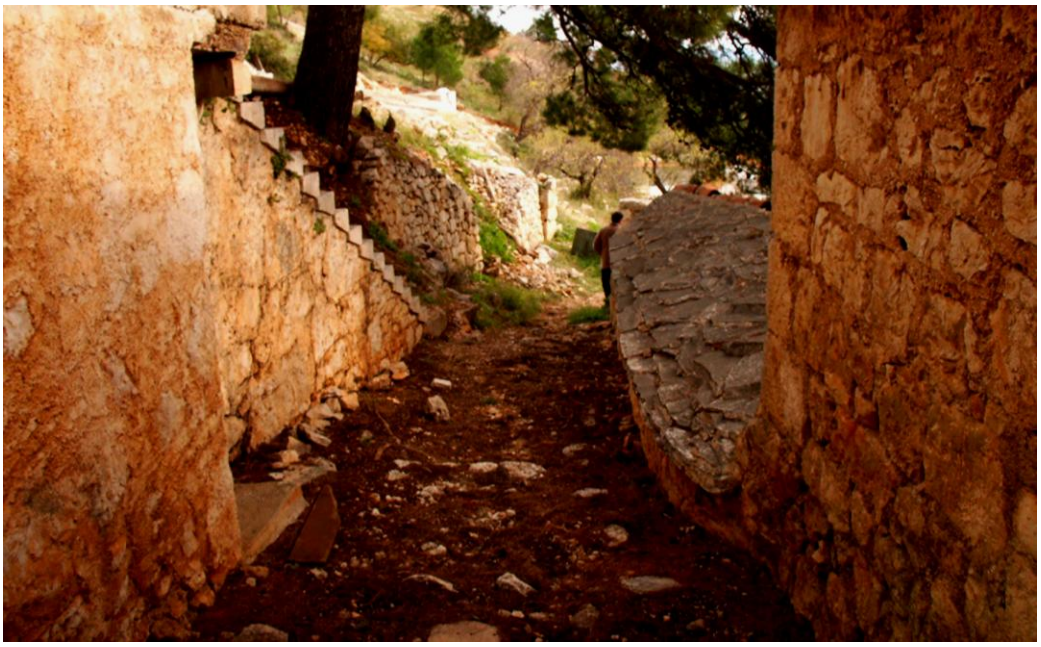
Popločanje uz rub parcele građ. br. 22: Primjer „kamene ulice“ omeđene suhozidom, s tek naznačenim stubama.

Minimalno definiranje ruba stube komadima grubog kamena na poljskom putu uz građ br. 1.

Definiranje stube sjekomično zabodenim ulomcima obrađenih kamenih ploča, kod ulaza u građevinu br. 14.

Ostaci popločanja između građevina br. 14 i br.12a: primjer potpune integracije popločanja u izvorni arhitektonski ambijent i prirodu, minimalnim korištenjem elemenata popločanja.

Popločanje terase pred građevinom br. 14 – recentno izvedno, iako ne autohtonom tehnikom jer su fuge u cementnom mortu, solidno se uklapa jer je korišten lokalni, sivi kamen. Za ovakva popločanja trebalo bi ipak koristiti vapneni mort, po mogućnosti nijansiran *črmom*.

Popločana ulica između građevine br. 17 i građevinskog niza br. 21:
primjer cjelovito očuvanog grubog kogulanja, nijansom i veličinom kamenih komada savršeno integriranog s okolnom arhitekturom.

Popločanje između građevina br. 16 i 16b dobro je očuvan primjer strme ulice koja je popločanjem prerasla u stube u javnom prostoru.

Prilaz dijelu građevnog niza br. 21 formiran nasipom i suhozidoma od grubo obrađenog lokalnog kamena. Detalj armiranobetonske ploče u desnom kutu dobro ilustrira kako korištenje neizvornih materijala narušava slikovitost i cjelovitost ambijenta.

Stube koje vode s puta do ulaza u građevine br. 42 i 42a integrirane su u padinu i obrasle zelenilom, što dobro funkcionira u rubnom dijelu naselja, na granici s prirodnim krajolikom.

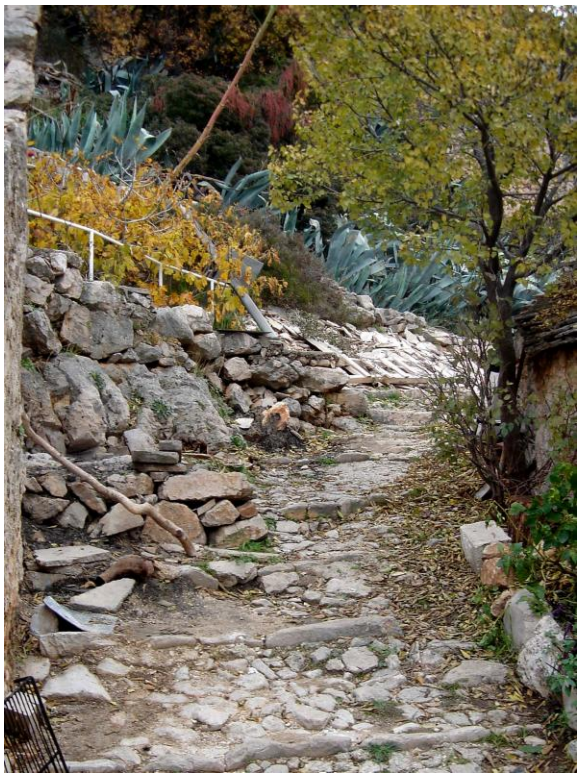

Minimalni elementi popločanja uklopljeni u prirodni ambijent iza građevina br. 12 i 45.

Raskršće ulica između građevina 19. i 21.: kod obnove trebalo bi sačuvati organički oblik i samo minimalno korigirati elemente popločanja.

Ulica uz stražnji rub građevine br. 38: cjelovito očuvana zavojita ulica popločana grubim kogulanjem u formi plitkih širokih stuba.

Donja murviška cesta, kojom se prilazi iz Bola i koja je jedina otvorena za kolni promet, svojim izgledom nikako ne daje naslutiti bogatstvo kamenih uličica koje se nalaze u mjestu tek nekoliko metara poviše ceste.

KROVOVI I DIMNJACI

Murviški su krovovi i dimnjaci još u mnogo primjera dobro očuvana cjelina. Kako je riječ o gotovo nenastanjenom mjestu, njihovo dobro stanje i uščuvanost rječito govore o trajnosti ove vrste tradicionalnog pokrova i njegovoj prikladnosti za prijmjenu u dalmatinskim naseljima.

U Murvici je teško naći dva jednaka dimnjaka. Gotovo svaki dimnjak na neki način predstavlja osobnost kuće na kojoj se nalazi i uvjeta u kojima je nastao. Bili oni od kamena ili opeka – *matuna*, formirani kao tek odmaknuta ploča kamenog pokrova ili zidani tako da nalikuju na tvrđavu, potrebno ih je sačuvati i restaurirati tako da svojom šarolikošću i izvornošću doprinose jedinstvenosti prostora u kojem su nastali.

Žbukani dimnjak nad zabatnim pročeljem građevine br. 14

Dimnjak na prigrađenoj krušnoj peći uz zabatno pročelje građevine 16 b, natkriven pločom od lomljenog kamena opterećenom grubo otesanim kamenim blokom.

Detalj dimnjaka sa stražnje strane građevine 19a, dobivenog odmicanjem i podupiranjem jedne ploče kamenog pokrova: najdiskretniji i vjerojatno najstariji tip dimnjaka izvođenog na pokrovu kamenim pločama.

Dimnjak na građevini br. 22 (škola) ostatak je starijeg sloja pokrova, vjerojatno kupom, i solidan je kompromis s korištenim, neautohtonim pokrovom.

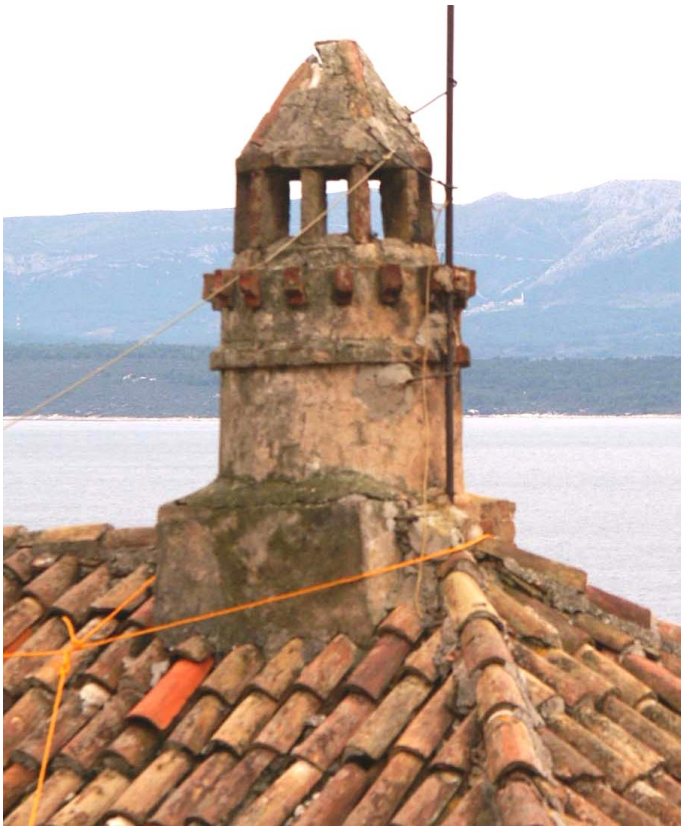
Novi i stari dimnjak u suživotu na kamenom krovu građevine br. 25. Novi dimnjak trebao bi biti žbukan vapnenim mortom, no pohvalno je da su graditelji u gornjem dijelu citirali postojeći kameni dimnjak.

Maštoviti dimnjak na krovu gospodarske prizemnice 29b izgrađen je, atipično, na samom sljemenu krova koje je pokrivano kupom.

Na krovu susjedne prizemnice, br. 29c, potpuno drugačiji, recentniji dimnjak s limenom kapom, iako očigledno star sukobljava se s teksturom pokrova.

Dimnjak građevine br. 34, najveće u mjestu, svojom elaboriranom strukturom svjedoči o reprezentativnosti zgrade na kojoj se nalazi i periodu u kojem je nastao (druga pol. XIX st.).

Autohtoni dimnjak na građevini br. 35 više nije sasvim od kamena već reflektira prodor kupe krajem XIX st., no izvanredno kombinira kamene ploče, kupu i *matune*.

Dimnjak autohtonog tipa na građevini br. 38 ima tijelo zidano od lomljenih kamenih ploča vezanih obilnom količinom morta i kapu od kamene ploče položene na četiri grubo oklesana kamena stupića.

Izvorni kameni dimnjak na ruševnom apsidalnom krovu samostojeće krušne peći inventarizirane pod brojem 41b.

Izvorni dimnjak nad ruševnim kućištem impozantne zgrade br. 16 pokazuje pažljivo zidanje i harmoničnost proporcija.

Dimnjak nad dijelom zgrade br. 12 riješen kao limena cijev, iako se u ovom primjeru uklopio, nije preporučjiv za Murvicu.

Za turistički razvoj Murvice i njezino usmjerenje kao etno eko sela od presudne je važnosti da se ovakvi dimnjaci i ovakvi prizori uklone - i više nikada ne ponove.

TURNJEVI

Naprava za tiještenje grožđa *turan*, sastojala se od drvenih i kamenih dijelova. Podložni je dio mogao biti i od drva, no najčešće je izveden kao kružni žlijeb s odvodom uklesan u kamenu podlogu, kojem je oblik preuzet iz antike. Kao dokument jednog već nestalog vremena i načina rada, svaki ostatak *turna* ima posebnu vrijednost u mjestima koja se, kao Murvica, u svojem turističkom razvoju žele osloniti na svoju povijest, etnologiju i ekologiju.

Masivna podloga za *turan* uklesan u stijenu uz gospodarsku prizemnicu u Murvici, zabilježena u Fototeci Konzervatorskog odjela u Splitu, 1979. godine.

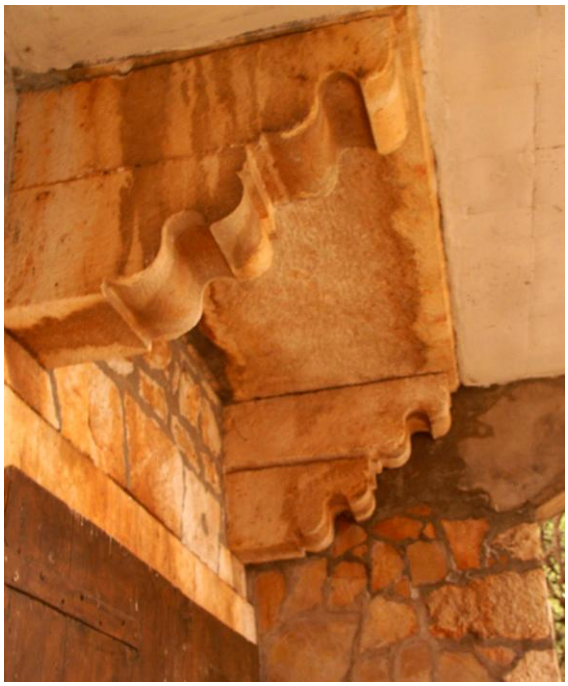
Isti tip podloge za *turan*, ali od znatno finije obrađenog klesanog bloka kamena, nalazimo uzidan u pod terase pred građevinom br. 14. Radi se o jedinoj murviškoj patricijskoj kući s određenim stilskim obilježjima, što objašnjava finoću obrade.

STILSKI ELEMENTI GRAĐANSKE ARHITEKTURE

Građevina inventarizirana pod brojem 14 jedina je kuća u Murvici koja ima izražena građanska stilska obilježja, te građom od finih klesanaca i nizom detalja pokazuje da je pripadala patricijskoj obitelji. Njezina je autentičnost narušena izvođenjem masivnog armiranobetonskog balkona i stuba oko čitavog glavnog pročelja, no prilikom tog zahvata srećom je uništenja pošteđen elegantan barokni balkon nad ulaznim vratima. Detalji nisu izvođeni od lokalnog sivog vapnenca, već od skupog, bijelog bračkog kamena.

Na zgradi br. 14 nalazimo oko vrata klesani kameni okvir, nad njim nadvoj od tri klesanca s naznakom nešto užeg starijeg okvira, a nad vratima i jedini izvorni balkon u Murvici, pridržan baroknim, stilski oblikovanim konzolama s volutama. Oslobođenje od zagrljaja betonske ploče ovome bi pročelju vratilo nekadašnju ljupkost i simetriju.

Kameni *kono*, oluk za odvodnju oborinske vode polagan je na fino obrađene polukružne konzole, a sudarnice oluka sastaju se nad svakom drugom konzolom. Oko vrata i prozora nalaze se fino klesani kameni okviri, kao i *kono*.

Kamene stube što s prilaznog puta vode na podest pred ulazom u prvi kat sačuvane su; radi se o za Murvicu jedinstvenom primjeru stuba od fino obrađenih, monolitnih klesanaca.

Detalj datacije uz prozor u prizemlju. Prizemlje danas služi kao konoba, međutim po velikom se prizemnom prozoru i fino obrađenim vratima može zaključiti da izvorno to nije bio slučaj. Posebno su zanimljivi i slikoviti detalji niše i vrata u prizemlju.

NADVOJI I OKAPNICE

Nad murviškim vratima načešće su klasični kameni nadvoji, u sklopu okvira oko čitavog otvora vrata, a niti okapnice ne nalazimo često. No kada nailazimo na iznimke od ovih pravila, one su slikovite i vrijedne čuvanja, te rječito govore o razvoju tradicijskog graditeljskog izričaja.

Na zgradi 29, mali segmentni luk od komada kamena stoji nad nadvojem za kojeg je snalažljivi upotrijebljen drveni dio tijeska za grožđe, *turna*, nazvan *šaraf*.

Na prizemnici 29d arhaičan je nadvoj od masivnog, grubo otesanog komada drva koji nosi tri masivne kamene ploče.

Gospodarska kućica br. 35 u potpunosti je prilagođena kosini na kojoj je izgrađena: čak je i nadvoj od drvene oblice uglavljen dijagonalno, tako da služi i kao nosač krovne konstrukcije.

Za Dalmaciju tipična okapnica od lomljenih kamenih ploča uzidana je nad nadvratnik prizemnice br. 41.

Masivni drveni nadvoj nad vratima prizemnice 41a oblikom ponavlja oblik masivnog kamenog dovratnika. Na već ruševnoj zgradi ovaj nadvoj svjedoči o iznimnoj trajnosti drva i njegovoj prilagođenosti potrebama gradnje u lokalnoj klimi.

SOLARI ILI BALATURE

U tradicijskoj arhitekturi na području krasa ne nalazimo balkone niti terase; u njoj je sve bazirano na nužnosti, a od sunca i vrućine se stoljećima bježalo. Za boravak u vanjskom prostoru u ugodnijm trenucima koristio se dvor oko kuće, ili s razvojem katnica solar ili balatura, istak pred ulazom u prvi kat, pod kojim se redovito nalazio volat kojem je zadatak bio praviti hlad nad ulazom u konobu u kojoj se držalo vino i druge lako pokvarljive dragocjenosti bitne za egzistenciju kućanstva. Stoga su solari s voltima bitan dio slike svakog ruralnog otočkog naselja.

Impozantni volat pod solarom zgrade br. 16 u skladu je s impozantnim dimenzijama kuće i njezine konobe.

Već prilično devastiran solar na građevnom nizu br. 21 tek daje naslutiti ljepotu nekadašnjeg ambijenta. Zanimljivo je da je konoba vidno viša od stambenog dijela, što svjedoči o njezinoj presudnoj važnosti za egzistenciju ukućana.

Nešto bolje očuvan solar na početku istog niza odlično ilustrira tipologiju katnice sa solarom, voltom, ulazima i jedinim luminarom na kući smještenim u istu, središnju os glavnog pročelja.

PROZORI I *ŠKURE*

Tipičan je murviški prozor prototip dalmatinskog prozora: relativno malene površine, izrađen od drva umetnutog izravno u užljebljenje u kamenom prozorskom okviru, i od sunca zasjenjen punim drvenim škurama koje u mjestu drži motka zvana *punta*. Ovakvi su prozori savršeno prilagođeni mediteranskoj klimi i bez njih niti jedno dalmatinsko mjesto ne može sačuvati svoju draž i izvornost ambijenta.

Zgrada br. 12 ima očuvan izvorni kameni okvir sa škurama nad kojima ugrađena letvica služi kao okapnica.

Prozor na građevini br. 11 ima izvorne škure, i tek donji dio kamenog okvira.

Na građevini br. 14: škure u prizemlju s izvornim okovom.

16b: Recentnija, plava boja škura na izvornom kamenom okviru.

Kameni prozorski okviri na ruševnoj zgradi br. 16 jedni su od najljepših primjera kamene plastike u Murvici.

Izvoran izgled prozora na zgradi 21d.

Na drugom dijelu iste zgrade izvorne škure pokraj novo postavljenih grilja.

Primjer na zabatnom pročelju zgrade 17 ilustrira izvoran izgled drvenog prozora podijeljenog na šest polja.

Prozor na 21a s fragmentom rasteretnog luka nad okvirom.

11. PRILOG OSNOVNI PODACI O MURVIŠKIM PUSTINJAMA

O postojanju ranokršćanskih samostana u Dalmaciji pisao je vrlo pohvalno u svojim Poslanicama i sveti Jeronim, i sam rodom iz Dalmacije, iz čega je vidljivo da je riječ o staroj i u Dalmaciji duboko ukorijenjenoj tradiciji.

Murviški su pustinjaci po svojim pravilima nasljednici posebne kongregacije pustinjaka koju je 1542. godine osnovao fra Jakov Pavone, pod pravilom sv. Jeronima, a Sveta Stolica ih je potvrdila nakon njegove smrti - 1527.godine. Održavanju pustinja koje je on utemeljio pape Klement VII i Pavao IV pridavali su veliki značaj, pa je neke od pustinjaka papa Pavao IV i pozvao u Rim i dao im na korištenje dvije rimske eremitaže.

Sačuvana su zabilježena Pravila po kojima su živjele murviške pustinje. Razlike između pravila svake od pet (kasnije četiri) murviških pustinja minimalne su, te slijede istu životnu i vjersku filozofiju. Sačuvana je oporuka starješine pustinje Dračeva luka, don Marina Kapitanovića, datirana 29.listopada1526. godine, i pisana na latinskom jeziku. U njoj umirući izražava želju da pustinjaci nastave živjeti po pravilima kakova je tumačio fra Jakov Pavon.

No, u Dračevoj Luci su pustinjaci, slično onima u Blacima, naginjali više pastoralnom nego kontemplativnom životu, što je vjerojatno proizašlo iz toga što su ih oboje nastanili poljički svećenici, koji su još u Poljicima obnašali župničke dužnosti. U Poljicima su i svećenici često živjeli u manjim zajednicama svojstvenim „glagoljašima“, pa je zajednički život u pustinjama bio svojevrsni produžetak njihovog života i rada u postojbini. Nakon što je izgrađena Dračeva luka, u nju su došli živjeti i svećenici koji su do tada pustinjačku zajednicu održavali u Zmajevoj špilji.

Za sve je Pustinje karakteristična pobožnost prema Djevici Mariji, kojoj su posvećene sve murvičke Pustinje i njihove crkvice. Tako je Zmajeva špilja posvećena Bezgrešnom začeću blažene djevice Marije, Dračeva luka Gospi od ružarija, crkvica pustinje Silvio Uznesenju blažene djevice Marije, crkvica pustinje Stipančić Rođenju blažene djevice Marije i svetima Kuzmi i Damjanu, a pustinja Dutić Navještenju Bogorodičinom.

Tijekom čitave povijesti postojanja murvičkih Pustinja, životi i djelovanje pustinjaka ispreplitalo se s onima dominikanaca iz Bola, a na kraju postojanja murvičkih pustinja upravo su dominikanci preuzeli i sačuvali inventar samostana, kao i vođenje murvičke župe.

U ekonomskom su smislu murvičke Pustinje na sebe vezale razvoj čitavog murvičkog područja. U početku su sami pustinjaci i redovnice radili u polju, što se kasnije kod nekih samostana promijenilo, pa su zapošljavali sluge i imali težake, što pogotovo vrijedi za najveći i najbogatiji samostan, Dračevu luku, čiji su pustinjaci bili vrlo obrazovani i vodili mjesnu župu. No, zabilježeno je i da su još posljednje picokare radile u polju i bile skromne i uzorne žene.

Pustinje Silvio i Stipančić imale su posjede u Dobovu dolcu i vinograde oko Gustinjeg rata, Dračeva luka vinograde odmah ispod samostana u dolini Dračevica i u Murviškom dolcu i vrhu Pudiline odmah iznad njega.

Pustinja Silvio

Osnovana je vjerojatno 1496. godine, zapadno od Zmajeve špilje. Njezin je utemeljitelj pustinjak Juraj Dubravčić (Silvio), a prvo je bila muška, pa tek zatim ženska pustinja. Zabilježeno je da je u prosjeku imala oko pet stanovnika. Ne zna se kada je točno prestala postojati. U posljednje vrijeme u njoj je stalno stanovao i svećenik koji je obavljao službu božju za picokare, no zabilježeno je da je po smrti njezinog posljednjeg svećenika, 1844. godine, iz Beča dozvoljeno da se njezina imovina preda samostanu Dračeva luka. prije Dračeve luke, ovdje je bilo i središte murvičke župe.

1846. godine u popisu imovine imala je 364.173 m2 zemlje, 5 čestica zgrada od ukupno 777m2, 19.514 m2vinograda i 3.617 m2 maslina.

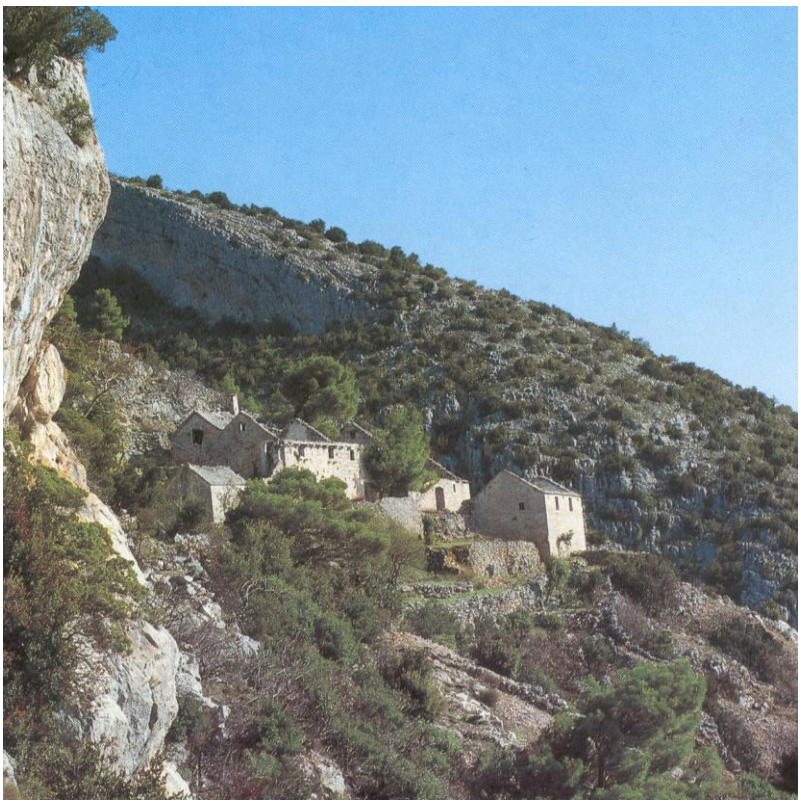
Danas su ostale samo ruševine, a lokalitet mještani zovu Mojstir ili Stare picokare.

Pustinja Stipančić

Također ženska pustinja, ili samostan picokara, imao je istog osnivača Jurja Dubravčića, i utemeljen je istovremeno kad i Pustinja Silvio, između 1460. i 1496. godine, samo na položaju istočno od Zmajeve špilje, na oko 200 metara udaljenosti. Ova je pustinja bila najduže aktivna, sve do 1938. godine kada su posljednje dvije picokare, već starice, preselile u samostan u Supetar. Pritom su imovinu predale istom samostanu u zamjenu za doživotnu skrb, a on je zgrade i zemlje, bez crkve, prodao 1941. godine Marku Pavišiću pokojnog Miće, iz Murvice. Danas je sačuvana još samo crkva, a druge su zgrade ruševne. Kao vlasnici se u literaturi navode Pavišić Miće, Baković Mlado i Kusanović Ive, a u mjestu ovaj lokalitet zovu Nove picokare.

U popisu iz 1846. imao je 323.838 m2 zemlje, 4 čestice zgrada od 841 m2, vinograda 17.266 m2 i maslinika 3.386 m2.

Samostan picokara Dutić

Osnovan je 1512. ili 1520. godine, a utemeljio ga je svećenik Marin Kapitanović iz Splita. Prva je nadstojnica bila njegova nećakinja Justina, a ne zna se točno kada je prestao postojati. Danas su sačuvani samo temelji i kapelica.

U popisu imovine 1846. uveden je kao Convento S. Katarina, 4 zgrade od 302 m2 i 182.345 m2 zemlje, vinograda 6.154 m2, maslina 2.798 m2.

Samostan Dračeva luka

Osnovan je 1512. godine, kad i pustinja Dutić, a osnivači su bili svećenici - Toma iz Duća i Luka iz Poljica (prema drugom izvoru Marin Kapitanović).

Sastojao se od više zgrada i pećine u kojoj bila crkva, koja postoji i danas ali napuštena.

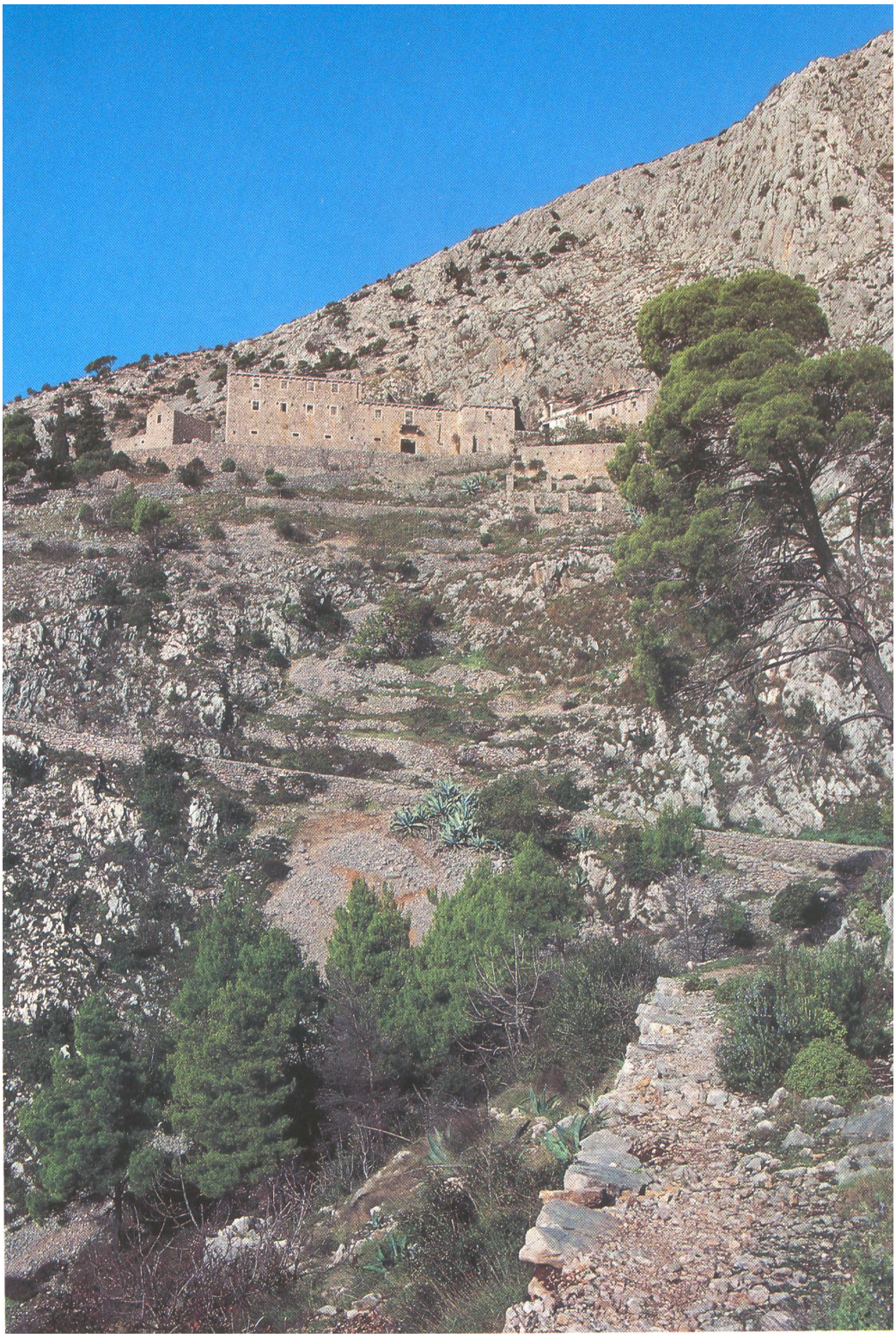
Smatra se da su u njoj stanovali prvi pustinjaci. Pretpostavlja se da su to bili Toma i Luka, te da je Marin došao nakon njih, kupio zemljišta, doveo sestru i dvije nećakinje kao buduće picokare, sagradio zgradu za njih pustinju Dutić, te zgradu za sebe i muške pustinjake pa dozvolio Tomi i Luki da stanuju s njim u zgradi samostana Dračeva luka.

Vinograde su u početku obrađivali sami, a kada se samostan obogatio dobivali su od težaka polovicu uroda za vlasništvo nad zemljom. U samostanu je stanovalo do 16 osoba, ukupno s poslugom (1736. zabilježeno je na 5 svećenika 7 sluga i sluškinja).

Samostanom su od osnivanja do raspuštanja 1946. upravljali nadstojnici rodom iz Poljica, a njegovi su svećenici bili poznati po učenosti.

Ovaj je samostan bio gospodarski najjači u Murvici, s imovinom 1846. godine od 13 čestica zgrada od 1.960 m2, 1.740.292 m2 zemlje, više od sto košnica pčela, vinograda 99.653 m2 i maslina 16.074 m2.

Samostan je izgorio 1955. godine, a inventar je prije toga prenesen u dominikanski samostan u Bolu.

Zmajeva špilja

Ova je špilja najstarije prebivalište pustinjaka s kontinuitetom od ranog kršćanstva do naših dana, s raritetnim reljefima u živoj stijeni nepoznate datacije i autora.

Smještena je u zapadnom grebenu iznad murvice. Desetak metara iznad staze do špilje nalazi se udubljenje dorađeno ljudskom rukom tako da tvori mjesto za sjedenje zaštićeno od vjetra i kiše, s vidikom na terase. Iako je teren ispred špilje vrlo strm, intenzivno je dorađivan.

Otvor špilje prema Jugu širok je 11,5 m visok 12 m visok, pruža se točno na Sjever 20 m i na kraju suzuje na oko 3m.

Na ulazu je građen zid visok 4,4 m i dug koliko i otvor. Ispred špilje na maloj zaravni nalaze se tri grobnice s nadgrobnim pločama. U špilji je prostor uređen poput samostana, s podom od nabijene zemlje i kamena, dvije cisterne za vodu, i ćelijama za spavanje uklesanima na kraju špilje.

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.3.

POPIS SEKTORSKIH DOKUMENATA I PROPISA

DOKUMENTACIJA KORIŠTENA U IZRADI PLANA

- Prostorni plan uređenja Općine Bol, (Službeni glasnik Općine Bol br. 08/2007., 06/2013)
- Konzervatorski elaborat za izradu urbanističkog plana uređenja Etno – eko sela Murvica, autor: Latica Tomašić-Srdar, dipl.ing.arh., APE d.o.o. 2007.
- Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (”Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, broj 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 09/13)
- Projekt vodovoda i kanalizacije, Hidroprojekt-ing, 2008.
- Batelja, Juraj: Apokalipsa u Zmajevoj špilji, vlastita naklada, Zagreb, 2000.
- Belamarić, Joško, Ed.: Pustinja Blaca, katalog izložbe, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Split, Split, 1982.
- Božić, Vlado: Zmajeva špilja, u: Cambi, N. et al.: Mjesec u Hrvata i Zmajeva pećina, Naklada Bošković, Split 2003.
- Bužančić, Tomislav: Temeljni principi u strukturi naselja, str. 141-150, Zbornik za narodni život i običaje br. 10, knjiga 49., HAZU, Zagreb, 1983.
- Capković, B. et al: Vodič – Crkve otoka brača, Dekanat Brački, Split,1988.
- Fisković, Cvito: Dvije poruke iz knjige „Nepoznata Dalmacija“ autora Mirka Miličića, Klesarstvo i graditeljstvo 13 (2002), 3/4 ; str. 72-77, Klesarska škola, Pučišća
- Freudenreich, Aleksandar: Narod gradi na ogoljenom krasu: zapažanja – snimci i crteži arhitekta; Savezni institut za zaštitu spomeniku kulture, Beograd i Zagreb, 1962.
- Gamulin, Jelena i Vidović, Ilda: Etnografski prikaz otoka Brača, str. 463-496, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975.
- Jutronić, Andro: Bračke teme, Književni krug, Split, 2002
- Jutronić, Andro: Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču, u: Zbornik za narodni život i običaje 4, Knjiga 34, JAZU, Zagreb 1950.
- Kečkemet, Duško: Brač, Vodič kroz povijest i kulturnu baštinu, Brački zbornik, Supetar 1998
- Kečkemet, Duško: Mali gradovi na Jadranu, Klesarstvo i graditeljstvo, Klesarska škola, Pučišća, objavljeno u nastavcima: 14 (2003)3-4, str. 41-57, i 15 (2004) 1-2, str.109-12.
- Marinković, Ivan: Pustinje Murvičke, u: Samostani otoka Brača, Marinković, Ivan, Ed., Galerija umjetnina „Branko Dešković“, Bol i Fond za kulturu Općine Brač, Zagreb, 1993.
- Miličević, Josip: Narodni život i običaji na otoku Braču, str. 399-462, Narodna umjetnost br. 11-12, Institut za narodnu umjetnost, Zagreb, 1975.
- Miličić, Mirko: Nepoznata Dalmacija: studija o seoskoj arhitekturi, Arhitekt, Zagreb, 1955.
- Šegvić, Edo: Ponistra, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.1-2, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, svibanj 2005.,
- Šegvić, Edo: Zid, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.3-4, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, prosinac 2005.,
- Šimunović, Petar: Brač, guida dell' isola, Turistička zajednica otoka Brača i Turistkomerc, Zagreb, 1987.
- Šimunović, Petar: Rječnik bračkih čakavskih govora, Brevijar, Supetar, 2006.
- Šimunović, Petar: Toponimija otoka Brača, Brački zbornik br. 10, Skupština općine Brač, Supetar 1972.

- Vrsalović, Dasen: Povijest otoka Brača, Brački zbornik br.6, Skupština općine Brač, Supetar, 1968.
- Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

ZAKONI I PROPISI

Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12)

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)

Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04)

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 125/06, 86/06 i 16/07, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13)

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13)

Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/13)

Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13)

Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14)

Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08 i 80/10, 124/10, 25/12, 18/13)

Zakon o lovstvu (NN 140/05 i 75/09, 14/14)

Zakon o šumskom reprodukcijskom materijalu (NN 75/09, 61/11, 56/13, 14/14)

Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)

Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08, 90/11, 133/12, 80/13)

Zakon o zaštiti i spašavanju (NN 174/04,79/07, 38/09, 127/10)

Zakon o zaštiti od požara (NN 58/93, 33/05, 107/07 , 38/09, 92/10)

Zakon o vodama (NN 107/95, 150/05, 130/11, 56/13, 14/14)

Zakon o unutarnjim poslovima (NN 55/89, 19/91, 29/91, 73/91, 19/92, 33/92, 76/94, 161,98, 53/00)

Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN 47/08)

Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02)

Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 87/10, 80/13)

Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/13)

Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04)

Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14)

Plan intervencija u zaštiti okoliša (NN 82/99, 86/99, 12/01)

Pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš (NN 59/00 i 136/04, 85/06)

Pravilnik o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i dr. objekti za zaštitu (NN 2/91, 74/93)

Pravilnik o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94, 55/94142/03)

Pravilnik o hidrantskoj mreži za gašenje požara (NN 8/06)

Pravilnik o sadržaju plana zaštite od požara i tehnoloških eksplozija (NN 35/94, ispr.55/94)

Pravilnika o građevinama za koje nije potrebno ishoditi posebne uvjete građenja glede zaštite od požara (NN 25/94)

Pravilnik o izradi procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije (NN 35/94, 110/05, 28/10)

Pravilnik o uređivanju šuma (NN 111/06, 141/08)

Pravilnik o zaštiti šuma od požara (NN 33/14)

Pravilnik o zaštitnim zonama vojnih objekata (NN 175/03)

Pravilnik o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima te naftovodima i plinovodima za međunarodni transport (Sl. list br. 26/85)

Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 66/13, 13/14)

Uredba o proglašenju ekološke mreže (NN 124/13)

Uredba o preporučenim i graničnim vrijednostima kakvoće zraka (NN 101/96 i 2/97)

Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državne uprave za zaštitu i spašavanje (NN 43/12)

Uredba o klasifikaciji voda (NN 77/98, 137/08)

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.4.

ZAHTJEVI I MIŠLJENJA

201500073255

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO – DALMATINSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN

Klasa: 350-01/15-01/0003
Urbroj: 2181/1-11-00/01-15-0004
Split, 02.04.2015. godine

10. 4 2015
7400/15-01/58
2104/1502/91

OPĆINA BOL
NAČELNIK

UZ PJACU 2
21 420 BOL

PREDMET: Konačni prijedlog UPU Etno – eko sela Murvica – Bol,
- suglasnost, daje se

Župan Splitsko – dalmatinske županije, temeljem odredbe članka 188. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine", broj 153/13), a prema obvezi iz članka 98. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine", broj 76/07, 38/09, 55/11 i 90/11), povodom zahtjeva Općine Bol, izdaje

S U G L A S N O S T

na Konačni prijedlog UPU Etno – eko sela Murvica – Bol, izrađen od APE d.o.o. iz Zagreba, budući da je uvidom u plan, te sve dostavljene priloge sukladno stavku 2. članka 98. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, po pribavljenom mišljenju JU Zavod za prostorno uređenje Splitsko – dalmatinske županije Klasa: 350-01/15-01/16, urbroj: 2181-210-15-2 od 27. ožujka 2015. godine, utvrđeno da je isti sukladan Prostornom planu Splitsko – dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko – dalmatinske županije", broj 01/03, 08/04, 05/05, 05/06 i 13/07 i 9/13), te je izrađen u postupku predviđenom Zakonu.

REPUBLIKA HRVATSKA ŽUPAN SPLIT DALMATINSKA ŽUPANIJA

ŽUPAN

Zlatko Ževrnja, dipl.oec.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje
Splitsko-dalmatinske županije

KLASA: 350-01/15-01/16
URBROJ: 2181-210-15-2

Split, 27. ožujak 2015.

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
Načelnik Tihomir Marinković
Bol

PREDMET: Mišljenje o usklađenosti Konačnog prijedloga UPU etno-eko sela Murvica - Bol sa Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije, i zakonskim propisima.

Na osnovu čl. 188. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju (NN RH br. 153/13), a temeljem odredbi članka 38. (sukladno članku 98.) Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN RH br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), u postupku izdavanja mišljenja na **Konačni prijedlog: Urbanistički plan uređenja etno-eko sela Murvica - Bol** - Županijski zavod za prostorno uređenje izdaje:

Mišljenje

Konačni prijedlog: Urbanistički plan uređenja etno-eko sela Murvica - Bol, utvrđen zaključkom Načelnika, usklađen je s Prostornim planom Splitsko-dalmatinske Županije (Sl.glasnik 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07 i 9/13).

S poštovanjem,

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE - SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA JAVNA USTANOVA

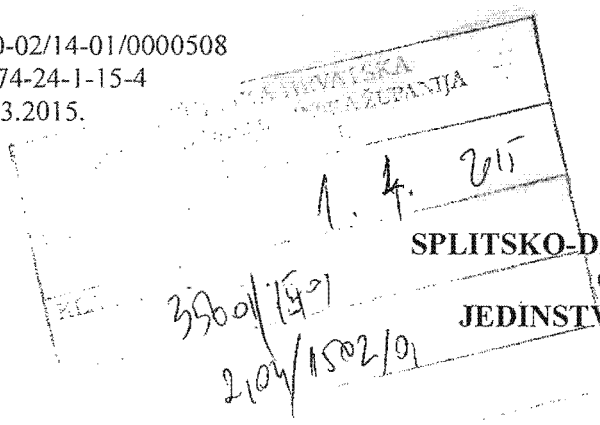
RAVNATELJ
Niko Mrčić, dipl. ing. arh.

Dostaviti :
1. Naslovu
2. Zavod - ovdje
3. Pismohrana - ovdje

HRVATSKE VODE
VODNOGOSPODARSKI ODJEL
ZA SLIVOVE JUŽNOGA JADRANA
Vukovarska 35., 21000 SPLIT

Telefon: 021/ 309-400
Telefax: 021/ 309-492

Klasa: 350-02/14-01/0000508
Ur.broj: 374-24-1-15-4
Split, 25.03.2015.

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
JEDINSTVENI UPRAVNI ODJEL
Uz pjacu 2.,
21420 BOL

Predmet: **Nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol**
-mišljenje o usklađenosti s planskim dokumentima upravljanja vodama-**negativno**

Po pregledu dostavljenog *Nacrta konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol,* (APE d.o.o. Zagreb, prosinac 2014. god.), smatramo da isti nije usuglašen s planskom dokumentacijom vodnoga gospodarstva.

U tekstualnom dijelu predmetnog plana, u Odredbama za provođenje, u članku 48. potrebno je izmijeniti stavak 1. na način da isti glasi:

"Do realizacije sustava javne odvodnje moguća je izgradnja objekata veličine do 10 ES s prihvatom sanitarnih otpadnih voda u vodonepropusne sabirne jame i odvozom putem ovlaštene osobe, dok je za veće objekte obvezna ugradnja uređaja za pročišćavanje sanitarnih otpadnih voda te ispuštanje pročišćenih sanitarnih otpadnih voda u prirodni prijemnik. Iznimno, ovisno o uvjetima na terenu te uz suglasnost i prema uvjetima Hrvatskih voda, dopušta se drukčije rješenje od navedenog."

Također u istom članku (članku 48.), stavke 2. i 4. potrebno je izbrisati.

S obzirom da u dijelu *Nacrta konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol* treba provesti gore spomenute izmjene i dopune u dijelu koji se odnosi na vodno gospodarstvo, za sada se **ne može izdati mišljenje Hrvatskih voda, o usklađenosti**

Nacrta konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol, s planskim dokumentima upravljanja vodama, prema članku 36. Zakona o vodama (NN 153/09, NN 130/11 i 56/13, 14/14), dok se isti ne uskladi.

S poštovanjem!

Direktor:

Mirko Duhović, dipl.ing.građ.

Dostaviti:
1. APE d.o.o., Ozaljska 61/I., 10000 Zagreb
2. Službe 24-1, - ovdje
3. Arhiva

VODOVOD BRAČ d.o.o.

Mladena Vodanovića 23; 21400 Supetar

tel: 021/ 631-141; 631-511; fax:021/630-621,E- mail: vodovod-brac@st.t-com.hr OIB: **45854645558**, M.B.: **3042251**

Broj:01-0030/15-1 M.O.
Supetar, 17.03.2015.god.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
25. 3. 2015

2604/15-02/1,

Republika Hravatska
Splitsko-dalmatinska županija
Općina Bol

Uz pjacu 2

21420 Bol

U povodu vašeg zahtjeva Klasa:021-05/15-01/7 Ur.broj: 2104/15-02/15 od 28. siječnja 2015.god. , a na temelju Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine" br. 76/07 i 55/11), a nakon pregleda dostavljene tehničke dokumentacije izdajemo:

M I Š LJ E NJ E

na prijedlog konačni prijedlog UPU Murvica

Uz zahtjev nam je dostavljen Konačni prijedlog urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica u digitalnom obliku. Na isti smo od izrađivača plana zahtjevali izradu manjih korekcija u dijelu vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, a što je i izvršeno. U skladu s našim zahtjevima, ispravljeni UPU dostavljamo u digitalnom obliku, te na isti dajemo pozitivno mišljenje.

VODOVOD BRAČ d.o.o. Supetar

Direktor:
Ivonči Trutanić, dipl.ing.

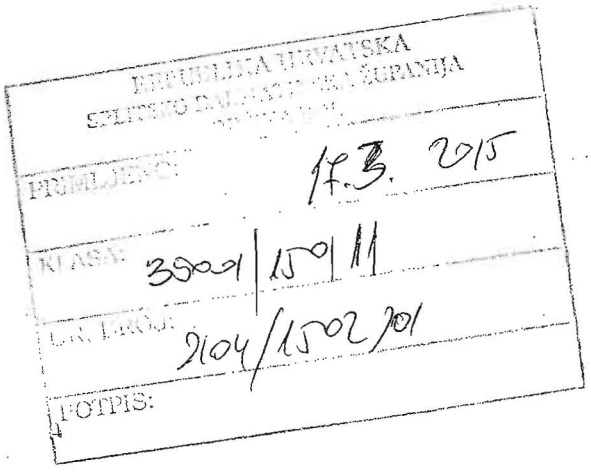
Privitak:
- CD s ispravljenim UPU-om

Dostavljeno:
- Naslov
- Pismohrana

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu
Porinova 2
21 000 Split

Klasa: 612-08/08-10/0884
Urbroj: 532-04-02-1547-15-11
Split, 3. ožujka 2015. godine

OPĆINA BOL
Uz pjacu 2
21400 Bol

Predmet: Suglasnost za Nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol

Temeljem članka 56. stavka 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a na zahtjev Općine Bol, od 3. veljače 2015. godine izdaje se

suglasnost

za Nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko sela Murvica, Općina Bol, izrađenog od APE d.o.o. Zagreb iz Zagreba od prosinca 2015. godine.

Pročelnik:
dr.sc. Radoslav Bužančić, d.i.a.

Dostaviti:
1. Naslovu
2. Pismohrana

HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o.
10000 ZAGREB - Ul. grada Vukovara 37

DP ELEKTRODALMACIJA-SPLIT
21 000 SPLIT - Poljička cesta bb

POGON BRAČ
Put vrila 7
Tel. 762-701 Fax. 762-702

APE D.O.O

ZAGREB

OZALJSKA **61/1**

Tel.

Broj i znak:
SUPETAR , 27.02.2015.

Predmet: Mišljenje br. 953-32-09/2015 na Nacrt konačnog prijeloga Urbanističkog plana uređenja eto-eko sela Murvica

Na Vaš zahtjev broj: 026/15-02, od 20.02.2015 godine, te uvida u dostavljene materijale, segment elektroopskrba, koji je izradio APE doo, Zagreb, sukladno našim nadležnostima u postupku javnog uvida, izdaje se suglasnost na predmetni plan.

Suglasnost se izdaje u svrhu donošenja plana.

Dostavlja se:
1. **Podnositelju zahtjeva**
2. **Odjelu razvoja**
3. **Pogon Brač**
4. **Pismohran**

6.3 2015
36303/15-04-73
2104/15-02/m

Direktor:
mr.sc. Saša Kraljević, dipl.ing.el.

HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. ZAGREB
DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE
ELEKTRODALMACIJA SPLIT

01/3011-417

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 4866 100

3.3.2015
612d/15-01
2104/15-02/3

Uprava za zaštitu prirode
KLASA: 612-07/14-57/300
URBROJ: 517-07-2-2-15-3
Zagreb, 17. veljače 2015.

SPLITSKO-DALMATINSKA
ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
Uz pjacu 2
21400 Bol

PREDMET: UPU etno - eko sela Murvica, Općina Bol
nacrt konačnog prijedloga
- očitovanje, daje se

Veza vaša KLASA: 021-05/15-01/7, URBROJ: 2104/15-02/18 od 28.1.2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode zaprimilo je vaš zahtjev za izdavanje mišljenja na nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja etno - eko sela Murvica na području Općine Bol u Splitsko-dalmatinskoj županiji, sukladno članku 94. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), a u vezi s člankom 188. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 153/2013).

Budući da na području obuhvata predmetnog plana nema zaštićenih područja temeljem Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), sukladno članku 22. stavak 2. istog Zakona za predmetni plan se ne izdaje prethodno mišljenje ovog Ministarstva.

Nakon uvida u nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja etno - eko sela Murvica kojeg je u prosincu 2014. godine izradio APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti iz Zagreba, utvrđuje se da je isti izrađen u skladu sa propisima zaštite prirode.

REPUBLIKA HRVATSKA 2 MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE ZAGREB

POMOĆNIK MINISTRA

Denad Strizrep

Dostavlja se:
1. Naslovu
2. U spis predmeta - ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA UPRAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
PODRUČNI URED ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
SPLIT
KLASA: 350-05/15-01/01
URBROJ: 543-15-01-15-2
Split, 02. veljače 2015.

05.02.2015
350-11/15-01
2104/150-4/01

OPĆINA BOL
n/p načelnika

PREDMET: Nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko selo Murvica,
- **suglasnost,** dostavlja se.

Veza: vaš dopis, KLASA: 021-05/15-01/7, URBROJ: 2104/15-02/19 od 28. siječnja 2015.

Temeljem odredbe članaka 94. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine" broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) i odredbe članka 35. stavak 1. točka 7. Zakona o zaštiti i spašavanju („Narodne novine" broj 174/04, 79/07, 38/09 i 127/10), te zahtjeva zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog uređenja koji su sastavni dio Procjene ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od opasnosti, nastanka i posljedica katastrofa i velikih nesreća za područje Općine Bol, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Područni ured Split na Nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko selo Murvica, daje:

SUGLASNOST

O poštivanju zahtjeva zaštite i spašavanja u Nacrtu konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja Etno eko selo Murvica u kojem je obrađen dio koji se odnosi na mjere zaštite od posljedica i učinaka djelovanja prirodnih ili tehničko-tehnoloških nesreća na način da su poduzete sljedeće preventivne mjere:

1. Zaštita od rušenja
2. Zaštita od potresa
3. Slanjanje stanovništva.

Suglasnost se izdaje radi usvajanja navedenog prostornog plana.

REPUBLIKA HRVATSKA - DRŽAVNA UPRAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE - PODRUČNI URED ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE SPLIT

PROČELNIK
Slavko Đapić

DOSTAVITI:
- naslovu, poštom preporučeno
- pismohrani,ovdje

HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o.
10000 ZAGREB - Ul. grada Vukovara 37

DP ELEKTRODALMACIJA-SPLIT
21 000 SPLIT - Poljička cesta bb

POGON BRAČ
Put vrila 7
Tel. 762-701 **Fax.** 762-702

APE D.O.O

ZAGREB

OZALJSKA **61/1**

Tel.

Broj i znak:

SUPETAR , 27.02.2015.

Predmet: Mišljenje br. 953-32-09/2015 na Nacrt konačnog prijeloga Urbanističkog plana uređenja eto-eko sela Murvica

Na Vaš zahtjev broj: 026/15-02, od 20.02.2015 godine, te uvida u dostavljene materijale, segment elektroopskrba, koji je izradio APE doo, Zagreb, sukladno našim nadležnostima u postupku javnog uvida, izdaje se suglasnost na predmetni plan.

Suglasnost se izdaje u svrhu donošenja plana.

Dostavlja se:

1. **Podnositelju zahtjeva**
2. **Odjelu razvoja**
3. **Pogon Brač**
4. **Pismohran**

Direktor:

mr.sc. Saša Kraljević, dipl.ing.el.

HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. ZAGREB
DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE 1
ELEKTRODALMACIJA SPLIT

OPĆINA BOL

BOL

UZ PJACU 2

Tel.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
PRIM. 16.2.2015.
363-03/15-01/46
2104/15-02/01

HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o.
10000 ZAGREB - Ul. grada Vukovara 37

DP ELEKTRODALMACIJA-SPLIT
21 000 SPLIT - Poljička cesta bb

POGON BRAČ
Put vrila 7
Tel. 762-701 **Fax.** 762-702

Broj i znak:
SUPETAR , 06.02.2015.

Predmet: Očitovanje br. 607-32-09-2015 na Nacrt konačnog prijedloga UPU Etno eko sela Murvica

Na Vaš zahtjev klasa: 021-05/15-01/7, od 20.1.2015 godine, te uvida u dostavljene materijale, segment elektroopskrba, koje je izradio APE doo, Zagreb, uslijed uočenih nepravilnosti iznosimo slijedeće primjedbe:
- nema izračuna planiranog konzuma, a planom se predviđa izgradnja zamjenske trafostanice veće snage
- inst. snaga postojeće STS 10/0.4 kV MURVICA je 100 kVA

HEP ODS doo vrši zamjenu postojećeg DV 35 kV "TS 35/10 kV BOL - KK Murvica" te je u prometnici, po trasi predviđenoj prostornim planom na području obuhvata naselja Murvica već položio zamjenski KB 35 kV. Pretpostavljamo da će do konca tekuće kalendarske godine navedeni KB 35 kV biti u pogonu te uklonjena dionica DV 35 kV koja se proteže naseljem Murvica.

Nakon izmjena i dopuna predmetnog plana, na isti je potrebno ishoditi suglasnost HEP ODS doo, Elektrodalmacija Split.

Dostavlja se:

1. **Podnositelju zahtjeva**
2. **Odjelu razvoja**
3. **Pogon Brač**
4. **Pismohran**

Direktor:
mr.sc. Saša Kraljević, dipl.ing.el.

HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. ZAGREB
DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE 1
ELEKTRODALMACIJA SPLIT

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 4866 100

REPUBLIKA HRVATSKA
3.3.201
612-07/15-01/1
2104/15-02/2

Uprava za zaštitu prirode
KLASA: 612-07/14-57/300
URBROJ: 517-07-2-2-15-3
Zagreb, 17. veljače 2015.

SPLITSKO-DALMATINSKA
ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
Uz pjacu 2
21400 Bol

PREDMET: UPU etno - eko sela Murvica, Općina Bol
nacrt konačnog prijedloga
- očitovanje, daje se

Veza vaša KLASA: 021-05/15-01/7, URBROJ: 2104/15-02/18 od 28.1.2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode zaprimilo je vaš zahtjev za izdavanje mišljenja na nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja etno - eko sela Murvica na području Općine Bol u Splitsko-dalmatinskoj županiji, sukladno članku 94. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), a u vezi s člankom 188. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 153/2013).

Budući da na području obuhvata predmetnog plana nema zaštićenih područja temeljem Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), sukladno članku 22. stavak 2. istog Zakona za predmetni plan se ne izdaje prethodno mišljenje ovog Ministarstva.

Nakon uvida u nacrt konačnog prijedloga Urbanističkog plana uređenja etno - eko sela Murvica kojeg je u prosincu 2014. godine izradio APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti iz Zagreba, utvrđuje se da je isti izrađen u skladu sa propisima zaštite prirode.

REPUBLIKA HRVATSKA 2 MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE ZAGREB

POMOĆNIK MINISTRA

Mahmad Strizrep

Dostavlja se:
1. Naslovu
2. U spis predmeta - ovdje

4.MAR.2015 06:19 0216558 11 OPĆINA BOL #0785 P.001 /001

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu

Klasa: 612-08/09-10/0884
Urbroj: 532-04-18/3-12- 9

Split, 30. ožujka 2012.

APE d.o.o.
Ozaljska 61/1
Zagreb

Predmet: UPU-a etno-eko sela Murvica, očitovanje

Poštovani,

Zaprimili smo ispravke Konzervatorskog elaborata za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica od ožujka 2012. te prijedlog izmjena plana namjena površina vezan za prijedlog zona zaštite sukladno sastanku u Splitu dana 1. ožujka 2012. Prijedlozi su prihvatljivi sa konzervatorskog stanovišta u odnosu na zoniranje naselja na A i B zonu zaštite (list 3.), a u južnom dijelu naselja mogu se uklopiti manji predjeli stambene namjene prema predloženim elementima oblikovanja. Kod objekata označenih brojevima 8, 8a, 9, 9a, 10, 19b, 45, 47a, 50, 52 preporučamo rekompoziciju i rekonstrukciju prema tipologiji stambene arhitekture u naselju, dok se kod objekata 1, 4, 5, 6, 11a i 23 može predložiti preoblikovanje postojećih objekata.

S poštovanjem,

PROČELNIK:

Dr. sc. Radoslav Bužančić

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu
21000 Split, Porinova 2

Klasa: 612-08/08-10-91
Ur broj: 532-04-18/3-10-2

U Splitu, 15. ožujka 2010.

APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje
i ostale poslovne djelatnosti
10000 Zagreb, Ozaljska 61/1

Predmet: **Konzervatorski elaborat za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica – dostava sustava mjera zaštite i smjernica za planske odredbe**

Konzervatorskom odjelu u Splitu dostavljen je Konzervatorski elaborat za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica na otoku Braču koju je pod brojem 346/08-01 u prosincu 2008. godine izradila tvrtka APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti iz Zagreba. Dostavljenim elaboratom analiziran je povijesni i prostorni razvoj naselja te njegove tipološke karakteristike u skladu s uputama ovog Konzervatorskog odjela u Splitu. Studija je kvalitetna stručna podloga za donošenje sustava mjera zaštite i smjernica za planske odredbe UPU-a Murvica koje vam, u skladu s odredbama članka 56. i 57. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN br. 69/99, 151/03, 157/03), dostavljamo u nastavku.

Sustav mjera zaštite sela Murvica na otoku Braču i smjernice za planske odredbe

I. Sustav mjera zaštite

Selo Murvica smješteno je iznad mora na slabo naseljenoj južnoj strani otoka Brača. Ruralno naselja organički formirano uz puteve koji serpentinasto prate slojnice terena zadržalo je prostornu organizaciju i graditeljski fond s tipološkim karakteristikama tradicijske gradnje 19. i početka 20. stoljeća.

Režim zaštite prostora i njegovih elemenata
Stanje očuvanosti povijesne tradicijske strukture osnova je režima zaštite i klasifikacije prostora naselja Murvica. U odnosu na tipologiju naselja i krajobrazne vrijednosti prostora Murvica se štiti kao **A zona konzervatorske zaštite**. To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje. Tu nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika.
Posebnu ulogu u isticanju vrijednosti slike naselja u vizurama i u panorami ima krajolik. Nad naseljem dominira brdo Hib sa istaknutom liticom na vrhu, gdje je smještena Zmajeva špilja,

u neposrednoj blizini sačuvani su jedinstveni sklopovi pustinjačkih samostana Stipančić, Silvio, Dračeva luka i Dutić. Ispod sela do morske obale proteže se sistem terasasto kultiviranog krajolika sa suhozidnim podzidima na kojem su uzgajani vinogradi.
Poljoprivredne i šumske površine na padinama Vidove gore omeđene suhozidnim međama i starim poljskim putevima, s izgrađenom strukturom naselja tvore jedinstvenu cjelinu koju treba štititi kao **K zonu konzervatorske zaštite.**

II. Smjernice za planske odredbe

Opće smjernice:

1. Očuvati i zaštititi kulturni krajolik kao temeljnu vrijednost prostora nastalu funkcionalnom povezanošću arhitektonske baštine i prirodnih osobitosti
2. Održavati povijesne putove prema poljoprivrednim površinama
3. Očuvati povijesne toponime
4. Planove i programe gospodarskog razvoja uskladiti sa stručnim i znanstvenim ustanovama
5. Razviti etno-ekološki turizam vezan uz graditeljsku baštinu i tradicijsku poljoprivredu
6. U granicama povijesnog naselja dosljedno poštivati utvrđeni režim zaštite te spriječiti intervencije u krajoliku koje bi ugrozile krajobrazni sklad cjeline.
9. Prilikom građevinskih zahvata na povijesnim objektima štititi povijesnu strukturu i pri tome se konzultirati s nadležnom konzervatorskom službom.

Konzervatorske smjernice:

ZONA A - ZONA PRVOG STUPNJA ZAŠTITE POVIJESNIH STRUKTURA obuhvaća cijelo naselje, odnosno granice zahvata ovog Konzervatorskog elaborata te se u njoj se nalaže cjelovita zaštita povijesnih vrijednosti uz poštivanje tradicije i funkcije prostora i njegovih sadržaja. Sve građevinske intrevencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija). Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja u sklopu izdavanja lokacijske dozvole i predhodnu suglasnost u okviru izdavanja odobrenja za građenje. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:
konzervaciju:
održavanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje
očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti
rekonstrukciju:
potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela
rekompozicija:
uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa.
preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru

Obnova postojećih građevina

Moguće je rekonstruirati postojeće građevine u svrhu poboljšavanja uvjeta stanovanja i rada. Pri tome treba voditi računa o slijedećoj metodologiji obnove:

1.

Nije dozvoljeno povećavanje zatečenih tlocrtnih i visinskih gabarita postojećih građevina. Karakteristika graditeljstva Murvice je da zgrade u manjim nizovima dužom stranom prate slojnice terena, rijetko imaju dvostrešni središnji zidani luminar u potkrovlju ili zabatno uzdignut dio krova.

U morfologiji građevina nema balkona stoga ih nije dozvoljeno graditi.

2.

U slučaju obnove treba s građevina ukloniti sve novije dodatke i dijelove koji im stilski i povijesno ne pripadaju kao što su nadstrešnice pred ulazima, pokrov od valovitih plastičnih ili azbestno cementnih ploča, ravne betonske ploče i balkoni, zidovi od betona i betonskih blokova i sl.

3.

Svi radovi i građevinski detalji na kućama (zidanje u produžnom vapnenom mortu s crljenicom, način fugiranja, način žbukanja, način izvođenja strehe, izrada drvenog dvostrešnog krovišta, izvedba varijanti drvenog četverostrešnog krovišta, pokrivanje krova kamenim pločama ili crijepom, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske i unutarnje stolarije) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja (oblikovanje prozorskih otvora u formi vertikalno položenog izduženog pravokutnika, zatvaranje otvora škurama izrađenim po tradicijskom modelu, kamene balature).

- U obnovi kamenih kuća ne dozvoljava se upotreba monolitne armiranobetonske međukatne i krovne konstrukcije. Sve nosive podne konstrukcije potrebno je izvoditi drvenim spregnutim konstrukcijama. Krovne konstrukcije u pravilu se izvode kao drvene dvostrešne ili četverostrešne odnosno prema tipologiji pojedinih građevina. Za pokrov koristiti crijep ili pločasti kamen.
- Pročelja je moguće obnoviti fugiranjem ili žbukanjem u tradicionalnim svijetlim žućkasto-rumenim tonovima.
- Nove zidove moguće je izvoditi jedino u kamenu, a strukturu i način zidanja uskladiti s vrstom građevine. Oblaganje pročelja tankim kamenim pločama nije dopušteno.
- **Svu vanjsku stolariju treba izvesti od drveta na tradicionalni način. Ne dopušta se primjena** PVC i aluminijske bravarije.
- Ne dozvoljava se postava vanjskih klima jedinica na glavna pročelja tradicijskih građevina.
- Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, etno građevinama – krušnim pećima, gustirnama i sl.).

Gradnja novih građevina

Gradnja novih građevina u pravilu nije moguća. Moguće je jedino ponovno izgraditi urušene i zapuštene građevine u izvornim gabaritima. Pri tome oblikovanje i namjenu treba uskladiti s tipologijom predmetne građevine. Isto tako moguće je obnoviti urušene kamene suhozide u funkciji obnove poljodjelskih aktivnosti.

Ne odobrava se legalizacija novih gradnji koje gabaritima i oblikovanjem grubo odstupaju od zatečene povijesne strukture. Na nekim lokacijama moguća je primjena metode rekompozicije kako bi se preoblikovanjem neprimjerenih rješenja uspostavila povijesna slika naselja.

Bazeni
U povijesnoj cjelini nije dozvoljena gradnja otvorenih bazena.

Putevi
Unutar izgrađene strukture Murvice putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu kao pješačke komunikacije (uz mogućnost prolaza interventnih vozila). Sve puteve u naselju, potrebno je urediti na tradicijski način - grubo obrađenim kamenjem (kogoli, kaldrma) položenim u zemljanom naboju ili opločanjem kamenim pločama.

Kanalizacija
U projektiranju razvoda kanalizacije potrebno je poštovati postojeću parternu obradu.

Opskrba vodom
U sustav opskrbe sanitarnom vodom uključiti obnovu postojećih gustirni.

Elektroinstalacija jake i slabe struje
Elektroinstalacije treba voditi podzemno. Priključni ormarići i brojila ne smiju se postavljati na vanjska pročelja. Položaj i oblikovanje trafostanice treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom.

Solarni kolektori
Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove. Mogu se eventualno smjestiti na zapuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja.

Promet u mirovanju
Parkirališta smjestiti izvan zone A.

Upravni postupak:
Sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka i idejnog projekta izrađenog prema uputama iz ovog konzervatorskog elaborata ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja odobrenja za građenje) od Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu. Navedeno je odobrenje neophodno i za radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, a za koje prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 Zakonu o gradnji nije potrebno odobrenje za građenje (čl. 62. i 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara).
Sve intervencije uređenja puteva i javnih površina u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole) od Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu.

ZONA K - ZONA ZAŠTITE KULTIVIRANOG KRAJOLIKA obuhvaća:

Neizgrađeno područje poljoprivrednih parcela omeđenih suhozidima južno i u neposrednoj blizini povijesnog naselja. U ovoj zoni nije dozvoljena nova izgradnja kako bi se sačuvala krajobrazna vrijednost naselja koje s okolnim poljoprivrednim i šumskim površinama površinama na padinama Vidove gore tvori jedinstvenu cjelinu. U toj se zoni predlaže barem djelomična obnova poljoprivrednog zemljišta i uzgoj starih kultura. Pri tom je potrebno čuvati povijesne suhozidne kamene ograde i puteve, gustirne i ulaze u parcele.

Upravni postupak:
Za poduzimanje svih radnji na području ove zone, za koje je prema posebnom propisu obvezna lokacijska dozvola, odnosno lokacijski uvjeti, potrebno je u postupku njihova izdavanja od nadležnog Konzervatorskog odjela zatražiti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra. (čl. 60. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, 69/99). Za sve radnje u toj zoni također je neophodno od Konzervatorskog odjela zatražiti predhodno odobrenje u postupku izdavanja građevinske dozvole.

Pročelnica:
Tajma Rismondo Čalo

Dostaviti:
1. APE d.o.o., Ozaljska 61/1, Zagreb I
2. Općina Bol, Bol
3. Pismohrana

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu
Porinova 2, 21000 Split

Klasa: 612-08/05-10/666
Urbroj: 532-04-18/5-07-6

Split, 9. svibnja 2007.

APE d.o.o.
Dinarska 39, 10000 Zagreb

Predmet: Konzervatorski elaborat za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica

Zaprimili smo Konzervatorski elaborat za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica i detaljno ga pregledali pa prije izdavanja konačne suglasnosti moramo iznijeti neke primjedbe koje Vas molimo da uvrstite u konačni tekst. Autorica Latica Tomašić-Srdar izvršila je detaljnu analizu postojećeg graditeljskog fonda te uz kartografske prikaze i identifikacijske kartice pojedinih građevina donijela i preporuke za njihov daljnji tretman. Budući da krovni prozori (*luminari*) nisu u većoj mjeri karakteristični za sliku naselja ne možemo prihvatiti često iznesenu preporuku za dodatno korištenje potkrovlja jer se time mijenja karakter sela. Želimo pripomenuti da se manje prizemnice mogu adaptirati kao pomoćni objekti bez promjena njihova gabarita ili gradnje zamjenskih objekata, a decentno korištenje potkrovlja je gotovo nemoguće. Budući da su konzervatorske smjernice prvenstveno sugestije investitorima prilikom obnove građevina nije prihvatljivo da se za veliki broj objekata izdaje mogućnost dodatnog korištenja potkrovlja (kat. 20, 21b, 23, 25, 29a, 29d, 32, 33, 35, 36, 41, 41b, 42, 46), povećanja katnosti (kat. 12a, 16b, 40, 42a) ili prijedlog rušenja i tlocrtnog proširenja građevina (kat. 21e, 21f, 21g, 31, 32b, 36a, 36b, 40) već treba zadržati postojeću matricu naselja.

Također preporučamo da se lokalni nazivi navode u kurzivu ili zagradama, i to samo oni koji se upotrebljavaju na otoku Braču. Primjerice termini *čemer* i *somić* ne koriste se u ovoj sredini, niti su sinonimi, pa bi tekst trebalo pročistiti od netočnih podataka. Stoga primjere dijalektalne različitosti Zagore, Istre i južne Dalmacije nije potrebno donositi u tekstu jer izazivaju zabunu ili neprimjereno korištenje (*pošve*, *tornica*, *kono*). *Luminar* nije krovna kućica već krovni prozor ili svjetlarnik. Biljka buhač nije istovjetna sa *kamomilom* (kamilica). Napominjemo da je Zmajeva ili Dragonjina špilja davno upisana u registar spomenika kulture (Rješenje br. 35/213-63., RST-234), dok se nova crkva BDM u Murvici iz 1968. god. visoko ne valorizira i ne smatra kulturnim dobrom.

Nakon unošenja navedenih ispravaka moći ćemo izdati konačnu suglasnost na konzervatorski elaborat.

Pročelnik:

Mr.sc. Joško Belamarić

"HRVATSKE ŠUME" d.o.o. Zagreb
UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA SPLIT
ŠUMARIJA BRAČ
Ur. br.: BRA-2005-521
Supetar, 12. 12. 2005

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
PRIMLJENO: 16. 11. 2005
KLASA: 021-05/05-01/296
UR. BROJ:
POTPIS:

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA BOL
Bol

Predmet: UPU-Etno-eko sela Murvica
Dostava podataka

Vezano za Vaš zahtjev ur. br.: 2104/05-02/01 od 18. studenoga 2005 dostavljamo podatke i dokumentaciju iz našeg djelokruga rada potrebne za izradu Urbanističkog plana uređenja etno-eko sela Murvica.

Područje obuhvata etno-eko sela Murvica obuhvaćeno je osnovom gospodarenja G.J. "VIDOVA GORA" odjeli/odsjeci: 54a, 54b, 55c, 55b.

Osnovom se utvrđuje stanje šuma te vrste i obujam radova u neposrednom gospodarenju šumama i šumskim zemljištima u državnom vlasništvu.

U privitku dopisa dostavljamo:

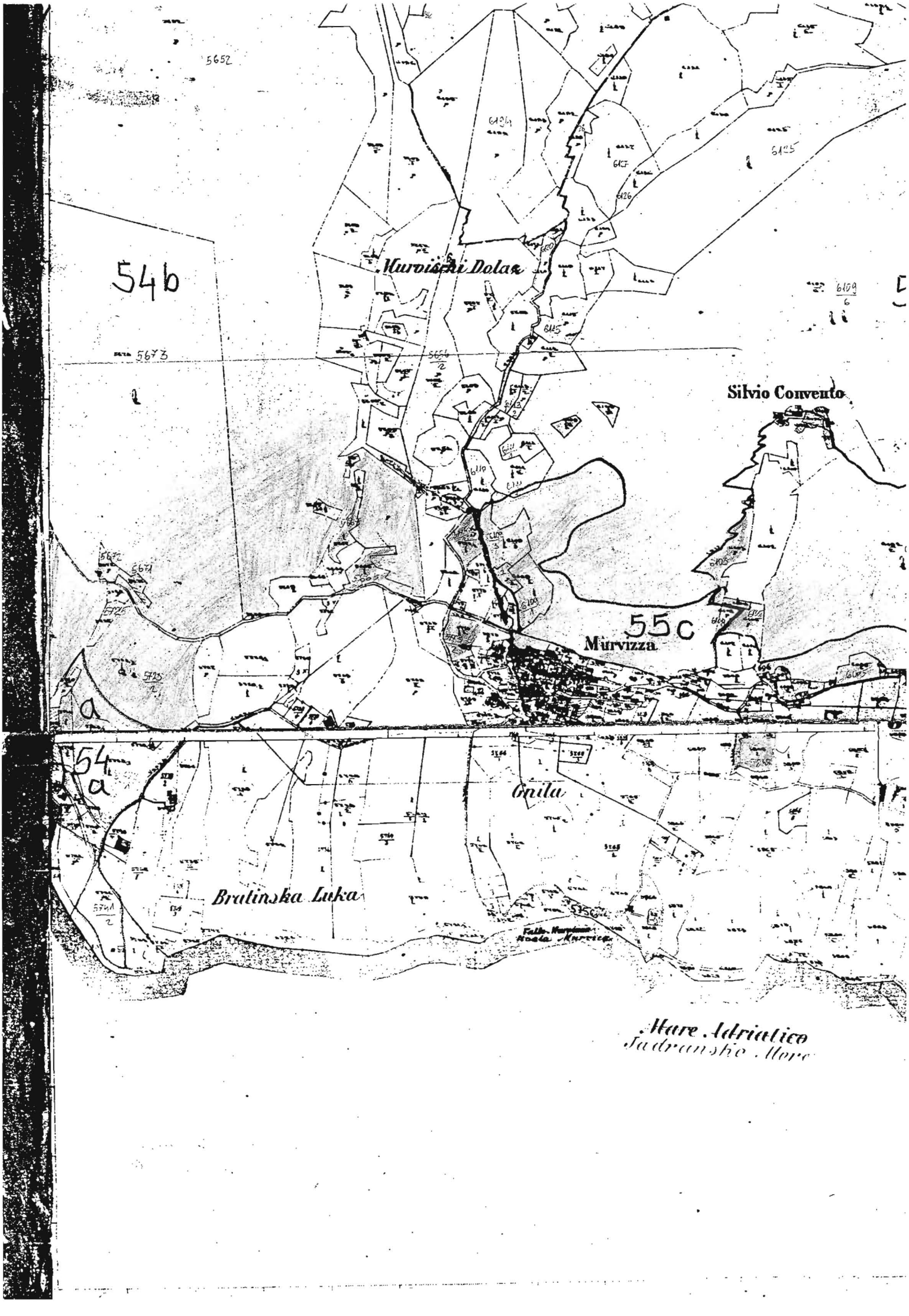
1. Presliku iz osnove gospodarenja za navedene odjele/odsjeke.
2. Zemljovid u mjerilu 1:2880 sa ucrtanim državnim površinama i označenim odjelima/odsjecima.

S poštovanjem

HRVATSKE ŠUME d.o.o. UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA SPLIT ZAGREB ŠUMARIJA BRAČ

UPRAVITELJ

Dario Vranješ dipl. inž. šum.

54b
Murvizza Dolae
Silvio Convento
55c
Murvizza
54a
Gnila
Bratinska Luka
Mare Adriatico
Jadransko More

»HRVATSKE ŠUME«
UPRAVA ŠUMA SPLIT
ŠUMARIJA BRAČ

Program gospodarenja za gospodarsku jedinicu

»VIDOVA GORA«

VAŽNOST: 01. 01. 1994.-31. 12. 2003. GOD.

SPLIT, 1995. GOD.

ŠUMSKI PREDJEL: MURVICE 224

ODJEL, ODSJEK: 55 C , POVRŠINA: 3.54 ha, OBRAST: , STAROST: 1 god.

EKOLOŠKO-GOSPODARSKI TIP – PODTIP: DUŽINA PRIVLAČENJA: m

UREĐAJNI RAZRED: Alepski bor OPHODNJA: 60 god

1. OPIS STANIŠTA I SASTOJINE

EKSPOZICIJA: SW INKLINACIJA: 25 NADMORSKA VISINA: 100–240m

KVALITETA: SKLOP:

RAZVEDENOST ZEMLJIŠTA: strana ŽIVI I MRTVI POKROV: prizemno rašće

STANJE SASTOJINE: . podmladak RASPORED STABALA: stablimičan

Do požara 1993 godine, odsjek je obuhvaćao sasjojinu alepskog bora, starosti 60 godina, srednje dobrog kvaliteta. Pojedina stabla su zahvaćena samo prizemnim požarom i sačuvala su vitalnost.
Ponik alepskog bora se javlja na cijeloj površini.
Sanacija požarišta nije izvršena.

VRST DRVEĆA											
BONITET – TARIFA											
BROJ STABALA PO HEKTARU											
TEMELJNICA – m²/ha											
d – cm											
h – m											
DRVNA MASA	m³/ha										
	m³ U ODSJEKU										
	SMJESA %										
GODIŠNJI TEČAJNI PRIRAST	m³/ha										
	m³ U ODSJEKU										
	%										

2. SMJERNICE GOSPODARENJA I OBRAZLOŽENJE ETATA

Provoditi mjere zaštite od biljnih bolesti, štetnika i požara.

OGP - 2

ŠUMSKI PREDJEL: HIB 224

ODJEL ODSJEK: 55 B , POVRŠINA: 37.67 ha, OBRAST. , STAROST: 1 god.

EKOLOŠKO-GOSPODARSKI TIP – PODTIP: DUŽINA PRIVLAČENJA: . m

UREĐAJNI RAZRED: Neobr. proizv. za ispašu OPHODNJA: 0 god

1. OPIS STANIŠTA I SASTOJINE

EKSPOZICIJA: SW,S INKLINACIJA: do45 NADMORSKA VISINA: 115-605m

KVALITETA: SKLOP:

RAZVEDENOST ZEMLJIŠTA: strana-litica ŽIVI I MRTVI POKROV: prizemno rašće

STANJE SASTOJINE: RASPORED STABALA:

Neobraslo proizvodno zemljište, koje je nastalo kao posljedica utjecaja nepovoljnih orografskih čimbenika, jake insolacijei vjetra.

Pojedinačno, na mjestima gdje je zadržano zemljište javljaju se stabla alepskog bora, crnika i tršlja.

Tlo je plitko i jako kamenito.

VRST DRVEĆA												
BONITET – TARIFA												
BROJ STABALA PO HEKTARU												
TEMELJNICA - m²/ha												
d – cm												
h – m												
DRVNA MASA	m³/ha											
	m³ U ODSJEKU											
	SMJESA %											
GODIŠNJI TEČAJNI PRIRAST	m³/ha											
	m³ U ODSJEKU											
	%											

2. SMJERNICE GOSPODARENJA I OBRAZLOŽENJE ETATA

Površina predviđena za ispašu.

ŠUMSKI PREDJEL: MURVICE

ODJEL, ODSJEK: 55 A , POVRŠINA: 2.29 ha, OBRAST: 0.3 , STAROST: 50 god.

EKOLOŠKO-GOSPODARSKI TIP – PODTIP.

DUŽINA PRIVLAČENJA: 70 m

UREĐAJNI RAZRED: Alepski bor

OPHODNJA: 60 god

1. OPIS STANIŠTA I SASTOJINE

EKSPOZICIJA: S INKLINACIJA: 35 NADMORSKA VISINA: 100–200m

KVALITETA: srednja – dobra SKLOP: nepotpun

RAZVEDENOST ZEMLJIŠTA: strana ŽIVI I MRTVI POKROV: prizemno rašće, grmlje

STANJE SASTOJINE: odrasla stabla RASPORED STABALA: stablimičan

Sastojina alepskog bora u stadiju odraslih stabala, srednje dobre tehničke kvalitete. Većina stabala je punodrvna, a pod jakim utjecajem vjetra u južnom dijelu odsjeka javljaju se polegla stabla. Crnika je zastupljena u centralnom dijelu odsjeka i javlja se pojedinačno, do 3m visine.

Pomladak alepskog bora se javlja uz rub sastojine.

U prizemnoj etaži zastupljeni su: smrič, gluhač, tršlja, asparagus.

VRST DRVEĆA		BOR ALEP.										UKUPNO
BONITET – TARIFA		412										
BROJ STABALA PO HEKTARU		221										221
TEMELJNICA – m²/ha		7.57										7.57
d – cm		21										21
h – m		9										
DRVNA MASA	m³/ha	42										42
	m³ U ODSJEKU	96										96
	SMJESA %	100.0										100.0
GODIŠNJI TEČAJNI PRIRAST	m³/ha	1.3										1.3
	m³ U ODSJEKU	3.0										3.0
	%	3.1										3.1

2. SMJERNICE GOSPODARENJA I OBRAZLOŽENJE ETATA

Provoditi mjere zaštite od biljnih bolesti, štetnika i požara.

OGP - 2

221

ŠUMSKI PREDJEL: ZLI DO

ODJEL, ODSJEK: 54 B , POVRŠINA: 41.40 ha, OBRAST: , STAROST: 1 god.

EKOLOŠKO-GOSPODARSKI TIP – PODTIP: DUŽINA PRIVLAČENJA: m

UREDAJNI RAZRED: Neobr. proizv. za ispašu OPHODNJA: 0 god

1. OPIS STANIŠTA I SASTOJINE

EKSPOZICIJA: S,SW INKLINACIJA: 40 NADMORSKA VISINA: 0-555 m

KVALITETA: SKLOP:

RAZVEDENOST ZEMLJIŠTA: strana-litica ŽIVI I MRTVI POKROV: prizemno rašće

STANJE SASTOJINE RASPORED STABALA:

Neobraslo proizvodno zemljište nastalo kao rezultat utjecaja nepovoljnih orografskih čimbenika i jake insolacije. Duž Vele vale odsjek je nepristupačan, a na ostaloj površini na mjestima gdje se zadržala zemlja javljaju se rijetko stabla alepskog bora, grmovi crnike i tršlje.

Tlo plitko i izrazito kamenito.

VRST DRVEĆA											
BONITET - TARIFA											
BROJ STABALA PO HEKTARU											
TEMELJNICA – m²/ha											
d – cm											
h – m											
DRVNA MASA	m³/ha										
	m³ U ODSJEKU										
	SMJESA %										
GODIŠNJI TEČAJNI PRIRAST	m³/ha										
	m³ U ODSJEKU										
	%										

2. SMJERNICE GOSPODARENJA I OBRAZLOŽENJE ETATA

Površina predviđena za ispašu.

220

ŠUMSKI PREDJEL: DRAČEVA VALA

ODJEL, ODSJEK: 54 A , POVRŠINA: 1.71 ha, OBRAST: 0.5 , STAROST: 50 god.

EKOLOŠKO-GOSPODARSKI TIP – PODTIP: DUŽINA PRIVLAČENJA: 60 m

UREĐAJNI RAZRED: Alepski bor OPHODNJA: 60 god

1. OPIS STANIŠTA I SASTOJINE

EKSPOZICIJA: SE INKLINACIJA: 15 NADMORSKA VISINA: 0-50 m

KVALITETA: srednja - dobra SKLOP: nepotpun, mjestimično trajno prekinut

RAZVEDENOST ZEMLJIŠTA: ravnićasto ŽIVI I MRTVI POKROV: prizemno rašće,grmlje

STANJE SASTOJINE: odrasla stabla RASPORED STABALA: grupimičan

Sastojina alepskog bora u stadiju odraslih stabala, srednje dobre tehničke kvalitete.
Odsjek je lociran uz obalu i ograđen zidom.
Zbog utjecaja vjetra pojedina stabla su nakrivljena.
Pomladak se javlja u grupama uz rub sastojine i dobrog je zdravstvenog stanja.
U prizemnoj etaži javlja se: bušin, vrisak, asparagus, bjelušina.

VRST DRVEĆA		BOR ALEP.										UKUPNO
BONITET - TARIFA		412										
BROJ STABALA PO HEKTARU		404										404
TEMELJNICA - m²/ha		13.51										13.51
d - cm		21										21
h - m		8										
DRVNA MASA	m³/ha	74										74
	m³ U ODSJEKU	127										127
	SMJESA %	100.0										100.0
GODIŠNJI TEČAJNI PRIRAST	m³/ha	2.4										2.4
	m³ U ODSJEKU	4.1										4.1
	%	3.2										3.2

2. SMJERNICE GOSPODARENJA I OBRAZLOŽENJE ETATA

Provoditi mjere zaštite od biljnih bolesti, štetnika i požara.

T-Com

HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.
REGIJA2-JUG
Sektor za regionalnu mrežu
Sinjska 4,21000 Split
Telefon: +385 21 351 111
Telefaks: +385 21 348 444

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA BOL

21420 BOL

Vaš znak 36303/069/62, 2104/0602/9, od 14.03.06.
Naš znak ANDD-ST-1391/2-06/MVi
Telefon
Datum 12.04.06.
Nastavno na **Postojeće i planirano stanje telekomunikacijske infrastrukture za potrebe izrade elaborata Urbanističkog plana uređenja etno-eko sela Murvica na Braču**

Na osnovu Vašeg traženja podataka radi izrade elaborata predmetnog plana, dostavljamo Vam tražene podatke.

Osnovu telefonske mreže naselja **Murvica** čini RSM Murvica sa pristupnom mrežom, a koji je svjetlovodnim kabelom kao prijenosnim medijem priključen na UPS Bol. Izrađena telekomunikacijska infrastruktura vidljiva je na podlozi koju Vam dostavljamo u prilogu.

Važnost ovih podataka je da se izrađivaču plana skrene pozornost na postojeću telekomunikacijsku infrastrukturu koja se treba uklopiti u cjelovito plansko rješenje. Ako se utvrdi da zbog planskih rješenja istu treba izmjestiti, nastali troškovi idu na teret investitora. Korisnički vodovi kojima su telefonski pretplatnici povezani na komutacijski čvor, položeni su uglavnom podzemnim kabelima s bakrenim vodičima presjeka 0,4 mm.

Javna TK mreža je infrastruktura za pružanje, pored osnovnih i ostalih TK usluga, a to su: usluge inteligentne mreže, ISDN, videokonferencija i videotelefonija i ADSL.

U ovom planskom periodu T-HT ne planira izgradnju novih mreža na tom području, osim što će se postojeće komutacijsko čvorište, radi proširenja TK mreže, zamijeniti komutacijom većeg kapaciteta. U sklopu planiranja novih sadržaja koji će zahtijevati TK priključak, potrebno je da se

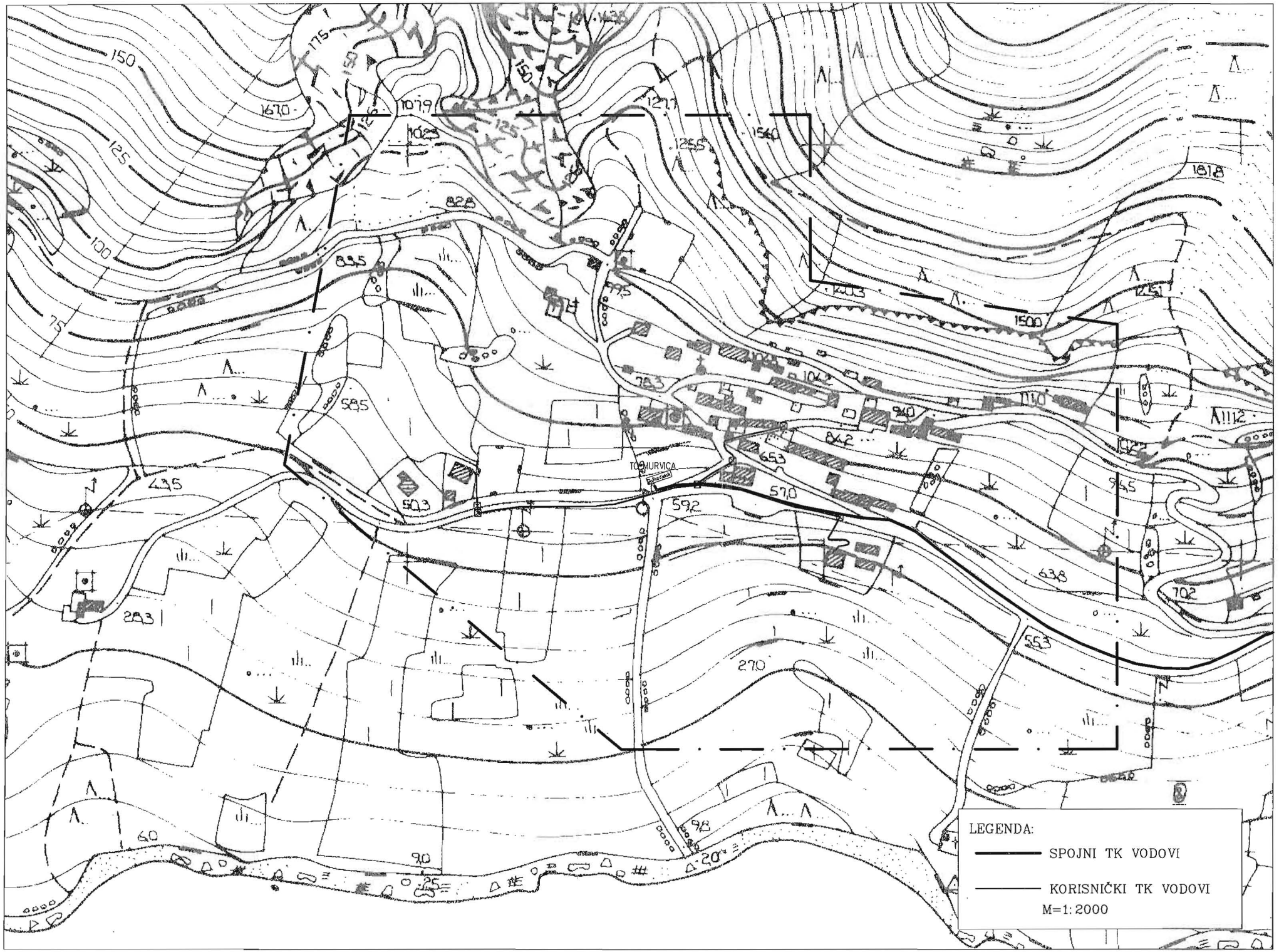
kroz planske dokumente do tih područja osiguraju koridori za postavljanje TK infrastrukture, s naglaskom da do svakog planiranog objekta treba planirati i postaviti instalacijsku cijev (u javnim prometnim površinama i pločnicima PVC cijevima Φ110 mm, a privodi do objekata cijevima PEHD Φ50 mm), te je povezati na postojeću DTK. Planirane trase potrebno je ucrtati u kartografski nacrt za TK infrastrukturu. Pri planiranju trase DTK, koristiti suprotnu stranu prometnice u odnosu na elektroenergetske instalacije. Kabelski zdenci kao sastavni dio DTK montažnog su tipa različitih veličina s odgovarajućim poklopcima prema HT uputama.

Molimo Vas da nas na vrijeme upoznate s daljim radnjama ovog plana i ostalim planskim dokumentima, kako bi mogli dati svoje mišljenje, sugestije i korisne informacije radi što kvalitetnije izrade navedenog plana.

Prilog: Situacija s ucrtanim TK instalacijama

DIREKTOR ZA REGIONALNU MREŽU
REGIJE 2 – JUG

Klario Šober, dipl.ing.

TOMURVICA
LEGENDA:
SPOJNI TK VODOVI
KORISNIČKI TK VODOVI
M=1:2000

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
klasa: 612-07/05-49/508
ur. broj: 532-08-02-1/6-06-2
Zagreb, 10. travnja 2006.

Općina Bol
21 420 BOL

Predmet: Urbanistički plan uređenja etno-eko sela Murvica
- uvjeti i mjere zaštite prirode

Veza vaša klasa: 350-01/05-01/96, ur. br.: 2104/05-02/01

Ministarstvo kulture, temeljem članka 124. st. 1. Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05) na Vaš zahtjev pod gornjom oznakom za izdavanje uvjeta i mjera zaštite prirode u postupku izrade Urbanističkog plana uređenja etno-eko sela Murvica, koji izrađuje tvrtka APE d.o.o. iz Zagreba, utvrđuje slijedeće

uvjete i mjere zaštite prirode

1. Na području obuhvata Urbanističkog plana uređenja prirodu treba štititi očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštitom prirodnih vrijednosti, a to su zaštićena područja, zaštićene svojte te zaštićeni minerali i fosili.
2. U cilju očuvanja prirodne biološke raznolikosti na području obuhvata UPU-a osobito je važno očuvati prirodne značajke prostora koji nije pod zaštitom kako na okolnim poljoprivrednim površinama, tako i u središtu sela:
   - čuvati pojedinačna stabla, grmlje uz rub parcela te nisko raslinje
   - poljoprivredne površine obrađivati na tradicionalni način te obnavljati zapuštene nasade
   - upućivati na ekološku poljoprivredu kroz poticajne mjere općine
   - propisati obvezu krajobraznog uređenja za svaki zahvat gradnje, te isto treba biti sastavni dio Glavnog projekta
   - mrežu elemenata zelenila unutar same izgrađene strukture sela učiniti gušćom (u vidu malih dvorišnih vrtova ili samo pergola).
3. U cilju očuvanja krajobraznih vrijednosti sela Murvica koje je otvoreno brojnim vizurama s mora te stoga vrlo osjetljivo na nove intervencije u prostoru, pri planiranju interpolacija, izgradnje ili određivanja načina korištenja zemljišta mora se očuvati prepoznatljiva slika krajobraza, a za uočene trendove koji ugrožavaju krajobrazne vrijednosti određuju se mjere u cilju njihova sprječavanja:
   - Pri oblikovanju građevine koristiti elemente tradicionalne gradnje te izborom materijala i boja prilagoditi prirodnim obilježjima okolnog prostora
   - Očuvati postojeću parcelaciju zemljišta i postojeću mrežu putova, spriječiti uništavanje suhozida pri planiranju i izvođenju novih zahvata, a osobito štiti terasasto kultivirane poljoprivredne površine
   - Poljoprivredna proizvodnja mora se obavljati na tradicionalan način uz minimalnu primjenu poljoprivredne mehanizacije, nije dopuštena intenzivna plantažna proizvodnja, niti postavljanje plastenika
   - Pri obnovi nasada stablašica, mora se zadržati isti raster sadnje kakav je i bio

- Poljoprivredna spremišta mogu se graditi jedino na zemljištu na kojem se aktivno odvija poljoprivredna proizvodnja najmanje 7 godina što će utvrditi sudski vještak za poljoprivredu; spremišta moraju biti minimalnih dimenzija bez priključaka na komunalnu infrastrukturu.
- Za svaku novu gradnju propisati obvezu izrade projekta krajobraznog uređenja, pri čemu se nova gradnja treba što bolje uklopiti u svoje okruženje; oblikovna rješenja trebaju biti utemeljena na analizi okolnog prostora; pri uređenju pretežito koristiti autohtone biljne vrste, a ostale ukrasne vrste podređeno, u manjoj mjeri i to samo kada su one zbog svojih karakteristika nužne u oblikovanju
- Trase infrastrukture planirati po postojećim putovima kako bi se devastacija okolnog prostora svela na najmanju moguću mjeru
- Pri arhitektonskom oblikovanju objekata infrastrukture kao što su vodospreme, trafostanice, biološki pročistači i sl. težiti minimalnom isticanju objekta u prostoru, te da svojim izgledom ne otkriva svoju primarnu funkciju; koristiti građevinske materijale tipične za to područje
- Pri planiranju lokacija za GSM antene voditi računa da se ne remete postojeće vizure na selo
- Pri planiranju novih putova i prometnica ne smije doći do narušavanja prepoznatljive slike krajobraza; to se osobito odnosi na probijanje pristupnih putova do objekata unutar parcela položenih na strmom terenu
- Zabraniti postavljanje samostojećih reklamnih stupova i panoa koji bi svojom visinom nadvisili postojeće zelenilo te se na agresivan način isticali u krajobrazu

4. Na području obuhvata UPU nema područja zaštićenih prema Zakonu o zaštiti prirode.
5. U cilju zaštite minerala i fosila, planom propisati da se pri izvođenju građevinskih i drugih zemljanih radova obavezno mora prijaviti eventualni nalaz minerala i/ili fosila koji bi mogao predstavljati zaštićenu prirodnu vrijednost u smislu Zakona o zaštiti prirode, i to u roku od 8 dana, kao i poduzeti nužne mjere zaštite od uništenja, oštećenja ili krađe

Po pregledu dostavljene dokumentacije utvrđeni su mjere i uvjeti zaštite prirode sukladno Zakonu o zaštiti prirode.

Pomoćnik ministra

Zoran Šikić

Dostavlja se:
1. APE d.o.o. iz Zagreba
2. Inspekcija zaštite prirode
3. Evidencija
4. Pismohrana

ZA NIKOLU POPIĆA
OT APE 01/3097572

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA UPRAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
PODRUČNI URED SPLIT

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
GRADSKI UREDI
PRIMLJENO: 28.11.2005
ORG. JED. 02.05/15 01
KLASA: 350-05/05-01/17
UR. BROJ: 2104/05-02/01

Klasa: 350-05/05-01/17
Ur.broj:543-15/05-01
Split, 23.studenog 2005.godine

GRADOVIMA I OPĆINAMA
SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE
n/p gradonačelnika/načelnika
- s v i m a -

PREDMET: Obveze jedinica lokalne samouprave o utvrđivanju mjera zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora.-

Budući je u tijeku izrada Planova prostornog uređenja jedinica lokalne samouprave skrećemo Vam pozornost da isti trebaju sadržavati **mjere zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti**, sukladno odredbama članka 60. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" 30/94, 68/98), te Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (Mjere posebne zaštite – točka 4.12. Odredbi za provođenje).

Poradi naređenog neophodno je izgradnju planirati na način da ista u cijelosti zadovoljava urbanističke mjere zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti (za sva naseljena mjesta).

Stoga, kao sastavni dio Prostornog plana uređenja grada/općine potrebno je izraditi zaseban elaborat **"Plan urbanističkih mjera zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti"** u kojem se analiziraju mjere zaštite.

Izrađivač plana pri njegovoj izradi obvezan se pridržavati odredbi važećih zakona i pravilnika, a posebice:

1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjim poslovima ("Narodne novine" br. 76/94, 161/98, 29/00 i 53/00),
2. Pravilnika o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređenju prostora ("Narodne novine" br. 29/83, 36/85 i 42/86),
3. Pravilnika o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu ("Narodne novine" br. 2/91),
4. Pravilnika o tehničkim normativima za skloništa ("Službeni list" br 55/83),
5. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" br. 30/94 i 68/98),
6. Zakona o zaštiti i spašavanju ("Narodne novine" br. 174/04).

Prema odredbama "Pravilnika o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu" ("Narodne novine" broj 2/91) gradovi i naseljena mjesta se svrstavaju u zone od I. do IV. stupnja ugroženosti. U Prostornom planu uređenja grada/općine navedene mjere trebaju biti iskazane kroz "Odredbe za provođenje" kao "Plan urbanističkih mjera zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti".

Financiranje izgradnje i održavanja skloništa utvrđeno je Zakonom o unutarnjim poslovima ("Narodne novine" br. 76/94, 161/98 i 29/00). Gradovi i općine financiraju održavanje i opremanje skloništa prema pročišćenim člancima 24v i 24z Zakona o unutarnjim poslovima. Prema članku 24r Zakona o unutarnjim poslovima ("Narodne novine" br. 76/94) skloništa se grade u skladu s prostornim planovima i planovima zaštite i spašavanja jedinica lokalne samouprave i uprave. Iz toga proizlazi da je investitor dužan financirati izgradnju skloništa (investitor ne može dobiti lokacijsku dozvolu za gradnju objekta ako nije predvidio izgradnju skloništa prema članku 24r Zakona o unutarnjim poslovima 76/94 i prema članku 34 Zakona o prostornom uređenju).

U svim naseljima, neovisno o stupnju ugroženosti, izgradnja se treba planirati na način da zadovolji urbanističke mjere zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređenju prostora ("Narodne novine" broj 29/83, 36/85, i 42/86).

U svrhu olakšanja izrade traženog elaborata izdvajamo neke od mjera koje isti treba sadržavati:

- sklanjanje stanovništva,
- mjere zaštite od potresa,
- mjere zaštite od poplava ili bujica,
- mjere zaštite od požara, eksplozija, prometnih nezgoda i slično,
- objekte graditi na način da je njihova međusobna udaljenost minimalno H1/2+H2/2+5m, gdje su H1 i H2 visine objekata,
- prometnice projektirati izvan zone rušenja (vanjski rub prometnice od objekta treba biti udaljen minimalno ½ visine objekta),
- kod križanja magistralnih i regionalnih cesta u dvije razine osigurati alternativnu cestu u istom cestovnom pravcu
- osigurati alternativni izvor pitke vode i dr.

Neovisno o stupnju ugroženosti, urbanističke mjere zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih razaranja trebaju biti detaljno razrađene (tekstualno i grafički) u urbanističkim planovima uređenja naselja i detaljnim planovima uređenja, odnosno lokacijskim dozvolama.

Navedene mjere zaštite odgovarajuće se prikazuju u svim prostornim planovima, od Prostornog plana uređenja općine, odnosno grada, GUP-a, UPU-a do detaljnog plana uređenja.

Preporučamo da nositelji izrade i izrađivači plana tijekom samog postupka izrade plana uspostave suradnju s ovim uredom. Osoba za kontakt je **Dar Kostović**, Viši stručni savjetnik za evakuaciju i sklanjanje u Odjelu za zaštitu i spašavanje, kojeg možete kontaktirati na telefon 211-921, mobitel 091/722 26 32 i fax 260-258.

Elaborat **"Plan urbanističkih mjera zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti"** dostavite u što kraćem roku jer nam je to osnovni preduvjet za davanje suglasnosti za Prostorne planove gradova/općina. Ovaj elaborat ne upućuje se na javnu raspravu, već nakon što je dobio pozitivno mišljenje od nadležnog Područnog ureda za zaštitu i spašavanje Split, isti se usvaja istodobno kao i plan.

Traženi elaborat dostavite na adresu:

Državna uprava za zaštitu i spašavanje
Područni ured Split
Odjel za zaštitu i spašavanje
Solinska 84, 21000 Split

S poštovanjem,

D.K.

REPUBLIKA HRVATSKA - DRŽAVNA UPRAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE - PODRUČNI URED ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE SPLIT 1

PROČELNIK

Petar Škorić

Dostaviti:
- naslovu
- pismohrana
- dosje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA SPLITSKO-DALMATINSKA
Sektor upravnih, inspekcijskih i poslova civilne zaštite

31.05.2006.
350-01/06-01/64
2104/06-02/1

Broj: 511-12-18-8652/1-06-L.V.
Split, 23.05.2006. god.

POLICIJSKA UPRAVA SPLITSKO-DALMATINSKA, povodom zahtjeva općine Bol, Klasa: 363-03/06-01/82; URbr: 2104/06-02/04 od 24. 04.2006., za izdavanje posebnih uvjeta građenja iz područja zaštite od požara na temelju članka 13. stavak 1. Zakona o zaštiti od požara (NN br.58/93, 33/05) izdaju se

POSEBNI UVJETI GRAĐENJA

iz područja zaštite od požara za Urbanistički plan uređenja Eko-sela Murvica, investitora: Općina Bol .

U slučaju da će se u objektima stavljati u promet, koristiti i skladištiti zapaljive tekućine i plinovi potrebito je postupiti sukladno odredbi članka 11. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima (NN br.108/95).

I 1. Mjere zaštite od požara projektirati u skladu s pozitivnim hrvatskim i preuzetim propisima koji reguliraju ovu problematiku s posebitom pozornošću na:
- Pravilnik o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN br.35/94, 142/03).
- Pravilnik o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (NN br. 53/91).
- Pravilnik o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata (NN br.100/99).

2. Svaka građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4 m ili manje odnosno više ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje građevine prema njenoj namjeni, brzini širenja požara, požarne karakteristik materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr. da se požar neće prenijeti na susjedne građevine. 3. Izlazne puteve iz objekta projektirati u skladu američkim smjernicama NFPA 101 (izdanje 2003. god.).
II Za zahtjevne građevine potrebno je ishoditi posebne uvjete građenja Policijske uprave Splitsko - dalmatinske kojim se utvrđuju posebne mjere zaštite od požara, na osnovu istih izraditi elaborat zaštite od požara koji će biti podloga za izradu glavnog projekta, te ishoditi od Policijske uprave Splitsko-dalmatinske potvrdu kojom se potvrđuje da su u glavnom projektu predviđene propisane i posebnim uvjetima građenja tražene mjere zaštite od požara.
III U glavnom projektu, unutar programa kontrole i osiguranja kvalitete, navesti norme i propise prema kojima se dokazuje kvaliteta ugrađenih proizvoda i opreme glede zaštite od požara, utvrditi odredbe primjenjenih propisa i normi u svezi osiguranja potrebnih dokaza kvalitete ugrađenih konstrukcija, proizvoda i opreme, kvalitete radova, stručnosti djelatnika koji su tu ugradnju obavili, kao i potrebnih ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti.

Obrazloženje

Općina Bol podnijela je zahtjev za utvrđivanje posebnih uvjeta građenja iz područja zaštite od požara za Urbanistički plan uređenja Eko-sela Murvica, investitora: Općina Bol .
Provedbenim postupkom i uvidom na prethodnoj raspravi u priloženu dokumentaciju (preris katastarskog plana, idejno rješenje predmetnog područja) utvrđeno je da:

Uvjete za vatrogasne prilaze ili pristupe ili prolaze vatrogasne tehnike do građevine projektirati u skladu s odredbama Pravilnika o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN br.35/94, 142/03).

Mjesta postavljanja hidranata i međusobna udaljenost hidranata utvrđuje se sukladno odredbama Pravilnika o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (NN br.53/91).

U svrhu sprečavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4 m ili manje ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr. da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje

0 minuta) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5 m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje na dužini konzole.

Prilikom projektiranja izlaza i izlaznih puteva treba koristiti američke standarde NFPA 101 (National Fire Protection Association Life Safety Code, izdanje 2003. god.).

Sve druge mjere zaštite od požara definirane su važećim hrvatskim i preuzetim propisima koji reguliraju ovu problematiku, te ih sukladno tome i primjeniti.

Za zahtjevne građevine na kojima postoje posebne mjere zaštite od požara potrebno je ishoditi posebne uvjete građenja Policijske uprave Splitsko-dalmatinske, te je iste potrebno ugraditi u elaborat zaštite od požara na osnovu kojeg će se izraditi glavni projekt za građevinsku dozvolu i na osnovu kojeg će biti moguće ocijeniti traženi sustav zaštite od požara. Ovaj zahtjev temelji se na članku 15.st.1. i čl.15a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara (NN 33 /05).

Potvrdu na projektnu dokumentaciju za zahtjevnu građevinu iz područja zaštite od požara i eksplozija potrebno je ishoditi temeljem članka 15. st. 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara (NN 33/05).

Dokaze kvalitete ugrađenih proizvoda i opreme potrebito je ishoditi temeljem Zakona o gradnji (NN br 175/03 i 100/04).

Stranka je oslobođena od plaćanja upravne pristojbe sukladno odredbama članka 6. Zakona o upravnim pristojbama (NN br. 8/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00 i 163/03).

DOSTAVITI:
1. Općina Bol
2. Inspektorat unutarnjih poslova MUP RH-na znanje
3. Pismohrana

NAČELNIK SEKTORA
Ivan Kilić

01/3097572

HRVATSKE VODE
VODNOGOSPODARSKI ODJEL
ZA VODNO PODRUČJE DALMATINSKIH SLIVOVA
SPLIT, Vukovarska 35
Telefon: 021 309 400, fax: 021 309 491

30.11.2005
532/05-01/
2104/05-2/

Klasa: 310-01/05-01/0088
Ur.broj: 374-24-1-05-2
Split, 24.11.2005.

OPĆINA BOL
Predsjednik vijeća

B O L

Predmet: ***Urbanistički plan uređenja etno-eko sela Murvica***
Dostava podataka, odgovor na dopis

Povodom Vašeg zahtjeva o dostavi podataka iz područja vodnogospodarske djelatnosti za izradu ***Urbanističkog plana uređenja etno-eko sela Murvica*** (Vaš dopis klasa: 350-01/05-01/92, urbroj: 2104/05-02/01 od 18.11.2005.) slobodni smo Vam odgovoriti slijedeće.

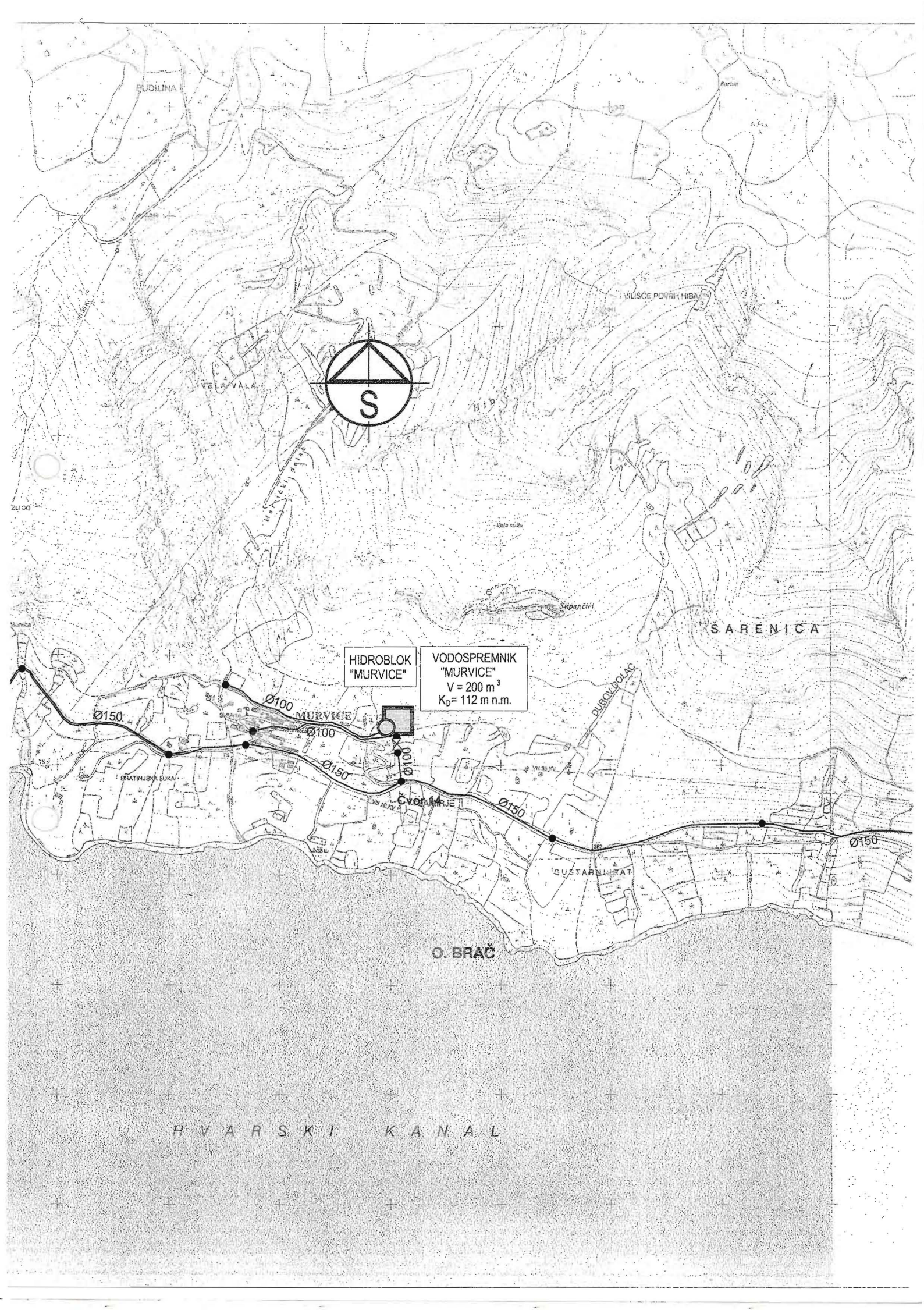
1. Nismo u mogućnosti a niti u obvezi ucrtavati, slagati ni ispisivati podatke za potrebe izrade prostornih planova.
2. Nije nam dozvoljeno izvorne dokumente davati izvan službenih prostorija.
3. Dajemo vam na raspolaganje prostor i postojeću dokumentaciju koje možete imati na uvid i obradu u našim prostorijama svaki radni dan u vremenu od 08 do 15 sati uz prethodnu najavu.

Za kontakt osobu određujemo mr.sc. Mirjanu Švonja, dipl.inž.građ, tel. 021-309-439 ili preko centrale 021-309-400.

S poštovanjem.

Direktor
Anđelko Drinis, dipl.ing.

Na znanje:
1. Službe 24-1, 24-2, 24-3, 24-4 – ovdje
2. Arhiva

BUDILINA
VELA VALA
VILIŠĆE POVRH HIBA
S
Vela vala
Stapančići
SARENICA
HIDROBLOK
"MURVICE"
VODOSPREMNIK
"MURVICE"
V = 200 m³
K_D= 112 m n.m.
Ø150
Ø100
MURVICE
Ø100
Ø150
Ø100
BRATINJSKA LUKA
ČVORIŠĆE
Ø150
DUBOVDOLAC
Ø150
GUSTARNJI RAT
O. BRAČ
HVARSKI KANAL

Sandra Jakopec

From: "Ozren Dragičević" <ozren.dragicevic@hep.hr>
To: <ape-info@ape.hr>
Sent: 13. prosinac 2005 15:00
Attach: scan0002.jpg; MURVICA.dwg
Subject: Elektroenergetska mreža naselja Murvica-postojeće stanje i mogući razvoj

Poštovani!

Vezano uz zahtjev Općine Bol dostavljamo Vam osnovne elektroenergetske podatke za naselje Murvica.

Opskrba naselja Murvica električnom energijom obavlja se iz TS 35/10 kV Bol putem DV 10 kV (3.2 km) i KB 20 kV (1,1 km)
U prostoru obuhvata plana nalazi se samo KB 20 kV i prikazan je na topografskoj karti.
Na KB 20 kV, kao krajnja stanica priključena je stupna trafostanica (STS) 10/0,4 kV, 50 kVA, iz koje je niskonaponska mreža naselja
razvedena podzemnim kabelima tipiziranih distribucijskih presjeka (PPOOA 4x150 mm2) i nadzemnim samonosivim kabelskim snopom
(SKS) također tipiziranih distribucijskih presjeka (3x70+71,5+2x16 mm2 Al).
Pozicija STS također je označena na topografskoj karti u prilogu.
Kroz naselje prolazi i trasa DV 35 kV na Fe-rešetkastim stupovima (3x120 mm2 +50 mm2) od kabelske kućice Murvica (KK) do TS
35/10 kV Bol, također naznačeno na topografskoj karti.

Moguće planske smjernice:
Zbog ambijetalnog i vizualnog očuvanja prostora moguća je zamjena postojeće STS 10/0,4 kV sa novom čvrstom građevinom odgovarajućih
arhitektonskih i tehničkih karakteristika, kabliranje ukupne niskonaponske mreže naselja kao i zamjena postojećeg DV 35 kV sa
odgovarajućim kabelom u dužini od cca 1200 metara.
Za ovakve moguće zahvate sva rješavanja imovinsko-pravnih i investicijskih odnosa povjerili bi se lokalnoj upravi i samoupravi.

Ukoliko su potrebni dodatni podaci stojimo na raspolaganju.

Sa štovanjem!

Ozren Dragičević,dipl.ing., upravitelj Pogona Brač

TURISTICKA ZAJEDNICA.

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.5A.

IZVJEŠĆA O PRETHODNIM RASPRAVAMA

Na temelju članka 3. Uredbe o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98),
nositelj izrade UPU-a Murvica, Općina Bol, zastupana po načelniku Tihomiru Marinkoviću, donosi

IZVJEŠĆE

O PRVOJ PREDHODNOJ RASPRAVI O URBANISTIČKOM PLANU UREĐENJA MURVICE

Prva predhodna rasprava o UPU-u Murvica održana je dana 3. svibnja 2006. godine i trajala je od 13.00 do 15.10 sati.

Datum, mjesto i vrijeme predhodne rasprave objavljen je na lokalno uobičajen način tj. na oglasnoj ploći općine Bol i sa pozivom za tijela i osobe iz članka 5. Uredbe.

Nazočni: Tihomir Marinković, načelnik općine Bol, Božo Nejašmić, zamjenik načelnika općine Bol, Sandra Jakopec koja je predstavila nacrt prijedloga UPU-a, Latica Tomašić Srdar koja je predstavila prijedlog Konzervatorskog elaborata za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica, Branko Ora, stručni savjetnik u SDŽ, Joško Stela, stručni savjetnik u SDŽ, Nikša Baković, vijećnik općine Bol, Dinko Ružić, stanovnik Murvice, Jeronim Martinić, predsjednik TZO Bol, Juraj Pavišić, predsjednik udruge Murvica, Ozren Dragičević dir. Elektrodalmacije-Pogon Brač, Ana Marija Botteri Peruzović, vijećnica općine Bol, Marijo Baković, tajnik udruge Murvica, Kruno Marić, stanovnik Murvice, Smiljan Pavišić, stanovnik Murvice i Stipe Karmelić, pročelnik općine Bol.

Pozvani, a nisu se odazvali: ostali članovi poglavarstva i vijeća općine Bol, Ministarstvo graditeljstva-Ispostava Brač, Vodovod Brač d.o.o., Hrvatske šume d.o.o.-Šumarija Brač i Ministarstvo kulture-Konzervatorski odjel u Splitu.

Gospođa Latica Tomašić Srdar je obrazložila konzervatorski elaborat za izradu UPU-a Etno-eko sela Murvica u kojem je navela polazišta, analizu stanja kulturnih dobara, valorizaciju kulturnih dobara, sustav mjera zaštite, analizu postojećeg stanja naselja i valorizaciju spomeničke baštine.
U obrazlaganju nacrta prijedloga UPU-a, gospođa Sandra Jakopec je navela postojeće građevine u Murvici, detaljnu namjenu površina, prijedlog uređenja prometa, telekomunikacija, elektroopskrbe te sustav odvodnje i vodoopskrbe, uvjete korištenja, uređenja i zaštite površina te oblike korištenja i načina gradnje.

U raspravi je većina nazočnih podržala ideju uređenja Murvice kao etno-eko sela. Većina nazočnih smatra da će se u Murvicu vratiti stanovnici ako se dozvoli rekonstrukcija i dogradnja postojećih kuća, ali bez narušavanja ukupnog urbanističkog sklada. Murvičani mogu živjeti od turizma i pratećih djelatnosti kao što su: vinogradarstvo, vinarstvo, pčelarstvo, proizvodnja i prodaja suvenira, nuđenje izletničkih tura po okolnim samostanima i dr.

U raspravi se i čulo da je bolje u Murvici i oko Murvice dozvoliti izgradnju hotela i apartmana i tako poboljšati turističku ponudu. Takva razmišljanja nisu dobila potporu većine nazočnih, već se naglasilo da bi takav razvoj vodio u mnoge probleme: vodoopskrba, radna snaga, devastacija prostora, gubitak identiteta...

Gospođa Sandra Jakopec se zahvalila na primjedbama i sugestijama, te je najavila skoru novu predhodnu raspravu i utvrđivanje prijedloga UPU-a za javnu raspravu.

Zapisnik sastavio: Stipe Karmelić

Načelnik općine Bol
Tihomir Marinković

Na temelju članka 83. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07)
nositelj izrade UPU-a Murvica, Općina Bol, zastupana po načelniku Tihomiru Marinkoviću,
donosi

IZVJEŠĆE
O PONOVLJENOJ PREDHODNOJ RASPRAVI
O URBANISTIČKOM PLANU UREĐENJA MURVICE

Ponovljena predhodna rasprava o UPU-u Murvica održana je dana 15. travnja 2008. godine i trajala je od 13.00 do 14.50 sati.
Datum, mjesto i vrijeme predhodne rasprave objavljen je na lokalno uobičajen način tj. na oglasnoj ploći općine Bol i sa pismenim pozivom za tijela i osobe iz članka 79. Zakona.

Nazočni: Tihomir Marinković, načelnik općine Bol, Božo Nejašmić, zamjenik načelnika općine Bol, Mirela Čordaš, direktorica tvrtke APE d.o.o. koja predstavlja nacrt prijedloga UPU-a i prijedlog konzervatorskog elaborata za izradu UPU-a etno-eko sela Murvica, Branko Ora mrsc., stručni savjetnik u SDŽ, Tina Martinić, stručni suradnik u SDŽ, Nikša Baković, vijećnik općine Bol, Dinko Ružić, stanovnik Murvice, Marko Pavšić, stanovnik Murvice, Jeronim Martinić, predsjednik TZO Bol, Juraj Pavišić, predsjednik udruge Murvica, Ozren Dragičević dir. Elektrodalmacije-Pogon Brač, Vanja Kovačić, konzervatorica Ministarstva kulture-odjel u Splitu, Radoslav Buzančić, konzervator Ministarstva kulture-odjel u Splitu, Ana Marija Botteri Peruzović, vijećnica općine Bol, Marijo Baković, tajnik udruge Murvica, Kruno Marić, stanovnik Murvice, Anđelko Karninčić, predsjednik općinskog vijeća općine Bol i Stipe Karmelić, pročelnik općine Bol.

Pozvani, a nisu se odazvali: ostali članovi poglavarstva i vijeća općine Bol, Ministarstvo graditeljstva-Ispostava Brač, Vodovod Brač d.o.o. i Hrvatske šume d.o.o.-Šumarija Brač. Povratnice-obavijesti o prijamu poziva se nalaze u pismohrani općine Bol.

Gospođa Mirela Čordaš je obrazložila konzervatorski elaborat za izradu UPU-a Etno-eko sela Murvica u kojem je navela polazišta, analizu stanja kulturnih dobara, valorizaciju kulturnih dobara, sustav mjera zaštite, analizu postojećeg stanja naselja i valorizaciju spomeničke baštine.
U obrazlaganju nacrta prijedloga UPU-a, gospođa Mirela Čordaš je navela postojeće građevine u Murvici, detaljnu namjenu površina, prijedlog uređenja prometa, telekomunikacija, elektroopskrbe te sustav odvodnje i vodoopskrbe, uvjete korištenja, uređenja i zaštite površina te oblike korištenja i načina gradnje.

U raspravi je gospodin Nikša Baković predložio da se planira izgradnja jednog pomoćnog objekta uz bočalište koje se nalazi južno od ceste na zapadnom dijelu Murvice.
Gospodin Ozren Dragičević je kazao da bi Elektrodalmacija, uz pomoć lokalne samouprave, trebala zamijeniti stupnu trafostanicu sa ambijentalnim tipom nove trafostanice, u fasadama kuća bi trebala postavljati tipske kabelske mjerne ormariće, te bi trebala kablirati sve elektrovodove, a u tome očekuje pomoć od konzervatora, općine i Županije.
Gospodin Stipe Karmelić je pitao koliko se prema nacrtu UPU-a u Murvici može dograditi i nadograditi postojećih kuća i da li se može izgraditi koja nova kuća? Gospodi Karmelić je primjetio da granice zahvata UPU-a ne odgovaraju granicama iz PPU-a općine Bol, te će se te granice trebati uskladiti prije javne rasprave.

Gospodin Radoslav Buzančić je kazao da je prvenstveni cilj Projekta etno-eko sela oživljavanje Murvice. Bez stalnih stanovnika, Murvica će postati avetinsko selo, a takvih neuspješnih etno-eko sela već postoji u Istri. Zato on smatra da se postojeće kuće u Murvici mogu nadograditi, da bi u njima mogli živjeti ljudi na dostignutom komunalnom, higijenskom i svakom drugom standardu, ali uz obavezno mišljenje stručnih osoba i bez narušavanja ukupnog izgleda Murvice.
Ana Marija Botteri Peruzović je kazala da je neprimjereno u centru mjesta postavljati asfalt, da treba ulice uređivati „kogulama", da treba urediti i okolne pustinjačke samostane te da stanovnike Murvice treba educirati da zadrže izvorni oblik sela i zanimanja.
Gospodin Buzančić je primjetio da stanovnici Murvice moraju moći živjeti od svoga rada, a to je iznajmljivanje svojih kuća i dopunska djelatnost kao vinogradarstvo, vinarstvo, prodaja suvenira i dr. Sve ove djelatnosti treba osmisliti i za njih treba postaviti kriterije neka stručna služba.
Gospodin Branko Ora je kazao da je Murvica bez ljudi imaginacija. Zato SDŽ priprema Program upravljanja etno-eko selom, tako da će se cijela Murvica kao destinacija nuditi na turističkom tržištu. Za popuniti sve smještajne kapacitete Murvice potrebno je napuniti jedan avion sa ciljanom skupinom turista.
Gospodin Jurica Pavišić je kazao da za uređenje postojećih kuća postoji interes, ali za dobiti dokumentaciju za gradnju i za dobijanje kredita postoji objektivna zapreka, a to su neriješeni vlasnički odnosi. Kao i na drugim mjestima, vlasnost kuća i drugih nekretnina je upisana na mnoge suvlasnike od kojih su mnogi umrli ili nepoznatog boravišta. U rješavanju ovog problema stanovnici Murvice također očekuju pomoć.
Gospodin Kruno Marić je kazao da se je sa obitelji naselio u Murvici prije sedam godina. Trenutno u Murvici žive tri mlade obitelji sa djecom, a ima još zainteresiranih, ali nemogućnost legalnog uređenja ili gradnje onemogućava oživljavanje Murvice. Zato ovaj UPU treba donijeti što prije.
Gospodin Anđelko Karninčić je kazao da je donošenje ovog UPU-a ulaganje u budućnost, na korist Murvičana i ukupnog razvoja općine Bol.
Gospođa Mirela Čordaš je kazala da se plan radi više od dvije godine, ali ova rasprava se nije mogla održati prije, jer je trebalo najprije donijeti PPU općine Bol. Na kraju se zahvalila na primjedbama i sugestijama, te je najavila skoru raspravu na poglavarstvu općine Bol i utvrđivanje prijedloga UPU-a za javnu raspravu.

Zapisnik sastavio: Stipe Karmelić

REPUBLIKA HRVATSKA – SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA – OPĆINSKO POGLAVARSTVO 1 OPĆINA BOL, BOL

Načelnik općine Bol
Tihomir Marinković

UPU MURVICA

PREDHODNA JAVNA RASPRAVA

15. TRAVNJA 2008. u 13^{00}

	IME I PREZIME	FUNKCIJA	POTPIS
1.	TIHOMIR MARINKOVIĆ	NAČELNIK O. BOL	
2.	mr. sc. Branko Oro...	Pr. Povjerenik u SDŽ	
3.	Tina Martinić	str. suradnik u SDŽ	Tina Martinić
4.	Nikša Bakoviić	VIJEĆE OPĆINE	Bakoviić
5.	ŽUTIĆ DINKO		
6	MARKO PAVIŠIĆ		
7	JERONIM MARTINIĆ	PRED. T.Z.O Bol	
8	JURAJ PAVIŠIĆ	UDRUGA MURVICA	
9	OZREN DRAGIČEVIĆ	NEP ODS - "ED" SPLIT POGON BRAČ	
10	VANJA KOVAČIĆ	KONZERVATOR MIN. KULTURE	A. Kovačić
11	RADOSLAV BUŽANČIĆ	KONZERVATOR MIN. KULTURE	R. Bužančić
12.	ANAMARIJA BOTTERI PERUZOVIĆ	AKADEMSKA SLIKARICA OPĆINSKI VIJEĆNIK	
13.	MARIO BAKOVIĆ	UDRUGA MURVICA	
14.	KRUNO MARIĆ	STANOVNIK MURVICE	
15	ANDRIJA KARNIČIĆ	predstavnik općinskog vijeća	

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.5B.

IZVJEŠĆA O JAVNIM RASPRAVAMA

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL
Klasa:350-05/12-01/109
Ur.broj: 2104/02-12-02/1
Bol, 10. listopada 2012. godine

Na temelju članka 91. i 92. .Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 i 90/11), odgovorni voditelj s nositeljem izrade donosi

IZVJEŠĆE O JAVNOJ RASPRAVI
Prijedloga Urbanističkog plana uređenja naselja Murvica

1. Oglas o javnoj raspravi o prijedlogu UPU-a naselja Murvica objavljen je u Službenom glasniku općine Bol, u dnevnom listu Slobodna Dalmacija dana 01. kolovoza 2012.godine i na web stranici općine Bol dana 30.srpnja 2012.godine, te na oglasnoj ploči općine Bol. Javni uvid se održao u zgradi doma culture , ul. Frane Radića 18, 21 420 Bol u vremenu od 10.kolovoza do 10. rujna 2012.godine. Javno izlaganje se održalo na istoj adresi dana 23. kolovoza 2012.godine s a početkom u 11.00 sati. Pisana očitovanja, mišljenja, prijedlozi i primjedbe na prijedlog UPU-a naselja Murvica zaprimani su do 10.rujna 2012.godine.

2. Prema posebnoj obavijesti javnoj raspravi su pozvani slijedeći sudionici VODOVOD BRAČ,21400 Supetar; HRVATSKE VODE,Vodnogospodarstveni odjel za vodno područje dalmatinskih slivova, Odjel razvoja, Vukovarska 35, 21000 Split; MUP - PU SPLITSKO-DALMATINSKA, Sektor civilne zaštite, Trg hrvatske bratske zajednice 9, 21000 Split; HEP-DISTRIBUCIJA d.o.o. Zagreb, DP Elektrodalmacija Split, Odsjek razvoja, Poljička cesta bb, 21000 Split; HEP-PRIJENOS d.o.o. Zagreb, Prijenosno područje Split, Ljudevita Posavskog 5, 21000 Split; URED DRŽAVNE UPRAVE U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, Upravni odjel za prostorno uređenje, Bihaćka 1,21000 Split;
ŽUPANIJA SPLITSKO-DALMATINSKA, Upravni odjel za prostorno uređenje, komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Domovinskog rata 2, 21000 Split; ŽUPANIJA SPLITSKO-DALMATINSKA, Županijski zavod za prostorno uređenje, Domovinskog rata 21000 Split, Hrvatska uprava za ceste,Središnji ured , odjel za razvoj i planiranje, Vončinina 3,Zagreb, Hrvatske ceste d.o.o., tehnička ispostava, R.Boškovića 22, Split; Županijska uprava za ceste-Split, R.Boškovića 22, Split; Ured državne uprave u SDŽ, Odsjek za turizam, Split; Ured državne uprave u SDŽ, služba za gospodasrtvo, Odsjek za promet,Bihačka 1, Split; Ministarstvo culture, uprava za

zaštitu kulturne baštine, konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 1, Split; Ministarstvo Kulture , uprava za zaštitu prirode, Punjaninova 2 Zagreb.

3. U javnoj raspravi su prihvaćene primjedbe i prijedlozi slijedećih sudionika:
   - Franko Papić zahtjeva da se ukloni planirana cesta koja prolazi česticama zemlje 5839 i 5838/2 k.o. Nerežišća, primjedba se prihvaća,
   - Franko Papić zahtjeva da se čestica zemlje 5767/1 k.o. Nerežišća prenamjeni iz zelene površine u stambenu poslovnu namjenu, primjedba se prihvaća.
   - Matija Avijani predlaže da se cesta za gornji dio mjesta položi na zapadni dio čest.zemlj.5733/5 k.o. Nerežišća, primjedba se prihvaća tako da se prometnica u potpunosti ukida.
   - Matija Avijani traži ispravak granice njegove parcele, primjedba se prihvaća tako da se građevinsko područje uskladilo sa stvarnimstanjem prema priloženoj geodetskoj podlozi
   - Kruno Marić predlaže da se zona "6 E" ukine, primjedba se prihvaća
   - Kruno Marić predlaže smatra da je istočni pristupni put do čestice zemlje 5838/3 k.o. Nerežišća nepotreban, primjedba se prihvaća, prometnica se u cijelost ukida
   - Smiljenko Pavišić predlaže novu trasu za put na zapadnoj strani sela, primjedba se prihvaća tako da cesta ne prolazi njegovim zemljištem čest.zemlj.5733 k.o. Nerežišća.
   - Mladen Škreblin predlaže ukidanje zone "6 E", primjedba se prihvaća
   - Kristina Marinelić i Antun Tonči Žuljević se ne slažu sa novom cestom na čest.zemlj.5733 k.o. Nerežišća, primjedba se prihvaća.

4. U javnoj raspravi su djelomično prihvaćene ili uopće nisu prihvaćene primjedbe i prijedlozi slijedećih sudionika:
   - Zeleni Dalmacije se protive parkiranju na cesti Bol-Milna, predlažu alternativne izvore energije, predlažu izgradnju manjeg pogona za anaerobno kompostiranje, ove primjedbe nije moguće prihvatiti sukladno posebnim uvijetima nadležnog konzervatorskog odjela,
   - Zeleni Dalmacije predlažu navodnjavanje tehnološkim vodama, primjedba se djelomično prihvaća , ali će način ispusta tehnoloških voda riješiti projektna dokumentacija
   - Matija Avijani smatra da njegovu kuću sagrađenu 1969 godine treba izuzeti iz konzervatorske zaštite, primjedba se ne može prihvatiti jer je zone zaštite definirao konzervatorski odjel u Splitu.
   - Darko Vlahović navodi da još nije dobio odogovor na primjedbu danu na nacrt PPU općine Bol, primjedba nije predmet UPU-a naselja Murvica.
   - Darko Vlahović traži mogućnost gradnje zapadno od naselja, primjedba nije predmet UPU-a naselja Murvica, jer je izvan zahvata plana.
   - Mladen Škreblin navodi da zgrada bivše škole nije javna građevina, primječuje da se prijedlogom UPU-a ruši ono što je konzervatorskim elaboratom zaštićeno i predlaže drugačiju regulaciju prometa zapadno od sela, primjedbe se djelomično prihvaćaju
   - Mladen Škreblin predlaže produžetak javne rasprave i bolju komunikaciju stanovnika i izrađivaća plana, primjedba nije predmet UPU-a uz napomenu da su održane dvije predhodne javne raprave i dvije javne rasprave, te da sun a sastanku dana 09. listopada 2012. godine na sastanku odbora za prostorno planiranje bili prisutni i predstavnici stanovnici Murvice

- Vinogradarstvo-vinarstvo Baković predlaže da se UPU naselja Murvica uvrsti odredba iz Zakona prema kojoj se dozvoljava gradnja građevine za potrebe OPG-a i pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domačinstvu, primjedba nije predmet UPU-a.
- Nikola Pavišić zahtjeva da se planirana građevna parcela sa čest.zemlj.5734 premjesti na čest.zemlj.5748/3 k.o. Nerežišća, priimjedba nije predmet UPU-a naselja Murvica, jer građevinsku zonu određuje PPU-općine Bol.
- Nikola Pavišić zahtjeva da se u UPU ucrtaju kuće koje su se nekada nalazile na dijelu parcele označene brojem 46, primjedba se djelomično prihvaća tako da se omogućava rekonstrukcija na mjestu srušenih građevina.
- Marija Petojević i Irena Anić, zahtjevaju prenamjenu zemljišta na čest.zemlj.5842 i 5843 k.o. Nerežišća u građevinsko područje, primjedbunije moguće razmatrati jer se čestice nalaze izvan obuhvata UPU-a.

5. Nije bilo primjedbi i prijedloga zaprimljenih izvan roka.

6. Akti, preslike i drugi dokazi objave javne rasprave, pozivi i posebne obavjesti o javnoj raspravi, zapisnik o javnom izlaganju i dokazi sudjelovanja u javnom izlaganju pozvanih sudionika u javnoj raspravi su dio izvješća o javnoj raspravi. Knjiga primjedbi ne sadrži niti jednu pisanu primjedbu.

REPUBLIKA HRVATSKA - OPĆINSKI NAČELNIK BOL - SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA 1

Načelnik
Tihomir Marinković

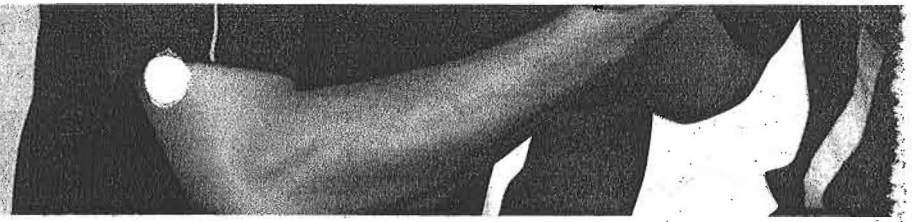
Za APE d.o.o.
Odgovorni voditelj
Sandra Jakopec

SANDRA JAKOPEC dipl.ing.arh. OVLAŠTENA ARHITEKTICA A 2754

Benkovac
Radio Benkovac d.o.o., Ante Starčevića 4, Benkovac
tel: 023/681-224, fax: 023/684-059
www.radiobenkovac.com
e-mail: redakcija@radiobenkovac.com

boljih hajdukovaca (uz strijelca Andrijaševića i Milovića) u p[illegible]li u gradskom derbiju protiv Splita - **Josip Radošević** i **Goran Jozinović**.

- Protiv Splita su nas svi podcjenjivali, ali pokazali smo karakter i ta pobjeda

napravio sam - diplomatski je odgovorio Radošević te nasmijao i okupljene.

LIGA PRVAKA U PRVOM SUSRETU TREĆEGA PRETKOLA DINAMO JE VEČERAS OD 19 SATI U TIRASP

Hoće li Milanović smiješiti

Spoznaja da Dinamova momčad gostuje u Tiraspolu nija učinila sretnim trenera **Antu Čačića**. Žalio se i na putovanje u bugarski Razgrad, ističući kako su igrači putovali devet sati – skvrčeni. A Tiraspol nudi još živopisniju avanturu...

Radi se o moldavskom gradu koji uopće nije u Moldaviji. Tiraspol je središte odmetnute, ali međunarodno nepriznate enklave Transnistrije (odnosno Pridnjestrovlja, u hrvatskom prijevodu, po rijeci – Dnjestar). Većinu stanovništva u tom području predstavljaju Rusi i Ukrajinci (Moldavaca u Tiraspolu ima tek oko 18 posto).

Momčad Šerifa ima čak 16 stranaca iz devet zemalja. Većinu čine Srbi budući je i trener **Milan Milanović** iz tih krajeva.

- Nisam sretan ždrijebom. Rođen sam u Jugoslaviji i nisam želio klubove iz bivše države. Radije bih da smo dobili Celtic ili Basel. Prošle sezone ispali smo od sarajevskog Željezničara. Ove smo dobili Dinamo... – zavapio je Milanović.

Činjenica da je Šerif prije dvije sezone izbacio hrvatskog prvaka Milanoviću ne znači puno. Iz te momčadi u srijedu bi u sastavu trebala biti tek dvojica: vratar **Vladislav Stojanov** i stoper **Miral Samardžić**.

U prvaku Moldavije kudikamo je veća fluktuacija radne snage. Dinamo je od "nesretnog događaja" sačuvao jezgru momčadi. Još su u Maksimiru: **Sammir, Badelj, Ibanez, Calello, Rukavina, Vrsaljko** i **Ademi**.

- Dinamo ima kvalitetniju i iskusniju momčad. Ovi igrači imaju iza sebe sudjelovanje u Ligi prvaka. To je neprocjenjivo iskustvo – smatra Čačić.

- Ludogorec je bio uvjerljivo najteži protivnik u kvalifikacijskoj fazi natjecanja. Očekujem da ćemo proći Šerifa, jer nam je cilj igranje u Ligi prvaka. Ispadanje od Moldavaca smatrao bih katastrofom – naglasio je **Zdravko Mamić**.

Dinamov izvršni predsjednik bio je posve izravan. Uosta-

'Opet bih pucao penal'

Jedan od nesretnika (uz Sammira) koji je promašio jedanaesterac u raspucavanju protiv Sheriffa 2010. bio je i kapetan Milan Badelj.
- Ne volim se baš prisjećati tih trenutaka. Bio je to naš veliki kiks. Zato treba biti na oprezu. Ukoliko bismo došli do jedanaesteraca, opet bih šutirao. No, nadam se da ovoga puta neće biti potrebno. Vjerujem da ćemo već u prvoj utakmici ostvariti rezultat za prolaz – priželjkuje Badelj, koji dogovorno, po završetku kvalifikacija, prelazi u HSV.

Dinamovci na Plesu pred polazak u

Predsjednik Šuker podržava svih

Među putnicima u zrakoplovu našlo se mjesta i za dvojicu predsjednika HNS-a, Davora Šukera i Damira Vrbanovića.
- Bili smo i u Bugarskoj, ali i u Splitu protiv Skonta. I ovoga ćemo četvrtka doći na Poljud. Podržavamo sve hrvatske klubove – veli Šuker.

Na temelju članka 19. Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" broj 86/08., 61/11.) pročelnik jedinstvenog upravnog odjela Općine Podstrana raspisao je

NATJEČAJ za prijem:

- **komunalni/-a redar/-ka**
  - 1 izvršitelj (m/ž), na neodređeno vrijeme, uz probni rad u trajanju od 3 (tri) mjeseca

Detalji natječaja mogu se pronaći na **www.podstrana.hr** ili na službenim stranicama "Narodnih novina".

Darujte s ponosom.
ROSTFREI, PORCULAN, TEFLON, STAKLO.
Robna kuća Dobri
Tel. 021 380 105
www.akvarel.eu
Akvarel
Darovni dućan

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL

Klasa: 021-05/11-01/372
Ur.broj: 2104/02-12-02/02
Bol, 26. srpnja 2012. godine

Na temelju članaka 85., 86., 87., 88., 89. 90. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) Općina Bol poziva nadležna državna tijela i pravne osobe s javnim ovlastima, tijela susjednih jedinica lokalne samouprave i građane na

JAVNU RASPRAVU

o prijedlogu UPU-a naselja Murvica

Javni uvid u prijedlog Urbanističkog plana uređenja naselja Murvica će se održati u zgradi Doma kulture, Frane Radića 18, Bol. U vremenu od 10.kolovoza do 10. rujna 2012. godine.

Prijedlog prostornog plana je dostupan svakog radnog dana od 9.00 do 14.00 sati.

Javno izlaganje o prijedlogu UPU-a naselja Murvica će se održati dana 23. kolovoza 2012.godine (četvrtak) sa početkom u 11.00 sati.

Pisana očitovanja, mišljenja, prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana se mogu dostaviti do 10. rujna 2012. godine putem pošte na adresu: Općina Bol, Uz pjacu 2, 21 420 Bol, ili upisom u knjigu primjedbi koja je priložena uz prijedlog plana.

Prijedlozi i primjedbe koji nisu dostavljeni u roku i nisu čitko napisani neće se uzeti u obzir u pripremi izvješća o javnoj raspravi.

Pročelnik: Stipe Karmelić

Javna rasprava UPU-a Murvica

Monday, 30 July 2012 12:50 [Print]

REPUBLIKA HRVATSKA

Splitsko-dalmatinska županija

OPĆINA BOL

Klasa:021-05/11-01/372

Ur.broj: 2104/02-12-02/02

Bol, 26.srpnja 2012. godine

Na temelju članaka 85., 86., 87., 88., 89. 90. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) Općina Bol poziva nadležna državna tijela i pravne osobe s javnim ovlastima, tijela susjednih jedinica lokalne samouprave i građane na

JAVNU RASPRAVU

o prijedlogu UPU-a naselja Murvica

Javni uvid u prijedlog Urbanističkog plana uređenja naselja Murvica će se održati u zgradi Doma kulture, Frane Radića 18, Bol. U vremenu od 10.kolovoza do 10. rujna 2012. godine.

Prijedlog prostornog plana je dostupan svakog radnog dana od 9.00 do 14.00 sati.

Javno izlaganje o prijedlogu UPU-a naselja Murvica će se održati dana 23. kolovoza 2012.godine (četvrtak) sa početkom u 11.00 sati.

Pisana očitovanja, mišljenja, prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana se mogu dostaviti do 10. rujna 2012. godine putem pošte na adresu: Općina Bol, Uz pjacu 2, 21 420 Bol, ili upisom u knjigu primjedbi koja je priložena uz prijedlog plana.

Prijedlozi i primjedbe koji nisu dostavljeni u roku i nisu čitko napisani neće se uzeti u obzir u pripremi izvješća o javnoj raspravi.

Pročelnik:

Stipe Karmelić

PIŠE **RUŽICA MIKAČIĆ**

Štekati na kupali ima puni su od ranog jutra do k no u noć, sparine su gradskim ugostiteljima smanjile promet najmanje za deset posto

Pobjegli nam gosti iz kafića na plaže, kukaju ovih dana ugostitelji s Jadrana, jer su im mušterije tijekom dana otjerale vrućine. Umjesto da šeću turističkim mjestima, obilaze gradove, povijest i kulturu, zbog nesnosnih sparina koje nas muče ovih dana, gosti su osvježenje umjesto s pivom ili vodom, pronašli u moru. Zbog toga su i ugostiteljske terase dok sunce prži asfalt i podiže temperaturu do neslućenih visina – poluprazne.

Slika je to od Poreča do Cavtata, bez razlike u urbanim središtima, dok je istovremeno promet ugostitelja na plažnim, sezonskim objektima prema nekim procjenama posljednjih mjesec dana gotovo udvostručen.

Jednostavno, kažu ugostitelji, ljudi su na kupalištima i samo tamo konzumiraju osvježenje, što u u moru, što u kafićima, a na povećanje prometa na ugostiteljskim terasama uz more i na plažama značajno utječe i činjenica da se prvi kupači, opet zbog vrućine, na njima pojavljuju već u 6 sati ujutro i piju prvu kavu uz more. No, s mrakom gužve ne prestaju, pa se na osvijetljenim i uređenim plažama slobodno mjesto za ručnik teško može naći i u pola noći, uvjeravaju nas ugostitelji.

Prva kava u šest ujutro

- U Dubrovniku je po danu pustoš. Svi hvataju nekakvu hladovinu i bježe na kupališta ili pred hotele. Tek kad se dobro smrkne i ohladi kamen, turisti nam se spuštaju u grad, pa je Stradun u ponoć pun ko šipak – kaže nam **Stjepan Perić**, dubrovački ugostitelj, dodajući da najskuplja kava na Stradunu košta kao i lani - 2,5 eura, dok se u okolnim ulicama kava pije već za 7 kuna, što je dva-tri puta manje nego u bilo kojem europskom gradu.

Da cijene nisu razlog polupraznih terasa, nego prije svega vrućine, uvjerava nas i **Ante Mihić**, predsjednik Ceha ugostitelja Hrvatske obrtničke komore.

- Ozbiljni restorani i ugostitelji imaju problema s prometom jer je sve manje gostiju srednje dobi koji su spremni potrošiti na dobar obrok, ali je sve više mladih koji žele brzu hranu i puno pića. Zato u dosadašnjem dijelu sezone najbolji promet imaju sezonski „kontejneri" na plažama s jeftinim pićem i koktelima, dok je u turističkim mjestima i gradovima promet ugostitelja samo zbog vrućine manji barem za 10-ak posto – kaže Mihić.

Upravo zbog mnogih problema koji opterećuju ovu sezonu, potrošnju gostiju i pad njihove kupovne moći, ugostitelji su ove godine prvi put preskočili višegodišnju praksu podizanja cijena u „špici" sezone. Boje se, kažu, pada prometa i cijene su gotovo svi zadržali na istoj razini od svibnja, a ni predstojećeg vikenda, početka pune „špice", neće ih mijenjati.

Cijene se ne smiju dizati

- Kod mene je promet manji i u broju gostiju i u visini računa koji oni naprave. Nešto je zbog vrućina, nešto zato što se jede samo glavno jelo, a nešto i zato što ljudi broje svaki euro koji će potrošiti. Ma ne može se dizati cijene usred sezone, to je neposlovno i tko to radi, griješi. Kod mene su cijene iste od svibnja, morali smo ih korigirati zbog većeg PDV-a, lokalnih doprinosa i poskupljenja namirnica i nećemo ih dirati do kraja glavne sezone, a onda ćemo ih sniziti. Jedino što sam morao korigirati jest cijena oborite ribe koja je prije dva mjeseca u nabavi bila 160 kuna za kilogram, a sada je dosegla cijenu i do 250 kuna za kilogram! To je nemoguće pratiti cijenama u jelovniku i to je ugostiteljima veliki problem – kaže **Milivoj Mladina**, dugogodišnji splitski ugostitelj.

S kruzera na Krku ili Cetinu

Zbog vrelih dana koji nas prate, turističke agencije bilježe i manje zanimanje gostiju za silazak s kruzera kod uplovljavanja u Split i Dubrovnik radi razgleda grada u pratnji stručnih turističkih vodiča. Vrućina tjera goste sa sunca, pa se radije odlučuju za izlete uz osvježenje na slapove Krke, Radmanove mlinice ili u Konavle nego u obilazak povijesne jezgre gradova.

kuna. G. KOTUR

NA TRI PRIJELAZA

U Hrvatsku ušlo 148.190 putnika

Preko triju graničnih prijelaza na hrvatsko-slovenskoj granici - Kaštela, Plovanije i Požana - do nedjelje u podne ušlo je u Hrvatsku na područje Istarske županije ukupno 148.190 putnika, od toga 136.460 inozemnih gostiju, izvijestila je istarska policija. U istom razdoblju Hrvatsku je preko tih graničnih prijelaza napustilo 102.075 putnika, od toga 91.609 inozemnih turista. Kod ulaza u Hrvatsku na spomenutim graničnim prijelazima, od inozemnih gostiju najbrojniji su bili Nijemci i Slovenci. (H)

RADIO MAKARSKA RIVIJERA
97,6 Mhz 98,4
Tel: 021/615 976 - 021/678 757; Fax: 021/616 909
rmr@hi.t-com.hr

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL

Klasa: 021-05/12-01/370
Ur.broj: 2104/02-12-02/02
Bol, 13.srpnja 2012. godine

Na temelju članka 82. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 i 55/11) Općina Bol

OBAVIJEŠTAVA

javnost o izradi:

- Urbanističkog plana uređenja naselja Murvica.

O izradi UPU-a naselja Murvica pisanim putem se obaviještavaju i susjedni gradovi i općine.

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL

Klasa: 021-05/12-01/370
Ur.broj: 2104/02-12-02/02
Bol, 13.srpnja 2012. godine

Predmet: OBAVIJEST

Na temelju članka 82. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 i 55 /11) Općina Bol obaviještava javnost o izradi:

- Urbanističkog plana uređenja naselja Murvica.

O izradi UPU-a naselja Murvica pisanim putem se obaviještavaju i susjedni gradovi i općine.

REPUBLIKA HRVATSKA – JEDINSTVENI UPRAVNI ODJEL, BOL 1 – OPĆINA BOL – SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Pročelnik

Stipe Karmelić

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL
Klasa: 350-01/12-01/78
ur.broj: 2104/02-11-02/02
Bol, 24. kolovoza 2012. godine

Na temelju članka 89. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 i 55/11) nositelj izrade donosi:

ZAPISNIK
sa javnog izlaganja
prijedloga urbanističkog plana uređenja naselja Murvica

Javno izlaganje o prijedlogu UPU-a nasleja murvica održano je dana 23. kolovoza 2012. godine sa početkom u 11.00 sati u zgradi Doma kulture.

Nazočni:Nikša Božić,, izlagač iz tvrtke APE d.o.o. Zagreb, Tihomir Marinković, načelnik općine Bol, Mate Petrić zamjenik načelnika, Stipe Karmelić pročelnik JUO općine Bol, Ante Karninčić, Joško Egekher, Jakša Sabiancello, Emilijo Jurišić, Smiljenko Pavišić, gosp.Avijani, Nikola Pavišić, Jurica Pavišić, Vedran Papić, Tonči Papić, Krasna Marinelić.

Gospodin Nikša Božić je u uvodnoj riječi kazao da je obnova Etno eko sela Murvica dio županijskog projekta obnove zašuštenih Etno Eko sela u SDŽ.Murvica je u prostornom planu Splitsko-dalmatinske županijei i u prostornom planu uređenja općine Bol označena kao Etno Eko selo. Izrada urbanističkog plana uređenja i konzervatorskog elaborate naselja Murvica, započela je 2005.godine. Predhodna rasprava je održana 2006.godine i ponovljena predhodna rasprava je održana 2008. godine.
Institute za turizam d.o.o. iz Zagreba je napravio poslovno upravljački model i studiju izvodljivosti sa ekonomsko-financijskom ocjenom revitalizacije Murvice.
Zajedno sa UPU-om nasleja Murvica izrađen je i konzervatorski elaborate Etno-eko sela koji je već dobio suglasnost Ministarstva culture, konzervatorskog odjela iz Splita. U tom konzervatorskom elaborate je napravljena konzervatorska studija za svaku pojedinu zgradu u Murvici, gdje se preporučuje tretman za obnovu zgrade.
Zbog izmjena i dopuna Zakona o prostornom uređenju i gradnji općina Bol je dana 20. lipnja 2012.godine donijela novu odluku o izradi UPU-a naselja Murvica koja je usklađena sa novim Zakonom.Gospodin Nikša Božić j eobrazložio nazočnima koako treba sačuvati urbanističku cjelinu Murvice, uz možgućnost izgradnje nekoliko novih kuća poštujući tradiciju.

Prijedlogom plana je omogućeno u renoviranim kućama nudity proizvode tradicijskih obrta i nuditi smještaj za goste. Nakon uvodne riječi je obrazložio svaku mapu grafičkog dijela prijedloga plana.

Rasprava:

Smiljan Pavišić je kazao da u Murvici ima oko 800 m2 svoga zemljišta na koje je ucrtana cesta koja u luku dolazi do župne crkve. Tako se njemu onemogućava izgradnja konobe u kojoj želi prodavati svoje vino i druge tradicionalne proizvode.
Nikša Božić je kazao da dostavi pismenu primjedbu sa ucrtanim novim prijedlogom ceste.
Krasna Marinelić je kazala da podržava prijedlog gospodina Pavišića da se cesta premjesti zapadnije od naselja te da dođe do starog puta za Dračevu luku. Također je kazala da postojeća rakijošnica u naselju ne može funkcionirati, jer nema pristupnog puta. Nikša Božić je odgovorio da cesta ne treba ostati na istom mjestu gdje je prijedlogom plana predviđena, ali novi prijedlog treba ispuniti tehničke zahtjeve da po njoj može voziti auto prve pomoći i da se može doći do zajedničkih objekata kao što je crkva i gustirna.Kućica rakijošnice se mora ukloniti,a ta djelatnost se može obavljati u bilo čijoj konobi kao tradicijski obrt.
Vedran Papić je iskazao neslaganje da se njihova građevinska pracela "ispod škole" podjeli u zelenu i građevinsku zonu. Također je kazao kako je neprihvatljivo da se na njihovom zemljištu istočno od naselja planiraju dva pristupna puta a na istom zemljištu im se ne dozvoljava nikakva gradnja. Nikša Božić je odgovorio da su granice zahvata plana određene PPU-om općine Bol I d aje njihovo zemljišta izvan građevinskog područja.
Plan predviđa najpovoljniju trasu putova i cesta, bez obzira na vlasništvo zemljišta.
Gospodina Papića je zamolio da napiše pismenu primjedbu kako bi izrađivać plana razmotrio status njihovog zemljišta "ispod škole"
Jurica Pavišić smatra da u Murvici treba nuditi sva tradicionalna jela i suvenire sa Brača i iz Dalmacije. Nikša Božić se složio sa njegovim mišljenjem, te je naglasio da se u Murvici ne smije prodavati plastična galanterija iz Kine i drugih zemalja.

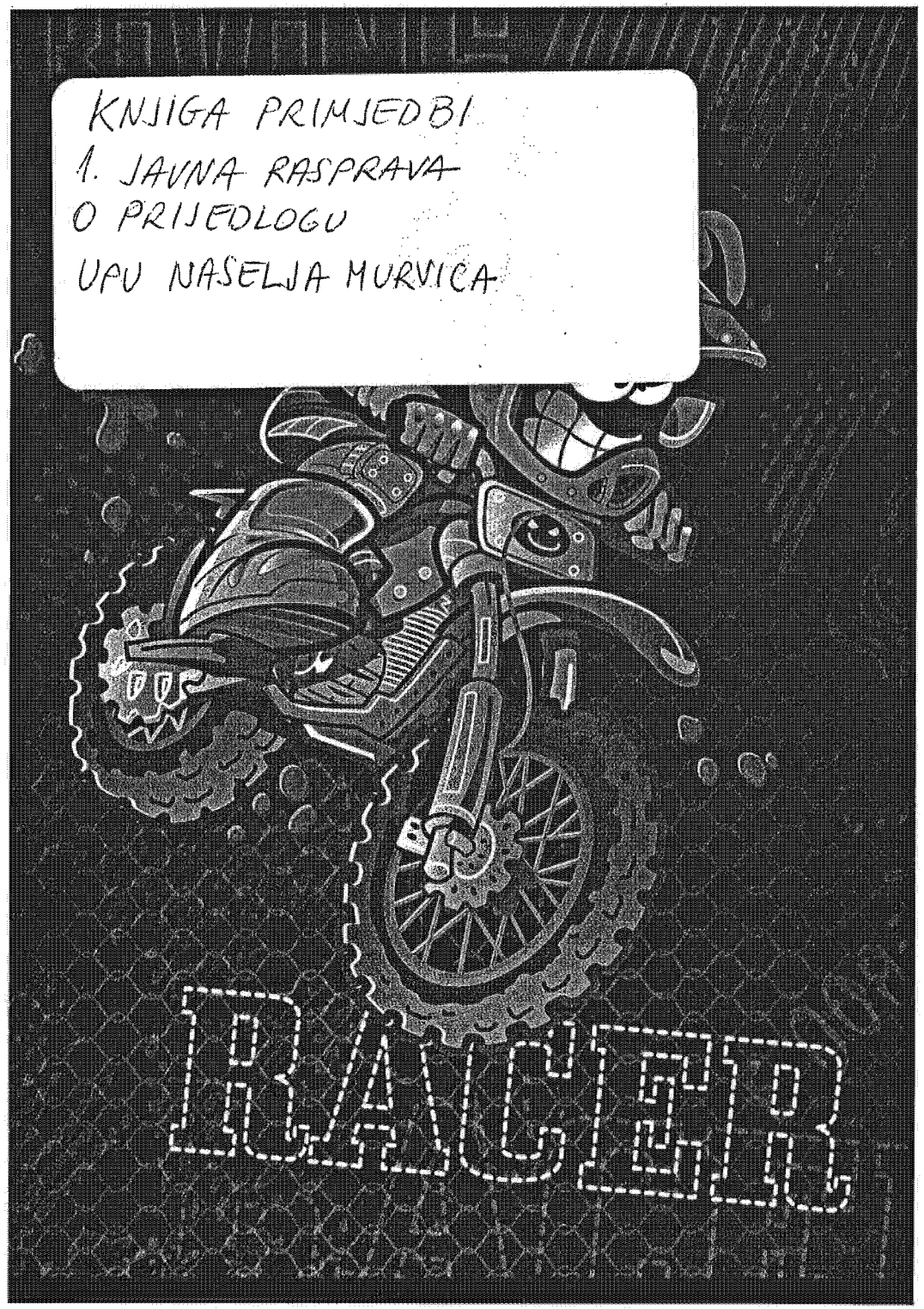
Nositelj izrade je zamolio sve nazočne da do 10. rujna 2012 godine općinskoj upravi dostave sve pismene primjedbe i prijedloge na koje će se pismeno odgovoriti.

Javno izlaganje završeno u 12.30 sati

Zapisnik sastavio: Stipe Karmelić

REPUBLIKA HRVATSKA - OPĆINSKI NAČELNIK, BOL 1 - OPĆINA BOL - SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Nositelj izrade
Tihomir Marinković

NIJE BILO PISANIH PRIMJEDBI

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKI NAČELNIK
1

PRIJEDLOG ODGOVORA NA PRIMJEDBE NA PRIJEDLOG UPU-A ETNO-EKO SELA MURVICA (OPĆINA BOL) KOJE SU PODNESENE ZA VRIJEME TRAJANJA JAVNOG UVIDA

Vrijeme zadnje promjene: 09.10.2012.

Oznaka	Podnositelj primjedbe	k.č.	Primjedba	Mišljenje – odgovor izrađivača Plana
1.	**ZELENI DALMACIJE**			
1./1.1.	"		Promet cestom Milna-Bol mogao bi štetno djelovati na eko selo iako nije u obuhvatu.	Promet u naselju reguliran je prema posebnom režimu te je nužno osigurati mogućnost parkiranja vozila na cesti Milna-Bol.
1./1.2.	"		Osiguravanje alternativnih izvora energije kao što su male solarne centrale te dodatni izvori vode.	**Primjedbu nije moguće prihvatiti** unutar naselja Murvica sukladno posebnim uvjetima nadležnog konzervatorskog odjela. Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove. Mogu se eventualno smjestiti na zapuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja, što je i dodano u odredbe za provođenje. Vezano na dodatne izvore vode – sve postojeće gustirne u naselju se zadržavaju uz mogućnost njihovog korištenja kao dopunskog izvora.
1./1.3.	"		Predlažu izgradnju manjeg pogona za anaerobno kompostiranje	**Primjedbu nije moguće prihvatiti** unutar naselja Murvica sukladno posebnim uvjetima nadležnog konzervatorskog odjela.
1./1.4.	"		Predlažu navodnjavanje tehnološkim vodama nakon kemijsko-biološkog tretmana kojeg treba napraviti u Bolu i vezati za Murvicu. Odvodnja otpadnih voda u Hvarski kanal nije ekološki prihvatljiva.	Primjedba nije predmet UPU-a – ispust je izvan obuhvata. **Primjedba se može djelomično prihvatiti** na način da UPU-a nije definiran način ispusta već će se to rješavati projektnom dokumentacijom. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
2.	**FRANKO PAPIĆ iz Bola, Obala 21., zastupan po odvjetniku mr.sc.Deanu Rahanu iz Supetra"**			
2./2.1.	"	K.O. Nerežišća k.č. 5839 i 5838/2	Zahtjev da se uklone planirane ceste koje prolaze tim česticama	Istočna prometnica planirana je većim dijelom po trasi postojećeg puta, ali izvan obuhvata UPU-a da bi se olakšao pristup naselju sa istočne strane. Primjedba se **prihvaća** na način da će prometnica u cijelosti ukida. Čestice se nalaze izvan obuhvata UPU-a te uvrštanjanje navednih čestica u građevinsko-područje **nije moguće razmatrati jer nije predmet ovog plana.** **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
2./2.2.	"	K.O. Nerežišća k.č. 5767/1	Zahtjev za prenamjenu iz zelenih površina u mješovitu (stambeno-poslovnu) namjenu.	Veći dio navedene k.č. 5767/1 **se već nalazi** unutar Mješovite - pretežito stambene namjene (M1) te je na njoj već moguće graditi prema uvjetima za izgradnju na području M1. **Primjedba se prihvaća** na način da je cijela čestica je uvrštena u područje M1.
3.	**MATIJA AVIANI, A. Mihanovića 51, Split"**			
3./3.1.	"	K.O. Nerežišća k.č. 5733/4	Smatra da njegovu kuću sagrađenu 1969.g. treba izuzeti iz konzervatorske zaštite.	**Primjedba se ne može razmatrati, a time ni prihvatiti** jer je zone zaštite definiralo Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjelu u Splitu.
3./3.2.	"		Ne slaže se sa prijedlogom da se lijevi krak trase za gornji dio mjesta položi na zapadni dio građ. čestice 5733/5 koja graniči s njegovom	**Primjedba se prihvaća**. Prometnica je u potpunosti ukinuta.
	"		Nije točno definirana granica njegove parcele, tj. gornji lijevi kut parcele nije u građ. zoni M1.	**Primjedba se prihvaća**. Građevinsko područje je usklađeno sa stvarnim stanjem prema priloženoj geodetskoj podlozi, odnosno ispravku katastarske podloge.

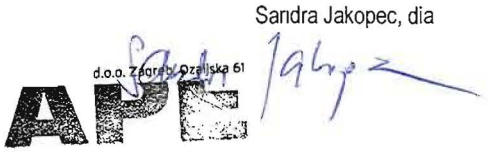
Oznaka	Podnositelj primjedbe	k.č.	Primjedba	Mišljenje – odgovor izrađivača Plana
			Moli da se navedeno ispravi	
4.	MIRJANA I KRUNO MARIĆ Murvica 22A, Bol'			
4./4.1.	"		Ne slažu se sa „6E" zonom. Smatraju je nepotrebnom i neprimjerenom (kiosci).	**Primjedba se prihvaća.** Navedena zona je ukinuta.
4./4.2.	"	k.č. 5838/3	Cestu Bol – Farska koja završava na k.č. 5838/3 smatraju nepotrebnom jer okolne čestice imaju pristupne putove minimalne širine 2 m.	Istočna prometnica planirana je većim dijelom po trasi postojećeg puta, ali izvan obuhvata UPU-a da bi se olakšao pristup naselju sa istočne strane. **Primjedba se prihvaća** na način da se prometnica u cijelosti ukida uz napomenu da je za pristup vatrogasnih vozila potrebno osigurati 4,5 m dok se prema PPUO Bol građevnom česticom smatra zemljište, koje po površini i obliku odgovara uvjetima utvrđenim za izgradnju građevina, a ima pristup s javnog puta minimalne širine 3,0 metra te je iz tog razloga put na dijelu k.č. 5835 proširen na 3 m da bi se omogućio pristup do planirane zone M2 na k.č. 5837 i 5838/3.
5.	DARKO VLAHOVIĆ, Stepinčeva 22, Split"			
5./5.1.	"		Supruga mu do danas nije primila odgovor na primjedbe dane na Nacrt Prostornog plana Općine Bol u vezi izgradnje na zapadnom dijelu Murvice	**Primjedba nije predmet UPU-a.** Primjedbe se prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji dostavljaju po ishođenju svih suglasnosti, a prije upućivanja konačnog prijedloga plana Općinskom vijeću na donošenje.
5./5.2	"		Traži mogućnost gradnje zapadno od naselja.	Primjedba se ne razmatra jer nije predmet UPU-a. Građevinsko područje je definirano PPUO Bol te se ne može mijenjati planom nižeg reda. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
6.	MLADEN ŠKREBLIN dia.	.		
6./6.1.			Primjedbe na Konzervatorski elaborat – zgrada bivše škole je u privatnom vlasništvu i nije javna građevina; na terasi „Marija" ne nalazi se ulaz u konobu, nego vrata ormara.	**Primjedba se djelomično prihvaća,** u konzervatorsku podlogu su unesene navedene ispravke uz napomenu da se Konzervatorskom podlogom mora navesti da se u navedenoj građevini nalazila škola, ali s obzirom da se ista nalazi u privatnom vlasništvu UPU-om je planirana u zoni M2 - mješovita pretežito poslovna namjena te nije planirana u javnoj i društvenoj namjeni.
6./6.2.			UPU na nizu mjesta, argumentirajući to zakonskom obvezom, propušta i ruši ono što je u konz. elaboratu zaštićeno	Konzervatorski elaborat je korigiran u odnosu na navedenu radnu verziju od prije 6 godina te je zadnja verzija, kao i Prijedlog UPU-a za javnu raspravu izrađen prema uvjetima i smjernicama Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu.
6./6.3.			Primjedba se odnosi na zapadnu prometnicu. Prijedlog rješenja zapadne prometnice - makadamska prometnica od nastavka postojeće ceste prema Farskoj, na potezu između granice sela prema Dračevoj luci povezati postojeći put između sela i Samostana. Motorna vozila parkirati na Donjoj glavnoj prometnici između Bola I Farske.	**Primjedba se djelomično prihvaća.** Navedeni pravac se može aktivirati kao pristup do naselja, ali isključivo prema posebnom režimu i bez parkirališta jer ona nisu moguća sukladno posebnim uvjetima nadležnog konzervatorskog odjela.
6./6.6.			Primjedba na 6E.	6E točke su turistički punktovi i definirani su Odredba za provođenje UPU-a. Oni predstavljaju mjesta na kojima se mogu održavati tematski skupovi, predavanja, postavljati izložbe, dobiti informacije o mogućnostima turističke ponude u širem prostoru te kao i za sve ostale građevine u naselju podliježu ishođenju uvjeta nadležnog konzervatorskog odjela.
6./6.7.			Potrebno je produžiti javnu raspravu i izradu UPU-a . Predlaže se sastanak, radni obilazak mjesta i analiza	Tijekom izrade UPU-a održano je nekoliko javnih prezentacija na kojima su bili prisutni stanovnici Murvice i to dvije prethodne rasprave 2006 i 2008 te posljednja (javno izlaganje u sklopu javne rasprave) u 8 mjesecu 2012. Na

Oznaka	Podnositelj primjedbe	k.č.	Primjedba	Mišljenje – odgovor izrađivača Plana
			predloženih rješenja, bolja komunikacija stanovnika i izrađivača plana.	svim raspravama vođen je zapisnik sa popisom prisutnih. Dana 09.10.2012. Općina Bol je sazvala Odbor za prostorno planiranje na kojem su osim članova Odbora bili prisutni i predstavnici stanovnika te Načelnik i Pročelnik Općine Bol.
7.	**VINOGRADARSTVO-VINARSTVO BAKOVIĆ,** vl. H.Baković, Put gaja 4, Supetar "			
7./7.1.			Prijedlog da se u UPU uvrsti slijedeća odredba: U ZOP-u se može planirati, izdavati lokacijska dozvola ili rješenje o uvjetima gradnje za građevinu za potrebe prijavljenog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu, obrta registriranog za obavljanje poljoprivrede ili pravne osobe registrirane za obavljanje poljoprivrede, ako se nalazi na zemljištu površine od najmanje 3 ha i udaljenoj od obalne crte najmanje 50 m, te koja ima prizemlje (P) do 400 m^2 građevinske (bruto) površine i najveće visine do 5 m i/ili potpuno ukopan podrum (Po) do 1000 m^2 građ. (bruto) površine.	**Primjedba nije predmet UPU-a.** **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
8..	**NIKOLA PAVIŠIĆ, ul. Mirka Vrsalovića 5, Bol**			
8./8.1.	"		Zahtjev da se planirana građevna parcela sa k.č. 5734 premjesti na k.č. 5748/3 uz put prema Farskoj	**Primjedbu nije moguće razmatrati** te nije predmet UPU-a. Navedenu zamjena je predmet izmjena i dopuna PPUO. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
9.	**NIKOLA PAVIŠIĆ novi zahtjev od 7.9. 2012**			
9./9.1.		K.O. Nerežišća k.č. 664/1, 664/2, 664/3, 664/4 k.č. 5734 i 5748/3	Zahtjev da se u UPU ucrtaju kuće koje su se nekada nalazile na dijelu parcele označene brojem 46.	**Primjedba se djelomično prihvaća** na slijedeći način. Građevine se mogu samo navesti kao napomena uz građevinu br. 46 Konzervatorskog elaborata kao ruševine jer se UPU-a ne ucrtavaju površine za izgradnju.
10.	**MARIJA PETOJEVIĆ I IRENA ANIĆ**			
10./10.1.		k.č. 5842 i 5843	Zahtjev za prenamjenu zemljišta	Primjedbu nije moguće razmatrati te nije predmet UPU-a. Navedene čestice nalaze se izvan obuhvata UPU-a. K.č. 5843 je već izgrađena. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**

11.	**SMILJENKO PAVIŠIĆ, P. Hektorovića 3, Bol**			
11./11.1..		5733	Prijedlozi za nove trase za put na zapadnoj strani koji sada prolazi njegovim zemljištem	**Primjedba se prihvaća.** Napominjemo da se cijela k.č. ne nalazi u GP te da na označenoj površini u prilozima nije moguće graditi. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
12.	**KRISTINA MARINELIĆI ANTUN TONČI ŽULJEVIĆ**			
12./12.1.		k.č. 5733	Ne slažu se sa novom zapadnom cestom.	**Primjedba se prihvaća** u dijelu ukidanja ceste uz napomenu da se put sa istočne strane mora proširiti na 3 m. Napominjemo da se cijela k.č. ne nalazi u GP te da na označenoj površini u prilozima nije moguće graditi. **PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**

Za APE d.o.o.
Odgovorni voditelj izrade Nacrta prijedloga plana:

Sandra Jakopec, dia

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL
Uz pjacu 2, 21420 Bol
Klasa350-01/14-01/26
Ur.broj: 2104/02-14-02/12
Bol, 24. listopada 2014. godine

IZVJEŠĆE O PONOVNOJ JAVNOJ RASPRAVI NA PRIJEDLOG URBANISTIČKOG PLANA UREĐENJA ETNO –EKO SELA MURVICA

Na temelju članka 91. i 92.. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07 , 55/11, 90/11 I 50 /12),a koji s eprimjenjuje temeljem članka 188. Stavak 1. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13) nositelj izrade-općina Bol odgovorni voditelj izrade plana donosi izvješće o javnoj raspravi o prijedlogu UPU naselja Murvica.

1. Ponovna Javna rasprava o prvim prijedlogu UPU naselja Murvica je održana od 26. rujna do 13. listopada 2014. godine, a javno izlaganje je održano 02. listopada 2014. godine u 12.00 sati u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18, Bol
   U navedenom vremenu prijedlog plana bio je izložen na javnom uvidu u prostorijama u Domu culture na adresi Frane Radića 18, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati

2. O održavanju javne rasprave, javnost je upoznata putem objave oglasa u Slobodnoj Dalmaciji dana 18. rujna 2014. Godine, putem internetske stranice općine Bol I na oglasnoj ploči općine Bol. Objava je objavljena I na internetskim starnicama Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. U objavi o održavanju javne rasprave određene 13. listopada 2014., kao zadnji dan primanja primjedbi na izloženi prijedlog plana.

3. Na javnu raspravu su posebnom obavijesti pozvani ; VIP NET d.o.o. Lička 12, Split; Ured državne uprave u SŽ, Služba za gospodarstvo, Odsjek za promet, Bihačka 1, Split; Ured državne uprave u SDŽ, Odsjek za trizam, Vukovarska 1, Split; Ured državne uprave u SDŽ, upravni odjel za prostorno uređenje, BIhačka 1, Split; Hep distribucija d.o.o., DP Elektrodalmacija, odsjek razvoja, Poljička cesta bb, Split; T-mobile d.o.o., sector za planiranje i izgradnju, ulica grada Vukovara 23, Zagreb; Hrvtske ceste d.o.o., tehnička ispostava Split, R.Boškovića 22, Split; MUP-PU SDŽ sector civilne zaštite, Trg Hrvatske bratske zajednice 9, Split; Hrvatska uprava za ceste, Središnji ured, Odjel za razvoj i planiranje, Vončinina 3, Zagreb; Vodovod Brač, Supetar; Ministarstvo Kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 1, Split; HT TKC Split, odjel razvoja, Sinjska 4, Split; Hrvatske Vode, vodnogospodarstveni odjel, za vodno područje dalmatinskih slivova, Odjel Razvoja, Split; Županijska uprava za ceste Split, Ruđera Boškovića 22, Split;

4. Javno izlaganje održano je 2. listopada 2014.godine u Domu culture na adresi Frane Radića 18, Bol, s početkomu 12.00 sati. O javnom izlaganju vođen je zapisnik, a sudionici su davali usmene primjedbe i sugestije. Na usmene primjedbe je odgovoreno na samom javnom izlaganju. Zapisnik sa javnog izlaganja nalazi se u prilogu.

5. Pismena očitovanja, prijedlozi, primjedbe i mišljenja na prijedlog plana mogli su se dostaviti do kraja javne rasprave na način propisan člankom 90. Zakona o prostornom uređenju I gradnji. Na prijedlog plana stiglo je deset primjedbi naslovljene na nositelja izrade plana. Od pristiglih primjedbi tri primjedbe su prihvaćene, jedna primjedba je djelomično prihvaćena, a šest nije prihvaćeno zbog toga što iste nije moguće obraditi odnosno nisu predmet ovog UPU-a.

6. Popis sudionika u javnoj raspravi čija su mišljenja, prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana prihvaćeni:

- Primjedba Ante i Nikše Beroša da se na čest.zgr.584/2 i 5835 k.o. Nerežišća dozvoli nadogradnja jedne stam,bene etaže na dvijema prizemnicama, te promijeni namjena u M2 je prihvaćena.
- Primjedba Matije Avijanija da se na čestici zemlje 5748/3 k.o. Nerežišća građevina pozicionira što južnije prema moru kako ne bi zaklanjala pogled I da se UPU-om smanji katnost i maksimalna visina građevina je prihvaćena tako da je najveća dozvoljen katnost (Po +) P+1+Pk ili Su+P+1 uz maksimalnu visinu građevine V= 8 m, uz ograničenje da ukupna visina građevine južno od pristupne ceste Bol-Murvica ne smije prijeći apsolutnu kotu na kojoj se nalazi navedena prometnica.
- Primjedba Krune Marića da se sa čest.zemlj.5838/3 k.o. Nerežišća ukine pristupni put je prihvaćena.

7. Popis sudionika čija mišljenja, prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana nisu prihvaćeni ili su djelomično prihvaćeni s razlozima neprihvaćanja:
- Primjedba Smiljenka Pavišića da se na dio čest.zemlj.5733/2 zelena površina prenamijeni u M 2 Zonu nije prihvaćena jer se ne nalazi u građevinskom području naselja, te primjedba nije predmet ovog UPU-a.
- Primjedba Smiljenka Pavišića da se zemljište sjeverozapadno od gustirne izbaci iz područja dozvoljene gradnje nije prihvaćena jer je navedna zona PPU-om općine Bol uvrštena u građevinsko područje naselja, te primjedba nije predmet ovog UPU-a.
- Primjedba Dinke Fijala za povrat dijela čest zem.5734 u građevinsko područje naselja nije prihvaćena jer se ne nalazi u građevinskom području naselja sukladno važećem PPU-općine Bol, te primjedba nije predmet ovog UPU-a.
- Primjedba Hrvoja Bakovića (Vinogradarstvo-vinarstvo Baković d.o.o.) da se dozvoli izgradnja prema članku 48. Točka 2. Stavak 2. Zakona o prostornom uređenju je proslijeđena na druge ID PPU općine Bol jer nije predmet ovog UPU-a
- Primjedba Marijane Bellotti za povrat dijela čest zem.5734 u građevinsko područje naselja nije prihvaćena jer se ne nalazi u građevinskom području naselja sukladno važećem PPU-općine Bol, te primjedba nije predmet ovog UPU-a.
- Primjedba Stipe Karmelića da se planirana građevinska područja južno od ceste Bol-Nerežišća, na kojim još nije izgrađena zgrada, kao i građevinska parcela sjeverozapadno od gustirne planiraju kao zelene površine je djelomično prihvaćena. Površina M2 sjeverozapadno od gustirne se smanjuje samo za izgrađeni dio. Planirane zone S I M2 južno od ceste u središnjem dijelu prenamjenjene su u javnu I društvenu

namjenu (D) gdje su mogući društveni sadržaji: muzej, infocentar, kulturne djelatnosti, suvenirnica ...

- Primjedba Brunhilde d.o.o. za mogućnost izgradnje kosog krova na jednostavnoj zgradi na čest.zemlj.5764/13 nije prihvaćena jer se nalazi izvan obuhvata, stoga nije predmet UPU-a.

8. Popis sudionika u javnoj raspravi čija su mišljenja, prijedlozi i primjedbe dani izvan roka.
   - Ovakvih primjedbi nije bilo

9. Akti i drugi dokazi objave javne rasprave, posebne pisane obavijesti o javnoj raspravi, zapisnici o javnim izlagasnjima, mišljenja javno pravnih tijela i dokazi sudjelovanja u javnom izlaganju pozvanih sudionika u javnoj raspravi, te odgovori na primjedbe su sastavni dio ovog izvješća.

Načelnik
Tihomir Marinković

Odgovorni voditelj izrade nacrta prijedloga plana:
Sandra Jakopec

SANDRA JAKOPEC
dipl.ing.arh.
OVLAŠTENA ARHITEKTICA
A 2754

GLAVNI IZBORNIK

Početna stranica
Statut Općine Bol
Poslovnik općinskog vijeća
Vijeće Općine Bol
Načelnik Općine Bol
JUO Općine Bol
Općinske ustanove i tvrtke
Izjava o javnoj nabavi

SLUŽBENE NOVOSTI

Natječaji
Obavijesti i oglasi
Priopćenja
Odluke
Pozivi za sjednice vijeća
Zapisnici sa sjednica vijeća
Katalog informacija
Vijesti

KONTAKTIRAJTE NAS

Urbanistički planovi - Javna rasprava

| Ispis |

I. Izmjene i dopune urbanističkog plana naselja Bol

Tekstualni dio:

II. izmjene PPU Općine Bol, Provedbene odredbe
PPU Općine Bol 2. izmjene i dopune tekst
PPU Općine Bol.2. izmjene-SAZETAK

Grafički dio:

1.Koristenje i namjena povrsina_IZMJENE 2

2.1.Infrastrukturni_sustav_i_mreze-Promet

2.2.Infrastrukturni_sustav_i_mreze-Voda

2.3.Infrastrukturni_sustav_i_mreze-Odvodnja

2.4.Infrastrukturni_sustav_i_mreze-Energetski_sustav

3.1.Uvjeti_koristenja

3.3.Uvjeti_koristenja

3.4.Uvjeti_koristenja

4.0.Gradevinska područja1_IZMJENE

4.1 Gradjevinska_podrucja-naselje_Murvica

4.2 Gradjevinska_podrucja_naselja_sa_granicama_planova

4.3 Gradjevinska_podrucja_naselja_sa_granicama_planova-naselje-Murvica

II. UPU Bol - Izmjene, prijedlog plana

AKTUALNE VIJESTI

Urbanistički planovi - Javna rasprava
Javna rasprava o prijedlogu prostornih planova
Natječaj: Prodaja nekretnine
Dan Općine Bol - Gospe od sniga
Etički kodeks na tržnici
Zapisnik sa 6. sjednice vijeća 2014.
Zapisnik sa 5. sjednice vijeća 2014.
Oglas za zaposlenje: Pisano testiranje-poredak
Poziv na 7/2014 sjednicu vijeća općine Bol
Oglas za zaposlenje:

Tekstualni dio

UPU Izmjene i dopune Tekst

UPU izmjene i dopune 2014. Odredbe

Izmjene UPU Bol sažetak za javnost

Grafički dio

1_Koristenje i namjena povrsina

2_1_1_Promet 5000

2_1_23_Promet_1000_Prometna i ulicna mreza

2_1_23_Promet_1000_Prometna i ulicna mreza_2

2_2_23_Elektroenergetika_1000_1

2_2_23_Elektroenergetika_1000_2

2_2_Elektroenergetika i TK

2_3_23_Vodoopskrba_1000_1

2_3_23_Vodoopskrba_1000_2

2_3_Vodoopskrba-5000

2_4_23_Odvodnja_1000_1

2_4_23_Odvodnja_1000_2

2_4_Odvodnja otpadnih voda

3_1_Uvjeti koristenja te posebne mjere uredenja i zastite

3_2_Podrucja posebnih ogranicenja u koristenju i mjere zastite

4_1_Nacin gradnje

4_2_Oblici koristenja

5_Uvjeti gradnje_1000_1

5_Uvjeti gradnje_1000_2

III. Urbanistički plan uređenja etno-eko sela Murvica

Konzervatorski elaborat - bez grafika.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-1A postojeće.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-1B namjena.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-2A promet.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-2B ek.pdf

Pristigle prijave za natječaj

Natječaj: Zakup poslovnog prostora

Javna nabava: električna energija

Zapisnik sa 4. sjednice vijeća 2014.

Poziv na 5/2014 sjednicu vijeća općine Bol

LINKOVI

Live kamera

Web kamera (Luka)

Web kamera (Zlatni rat)

Web kamera (Centar)

TZ Općine Bol

Boljani.info

Brač Online

UPU Murvica_PONOVNA JR-2C elektroopskrba.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-2D vodoopskrba.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-2E odvodnja.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-3 uvjeti.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-4A koristenje.pdf

UPU Murvica_PONOVNA JR-4B nacin gradnje.pdf

UPU_Murvica_PJR_SAZETAK.pdf

UPU_Murvica_ponovna JR_2014.pdf

Konzervatorski elaborat

© 2009 Općina Bol - sva prava pridržana web development: Felidae d.o.o.

Na temelju članka 96. Zakona o prostornom uređenju (NN br.153/13) **općina Bol** objavljuje

JAVNU RASPRAVU

O PRIJEDLOGU PROSTORNIH PLANOVA

Javna rasprava o prijedlogu drugih izmjena i dopuna prostornog plana uređenja općine Bol održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18. Početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u utorak 30. rujna 2014.godine u 11.00 sati, na istoj adresi.

Javna rasprava o prijedlogu prvih izmjena i dopuna urbanističkog plana uređenja naselja Bol održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18, početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u utorak, 30. rujna 2014.godine u 12.00 sati, na istoj adresi.

Javna rasprava o prijedlogu urbanističkog plana uređenja naselja Murvica održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18, početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u četvrtak, 02. listopada 2014.godine u 12.00 sati, na istoj adresi.

Pozivamo sve zainteresirane osobe za sudjelovanje u javnoj raspravi, a pisana mišljenja prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana mogu se dostaviti najkasnije do 13. listopada 2014.godine na adresu: Općina Bol, Uz pjacu 2, 21 420 Bol, s napomenom Javna rasprava.

Općina Bol je pisanu obavijest o javnoj raspravi dostavila svim javnopravnim tijelima određenim posebnim propisima.

Klasa:350-01/14-01/21
Ur.broj:2104/14-02/01
Bol, 16. rujna 2014.godine

Pročelnik JUO:
Stipe Karmelić

18 -09- 2014

www.opcinabol.hr

Javna rasprava o prijedlogu prostornih planova

| Ispis |

Na temelju članka 96. Zakona o prostornom uređenju (NN br.153/13) općina Bol objavljuje

JAVNU RASPRAVU

O PRIJEDLOGU PROSTORNIH PLANOVA

Javna rasprava o prijedlogu drugih izmjena i dopuna prostornog plana uređenja općine Bol održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18. Početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u utorak 30. rujna 2014.godine u 11.00 sati, na istoj adresi.

Javna rasprava o prijedlogu prvih izmjena i dopuna urbanističkog plana uređenja naselja Bol održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18, početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u utorak, 30. rujna 2014.godine u 12.00 sati, na istoj adresi.

Javna rasprava o prijedlogu urbanističkog plana uređenja naselja Murvica održat će se u Domu Kulture na adresi Frane Radića 18, početak javne rasprave je 26. rujna 2014. godine, a javni uvid traje do 13. listopada 2014.godine, svakog radnog dana od 08.00 do 14.00 sati. Javno izlaganje će se održati u četvrtak, 02. listopada 2014.godine u 12.00 sati, na istoj adresi.

Pozivamo sve zainteresirane osobe za sudjelovanje u javnoj raspravi, a pisana mišljenja prijedlozi i primjedbe na prijedlog prostornog plana mogu se dostaviti najkasnije do 13. listopada 2014.godine na adresu: Općina Bol, Uz pjacu 2, 21 420 Bol, s napomenom Javna rasprava.

Općina Bol je pisanu obavijest o javnoj raspravi dostavila svim javnopravnim tijelima određenim posebnim propisima.

Klasa:350-01/14-01/21

Ur.broj:2104/14-02/01

Bol, 16. rujna 2014.godine

Pročelnik JUO
Stipe Karmelić

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL
Klasa: 350-01/14-01/54
ur.broj: 2104/02-11-02/02
Bol, 03.listopada 2014. godine

Na temelju članka 99. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13) nositelj izrade urbanističkog plana uređenja naselja Murvica donosi:

ZAPISNIK
sa drugog javnog izlaganja
prijedloga urbanističkog plana uređenja naselja Murvica

Drugo javno izlaganje o prijedlogu UPU-a nasleja Murvica održano je dana 2. listopada 2014. godine sa početkom u 12.00 sati u zgradi Doma kulture, na adresi Frane Radića 18.

Nazočni:Sandra Jakopec, izlagač iz tvrtke APE d.o.o. Zagreb, Tihomir Marinković, načelnik općine Bol, Stipe Karmelić pročelnik JUO općine Bol,.
Ostali nazočni: Smiljan Pavišić, Hrvoje Baković, Nikša Beroš, Vanja Papić, Dragica Marčić, Tonči Papić, Vedran Papić, Matko Karmelić, Marijana Belloti rođ. Pavišić, Dejan Pavišić, Fetar Frkaš, Kruno Marić, Fanika Klisović.

Gospođa Sandra Jakopec je u uvodnoj riječi kazala da je obnova Etno eko sela Murvica dio županijskog projekta obnove zapuštenih Etno Eko sela u SDŽ. Murvica je u prostornom planu Splitsko-dalmatinske županijei i u prostornom planu uređenja općine Bol označena kao Etno Eko selo. Izrada urbanističkog plana uređenja i konzervatorskog elaborate naselja Murvica, započela je 2005.godine. Predhodna rasprava je održana 2006.godine i ponovljena predhodna rasprava je održana 2008. godine. Prva javno izlaganje je održano 23.08. 2012.godine. Institute za turizam d.o.o. iz Zagreba je napravio poslovno upravljački model i studiju izvodljivosti sa ekonomsko-financijskom ocjenom revitalizacije Murvice.
Zajedno sa UPU-om nasleja Murvica izrađen je i konzervatorski elaborat Etno-eko sela koji je već dobio suglasnost Ministarstva culture, konzervatorskog odjela iz Splita. U tom konzervatorskom elaborate je napravljena konzervatorska studija za svaku pojedinu zgradu u Murvici, gdje se preporučuje tretman za obnovu zgrade.

Zbog izmjena i dopuna Zakona o prostornom uređenju i gradnji općina Bol je dana 20. lipnja 2012.godine donijela novu odluku o izradi UPU-a naselja Murvica koja je usklađena sa novim Zakonom.Gospođa Sandra Jakopec je obrazložio nazočnima koako treba sačuvati urbanističku cjelinu Murvice, uz možgućnost izgradnje nekoliko novih kuća poštujući tradiciju.

Prijedlogom plana je omogućeno u renoviranim kućama nuditi proizvode tradicijskih obrta i nuditi smještaj za goste. Nakon uvodne riječi je obrazložio svaku mapu grafičkog dijela prijedloga plana.

Rasprava:
Dean Pavišić je kazao da se građevinska parcela ispod puta za Farsku "premjestila" sa njihovog zemljišta prema istoku, na zemljište njihovog rođaka.
Time je njegova obitelj oštećena i traži obrazloženje za tu izmjenu.
Sandra Jakopec je kazala da je ona dužna prikazati sve izmjene u prijedlogu plana koje su nastale od prošle javne rasprave, a jedna od izmjena se odnosi i na lokaciju ove građevinske parcele. Međutim granice građevinskog područja su određene prostornim planom uređenja općine Bol, te je obitelj Pavišić preporučila da daju pismenu primjedbu na PPU općine Bol jer je upravo u tijeku javna rasprava o drugim izmjenama i dopunama PPU Općine Bol.

Smiljan Pavišić je kazao da se ovim planom legalizira šest bespravnih kuća ispod ceste Bol-Murvica i jedna bespravna kuća kod Gustirne, koja je ujedno i izvan granica naselja Murvica odnosno pripada općini Nerežišća.
Sandra Jakopec je kazala da bespravnu gradnju legalizira zakon o legalizaciji bezpravnih objekata, a da ovaj prijedlog plana obrađuje građevinsku zonu koja je ucrtana u prostornom planu uređenja općine Bol.

Smiljan Pavišić je kazao da se njegovo zemljište ponovno tretira kao zelena površina iako je istočno i zapadno od te zelene površine dozvoljena izgradnja.
Sandra Jakopec je kazala da je prihavaćen njegov prijedlog sa prošle rasprave da cesta prema crkvi ne prolazi preko njegovog zemljišta, ali se ne može prihvatit njegov prijedlog o prenamjeni zemljišta, jer to zemljište nije u građevnoj zoni.

Matko Karmelić je pitao kakva je procedura da se zemljište smiljenka Pavišića iz zelene površine prenamjeni u građevinsku zonu.
Sandra Jakopec je odgovorila da ona mora poštivati granice iz PPU-a općine Bol a gospodin Pavišić može dati primjedbu na PPU općine Bol za kojega upravo traje javna rasprava o drugim izmjenama i dopunama.

Hrvoje Baković je pitao što uznači poseban režim prometa u naselju Murvica ?
Sandra Jakopec je odgovorila da se kroz naselje treba dozvoliti samo urgentni promet i opskrba, ali sa zabranom parkiranja u nasleju. Automobili se moraju prakirati uz glavnu prometnicu i na planiranom parkiralištu kod rekreacijske zone.

Javno izlaganje završeno u 13.25 sati

Zapisnik sastavio: Stipe Karmelić

REPUBLIKA HRVATSKA - SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA - OPĆINA BOL - OPĆINSKI NAČELNIK, BOL 1

Nositelj izrade
Tihomir Marinković

KNJIGA PRIMJEDBI
2. JAVNA RASPRAVA
O PRIJEDLOGU
UPU NASELJA MURVICA

DESIGN white BACKGROUND

PISMENIH PRIMJEDBI
NIJE BILO.

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKI NAČELNIK
OPĆINE PRIČUDOVIŠTE

PRIJEDLOG ODGOVORA NA PRIMJEDBE NA PRIJEDLOG UPU-A ETNO-EKO SELA MURVICA (OPĆINA BOL) KOJE SU PODNESENE ZA VRIJEME TRAJANJA PONOVNOG JAVNOG UVIDA

Oznaka	Podnositelj primjedbe	k.č.	Primjedba	Mišljenje – odgovor izrađivača Plana
1.	**ANTE I NIKŠA BEROŠ,** Ruđera Boškovića 13, Bol	K.O. Nerežišća k.č. 584/2 i 5835.	Zahtjev za nadogradnju jedne stambene etaže na dvjema prizemnicama te promjenom namjene u M2 te izmjenom planirane veličine građevne čestice.	**PRIMJEDBA SE PRIHVAĆA** Građevine se nalaze unutar zone B, Odredbama za provođenje izmijenjeni su uvjeti gradnje u zoni B te najveća dozvoljena katnost građevine prema Planu iznosi (Po+)P+1+Pk odnosno maksimalna visina građevine iznosi V=8 m. Za sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zonama A i B konzervatorske zaštite podliježu upravnom postupku tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka i idejnog projekta izrađenog prema smjernicama iz konzervatorske studije ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje od nadležnog konzervatorskog odjela.
2.	**SMILJENKO PAVIŠIĆ,** P. Hektorovića 3, Bol	k.č. 5733/2	1. Zahtjev za prenamjenu iz zelenih površina u mješovitu (stambeno-poslovnu) namjenu – dio čestice 800 m^2) 2. Zahtjev da se zemljište koje se nalazi sjeverno od nove i zapadno od stare gustirne izbaci iz područja dozvoljene gradnje	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a** 1. Napominjemo da se navedena k.č. ne nalazi u *Građevinskom području naselja* sukladno PPUO Bol te da ju nije moguće UPU-om uključiti u GP naselja. 2. Navedena zona je izgrađena te je temeljem PPUO Bol uvrštena u Građevinsko područje naselja te ju ovim UPU-om, nije moguće isključiti iz GP naselja. **PRIMJEDBA NIJE PREDMET OVOG PLANA VEĆ JU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
3.	**MATIJA AVIANI,** A. Mihanovića 51, Split	K.O. Nerežišća k.č. 5733/4	1. Zahtjev da se na k.č. 5748/3 građevna pozicionira što južnije kako ne bi zaklanjala pogled. 2. Da se na čestici 5748/3 ucrta građevinska linija što dalje od ceste, tj. što niže prema moru. 3. Da se u UPU-u smanji katnost i maksimalna visina građevina.	**PRIMJEDBE SE PRIHVAĆAJU na slijedeći način:** Odredbe za provođenje dopunjene su na slijedeći način: - *Najveća dozvoljena katnost građevine je (Po+)P+1+Pk ili Su+P+1 odnosno maksimalna visina građevine iznosi V=8 m, uz ograničenja za izgradnju južno do pristupne prometnice Bol – Murvica kod koje ukupna visina građevine (do sljemena krova) ne smije prijeći apsolutnu kotu na kojoj se nalazi navedena prometnica;*
4.	**KRUNO MARIĆ,** Murvica 22A, Bol	K.O. Nerežišća k.č. 5838/3	Dio čestice u M2 je novim prijedlogom podijeljen u dva dijela putem koji je ucrtan preko njihovog postojećeg stepeništa. Prijedlog puteva smatra nepotrebnim.	**PRIMJEDBA SE PRIHVAĆA.**
5.	**DEAN PAVIŠIĆ,** Trg Ivana Raosa 4, Omiš	K.O. Nerežišća k.č.5734	Zahtjev za povrat dijela katastarske čestice br. 5734 u građevinsko područje naselja.	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a.** Navedena k.č. ne nalazi u *Građevinskom području naselja* sukladno važećem PPUO Bol te ju nije moguće UPU-om uključiti u GP naselja. **PRIMJEDBA NIJE PREDMET OVOG PLANA VEĆ JU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
6.	**DINKA FIALA,** Vincenta iz Kastva 23, Zagreb	K.O. Nerežišća k.č.5734	Zahtjev za povrat dijela katastarske čestice br. 5734 u građevinsko područje naselja.	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a.** Navedena k.č. ne nalazi u *Građevinskom području naselja* sukladno važećem PPUO Bol te ju nije moguće UPU-om uključiti u GP naselja. **PRIMJEDBA NIJE PREDMET OVOG PLANA VEĆ JU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
7.	**VINOGRADARSTVO-**		Članak PPUO (druga izmjena)	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a.**

Oznaka	Podnositelj primjedbe	k.č.	Primjedba	Mišljenje – odgovor izrađivača Plana
	VINARSTVO BAKOVIĆ, vl. H.Baković, Put gaja 4, Supetar		u potpunosti usuglasiti s čl. 48. točka 8 stavka 2 Zakona o prostornom uređenju.	**PRIMJEDBU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
8.	**MARIJANA BELLOTTI,** Prodani 10, Veliko Brdo, Makarska		Zahtjev za povrat dijela katastarske čestice br. 5734 u građevinsko područje naselja.	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a.** Navedena k.č. ne nalazi u *Građevinskom području naselja* sukladno važećem PPUO Bol te ju nije moguće UPU-om uključiti u GP naselja. **PRIMJEDBA NIJE PREDMET OVOG PLANA VEĆ JU JE POTREBNO PROSLIJEDITI NA IZMJENE I DOPUNE PPUO BOL.**
9.	**STIPE KARMELIĆ RADE,** Podan Glavice 4, Bol		Prijedlogom se traži prenamjena planiranog građevinskog područja južno od ceste Bol-Nerežišća, na kojima još nije izgrađena zgrada, kao i građ. parcela zapadno od gustirne u zelene površine.	**PRIMJEDBA SE DJELOMIČNO PRIHVAĆA** PPUO Bol definirano je Građevinsko područje naselja te ga ovim UPU-om, nije moguće ukinuti. Primjedba se djelomično prihvaća na slijedeći način. Površina M2 u sjeverozapadnom dijelu je smanjuje samo na izgrađeni dio. Planirane zone (S i M2) južno od ceste u središnjem dijelu prenamijenjene su u Javnu i društvenu namjenu sa slijedećim mogućim namjenama: *Javna i društvena namjena (D) planirana je u južnom dijelu obuhvata. U ovim građevinama mogući su društveni sadržaji:* - *mjesni muzej;* - *info centar;* - *kulturne djelatnosti (dom kulture, čitaonica, kulturno-umjetnička društva, udruge tehničke kulture, razne amaterske udruge u kulturi);* - *odgojno-obrazovne djelatnosti (tečajevi, seminari i sl.);* - *upravne djelatnosti (mjesni odbor);* - *iznimno je moguć smještaj manjeg trgovačkog sadržaja – suvenirnica.* S obzirom da se radi o česticama koje značajno utječu na vizure, dopunjene su odredbe za provođenje na slijedeći način: - *Najveća dozvoljena katnost građevine je (Po+)P+1+Pk ili Su+P+1 odnosno maksimalna visina građevine iznosi V=8 m, uz ograničenja za izgradnju južno do pristupne prometnice Bol – Murvica kod koje ukupna visina građevine (do sljemena krova) ne smije prijeći apsolutnu kotu na kojoj se nalazi navedena prometnica;*
10.	**Brunhilde d.o.o. Uz potok 2, Bol**	K.O. Nerežišća k.č. 5764/13	Zahtjev za izgradnjom kosog krova na jednostavnoj gospodarskoj zgradi	**PRIMJEDBA NIJE PREDMET UPU-a** jer se nalazi izvan obuhvata Plana.

Za APE d.o.o.
Odgovorni voditelj izrade Nacrta prijedloga plana:

Sandra Jakopec, dia

SANDRA JAKOPEC
dipl.ing.arh.
OVLAŠTENA ARHITEKTICA
A 2754

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.6.

EVIDENCIJA POSTUPKA IZRADE I DONOŠENJA PLANA

REPUBLIKA HRVATSKA
Splitsko-dalmatinska županija
OPĆINA BOL
Klasa:350-05/15-01/10
Ur.broj: 2104/02-15-02/02
Bol, 16. ožujka 2015. godine

Na temelju članaka 58. Stavak 2. Zakona o Prostornom uređenju i gradnji donosimo evidenciju postupka izrade i donošenja Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja općine Bol..

Postupak	Datum	Klasa, ur.broj
Odluka o izradi urbanističkog plana uređenja naselja Murvica	21. lipnja 2012.	350-01/12-01/70 2104/12-02/01
Obavijest javnosi o izradi UPU-a	13. srpnja 2012.	021-05/12-01/370 2104/12-02/02
Poziv na javnu raspravu	26. srpnja 2012.	021-05/12-01/372 2104/02-12-02/02
Zapisnik sa javnog izlaganja	24. kolovoza 2012.	350-10/1201/78 2104/02-11/02/02
Izvješće o javnoj raspravi	10. listopada 2012.	350-05/12-01/109 2104/02-12/02-02/1
Objava druge javne rasprave	16. rujna 2014.	350-01/14-01/21 2104/14-02/01
Zapisnik sa drugog javnog izlaganja	03. listopada 2014.	350-01/14-01/54 2104/02-11-02/02
Izvješće o ponovnoj javnoj raspravi	24. listopada 2014.	350-01/14-01/26 2104/02-14-02/12
Mišljenje UPU-Murvica, traži se	28. siječnja 2015.	021-05/15-01/7 2104/15-02/1-19
Mišljenje o usklađenosti konačnog prijedloga UPU etno-eko sela Murvica	27. ožujka 2015.	350-01/15-01/16 2181-210-15-2
Suglasnost na konačni prijedlog UPU Etno-eko sela Murvica	02.travnja 2015.	350-01/15-01/0003 2181/1-11-00/01-15-0004

REPUBLIKA HRVATSKA - OPĆINSKI NAČELNIK, BOL - OPĆINA BOL - SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA 1

Načelnik
Tihomir Marinković

OPĆINA BOL

UPU ETNO-EKO SELA MURVICA

II.

OBVEZNI PRILOZI

II.7.

SAŽETCI ZA JAVNOST

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA SPLITSKO - DALMATINSKA
OPĆINA BOL

URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ETNO – EKO SELA MURVICA

PRIJEDLOG PLANA

SAŽETAK ZA JAVNOST

ZAGREB - BOL, srpanj 2012.

APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti, ZAGREB

UVOD

Potrebe izrade UPU-a proizašle su iz potrebe zaštite područja naselja Murvica te realizacije projekta "Etno eko selo Murvica" temeljem županijskoga *Programa poticanja obnove raseljenih i zapuštenih sela "Etno-eko" u svrhu proširenja turističke ponude* (Službeni glasnik SDŽ br. 3/2005).

Projekt "Etno-eko sela" Splitsko-dalmatinske županije podržalo je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Program se temelji na županijskom Programu poticanja obnove napuštenih i devastiranih sela u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a cilj projekta je revitalizirati i sačuvati male autohtone zone u njihovom izvornom obliku i funkciji, potaknuti razvitak poljodjelstva, obrtništva, trgovine i hotelijerstva, poticati proizvodnju zdrave hrane te povećati životni standard pučanstva srednjodalmatinskog primorja, otoka i Zagore, kako bi se ne samo vratio život u ta mjesta, već i kako bi se obogatila turistička ponuda. Županija Splitsko-dalmatinska osigurala je sredstva za pripremne radove te će sa vlasnicima, koji su formirani u udruge kako bi stvorili pravnog partnera Županiji, potpisati dugoročne ugovore i sporazume. Stoga je u mjestu Murvica i formirana *Udruga Murvica.* Sve građevine će i dalje ostati u dosadašnjem vlasništvu, ali će se vlasnici morati obvezati da prostore neće koristiti u svrhe koje nisu određene programom, kako bi se etno-eko sela održala kao jedinstvene prostorno funkcionalne sredine.

Za realizaciju projekta Etno-eko sela osim UPU-a izrađeni su, u tijeku je ili se planira izrada slijedećih elaborata i studija:

- Konzervatorska podloga – izrađena je u sklopu izrade ovog UPU-a
- Program turističkog razvoja mjesta
- Projekt vodovoda i kanalizacije
- Projekt navodnjavanja
- Projekt asfaltiranja ceste Bol-Murvica
- Utvrđivanje imovinsko vlasničke strukture

te ostala dokumentacija vezana uz realizaciju i financiranja projekta "Etno-eko selo Murvica"

POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI NASELJA MURVICE U PROSTORU OPĆINE BOL

Općinsko središte Bol smješteno je na južnoj obali otoka i posljednjih desetljeća preuzelo je ulogu turističkog centra Brača. Posebna turistička atrakcija je plaža Zlatni rat koja spada među najljepše prirodne plaže na Jadranu. Samo četiri kilometra dalje od plaže Zlatni rat smješteno je staro naselje Murvica.

Naselje je izgrađeno na strmim obroncima planine u zaleđu, a ispod njega nalaze se površine zasađene vinovom lozom visoke kvalitete, koja se ovdje tradicionalno uzgaja stoljećima. Od naselja vodi staza kojom se može doći do Zmajeve spilje i 4 samostana – *pustinje*, koje su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

Ovo geološki, povijesno i kulturno izuzetno zanimljivo područje teško je dostupno i danas ga posjećuju samo manje skupine turista s posebnim interesima.

Etno-eko selo Murvica je prometno povezano s Bolom nerazvrstanom makadamskom cestom. Iznad Murvice u Drakonjinoj (Zmajevoj) špilji, napušteni je samostan s pećinskom crkvom i isklesanim reljefima zmaja prvorazredne umjetničke vrijednosti, koji su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

PROSTORNO - RAZVOJNE ZNAČAJKE

Lokalitet Murvice spominje se već 1285. g. a samo naselje nastaje u XVI st. dolaskom poljičkih glagoljaša koji osnivaju nekoliko samostana – *pustinja* na slabo pristupačnom krševitom zaleđu naselja. Stanovnici se tradicionalno bave uzgojem vinove loze visoke kvalitete. Najveći broj zabilježenih stanovnika naselje je imalo 1910. godine (207 stanovnika), a otada broj stanovnika stalno opada. Prema popisu iz 2011. godine Murvica ima 22 stanovnika.

Administrativno Murvica spada u općinu Bol, «turistički centar» otoka Brača, od kojeg je udaljena oko 6 kilometara. Iako Murvica raspolaže izuzetnom arheološkom i kulturnom baštinom (arheološki lokalitet Zmajeva spilja, graditeljski sklop Dračeva luka i kompleks kuća iz 1519. g, graditeljski sklop crkva i kuća *pustinje* Stipančić – Picokare), malo od toga je uključeno u turističku ponudu. U prilaze, uređenje, prezentaciju i osiguranje tih vrijednih kulturno povijesnih dobara do sada gotovo da nisu uložena nikakva sredstva.

Stanovnici Murvice, kao i vlasnici dobara u Murvici koji žive izvan nje, osnovali su Udrugu «Murvica» sa željom da se konačno u djelo provede ideja «Etno – eko selo Murvica» koju su prepoznali kao svoje opredjeljenje i način revitalizacije i budućeg napretka naselja Murvica.

Osnovna nit vodilja ove ideje je učiniti Murvicu atraktivnom za turizam ističući upravo njenu različitost od većine ostalih mjesta koja su pretjeranom izgradnjom hotelijersko-apartmanskih kapaciteta izgubila svoju osobnost. Kroz prezentaciju svoje bogate povijesti, uživanju u gotovo netaknutoj prirodi okolice, ponudi domaćih ekološki proizvedenih specijaliteta i uzbudljivih planinarskih i biciklističkih izleta, te ograničenim brojem smještajnih kapaciteta sa svim potrebnim komforom, ali sa maksimalnom očuvanošću povijesnog naselja i njegove okolice, Murvica bi trebala postići svoju ekskluzivnost.

Sadržaji društvenih funkcija

U Murvici postoji crkva Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije. U mjestu djeluje klapa «Kantaduri». Škole, ambulante, knjižnice, igrališta, trgovine i drugih sadržaja nema.

ZAŠTIĆENE PRIRODNE, KULTURNO-POVIJESNE CJELINE I AMBIJENTALNE VRIJEDNOSTI I POSEBNOST

Prirodna baština

Područje UPU-a zauzima prostor koji je atraktivan na mnogo načina. Prostornim planom uređenja općine Bol ta je atraktivnost prepoznata te se štiti u nekoliko kategorija:

- Prirodni krajobraz – krajobraz obalnog pojasa s morem je taj koji stvara prve dojmove o promatranom području. Ovdje je obala stjenovita, razvedena, s brojnim malim uvalama, hridima i sl. te je sama po sebi atraktivna. Uz obalni rub raste samoniklo alepski bor (*Pinus halepensis*), dok se prema Vidovoj gori prostire zelena podloga vinograda koji se samo djelomično intenzivno obrađuju. U neposrednoj blizini UPU-a nalazi se samostan Dračeva luka, od kojeg se pruža jedan od najljepših pogleda na šire područje Bola, kao i na susjedni otok Hvar.
- Kultivirani krajobraz – to su prirodna područja koja su modificirana antropogenim djelovanjem s karakterističnim načinom korištenja. Za šire područje Bola karakteristične su padine zasađene vinogradima. Među najcjenjenije takve vinograde ubrajaju se oni na području Murvice. PPU-om Bola građevinsko područje Murvice definirano je tako da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, te da se očuva tradicijski izgled sela Murvica.

Murvica je seosko naselje smješteno na južnim obroncima Vidove gore, na međi krševitih pećina koje se strmo izdižu u zaleđu i plodnih naplavina laporastog zemljišta koje je blago položeno i terasasto obrađivano, sve od naselja do mora. Okrenuta je prema moru, ali podalje mora, poput drevnih naselja koja su na mediteranskim obalama izabirala upravo takav položaj.

Kulturno-povijesno naslijeđe

Selo Murvica otočko je naselje čiji su formiranje i razvoj vezani za dolazak poljičkih i bosanskih glagoljaša koji su osnovali poznate murvičke pustinje (samostane). Stanovnici Murvice od početka su se egzistencijalno oslanjali na poljoprivredu, a od XIX stoljeća isključivo na vinogradarstvo.

Donekle povučena od mora, no ipak ne sasvim u unutrašnjosti otoka, Murvica je bila usmjerena na dva veća otočka središta – prvo na Nerežišća, a kasnije na Bol.

Njezin smještaj na izrazito strmom, krševitom terenu neposredno iznad poteza plodne zemlje uz obalu uvjetovao je specifičan prostorni razvoj, koji je u spoju s ekonomskim i socijalnim uvjetima življenja rezultirao i posebnom tipologijom pučke arhitekture. Mjesno se groblje nalazi ispod mjesta, u blizini mjesne plaže na kojoj su nađeni određeni arheološki nalazi.

Murvičke su *pustinje* pojedinačno zaštićeni spomenici kulture, koji ne ulaze u područje obuhvata ovog plana, no svojim velikim turističkim i kulturnim potencijalom mogu biti jedan od pokretača turističkog razvoja na području Murvice.

Kontinuitet života na području Murvice seže vrlo daleko u povijest, o čemu svjedoči na žalost još najvećim dijelom neistražen arheološki lokalitet Murvica, čija su zaštita i istraživanje predviđeni planom višeg reda (PPUO Bol).

Naselje Murvica izniman je i raritetan primjer očuvane cjeline tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji i na otoku Braču, okruženo vrijednim kultiviranim krajolikom, te se kao takvo nalazi u postupku preventivne zaštite pokrenutom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu. To znači da je čitavo naselje zaštićeno kao cjelovit spomenik kulture, te da se i na cjelinu i na sve njezine sastavne dijelove podjednako primjenjuju svi važeći zakoni i propisi s područja zaštite i očuvanja spomenika kulture.

Za sve radove unutar Murvice kao zaštićene cjeline obavezno je ishoditi odgovarajuću suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Naselje Murvica razvijat će se u budućnosti u skladu sa svojom sadašnjom funkcijom naselja u sklopu Općine Bol.

Cilj prostornog uređenja naselja Murvica je zaštita vrijednih dijelova kulturnog i prirodnog naslijeđa, poboljšanje infrastrukturne opremljenosti i opremljenosti javnim prostorima i sadržajima te stvaranje preduvjeta za razvoj temeljen na omogućavanju bavljenja poljoprivredom, tradicionalnim zanatima te uslugama u turizmu.

Navedeno je potrebno ugraditi u UPU naselja Murvica koji se temelji na sljedećim polazištima:

1. ***Zaštita, očuvanje i primjereno prostorno vrednovanje vrijednih dijelova kulturne baštine*:** ovo se odnosi na povijesnu cjelinu naselja Murvica te stvaranje takvih prostorno-funkcionalnih rješenja kojima će elementi zaštićene kulturne baštine postati ne samo element identiteta naselja već i doprinijeti njegovom razvoju.
2. ***Zaštita postojećih prirodnih vrijednosti naselja:*** Krajolik koji okružuje naselje Murvica i čini njegov prirodni okvir, a koji je većim dijelom i kultiviran ljudskom rukom predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti kulturnog krajolika te bez njega naselje ne može funkcionirati kao smislena cjelina. Svrha zaštite krajolika Murvica jest osigurati njegovu kvalitetu te zaštititi identitet područja u kojem se nalazi. Stoga se preporuča spriječiti izgradnju u pejzažu, očuvati okolni krajolik u zatečenom stanju te poticati revitalizaciju tradicijskih metoda poljodjelstva.
3. ***Omogućavanje novih sadržaja*:** stambene i mješovite namjene, javne i društvene namjene, uređenje javnih zelenih površina te uređenje i komunalno opremanje građevina i prostora, radi podizanja kvalitete života i standarda stanovništva.
4. ***Planiranje sadržaja javnih i društvenih namjena te javnih prostora*** sukladno procjenama trenutačnog i budućeg broja stanovnika naselja kao i broja posjetitelja gledano u kontekstu turističke revitalizacije naselja.
5. ***Osiguravanje prostora i koridora za promet, energetsku, vodoprivrednu i ostalu komunalnu infrastrukturu.*** Ovo se odnosi na rekonstrukciju postojećih prometnica te izgradnju novih površina za parkiranje, rekonstrukciju pješačkih komunikacija te rekonstrukciju vodova infrastrukture.
6. ***Usklađenje javnih interesa s potrebama vlasnika i korisnika građevina i građevinskog zemljišta.***

CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA

Na području obuhvata UPU-a planirano je etno-eko selo s naglaskom na **ekoturizmu te kulturnom i tematskom turizmu.**

Uzimajući u obzir specifičnosti cijelog područja od Bola do uvale Farska, čiji je obuhvat Etno-eko selo dio, valja u što je moguće većoj mjeri sačuvati postojeće vrijednosti, a turističke objekte osmisliti tako da u što manjoj mjeri narušavaju ovaj osjetljivi sustav.

U tom smislu potrebno je planirati uređenje glavnog ulaza u naselje, kolne i kolno-pješačke prometnice i ulice (kalete), pješačke i biciklističke staze, parkirališta za osobna vozila, stajalište autobusa te mjesne *pjace*.

Približavanje prirodne i kulturne baštine (putem projekta "*Etno-eko selo*" Murvica) javnosti i lokalnom stanovništvu putem dodatnog obrazovanja poučnim stazama i radionicama omogućiti će njezinu integraciju u ostale aspekte života tj. prirodna i kulturna baština postat će alternativni potencijal u smislu bogatije i kvalitetnije turističke ponude i malog poduzetništva. Aktivni i stručni turizam temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini otoka Brača i isticanje posebno bogate povijesti

naselja Murvice, produžit će turističku sezonu na cijelu godinu što će se ujedno odraziti i na rad prateće infrastrukture.

Zanimljiva izvansezonska ponuda dobra je prilika da se “ljudima treće životne dobi ponudi cjelogodišnje ili čak višegodišnje življenje u ambijentu koji je klimatski i zdravstveno daleko kvalitetniji i jeftiniji od njihova življenja u domicilnim urbanim dijelovima svijeta”.

Osnovni ciljevi projekta "*Etno-eko selo Murvica*" su:

- valorizacija i kategorizacija prirodne i kulturne baštine kao jednog od subjekata održivog razvoja,
- društveno-ekonomski razvoj naselja Murvica,
- planirati uređenje javnih i društvenih sadržaja i objekata sa Domom kao centralnim objektom,
- planirati uređenje prometnica i ulica (kaleta), parkirališta te mjesne *pjace*
- oživljavanje izvansezonskog turizma,
- oblikovati jedinstveni i cjeloviti turistički proizvod kroz nove oblike turizma,

razvoj **ekoturizma**

- stimulirati razvoj vinogradarstva s mogućnošću uključivanja gostiju u tradicionalne metode proizvodnje vina te plasiranje proizvoda unutar samog naselja (enoteke, konobe, enološki muzej i sl.),
- adekvatna prezentacija prirodnih znamenitosti te biljnog i životinjskog svijeta na širem području, gdje bi se na području naselja Murvice organizirao prihvat gostiju, odmorišni punktovi te polazne i/ili krajnje točke za pješačke ture.

razvoj **kulturnog turizma**

- po pitanju integracije kulturne baštine unutar namjene cijeloga područja potrebno je naglasiti slijedeće: značaj pustinja – samostana poljičkih glagoljaša se trenutno može tek naslutiti. Iako je ta tema obrađivana u stručnoj literaturi, postoje još mnoge praznine i nepoznanice. Već samo njihovo postojanje na ovim prostorima definira cijelo područje kao zonu izuzetno zanimljivu za daljnja istraživanja, činjenica da su sada napušteni i izloženi propadanju i devastaciji nedopustiva je, jer se radi o građevinama o čijoj povijesnoj, graditeljskoj i kulturnoj vrijednosti nema sumnje,
- predlaže se stupanje u kontakt i suradnja s vlasnikom pustinja – samostana, kako bi se što prije iznašao način da se one privedu nekoj obostrano prihvatljivoj namjeni (knjižnice, muzejski prostor, organiziranje tematskih radionica, simpozija i skupova i sl.),
- prezentacija pokretnih kulturnih dobara na području naselja Murvica i/ili u samim pustinjama,
- njegovanje i prenošenje nematerijalne kulturne baštine putem organiziranih prezentacija, seminara, skupova, ljetnih škola, i sl.
- autohtona gastronomska ponuda,
- vrijednosti krajobraza i posebice njegove humane dimenzije trebale bi se istaknuti definiranjem i formiranjem šetnice koja je povezivala postojeće povijesne građevine, s potencijalno novim mjestima odmora i vidikovaca (elementi koji bi omogućili postavu privremenih struktura namijenjenih zadovoljenju specifičnih potreba potencijalnih korisnika prostora u cilju obogaćivanja turističke ponude, ali i povećanja kvalitete života autohtonog stanovništva),

razvoj **tematskog turizma**

- formiranje tzv. 6E točaka u skladu sa razvojem kulturnog i ekoturizma na području naselja Murvica,
- stvaranje jedinstvenog doživljaja kombiniranjem navedenih oblika turizma.

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

U svrhu unapređenja uređenja naselja i komunalne infrastrukture potrebno je planskim mjerama:

- osigurati prostore za smještaj javnih sadržaja i izdvojiti prostor javnog interesa (prometnice, javne pješačke površine, zelene površine i dr.)
- osigurati preduvjete za opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom, lociranje građevina infrastrukture izvršiti u suradnji s javnim poduzećima koji su nosioci djelatnosti,
- stvaranje uvjeta za porast stambenog standarda, standarda opremljenosti naselja, socioloških i ekoloških uvjeta, stvaranje ozračja naselja s elementima prepoznatljivosti,
- stvaranje strukture naselja primjerena mjerila,
- oblikovanje okoliša pojedinih kompleksa/važnijih objekata;
- potrebno je ostvariti nadogradnju u vidu uređivanja i opremanja prostora i izgradnje objekata društvenog standarda u funkciji naselja,
- treba sačuvati postojeće vizurne kontinuitete i ekspozicije, ili unaprijediti/naglasiti uvođenjem novih elemenata,
- potrebno je planirati poboljšanje postojeće i gradnju nove prometne infrastrukture (osuvremeniti postojeće osnovne mreže prometa i prilagođavati ih novim standardima)
- urbano uređenje određeno kriterijem obvezne komunalne opremljenosti (opremanje instalacijama vodoopskrbe i odvodnje, mrežom elektroopskrbe i elektroničkih komunikacija) i osigurati prostorne uvjete za dogradnju postojećih, te izgradnju novih dijelova mreža.

PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM GRADNJE I UREĐENJA PROSTORA

Prema dopustivosti i vrstama intervencija u prostoru na području ovoga UPU-a razlikuju se:
- površine za stanovanje (stambene namjene)
- površine mješovite namjene (pretežito stambene i pretežito poslovne)
- površine poslovne namjene u funkciji turizma
- prostori za uređenje ugostiteljsko-turističkih sadržaja,
- prostor za javne i društvene sadržaje
- prostori javnih zelenih površina (parkova) i drugih zelenih površina,
- površine infrastrukturnih sustava,

Sukladno navedenom i u odnosu na prostornu dispoziciju predmetnih područja unutar obuhvata UPU-a, razlikuju se sljedeće prostorno - programske cjeline:

1. Površine za stanovanje zauzimaju najveći dio prostora i slijede tradicionalnu sliku nekadašnjeg naselja.

2. Površine mješovite namjene predviđene su za smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz moguću širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu.

3. Površine poslovne namjene predviđene su smještaju sadržaja poslovne namjene u funkciji turizma, ali bez usluge smještaja

4. Prostori za ugostiteljsko-turističke sadržaje su prostori unutar kojih se omogućuje uređenje turističkih i ugostiteljskih sadržaja.

5. Prostor za javne i društvene sadržaje nalazi se na sjevernom i centralnom dijelu obuhvata i odnosi se na crkvu BDM i njeno neposredno okruženje te kapelica.

6. Prostori javnih zelenih površina, i ostalih zelenih površina uokviruju tradicionalnu sliku naselja i čine glavnu atrakciju u turističkom smislu, što se posebno odnosi na arboretum u zapadnom dijelu naselja. U ovom dijelu izgradnja nije predviđena, izuzev boćališta, a u prostoru javnog parka sjeverno od prostora poslovne namjene na istočnom ulazu.

7. Površine infrastrukturnih sustava su predviđene za izgradnju komunalnih građevina, uređaja i građevina infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

OSNOVNA NAMJENA PROSTORA

Osnovna namjena prostora koncipirana je s ciljem da se osiguraju prostorni i drugi preduvjeti za realizaciju postavljenih ciljeva prostornog, odnosno ukupnog razvitka područja. Pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora. Osnovna namjena prostora utvrđena ovim UPU-om temelji se na ideji Murvica etno-eko selo – zaokružena cjelina sa svim sadržajima modernog turizma uklopljenog u povijesnu i tradicijsku baštinu.

Ovim UPU-om su određene kategorije korištenja/namjene prostora kako je prikazano na kartografskom prikazu br. 1B "Detaljna namjena površina", u mj 1: 1000 i to:

STAMBENA NAMJENA **S**

Površine stambene namjene namijenjene su prvenstveno izgradnji i rekonstrukciji stambenih građevina.

U predjelima za stanovanje, u sklopu stambenih jedinica, moguće su turističke djelatnosti u vidu turističkih usluga koje građani pružaju u svojim domaćinstvima (soba, apartman, studio apartman, pansion), turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima te pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.) i to u sklopu stambenih građevina.

Na površinama stambene namjene ne mogu se smještavati trgovine. Iznimno, dopuštene su manje trgovine za prodaju suvenira te lokalno proizvedenih prehrambenih i tradicionalnih proizvoda. Sadržaji trgovačkih djelatnosti mogu zauzimati do 30% BRP na građevnoj čestici ali ne više od 70 m2.

MJEŠOVITA NAMJENA **M1 i M2**

Površine mješovite pretežito stambene namjene (M1) namijenjene su izgradnji stambenih i stambeno-poslovnih građevina.

Stambenim građevinama smatraju se građevine individualne stambene izgradnje (obiteljske kuće). Stambeno-poslovnim građevinama smatraju se građevine individualne stambene izgradnje koje uz stambene jedinice imaju i prateće sadržaje, uključivo i prostore za smještaj gostiju.

Unutar granica područja mješovite namjene – pretežito stambene (M1) dozvoljen je smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu, odnosno moguć je smještaj:

- trgovina do 100 m^2,
- zanatstvo, tihi obrti i osobne usluge, posebno oni koji su nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- drugi, prije svega tradicionalni obrti, uz uvjet da ne ometaju primarnu (stambenu) namjenu;
- manje ambulante i zdravstvene usluge kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljski objekti iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Sadržaji poslovnih djelatnosti mogu zauzimati do 45% BRP na građevnoj čestici stambeno-poslovnih građevina u zonama M1.

U predjelima mješovite - pretežito poslovne namjene (M2) moguć je smještaj svih građevina kao u predjelima M1 te dodatno poslovnih građevina na zasebnim česticama, posebice ugostiteljsko-turističkih građevina gdje se pružaju usluge smještaja (pansion, vila) te ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića te pružanje osobnih usluga (zdravstvenih, terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.), turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.

Moguće je otvaranje trgovina do 100 m^2 , tihih obrta (osobito tradicijskih), izrada i prodaja tradicijskih proizvoda i zdrave hrane, izrada i prodaja suvenira, usluga kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.) manjih ambulanta i zdravstvenih usluga kao nadopuna turističkim sadržajima (liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: aromaterapija, akupunktura i sl.).

POSLOVNA NAMJENA **KT**

Na površinama poslovne namjene moguće je uređenje ugostiteljsko-turističkih građevina u kojima se ne pružaju usluge smještaja: izrada i prodaja tradicionalnih proizvoda i zdrave hrane, izrada i prodaja suvenira, tihi obrti, usluge kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.), zdravstvene usluge kao nadopuna sadržajima turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.), te ugostiteljskih objekata iz skupine restorani i barovi (osim disko kluba).

UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA **TH, TI, 6E**

Pod ugostiteljsko-turističkom namjenom podrazumijevaju se površine za:

hotel sa pratećim sadržajima, restorani, konobe (Th),
centralna građevina (Ti)
6E točke (Expirience, Entertainment, Excitement, Education, Escape, Ecology) – doživljaji. zabava, uzbuđenje, obrazovanje, bijeg od svakodnevne rutine i ekologija.

Ugostiteljsko-turistička namjena – restoran s vinskim podrumom i enološkim muzejom (Tr)

Na površini označenoj za ugostiteljsko-turističku namjenu TR (restoran s enološkim muzejom) planira se smještaj restorana, konobe i sl. sa mogućnošću uređenja vinskog podruma i manjeg muzeja posvećenog vinogradarstvu murviškoga kraja.

Ugostiteljsko-turistička namjena – informativni centar (Ti)

Predviđen je jedan informativni centar na južnom dijelu naselja. To mjesto zadržava kontinuitet društvene namjene, i objedinjuje javnu i turističku namjenu. To je i mjesto na kojem posjetilac dobiva prve informacije o etno-eko selu, ali i pustinjama, i vrlo je važno da bude reprezentativno i da na jednom mjestu osigurava sve potrebne podatke o naselju, sadržajima i mogućnostima. Unutar centralne građevine moguće je planirati i ostale uslužne sadržaja u funkciji turizma:

- turističke usluge,
- trgovački sadržaji - prodavaonice tradicionalnih proizvoda i zdrave hrane, prodavaonice suvenira,
- tihi obrt i usluge kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- ugostiteljski objekti iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba),
- galerijski prostor i sl.,
- prostor za lokalne udruge, mjesni odbor i sl.

6E točke

U naselju su planirane tri "6E točke" strateški razmještene na ulazima u naselje. One predstavljaju mjesta na kojima se mogu održavati tematski skupovi, predavanja, postavljati izložbe, dobiti informacije o mogućnostima turističke ponude u širem prostoru (npr. bavljenje ekstremnim sportovima na području same Murvice, ali i šire, podaci o *pustinjama* i sl.).

ZELENE POVRŠINE **Z1, Z2 I Z**

Ovim UPU-om zelene površine određene su kao javni park (Z1) te ostale zelene površine (Z).

Ove površine međusobno se razlikuju prema tome što su javne zelene površine perivojno oblikovane udomaćenim biljnim vrstama i u skladu sa građevinama koje ih okružuju, dok **ostale zelene površine** služe kao prirodni prijelaz sa izgrađenih površina naselja u prirodni i antropogeni okoliš što okružuje naselje.

Unutar javnih zelenih površina dozvoljeno je uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta te postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme te izgradnja boćališta.

Prilikom izvedbe javnih zelenih površina, gdje god to konfiguracija terena omogućuje, treba se pridržavati važećih propisa o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje urbanističko-arhitektonskih barijera u urbanističkom planiranju i projektiranju. U parkovima se preporučuje postaviti informativne ploče s informacijama na nekoliko svjetskih jezika o pojedinačnim građevinama i o povijesti naselja.

JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA **D7**

Na području obuhvata postoji crkva Bezgrješnog začeća BDM. Osnovna namjena - vjerska, se zadržava, kao i kapelica u centru naselja.

POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA **IS**

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Površine infrastrukturnih sustava mogu se uređivati unutar prostora određenih za druge pretežite namjene, ali moraju proizlaziti iz potrebe osnovne namjene.

Specifičnost ovog prostora kao zaštićene cjeline zahtijeva da se i građevine infrastrukture skladno uklope u cjelinu i u skladu sa konzervatorskim smjernicama.

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

NAMJENA	POSTOJEĆE	PLANIRANO	UKUPNO	%
Stambena namjena	0,72	0,11	0,83	**18,86**
Mješovita namjena	1,09	0,35	1,44	**32,72**
Mješovita – pretežito stambena (M1)	0,86	0,16	1,02	23,18
Mješovita – pretežito poslovna (M2)	0,23	0,19	0,42	9,54
Poslovna namjena (Kt)	0,04	0,00	0,04	**0,90**
Javna i društvena namjena	0,16	0,00	0,16	**3,63**
Javna i društvena namjena – vjerska (D7)	0,16	0,00	0,16	3,63
Ugostiteljsko-turistička namjena	0,11	0,07	0,18	**4,09**
Ugostiteljsko-turistička namjena – Tr	0,02	0,00	0,02	0,45
Ugostiteljsko-turistička namjena – Ti	0,03	0,00	0,03	0,68
Ugostiteljsko-turistička namjena – 6E točke	0,06	0,07	0,13	2,95
Javne zelene površine	0,30	0,00	0,30	**6,81**
Javni parkovi – Z1	0,30	0,00	0,30	6,81
Zaštitne zelene površine	0,37	0,00	0,37	**8,40**
Infrastrukturne i prometne površine	1,08	0,00	1,08	**25,54**
Infrastrukturne površine	0,14	0,00	0,14	3,18
Ostalo (prometnice)	0,94	0,00	0,94	21,36
UKUPNO:	**3,87**	**0,53**	**4,40**	**100**

PROMETNA MREŽA

Koncepcija prometnog sustava prikazana je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.A. PROMET.

Naselje Murvica nalazi se 4,5 km zapadno od Bola, s kojim je prometno povezano nerazvrstanom makadamskom cestom dužine 3,0 km. i županijskom javnom cestom Ž 6191 (Zlatni rat – Bol D115), dužine 1,5 km. Općina Bol je putem državne javne ceste D115 dužine 11,4 km. (Bol – G.Humac D113) i državnom javnom cestom D113 povezan s trajektnim lukama Supetar i Sumartin. Stanje postojećih prometnica je loše i potrebno ih je detaljno rekonstruirati.

Unutar izgrađene strukture Murvica pješački putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu kao pješačke komunikacije. Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – grubo obrađenim kamenim blokovima položenim u zemljanom naboju ili opločenjem kamenim pločama.

Pješačkim prometnim tokovima unutar granice obuhvata osigurana je velika pažnja, jer se radi o sustavu samostalno vođenih pješačkih staza koje povezuju sadržaje unutar i van naselja. Po potrebi se mogu izvoditi i dodatne pješačke staze koje nisu ucrtane u UPU-a.

Oblikovanju staza treba posvetiti veliku pažnju i izvesti ih u skladu s originalnim popločenjem. Ovo treba riješiti u sklopu cjelovitog plana uređenja javnih površina. Ne dozvoljava se asfaltiranje staza te uporaba tipskih rubnjaka i prefabriciranih betonskih elemenata.

KOMUNALNA INFRASTRUKTURNA MREŽA

POŠTA I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Pošta

Na području obuhvata UPU-a nije predviđena izgradnja pošte.

Elektroničke komunikacije

Mreža javnih telekomunikacija prikazana je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.B. ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE.

Osnovu mreže elektroničkih komunikacija naselja Murvice čini RSM Murvica sa pristupnom mrežom, a koji je svjetlovodnim kabelom kao prijenosnim medijem priključen na UPS Bol.

ENERGETSKI SUSTAV

Energetski sustav prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.C. ELEKTROOPSKRBA.

Opskrba naselja Murvica električnom energijom obavlja se iz TS 35/10 kV Bol putem DV 10 kV i KB 20 kV. Na KB 20 kV, kao krajnja stanica priključena je stupna trafostanica (STS) 10/0,4 kV, 50 kVA, iz koje je niskonaponska mreža naselja razvedena podzemnim kabelima i nadzemnim samonosivim kabelskim snopom (SKS).

U zoni zahvata UPU-a potrebno je zbog većeg porasta potrošnje električne energije, porasta vršnog opterećenja, zbog ambijentalnog i vizualnog očuvanja prostora zamijeniti postojeće STS 10/0,4 kV sa novom čvrstom građevinom odgovarajućih arhitektonskih i tehničkih karakteristika, izvesti novo kabliranje ukupne niskonaponske mreže naselja kao i zamjenu postojećeg DV 35 kV odgovarajućim kabelom u dužini od cca 1200 metara

Razvod nove niskonaponske mreže predviđen je podzemno u kolno-pješačkim i pješačkim ulicama.

Javna rasvjeta

Javna rasvjeta izvesti će se na temelju izrađenih projekata kojima će se definirati tip rasvjetnih tijela i njihov razmještaj u prostoru, a prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.D. VODOOPSKRBA.

Na području obuhvata UPU-a planirana je izgradnja vodoopskrbne mreže radi osiguranja dovoljnih količina vode za naselja Murvice. Slijedom toga bit će potrebno izgraditi vodoopskrbni

podsustav Bol-Murvica-Farska koji će dijelom služiti i za vodoopskrbu naselja Murvica, a kojeg koncepcijski čine cjevovod profila 150 mm i dužine 5200 m, vodosprema „Murvica“ i hidroblok „Murvica“. Podsustav je dio vodoopskrbnog sustava otoka Brača i Hvara sa spajanjem na vodospremnik „BOL 2“. Planska dokumentacija je u izradi, a ovim je planskim dokumentom obuhvaćena u grafičkom dijelu.

Vodoopskrbni cjevovodi predviđaju se i u postojećim i planiranim ulicama zbog lakše izgradnje i održavanja. Kod izrade glavnog projekta vodoopskrbe hidrauličkim proračunom odredit će se konačni profili cjevovoda vodeći računa o količinama vode potrebnim za sanitarnu potrošnju i protupožarnu zaštitu. Na trasi vodovoda treba predvidjeti hidrante na propisanom razmaku.

Odvodnja otpadnih voda

Sustav odvodnje prikazan je na grafičkom prilogu: INFRASTRUKTURNI SUSTAVI I MREŽE – 2.E. ODVODNJA OTPADNIH VODA.

Na predmetnom području obuhvata primjenjuje se razdjelni tip odvodnje, tj. zasebno se prikupljaju sanitarne otpadne vode, a zasebno zbrinjavaju oborinske vode za dva režima rada, ljetni i zimski s podmorskim ispustom u Hvarski kanal.

OBRADA, SKLADIŠTENJE I ODLAGANJE OTPADA

Na području obuhvata UPU-a s otpadom će se postupati u skladu sa cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom na otoku Braču kako je određeno PPUO Bol.

OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE

Građevna čestica mora imati površinu i oblik koji omogućava njeno funkcionalno i racionalno korištenje i izgradnju u skladu s odredbama UPU-a i Konzervatorskim smjernicama.

Oblici korištenja i način gradnje određeni su na kartografskom prikazu br. 4 *Oblici korištenja i način gradnje* s obzirom na uređenost i izgrađenost dijelova naselja kroz predviđenu primjenu oblika korištenja i načina gradnje, odnosno intervencija u prostoru, a prema identifikacijskim karticama građevina koje su sastavni dio konzervatorskog elaborata (autor Latica Tomašić Srdar dipl. ing.arh).

Oblici korištenja:

- konzervacija (dovršeni dio naselja)
- rekonstrukcija (sanacija građevina i dijelova naselje)
- rekompozicija (preoblikovanje i usklađivanje)
- nova gradnja

KONZERVACIJA je apsolutno očuvanje građevine uz mogućnost obnove. Odnosi se na građevine koje treba sačuvati u cjelini, a eventualne intervencije moraju biti provedene jedino u skladu metoda znanstvene obrade. To su one radnje kojima se usmjerava čuvanje integriteta konstruktivnih, tipoloških, oblikovnih i formalnih elemenata koji karakteriziraju arhitektonsku strukturu:

- očuvanje svih arhitektonskih elemenata, relevantnih detalja ili ostataka koji predstavljaju dio povijesti razvitka građevine (povijesno-arhitektonske vrijednosti),
- obnova promijenjenih relevantnih arhitektonskih detalja i dijelova arhitektonske strukture (tipološko-funkcionalni raspored, arhitektonska struktura i pojedini elementi, te osnovni prostor),

- izvorni otvori i ostali izvorni oblikovni elementi ne smiju se mijenjati (proširivati, premještati, ukidati i sl.), a oni koji su već oštećeni, moraju se vratiti u izvorno stanje.

REKONSTRUKCIJA je vraćanje izvornih oblika i elemenata građevine unutar postojećih gabarita građevine. Odnosi se na građevine na kojima se interes očuvanja očituje na:

- svim vanjskim elementima kao što su pročelja, trijemovi, interna dvorišta, ulazi, pokrovi,
- obnovljena zgrada mora, kroz poštivanje navedenih elemenata biti uvjetovana izvornim stanjem. Skidaju se neprimjereni dodaci dodavani naknadno.

REKOMPOZICIJA je uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa. Preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

NOVA GRADNJA

U slučaju ostvarivanja bilo kakve nove izgradnje u naselju Murvica kao cjelini koja je zaštićeni spomenik kulture, za svaku novu izgradnju potrebno je izraditi arhitektonski projekt i za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Osim što sva nova izgradnja na ovom području podliježe svim propisima iz plana višeg reda (PPUO Bol), za nju vrijede i dodatne specifičnost i nešto stroži kriteriji koji proizlaze iz činjenice da se radi o prostoru koji u svojoj cjelovitosti predstavlja značajan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, te razvojnog opredjeljenja Murvice kao eko-etno sela.

Pri projektiranju nužno je slijediti sve smjernice iz poglavlja 3.1. Konzervatorskog elaborata koji je sastavni dio ovoga plana.

Svaka se nova zgrada treba projektirati prema načelima harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu je gradnju uskladiti s postojećom svim dimenzijama i gabaritima, a u slučaju odstupanja nova izgradnja može biti manja, ali nikako veća od prosječnih gabarita u okolnom prostoru.

U oblikovnom smislu, neprihvatljivo je korištenje graditeljskih elemenata koji ne postoje u zatečenom korpusu tradicijskog građevinskog jezika Murvice, što znači da nije prihvatljivo korištenje elemenata poput terasa i balkona, lučnih otvora itd., već ih je potrebno zamijeniti onima koji su tipični za mjesto (npr. solar, dvorište, tradicionalan prozor).

Za Murvicu kao mjesto smješteno na padini osobito je bitno njezino „peto pročelje“, odnosno vizura kamenih krovova, koja predstavlja murvišku specifičnost i posebnu vrijednost. Već je i sada vidljivo da krovovi pokriveni crijepom i salonitom bitno narušavaju povijesnu vizuru mjesta, pa je poželjno njihove vlasnike poticati i pomoći im da s vremenom krovove od crijepa zamijene kamenim. Za novu je gradnju kameni pokrov neupitna obveza. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen i vapno, iz izvora koji su tradicionalno korišteni u mjestu, kako ne bi došlo do nesklada boja, te oblik i način slaganja kamenih ploča kakvi su korišteni na tradicijskim građevinama.

Isto je tako obavezna izgradnja u lokalnom kamenu, bračkom sivom vapnencu, koji predstavlja temelj identiteta mjesta, obrađenom na jedan od načina opisanih u poglavlju 3.1.1. Konzervatorskog elaborata – od dalmatinske kvadrele i finih klesanaca do zidanja nepravilnijih komada bilo u suhozid, bilo povezivanjem nijansiranim vapnenim mortom s dodatkom *črme*. Za savjet i pomoć kod primjene ovih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi nadležnog Konzervatorskog odjela.

Način gradnje određen je za izgradnju građevina osnovne namjene sukladno utvrđenoj namjeni površina i Konzervatorskim smjernicama.

Putevi – unutar izgrađene strukture naselja putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih se zadržava u postojećem profilu kao i pješačke komunikacije. Nužne izmjene i proširenja planirana su na kolno-pješačkim ulicama, iz sigurnosnih razloga (pristup policije, vatrogasnih i

vozila hitne pomoći), te omogućavanja pristupa dostavnih vozila. Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – kogulane, koje se rastresitim tipom slaganja oblutaka razlikuju od klasičnog načina gustog kogulanja uličica u bračkim mjestima, položenim u zemljanom naboju, prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Elektroinstalacije, EK, vodoopskrbne cijevi i **kanalizaciju** u cijelosti treba izvoditi podzemno uz poštivanje postojeće parterne obrade.

ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE

Sustav mjera zaštite sela Murvica i smjernice za planske odredbe (Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Splitu – Klasa: 612-08/08-10-97, Urbroj: 532-04-18/3-10-2 od 15. ožujka 2010.)

Sustav mjera zaštite

Selo Murvica smješteno je iznad mora na slabo naseljenoj južnoj strani otoka Brača. Ruralno je naselje organički formirano uz puteve koji serpentinasto prate slojnice terena. Zadržalo je prostornu organizaciju i graditeljski fond s tipološkim karakteristikama tradicijske gradnje 19. i početka 20. stoljeća.

Režim zaštite prostora i njegovih elemenata

Stanje očuvanosti povijesne tradicijske strukture osnova je režima zaštite i klasifikacije prostora naselja Murvica. U odnosu na tipologiju naselja i krajobrazne vrijednosti prostora Murvica se štiti kao **A zona konzervatorske zaštite**. To je zona potpune konzervatorske zaštite s cjelovitom zaštitom povijesne strukture, oblika i tipologije gradnje. Tu nije poželjno uvođenje novih struktura niti moderniziranje zatečenih arhitektonskih oblika.

Posebnu ulogu u isticanju vrijednosti slike naselja u vizurama i u panorami ima krajolik. Nad naseljem dominira brdo Hib sa istaknutom liticom na vrhu, gdje je smještena Zmajeva špilja. U neposrednoj blizini sačuvani su jedinstveni sklopovi pustinjačkih samostana Stupančić, Silvio, Dračeva luka i Dutić. Ispod sela do morske obale proteže se sistem terasasto kultiviranog krajolika sa suhozidnim podzidima na kojem su uzgajani vinogradi.

Poljoprivredne i šumske površine na padinama Vidove gore omeđene suhozidnim međama i starim poljskim putovima, s izgrađenom strukturom naselja tvore jedinstvenu cjelinu koju treba štititi kao **K zonu konzervatorske zaštite**.

Smjernice za planske odredbe

Opće smjernice:

- Očuvati i zaštititi kulturni krajolik kao temeljnu vrijednost prostora nastalu funkcionalnom povezanošću arhitektonske baštine i prirodnih osobitosti.
- Održavati povijesne putove prema poljoprivrednim površinama.
- Očuvati povijesne toponime.
- Planove i programe gospodarskog razvoja uskladiti sa stručnim i znanstvenim ustanovama.
- Razviti etno-ekološki turizam vezan uz graditeljsku baštinu i tradicijsku poljoprivredu.
- U granicama povijesnog naselja dosljedno poštivati utvrđeni režim zaštite te spriječiti intervencije u krajoliku koje bi ugrozile krajobrazni sklad cjeline.

- Prilikom građevinskih zahvata na povijesnim građevinama štititi povijesnu strukturu i pri tome se konzultirati s nadležnom konzervatorskom službom.

Konzervatorske smjernice:

Zona A – zona prvog stupnja zaštite povijesnih struktura obuhvaća cijelo naselje te se u njoj nalaže cjelovita zaštita povijesnih vrijednosti uz poštivanje tradicije i funkcije prostora i njegovih sadržaja. Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija). Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja u sklopu izdavanja lokacijske dozvole i prethodnu suglasnost u okviru izdavanja odobrenja za građenje. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

konzervaciju:
- održavanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje,
- očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti.

rekonstrukciju:
- potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elementa ili njegova dijela

rekompozicija:
- uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa,
- preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Obnova postojećih građevina

Moguće je rekonstruirati postojeće građevine u svrhu poboljšavanja uvjeta stanovanja i rada. Pri tome treba voditi računa o sljedećoj metodologiji obnove:

- Nije dozvoljeno povećavanje zatečenih tlocrtnih i visinskih gabarita postojećih građevina. Karakteristika graditeljstva Murvice je da zgrade u manjim nizovima dužom stranom prate slojnice terena, rijetko imaju dvostrešni središnji luminar u potkrovlju ili zabatno uzdignut dio krova. U morfologiji građevina nema balkona stoga ih nije dozvoljeno graditi.
- U slučaju obnove treba s građevina ukloniti sve novije dodatke i dijelove koji im stilski i povijesno ne pripadaju kao što su nadstrešnice pred ulazima, pokrov od valovitih plastičnih ili azbestno cementnih ploča, ravne betonske ploče i balkone, zodive od betona i betonskih blokova i sl.
- Svi radovi i građevinski detalji na kućama (zidanje u produžnom vapnenom mortu s crljenicom, način fugiranja, način žbukanja, način izvođenja strehe, izrada drvenog dvostrešnog krovišta, izvedba varijanti drvenog četverostrešnog krovišta, pokrivanje krova kamenim pločama ili crijepom, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske i unutrašnje stolarije) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja (oblikovanje prozorskih otvora u formi vertikalno položenog izduženog pravokutnika, zatvaranje otvora škurama izrađenim po tradicijskom modelu, kamene balature.)
- U obnovi kamenih kuća ne dozvoljava se upotreba monolitne armiranobetonske međukatne i krovne konstrukcije. Sve nosive podne konstrukcije potrebno je izvoditi drvenim spregnutim konstrukcijama. Krovne konstrukcije u pravilu se izvode kao drvene

dvostrešne ili četverostrešne odnosno prema tipologiji pojedinih građevina. Za pokrov koristiti crijep ili pločasti kamen.

- Pročelja je moguće obnoviti fugiranjem ili žbukanjem u tradicionalnim svijetlim žućkasto-rumenim tonovima.
- Nove zidove moguće je izvoditi jedino u kamenu, a strukturu i način zidanja uskladiti s vrstom građevine. Oblaganje pročelja tankim kamenim pločama nije dopušteno.
- Svu vanjsku stolariju treba izvesti od drveta na tradicionalan način. Ne dopušta se primjena PVC i aluminijske bravarije.
- Ne dozvoljava se postava vanjskih klima jedinica na glavna pročelja tradicijskih građevina.
- Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, pristupom, etno građevinama – krušnim pećima, gustirnama i sl.)

Gradnja novih građevina

Gradnja novih građevina u pravilu nije moguća. Moguće je jedino ponovno izgraditi urušene i zapuštene građevine u izvornim gabaritima. Pri tome oblikovanje i namjenu treba uskladiti s tipologijom predmetne građevine. Isto tako moguće je obnoviti urušene kamene suhozide u funkciji obnove poljodjelskih aktivnosti.

Ne odobrava se legalizacija novih gradnji koje gabaritima i oblikovanjem grubo odstupaju od zatečene povijesne strukture. Na nekim lokacijama moguća je primjena metode rekompozicije kako bi se preoblikovanjem neprimjerenih rješenja uspostavila povijesna slika naselja.

Bazeni

U povijesnoj cjelini nije dozvoljena gradnja otvorenih bazena

Putevi

Unutar izgrađene strukture Murvice putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu kao pješačke komunikacije (uz mogućnost prolaza interventnih vozila). Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – grubo obrađenim kamenom (kogoli, kaldrma) položenim u zemljanom naboju ili opločanjem kamenim pločama.

Kanalizacija

U projektiranju razvoda kanalizacije potrebno je poštovati postojeću parternu obradu.

Opskrba vodom

U sustav opskrbe sanitarnom vodom uključiti obnovu postojećih gustirni.

Elektroinstalacija jake i slabe struje

Elektroinstalacije treba voditi podzemno. Priključni ormarići i brojila ne smiju se postavljati na vanjska pročelja. Položaj i oblikovanje trafostanice treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom.

Solarni kolektori

Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove. Mogu se eventualno smjestiti na zapuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja.

Parkiranje

Parkirališta smjestiti izvan zone A.

Upravni postupak:

Sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka postojećeg stanja i idejnog projekta izrađenog prema uputama iz ovog konzervatorskog elaborata ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja odobrena za građenje) od nadležnog Konzervatorskog odjela. Navedeno je odobrenje neophodno i za radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, a za koje prema Zakonu o prostornom uređenju gradnji nije potrebno odobrenje za građenje.

Sve intervencije uređenja putova i javnih površina u zoni navedenog režima zaštite podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole) od nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona K – zona zaštite kultiviranog krajolika obuhvaća:

Neizgrađeno područje poljoprivrednih parcela omeđenih suhozidima južno i u neposrednoj blizini povijesnog naselja. U ovoj zoni nije dozvoljena nova izgradnja kako bi se sačuvala krajobrazna vrijednost naselja koje s okolnim poljoprivrednim i šumskim površinama na padinama Vidove gore tvori jedinstvenu cjelinu. U toj se zoni predlaže barem djelomična obnova poljoprivrednog zemljišta i uzgoj starih kultura. Pri tom je potrebno čuvati povijesne suhozidne kamene ograde i puteve, gustirne i ulaze u parcele.

Upravni postupak:

Za poduzimanje svih radnji na području ove zone, za koje je prema posebnom propiu obvezna lokacijska dozvola, odnosno lokacijski uvjeti, potrebno je u postupku njihova izdavanja od nadležnog Konzervatorskog odjela zatražiti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra. Za sve radnje u toj zoni također je neophodno od nadležnog Konzervatorskog odjela zatražiti prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevinske dozvole.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA SPLITSKO - DALMATINSKA

OPĆINA BOL

URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ETNO – EKO SELA MURVICA

PRIJEDLOG PLANA ZA PONOVNU JAVNU RASPRAVU

SAŽETAK ZA JAVNOST

ZAGREB - BOL, rujan 2014.

APE d.o.o. za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti, ZAGREB

UVOD

Temeljem javnog nadmetanja Općine Bol za izradu UPU-a etno – eko sela Murvica (u daljnjem tekstu UPU), ponude broj 258/05-01 od 17. listopada 2005. koja je prihvaćena Odlukom o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za izradu UPU-a (KLASA: 363-03/05-01/47, URBROJ: 2104/05-02/01 od 24. listopada 2005.) sklopljen je ugovor o izradi istog plana (br. 09/2005 od 15. studenoga 2005.).

Za izradu UPU-a Općina Bol osigurala je digitalni geodetski snimak i katastarsku kartu.

Cjelokupni UPU izrađen je u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), koji se primjenjuje temeljem članka 188. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, 153/2013), Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04, 163/04, 9/11) kao i drugim odgovarajućim zakonima koji pokrivaju problematiku prostora za koji se izrađuje ovaj UPU.

Potrebe izrade UPU-a proizašle su iz potrebe zaštite navedenog područja te realizacije projekta "Etno eko selo Murvica" temeljem županijskoga *Programa poticanja obnove raseljenih i zapuštenih sela "Etno-eko" u svrhu proširenja turističke ponude* (Službeni glasnik SDŽ br. 3/2005).

Projekt "Etno-eko sela" Splitsko-dalmatinske županije podržalo je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Program se temelji na županijskom Programu poticanja obnove napuštenih i devastiranih sela u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a cilj projekta je revitalizirati i sačuvati male autohtone zone u njihovom izvornom obliku i funkciji, potaknuti razvitak poljodjelstva, obrtništva, trgovine i hotelijerstva, poticati proizvodnju zdrave hrane te povećati životni standard pučanstva srednjodalmatinskog primorja, otoka i Zagore, kako bi se ne samo vratio život u ta mjesta, već i kako bi se obogatila turistička ponuda. Županija Splitsko-dalmatinska osigurala je sredstva za pripremne radove te će sa vlasnicima, koji su formirani u udruge kako bi stvorili pravnog partnera Županiji, potpisati dugoročne ugovore i sporazume. Stoga je u mjestu Murvica i formirana *Udruga Murvica.* Sve građevine će i dalje ostati u dosadašnjem vlasništvu, ali će se vlasnici morati obvezati da prostore neće koristiti u svrhe koje nisu određene programom, kako bi se etno-eko sela održala kao jedinstvene prostorno funkcionalne sredine.

Za realizaciju projekta Etno-eko sela osim UPU-a izrađeni su, u tijeku je ili se planira izrada slijedećih elaborata i studija:

- Konzervatorska podloga – izrađena je u sklopu izrade ovog UPU-a
- Program turističkog razvoja mjesta
- Projekt vodovoda i kanalizacije
- Projekt navodnjavanja
- Projekt asfaltiranja ceste Bol-Murvica
- Utvrđivanje imovinsko vlasničke strukture

te ostala dokumentacija vezana uz realizaciju i financiranja projekta "Etno-eko selo Murvica".

RAZLOZI ZA PONAVLJANJE JAVNE RASPRAVE

Prijedlog UPU-a bio je izložen na javnoj raspravi koja je održana od 10. kolovoza – 10. rujna 2012.

Nakon održavanja javne rasprave obrađene su primjedbe te je izrađeno izvješće sa javne rasprave.

S obzirom da su istovremeno bile u tijeku i izmjene i dopune PPUO Bol, izrada UPU-a je zaustavljena do okončanja izmjene i dopuna PPUO, s obzirom da je istim korigirana granica obuhvata i građevinsko područje.

U odnosu na prvu javnu raspravu, unesene su sljedeće izmjene:

- Usklađena je granica obuhvata i granica građevinskog područja sa ID PPUO Bol te je uvedena zona sporta i rekreacije R1
- unesene su prihvaćene primjedbe sa 1. javne rasprave
- U predjelima stambene namjene ukinuta je mogućnost izgradnje dodatnih sadržaja u sklopu stambenih građevina (poslovne i druge namjene) te se u predjelima stambene namjene omogućava izgradnja isključivo stambenih građevina,
- ukinuta je ugostiteljsko-turistička i poslovna namjena, a temeljem uputa JU Zavod za prostorno uređenja Splitsko-dalmatinske županije
- usklađena je definicija stambenih građevina (višeobiteljski, jednoobiteljski način gradnje) s Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova
- redefinirani su uvjeti za djelatnosti koje se mogu smještati u stambeno-poslovnim građevinama unutar zona mješovite namjene - pretežito stambene (M1) i mješovite namjene - pretežito poslovne (M2)
- U plan su unesene i druge korekcije sukladno tumačenjima pravnih pravila Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04).

POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI NASELJA MURVICE U PROSTORU OPĆINE BOL

Općinsko središte Bol smješteno je na južnoj obali otoka i posljednjih desetljeća preuzelo je ulogu turističkog centra Brača. Posebna turistička atrakcija je plaža Zlatni rat koja spada među najljepše prirodne plaže na Jadranu. Samo četiri kilometra dalje od plaže Zlatni rat smješteno je staro naselje Murvica.

Naselje je izgrađeno na strmim obroncima planine u zaleđu, a ispod njega nalaze se površine zasađene vinovom lozom visoke kvalitete, koja se ovdje tradicionalno uzgaja stoljećima. Od naselja vodi staza kojom se može doći do Zmajeve spilje i 4 samostana – *pustinje*, koje su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

Ovo geološki, povijesno i kulturno izuzetno zanimljivo područje teško je dostupno i danas ga posjećuju samo manje skupine turista s posebnim interesima.

Etno-eko selo Murvica je prometno povezano s Bolom nerazvrstanom makadamskom cestom. Iznad Murvice u Drakonjinoj (Zmajevoj) špilji, napušteni je samostan s pećinskom crkvom i isklesanim reljefima zmaja prvorazredne umjetničke vrijednosti, koji su sredinom XVI st. osnovali poljički glagoljaši.

PROSTORNO - RAZVOJNE ZNAČAJKE

Lokalitet Murvice spominje se već 1285. g. a samo naselje nastaje u XVI st. dolaskom poljičkih glagoljaša koji osnivaju nekoliko samostana – *pustinja* na slabo pristupačnom krševitom zaleđu naselja. Stanovnici se tradicionalno bave uzgojem vinove loze visoke kvalitete. Najveći broj zabilježenih stanovnika naselje je imalo 1910. godine (207 stanovnika), a otada broj stanovnika stalno opada. Prema popisu iz 2011. godine Murvica ima 22 stanovnika.

Administrativno Murvica spada u općinu Bol, «turistički centar» otoka Brača, od kojeg je udaljena oko 6 kilometara. Iako Murvica raspolaže izuzetnom arheološkom i kulturnom baštinom (arheološki lokalitet Zmajeva spilja, graditeljski sklop Dračeva luka i kompleks kuća iz

1519. g, graditeljski sklop crkva i kuća *pustinje* Stipančić – Picokare), malo od toga je uključeno u turističku ponudu. U prilaze, uređenje, prezentaciju i osiguranje tih vrijednih kulturno povijesnih dobara do sada gotovo da nisu uložena nikakva sredstva.

Stanovnici Murvice, kao i vlasnici dobara u Murvici koji žive izvan nje, osnovali su Udrugu «Murvica» sa željom da se konačno u djelo provede ideja «Etno – eko selo Murvica» koju su prepoznali kao svoje opredjeljenje i način revitalizacije i budućeg napretka naselja Murvica.

Osnovna nit vodilja ove ideje je učiniti Murvicu atraktivnom za turizam ističući upravo njenu različitost od većine ostalih mjesta koja su pretjeranom izgradnjom hotelijersko-apartmanskih kapaciteta izgubila svoju osobnost. Kroz prezentaciju svoje bogate povijesti, uživanju u gotovo netaknutoj prirodi okolice, ponudi domaćih ekološki proizvedenih specijaliteta i uzbudljivih planinarskih i biciklističkih izleta, te ograničenim brojem smještajnih kapaciteta sa svim potrebnim komforom, ali sa maksimalnom očuvanošću povijesnog naselja i njegove okolice, Murvica bi trebala postići svoju ekskluzivnost.

ZAŠTIĆENE PRIRODNE, KULTURNO-POVIJESNE CJELINE I AMBIJENTALNE VRIJEDNOSTI I POSEBNOST

Prirodna baština

Područje UPU-a zauzima prostor koji je atraktivan na mnogo načina. Prostornim planom uređenja općine Bol ta je atraktivnost prepoznata te se štiti u nekoliko kategorija:

- Prirodni krajobraz – krajobraz obalnog pojasa s morem je taj koji stvara prve dojmove o promatranom području. Ovdje je obala stjenovita, razvedena, s brojnim malim uvalama, hridima i sl. te je sama po sebi atraktivna. Uz obalni rub raste samoniklo alepski bor (*Pinus halepensis*), dok se prema Vidovoj gori prostire zelena podloga vinograda koji se samo djelomično intenzivno obrađuju. U neposrednoj blizini UPU-a nalazi se samostan Dračeva luka, od kojeg se pruža jedan od najljepših pogleda na šire područje Bola, kao i na susjedni otok Hvar.
- Kultivirani krajobraz – to su prirodna područja koja su modificirana antropogenim djelovanjem s karakterističnim načinom korištenja. Za šire područje Bola karakteristične su padine zasađene vinogradima. Među najcjenjenije takve vinograde ubrajaju se oni na području Murvice. PPU-om Bola građevinsko područje Murvice definirano je tako da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, te da se očuva tradicijski izgled sela Murvica.

Murvica je seosko naselje smješteno na južnim obroncima Vidove gore, na međi krševitih pećina koje se strmo izdižu u zaleđu i plodnih naplavina laporastog zemljišta koje je blago položeno i terasasto obrađivano, sve od naselja do mora. Okrenuta je prema moru, ali podalje mora, poput drevnih naselja koja su na mediteranskim obalama izabirala upravo takav položaj.

Kulturno-povijesno naslijeđe

Selo Murvica otočko je naselje čiji su formiranje i razvoj vezani za dolazak poljičkih i bosanskih glagoljaša koji su osnovali poznate murvičke pustinje (samostane). Stanovnici Murvice od početka su se egzistencijalno oslanjali na poljoprivredu, a od XIX stoljeća isključivo na vinogradarstvo.

Donekle povučena od mora, no ipak ne sasvim u unutrašnjosti otoka, Murvica je bila usmjerena na dva veća otočka središta – prvo na Nerežišća, a kasnije na Bol.

Njezin smještaj na izrazito strmom, krševitom terenu neposredno iznad poteza plodne zemlje uz obalu uvjetovao je specifičan prostorni razvoj, koji je u spoju s ekonomskim i socijalnim uvjetima življenja rezultirao i posebnom tipologijom pučke arhitekture. Mjesno se groblje nalazi ispod mjesta, u blizini mjesne plaže na kojoj su nađeni određeni arheološki nalazi.

Murvičke su *pustinje* pojedinačno zaštićeni spomenici kulture, koji ne ulaze u područje obuhvata ovog plana, no svojim velikim turističkim i kulturnim potencijalom mogu biti jedan od pokretača turističkog razvoja na području Murvice.

Kontinuitet života na području Murvice seže vrlo daleko u povijest, o čemu svjedoči na žalost još najvećim dijelom neistražen arheološki lokalitet Murvica, čija su zaštita i istraživanje predviđeni planom višeg reda (PPUO Bol).

Naselje Murvica izniman je i raritetan primjer očuvane cjeline tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji i na otoku Braču, okruženo vrijednim kultiviranim krajolikom, te se kao takvo nalazi u postupku preventivne zaštite pokrenutom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu. To znači da je čitavo naselje zaštićeno kao cjelovit spomenik kulture, te da se i na cjelinu i na sve njezine sastavne dijelove podjednako primjenjuju svi važeći zakoni i propisi s područja zaštite i očuvanja spomenika kulture.

Za sve radove unutar Murvice kao zaštićene cjeline obavezno je ishoditi odgovarajuću suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Naselje Murvica razvijat će se u budućnosti u skladu sa svojom sadašnjom funkcijom naselja u sklopu Općine Bol.

Cilj prostornog uređenja naselja Murvica je zaštita vrijednih dijelova kulturnog i prirodnog naslijeđa, poboljšanje infrastrukturne opremljenosti i opremljenosti javnim prostorima i sadržajima te stvaranje preduvjeta za razvoj temeljen na omogućavanju bavljenja poljoprivredom, tradicionalnim zanatima te uslugama u turizmu.

Navedeno je potrebno ugraditi u UPU naselja Murvica koji se temelji na sljedećim polazištima:

1. ***Zaštita, očuvanje i primjereno prostorno vrednovanje vrijednih dijelova kulturne baštine*:** ovo se odnosi na povijesnu cjelinu naselja Murvica te stvaranje takvih prostorno-funkcionalnih rješenja kojima će elementi zaštićene kulturne baštine postati ne samo element identiteta naselja već i doprinijeti njegovom razvoju.
2. ***Zaštita postojećih prirodnih vrijednosti naselja:*** Krajolik koji okružuje naselje Murvica i čini njegov prirodni okvir, a koji je većim dijelom i kultiviran ljudskom rukom predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti kulturnog krajolika te bez njega naselje ne može funkcionirati kao smislena cjelina. Svrha zaštite krajolika Murvica jest osigurati njegovu kvalitetu te zaštititi identitet područja u kojem se nalazi. Stoga se preporuča spriječiti izgradnju u pejzažu, očuvati okolni krajolik u zatečenom stanju te poticati revitalizaciju tradicijskih metoda poljodjelstva.
3. ***Omogućavanje novih sadržaja*:** stambene i mješovite namjene, javne i društvene namjene, uređenje javnih zelenih površina te uređenje i komunalno opremanje građevina i prostora, radi podizanja kvalitete života i standarda stanovništva.
4. ***Planiranje sadržaja javnih i društvenih namjena te javnih prostora*** sukladno procjenama trenutačnog i budućeg broja stanovnika naselja kao i broja posjetitelja gledano u kontekstu turističke revitalizacije naselja.
5. ***Osiguravanje prostora i koridora za promet, energetsku, vodoprivrednu i ostalu komunalnu infrastrukturu.*** Ovo se odnosi na rekonstrukciju postojećih prometnica te izgradnju novih površina za parkiranje, rekonstrukciju pješačkih komunikacija te rekonstrukciju vodova infrastrukture.
6. ***Usklađenje javnih interesa s potrebama vlasnika i korisnika građevina i građevinskog zemljišta.***

CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA

Na području obuhvata UPU-a planirano je etno-eko selo s naglaskom na **ekoturizmu te kulturnom i tematskom turizmu.**

Uzimajući u obzir specifičnosti cijelog područja od Bola do uvale Farska, čiji je obuhvat Etno-eko selo dio, valja u što je moguće većoj mjeri sačuvati postojeće vrijednosti, a turističke objekte osmisliti tako da u što manjoj mjeri narušavaju ovaj osjetljivi sustav.

U tom smislu potrebno je planirati uređenje glavnog ulaza u naselje, kolne i kolno-pješačke prometnice i ulice (kalete), pješačke i biciklističke staze, parkirališta za osobna vozila, stajalište autobusa te mjesne *pjace*.

Približavanje prirodne i kulturne baštine (putem projekta "*Etno-eko selo*" Murvica) javnosti i lokalnom stanovništvu putem dodatnog obrazovanja poučnim stazama i radionicama omogućiti će njezinu integraciju u ostale aspekte života tj. prirodna i kulturna baština postat će alternativni potencijal u smislu bogatije i kvalitetnije turističke ponude i malog poduzetništva. Aktivni i stručni turizam temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini otoka Brača i isticanje posebno bogate povijesti naselja Murvice, produžit će turističku sezonu na cijelu godinu što će se ujedno odraziti i na rad prateće infrastrukture.

Zanimljiva izvansezonska ponuda dobra je prilika da se “ljudima treće životne dobi ponudi cjelogodišnje ili čak višegodišnje življenje u ambijentu koji je klimatski i zdravstveno daleko kvalitetniji i jeftiniji od njihova življenja u domicilnim urbanim dijelovima svijeta”.

Osnovni ciljevi projekta "*Etno-eko selo Murvica*" su:

- valorizacija i kategorizacija prirodne i kulturne baštine kao jednog od subjekata održivog razvoja,
- društveno-ekonomski razvoj naselja Murvica,
- planirati uređenje javnih i društvenih sadržaja i objekata sa Domom kao centralnim objektom,
- planirati uređenje prometnica i ulica (kaleta), parkirališta te mjesne *pjace*
- oživljavanje izvansezonskog turizma,
- oblikovati jedinstveni i cjeloviti turistički proizvod kroz nove oblike turizma,

razvoj **ekoturizma**

- stimulirati razvoj vinogradarstva s mogućnošću uključivanja gostiju u tradicionalne metode proizvodnje vina te plasiranje proizvoda unutar samog naselja (enoteke, konobe, enološki muzej i sl.),
- adekvatna prezentacija prirodnih znamenitosti te biljnog i životinjskog svijeta na širem području, gdje bi se na području naselja Murvice organizirao prihvat gostiju, odmorišni punktovi te polazne i/ili krajnje točke za pješačke ture.

razvoj **kulturnog turizma**

- po pitanju integracije kulturne baštine unutar namjene cijeloga područja potrebno je naglasiti slijedeće: značaj pustinja – samostana poljičkih glagoljaša se trenutno može tek naslutiti. Iako je ta tema obrađivana u stručnoj literaturi, postoje još mnoge praznine i nepoznanice. Već samo njihovo postojanje na ovim prostorima definira cijelo područje kao zonu izuzetno zanimljivu za daljnja istraživanja, činjenica da su sada napušteni i izloženi propadanju i devastaciji nedopustiva je, jer se radi o građevinama o čijoj povijesnoj, graditeljskoj i kulturnoj vrijednosti nema sumnje,
- predlaže se stupanje u kontakt i suradnja s vlasnikom pustinja – samostana, kako bi se što prije iznašao način da se one privedu nekoj obostrano prihvatljivoj namjeni (knjižnice, muzejski prostor, organiziranje tematskih radionica, simpozija i skupova i sl.),

- prezentacija pokretnih kulturnih dobara na području naselja Murvica i/ili u samim pustinjama,
- njegovanje i prenošenje nematerijalne kulturne baštine putem organiziranih prezentacija, seminara, skupova, ljetnih škola, i sl.
- autohtona gastronomska ponuda,
- vrijednosti krajobraza i posebice njegove humane dimenzije trebale bi se istaknuti definiranjem i formiranjem šetnice koja je povezivala postojeće povijesne građevine, s potencijalno novim mjestima odmora i vidikovaca (elementi koji bi omogućili postavu privremenih struktura namijenjenih zadovoljenju specifičnih potreba potencijalnih korisnika prostora u cilju obogaćivanja turističke ponude, ali i povećanja kvalitete života autohtonog stanovništva),

razvoj **tematskog turizma**

- formiranje tzv. 6E točaka u skladu sa razvojem kulturnog i ekoturizma na području naselja Murvica,
- stvaranje jedinstvenog doživljaja kombiniranjem navedenih oblika turizma.

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

U svrhu unapređenja uređenja naselja i komunalne infrastrukture potrebno je planskim mjerama:

- osigurati prostore za smještaj javnih sadržaja i izdvojiti prostor javnog interesa (prometnice, javne pješačke površine, zelene površine i dr.)
- osigurati preduvjete za opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom, lociranje građevina infrastrukture izvršiti u suradnji s javnim poduzećima koji su nosioci djelatnosti,
- stvaranje uvjeta za porast stambenog standarda, standarda opremljenosti naselja, sociooloških i ekoloških uvjeta, stvaranje ozračja naselja s elementima prepoznatljivosti,
- stvaranje strukture naselja primjerena mjerila,
- oblikovanje okoliša pojedinih kompleksa/važnijih objekata;
- potrebno je ostvariti nadogradnju u vidu uređivanja i opremanja prostora i izgradnje objekata društvenog standarda u funkciji naselja,
- treba sačuvati postojeće vizurne kontinuitete i ekspozicije, ili unaprijediti/naglasiti uvođenjem novih elemenata,
- potrebno je planirati poboljšanje postojeće i gradnju nove prometne infrastrukture (osuvremeniti postojeće osnovne mreže prometa i prilagođavati ih novim standardima)
- urbano uređenje određeno kriterijem obvezne komunalne opremljenosti (opremanje instalacijama vodoopskrbe i odvodnje, mrežom elektroopskrbe i elektroničkih komunikacija) i osigurati prostorne uvjete za dogradnju postojećih, te izgradnju novih dijelova mreža.

PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

PROGRAM GRADNJE I UREĐENJA PROSTORA

Prema dopustivosti i vrstama intervencija u prostoru na području ovoga UPU-a razlikuju se:
- površine za stanovanje (stambene namjene)
- površine mješovite namjene (pretežito stambene i pretežito poslovne)
- prostor za javne i društvene sadržaje (vjerske)
- prostor za sportsko-rekreacijske sadržaje (igrališta)
- prostori javnih zelenih površina (parkova) i ostalih (zaštitnih) zelenih površina,
- površine infrastrukturnih sustava,

Sukladno navedenom i u odnosu na prostornu dispoziciju predmetnih područja unutar obuhvata UPU-a, razlikuju se sljedeće prostorno - programske cjeline:

1. Površine za stanovanje zauzimaju najveći dio prostora i slijede tradicionalnu sliku nekadašnjeg naselja.

2. Površine mješovite namjene predviđene su za smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz moguću širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu.

5. Prostor za javne i društvene sadržaje nalazi se na sjevernom i centralnom dijelu obuhvata i odnosi se na crkvu BDM i njeno neposredno okruženje te kapelica.

5. Prostor za sportsko-rekreacijske sadržaje nalazi se na južnom dijelu obuhvata i odnosi se na igrališta - boćalište.

6. Prostori javnih zelenih površina, i ostalih zelenih površina uokviruju tradicionalnu sliku naselja i čine glavnu atrakciju u turističkom smislu, što se posebno odnosi na arboretum u zapadnom dijelu naselja.

7. Površine infrastrukturnih sustava su predviđene za izgradnju komunalnih građevina, uređaja i građevina infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Površine za stanovanje

Površine za stanovanje odnose se na postojeće i planirane zone. Površine za stanovanje – postojeće, smještene su u okviru stambene namjene poštujući tradicionalnu matricu naselja, a u potpunosti čuvaju povijesnu sliku Murvice, s obzirom da se radi o revitaliziranju postojeće izgradnje. Površine za stanovanje – nova izgradnja, smještene su u južnom dijelu i planirane su tako da u najvećoj mogućoj mjeri u svim elementima budu usklađeni sa tradicionalnom arhitekturom.

Površine mješovite namjene

Unutar granica građevnih područja mješovite namjene (M1 i M2) dozvoljen je smještaj sadržaja kao i unutar stambene namjene uz širu uslužnu i ugostiteljsku ponudu, odnosno moguć je smještaj ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića te pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.), turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.) te trgovine do 100 m^2, tradicijskih obrta itd.

Prostori za smještaj javnih i društvenih sadržaja

Prostori za smještaj javnih i društvenih sadržaja smješteni su na dvije lokacije u naselju i predstavljaju zadržavanje postojećeg zatečenog stanja. Obje lokacije predviđene su za vjerske sadržaje. Na sjeverozapadnom dijelu nalazi se crkva Bezgrješnog začeća Blažene djevice Marije i prostor oko nje koji je oduvijek bio mjesto okupljanja, pa tu ulogu zadržava i nadalje. U centralnom dijelu naselja smještena je kapelica.

Prostori za smještaj sportsko-rekreacijskih sadržaja

Na površinama sportsko-rekreacijske namjene – igrališta (R1) nalazi se postojeće boćalište. Navedena zona također predstavlja mjesto okupljanja pa ju je potrebno cjeloviti urediti uz postavu i odgovarajuće urbane opreme.

Prostori javnih zelenih površina i ostalih zelenih površina

Ove površine oplemenjuju prostor i stvaraju ugodne oaze autohtonog zelenila u inače zbijenoj strukturi naselja. Predviđeno je nekoliko većih i manjih javnih zelenih površina, gdje god je to prostor dopuštao. Sjeverno od stare škole formirana je zelena površina zasađena parkovno uređenim autohtonim ili udomaćenim vrstama – arboretum. U sklopu javnog parka na istočnom dijelu sela, kao mjesta okupljanja planirano je boćalište. Ostale zelene površine okružuju naselje sa svih strana i čine kontaktnu zonu prema potpuno prirodnom raslinju i poljoprivrednim okolnog terena. Upravo ove površine omogućuju osjećaj potpune uklopljenosti naselja u njegov okoliš.

Svi su prostori funkcionalno povezani kolno-pješačkim prometnicama. U naselju nije predviđen promet motornim vozilima, osim prema posebnom režimu. U naselje se može doći kroz jedan od dva glavna ulaza. Prvi se nalazi na istočnoj strani južne prometnice, a drugi na istočnoj strani sjeverne prometnice.

Potrebna parkirališna mjesta ostvaruju se na parkiralištu smještenom duž južne prometnice. Na južnoj strani parkiralište je jednostrano, a u jugozapadnom dijelu obostrano. Parkiralište je zamišljeno kao zeleno, tj. parkirališna mjesta smještena su između stabala koja oplemenjuju prostor i stvaraju zaštitu od sunca. U ovom slučaju to su stabla košćele (Celtis australis – ladonja, koprivić).

Površine infrastrukturnih sustava

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Za ovu namjenu predviđene su dvije takve površine koje se nalaze na sjeverozapadnoj strani sela.

OSNOVNA NAMJENA PROSTORA

Osnovna namjena prostora koncipirana je s ciljem da se osiguraju prostorni i drugi preduvjeti za realizaciju postavljenih ciljeva prostornog, odnosno ukupnog razvitka područja. Pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora. Osnovna namjena prostora utvrđena ovim UPU-om temelji se na ideji Murvica etno-eko selo – zaokružena cjelina povijesnog naselja sa svim sadržajima turističke ponude uklopljene u povijesnu i tradicijsku baštinu.

Ovim UPU-om su određene kategorije korištenja/namjene prostora kako je prikazano na kartografskom prikazu br. 1B "Detaljna namjena površina", u mj 1: 1000 i to:

STAMBENA NAMJENA **S**

Površine stambene namjene namijenjene su prvenstveno izgradnji i rekonstrukciji stambenih građevina.

U predjelima za stanovanje, u sklopu stambenih jedinica, moguće su turističke djelatnosti u vidu turističkih usluga koje građani pružaju u svojim domaćinstvima (soba, apartman, studio apartman, pansion), turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima.

Sadržaji turističkih djelatnosti mogu zauzimati do 30% BRP na građevnoj čestici, ali nije dozvoljena izgradnja isključivo turističkih sadržaja bez osnovne funkcije stanovanja.

Na površinama stambene namjene ne mogu se smještavati trgovine.

MJEŠOVITA NAMJENA **M1 I M2**

Površine mješovite pretežito stambene namjene (M1) namijenjene su izgradnji stambenih i stambeno-poslovnih građevina.

Ovim planom omogućuje se izgradnja stambenih građevina u obliku individualnih stambenih građevina višeobiteljskog načina gradnje – obiteljske kuće s najviše 3 stambene jedinice.

Stambeno-poslovnim građevinama smatraju se građevine individualne stambene izgradnje koje uz stambene jedinice imaju i prateće sadržaje - prostore za poslovne djelatnosti i tihe obrte koji ne ometaju stanovanje i ne onečišćuju okoliš, uključivo i prostore za smještaj gostiju.

Unutar granica područja mješovite namjene – pretežito stambene (M1) uz stambenu namjene dozvoljene su i sljedeće djelatnosti:

- manje ugostiteljske djelatnosti (bistroi, konobe, kušaonice),
- pružanje osobnih usluga (intelektualne usluge, zdravstvene, terapeutske, njega tijela i sl.).
- trgovina do 100 m^2,
- zanatstvo, tihi obrti i osobne usluge, posebno oni koji su nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- drugi, prije svega tradicionalni obrti, uz uvjet da ne ometaju primarnu (stambenu) namjenu;
- manje ambulante i zdravstvene usluge kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljski objekti iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Sadržaji poslovnih djelatnosti mogu zauzimati do 45% BRP na građevnoj čestici stambeno-poslovnih građevina.

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; proizvodne građevine, skladišta i drugi sadržaji koji zahtijevaju intenzivan promet ili na drugi način ometaju primarnu namjenu.

Na površinama mješovite namjene – pretežito poslovne (M2), moguć je smještaj:

- stambeno-poslovnih građevina,
- ugostiteljsko-turističkih građevina gdje se pružaju usluge smještaja (pansiona, vila, manjih hotela - do 30 ležaja),
- informativnih centara te muzejsko-galerijskih prostora,
- ugostiteljskih građevina gdje se pružaju usluge hrane i pića
- pružanje osobnih usluga (zdravstvenih i terapeutskih, rekreacijskih, njege tijela i sl.),
- turističkih usluga, sadržaja za zabavu i sl.

Također je moguće otvaranje i sljedećih sadržaja:

- trgovine do 100 m^2,
- tihih obrta, osobito tradicijskih obrta;
- izrada i prodaja tradicionalnih proizvoda i zdrave hrane,

- izrada i prodaja suvenira,
- usluga kao nadopuna sadržajima turističke ponude (kreativne radionice, atelje i sl.),
- manjih ambulanta i zdravstvenih usluga kao nadopuna turističkim sadržajima (primjerice: liječenje tradicionalnim i alternativnim metodama: akupunktura, aromaterapija i sl.),
- ugostiteljskih objekata iz skupine restorani i barovi (osim disco kluba).

Na površinama mješovite namjene ne mogu se smještavati trgovine veće od 100 m^2; te djelatnosti koji na bilo koji način ometaju primarnu namjenu.

ZELENE POVRŠINE **Z1 I Z**

Ovim UPU-om zelene površine određene su kao javne zelene površine - javni park (Z1) te ostale zelene površine - zaštitne zelene površine (Z).

Ove površine međusobno se razlikuju prema tome što su javne zelene površine perivojno oblikovane udomaćenim biljnim vrstama i u skladu sa građevinama koje ih okružuju, dok zaštitne zelene površine služe kao prirodni prijelaz sa izgrađenih površina naselja u prirodni i antropogeni okoliš što okružuje naselje.

Unutar javnih zelenih površina dozvoljeno je uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta te postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme.

Prilikom izvedbe javnih zelenih površina, gdje god to konfiguracija terena omogućuje, treba se pridržavati važećih propisa o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje urbanističko-arhitektonskih barijera u urbanističkom planiranju i projektiranju. U parkovima se preporučuje postaviti informativne ploče s informacijama na nekoliko svjetskih jezika o pojedinačnim građevinama i o povijesti naselja.

JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA **D7**

Na području obuhvata postoji crkva Bezgrješnog začeća BDM. Osnovna namjena - vjerska, se zadržava, kao i kapelica u centru naselja.

SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA **R1**

Na površini sportsko-rekreacijske namjene – igrališta (R1) nalazi se postojeće boćalište. Navedenu zonu s obzirom na njenu vizurnu izloženost treba održavati i uređivati prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Na površini R1 uz sportske terene (boćališta) moguća je i igradnja tribina te uređenje staza, šetnica, odmorišta i dječjih igrališta, postavljanje elemenata parkovne i urbane opreme te infrastrukturnih građevina i poteza.

POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA **IS**

Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine, uređaji i građevine infrastrukture na posebnim prostorima i građevnim česticama te linijske i površinske građevine za promet prema posebnom režimu.

Unutar prostora UPU-a definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za površine prometnih i ostalih infrastrukturnih sustava. Infrastrukturni sustavi (prometni sustav, energetski sustav, vodno gospodarstvo), razvijati će se temeljem zasebnih koncepcijskih rješenja koja su sastavni dio UPU-a.

Površine infrastrukturnih sustava mogu se uređivati unutar prostora određenih za druge pretežite namjene, ali moraju proizlaziti iz potrebe osnovne namjene.

Specifičnost ovog prostora kao zaštićene cjeline zahtijeva da se i građevine infrastrukture skladno uklope u cjelinu i u skladu sa konzervatorskim smjernicama.

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

NAMJENA	POSTOJEĆE	PLANIRANO	UKUPNO	%
Stambena namjena	0,72	0,10	0,82	**17,6%**
Mješovita namjena	1,35	0,37	1,72	**37,0%**
Mješovita – pretežito stambena (M1)	0,93	0,17		
Mješovita – pretežito poslovna (M2)	0,42	0,20		
Javna i društvena namjena	0,16	0,00	0,16	**3,4%**
Javna i društvena namjena – vjerska (D7)	0,16	0,00		
Javne zelene površine Javni parkovi – Z1	0,00	0,29	0,29	**6,2%**
Ostale zelene površine Zaštitne zelene površine (Z)	0,40	0,00	0,40	**8,6%**
Infrastrukturne i prometne površine	1,26		1,26	**27,1%**
Infrastrukturne građevine	0,15	0,00		
Ostalo (prometnice)	1,11		1,11	
UKUPNO:			**4,65**	**100%**

OBLICI KORIŠTENJA I NAČIN GRADNJE

Građevna čestica mora imati površinu i oblik koji omogućava njeno funkcionalno i racionalno korištenje i izgradnju u skladu s odredbama UPU-a i Konzervatorskim smjernicama.

Oblici korištenja i način gradnje određeni su na kartografskom prikazu br. 4 *Oblici korištenja i način gradnje* s obzirom na uređenost i izgrađenost dijelova naselja kroz predviđenu primjenu oblika korištenja i načina gradnje, odnosno intervencija u prostoru, a prema identifikacijskim karticama građevina koje su sastavni dio konzervatorskog elaborata.

Oblici korištenja:
- konzervacija (dovršeni dio naselja)
- rekonstrukcija (sanacija građevina i dijelova naselje)
- rekompozicija (preoblikovanje i usklađivanje)
- nova gradnja

KONZERVACIJA je apsolutno očuvanje građevine uz mogućnost obnove. Odnosi se na građevine koje treba sačuvati u cjelini, a eventualne intervencije moraju biti provedene jedino u skladu metoda znanstvene obrade. To su one radnje kojima se usmjerava čuvanje integriteta konstruktivnih, tipoloških, oblikovnih i formalnih elemenata koji karakteriziraju arhitektonsku strukturu:

- očuvanje svih arhitektonskih elemenata, relevantnih detalja ili ostataka koji predstavljaju dio povijesti razvitka građevine (povijesno-arhitektonske vrijednosti),
- obnova promijenjenih relevantnih arhitektonskih detalja i dijelova arhitektonske strukture (tipološko-funkcionalni raspored, arhitektonska struktura i pojedini elementi, te osnovni prostor),
- izvorni otvori i ostali izvorni oblikovni elementi ne smiju se mijenjati (proširivati, premještati, ukidati i sl.), a oni koji su već oštećeni, moraju se vratiti u izvorno stanje.

REKONSTRUKCIJA je vraćanje izvornih oblika i elemenata građevine unutar postojećih gabarita građevine. Odnosi se na građevine na kojima se interes očuvanja očituje na:

- svim vanjskim elementima kao što su pročelja, trijemovi, interna dvorišta, ulazi, pokrovi,

- obnovljena zgrada mora, kroz poštivanje navedenih elemenata biti uvjetovana izvornim stanjem. Skidaju se neprimjereni dodaci dodavani naknadno.

REKOMPOZICIJA je uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih objekata, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa. Preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

NOVA GRADNJA

U slučaju ostvarivanja bilo kakve nove izgradnje u naselju Murvica kao cjelini koja je zaštićeni spomenik kulture, za svaku novu izgradnju potrebno je izraditi arhitektonski projekt i za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Osim što sva nova izgradnja na ovom području podliježe svim propisima iz plana višeg reda (PPUO Bol), za nju vrijede i dodatne specifičnost i nešto stroži kriteriji koji proizlaze iz činjenice da se radi o prostoru koji u svojoj cjelovitosti predstavlja značajan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, te razvojnog opredjeljenja Murvice kao eko-etno sela.

Pri projektiranju nužno je slijediti sve smjernice iz poglavlja 3.1. Konzervatorskog elaborata koji je sastavni dio ovoga plana.

Svaka se nova zgrada treba projektirati prema načelima harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu je gradnju uskladiti s postojećom svim dimenzijama i gabaritima, a u slučaju odstupanja nova izgradnja može biti manja, ali nikako veća od prosječnih gabarita u okolnom prostoru.

U oblikovnom smislu, neprihvatljivo je korištenje graditeljskih elemenata koji ne postoje u zatečenom korpusu tradicijskog građevinskog jezika Murvice, što znači da nije prihvatljivo korištenje elemenata poput terasa i balkona, lučnih otvora itd., već ih je potrebno zamijeniti onima koji su tipični za mjesto (npr. solar, dvorište, tradicionalan prozor).

Za Murvicu kao mjesto smješteno na padini osobito je bitno njezino „peto pročelje“, odnosno vizura kamenih krovova, koja predstavlja murvišku specifičnost i posebnu vrijednost. Već je i sada vidljivo da krovovi pokriveni crijepom i salonitom bitno narušavaju povijesnu vizuru mjesta, pa je poželjno njihove vlasnike poticati i pomoći im da s vremenom krovove od crijepa zamijene kamenim. Za novu je gradnju kameni pokrov neupitna obveza. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen i vapno, iz izvora koji su tradicionalno korišteni u mjestu, kako ne bi došlo do nesklada boja, te oblik i način slaganja kamenih ploča kakvi su korišteni na tradicijskim građevinama.

Isto je tako obavezna izgradnja u lokalnom kamenu, bračkom sivom vapnencu, koji predstavlja temelj identiteta mjesta, obrađenom na jedan od načina opisanih u poglavlju 3.1.1. Konzervatorskog elaborata – od dalmatinske kvadrele i finih klesanaca do zidanja nepravilnijih komada bilo u suhozid, bilo povezivanjem nijansiranim vapnenim mortom s dodatkom *črme*. Za savjet i pomoć kod primjene ovih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi nadležnog Konzervatorskog odjela.

Način gradnje određen je za izgradnju građevina osnovne namjene sukladno utvrđenoj namjeni površina i Konzervatorskim smjernicama.

Putevi – unutar izgrađene strukture naselja putevi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih se zadržava u postojećem profilu kao i pješačke komunikacije. Nužne izmjene i proširenja planirana su na kolno-pješačkim ulicama, iz sigurnosnih razloga (pristup policije, vatrogasnih i vozila hitne pomoći), te omogućavanja pristupa dostavnih vozila. Sve puteve u naselju potrebno je urediti na tradicijski način – kogulane, koje se rastresitim tipom slaganja oblutaka razlikuju od klasičnog načina gustog kogulanja uličica u bračkim mjestima, položenim u zemljanom naboju, prema uvjetima nadležnog Konzervatorskog odjela.

Elektroinstalacije, EK, vodoopskrbne cijevi i **kanalizaciju** u cijelosti treba izvoditi podzemno uz poštivanje postojeće parterne obrade.